

Съд
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ГОДИШЕН ДОКЛАД 2019 г. ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Съд
НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ГОДИШЕН ДОКЛАД 2019 г. ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

Общ преглед на правораздавателната дейност на Съда и Общия съд на Европейския съюз

Съд на Европейския съюз
2925 Luxembourg
Luxembourg
Тел. +352 4303-1

Общ съд на Европейския съюз
2925 Luxembourg
Luxembourg
Тел. +352 4303-1

Съдът в интернет: curia.europa.eu

Printed by Court of Justice of the European Union in Luxembourg

Подготвянето на текста приключи през февруари 2020 г.

Нито институцията, нито лице, действащо от нейно име, отговарят за начина, по който би могла да се използва предоставената по-горе информация.

Люксембург: Съд на Европейския съюз / Дирекция „Комуникация“ —
отдел „Публикации и електронни медии“, 2018 г.

© Европейски съюз, 2020 г.

Снимки © Европейски съюз, 2019-2020 г.

Възпроизвеждането е разрешено с посочване на източника.

Всяко използване или възпроизвеждане на снимки или други документи, за които Европейският съюз не е носител на авторските права, се забранява без разрешение на носителите на авторските права.

Print	QD-AP-20-001-BG-C	ISBN978-92-829-3360-2	ISSN 2467-0782	DOI 10.2862/74682
PDF	QD-AP-20-001-BG-N	ISBN 978-92-829-3350-3	ISSN 2467-1010	DOI 10.2862/321787

Съдържание

Предговор от K. Lenaerts, председател на Съда на Европейския съюз	10

Глава I | Съд

A Развитие и дейност на Съда през 2019 г.	13
Б Практика на Съда през 2019 г.	16
I. Основни права	16
1. Право на справедлив съдебен процес	16
2. Принцип <i>ne bis in idem</i>	21
3. Свобода на религията	22
II. Гражданство на Съюза	23
1. Дискриминация, основана на гражданството	23
2. Загубване на европейското гражданство поради загубване на гражданството на държава членка	24
3. Производно право на пребиваване на граждани на трета страна, членове на семейството на гражданин на Съюза	26
III. Институционални разпоредби	28
1. Иmunитети на членовете на Европейския парламент	28
2. Европейска гражданска инициатива	30
IV. Правото на Съюза и националното право	32
V. Съдопроизводство на Съюза	34
1. Общо съдопроизводство	34
1.1. Искове за неизпълнение на задължения	34
1.2. Искове за извъндоговорна отговорност на Съюза	37
2. Спорове в областта на икономиката, паричната политика и банковото дело	38
VI. Селско стопанство и рибарство	43

VII. Свобода на движение	47
1. Свободно движение на стоки	47
2. Свободно движение на работници	49
3. Свобода на установяване	53
4. Свободно предоставяне на услуги	56
5. Свободно движение на капитали	58
VIII. Контрол по границите, убежище и имиграция	62
1. Политика в областта на убежището	62
1.1. Статут на бежанец	62
2. Разглеждане на молбите за международна закрила	66
3. Решения за връщане	74
4. Имиграционна политика	76
IX. Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси:	
европейска заповед за арест	79
X. Транспорт	86
XI. Конкуренция	89
1. Член 101 ДФЕС	89
2. Член 102 ДФЕС	91
3. Държавни помощи	93
XII. Данъчни разпоредби	97
XIII. Сближаване на законодателството	100
1. Авторско право	100
2. Индустриална собственост	106
3. Телекомуникации	111
4. Обществени поръчки	113
5. Хранителни продукти	114
6. Автомобилно застраховане	118
7. Контрол на придобиването и притежаването на оръжие	119
XIV. Интернет и електронна търговия	122
1. Защита на личните данни	122
2. Електронна търговия	127

XV. Социална политика	129
1. Равно третиране в областта на заетостта и социалната сигурност	129
2. Организация на работното време	134
3. Право на платен годишен отпуск	136
4. Закрила на работниците в случай на неплатежоспособност на техния работодател	137
5. Командироване на работници	138
XVI. Обществено здравеопазване	140
XVII. Защита на потребителите	141
XVIII. Околна среда	146
1. Принцип на предпазните мерки	146
2. Опазване на водите от замърсяване с нитрати	148
3. Директивата за местообитанията	149
4. Оценка на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда	150
5. Енергия от възобновяеми източници	152
XIX. Енергетика	153
XX. Отвъдморски страни и територии	154
XXI. Международни споразумения	156
XXII. Европейска публична служба	158
В Дейност на секретариата на Съда през 2019 г.	164
I. Образованите дела	164
II. Приключените дела	166
III. Висящите дела	167
Г Съдебна статистика на Съда	168
Д Състав на Съда	198

Глава II | Общ съд

A Дейност на Общия съд през 2019 г.	205
B Практика на Общия съд през 2019 г.	207
Тенденции в съдебната практика	207
I. Съдебно производство	209
1. Понятие за акт, подлежащ на обжалване	209
2. Процесуална легитимация	213
3. Срокове за обжалване	216
4. Правна помощ	218
II. Институционално право	220
III. Правила в областта на конкуренцията, приложими за предприятията	222
1. Принос в областта на член 101 ДФЕС	222
2. Принос в областта на концентрациите	229
IV. Държавни помощи	230
1. Допустимост	230
а. Наличие на икономическо предимство	231
б. Вменяване — използване на държавните ресурси	233
2. Национални данъчни мерки	235
а. Мерки в подкрепа на национални пристанища	235
б. Данъчно облагане на предприятията, които са част от многонационална група	239
3. Субсидии за инвестиции в полза на предприятия за обществен транспорт	244
4. Приложимост <i>ratione temporis</i> на разпоредбите в областта на държавните помощи	246
V. Интелектуална собственост	248
1. Марка на Европейски съюз	248
а. Абсолютни основания за отказ	248
б. Относителни основания за отказ	251
в. Процедурни въпроси	254
2. Промислени дизайни или модели	255
3. Сортове растения	256

VI. Обща външна политика и политика на сигурност – Ограничителни мерки	257
1. Борба срещу тероризма	257
2. Украйна	259
VII. Икономическо, социално и териториално сближаване	261
VIII. Здравеопазване	262
IX. Енергетика	264
X. Химикали (REACH)	265
XI. Дъмпинг	268
XII. Достъп до документите на институциите	272
1. Понятие за информация, отнасяща се до емисии в околната среда	273
2. Изключение, свързано със защитата на документите, предназначени за вътрешно ползване	274
3. Обхват на общата презумпция за поверителност на документите в процедурите за контрол върху държавни помощи	275
XIII. Публична служба	276
1. Прекратяване на договора	276
2. Задължително пенсиониране	278
3. Социална сигурност	278
4. Лица, подали сигнал за нередности	279
5. Сигурност на персонала на Съюза	281
XIV. Спорове за обезщетения	283
XV. Молби, разглеждани по реда на обезпечителното производство	287
B Дейност на секретариата на Общия съд през 2019 г.	291
I. Принос към дейността по правораздаване	292
а. Водене на преписките по делата	292
б. Помощ за постигането на съгласуваност	295
в. Превантивни действия, свързани с опасността от Брексит без споразумение	296

II. Действия, проведени в рамките на третия етап от реформата	296
а. Действия, свързани с напускане и встъпване в длъжност на безпрецедентен брой съдии	296
б. Мерки за организиране на юрисдикцията	298
III. Други форми на подпомагане на Общия съд	299
IV. Административна дейност	300
Г Съдебна статистика на Общия съд	302
Д Състав на Общия съд	328

Koen Lenaerts

председател на Съда
на Европейския съюз

През 2019 г. бяха отбелязани няколко годишнини.

Десетата годишнина от Договора от Лисабон, който по-специално измени наименованието на Съда и на Общия съд, както и процеса по назначаване на техните членове, въведе редица новости в съдебните производства и превърна Хартата на основните права на Европейския съюз в акт на първичното право.

Петнадесетата годишнина от „голямото разширяване“ на Европейския съюз, самото то следствие от края на разделението на европейския континент, символизиран от падането на Берлинската стена на 9 ноември 1989 г.

И тридесетата годишнина от създаването на Общия съд, чествана през септември 2019 г. на семинар, на който бе направена ретроспекция на големия принос на тази юрисдикция за развитието на правото на Съюза и бяха обменени мисли за предстоящите предизвикателства пред Общия съд, и по-специално изпълнението на третата и последна фаза от реформата в организацията на съдебната система на Съюза.

Друг повод за радост: откриването на третата кула на 19 септември 2019 г., в присъствието на Негово Кралско Височество Великия херцог на Люксембург, на председателя на люксембургския парламент, на люксембургския министър-председател и на множество видни личности. С това събитие бе отбелязано завършването на петото разширение на Съдебната палата, което позволи на 750 колеги да се присъединят към останалите в сградния комплекс на институцията. Повече от просто една сграда, тази кула символизира събирането на целия персонал под един покрив за първи път от 20 години, което благоприятства ефикасността и добрия дух в ежедневните работни отношения.

Но за Европейския съюз 2019 г. бе и бурна година. Брексит, извънредната ситуация, що се отнася до климата, мигрантската криза, опасенията, свързани със зачитането на ценностите на свободата, на демокрацията и на правовата държава...: толкова теми, които изискват подходящи отговори, съобразени с целите на европейския проект, и които имат — или в перспектива ще има — пряко отражение върху съдебните дела, образувани пред Съда и Общия съд.

В тази обстановка повече от всякога сме длъжни да мобилизираме всички усилия, необходими за неуморното популяризиране на един Съюз, основан на правото, и за привличането на вниманието на всички към достойнствата на европейския проект и на основните ценности, които са негов фундамент.

От тази гледна точка се радвам на все по-големия успех на инициативи като Деня на „отворените врати“ на Съда, за която множество членове на персонала допринасят всяка година, както и за обогатяването на интернет страницата на Съда, която понастоящем позволява достъпа на всички езици, които са на разположение, до всички преюдициални запитвания, подадени пред Съда от 1 юли 2018 г. насам.

В институционален аспект 2019 г. бе белязана от напускането на петима и встъпването в длъжност на четирима членове на Съда, както и от смъртта на 9 юни 2019 г. на генералния адвокат Yves Bot, на когото държа да отдам почит за интелектуалното наследство, което остави, по-специално в областта на наказателното право на Съюза.

В Общия съд напуснаха петнадесет и встъпиха в длъжност четиринадесет нови членове — резултат от съчетаването на частичното обновяване на състава на тази юрисдикция на всеки три години с изпълнението на третата фаза от реформата в организацията на съдебната система, при която съдиите в Общия съд станаха по двама от държава членка. Използвам случая, за да благодаря горещо на съдия Jaeger — заменен през септември 2019 г. на поста председател на Общия съд от съдия Van der Woude — за непоколебимата му отдаденост начело на тази юрисдикция в продължение на дванадесет години.

Статистически погледнато, 2019 г. бе изключителна по две причини. Общият брой свършени от двете юрисдикции през 2019 г. дела е близо до историческото равнище от предходната година (1 739 дела срещу 1 769 през 2018 г.), като Съдът от своя страна приключи рекорден брой дела — 865 (срещу 760 през 2018 г.). Общият брой образувани пред двете юрисдикции дела пък е на досега недостигано равнище — 1 905 (срещу 1 683 през 2018 г. и 1 656 през 2017 г.). Развитието е особено впечатляващо при Съда, в който през 2019 г. бяха образувани 966 нови дела (срещу 849 през 2018 г. и 739 през 2017 г.). Това се дължи на много осезаемото увеличение на преюдициалните дела (641 дела срещу 568 през 2018 г.), но и на много съществено увеличение на броя на жалбите срещу съдебни актове на Общия съд (266 жалби срещу 199 през 2018 г.), което пък до голяма степен е свързано с нарасналата производителност на Общия съд през 2018 г.

Във връзка с това трябва да се приветства влизането в сила на 1 май 2019 г. на механизма на предварително допускане на обжалване, който би трябвало да намали натовареността на Съда в някои области, за да може Съдът в по-голяма степен да се съсредоточи върху първостепенната си функция — да прави преюдициално тълкуване на правото на Съюза.

Този доклад дава на читателя цялостна картина на развитието и дейността на институцията през 2019 г. Както през предходните години, в голяма част от този доклад се припомнят основните новости в съдебната практика на Съда и на Общия съд. След кратък увод анализът се допълва и онагледява с конкретни за всяка от юрисдикциите статистически данни.

Възползвам се от случая горещо да благодаря на моите колеги, както и на целия персонал на институцията за забележителната им работа през изминалата година.

Глава I

Съд

A | Развитие и дейност на Съда през 2019 г.

от председателя **Koen Lenaerts**

В настоящата първа глава се разглежда в обобщен вид дейността на Съда през 2019 г. Първата част (А) съдържа преглед на развитието на Съда през изтеклата година и на правораздавателната му дейност. Във втората част (Б) както всяка година са представени най-важните новости в съдебната практика, подредени по области. Третата и четвъртата част съдържат подробно изложение на дейността на секретариата през разглеждания период (В) и на статистическите данни за изтеклата съдебна година (Г), а в петата част е представен съставът на Съда през същата година (Д).

1.1. Две хиляди и деветнадесета година бе белязана от напускането на четирима членове на Съда: Maria Berger (съдия в Съда от 2009 г. до 2019 г.), Egils Levits (съдия в Съда от 2004 г. до 2019 г.) след избирането му за президент на Република Латвия, Allan Rosas (съдия в Съда от 2002 г. до 2019 г. и председател на състав от петима съдии от 2004 г. до 2009 г.) и Carl-Gustav Fernlund (съдия в Съда от 2011 г. до 2019 г.). Годината освен това бе помрачена от смъртта на Yves Bot (генерален адвокат от 2006 г. до 2019 г.).

През същата година Nils Wahl (Швеция, генерален адвокат от 2012 г. до 2019 г.), Andreas Kumin (Австрия) и Niilo Jääskinen (Финландия, генерален адвокат от 2009 г. до 2015 г.) встъпиха в длъжност като съдии, а Priit Pikamäe (Естония) зае длъжността генерален адвокат.

1.2. Що се отнася до функционирането на институцията, през 2019 г. почти изцяло бе реализиран третият етап от реформата на съдебната архитектура на Съюза, произтичаща от Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 2015 г., стр. 14).

В първия етап от тази реформа, влязъл в сила през декември 2015 г., се предвиждаше встъпването в длъжност на дванадесет допълнителни съдии в Общия съд. Този етап на практика приключи, като остава само едно назначение, за да бъде окончателно завършен.

Вторият етап, приведен в действие през септември 2016 г., се изразяваше в премахването на Съда на публичната служба на Европейския съюз и прехвърлянето на неговите правомощия на Общия съд. Успоредно с това на този етап се предвиждаше да бъдат назначени седем допълнителни съдии в Общия съд — този брой съответстваше на броя на съдиите, формиращи Съда на публичната служба. Вторият етап приключи напълно през октомври 2017 г.

Третият и последен етап от реформата, който законодателните органи на Съюза искаха да се извърши едновременно с частичното обновяване на състава на Общия съд през септември 2019 г., трябва да доведе до увеличаване на броя на съдиите на тази юрисдикция, така че всяка държава членка да разполага в нея с двама съдии. Именно в този контекст седем нови съдии встъпиха в длъжност на тържествено заседание, проведено на 26 септември 2019 г.

1.3. С Регламент (ЕС, Евратом) 2019/629 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. (ОВ L 111, 2019 г., стр. 1), считано от 1 май 2019 г., бяха извършени две важни изменения в Статута на Съда на Европейския съюз.

Първото изменение бе мотивирано от трудностите, с които се сблъсква Общият съд при жалбите, подавани от държави членки, за отмяна на актове на Комисията, свързани с неизпълнение на постановено от Съда решение по член 260, параграф 2 или 3 ДФЕС, когато вижданията на Комисията

и на съответната държава членка се разминават по отношение на адекватността на мерките, взети от държавата членка за съобразяване с решението на Съда. Поради тази причина съдебните спорове относно заплащането на еднократно платима сума или периодична имуществена санкция, наложено на държава членка по силата на тези разпоредби от Договора за функционирането на ЕС, занапред се разглеждат само от Съда.

Второто изменение, свързано със значителното увеличение през последните години на броя на жалбите до Съда срещу съдебни актове на Общия съд, се изразява във въвеждане на механизъм за предварително допускане на тези жалби до Съда по случаите, които вече са разглеждани два пъти — първо от независим апелативен състав (орган, служба или агенция на Съюза като Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост, Службата на Общността за сортовете растения, Европейската агенция по химикали или Агенцията за авиационна безопасност на Европейския съюз), а след това от Общия съд. Този механизъм позволява занапред на Съда по такива случаи да допуска жалбата изцяло или частично, само когато с нея се повдига въпрос от съществено значение за единството, съгласуваността или развитието на правото на Съюза.

1.4. С одобрението на Съвета Съдът прие поредица от изменения на процедурния си правилник (ОВ L 316, 2019 г., стр. 103). С част от тези изменения се цели да се вземе предвид натрупаният опит, за да се изясни обхватът на някои разпоредби от Процедурния правилник на Съда или те съответно да се допълнят или опростят. Други изменения отчитат неотдавнашните промени, свързани по-специално с начина на определяне на първия генерален адвокат или с новия нормативен контекст в областта на защитата на личните данни в Европейския съюз, който налага преустройство на обичайните правила за връчване и публикуване на процесуалните документи.

През септември 2019 г. Съдът прие и нов текст на своите Препоръки към националните юрисдикции относно отправянето на преюдициални запитвания (ОВ C 380, 2019 г., стр. 1). В тези препоръки се припомнят основните характеристики на преюдициалното производство и факторите, които националните юрисдикции трябва да отчитат, преди да сезират Съда, и същевременно на последните се дават практически насоки за формата и за съдържанието на преюдициалните запитвания. Тъй като, след като бъдат писмено преведени, тези запитвания се връчват на всички заинтересовани субекти по член 23 от Протокола относно Статута на Съда на Европейския съюз и тъй като съдебните актове на Съда по преюдициални запитвания по принцип се публикуват на всички официални езици на Европейския съюз, в тези препоръки се обръща особено внимание на оформянето на преюдициалните запитвания, и по-специално на защитата на личните данни. В кореспонденцията си със Съда юрисдикциите на държавите членки освен това се насърчават да използват всички възможности, предлагани от приложението e-Curia, позволяващо моментално и безопасно подаване и връчване на процесуални документи.

Накрая, през декември 2019 г. Съдът одобри съвкупност от изменения в своите Практически указания към страните относно делата пред Съда (ОВ L 42 I I, 2020 г., стр. 1). Тези изменения съдържат уточнения относно разглеждането на исканията за поверителност при обжалване на съдебни актове на Общия съд, правилата за изпращане на процесуални документи и протичането на съдебните заседания за изслушване на устните състезания. Те отразяват също скорошни промени, като например влизането в сила на 1 май 2019 г. на посочения по-горе механизъм за предварително допускане на някои категории жалби срещу съдебни актове на Общия съд и повишеното внимание от страна на Съда към защитата на личните данни.

2. Що се отнася до статистиката — като се имат предвид и по-подробните коментари в част В от настоящата глава на годишния доклад — при запознаване със статистическите данни за изтеклата година се откриват няколко тенденции.

Първата тенденция, която е много ясно изразена, засяга броя на заведените дела. С 966 заведени нови дела в него през 2019 г., Съдът всъщност отбелязва най-големия брой дела в историята си, който отразява увеличение с почти 14 % спрямо броя на делата, заведени през 2018 г. (849), а тя вече бе рекордна година в това отношение. Също както през двете предходни години, това увеличение се дължи основно на преюдициалните запитвания (641 нови дела, образувани по преюдициални запитвания, спрямо 568 през 2018 г.), но Съдът отбелязва и значително увеличение на броя на жалбите срещу съдебни актове на Общия съд, включително срещу постановените такива по обезпечителни мерки или встъпване (266 дела спрямо 199 през 2018 г.), за разлика от преките производства, чийто брой през 2019 г. спада (41 дела).

Вторият открояващ се елемент в статистиката е броят на делата, приключени от Съда, който също отразява изключително интензивната дейност, извършвана от тази юрисдикция. През 2019 г. Съдът съответно е приключил 865 дела, спрямо 760 през 2018 г. Това, което най-вече ще привлече вниманието на читателя при преглед на статистическите данни за изминалата година, е все още големият дял на делата, разглеждани от голям състав на Съда (82 дела, приключени от този вид съдебен състав през 2019 г.), но също и увеличаващият се дял на делата, приключени от съставите от трима съдии, чийто брой през 2019 г. леко надхвърли броя на делата, приключени от съставите от петима съдии (351 дела спрямо 343).

Накрая трябва да се отбележи, че въпреки увеличението на броя на делата през 2019 г. средната продължителност на разглеждане на делата се запази на много задоволително равнище, тъй като е 15,5 месеца за разглеждането на преюдициални запитвания и съответно 11,1 месеца за разглеждането на жалби срещу съдебни актове на Общия съд. Постигането на този резултат стана възможно по-специално както благодарение на по-широкото използване на определенията, постановявани на основание членове 53, 99, 181 или 182 от Процедурния правилник, така и поради прилагането на новия механизъм за допускане на жалбите срещу съдебни актове на Общия съд, позволяващ вземане на много бързо решение по недопустимостта на такава жалба, когато жалбоподателят не е доказал, че с нея се повдига въпрос от съществено значение за единството, съгласуваността или развитието на правото на Съюза.

Б | Практика на Съда през 2019 г.

I. Основни права

През 2019 г. Съдът се произнася многократно по основните права в правния ред на Съюза. Няколко от решенията, постановени в тази област, са обобщени в настоящия доклад¹. Решенията, представени в настоящия раздел, внасят важни уточнения относно обхвата на някои права и принципи, закрепени в Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“), като правото на справедлив съдебен процес и принципа *ne bis in idem*².

1. Право на справедлив съдебен процес

В три решения Съдът е трябвало да се произнесе по последиците от съдебните реформи в Полша за правото на справедлив съдебен процес и принципа на независимост на съдиите.

С решение **Комисия/Полша (Независимост на Върховния съд)** (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)), постановено на 24 юни 2019 г., Съдът, голям състав, уважава иска за установяване на неизпълнение на задължения, предявен от Комисията срещу Република Полша, с който се *цели да се установи, от една страна, че*

1] Тези решения са следните: решение от 26 март 2019 г., **SM (Деца, поставени под кафала по алжирското право)** (C-129/18, [EU:C:2019:248](#)), представено в раздел II „Гражданство на Съюза“; решение от 19 декември 2019 г., **Junqueras Vies** (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#)), представено в раздел III „Институционални разпоредби“; решение от 5 ноември 2019 г., **ЕЦБ и др./Trasta Komerbanka и др.** (C-663/17 P, C-665/17 P и C-669/17 P, [EU:C:2019:923](#)), представено в раздел V „Съдопроизводство на Съюза“; решение от 21 май 2019 г., **Комисия/Унгария (Права на ползване върху земеделски земи)** (C-235/17, [EU:C:2019:432](#)), представено в раздел VII „Свобода на движение“; решения от 19 март 2019 г., **Ibrahim и др.** (C-297/17, C-318/17, C-319/17 и C-438/17, [EU:C:2019:219](#)), от 19 март 2019 г., **Jawo** (C-163/17, [EU:C:2019:218](#)), от 2 април 2019 г., **H. и R.** (C-582/17 и C-583/17, [EU:C:2019:280](#)), от 14 май 2019 г., **M и др. (Отнемане на статута на бежанец)** (C-391/16, C-77/17 и C-78/17, [EU:C:2019:403](#)), от 23 май 2019 г., **Bilali** (C-720/17, [EU:C:2019:448](#)), от 29 юли 2019 г., **Торубаров** (C-556/17, [EU:C:2019:626](#)), от 12 ноември 2019 г., **Haqbin** (C-233/18, [EU:C:2019:956](#)) и от 12 декември 2019 г., **Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — Сестра на бежанец)** (C-519/18, [EU:C:2019:1070](#)), представени в раздел VIII „Контрол по границите, убежище и имиграция“; решения от 27 май 2019 г., **OG и PI (Прокуратури на Любек и на Цвикау)** (C-508/18 и C-82/19 PPU, [EU:C:2019:456](#)), от 27 май 2019 г., **PF (Главен прокурор на Литва)** (C-509/18, [EU:C:2019:457](#)), и от 15 октомври 2019 г., **Dorobantu** (C-128/18, [EU:C:2019:857](#)), представени в раздел IX „Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси: европейска заповед за арест“; решение от 29 юли 2019 г., **Bayerische Motoren Werke и Freistaat Sachsen/Комисия** (C-654/17 P, [EU:C:2019:634](#)), представено в раздел XI „Конкуренция“; решения от 29 юли 2019 г., **Funk Medien NRW** (C-469/17, [EU:C:2019:623](#)), от 29 юли 2019 г., **Pelham и др.** (C-476/17, [EU:C:2019:624](#)), и от 29 юли 2019 г., **Spiegel Online** (C-516/17, [EU:C:2019:625](#)), представени в раздел XIII „Сближаване на законодателствата“; решения от 24 септември 2019 г., **Google (Териториален обхват на премахването от резултатите при търсене)** (C-507/17, [EU:C:2019:772](#)), и от 24 септември 2019 г., **GS и др. (Премахване на чувствителни данни от резултатите при търсене)** (C-136/17, [EU:C:2019:773](#)), представени в раздел XIV „Интернет и електронна търговия“; решения от 22 януари 2019 г., **Cresco Investigation (C-193/17, EU:C:2019:43)**, от 14 май 2019 г., **ССОО** (C-55/18, [EU:C:2019:402](#)), от 19 ноември 2019 г., **TSN и АКТ** (C-609/17 и C-610/17, [EU:C:2019:981](#)), и от 20 юни 2019 г., **Hakelbracht и др.** (C-404/18, [EU:C:2019:523](#)), представени в раздел XV „Социална политика“. Посочено е и Становище 1/17 от 30 април 2019 г., **ВИТСЕС—Канада** ([EU:C:2019:341](#)), представено в раздел XXI „Международни споразумения“.

2] Освен това Съдът неколкратно се е произнесъл по принципа на недопускане на дискриминация, уточнен в Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2000 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 7) и Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 година за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (ОВ L 204, 2006 г., стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 262). Тази съдебна практика е представена в раздел XV.1 „Равно третиране в областта на заетостта и социалната сигурност“.

като е предвидила мярката за намаляване на пенсионната възраст на съдиите във Върховния съд да се прилага спрямо действащите съдии, които са били назначени в този съд преди 3 април 2018 г., и от друга страна, като е предоставила на президента на Републиката дискреционното правомощие да удължава активната служба на съдиите в този съд след навършване на новата пенсионна възраст, тази държава членка не е изпълнила задълженията си по член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

Комисията упреква Република Полша, че с тези мерки е нарушила принципа на независимост на съдиите, и по-специално принципа на несменяемост на съдиите и поради това не е изпълнила задълженията, които произтичат за държавите членки от посочената разпоредба.

В решението си, на първо място, Съдът се произнася по приложимостта и обхвата на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС. В това отношение той припомня, че тази разпоредба задължава всички държави членки да предвидят правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита по смисъла по-специално на член 47 от Хартата, в областите, обхванати от правото на Съюза. По-конкретно по силата на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС всяка държава членка трябва да гарантира, че органите, които, като „юрисдикции“ по смисъла на правото на Съюза, са част от системата и от способности за защита в областите, обхванати от правото на Съюза, и от които поради това може да се поиска да се произнесат по въпроси относно прилагането или тълкуването на това право, изпълняват изискванията за ефективна съдебна защита, което в случая се отнася и за Върховния съд на Полша. За да се гарантира, че тази юрисдикция е в състояние да осигури такава защита, запазването на нейната независимост е от първостепенно значение, което се потвърждава от член 47, втора алинея от Хартата. Изискването за независимост на съдилищата, присъщо за правосъдната дейност, спада към основното съдържание на правото на ефективна съдебна защита и на основното право на справедлив съдебен процес, което има кардинално значение като гаранция за защитата на всички права, които правните субекти черпят от правото на Съюза, и за опазването на общите ценности на държавите членки, прогласени в член 2 ДЕС, по-конкретно на ценността правова държава.

На второ място, Съдът уточнява обхвата на това изискване. В това отношение той посочва, че гаранциите за независимост и безпристрастност изискват наличието на правила — по-конкретно що се отнася до състава на съответните органи, назначаването, срока на упражняване на функциите, както и основанията за въздържане, отвод и освобождаване от длъжност на техните членове — които дават възможност да се отстрани всяко основателно съмнение в съзнанието на страните в производствата относно неподатливостта на посочените органи към външни фактори и неутралността им по отношение на противопоставящите се интереси. По-конкретно тази абсолютно необходима неподвластност на съдиите на всякаква външна намеса или натиск изисква установяването на някои гаранции, като несменяемостта, чието предназначение е да защитят лицата, изпълняващи правораздавателна функция. Този принцип на несменяемост изисква поспециално съдиите да могат да останат на служба, докато не достигнат задължителната пенсионна възраст или до края на техния мандат, когато той е за определен срок. Без да е абсолютен по своя характер, този принцип търпи изключения само по легитимни и императивни съображения и при спазване на принципа на пропорционалност.

В случая Съдът констатира, че спорната реформа води до предсрочно прекратяване на правораздавателните функции на действащите съдии във Върховния съд и че следователно е допустима само ако е оправдана от легитимна цел и е пропорционална с оглед на постигането на тази цел, както и при условие че не поражда в съзнанието на страните в производствата основателни съмнения като посочените по-горе. Съдът приема обаче, че прилагането на мярката за намаляване на пенсионната възраст на съдиите във Върховния съд спрямо действащите съдии в този съд не отговаря на тези условия, по-специално тъй като не е оправдано от легитимна цел. Поради това той постановява, че подобно прилагане нарушава принципа на несменяемост на съдиите, който е неразривно свързан с тяхната независимост.

На трето и последно място, Съдът се произнася по предоставеното с новия закон за Върховния съд дискреционно правомощие на президента на Републиката да удължава активната служба на съдиите в този съд след навършване на новата пенсионна възраст, установена с този закон. Съдът посочва, че макар единствено държавите членки да могат да решават дали да разрешат или не такова удължаване, когато са избрали такъв механизъм, те остават длъжни да гарантират, че условията и процедурата за даване на такова разрешение за удължаване не нарушават принципа на независимост на съдиите. В това отношение обстоятелството, че орган като президента на Републиката разполага с правомощие да реши дали да разреши или не такова удължаване, не е достатъчно само по себе си, за да се заключи, че е налице нарушение на този принцип. Трябва обаче да се гарантира, че материалноправните и процесуалноправните условия за приемане на такива решения не могат да породят основателни съмнения в съзнанието на страните в производствата относно независимостта на съответните съдии. За тази цел е необходимо по-специално посочените условия и процедури да бъдат замислени по такъв начин, че съдиите да са защитени от евентуалното изкушение да се поддадат на външна намеса или натиск, които могат да застрашат тяхната независимост. По-конкретно тези условия и процедури трябва да изключват не само прякото влияние под формата на инструкции, но и всички форми на косвено влияние, които биха могли да насочат решенията на съответните съдии.

Що се отнася до новия закон за Върховния съд обаче, Съдът констатира, че съгласно този закон удължаването на активната служба на съдиите в тази юрисдикция вече става с решение на президента на Републиката, което има дискреционен характер, не трябва да се мотивира и не подлежи на съдебен контрол. По отношение на предвиденото в закона участие в процедурата на Националния съдебен съвет преди приемането на решението на президента на Републиката, Съдът подчертава, че участието на такъв орган в процеса по удължаване на срока на упражняване на съдийските функции след навършване на обичайната пенсионна възраст по принцип може да допринесе за обективното протичане на този процес. Това обаче е така само доколкото са изпълнени определени условия, и по-специално когато самият този орган е независим от законодателната и изпълнителната власт, както и от органа, на който трябва да предостави становище, и доколкото това становище се предоставя въз основа на обективни и подходящи критерии и е надлежно мотивирано, така че с него обективно да се подпомогне този орган при вземането на решение. В случая Съдът счита, че е достатъчно да се установи, че предвид поспециално липсата на мотиви, становищата на Националния съдебен съвет, не могат да допринесат за обективно осведомяване на президента на Републиката при упражняване на предоставеното му с новия закон за Върховния съд правомощие, така че това правомощие може да породят основателни съмнения по-специално в съзнанието на страните в производствата относно неподатливостта на засегнатите съдии към външни фактори и неутралността им по отношение на противопоставящите се интереси. В решение **Комисия/Полша (Независимост на общите съдилища)** (C-192/18, [EU:C:2019:924](#)), постановено на 5 ноември 2019 г., голям състав на Съда уважава иска за установяване на неизпълнение на задължения, предявен от Комисията срещу Република Полша, и *констатира, че тази държава членка не е изпълнила задълженията си по правото на Съюза, от една страна, като е въвела различна пенсионна възраст за жените и за мъжете — полски магистрати, и от друга страна, като е намалила пенсионната възраст за съдиите от общите съдилища, предоставяйки същевременно на министъра на правосъдието правомощието да удължава периода на служба за тези съдии.*

С полски закон от 12 юли 2017 г. е намалена пенсионната възраст за съдиите от общите съдилища и за прокурорите, както и възрастта за ранно пенсиониране на съдиите от Sąd Najwyższy (Върховен съд) на 60 години за жените и на 65 години за мъжете, като тези възрасти преди това са били определени за двата пола на 67 години. По-нататък, този закон предоставя на министъра на правосъдието правомощието да удължава периода на служба на съдиите от общите съдилища след навършване

на така определените нови пенсионни възрасти, различни в зависимост от пола. Като намира, че тези правила противоречат на правото на Съюза³, Комисията сезира Съда с иск за установяване на неизпълнение на задължения.

Що се отнася, на първо място, до така въведените с този закон различия в зависимост от пола във връзка с пенсионната възраст на полските магистрати, Съдът най-напред отбелязва, че пенсиите за осигурителен стаж, които посочените магистрати получават, са в приложното поле на член 157 ДФЕС, според който всяка държава членка осигурява прилагането на принципа за равно заплащане на мъжете и жените за равен труд. Разглежданите пенсионни схеми са и в обхвата на разпоредбите на Директива 2006/54⁴ (наричана по-нататък „Директивата за равенство между половете“), посветени на равното третиране в професионалните социалноосигурителни схеми. По-нататък, Съдът постановява, че същият закон е въвел пряко дискриминационни условия, основани на пола, по-специално що се отнася до момента, в който заинтересованите лица могат да се ползват от ефективен достъп до предимствата, предвидени по съответните пенсионни схеми. Накрая, той отхвърля довода на Република Полша, че така предвидените различия между магистратите от женски пол и магистратите от мъжки пол по отношение на възрастта за достъп до пенсия за осигурителен стаж, представляват мярка за положителна дискриминация. Всъщност тези различия не са от естество да компенсират неизгодите, на които са изложени кариерите на държавните служители от женски пол, подпомагайки тези жени в техния професионален живот и решавайки проблемите, които те могат да срещнат в хода на професионалната си кариера. При това положение Съдът прави извода, че разглежданото законодателство нарушава член 157 ДФЕС, както и Директивата за равенство между половете.

На второ място, Съдът разглежда мярката, която се състои в предоставянето на министъра на правосъдието на правомощието да разрешава или не продължаване на изпълнението на функциите на съдиите от общите съдилища след навършване на така понижената нова пенсионна възраст. Като се основава по-специално на принципите, изведени в решение от 24 юни 2019 г., **Комисия/Полша (Независимост на Върховния съд)**⁵, Съдът най-напред приема, че член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС е приложим, тъй като полските общи съдилища биха могли да се произнасят по въпроси, свързани с правото на Съюза. Следователно тези съдилища трябва да отговарят на изискванията, присъщи на ефективната съдебна защита. За да се гарантира обаче, че те са в състояние да предоставят тази защита, запазването на тяхната независимост е от първостепенно значение.

В това отношение Съдът отбелязва, че само по себе си обстоятелството, че орган като министъра на правосъдието е оправомощен да предоставя или не удължаване на изпълнението на правораздавателни функции след навършване на нормалната пенсионна възраст, несъмнено не е достатъчно, за да се направи изводът, че е налице нарушение на принципа на независимост. Той обаче установява, че материалноправните и процесуалноправните условия във връзка с това правомощие за вземане на решения в случая са от естество да породят основателни съмнения относно неподатливостта на съответните съдии на външни фактори и тяхната неутралност. Всъщност, от една страна, критериите, въз основа на които министърът трябва да вземе решението си, са твърде неясни и неподлежащи

3] Член 157 ДФЕС, член 5, буква а) и член 9, параграф 1, буква е) от Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 година за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (ОВ L 204, 2006 г., стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 262), както и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС във връзка с член 47 от Хартата.

4] Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 година за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (ОВ L 204, 2006 г., стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 262).

5] Решение на Съда от 24 юни 2019 г., **Комисия/Полша (Независимост на Върховния съд)** (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)).

на проверка, а посоченото решение не трябва да бъде мотивирано и не подлежи на обжалване по съдебен ред. От друга страна, продължителността на периода, през който съдиите могат да останат в очакване на решението на министъра, е в дискреционната власт на последния.

Съдът отбелязва също, че съчетаването на мярката за намаляване на нормалната пенсионна възраст за съдиите от общите съдилища и тази, състояща се в предоставяне на дискреционно правомощие на министъра на правосъдието да разрешава продължаване на изпълнението на функциите им след навършване на така определената нова възраст, в продължение на десет години за магистратите жени и пет години за магистратите мъже, нарушава принципа на несменяемост на съдиите. Всъщност това съчетаване на мерки е от естество да създаде в съзнанието на страните в производствата основателни съмнения относно факта, че новата система всъщност би могла да има за цел да позволи на министъра да отстрани след навършване на новоустановената нормална пенсионна възраст някои групи съдии, като същевременно остави на длъжност друга част от тях. Освен това, тъй като решението на министъра не е обвързано с никакъв срок и съответният съдия остава на длъжността си до приемането на такова решение, евентуалното отрицателно решение на министъра може да бъде взето, след като заинтересованото лице е било запазено на длъжност след навършването на новата пенсионна възраст.

В решение **А. К. и др. (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд)** (C-585/18, C-624/18 и C-625/18, [EU:C:2019:982](#)), обявено на 19 ноември 2019 г. и произнесено по бързото производство, големият състав на Съда постановява, че *правото на ефективни правни средства за защита, гарантирано с член 47 от Хартата и препотвърдено в областта на борбата с дискриминацията с Директива 2000/78⁶ (наричана по-нататък „Директивата за борба с дискриминацията“), не допуска възможност произнасянето по спорове, свързани с прилагането на правото на Съюза, да е от изключителната компетентност на орган, който не представлява независим и безпристрастен съд.*

По висящите пред запитващата юрисдикция дела става дума за трима полски съдии (от Върховния административен съд и от Върховния съд), които наред с останалото твърдят, че с предсрочното им пенсиониране съгласно новия закон за Върховния съд от 8 декември 2017 г. е нарушена забраната на основаната на възрастта дискриминация в областта на заетостта. Въпреки че вследствие от неотдавнашно изменение този закон вече не се отнася до съдиите, които като ищците в главните производства са били действащи съдии във Върховния съд към момента на влизането на закона в сила, и въпреки че поради това ищците са останали или са възстановени на своята длъжност, запитващата юрисдикция намира, че с това не отпада стоящият пред нея проблем от процесуално естество. Всъщност, макар че по вида си разглежданите спорове са принципно подсъдни на новосъздадената дисциплинарна колегия на Върховния съд, запитващата юрисдикция се пита дали поради съмненията в независимостта на тази колегия не би трябвало да остави без приложение националните норми за подсъдността и в такъв случай самата тя да реши тези спорове. След като приема за приложими в случая както член 47 от Хартата, така и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, Съдът, основавайки се отново на принципите, изведени в решение от 24 юни 2019 г., **Комисия/Полша (Независимост на Върховния съд)**⁷, откроява специфичните обстоятелства, които запитващата юрисдикция трябва да разгледа, за да може да прецени дали дисциплинарната колегия на Върховния съд предоставя достатъчни гаранции за независимост.

6] Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2000 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 7).

7] Решение на Съда от 24 юни 2019 г., **Комисия/Полша (Независимост на Върховния съд)**, C-619/18, [EU:C:2019:531](#)).

В това отношение Съдът посочва, първо, че сам по себе си фактът на назначаването на съдиите в дисциплинарната колегия от президента на Републиката не може да ги обвърже с някаква зависимост от политическата власт, нито да породи съмнения в тяхната непристрасност, ако от момента на назначаването им нататък те не са изложени на натиск и не получават инструкции при упражняването на функциите си. Освен това участието, на предходен етап, на Националния съдебен съвет, който има правомощието да предлага съдийските назначения, е годно да зададе обективни рамки на свободата на действие, с която разполага президентът на Републиката, но при условие че самият Национален съдебен съвет е достатъчно независим от законодателната и изпълнителната власт, както и от президента на Републиката. По този въпрос Съдът пояснява, че е важно да се вземат предвид някои обстоятелства от фактическа и от правна страна, които имат отношение както към условията, при които са назначени членовете на новия полски Национален съдебен съвет, така и към начина, по който той конкретно изпълнява задачата си на пазител на независимостта на съдилищата и съдиите. Съдът също така посочва, че следва да се провери обхватът на съдебния контрол над предложенията на Националния съдебен съвет, доколкото решенията на президента на Републиката за назначаване на съдии сами по себе си не подлежат на такъв контрол.

На второ място, Съдът изтъква някои други обстоятелства, които характеризират по-пряко дисциплинарната колегия. Той посочва по-специално, че в конкретния контекст на твърде спорното приемане на разпоредбите от новия закон за Върховния съд, които обявява за несъвместими с правото на Съюза в решение от 24 юни 2019 г., Комисия/Полша (Независимост на Върховния съд) (C-619/18, [EU:C:2019:531](#)), на дисциплинарната колегия е предоставена изключителна компетентност по споровете за пенсионирането на съдиите от Върховния съд въз основа на новия закон, че тази колегия трябва да се състави само от новоназначени съдии и че тя видимо се ползва с особено висока степен на самостоятелност във Върховния съд, като това са релевантни за преценката обстоятелства.

Съдът посочва, че наистина не всяко от разгледаните обстоятелства, взето отделно от останалите, непременно е годно да породи съмнения в независимостта на тази колегия, но все пак въпросът би могъл да стои другояче, когато те се преценят в тяхната съвкупност. Той подчертава, че запитващата юрисдикция следва да определи въз основа на всички релевантни обстоятелства, които е установила, дали последните биха могли да станат причина посоченият орган да не създава впечатление за независимост или за непристрасност и с това потенциално да се накърни доверието, което правосъдието трябва да вдъхва на правните субекти в едно демократично общество.

Ако случаят е такъв, принципът на предимство на правото на Съюза задължава запитващата юрисдикция да остави без приложение разпоредбата от националното право, с която на дисциплинарната колегия е предоставена изключителната компетентност по споровете за пенсионирането на съдиите от Върховния съд, така че тези спорове да могат да се разгледат от съд, който отговаря на изискванията за независимост и непристрасност и на който споровете в съответната област биха били подсъдни, ако посочената разпоредба не беше пречка за това.

2. Принцип *ne bis in idem*

В решение ***Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie*** (C-617/17, [EU:C:2019:283](#)), постановено на 3 април 2019 г., Съдът по същество се произнася по *тълкуването на принципа ne bis in idem, закрепен в член 50 от Хартата*. Решението е постановено по спор между застрахователно дружество Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. и полския орган по конкуренция по повод на решение, с което последният поради злоупотреба с господстващо положение му е наложил глоба за нарушение на националното право в областта на конкуренцията и глоба за нарушение на правото на Съюза в областта на конкуренцията.

В този контекст Съдът приема, че принципът *ne bis in idem* допуска възможността национален орган по конкуренция да наложи на предприятие в рамките на едно и също решение санкция за нарушение на националното право в областта на конкуренцията и санкция за нарушение на член 82 ЕО (понастоящем член 102 ДФЕС). В такъв случай обаче националният орган по конкуренция трябва да се увери, че санкциите, взети заедно, са пропорционални на естеството на нарушението.

В това отношение Съдът подчертава, че от практиката му следва, че целта на посочения принцип е да не се допусне предприятие да бъде наказвано или преследвано отново, което предполага с предходно влязло в сила решение това предприятие да е било наказано или да е било установено, че не носи отговорност.

От това Съдът заключава, че принципът *ne bis in idem* не следва да се прилага в случай, в който съобразно с член 3, параграф 1 от Регламент № 1/2003⁸ националният орган по конкуренция прилага успоредно националното право в областта на конкуренцията и правилата на Съюза в тази област и на основание член 5 от този регламент санкционира предприятие, като в рамките на едно и също решение му налага санкция за нарушаване на националното право и санкция за неспазване на посочените правила.

3. Свобода на религията

Що се отнася до свободата на религията, следва да се отбележи решение от 22 януари 2019 г., **Cresco Investigation** (C-193/17, [EU:C:2019:43](#)), в което Съдът (голям състав) се произнася по съвместимостта с член 21 от Хартата, както и с Директивата за борба с дискриминацията на законодателство, с което Разпети петък се определя за „платен“ официален празник само за работниците, членове на някои християнски църкви, и при работа на този ден само те получават „обезщетение за работа на ден на официален празник“⁹.

Освен това в решение **Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs** (C-497/17, [EU:C:2019:137](#)), постановено на 26 февруари 2019 г., голям състав на Съда е разгледал дали знак на Европейския съюз за биологично производство може да се поставя върху продукти от животни, подложени — съгласно дерогираща разпоредба от Регламент № 1099/2009¹⁰, с която се цели да се гарантира свободата на религията — на ритуално клане без предварително зашеметяване¹¹.

8| Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167).

9| Това решение е представено в раздел XV.1 „Равно третиране в областта на заетостта и социалната сигурност“.

10| Регламент (ЕО) № 1099/2009 на Съвета от 24 септември 2009 година относно защитата на животните по време на умъртвяване (ОВ L 303, 2009 г., стр. 1).

11| Това решение е представено в раздел VI „Селско стопанство и рибарство“.

II. Гражданство на Съюза

Съдът е постановил няколко решения в областта на гражданството на Съюза, сред които решение относно дискриминацията, основана на гражданството¹², решение относно загубването на европейското гражданство поради загубване на гражданството на държава членка и две решения относно производното право на пребиваване на гражданите на трета страна, членове на семейството на гражданин на Съюза.

1. Дискриминация, основана на гражданството

В решение **TopFit u Biffi** (C-22/18, [EU:C:2019:497](#)), постановено на 13 юни 2019 г., Съдът тълкува членове 18 ДФЕС, 21 ДФЕС и 165 ДФЕС във връзка със спор между спортист аматьор, който е италиански гражданин, и германската национална федерация по лека атлетика относно *условията за участие на гражданите на други държави членки в германските шампионати за спортисти ветерани*.

Според Съда тези разпоредби не допускат правила на национална спортна федерация — съгласно които гражданин на Съюза и на друга държава членка, който пребивава от много години на територията на държавата членка, където тази федерация е установена, и практикува в тази държава бягане като аматьор в категорията за спортисти ветерани, не може да участва в националните шампионати за тези дисциплини на същото основание като гражданите на приемащата държава членка или пък може да участва в тях само „извън класирането“ или „без класиране“, без да може да се състезава за финалите и да получава титлата „национален шампион“ — освен ако тези правила не са обосновани от обективни съображения, които са съразмерни на преследваната легитимна цел, като запитващата юрисдикция следва да извърши необходимата проверка в това отношение.

Всъщност Съдът най-напред констатира, че гражданин на Съюза като спортиста аматьор в случая, който е упражнил правото си на свободно движение, има основание да се позове на членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС по отношение на практикуването на аматьорски спорт в обществото на приемащата държава членка. В това отношение Съдът се позовава по-специално на отбелязаната в член 165 ДФЕС роля на спорта като фактор за интегриране в обществото на приемащата държава членка.

По-нататък, Съдът приема, че правилата на националната спортна федерация, с които се урежда правото на участие на граждани на Съюза в спортни състезания, трябва да бъдат в съответствие с разпоредбите на Договора, и по-специално с членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС. В това отношение Съдът припомня, че предвидените от Договора основни свободи и забраната за дискриминация, основана на гражданството, трябва да бъдат спазвани и от правила, които не са приети от публичноправни органи и имат за цел да уредят общо отношения, свързани със заетостта на наетите лица и предоставянето на услуги. Този принцип е приложим и в случаите, когато група или организация разполага с известни правомощия спрямо частноправни субекти и може да им налага условия, които възпрепятстват упражняването на гарантираните от Договора основни свободи.

¹² В това отношение следва да се отбележи и решение **Австрия/Германия** (C-591/17, [EU:C:2019:504](#)), постановено на 18 юни 2019 г., в което Съдът се произнася по такса за ползване на инфраструктурите за леките автомобили и освобождаване за собствениците на превозни средства, регистрирани в Германия. Тъй като икономическата тежест на тази такса се носи *de facto* само от собствениците и водачите на превозни средства, регистрирани в държава членка, различна от Германия, Съдът приема, че това води до същия резултат като разликата в третирането на основание гражданство. Това решение е представено в раздел VII.1 „Свободно движение на стоки“.

Накрая, Съдът установява, че в случая е налице разлика в третирането, която може да доведе до ограничаване на свободата на движение на съответния спортист аматьор по смисъла на член 21 ДФЕС, тъй като, дори да отговаря на изискванията за определени спортни постижения и да има право да участва в спортни състезания като член на клуб от националната федерация по лека атлетика от повече от една година, може поради гражданството си да получи отказ за участие в национален шампионат по бягане на къси разстояния за аматьори в категорията за спортисти ветерани или да бъде допуснат само до частично участие в него. Съдът освен това посочва, че правила на спортна федерация могат да доведат до положение, при което спортисти, които са граждани на държава членка, различна от Федерална република Германия, се ползват с по-малка подкрепа от спортните клубове, чиито членове са, в сравнение със спортистите от страната, тъй като тези клубове имат по-малък интерес да инвестират в спортист, който не отговаря на условията за участие в национални шампионати, поради което и гражданите на други държави членки биха били по-слабо интегрирани в съответния спортен клуб, а следователно и в обществото на държавата членка, в която пребивават.

Според Съда обаче ограничение на свободата на движение на гражданите на Съюза може да бъде обосновано само ако се основава на обективни съображения и ако е пропорционално на легитимно преследваната от съответната уредба цел, като запитващата юрисдикция следва да извърши необходимата проверка в това отношение. Вярно е наистина, че връчването на титлата „национален шампион“ в определена спортна дисциплина само на граждани на съответната държава членка изглежда оправдано, тъй като това може да се разглежда като съществена характеристика на самата титла „национален шампион“. Важно е обаче ограниченията, които произтичат от преследването на тази цел, да бъдат в съответствие с принципа на пропорционалност, тъй като посочената цел не оправдава всяко ограничение за участието на чужди граждани в националните шампионати. Националната юрисдикция следва да установи евентуални други основания, като вземе предвид целта, която може да бъде изведена от член 21, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 165 ДФЕС, за по-голяма достъпност на състезанията и значението им за интегрирането на пребиваващите в приемащата държава членка лица, и то най-вече на тези от тях, които пребивават дългосрочно. Във всички случаи пълното недопускане на спортист до национален шампионат с мотива, че е чужд гражданин, изглежда несъразмерно, когато съществува механизъм за участие на спортиста в такъв шампионат поне в квалификациите и/или извън класирането.

2. Загубване на европейското гражданство поради загубване на гражданството на държава членка

На 12 март 2019 г. в решение *Tjebbes и др.* (C-221/17, [EU:C:2019:189](#)) големият състав на Съда се произнася по въпроса *дали загубването по силата на закона на гражданството на държава членка, което води и до загубване на гражданството на Европейския съюз, е съвместимо с член 20 ДФЕС във връзка с членове 7 и 24 от Хартата*. В случая в главното производство нидерландският министър на външните работи отказва да разгледа заявленията за издаване на паспорт, подадени от нидерландски граждани с второ гражданство от трета държава, тъй като тези лица, едно от които не е навършило пълнолетие, са загубили нидерландското си гражданство по силата на закона. Отказът на нидерландския министър се основава на закона за нидерландското гражданство, по силата на който навършилите пълнолетие лица загубват това гражданство, ако са граждани и на друга държава и са имали основно местопребиваване извън Съюза в продължение на непрекъснат период от 10 години. Освен това съгласно същия закон ненавършилите пълнолетие лица по принцип загубват нидерландското си гражданство, когато баща им или майка им загуби нидерландското си гражданство, тъй като няма местопребиваване в Съюза.

Съдът постановява, че правото на Съюза по принцип допуска държавата членка по съображения от общ интерес да предвиди загубване на нейното гражданство, включително когато това довежда до загубване на статута на гражданин на Съюза. Всъщност за държавата членка е легитимно да възприеме разбирането, че гражданството е израз на действителна връзка между държавата и гражданите ѝ, и съответно да предвиди загубване на нейното гражданство като последица от липсата на такава действителна връзка или от прекъсването ѝ. Легитимно е и държавата членка да иска да съхрани еднаквото гражданство на членовете на едно и също семейство, като предвиди, че ненавършилите пълнолетие лица загубват гражданството на тази държава, когато единият от родителите загуби своето.

За да е съвместимо с член 20 ДФЕС във връзка с членове 7 и 24 от Хартата обаче, законодателство като нидерландското трябва да предоставя на компетентните национални органи, в това число евентуално на националните съдилища, възможността инцидентно да преценяват последиците от загубването на това гражданство по силата на закона и евентуално да възстановяват *ex tunc* гражданството на съответните лица по повод на тяхно заявление за издаване на документ за задгранично пътуване или на всякакъв друг документ, удостоверяващ гражданството им.

При тази преценка националните административни и съдебни органи трябва да проверяват дали загубването на гражданството на държавата членка, което води и до загубване на статута на гражданин на Съюза, е съобразено с принципа на пропорционалност, като се имат предвид последиците, които поражда за положението на съответното лице и евентуално за положението на членовете на неговото семейство от гледна точка на правото на Съюза. Подобна проверка изисква да се прецени индивидуалното положение на съответното лице, както и положението на семейството му, за да се определи дали загубването на гражданството поражда последици, които биха засегнали нормалното развитие на семейния и професионалния живот на това лице по несъразмерен с целите на националния законодател начин от гледна точка на правото на Съюза, и в частност на правото на зачитане на семейния живот, установено в член 7 от Хартата.

Що се отнася до обстоятелствата относно индивидуалното положение на съответното лице, които биха могли да са релевантни за тази преценка, Съдът споменава в частност обстоятелството, че след загубването по силата на закона на гражданството на съответната държава членка и статута на гражданин на Съюза съответното лице би било изправено пред ограничения при упражняването на правото да се движи и пребивава свободно на територията на държавите членки, а с това евентуално и пред особени трудности да посещава една или друга държава членка, за да поддържа действителни и редовни връзки с членове на семейството си там, за да упражнява професионалната си дейност там или за да предприеме необходимите стъпки, за да упражнява там такава дейност. Също релевантни са, от една страна, обстоятелството, че съответното лице не е имало възможност да се откаже от гражданството на третата държава, и от друга, сериозният риск от значително влошаване на ситуацията на лицето от гледна точка на безопасността му или на свободата му на придвижване, който би възникнал вследствие от невъзможността на това лице да се ползва от консулската закрила по член 20, параграф 2, буква в) ДФЕС на територията на третата държава, в която живее.

Освен това, що се отнася до ненавършилите пълнолетие лица, компетентните органи трябва да вземат предвид евентуалното наличие на обстоятелства, които сочат, че загубването от съответното ненавършило пълнолетие лице на гражданството на държавата членка не отговаря на висшия интерес на детето, посочен в член 24 от Хартата, поради последиците, които загубването на това гражданство поражда за ненавършилото пълнолетие лице от гледна точка на правото на Съюза.

3. Производно право на пребиваване на граждани на трета страна, членове на семейството на гражданин на Съюза

В решение *SM (Деца, поставени под кафала по алжирското право)* (C-129/18, [EU:C:2019:248](#)), постановено на 26 март 2019 г., Съдът в голям състав се произнася по въпроса *дали ненавършило пълнолетие дете, за което се грижат граждани на Съюза при условията на алжирския режим кафала, попада в понятието за пряк низходящ на гражданин на Съюза по смисъла на член 2, точка 2, буква в) от Директива 2004/38*¹³. Двама съпрузи, които са френски граждани и пребивават в Обединеното кралство, искат от органите на Обединеното кралство да издадат разрешение за влизане на осиновено дете в полза на ненавършило пълнолетие дете, на което са назначени в Алжир за настойници при условията на режима кафала. Последният институт от семейното право, който е общ за няколко ислямски страни, предвижда полагане на грижи за издръжката, образованието и закрилата на дете от един или няколко възрастни и поставянето му под законно настойничество или попечителство. Британските органи отказват да предоставят исканото разрешение.

Най-напред, Съдът подчертава, че макар да отразява най-вече наличието на биологична връзка, понятието за пряк низходящ на гражданин на Съюза по смисъла на член 2, точка 2, буква в) от Директива 2004/38 трябва също да се разбира — като се има предвид изискването за широко тълкуване на това понятие с оглед на целта на тази директива за улесняване и укрепване на правото на свободно движение и пребиваване на гражданите на Съюза — като обхващащо и осиновено дете на гражданин на Съюза, тъй като е установено, че осиновяването създава правно подобие на родствена връзка между детето и съответния гражданин на Съюза. Съдът обаче приема, че тъй като алжирският режим *кафала* не създава такава връзка с настойника или попечителя, детето, поставено под законно настойничество или попечителство на гражданин на Съюза при условията на този режим, не би могло да се счита за пряк низходящ на гражданин на Съюза по смисъла на член 2, точка 2, буква в) от Директива 2004/38.

При все това такова дете попада според Съда в обхвата на понятието за друг член на семейството по член 3, параграф 2, първа алинея, буква а) от същата директива. Това понятие всъщност обхваща и положението на дете, което е поставено под законно настойничество на граждани на Съюза при условия като на алжирския режим *кафала*, при който последните поемат задължение по правото на държавата по произход на детето да отговарят за издръжката, образованието и закрилата му.

По-нататък, Съдът уточнява и задълженията, които посочената разпоредба налага на националните органи. В този смисъл той посочва, че те трябва — по силата на член 3, параграф 2, първа алинея, буква а) от Директива 2004/38, тълкуван в светлината на член 7 и член 24, параграф 2 от Хартата — да улеснят влизането и пребиваването на такова дете в качеството му на друг член на семейството на гражданин на Съюза, като трябва премерено и разумно да преценят всички известни и релевантни по случая обстоятелства и да вземат предвид различните налични интереси, и в частност висшия интерес на съответното дете. В рамките на тази преценка следва да бъдат отчетени и евентуални конкретни и реални рискове за детето от злоупотреба, експлоатация или трафик, като се има предвид че такива рискове не могат все пак да се предполагат единствено с оглед на факта, че процедурата по поставяне под алжирския режим *кафала* се основава на оценка на годността на възрастния и на

¹³ Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕО, 68/360/ЕО, 72/194/ЕО, 73/148/ЕО, 75/34/ЕО, 75/35/ЕО, 90/364/ЕО, 90/365/ЕО и 93/96/ЕО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).

интереса на детето, която би могла да не е също толкова задълбочена, както оценката при провежданите в приемащата държава членка процедури по осиновяване или поставяне под попечителство или настойничество.

Накрая, Съдът приема, че ако в резултат на тази преценка се установи, че детето и настойникът или попечителят му, който е гражданин на Съюза, трябва фактически да живеят съвместно като семейство и че детето е зависимо от настойника или попечителя си, то изискванията, свързани с основното право на зачитане на семейния живот, както и задължението за отчитане на висшия интерес на детето по принцип налагат на това дете да бъде предоставено право на влизане и пребиваване, за да може то да живее при настойника или попечителя си в приемащата държава членка на последния.

В решение **Chenchooliah** (C-94/18, [EU:C:2019:693](#)), постановено на 10 септември 2019 г., големият състав на Съда трябва да тълкува *член 15 от Директива 2004/38, който гласи по-специално, че някои процедури, предвидени в глава VI от тази директива, озаглавена „Ограничения на правото на влизане и на правото на пребиваване на основания, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве“*¹⁴, се прилагат по аналогия за всички решения, ограничаващи свободното движение на граждани на Съюза и на членове на техните семейства от съображения, различни от тези, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве. Съдът приема, че този член се прилага към решение за извеждане от територията на страната, постановено по отношение на гражданин на трета държава на основание на това, че последният вече няма право на пребиваване въз основа на тази директива, в положение, в което този гражданин е сключил брак с гражданин на Съюза в момент, в който последният се е ползвал от свободата си на движение, като е отишъл и е пребивавал с този гражданин на трета държава в приемащата държава членка и впоследствие посоченият гражданин на Съюза се е завърнал в държавата членка, на която е гражданин. Съдът добавя, че това обстоятелство означава, че някои гаранции, предвидени от Директивата в рамките на решения, които ограничават свободното движение на гражданин на Съюза или на членовете на неговото семейство, постановени по съображения, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве¹⁵, трябва да бъдат спазени при приемането на решение за извеждане като разглежданото в главното производство, в контекста на което решение в никакъв случай не може да се постанови забрана за влизане на територията на страната.

Това решение се вписва в рамките на спор между гражданка на Република Мавриций, пребиваваща в Ирландия, и Minister for Justice and Equality (министър на правосъдието и равенството) по повод на решение за нейното експулсиране по член 3 от ирландския Закон от 1999 г. за имиграцията вследствие на връщането на съпруга ѝ, гражданин на Съюза, в държавата членка, на която е гражданин, а именно Португалия, където изтърпява наказание лишаване от свобода. Съгласно националното право в контекста на решението за експулсиране служебно е постановена забрана за влизане на територията на страната за неопределен срок.

Съдът приема най-напред, че в положение, в което гражданин на Съюза се е върнал в държавата членка, на която е гражданин, и следователно вече не упражнява в приемащата държава членка правото си на свободно движение въз основа на правото на Съюза, гражданинът на трета държава, съпруг/а на този гражданин на Съюза, вече няма качеството „бенефициент“ по смисъла на тази директива¹⁶, когато остане в приемащата държава членка и вече не пребивава със своя/та съпруг/а.

14| А именно процедурите, предвидени в членове 30 и 31.

15| А именно релевантните гаранции, предвидени в членове 30 и 31.

16| Член 3, параграф 1.

На следващо място, Съдът постановява, че макар в резултат на загубата на това качество съответният гражданин на трета държава вече да няма право на движение и право на пребиваване на територията на приемащата държава членка, на които е бил носител през определен период от време, тъй като вече не отговаря на условията, с които са обвързани тези права, тази загуба обаче не означава, че поради подобно съображение Директива 2004/38 вече не се прилага при вземането на решение от приемащата държава членка за извеждане на този гражданин. Всъщност член 15 от Директива 2004/38¹⁷, който се съдържа в глава III от нея, озаглавена „Право на пребиваване“, предвижда режима, който се прилага, когато изтече право на временно пребиваване по тази директива, по-специално когато гражданин на Съюза или член на неговото семейство, който в миналото е имал право на пребиваване до три месеца или повече от три месеца, вече не отговаря на условията за разглежданото право на пребиваване и следователно по принцип може да бъде изведен от приемащата държава членка.

В това отношение Съдът отбелязва, че в член 15 от Директива 2004/38 се прави позоваване само на прилагането по аналогия на някои разпоредби от глава VI от Директивата, свързани по-специално с уведомяването за решения, както и с достъпа до процедури за обжалване по съдебен ред¹⁸. За сметка на това при приемането на решение по член 15 от тази директива не намират приложение други разпоредби от тази глава. Всъщност тези други разпоредби се прилагат само ако съответното лице понастоящем черпи от тази директива право на пребиваване в приемащата държава членка, което е временно или постоянно.

На последно място, Съдът добавя, че в съответствие с член 15, параграф 3 от Директива 2004/38 в контекста на решението за извеждане, което може да бъде взето в главното производство, в никакъв случай не може да бъде поставена забрана за влизане на територията на страната¹⁹.

III. Институционални разпоредби

В този раздел следва да бъдат представени две решения²⁰, като едното се отнася до имунитетите на членовете на Европейския парламент, а другото — до европейска гражданска инициатива.

1. Имунитети на членовете на Европейския парламент

В преюдициално решение *Junqueras Vies* (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#)), постановено на 19 декември 2019 г., Съдът, заседаващ в голям състав, уточнява *персоналния, времевия и материалния обхват на имунитетите, предоставени на членовете на Европейския парламент*²¹.

17| Член 15.

18| Членове 30 и 31.

19| Член 15, параграф 3.

20| Следва да се посочат и две решения на Съда, постановени на 26 март 2019 г. — решение *Испания/Парламент* (C-377/16, [EU:C:2019:249](#)) и решение *Комисия/Италия* (C-621/16 P, [EU:C:2019:251](#)), отнасящи се до езиковия режим на институциите. Те са представени в раздел XXII „Европейска публична служба“.

21| Имунитети, предвидени в член 343 ДФЕС и в член 9 от Протокол (№ 7) за привилегиите и имунитетите на Европейския съюз (ОВ С 326, 2012 г., стр. 266) (наричан по-нататък „Протоколът“).

По това дело Съдът е сезиран от Tribunal Supremo (Върховен съд, Испания) с няколко преюдициални въпроса относно тълкуването на член 9 от Протокола. Тези въпроси са отправени в производство по жалба, която политик, избран в Европейския парламент при проведените на 26 май 2019 г. избори, подава срещу определението, с което му се отказва специално разрешение за излизане от ареста. Преди тези избори на това лице е наложена мярка за неотклонение задържане под стража в наказателното производство, образувано срещу него за участието му в организирането на проведения на 1 октомври 2017 г. в автономна област Каталуния референдум за самоопределяне. То иска посоченото по-горе разрешение, за да изпълни формалност, необходима съгласно испанското право вследствие на обявяването на резултатите и състояща се в полагане пред централна избирателна комисия на клетва за спазване на испанската конституция, и след това да пътува до Европейския парламент, за да участва в учредителното заседание на новоизбрания Европейски парламент. На 14 октомври 2019 г., след сезирането на Съда, Tribunal Supremo (Върховен съд) осъжда въпросното лице на тринадесет години лишаване от свобода и на пълно лишаване от граждански права за същия срок.

Съдът приема, на първо място, че лице, което е избрано в Европейския парламент, придобива качеството на член на Парламента с акта на обявяването на изборните резултати и от момента на неговото извършване, поради което се ползва от имунитетите, гарантирани с член 9 от Протокола.

В това отношение Съдът отбелязва, че в съответствие с членове 8 и 12 от Акта за избирането от 1976 г.²², избирателната процедура и обявяването на резултатите по принцип действително се уреждат от разпоредбите на националното законодателство на държавите членки, но избирането на членовете на Европейския парламент чрез всеобщо, пряко, свободно и тайно гласуване²³ представлява израз на конституционния принцип на представителната демокрация, чийто обхват е определен от самото право на Съюза. От Договорите и от Акта за избирането от 1976 г. следва, че качеството на член на Европейския парламент е резултат от самото избиране на съответното лице и се придобива от него с акта на официалното обявяване от държавите членки на резултатите. Освен това от член 343 ДФЕС следва, че Съюзът и съответно неговите институции и членовете им трябва да се ползват с имунитетите, необходими за техните задачи.

На второ място, Съдът постановява, че лицата, които като г-н Junqueras Vies са избрани в Европейския парламент, се ползват, със самото обявяване на резултатите, със свързания с качеството им на член и предвиден в член 9, втора алинея от Протокола имунитет по време на придвижване. Целта на този имунитет е да им позволи в частност да пътуват до мястото на учредителното заседание на новоизбрания Европейски парламент и да участват в него. Всъщност за разлика от предвидения в първата алинея имунитет по време на сесии, от който те се ползват едва от откриването на това учредително заседание и по време на целия период на сесиите на Европейския парламент, имунитетът по време на придвижване обхваща пътуванията на членовете му до мястото на заседанията на Европейския парламент, включително на първото му заседание.

В това отношение Съдът припомня, че целите, преследвани с предвидените в Протокола имунитети, се състоят в това да се осигури доброто функциониране и независимостта на институциите. В този контекст имунитетът по време на придвижване, посочен в член 9, втора алинея от този протокол, осигурява ефективност на правото на гражданите да бъдат избрани, гарантирано с член 39, параграф 2 от Хартата, като позволява на всеки член — със самото му обявяване за избран и без значение дали

22] Акт за избирането на членове на Европейския парламент чрез всеобщи преки избори, приложен към Решение 76/787/ЕОВС, ЕИО, Евратом на Съвета от 20 септември 1976 г. (ОВ L 278, 1976 г., стр. 1), последно изменен с Решение 2002/772/ЕО, Евратом на Съвета от 25 юни и 23 септември 2002 г. (ОВ L 283, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3).

23] Член 14, параграф 3 ДЕС.

е изпълнил или не евентуалните формалности, предвидени във вътрешното право — да участва в учредителното заседание на Европейския парламент, без да бъде препятстван при придвижването си.

Съдът постановява, на трето и последно място, че имунитетът по време на придвижване, гарантиран на всеки член на Европейския парламент, предполага да се снесе всяка наложена на съответното лице преди обявяването му за избрано мярка за неотклонение задържане под стража, за да може то да се яви и да участва в учредителното заседание на Европейския парламент. Затова, ако счита, че съответната мярка следва да продължи да действа, компетентният национален съд трябва във възможно най-кратък срок да поиска от Европейския парламент да снесе този имунитет на основание член 9, трета алинея от Протокола.

2. Европейска гражданска инициатива

С решение *Purpinck и др./Комисия* (C-418/18 P, [EU:C:2019:1113](#)) от 19 декември 2019 г. Съдът в голям състав *отхвърля жалбата, подадена от организаторите на европейската гражданска инициатива (ЕГИ) с наслов „Един от нас“ срещу решението на Общия съд²⁴, с което същият е отхвърлил жалбата им за отмяна на съобщението на Комисията от 28 май 2014 г. относно тази ЕГИ²⁵.*

Съгласно Договора за Европейския съюз²⁶ и Регламент № 211/2011²⁷ най-малко един милион граждани на Съюза, които произхождат от най-малко една четвърт от държавите членки, могат да поемат инициативата да приканят Комисията да предложи в рамките на правомощията си на законодателя на Съюза да приеме правен акт за целите на прилагането на Договорите. Преди да започне набирането на необходимия брой подписи, организаторите на ЕГИ трябва да я регистрират в Комисията, която разглежда по-специално нейния предмет и нейните цели.

Г-н Patrick Grégor Purpinck и шест други лица влизат в състава на гражданския комитет на европейската гражданска инициатива с наслов „Един от нас“, регистрирана в Комисията през 2012 г.²⁸. Целта на тази европейска гражданска инициатива е да се забрани и сложи край на финансирането от Съюза на дейностите, които предполагат унищожаване на човешки ембриони (в частност в областите на научните изследвания, помощта за развитие и общественото здравеопазване), включително прякото или непрякото финансиране на абортите. След регистрацията ѝ европейската гражданска инициатива „Един от нас“ събира необходимия един милион подписи, преди да бъде официално внесена в Комисията в началото на 2014 г. На 28 май 2014 г. Комисията посочва в съобщение, че не възнамерява да предприема каквото и да било действие в отговор на тази европейска гражданска инициатива.

24| Решение на Общия съд от 23 април 2018 г., *One of Us и др./Комисия* (T-561/14, [EU:T:2018:210](#)).

25| Съобщение COM(2014) 355 окончателен на Комисията от 28 май 2014 г. относно европейската гражданска инициатива „Един от нас“.

26| Член 11, параграф 4 ДЕС.

27| Регламент (ЕС) № 211/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 година относно гражданската инициатива (ОВ L 65, 2011 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 94, 2012 г., стр. 49).

28| COM(2014) 355 окончателен.

Тогава организаторите на ЕГИ отправят до Общия съд на Европейския съюз искане за отмяна на съобщението на Комисията, като изтъкват по-специално че тази институция е длъжна да представи предложение за правен акт на Съюза в отговор на регистрирана ЕГИ. Общият съд потвърждава решението на Комисията.

Сезиран с жалба срещу решението на Общия съд, Съдът най-напред отбелязва че съгласно член 11, параграф 4 ДЕС целта на ЕГИ е Комисията да се „прикани“ да представи подходящо предложение за целите на прилагането на Договорите, а не тази институция да бъде задължена да предприеме действието или действията, предвидени в ЕГИ. Той добавя, че от различни разпоредби на Регламент № 211/2011 следва, че когато получи ЕГИ, Комисията излага действията, които смята да предприеме, ако има такива, и причините за решението да предприеме или да не предприема действия, което потвърждава, че представянето от Комисията на предложение за акт на Съюза в отговор на ЕГИ е факултативно.

След това Съдът припомня, че правото на законодателна инициатива, предоставено от Договорите на Комисията, предполага, че тази институция трябва да реши дали да представи или не предложение за законодателен акт, освен ако по силата на правото на Съюза не е длъжна да представи такова предложение. Това право на законодателна инициатива на Комисията е едно от проявленията на принципа на институционално равновесие, характеризиращ институционалната структура на Съюза. Този принцип предполага, че всяка институция упражнява своите правомощия при зачитане на правомощията на останалите институции. В това отношение Съдът отбелязва, че съгласно Регламент № 211/2011 целта на ЕГИ е да се предостави на гражданите на Съюза право, подобно на това, с което разполагат Парламентът и Съветът по силата на членове 225 ДФЕС и 241 ДФЕС, да поискат от Комисията да представи подходящо предложение за целите на прилагането на Договорите. След като обаче така признатото на Парламента и Съвета право не накърнява правото на законодателна инициатива на Комисията, същото следва да важи и за ЕГИ.

Съдът също така подчертава, че обстоятелството, че Комисията не е длъжна да предприеме действия в отговор на ЕГИ, не означава, противно на посоченото от жалбоподателите, че такава инициатива е лишена от полезно действие. Всъщност, от една страна, механизмът на ЕГИ е един от инструментите на демокрацията на участието, които при приемането на Договора от Лисабон допълват системата на представителна демокрация, на която се основава функционирането на Съюза, и които имат за цел насърчаване на участието на гражданите в демократичния процес и стимулиране на диалога между гражданите и институциите на Съюза. От друга страна, ЕГИ, която е регистрирана в съответствие с Регламент № 211/2011 и е спазила всички предвидени от последния процедури и условия, задейства редица конкретни задължения на Комисията, изброени в членове 10 и 11 от този регламент. Според Съда особената добавена стойност на този механизъм се състои не в сигурността на резултата, а във възможностите и пътищата, които открива за гражданите на Съюза за предизвикване на демократичен дебат в неговите институции, без да трябва да изчакват стартирането на законодателна процедура.

Освен това Съдът потвърждава подхода на Общия съд, съгласно който съобщение във връзка с ЕГИ като спорното се обхваща от упражняването на широко право на преценка на Комисията и съответно трябва да подлежи на ограничен съдебен контрол, целящ да се провери по-специално дали мотивите са достатъчни и дали липсват явни грешки в преценката.

В този контекст Съдът по-конкретно потвърждава разсъжденията на Общия съд, съгласно които, като се е основала на публикация на Световната здравна организация, Комисията не е допуснала каквато и да било явна грешка в преценката, приемайки, че финансирането от Съюза на съвкупност от безопасни и ефикасни услуги, по-специално при абортите, допринася за намаляване на броя на опасните аборти, и съответно — на риска от смърт и заболявания на майките.

IV. Правото на Съюза и националното право

В постановеното на 19 декември 2019 г. решение *Deutsche Umwelthilfe* (C-752/18, [EU:C:2019:1114](#)) Съдът в голям състав се произнася за първи път по въпроса дали *националните юрисдикции имат право или дори са длъжни да постановяват принудителни мерки за задържане спрямо ръководителите на национални органи, които упорито отказват да изпълнят съдебно решение, с което им се разпорежда да изпълнят своите задължения по силата на правото на Съюза.*

Съдът е сезиран в рамките на правен спор между Deutsche Umwelthilfe, германска организация за опазване на околната среда, и провинция Бавария по повод упорития отказ на последната да приеме в изпълнение на Директива 2008/50 относно качеството на атмосферния въздух²⁹ необходимите мерки за спазване на пределно допустимата стойност, установена за азотния диоксид в град Мюнхен. След като през 2012 г. за първи път е осъдена да измени приложимия в този град план за действие относно качеството на въздуха, а през 2016 г. е осъдена повторно и в случай на неизпълнение е предвидено налагането на имуществена санкция, като ѝ е разпоредено да изпълни тези задължения, включително чрез налагането на забрани за движение на определени моторни превозни средства с дизелови двигатели в различни градски зони, провинция Бавария въпреки това отказва да спазва тези разпореждания и вследствие на това през 2017 г. е осъдена за трети път да заплати имуществена санкция в размер на 4000 EUR, която тя е платила. Тъй като провинция Бавария продължава да отказва да изпълни тези разпореждания и публично заявява, че няма да спазва тези задължения, Deutsche Umwelthilfe отново подава жалба с искането, от една страна, да се заплати нова имуществена санкция в размер на 4000 EUR, което е уважено с определение от 28 януари 2018 г., а от друга страна — да се постанови принудителна мярка задържане спрямо управляващите на провинция Бавария (по-конкретно спрямо министъра на околната среда и защитата на потребителите на тази провинция, а при условията на евентуалност — спрямо нейния министър-председател); това искане е отхвърлено с определение от същата дата. Сезирана от провинция Бавария, запитващата юрисдикция — Върховният административен съд на провинция Бавария, от една страна, потвърждава наложената имуществена санкция, а от друга страна, решава да сезира Съда с преюдициално запитване относно евентуалното постановяване на принудителна мярка задържане. Всъщност, тъй като констатира, че осъждането да се заплащат имуществени санкции, не е от естество да доведе до промяна в поведението на провинция Бавария, доколкото те се осчетоводяват като приходи на провинцията и не водят до никаква имуществена загуба, както и че прилагането на принудителна мярка задържане е изключено по основания на вътрешното право съображения от конституционноправен характер, посоченият съд сезира Съда с преюдициален въпрос, който има за цел по същество да се установи дали правото на Съюза, и по-специално правото на ефективни правни средства за защита, гарантирано в член 47 от Хартата, трябва да се тълкува в смисъл, че дава право или дори задължава националните юрисдикции да приемат такава мярка.

Съдът постановява, че при обстоятелства, които се характеризират с упорития отказ на национален орган да изпълни съдебно решение, с което му се разпорежда да изпълни ясно, точно и безусловно задължение, произтичащо от правото на Съюза, и по-конкретно от Директива 2008/50, компетентната национална юрисдикция е длъжна да постанови принудителна мярка спрямо управляващите на провинцията, ако са изпълнени две условия. От една страна, във вътрешното право трябва да съществува достатъчно достъпно, точно и предвидимо в своето прилагане правно основание за приемането на такава мярка. От друга страна, трябва да е спазен принципът на пропорционалност.

29| Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2008 година относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа (ОВ L 152, 2008 г., стр. 1).

В това отношение Съдът най-напред припомня, че когато прилагат правото на Съюза, държавите членки са длъжни да гарантират зачитането на правото на ефективна съдебна защита, гарантирано както в член 47 от Хартата, така и — в областта на околната среда — в член 9, параграф 4 от Орхуската конвенция³⁰. Посоченото право е още по-важно, тъй като неприемането на изискванията в Директива 2008/50 мерки би могло да изложи на опасност здравето на хората. Национално законодателство, водещо до положение, при което решението на дадена юрисдикция е неефективно, обаче пренебрегва същността на това право и го лишава от ефективност. При това положение Съдът припомня, че националната юрисдикция е длъжна да даде тълкуване по националното си право, което да съответства, доколкото е възможно, на преследваните с тези разпоредби цели, или е длъжен да не прилага националните разпоредби, противоречащи на разпоредба от правото на Съюза с директен ефект.

Съдът обаче уточнява и че спазването на последното задължение не може да води до незачитането на друго основно право, каквото е правото на свобода, което е гарантирано в член 6 от Хартата и което принудителната мярка задържане ограничава. Тъй като правото на ефективна съдебна защита не е абсолютно и може да подлежи на ограничения съгласно член 52, параграф 1 от Хартата, е необходимо да се претеглят разглежданите основни права. За да се изпълнят обаче изискванията на посочената разпоредба, закон, който дава право на съд да лиши от свобода дадено лице, трябва преди всичко да е достатъчно достъпен, точен и предвидим в своето прилагане, за да се избегне всяка опасност от произвол, като установяването на това обстоятелство е от компетентността на запитващата юрисдикция. Освен това, тъй като постановяването на принудителна мярка задържане води до лишаване от свобода, с оглед на спазването на изискванията, произтичащи от принципа на пропорционалност, тя може да се налага само ако не съществува друга по-малко ограничителна мярка (като например имуществени санкции във висок размер, налагани многократно през кратък период и които в крайна сметка не постъпват в бюджета, от който се плащат), като проверката на това обстоятелство също е от компетентността на запитващата юрисдикция. Само ако се стигне до извода, че извършеното ограничаване на правото на свобода поради постановяването на принудителна мярка задържане е в съответствие с тези условия, правото на Съюза не само би допуснало, а би изисквало прилагането на такава мярка, с уточнението обаче, че неспазването на Директива 2008/50 може освен това да бъде установено от Съда в рамките на производство по иск за установяване на неизпълнение на задължения или да доведе до ангажирането на отговорността на държавата за настъпилата от това вреда.

В този раздел следва да се припомни и решение от 3 октомври 2019 г., *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland u др.* (C-197/18, [EU:C:2019:824](#)), което се отнася до възможността на физическите и юридическите лица, пряко засегнати от замърсяването на подземните води, да се позоват пред националните юрисдикции на някои разпоредби от Директива 91/676 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници³¹.

В областта на конкуренцията, в решение *Cogeco Communications* (C-637/17, [EU:C:2019:263](#)) относно съответствието с член 102 ДФЕС на разпоредбите за давността, предвидени в португалското право в областта на извъндоговорната отговорност във връзка с исковете за обезщетение за вреди от нарушения на правилата за конкуренция, Съдът приема, че посоченият член и принципът на ефективност не допускат национална правна уредба, когато предвиденият в нея давностен срок може

30| Конвенция за достъпа до информация, участието на обществеността в процеса на вземането на решения и достъпа до правосъдие по въпроси на околната среда, подписана на 25 юни 1998 г. в Орхус и одобрена от името на Европейската общност с Решение 2005/370/ЕО на Съвета от 17 февруари 2005 г. (ОВ L 124, 2005 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 204).

31| Това решение е представено в раздел XVIII.2 „Опазване на водите от замърсяване с нитрати“.

да направи невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правото да се предявяват искове за обезщетение въз основа на окончателно решение за установяване на нарушение на правилата на Съюза в областта на конкуренцията³². Освен това в решение *Otis Gesellschaft u др.* (C-435/18, [EU:C:2019:1069](#)) Съдът приема, че член 101, параграф 1 ДФЕС има директен ефект в отношенията между частноправни субекти, и по-специално предоставя на всеки правото да иска да бъдат поправени вредите, които е претърпял от договор или поведение, който/което може да ограничи или наруши конкуренцията, когато е налице причинно-следствена връзка между вредите и нарушението на правилата на конкуренция³³.

V. Съдопроизводство на Съюза

В този раздел трябва най-напред да бъдат посочени две съдебни решения, с които се установява неизпълнение на задължения при транспонирането на директива, както и решение, постановено в производство по обжалване на акт на Общия съд по иск за извъндоговорна отговорност на Съюза. Следва да се добавят и три решения, постановени от Съда по спорове в областта на икономиката, паричната политика и банковото дело³⁴.

1. Общо съдопроизводство

1.1. Искове за неизпълнение на задължения

В решение *Комисия/Белгия (член 260, параграф 3 ДФЕС — Високоскоростни мрежи)* (C-543/17, [EU:C:2019:573](#)), обявено на 8 юли 2019 г., големият състав на Съда за първи път тълкува и прилага член 260, параграф 3 ДФЕС³⁵. Всъщност Съдът уважава иска за установяване на неизпълнение на задължения, който Комисията е предявила срещу Белгия, и осъжда тази държава членка да плати периодична имуществена санкция в размер на 5 000 EUR на ден, считано от датата на обявяване на решението, *поради частична липса на транспониране на Директива 2014/61*³⁶ *относно високоскоростните електронни съобщителни мрежи и, a fortiori, поради липса на съобщаване на Комисията на съответните национални мерки за транспониране.*

32| Това решение е представено в раздел XI.2 „Член 102 ДФЕС“.

33| Това решение е представено в раздел XI.1 „Член 101 ДФЕС“.

34| В този раздел може да се спомене и решение от 29 юли 2019 г., *Bayerische Motoren Werke u Freistaat Sachsen/Комисия* (C-654/17 P, [EU:C:2019:634](#)), постановено в областта на държавните помощи; в него Съдът потвърждава, че определение, с което Общият съд уважава молба за встъпване, не може да бъде предмет нито на главна, нито на насрещна жалба. Това решение е представено в раздел XI.3 „Държавни помощи“.

35| Член 260, параграф 3 ДФЕС предвижда, че Съдът може да наложи на съответната държава членка финансова санкция (еднократно платима сума или периодична имуществена санкция) в случай на неспазване на задължението да се „съобщи на Комисията за мерките за транспониране на директива“ на Съюза.

36| Директива 2014/61/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година относно мерките за намаляване на разходите за разгръщане на високоскоростни електронни съобщителни мрежи (ОВ L 155, 2014 г., стр. 1).

Държавите членки е трябвало да транспонират Директива 2014/61 до 1 януари 2016 г. и да информират Комисията за приетите в това отношение мерки.

На 15 септември 2017 г. Комисията предявява пред Съда иск за неизпълнение на задължения, тъй като счита, че Белгия не е транспонирала пълно Директивата в определения срок и не е съобщила предприятиите в това отношение национални мерки. Освен това тя иска Белгия да бъде осъдена да заплати периодична имуществена санкция за всеки ден, считано от обявяването на решението, тъй като не е изпълнила задължението да съобщи за мерките за транспониране на същата директива. Размерът на периодичната имуществена санкция е определен първоначално на 54 639 EUR, но впоследствие е намален на 6 071 EUR с оглед на постигнатия от Белгия напредък в транспонирането на Директивата след предявяването на иска. Всъщност Комисията пояснява, че пропуски има само на равнище регион Брюксел-столица.

На първо място, Съдът констатира, че до изтичането на срока, който Комисията ѝ е определила в мотивираното становище и впоследствие е удължила по нейно искане, Белгия не е приела необходимите национални мерки за транспонирането на Директива 2014/61 и не е съобщила на Комисията такива мерки, поради което не е изпълнила задълженията си по тази директива.

Като разглежда, на второ място, обхвата на член 260, параграф 3 ДФЕС, Съдът припомня текста и целта на тази разпоредба, въведена с Договора от Лисабон с цел не само да насърчи още по-силно държавите членки да транспонират директивите в определените им за това срокове, но и да облекчи и ускори производството по налагане на имуществени санкции за неизпълнение от държави членки на задължението за съобщаване на национални мерки за транспониране на директиви.

В този смисъл възприетото от Съда тълкуване на тази разпоредба преследва двойна цел. То, от една страна, гарантира както прерогативите на Комисията за осигуряване на ефективно прилагане на правото на Съюза, така и правото на защита и процесуалните възможности на държавите членки по член 258 ДФЕС³⁷ във връзка с член 260, параграф 2 ДФЕС³⁸. От друга страна, то позволява на Съда да упражни съдебните си функции и в рамките на едно производство да прецени дали съответната държава членка е изпълнила задълженията си за съобщаване и каква е тежестта на евентуално установено в това отношение неизпълнение на задължения, както и да наложи най-подходящата с оглед на обстоятелствата по случая имуществена санкция.

С оглед на това Съдът заключава, че задължението да се „съобщи за мерките за транспониране“ по смисъла на член 260, параграф 3 ДФЕС се отнася до задължението на държавите членки да предоставят достатъчно ясна и точна информация за мерките за транспониране на директивите. За да изпълнят задължението си за правна сигурност и за да гарантират пълното транспониране на разпоредбите от директивите на цялата си територия, държавите членки са длъжни да посочат за всяка от разпоредбите на директива с коя национална разпоредба или с кои национални разпоредби е транспонирана. За да може да иска на съответната държава членка да бъде наложена предвидената в тази разпоредба периодична имуществена санкция, Комисията следва въз основа на съобщената ѝ информация да е установила, че някои мерки за транспониране явно липсват или не обхващат цялата територия на съответната държава членка. Съдът обаче не следва в хода на производството по член 260, параграф 3 ДФЕС да се произнася по това дали съобщените на Комисията национални мерки гарантират правилно транспониране на разпоредбите на съответната директива.

37| Член 258 ДФЕС урежда производството по предявен от Комисията иск за установяване на неизпълнение на задължения.

38| Член 260, параграф 2 ДФЕС урежда производството в случай на неизпълнение от държава членка на решение, с което е установено нейно неизпълнение на задължения. Съдът може да наложи имуществена санкция (еднократно платима сума или периодична имуществена санкция).

Съдът приема, че в случая посочената разпоредба е приложима, тъй като Белгия не е изпълнила напълно задължението си за съобщаване. Всъщност, като към момента на разглеждане на фактите от Съда все още не е приела необходимите мерки за транспониране в националното си право за регион Брюксел-столица на някои разпоредби от Директива 2014/61³⁹ и като не е съобщила мерки за транспониране на същите разпоредби за този регион, нито а fortiori е съобщила на Комисията такива мерки за транспониране, Белгия е продължила да не изпълнява част от задълженията си.

С оглед на това, след като приема, че налагането на Белгия на периодична имуществена санкция представлява подходящо финансово средство за осигуряване на спазването от тази държава членка на задълженията ѝ по Директива 2014/61 и Договорите, Съдът преценява тежестта и продължителността на разглежданото нарушение, за да определи размера на периодичната имуществена санкция. Въз основа на анализа си Съдът осъжда Белгия да заплати на Комисията, считано от датата на обявяването на решението и до преустановяването на неизпълнението, периодична имуществена санкция в размер на 5 000 EUR на ден.

В решение **Комисия/Ирландия (Вятърни генератори в Дерибрин)** (C-261/18, [EU:C:2019:955](#)), произнесено на 12 ноември 2019 г., Съдът в голям състав осъжда Ирландия, този път на основание член 260, параграф 2 ДФЕС, на имуществени санкции за това, че не е предприела конкретни действия по решение от 3 юли 2008 г., Комисия/Ирландия⁴⁰ в което Съдът е установил, че с изграждането на вятърни генератори в Дерибрин (Ирландия) без предварителна оценка за въздействието им върху околната среда Ирландия е нарушила Директива 85/337⁴¹.

След обявяването на решението от 2008 г. Ирландия въвежда процедура по узаконяване, която да позволи на оператора на вятърните генератори в Дерибрин да се съобрази с изискванията на Директива 85/337. Тъй като обаче операторът на вятърните генератори не е задействал тази процедура и същата не е започната служебно от ирландските власти, Комисията сезира Съда с втори иск за установяване на неизпълнение на задължения.

Съдът най-напред преценява какви задължения имат държавите членки, когато даден проект е бил разрешен в нарушение на предвиденото в Директива 85/337 задължение за предварителна оценка на въздействието му върху околната среда. Съдът припомня, че съгласно принципа на лоялно сътрудничество държавите членки са длъжни да вземат всички необходими мерки, за да отстранят пропуската да бъде извършена оценка на въздействието върху околната среда. Те в частност трябва като узаконяваща мярка да извършат оценка след въвеждането в експлоатация на съответното съоръжение. При подобна оценка трябва да се отчетат не само бъдещите последици от съоръжението, но и екологичното въздействие от момента на изграждането му. Тя може да доведе до изменение или оттегляне на разрешенията, издадени в нарушение на задължението за извършване на предварителна оценка.

Независимо от законодателната реформа, въвеждаща процедура по узаконяване, Ирландия не е извършила нова оценка на въздействието на вятърните генератори върху околната среда и съответно не се е съобщила с решението от 2008 г.

39| И по-специално член 2, параграфи 7—9 и 11, член 4, параграф 5 и член 8.

40| Решение на Съда от 3 юли 2008 г., **Комисия/Ирландия** (C-215/06, [EU:C:2008:380](#)).

41| Директива 85/337/ЕИО на Съвета от 27 юни 1985 година относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 175, 1985 г., стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 174).

По-нататък, Съдът отхвърля различните доводи, които Ирландия излага в своя защита. От една страна, Ирландия не може да се позовава на национални разпоредби, ограничаващи възможностите за задействане на процедурата по узаконяване, въведена, за да се осигури изпълнението на решението от 2008 г. В това отношение Съдът припомня, че националните органи са длъжни да отстранят пропуската да се извърши оценка на въздействието и че задълженията по Директива 85/337 важат и за оператора на вятърните генератори, доколкото той е под контрола на Ирландия. От друга страна, макар разрешенията за изграждането на вятърните генератори в Дерибрин да са влезли в сила, Ирландия не може — за да избегне последиците от обективната констатация, че не е спазена Директива 85/337 — да се позовава на правната сигурност и на защитата на оправданите правни очаквания на оператора на тези генератори във връзка с придобити права. В това отношение Съдът подчертава, че проектите, разрешението за които вече не може да се обжалва пряко по съдебен ред, не могат да се считат чисто и просто за разрешени в съответствие със закона, що се отнася до задължението за извършване на оценка на въздействието върху околната среда.

Като съобразява тежестта и продължителността на неизпълнението на задължения — от решението от 2008 г. са изминали повече от единадесет години, без да са взети мерките, необходими за съобразяване с това решение — както и платежоспособността на Ирландия, Съдът осъжда тази държава членка да заплати на Европейската комисия еднократно сума в размер на 5 000 000 EUR и периодична имуществена санкция в размер на 15 000 EUR на ден, считано от обявяването на решението до изпълнението на решението от 2008 г.

1.2. Искове за извъндоговорна отговорност на Съюза

С решение от 10 септември 2019 г., *HTTS/Съвет* (C-123/18 P, [EU:C:2019:694](#)) големият състав на Съда уважава жалбата, подадена от дружеството *HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH* (наричано по-нататък „жалбоподателят“) срещу решението на Общия съд от 13 септември 2017 г., *HTTS/Съвет* (T-692/15, [EU:T:2017:890](#), наричано по-нататък „обжалваното съдебно решение“). С посоченото решение Общият съд е отхвърлил иска за обезщетение за вреди, които жалбоподателят счита, че е претърпял поради включването му с два регламента на Съвета⁴² в списъците на лицата и образуванията, засегнати от мерките за замразяване на финансови средства и икономически ресурси срещу Иран (наричани по-нататък „спорните списъци“). За разлика от Общия съд Съдът приема, че Съветът не е могъл да се позовава на обстоятелства, които не са били взети предвид при включването на жалбоподателя в тези списъци, за да докаже, че не е допуснал нарушение на правото на Съюза, което може да доведе до ангажирането на извъндоговорната отговорност на Съюза.

Жалбоподателят е дружество по германското право, което извършва дейност в областта на морското представителство и техническото управление на кораби. Правният спор, по който той и Съветът са насрещни страни, е част от поредица от дела във връзка с ограничителните мерки, приети в рамките на борбата срещу ядреното разпространение в Иран срещу морско дружество и определени свързани с него физически или юридически лица, към които жалбоподателят се числи. Първоначалното включване на фирмата на жалбоподателя в спорните списъци е осъществено през юли 2010 г. и не е обжалвано. В замяна на това второто му включване, което е извършено през октомври 2010 г.,

42| Регламент за изпълнение (ЕС) № 668/2010 на Съвета от 26 юли 2010 година за прилагане на член 7, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 423/2007 относно ограничителни мерки срещу Иран (ОВ L 195, 2010 г., стр. 25) и Регламент (ЕС) № 961/2010 на Съвета от 25 октомври 2010 година относно ограничителни мерки срещу Иран и за отмяна на Регламент № 423/2007 (ОВ L 281, 2010 г., стр. 1).

е отменено от Общия съд (решение от 7 декември 2011 г., [HTTS/Съвет](#), T-562/10, [EU:T:2011:716](#)). С обжалваното съдебно решение последният обаче е отхвърлил искането за обезщетение за вредите, произтичащи от тези включвания.

В настоящия случай Съдът приема, че обжалваното съдебно решение е опорочено от няколко грешки при прилагането на правото. Той по-специално подчертава, че условието за реализиране на извъндоговорната отговорност на Съюза, свързано с наличието на достатъчно съществено нарушение на норма на правото на Съюза, налага особено важната в областта на ограничителните мерки необходимост от претегляне на защитата на интересите на частноправните субекти спрямо незаконосъобразните действия на институциите и на свободата на действие, която трябва да се признае на последните, за да не се парализира дейността им. Като има предвид тези съображения, Съдът отбелязва, че в производството по иск за обезщетение за вреди, както и в производствата по другите спорове за защита незаконосъобразността на даден акт или дадено действие, които могат да доведат до извъндоговорна отговорност на Съюза, трябва да се преценява в зависимост от правните и фактическите обстоятелства, съществували към момента на приемането на посочения акт или на извършването на посоченото действие. Той също така счита, че наличието на достатъчно съществено нарушение на норма на правото на Съюза задължително трябва да се преценява в зависимост от обстоятелствата, при които е действала институцията точно на тази определена дата. От това Съдът прави заключението, че за да оспори наличието на такова нарушение, съответната институция може да се позовава само на обстоятелства, които е взела предвид за целите на приемането на въпросния акт.

Ето защо Съдът отменя решението на Общия съд и му връща делото за ново разглеждане, като му разпорежда да провери дали евентуално е налице достатъчно съществено нарушение на норма на правото на Съюза, без да се вземат предвид обстоятелствата, които Съветът не е взел предвид при включването на жалбоподателя в посочените списъци, но на които той се е позовал в рамките на производството по иска за обезщетение за вреди.

2. Спорове в областта на икономиката, паричната политика и банковото дело

В решение *Rīmsēvičs u ECБ/Латвия* (C-202/18 и C-238/18, [EU:C:2019:139](#)), обявено на 26 февруари 2019 г., големият състав на Съда *уважава две жалби на основание член 14.2, втора алинея от Протокола за устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка* (наричан по-нататък „уставът на ЕСЦБ и на ЕЦБ“). Тези жалби, които са първите на това основание, са подадени от ЕЦБ и г-н Rīmsēvičs срещу решението, с което последният — заподозрян, че е поискал и получил подкуп в качеството си на управител на латвийската централна банка — е бил временно отстранен от *Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs* (Служба за предотвратяване и борба с корупцията, Латвия) от длъжността на управител на посочената банка.

На първо място, според Република Латвия Съдът няма компетентност да разгледа жалбите, тъй като единствените решения, които може да бъдат атакувани с такава жалба, прекратяват окончателно правната и институционална връзка между управителя на дадена национална централна банка и тази банка. В тази насока Съдът подчертава целта за независимост на управителите на националните централни банки, преследвана с член 14.2 от устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ. Ако беше възможно да се вземе решение управителите на националните централни банки да бъдат освобождавани от длъжност, без да се излагат мотиви за това, независимостта им щеше да бъде сериозно застрашена, а оттук и на самата ЕЦБ. Временната забрана за управителя на национална централна банка да изпълнява задълженията си, всъщност може да представлява средство за натиск върху него. От една страна,

подобна забрана може да е особено тежка за управителя, на когото е наложена, когато не е предвидена за конкретен срок. От друга страна, доколкото е временна, тя може да предоставя още по-ефикасно средство за натиск, когато тя може да бъде оттеглена в зависимост не само от развитието на разследването, но и от поведението на съответния управител. Ето защо Съдът обявява, че е компетентен да разгледа жалба, подадена срещу мярка като временната забрана за изпълнение на задълженията на управител на национална централна банка.

На следващо място, що се отнася до характера на жалбата, предвидена в член 14.2, втора алинея от устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ, Съдът я квалифицира като жалба за отмяна на решението даден управител на национална централна банка да бъде освободен от длъжност. Наред с останалото Съдът отбелязва в тази насока, че жалбата по член 14.2, втора алинея от устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ, подобно на тази по член 263 ДФЕС, може да бъде подадена от частноправен субект, в случая от освободения от длъжност управител, срещу решение, на което той е адресат, и че всяка от тези две жалби трябва да бъде подадена в един и същи двумесечен срок.

Действително, член 14.2, втора алинея от посочения устав дерогира общото разпределение на правомощията между националния съд и съда на Съюза, предвидено в Договорите, и по-специално в член 263 ДФЕС, тъй като жалбата съгласно този член може да се отнася само до актове от правото на Съюза. Тази дерогация обаче се обяснява с особения институционален контекст на ЕСЦБ, в който тя се вписва. Всъщност ЕСЦБ представлява в правото на Съюза оригинална правна конструкция, която свързва и кара тясно да си сътрудничат национални институции, а именно националните централни банки, и институция на Съюза — ЕЦБ, и характерен белег на която са различната структура и не толкова отчетливото разграничение между правния ред на Съюза и националните правни системи. Член 14.2 от устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ всъщност е резултат от последиците от тази силно интегрирана система, желана от авторите на Договорите за ЕСЦБ, и по-специално от двояката функционална роля на управителя на национална централна банка — национален орган, който обаче действа в рамките на ЕСЦБ и заседава, когато е управител на национална централна банка на държава членка, паричната единица на която е еврото, в основния ръководен орган на ЕЦБ. Именно поради този хибриден статут и за да се гарантира функционалната независимост на управителите на националните централни банки в рамките на ЕСЦБ, по изключение решението, което е взето от национален орган и освобождава някой от тях от длъжност, може да бъде отнесено до Съда.

На последно място, по отношение на делото по същество Съдът най-напред уточнява, че не следва да замести националните юрисдикции, компетентни да се произнесат по наказателната отговорност на управителя, срещу когото е образувано дело, нито дори да се намесва в предварителното наказателно производство, водено срещу последния. От друга страна, в рамките на правомощията, които черпи от член 14.2, втора алинея от устава на ЕСЦБ и на ЕЦБ, Съдът трябва да се увери, че временната забрана за съответния управител да изпълнява задълженията си бива налагана само ако има достатъчно индиции, че той е извършил сериозно нарушение, което може да обоснове подобна мярка. В случая Съдът констатира, че с оглед на представените от Република Латвия данни тя не е доказала, че г-н Rimšēvičs е бил освободен от длъжност въз основа на такива индиции, и поради това отменя спорното решение.

С решение **ЕЦБ и др./Trasta Komercbanka и др.** (съединени дела C-663/17 Р, C-665/17 Р и C-669/17 Р, [EU:C:2019:923](#)) от 5 ноември 2019 г. Съдът, заседаващ в голям състав, *отменя определение на Общия съд*⁴³, с което последният, от една страна, е постановил, че *тъй като дружеството жалбоподател вече не се представлява от адвокат с редовно изготвено пълномощно по смисъла на Процедурния*

43| Определение от 12 септември 2017 г., **Fursin и др./ЕЦБ** (T-247/16, непубликувано, [EU:T:2017:623](#)).

правилник⁴⁴, няма основание за произнасяне по жалбата му за отмяна на решението на Европейската централна банка (ЕЦБ) да отнеме лиценза му⁴⁵, и от друга страна, частично е отхвърлил възражението за недопустимост, повдигнато от ЕЦБ, в частта относно жалбата, подадена от другите жалбоподатели, а именно акционери на това дружество.

Дружеството жалбоподател, Trasta Komerbanka, е латвийска кредитна институция, предоставяща финансови услуги по силата на разрешение, което ѝ е дадено от Комисията за финансовите и капиталовите пазари (наричана по-нататък „КФКП“). След като получава предложение от КФКП да отнеме лиценза на дружеството жалбоподател и становище от последното, на 3 март 2016 г. ЕЦБ приема спорното решение⁴⁶. По молба на КФКП на 14 март 2016 г. компетентният латвийски съд постановява решение за откриване на производство за ликвидация на дружеството жалбоподател и му назначава ликвидатор. С необжалваемо решение същият съд отхвърля молбата на кредитната институция за запазване на представителните правомощия на управителния ѝ орган във връзка с подаване на искане за преглед до административния съвет за преглед на ЕЦБ⁴⁷ и на жалба против спорното решение до съда на Съюза. На 17 март 2016 г. в Официален вестник на Република Латвия е публикувано известие за откриване на производство за ликвидация на дружеството жалбоподател и за заместване на ръководството на тази кредитна институция от ликвидатора. Същия ден ликвидаторът приема решение за оттегляне на всички пълномощни, предоставени от дружеството жалбоподател. На 21 март 2016 г. нотариус публикува в Официален вестник известие за оттегляне на всички пълномощни, предоставени преди 17 март 2016 г. След отхвърляне на искането за преглед на спорното решение на 13 май 2016 г. дружеството жалбоподател и някои негови акционери подават жалба за отмяна на спорното решение до Общия съд. ЕЦБ повдига възражение за недопустимост на жалбата.

Що се отнася до жалбата по дело C-669/17 P, подадена от името на дружеството жалбоподател, Съдът постановява, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел, че прилагането на латвийската правна уредба не води до нарушение на правото на това дружество на ефективна съдебна защита, и като е стигнал до извода, че адвокатът, подал жалба до него от името на дружеството жалбоподател, вече не е имал редовно изготвено пълномощно от името на това дружество от оправомощено за целта лице, тъй като пълномощното му за явяване по делото е било оттеглено от ликвидатора. В това отношение Съдът подчертава връзките между КФКП и ликвидатора, характеризиращи се с отношения на доверие, както и ролята на тази комисия при приемането на спорното решение. Тези обстоятелства в съчетание с правомощието на КФКП да поиска оттегляне на ликвидатора, ако последният вече не се ползва с доверието ѝ, са причина посоченият ликвидатор да се намира в положение на конфликт на интереси и евентуалното оттегляне на пълномощното, издадено на адвоката на дружеството жалбоподател за подаване на жалба до съда на Съюза срещу това решение, не би могло да се вмени в задължение на ликвидатора, без да се накърни правото на ефективна съдебна защита на това дружество по смисъла на член 47 от Хартата. Тъй като жалбата до Съда,

---

44| Член 51, параграф 3 от Процедурния правилник на Общия съд предвижда, че адвокатите, представляващи страна, която е частноправно юридическо лице, са длъжни да представят в секретариата пълномощно от това лице.

45| Решение ECB/SSM/2016 — 529900WIP01NFDWTJ81/1 WOANCA-2016 0005 на Европейската централна банка от 3 март 2016 година за отнемане на лиценза, предоставен на Trasta Komerbanka. Този лиценз е за банкова дейност. Понятието „лиценз“ се използва в Регламент (ЕС) № 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 година за възлагане на Европейската централна банка на конкретни задачи относно политиките, свързани с пруденциалния надзор над кредитните институции (ОВ L 287, 2013 г., стр. 63).

46| Спорното решение е прието на основание член 4, параграф 1, буква а) и член 14, параграф 5 от Регламент № 1024/2013.

47| Този съвет е предвиден в член 24 от Регламент № 1024/2013.

подадена от дружеството жалбоподател, е допустима и основателна, Съдът решава да върне делото на Общия съд, който да се произнесе по същество на подадената от Trasta Komercbanka жалба до него.

Що се отнася до жалбите до Съда по дела C663/17 P и C665/17 P, подадени съответно от ЕЦБ и Комисията, Съдът постановява, че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, като е приел, че акционерите на дружеството жалбоподател са пряко засегнати от спорното решение. Действително, от една страна, отдавайки предпочитание на погрешен критерий, изведен от „интензитета“ на последиците на спорното решение, Общият съд не е определил, както е следвало да направи, евентуално прекия характер на последиците от това решение за правното положение на акционерите на дружеството жалбоподател. От друга страна, Общият съд неправилно е взел под внимание не правните, а икономическите последици на спорното решение за положението на акционерите на това дружество. Спорното решение обаче не засяга пряко правото на акционерите да получават дивиденди и да участват в управлението на дружеството жалбоподател в качеството на учредено в съответствие с латвийската правна уредба дружество, тъй като ликвидацията на Trasta Komercbanka е резултат от съдебно решение, постановено на основание на разпоредба на латвийското право, непредвидена в правната уредба на Съюза. Поради това Съдът приема, че след като акционерите на това дружество не са пряко засегнати от спорното решение по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС, възражението за недопустимост на ЕЦБ следва да се приеме в частта относно жалбата на тези акционери и поради това същата следва да бъде отхвърлена като недопустима.

В решение **Iccrea Banca** (C-414/18, [EU:C:2019:1036](#)), постановено на 3 декември 2019 г., големият състав на Съда подчертава *изключителната компетентност на юрисдикциите на Съюза да преценят законосъобразни ли са решенията на Единния съвет за реструктуриране (ЕСП)*, както и актовете, приети от национален орган за реструктуриране, които са подготвителни спрямо подобни решения относно вноски в Единния фонд за реструктуриране (ЕФП), дължими от банка, която е начело на мрежа от кредитни институции. Освен това Съдът констатира, че национална юрисдикция не може да отмени национално решение, с което се уведомява за решение на ЕСП, като се позове на допусната от него грешка. От друга страна, Съдът приема, че задълженията между дружества в група от кооперативни кредитни банки, каквато група образува Iccrea Banca с кооперативни кредитни банки, на които предоставя различни услуги, без да упражнява контрол върху тях, не са изключени от изчисляването на вноските в полза на националните фондове за реструктуриране.

Iccrea Banca — банка, начело на мрежа от кредитни институции, наречена „банка от второ ниво“, предоставя на кооперативни кредитни банки в Италия различни услуги, като изпълнява и функциите на основен финансов център в системата на кооперативния кредит. Във връзка с последната функция тя предлага на тези банки по-специално редица услуги за структуриран достъп до финансиране, налично в Европейската централна банка и на пазара. С няколко последователни решения Централната банка на Италия иска от Iccrea Banca да заплати редовни, извънредни и допълнителни вноски в италианския национален фонд за реструктуриране за периода между 2015 г. и 2016 г. Освен това Централната банка на Италия иска от нея да заплати предварителна вноска в ЕФП за 2016 г. Тази вноска е установена с решения на ЕСП въз основа на данните, предадени на последния от Централната банка на Италия.

Iccrea Banca обжалва тези решения на Централната банка на Италия пред Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Регионален административен съд Лацио, Италия), като оспорва начините за изчисляване на исканите вноски. По-специално тя изтъква, че Централната банка на Италия е допуснала грешка при изчисляването на предварителната вноска в ЕФП от ЕСП, като при съобщаване на данните си на ЕСП не е посочила особеното естество на интегрираната система, в която осъществява дейността си Iccrea Banca. Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Регионален административен съд Лацио) иска от Съда да разтълкува правната уредба на Съюза в областта.

Що се отнася, на първо място, до участието на Централната банка на Италия във фазата от производството, предхождаща приемането на решенията на ЕСП за изчисляване на предварителните вноски в ЕФП, Съдът най-напред припомня, че Съдът на Европейския съюз има изключителна компетентност да осъществява контрол относно законосъобразността на актовете, приети от органите или агенциите на Съюза, сред които е ЕСП. По-нататък Съдът уточнява, че относно изчисляването на предварителните вноски в ЕФП единствено ЕСП упражнява правомощието да приеме окончателно решение, и че националните органи за реструктуриране указват само оперативно подпомагане на ЕСП. Следователно съдът на Съюза е единствено компетентен да прецени, когато упражнява контрол за законосъобразност върху решение на ЕСП, с което се определя размерът на предварителната индивидуална вноска на институция в ЕФП, дали приетият от национален орган за реструктуриране акт, който е подготвителен спрямо подобно решение, е опорочен от пороци, които са от естество да засегнат това решение на ЕСП, без националната юрисдикция да може да упражни контрол върху този национален акт. Това разрешение се основава на изводите в решение от 19 декември 2018 г., *Berlusconi u Fininvest* (C-219/17, [EU:C:2018:1023](#)).

Така, правото на Съюза не допуска Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Регионален административен съд Лацио) да се произнесе по законосъобразността на участието на Централната банка на Италия във фазата на производството, предхождаща приемането на решенията на ЕСП за изчисляване на предварителните вноски в ЕФП за 2016 г.

На второ място, що се отнася до фазата след приемането на решенията на ЕСП, за които Централната банка на Италия е уведомила Iscra Banca, Съдът е приел, че националните органи за реструктуриране не са оправомощени да преразглеждат направените от ЕСП изчисления, за да променят размера на вноските, и следователно след приемането на решение на ЕСП не могат да преразглеждат за тази цел рисковите експозиции на дадена институция. Освен това според Съда, ако национална юрисдикция може да отмени уведомлението от страна на национален орган за реструктуриране за решение на ЕСП за изчисляване на предварителната вноска на дадена институция в ЕФП, като се позове на грешка в оценката на рисковите експозиции на съответната институция, върху която оценка е извършено изчисляването, тя би поставила под съмнение преценка, направена от ЕСП, и в крайна сметка би възпрепятствала изпълнението на това решение на ЕСП. От друга страна, Съдът е приел, че Iscra Banca е пряко и лично засегната от решенията на ЕСП, но след като не е подала жалба за отмяна срещу решенията на ЕСП пред Общия съд на Съюза или е подала такава, но тя е просрочена⁴⁸, не може да се позове, при подадено насрещно искане във връзка с обжалване на национални мерки пред национална юрисдикция, на недопустимостта на посочените решения.

С оглед на тези съображения относно компетентността на Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Регионален административен съд Лацио) Съдът приема, че тази юрисдикция може да му постави преюдициален въпрос само относно решенията на Централната банка на Италия, с които тя иска от Iscra Banca да заплати вноски в италианския национален фонд за реструктуриране.

По отношение, на трето място, на същите тези решения Съдът тълкува член 103, параграф 2 от Директива 2014/59 за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници⁴⁹, както и член 5, параграф 1, букви а) и е) от Делегиран регламент 2015/63 по отношение на предварителните вноски в механизмите за финансиране на

48| Вж. определение на Общия съд от 19 ноември 2018 г., *Iscra Banca/Комисия и ЕСП* (Т-494/17, [EU:T:2018:804](#)).

49| Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за създаване на рамка за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници и за изменение на Директива 82/891/ЕИО на Съвета и директиви 2001/24/ЕО, 2002/47/ЕО, 2004/25/ЕО, 2005/56/ЕО, 2007/36/ЕО, 2011/35/ЕС, 2012/30/ЕС и 2013/36/ЕС и на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 173, 2014 г., стр. 190).

преструктурирането⁵⁰. Във връзка с това той приема, че задълженията по сделки между банка от второ ниво и членовете на структура, която тя образува с кооперативни банки, на които предоставя различни услуги, без да упражнява контрол върху последните, които задължения не включват заеми, предоставяни на неконкурентна основа и с нестопанска цел с оглед насърчаване постигането на обществено-политическите цели на централно или регионално правителство на държава членка, не са изключени от изчисляването на вноските в национален фонд за преструктуриране.

VI. Селско стопанство и рибарство

В този раздел следва да се посочат три решения⁵¹, като първото се отнася до условията за предлагане на пазара на говеждо месо, сертифицирано като „халал“, от животни, заклани без зашеметяване, второто — до общата организация на пазарите на селскостопански продукти, а третото — до задълженията на държавите членки в случай на заявление за субсидия от Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР).

В решение *Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs* (C-497/17, [EU:C:2019:137](#)), постановено на 26 февруари 2019 г., голям състав на Съда е разгледал дали знакът на Европейския съюз за биологично производство, предвиден в Регламенти № 834/2007⁵² и № 889/2008⁵³, може да се поставя върху продукти от животни, подложени на ритуално клане без предварително зашеметяване. Тази проблематика е повдигната в рамките на отхвърлянето от френските власти на искане на френската асоциация Œuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs да бъдат забранени по-конкретно рекламата и търговията на някои продукти от говеждо месо, сертифицирани като „халал“ и носещи означението „биологично земеделие“. Според асоциацията такова означение не може да се поставя върху месото от животни, заклани без зашеметяване, тъй като подобен метод на клане не отговаря на изискването за спазване на „висока степен на благосъстояние на животните“, поставено от Регламент № 834/2007.

В този контекст Съдът постановява, че Регламент № 834/2007, и в частност член 3 и член 14, параграф 1, буква б), подточка viii) от него, в светлината на член 13 ДФЕС, трябва да се тълкува в смисъл, че не разрешава поставянето на знака на Европейския съюз за биологично производство върху продукти от животни, подложени на ритуално клане без предварително зашеметяване, извършено в условията, определени от Регламент № 1099/2009⁵⁴, и по-конкретно в член 4, параграф 4 от него.

50| Делегиран регламент (ЕС) 2015/63 на Комисията от 21 октомври 2014 година за допълване на Директива 2014/59/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на предварителните вноски в механизмите за финансиране на преструктурирането (ОВ L 11, 2015 г., стр. 44).

51| Следва да се посочи и четвърто решение, обявено на 1 октомври 2019 г., *Blaise и др.* (C-616/17, [EU:C:2019:800](#)), в което Съдът се произнася по правото на Съюза в областта на пускането на пазара на продукти за растителна защита. Това решение е представено в раздел XVIII.1 „Принцип на предпазните мерки“.

52| Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета от 28 юни 2007 година относно биологичното производство и етикетирането на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 2092/91 (ОВ L 189, 2007 г., стр. 1).

53| Регламент (ЕО) № 889/2008 на Комисията от 5 септември 2008 година за определяне на подробни правила за прилагането на Регламент № 834/2007 (ОВ L 250, 2008 г., стр. 1), изменен с Регламент (ЕС) № 271/2010 от 24 март 2010 г. (ОВ L 84, 2010 г., стр. 19).

54| Регламент (ЕО) № 1099/2009 на Съвета от 24 септември 2009 година относно защитата на животните по време на умъртвяване (ОВ L 303, 2009 г., стр. 1).

Всъщност, както е видно от съображения 1 и 10, както и от горепосочените разпоредби на Регламент № 834/2007, биологичният начин на производство трябва да се характеризира с прилагането на високи стандарти за благосъстояние на животните, включително при клане. Впрочем с оглед на целта на Регламент № 834/2007 да запази и оправдае потребителското доверие по отношение на продуктите, обозначени като биологични, е важно да се следи за това на потребителите да се гарантира, че продуктите, които носят знака за биологично производство на Европейския съюз, действително са получени при спазване на най-високите стандарти, по-конкретно в сферата на благосъстоянието на животните.

Въпреки че никоя разпоредба на Регламент № 834/2007 или № 889/2008 не определя изрично метода или методите на клане на животните, които са годни да сведат до минимум страданието на животните, Регламент № 834/2007 не може да се тълкува независимо от Регламент № 1099/2009, който преследва главно целта за защита на благосъстоянието на животните при тяхното умъртвяване, в съответствие с член 13 ДФЕС.

В това отношение член 4, параграф 1 от Регламент № 1099/2009 във връзка със съображение 20 от посочения регламент въвежда принципа за зашеметяването на животното преди умъртвяването му и дори го въздига в задължение. Макар да е вярно, че член 4, параграф 4 от Регламент № 1099/2009 при прочита му в светлината на съображение 18 от този регламент допуска практиката на ритуалното клане, при което животното може да бъде умъртвено без предварително зашеметяване, този начин на клане, което е разрешено само по силата на дерогация в Съюза и единствено с цел да се осигури зачитането на свободата на религията, не е от естество да притъпи всяка болка, уплаха или страдание на животното по толкова ефикасен начин колкото клане, предшествано от зашеметяване. Тези особени методи на клане, предписани от религиозни обреди, не са равностойни, като гаранция за висока степен на благосъстояние на животното по време на неговото умъртвяване, на метода на клане с предварително зашеметяване, който член 4, параграф 1 от последния регламент налага по принцип. При това положение поставянето на знака за биологично производство на Европейския съюз върху продукти от животни, подложени на ритуално клане без предварително зашеметяване, не е разрешено.

В решение от 13 ноември 2019 г., *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė* (C-2/18, [EU:C:2019:962](#)), Съдът постановява, че Регламент № 1308/2013 за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти⁵⁵ допуска национална правна уредба, която с цел борба срещу нелоялните търговски практики забранява на изкупвачите на сурово мляко да заплащат различна изкупна цена на производители, които трябва да се разглеждат като спадащи към една и съща група с оглед на продаваното на ден количество сурово мляко, което е с еднакъв състав, едно и също качество и е доставяно при едни и същи ред и условия, доколкото тази правна уредба е годна да гарантира осъществяването на преследваната цел и не надхвърля необходимото за постигането ѝ. С оглед на същата цел за борба срещу нелоялните търговски практики Съдът уточнява и че държавите членки могат да приемат национална правна уредба, която забранява на изкупвача на сурово мляко да намалява необосновано договорената с производителя цена и съгласно която за всяко намаляване на цената с повече от 3 % е необходимо разрешение от компетентния национален орган.

Спорът в главното производство се вписва в контекста на започнато от група народни представители от литовския парламент производство по контрол за конституционосъобразност на Закона за забрана на нелоялни практики от страна на литовски икономически оператори при покупката и продажбата

⁵⁵ Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 (ОВ L 347, 2013 г., стр. 671), изменен с Регламент (ЕС) 2017/2393 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2017 г. (ОВ L 350, 2017 г., стр. 15).

на сурово мляко. Освен разпоредбите относно посочените две забрани, в споменатия закон се предвижда, че продавачите на сурово мляко се разпределят в десет групи, съставени в зависимост от количеството сурово мляко, продавано на ден. Законът освен това задължава съответните оператори при изкупуването на сурово мляко да съставят договор в писмена форма, както е предвидено в член 148, параграф 1 от Регламент № 1308/2013. Всички тези мерки имат за цел основно борбата с нелоялните търговски практики на изкупвачите на сурово мляко спрямо считаната за по-слаба страна, т.е. млекопроизводителите, като се имат предвид особеностите на сектора. Запитващата юрисдикция иска да установи дали посочените две забрани са съвместими с принципа на свобода на договаряне, установен в член 148, параграф 4 от Регламент № 1308/2013.

Съдът най-напред припомня, че общата селскостопанска политика попада съгласно член 4, параграф 2, буква г) ДФЕС в рамките на споделената компетентност между Съюза и държавите членки, поради което последните разполагат със законодателна власт, която им позволява да упражняват своята компетентност, доколкото Съюзът не е упражнил своята. В това отношение той подчертава, че установяването на обща организация на пазарите не възпрепятства държавите членки да прилагат национални норми, които преследват цел от общ интерес, различна от набеязаните с тази организация на пазарите, макар посочените норми да имат евентуално отражение върху функционирането на вътрешния пазар в съответния сектор. В това отношение той уточнява, че с приемането на Регламент № 1308/2013, и по-специално член 148 от него, Съюзът не е упражнил изчерпателно своята компетентност в областта на договорните отношения между страните по договор за доставка на сурово мляко и че въз основа на позоваванията в този регламент на някои нелоялни практики не може да се установи, че целта за борба с нелоялните практики попада в обхвата на посочения регламент. Освен това според Съда тълкуването на посочения член в смисъл, че забранява на държавите членки да приемат каквито и да било мерки за борба с нелоялните практики в сектора на млякото, би било в противоречие с преследваната от Регламент № 1308/2013 цел да се осигури жизнеспособно развитие на производството и по този начин да се гарантира добър жизнен стандарт на млекопроизводителите, в съответствие с целите на общата селскостопанска политика, както и с целта да се гарантира запазването на действителна конкуренция на пазарите на селскостопански продукти. Ето защо Съдът признава на държавите членки остатъчна компетентност да приемат мерки в областта на борбата с нелоялните търговски практики, които имат за последица организирането на процеса по свободно договаряне на цените, дори тези мерки да засягат принципа на свободно договаряне на дължимата цена за доставка на сурово мляко, предвиден в член 148 от Регламент № 1308/2013.

Той обаче постановява, че тези мерки трябва да са пропорционални на преследваната с тях цел. В конкретния случай той приема, че разглежданата литовска правна уредба, изглежда, може да предотврати опасността считаната за по-слаба страна по договора — т.е. млекопроизводителите — да бъде принудена да приеме необосновани намаления на цените и по този начин може да се бори срещу евентуални нелоялни търговски практики, и че като се имат предвид целите на общата селскостопанска политика, както и правилното функциониране на общата организация на пазара, тази правна уредба не надхвърля необходимото за постигането на поставените в нея цели, като запитващата юрисдикция следва да провери това обстоятелство.

В решение ***Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheersgroep Texel*** (C-386/18, [EU:C:2019:1122](#)), постановено на 19 декември 2019 г., Съдът уточнява задълженията на държавите членки при наличие на заявление за безвъзмездно финансиране по линия на Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), подадено от организация на производители на продукти от риболов (наричана по-нататък „организацията на производители“), преди държавата членка да е предвидила възможността за разглеждане на заявлението и след изготвянето и изпълнението на плана на тази организация за производство и предлагане на пазара.

В настоящия случай, на 19 май 2015 г. РО Texel, организация на производители, подава до нидерландските органи заявление за безвъзмездно финансиране, за да бъде допусната до финансовото подпомагане, предвидено от ЕФМДР за разходите за изготвяне и изпълнение на плана на организацията за производство и предлагане на пазара за 2014 г. Въпреки че на 25 февруари 2015 г. Комисията одобрява представената от Кралство Нидерландия оперативна програма за периода от 1 януари 2014 г. до 31 декември 2020 г., последното предвижда възможността за подаване на заявление за безвъзмездно финансиране едва на 25 август 2016 г. Заявлението за безвъзмездно финансиране на РО Texel е отхвърлено, с мотива че към датата на подаването му Кралство Нидерландия все още не е предвидило възможността за подаване на такова заявление, както и че РО Texel е подала посоченото заявление едва след като е изпълнила своя план. Сезиран със спора, Апелативният съд по административните спорове в икономическата област (Нидерландия) отправя до Съда запитване относно задълженията на държавите членки при наличието на такова заявление за безвъзмездно финансиране.

Първо, Съдът подчертава необходимостта от осигуряване на организациите на производители на необходимата финансова подкрепа, за да им се позволи да играят по-значима роля за постигане на целите на последната реформа на общата политика в областта на рибарството, която влиза в сила от 1 януари 2014 г.⁵⁶ След това Съдът приема, че като е посочил императивно в член 66, параграф 1 от Регламент № 508/2014⁵⁷ (наричан по-нататък „Регламентът за ЕФМДР“), че ЕФМДР „подпомага“ изготвянето и изпълнението на планове за производство и предлагане на пазара, законодателят на Съюза е искал да установи задължение за държавите членки да предприемат необходимите мерки, за да могат организациите на производители да получат подпомагане от ЕФМДР както за изготвянето, така и за изпълнението на такива планове. За да изпълнят това задължение, държавите членки трябва да предвидят във вътрешния си правен ред възможността организациите на производители да подават заявления за безвъзмездно финансиране от ЕФМДР, както и да приемат мерки за прилагане, що се отнася до допустимостта на разходите, и по-специално до критериите относно началната дата за допустимост на тези разходи и относно метода за изчисляване на сумата, която да се предостави на всяка от тези организации.

В това отношение, като взема предвид факта, че Кралство Нидерландия е предвидило такова възможност във вътрешния си правен ред едва на 25 август 2016 г., Съдът приема, че демонстрираното от нидерландските органи бездействие не се вменява в рамките на признатата на държавите членки свобода на преценка относно прилагането на оперативните им програми. Ето защо Съдът постановява, че член 66, параграф 1 от Регламента за ЕФМДР трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска държава членка да откаже да уважи заявление за безвъзмездно финансиране на организация на производители за направените от нея разходи за изготвяне и изпълнение на план за производство и предлагане на пазара, с мотива че към датата на подаване на заявлението тази държава все още не е предвидила във вътрешния си правен ред възможността за разглеждане на такова заявление.

Второ, що се отнася до въпроса дали член 66, параграф 1 от Регламента за ЕФМДР поражда пряко за организациите на производители право на финансово подпомагане, Съдът припомня, че разпоредба от регламент на Съюза може да породи права в полза на правните субекти, на които те могат да се

56| Законодателят на Съюза подчертава тази необходимост в съображение 7 от Регламент (ЕС) № 1379/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 година относно общата организация на пазарите на продукти от риболов и аквакултури, за изменение на регламенти (ЕО) № 1184/2006 и (ЕО) № 1224/2009 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕО) № 104/2000 на Съвета (ОВ L 354, 2013 г., стр. 1).

57| Регламент (ЕС) № 508/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за Европейския фонд за морско дело и рибарство и за отмяна на регламенти (ЕО) № 2328/2003, (ЕО) № 861/2006, (ЕО) № 1198/2006 и (ЕО) № 791/2007 на Съвета и Регламент (ЕС) № 1255/2011 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 149, 2014 г., стр. 1).

позоват пред съд, само ако е ясна, точна и безусловна. Предвид условия характер на член 66 от Регламента за ЕФМДР обаче тази разпоредба трябва да се тълкува в смисъл, че не поражда пряко право на финансово подпомагане от ЕФМДР.

Трето, що се отнася до тълкуването на член 65, параграф 6 от Регламент № 1303/2013⁵⁸ (наричан по-нататък „Регламентът за ОСР“), който предвижда, че не може да се ползва финансово подпомагане, когато дадена операция е осъществена изцяло преди подаването на заявление за финансиране пред ръководния орган, Съдът посочва, че изготвянето и изпълнението на планове за производство и предлагане на пазара трябва да се считат не за поредица от изолирани действия, прилагани поотделно, а за едно-единствено продължаващо действие, придружено от постоянни оперативни разходи. Ето защо не може да се приеме, че изготвянето и изпълнението на такъв план са били „изцяло осъществени“ преди края на програмния период, приключващ на 31 декември 2020 г. Поради това Съдът постановява, че член 65, параграф 6 от Регламент за ОСР трябва да се тълкува в смисъл, че допуска отпускането на безвъзмездно финансиране от ЕФМДР за изготвянето и изпълнението на план за производство и предлагане на пазара, когато заявлението за безвъзмездно финансиране е подадено след изготвянето и изпълнението на такъв план.

VII. Свобода на движение

1. Свободно движение на стоки

В решение **Австрия/Германия** (C-591/17, [EU:C:2019:504](#)), постановено на 18 юни 2019 г., големият състав на Съда установява по предявен от Република Австрия иск за установяване на неизпълнение на задължения по член 259 ДФЕС, че *Федерална република Германия е нарушила членове 18 ДФЕС, 34 ДФЕС, 56 ДФЕС и 92 ДФЕС в резултат от въвеждането на таксата за ползване на инфраструктурите за леките автомобили и освобождаването в размер, който е най-малкото равен на тази такса, от данък върху моторните превозни средства за собствениците на превозни средства, регистрирани в Германия*. В подкрепа на иска си Република Австрия повдига четири оплаквания. Първото и второто оплакване са за допуснато нарушение на член 18 ДФЕС, произтичащо, от една страна, от съвместното действие на таксата за ползване на инфраструктурите и освобождаването от данъка върху моторните превозни средства за регистрираните в Германия превозни средства, и от друга страна, от организирането и прилагането на таксата за ползване на инфраструктурите. Третото оплакване е за нарушение на членове 34 ДФЕС и 56 ДФЕС вследствие на всички мерки, оспорени с първото и второто оплакване. Четвъртото оплакване е за нарушение на член 92 ДФЕС в резултат от съвместното действие на таксата за ползване на инфраструктурите и освобождаването от данъка върху моторните превозни средства за регистрираните в Германия превозни средства.

⁵⁸ Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 2013 г., стр. 320).

По първото оплакване, а именно нарушението на член 18 ДФЕС, произтичащо от съвместното действие на спорните национални мерки, след като установява връзка, както от времева, така и от материална гледна точка, между спорните национални мерки, обосноваваща съвместната им преценка с оглед на правото на Съюза, Съдът най-напред констатира наличието на разлика в третирането на основание гражданство. В това отношение Съдът отбелязва по-конкретно че относно събирането на въпросната такса всички ползватели на германските автомагистрала са длъжни да заплащат таксата за ползване на инфраструктурите, независимо от мястото на регистрация на техните превозни средства. Същевременно собствениците на регистрирани в Германия превозни средства се освобождават от данъка върху моторните превозни средства в размер, който е най-малкото равен на размера на таксата, която е трябвало да заплатят, така че икономическата тежест на тази такса се носи *de facto* само от собствениците и водачите на превозни средства, регистрирани в държави членки, различни от Германия. Видно е, че в резултат от съчетаването на спорните национални мерки посочените собственици и водачи, които ползват германските автомагистрала, са третирани по-неблагоприятно в сравнение със собствениците на регистрирани в Германия превозни средства по отношение на ползването на тези магистрала, въпреки че са в сходни положения с оглед на това ползване. Според Съда тази разлика води до същия резултат като разликата в третирането на основание гражданство.

Впрочем Съдът припомня, че като въвеждат данъци върху моторните превозни средства, държавите членки трябва да спазват по-специално принципа на равно третиране, така че условията за прилагане на тези данъци да не представляват средство за дискриминация.

Несъмнено въз основа на свободния избор, с който разполагат, за да определят условията за финансиране на своите публични инфраструктури, държавите членки могат да изменят системата за финансиране на своите пътни инфраструктури, доколкото това изменение е в съответствие с правото на Съюза, включително с принципа за недопускане на дискриминация, закрепен в член 18, първа алинея ДФЕС. При все това Съдът установява, че разглежданият механизъм за компенсиране чрез освобождаване от данък е дискриминационен по отношение на собствениците и водачите на превозни средства, регистрирани в държави членки, различни от Германия, след като Федерална република Германия не е в състояние да докаже, че посоченият механизъм е съобразен с целта, обявена от тази държава членка, да премине от система на финансиране на инфраструктурите чрез данък към система на финансиране от всички ползватели, тъй като въведеното от тази държава членка намаляване на данъка върху моторните превозни средства води на практика до освобождаване от таксата за ползване на инфраструктурите в полза на собствениците на регистрирани в Германия превозни средства.

Що се отнася до второто оплакване, а именно нарушението на член 18 ДФЕС, произтичащо от организирането и прилагането на таксата за ползване на инфраструктурите, Съдът отбелязва, че обстоятелството, че елементите от фактическия състав на някои нарушения, като например непълното плащане на таксата или неточното предоставяне на информация, могат да бъдат установени само спрямо собствениците и водачите на превозни средства, регистрирани в държави членки, различни от Германия, не е в подкрепа на твърдението на Република Австрия, че тези разпоредби се отнасят предимно до посочените собственици и водачи. Освен това Съдът констатира, че целта да се гарантира плащането на глобите, наложени на нарушителите, които използват превозно средство, регистрирано в държава членка, различна от Германия, която цел е преследвана с възможността да се изисква от тези нарушители да внесат гаранция, обосновава произтичащото от нея различно третиране на последните в сравнение с нарушителите, които използват регистрирано в Германия превозно средство, и че тази мярка е пропорционална с оглед на посочената цел.

Относно третото оплакване, а именно нарушението на членове 34 ДФЕС и 56 ДФЕС, Съдът приема, че спорните национални мерки могат да възпрепятстват достъпа до германския пазар на стоки с произход от други държави членки. Всъщност таксата за ползване на инфраструктурите, която се

отнася на практика само за превозните средства, с които се превозват тези стоки, може да доведе до увеличаване на транспортните разходи и оттук на цената на посочените стоки, като по този начин се засяга тяхната конкурентоспособност.

Съдът отбелязва и че спорните национални мерки могат да възпрепятстват достъпа до германския пазар на доставчиците и получателите на услуги с произход от държава членка, различна от Германия. Всъщност вследствие на освобождаването от данъка върху моторните превозни средства, което е част от спорните национални мерки, таксата за ползване на инфраструктурите може да доведе до увеличаване на разходите за услуги, предоставяни от тези доставчици в Германия, или до увеличаване на разходите за посочените получатели с оглед на пътуването им до тази държава членка, за да получат съответна услуга.

Накрая, по отношение на четвъртото оплакване, а именно нарушението на член 92 ДФЕС, Съдът подчертава също че като компенсират изцяло новата тежест, която представлява таксата за ползване на инфраструктурите, дължима от всички превозвачи, чрез освобождаване от данъка върху моторните превозни средства в размер, който е най-малкото равен на размера на платената такса, от което освобождаване се ползват германските, но не и чуждестранните превозвачи, спорните национални мерки водят до неблагоприятна за чуждестранните превозвачи промяна на положението им в сравнение с положението на германските превозвачи. Ето защо Съдът приема, че спорните национални мерки противоречат на посочения член 92 ДФЕС.

В този раздел следва да се спомене и решение от 18 септември 2019 г., **VIPA** (C-222/18, [EU:C:2019:751](#)), в което Съдът постановява, че държава членка може да забрани на аптеките да отпускат лекарствени продукти, за които се изисква медицинско предписание, въз основа на поръчка, направена от здравен специалист, който има право да предписва лекарствени продукти и практикува в друга държава членка, когато такива поръчки не съдържат името на съответния пациент⁵⁹.

2. Свободно движение на работници

В решение **Tarola** (C-483/17, [EU:C:2019:309](#)), постановено на 11 април 2019 г., Съдът, като тълкува Директива 2004/38 относно правото на гражданите на Съюза да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки⁶⁰, Съдът постановява, че гражданин на държава членка, упражнил правото си на свободно движение, който е придобил в друга държава членка статуса на работник поради извършваната там от него дейност в продължение на две седмици не по срочен трудов договор, преди да се окаже в принудителна безработица, запазва статуса си на работник за допълнителен период, не по-кратък от шест месеца. Той трябва обаче да се е регистрирал като търсещо работа лице в съответното бюро по труда.

Спорът в главното производство е относно румънски гражданин, работил в Ирландия няколко пъти за кратки периоди, по-конкретно за период от две седмици през юли 2014 г. След това той подава до министъра на социалната закрила молба за отпускане на помощ за лица, търсещи работа („jobseeker’s

59| Това решение е представено в раздел XVI „Обществено здравеопазване“.

60| Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).

allowance“). Министърът отхвърля тази молба, по същество с мотива че заинтересованият не е доказал, че обичайното му пребиваване е в Ирландия, и отбелязва, че краткият период, през който последният е работил през юли 2014 г., не може да обори тази констатация. Пред ирландските юрисдикции заинтересованото лице изтъква, че по силата на Директива 2004/38 има право да пребивава в Ирландия като работник в период от шест месеца след прекратяването на професионалната му дейност през юли 2014 г.

Тази директива предвижда⁶¹, че всички граждани на Съюза имат право да пребивават на територията на държава членка, различна от тази, на която са граждани, за срок, по-дълъг от три месеца, ако те са работници или самостоятелно заети лица в приемащата държава членка. Тя гарантира освен това запазването на статуса на работник на всеки гражданин на Съюза, който се намира в положение на временна незаемост, а в резултат на това и на правото му на пребиваване в приемащата държава членка при определени условия, по-конкретно когато е в принудителна безработица. Жалбоподателят в главното производство се позовава по-конкретно на разпоредба от посочената директива, която предвижда запазването на статуса на работник, „след като е станал принудително безработен през първите дванадесет месеца“⁶².

Съдът внася уточнения във връзка с тази разпоредба, като отбелязва, че тя се прилага, когато гражданин на Съюза е станал принудително безработен, преди да е работил в продължение на една година. Това е така винаги, когато работник е бил принуден да преустанови дейността си в приемащата държава членка, преди да е изтекла една година независимо от естеството на упражняваната дейност и вида на сключения за целта трудов договор, тоест независимо дали е сключил срочен договор за повече от една година, безсрочен договор, или какъвто и да е друг вид договор.

Освен това запазването на статуса на работник въз основа на посочената разпоредба предполага, от една страна, преди периода на принудителна безработица съответният гражданин действително да е имал статуса на работник, и от друга страна, да се е регистрирал като търсещо работа лице в съответното бюро по труда. Освен това той запазва това качество само за срок, който приемащата държава членка е свободна да определи, стига да не е по-кратък от шест месеца.

Накрая Съдът отбелязва, че съгласно Директива 2004/38⁶³ всички граждани на Съюза, които пребивават на територията на приемащата държава членка, се ползват с третиране, еднакво с третирането на гражданите на тази държава членка в рамките на обхвата на приложение на Договора за функционирането на Европейския съюз. Така, когато националното право изключва ползването на правото на социални помощи за лицата, които са работили като наети или самостоятелно заети лица само за кратко, това изключване се прилага по същия начин и за работниците от други държави членки. По делото в главното производство Съдът оставя на запитващата юрисдикция да определи дали въз основа на националното право и в съответствие с принципа на равно третиране жалбоподателят в главното производство има право да се ползва от претендираните от него помощи за лица, търсещи работа.

В решение **Krah** (C-703/17, [EU:C:2019:850](#)) от 10 октомври 2019 г. Съдът постановява, че *правила на университет в държава членка, които за целите на класирането на старшите лектори постдокторанти по скалата на заплащане предвиждат ограничено зачитане на равностойния предходен трудов стаж, придобит в друга държава членка, представляват пречка за свободното движение на работници, гарантирано с член 45 ДФЕС*. За сметка на това член 45 ДФЕС и член 7, параграф 1 от Регламент

61| Член 7, параграф 1, буква а) от Директива 2004/38.

62| Член 7, параграф 3, буква в) от Директива 2004/38.

63| Член 24, параграф 1 от Директива 2004/38.

№ 492/2011 относно свободното движение на работници⁶⁴ допускат подобни правила, ако извършената в тази друга държава членка работа не е равностойна, а е просто от полза за изпълнението на длъжността старши лектор постдокторант в съответния университет.

По висящото пред запитващата юрисдикция дело германска гражданка, която притежава докторска степен по история, работи в продължение на пет години като преподавател в Мюнхенския университет. От края на 2000 г. тя работи във Виенския университет, най-напред като асистент, след това като доцент, а от 1 октомври 2010 г. като старши лектор постдокторант. С решение от 8 ноември 2011 г. Виенският университет решава, за целите на класирането на старшите лектори постдокторанти по скалата на заплащане, да зачита най-много общо четири години от релевантния предходен трудов стаж, без да прави разграничение между трудовия стаж, придобит в други университети в Австрия, и трудовия стаж, придобит в чужбина. За сметка на това този пределиен срок от четири години не важи за професионалния опит, който е придобит във Виенския университет на длъжност старши лектор постдокторант. В изпълнение на това решение при класирането на жалбоподателката по скалата на заплащане ѝ е зачетен четиригодишен предходен професионален опит.

Запитан съвместимо ли е решението от 8 ноември 2011 г. с принципа на недопускане на дискриминация, основана на гражданството, Съдът най-напред отбелязва, че това решение не създава спрямо работниците — граждани на други държави членки, нито дискриминация, основана пряко на гражданството, нито непряка дискриминация. Съдът все пак приема, че то е пречка за свободното движение на работници, гарантирано с член 45, параграф 1 ДФЕС, доколкото може да направи по-малко привлекателно упражняването на тази свобода.

В това отношение Съдът отбелязва най-напред, че съгласно решението от 8 ноември 2011 г. от релевантния предходен трудов стаж се зачитат най-много общо четири години. Това понятие обхваща не само предходната работа, която е равностойна, дори еднаква с изпълняваната на длъжността старши лектор постдокторант във Виенския университет, но и всеки друг вид работа, която просто е от полза за изпълнението на тази длъжност.

Съдът приема, че зачитането само на четири години от равностойния предходен трудов стаж е пречка за свободното движение. Всъщност това ограничено зачитане може да разколебае старши лектор постдокторант с над четири години равностоеен професионален опит да напусне своята държава членка по произход и да кандидатства за такава длъжност във Виенския университет. Всъщност за такъв старши лектор постдокторант биха важали условия на заплащане, които са по-малко благоприятни от приложимите за старши лектори постдокторанти, които имат на същата длъжност трудов стаж със същата обща продължителност, но във Виенския университет.

Що се отнася обаче до правилото, че опитът, който е просто от полза, не се зачита изцяло, Съдът стига до извода, че липсва пречка за свободното движение на работници, тъй като незачитането на този опит не би могло да има действие, възпрепятстващо свободното движение.

Що се отнася, накрая, до това обоснована ли е пречката за свободното движение, произтичаща от частичното зачитане на равностойния професионален опит, Съдът припомня, че да се възнагради придобитият опит, който позволява на работника да изпълнява по-добре задълженията си, е легитимна

---

⁶⁴ Регламент (ЕС) № 492/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 година относно свободното движение на работници в Съюза (ОВ L 141, 2011 г., стр. 1). Член 7, параграф 1 от този регламент е конкретен израз на принципа на недопускане на дискриминация, прогласен в член 45, параграф 2 ДФЕС, в специфичната област на условията на заетост и на труд.

цел на политиката по заплащане на труда. Предвид обаче конкретните обстоятелства по случая в главното производство решението от 8 ноември 2011 г. не може да гарантира постигането на тази цел, поради което Съдът приема, че тя е в противоречие в член 45 ДФЕС.

В решение **Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne Bratislava** (C-447/18, [EU:C:2019:1098](#)), произнесено на 18 декември 2019 г., Съдът постановява, че член 7, параграф 2 от Регламент № 492/2011 относно свободното движение на работници, който предвижда, че работник — гражданин на държава членка, има право да ползва на територията на другите държави членки същите социални предимства както работниците — местни граждани, не допуска правна уредба на държава членка, която обвързва правото на допълнително обезщетение, изплащано на някои спортисти на високо ниво, които са представлявали тази държава членка или нейните правни предшественици в международни спортни състезания, с условието заявителят да е гражданин на посочената държава членка.

В настоящия случай на чешки гражданин (избрал това гражданство при разпадането на Чешката и Словашка федерална република), живеещ на територията на днешна Словакия, и печелил златни и сребърни медали в европейски и световни първенства по хокей на лед като член на националния отбор на Чехословашката социалистическа република, е отказано правото на допълнително обезщетение, отпускано на някои спортисти на високо ниво, които са представлявали Словакия, тъй като няма словашко гражданство. При присъединяването на Словашката република и на Чешката република към Европейския съюз заинтересованото лице работи и в основно училище, като остава на тази работа и след присъединяването.

Най-напред, Съдът констатира, че разглежданото допълнително обезщетение е изключено от приложното поле на Регламент № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност⁶⁵. Всъщност според Съда допълнителното обезщетение не попада в обхвата на понятието „обезщетение за старост“ по смисъла на член 3, параграф 1 от този регламент, който определя клоновете на социална сигурност, по отношение на които се прилага Регламент № 883/2004. В това отношение Съдът отбелязва, че основната цел на допълнителното обезщетение е да възнагради получаващите го лица за изключителните резултати, които са постигнали в сферата на спорта като представители на своята страна, което обяснява, от една страна, прякото финансиране от държавата извън източниците на финансиране на националната система за сигурност и независимо от вноските на получаващите го лица, и от друга страна, обстоятелството, че то се изплаща само на много ограничен брой атлети. Освен това той добавя, че изплащането на допълнителното обезщетение зависи не от правото на получаващото го лице на пенсия за осигурителен стаж и възраст, а само от подадено от него искане в този смисъл.

По-нататък, след като уточнява, че макар да не е променял местожителството си, съответният работник се е оказал в положение на работник мигрант поради присъединяването към Съюза на държавата, на която е гражданин, и на държавата, на чиято територия живее, Съдът постановява, че разглежданото в случая допълнително обезщетение попада в обхвата на понятието „социално предимство“ по смисъла на член 7, параграф 2 от Регламент № 492/2011. В този контекст той отбелязва, че възможността работник мигрант да бъде възнаграден като работниците — граждани на приемащата държава членка, за изключителните спортни резултати, които е постигнал, като е представлявал тази държава членка или нейните правни предшественици, може да допринесе за интегрирането на този работник в средата на посочената държава членка, и следователно за осъществяването на целта на свободното движение на работници. Съдът подчертава, че действието на разглежданото в главното производство

65| Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 2004 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 200, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82).

допълнително обезщетение се състои не само в това да осигури на получаващите го лица финансова сигурност, с което се цели по-специално да се компенсира непълното им включване в пазара на труда през годините, посветени на практикуването на спорт на високо ниво, но също и преди всичко да им донесе специален социален престиж предвид спортните резултати, които са постигнали като такива представители.

Ето защо Съдът приема, че държава членка, която отпуска такова обезщетение на своите работници — местни граждани, не може да го откаже на работниците — граждани на други държави членки, без да извърши дискриминация, основана на гражданството.

3. Свобода на установяване

В решения **Memira Holding** (C-607/17, [EU:C:2019:510](#)) и **Holmen** (C-608/17, [EU:C:2019:511](#)), постановени на 19 юни 2019 г., Съдът трябва да уточни съдебната практика, установена с решение на големия състав от 13 декември 2005 г., **Marks & Spencer** (C-446/03, [EU:C:2005:763](#)). От него е поискано да тълкува член 49 ДФЕС във връзка с член 54 ДФЕС в рамките на два спора, отнасящи се до възможността при облагането с корпоративен данък установено в една държава членка дружество майка да приспадне загубите на установени в други държави членки дъщерни дружества или непреки дъщерни дружества.

Разглежданата шведска данъчна правна уредба предвижда два режима — единият за т.нар. „квалифицирани“ сливания на предприятия, другият за прехвърляне на финансови средства в рамките на група дружества — позволяващи на дадено дружество да отчете загубите на различни от него дружества. В двете дела шведските дружества майки са поискали данъчно становище от Skatterättsnämnden (Комисия по данъчно право, Швеция), за да разберат какви ще са данъчните последици от преустановяването на дейността на техните чуждестранни дъщерни дружества. В дело **Memira Holding** става въпрос за сливане, което би означавало прекратяване на дъщерно дружество без ликвидация, докато в дело **Holmen** — било за ликвидация на дъщерно дружество, било за обратно поглъщане на дъщерното дружество от негово непряко дъщерно дружество, последвано от ликвидация на новото образувание.

В това отношение режимът на „квалифицираните“ сливания обвързва правото на приспадане с условието претърпялото загубите дъщерно дружество да е данъчнозадължено в Швеция. От своя страна режимът на прехвърляне в рамките на група дружества изисква претърпялото загубите дъщерно дружество да е пряко притежавано от дружеството майка. Тъй като срещу данъчните становища са подадени жалби пред Högsta förvaltningsdomstolen (Върховен административен съд, Швеция), тази юрисдикция поставя на Съда преюдициални въпроси, в които се позовава на решение А⁶⁶, като счита, че в него не се уточнява дали правото на приспадане на „окончателни загуби“ по смисъла на практиката, установена с решение **Marks & Spencer**⁶⁷, предполага дъщерното дружество да е пряко притежавано от дружеството майка и дали, за да се прецени дали загубите на дъщерно дружество са окончателни, следва да се държи сметка за възможностите, предоставени от правната уредба на държавата по седалището на дъщерното дружество на други правни субекти да отчитат тези загуби, и ако това е така, как трябва да се вземе предвид тази правна уредба.

66| Решение на Съда от 21 февруари 2013 г., **A** (C-123/11, [EU:C:2013:84](#)).

67| Решение на Съда от 13 декември 2005 г., **Marks & Spencer** (C-446/03, [EU:C:2005:763](#)).

В дело *Memira Holding* дружеството жалбоподател притежава губещо дъщерно дружество в Германия, което след приключването на дейността си обявява в своя баланс само загуби и някои ликвидни активи. Това дружество възнамерява да погълне посоченото дъщерно дружество чрез трансгранично сливане, което би означавало прекратяване на последното без ликвидация, водещо до преустановяване на всяка дейност на дружеството жалбоподател в Германия. В случай на сливане обаче германското право изключва прехвърлянето на такива загуби на предприятие — данъчнозадължено лице в Германия.

Съдът припомня, че съгласно собствената му съдебна практика въпросното ограничение несъмнено би могло да се обоснове. То обаче би било непропорционално, в случай че загубата е окончателна и чуждестранното дъщерно дружество е изчерпало възможностите за отчитане в държавата по седалището си. В това отношение Съдът уточнява, че въпросните загуби не могат да се квалифицират като „окончателни“, ако продължава да е възможно тяхното използване с икономическа цел чрез прехвърлянето им на трето лице. Поради това не може да бъде изключена възможността трето лице да отчете в данъчно отношение загубите на дъщерното дружество в държавата по седалището на последното, като включи в цената за прехвърлянето на дъщерното дружество стойността на данъчното предимство, в което се изразява възможността за бъдещо приспадане на загубите. Следователно, ако дружеството жалбоподател не докаже, че тази възможност е изключена, обстоятелството, че правото на посочената държава не позволява прехвърлянето на загуби при сливане, само по себе си не е достатъчно, за да се приеме, че загубите на дъщерното дружество са окончателни.

В дело *Holmen* дружеството жалбоподател притежава в Испания няколко непреки дъщерни дружества, едното от които е натрупало значителни загуби, и планира да преустанови дейността си в тази държава. Тези загуби не могат да бъдат приспаднати нито в Испания поради правната невъзможност за прехвърляне на загубите на прекратено с ликвидация дружество през годината на ликвидацията, нито в Швеция поради условието за пряко притежаване на претърпялото окончателни загуби дъщерно дружество.

Съдът припомня, че условие, което води до изключване на трансгранично вътрешногрупово облекчение в определени хипотези, може да бъде обосновано с императивните съображения от общ интерес, уточнени в решение *Marks & Spencer*, но че това условие трябва да може да гарантира осъществяването на преследваните цели и да не надхвърля необходимото за тяхното постигане. В това отношение Съдът разграничава два случая.

Първият се отнася до хипотезата, в която междинното дъщерно дружество или дружества по отношение на дружеството майка, което подава заявление за групово данъчно облекчение, и непрякото дъщерно дружество, претърпяло загубите, които могат да се разглеждат като окончателни, не е установено или установени в една и съща държава членка. В този случай не може да се изключи възможността дадена група да избере държавата членка на използване на окончателни загуби, като предпочете или тази на холдинговото дружество майка, или тази на евентуално междинно дъщерно дружество. Подобна възможност за избор би могла да позволи стратегии за оптимизиране на данъчните ставки на групата, които могат да застрашат балансираното разпределение на данъчните правомощия между държавите членки и да породят за тях опасност от многократно приспадане на загуби.

Вторият случай се отнася до хипотезата, в която междинното дъщерно дружество или дружества по отношение на дружеството майка, което подава заявление за групово данъчно облекчение, и непрякото дъщерно дружество, претърпяло загубите, които могат да се разглеждат като окончателни, е установено или установени в една и съща държава членка. При тези обстоятелства опасността от оптимизиране на данъчната ставка на групата чрез избора на държавата членка на приспадане на загубите и от многократно отчитане на последните от няколко държави членки са подобни на

установените от Съда в решение *Marks & Spencer*. Ето защо би било непропорционално държава членка да поставя условие за пряко притежаване като разглежданото в главното производство, когато посочените в точка 55 от това решение условия са изпълнени⁶⁸.

По дело **Comune di Bernareggio** (C-465/18, [EU:C:2019:1125](#)), постановено на 19 декември 2019 г., Съдът приема, че член 49 ДФЕС, който гарантира свободата на установяване, не допуска национална правна мярка, с която на наетите на работа в общинска аптека фармацевти се предоставя безусловно право на предпочтително изкупуване при прехвърляне на тази аптека чрез търг.

През 2014 г. италианската община Бернареджо започва тържна процедура за продажбата на общинска аптека. Наддавателното предложение на двама от участниците се оказва икономически най-изгодното, така че те са определени като временно спечелили търга. Търгът обаче е спечелен от фармацевт, нает от общинското предприятие, което управлява аптеките на Вимеркате (Италия). Макар да не е участвал в търга, този фармацевт получава предимство по силата на разпоредба от италианското право, според която при прехвърляне на собствеността на общинска аптека фармацевтите служители имат право на предпочтително изкупуване. Поради това двамата споменати по-горе участници в търга подават жалба за отмяна на решението за възлагане пред италианските юрисдикции.

На първо място, Съдът изтъква, че давайки предимство на всеки нает на работа в общинска аптека фармацевт, безусловното право на предпочтително изкупуване, предоставено на наетите на работа в общинска аптека фармацевти при прехвърляне на тази аптека чрез търг, е насочено към възпиране или дори към възпрепятстване на фармацевтите от други държави членки да придобиват постоянен обект, посветен на упражняването на тяхната професионална дейност на италианска територия. Ето защо той стига до заключението, че подобно право на предпочтително изкупуване представлява ограничение на свободата на установяване, гарантирана в член 49 ДФЕС.

На второ място, Съдът разглежда евентуалното наличие на обосновка за това ограничение. Що се отнася до целта, преследвана с разглежданото в главното производство право на предпочтително изкупуване, Съдът изтъква, че тази цел се състои в това да се осигури по-добро управление на фармацевтичното обслужване, от една страна, като се гарантира непрекъснатостта на трудовото правоотношение на служителите фармацевти и от друга страна, като се оползотворява придобитият от тях управленски опит. Такава цел, доколкото се прибавя към целта за опазване на общественото здраве, изрично посочена в член 52, параграф 1 ДФЕС, може да обоснове ограничение на свободата на установяване.

Съдът обаче постановява, че дори да се приеме, че действително преследва цел за опазване на общественото здраве, такова безусловно право на предпочтително изкупуване не е в състояние да гарантира осъществяването на тази цел. На първо място, що се отнася до целта за непрекъснатост на трудовото правоотношение на служителите фармацевти, Съдът отбелязва, че тя не е в състояние да гарантира целта за опазване на общественото здраве. На второ място, що се отнася до оползотворяването на придобития от фармацевтите управленски опит, Съдът отбелязва, че разглежданото в главното производство право на предпочтително изкупуване не се основава на

68| Точка 55 от решение *Marks & Spencer* гласи следното: „В това отношение Съдът смята, че разглежданата в главното производство ограничителна мярка надхвърля необходимото за постигането на основната част от целите, преследвани в хипотеза, в която чуждестранното дъщерно дружество е изчерпало за съответната посочена в заявлението данъчна година, както и за предходните данъчни години предвидените в държавата по седалището му възможности за отчитане на загубите, евентуално чрез прехвърляне на тези загуби на трето лице или чрез приспадането им от печалби, които дъщерното дружество е реализирало през предходни данъчни години, и не съществува възможност загубите на чуждестранното дъщерно дружество да бъдат отчетени в държавата по седалището му в следващите данъчни години било от него самото, било от трето лице, по-специално в случай на прехвърляне на дъщерното дружество на това трето лице“.

никаква конкретна преценка на действително придобития опит, на качеството на предоставената услуга, нито на функциите, упражнявани конкретно в рамките на общинската аптека, и поради това не е в състояние да постигне преследваната цел. Съдът освен това подчертава, че във всички положения това право на предпочитително изкупуване надхвърля необходимото за постигане на целта за оползотворяване на професионалния опит. Това е така, защото тя може да бъде постигната чрез по-малко ограничителни мерки, като предоставянето на допълнителни точки в рамките на тържната процедура на наддавачите, които представят доказателства за опит в управлението на аптека.

4. Свободно предоставяне на услуги

В решение *Комисия/Германия* (C-377/17, [EU:C:2019:562](#)), постановено на 4 юли 2019 г., Съдът приема, че *запазвайки задължителни тарифи за проектантските услуги на архитекти и инженери, Федерална Република Германия не е изпълнила задълженията си по Директива 2006/123*⁶⁹.

Делото се отнася до германска правна уредба, установяваща система на минимални и максимални възнаграждения за проектантските услуги на архитекти и инженери. Според Федерална република Германия минималните тарифи имали за цел по-специално да гарантират качеството на тези услуги и защитата на потребителите, докато максималните имали за цел да осигурят защитата на потребителите, като гарантират прозрачност на възнагражденията и възпрепятстват прекомерните възнаграждения.

Според Съда разглежданите възнаграждения попадат в приложното поле на разпоредбата на Директива 2006/123, задължаваща държавите членки да извършат оценка дали правните им системи предвиждат изисквания, които подчиняват упражняването на дадена дейност на спазването от доставчиците на минимални и/или максимални тарифи⁷⁰. За да съответстват на целите на тази директива, такива изисквания трябва да бъдат недискриминационни, необходими и пропорционални на осъществяването на наложителна причина, свързана с обществения интерес⁷¹.

Тъй като посочените от Федерална република Германия цели са признати от практиката на Съда като наложителни причини, свързани с обществения интерес, Съдът анализира годността и пропорционалността на германската система на възнаграждения.

На първо място, що се отнася до минималните тарифи, най-напред Съдът констатира, с оглед на решение от 5 декември 2006 г., *Cipolla и др.* (C-94/04 и C-202/04), че съществуването на минимални възнаграждения за проектантските услуги по принцип е годно, предвид характеристиките на германския пазар, да допринесе за гарантиране на високо качество на тези престации. Възщност с оглед, от една страна, на големия брой участници на пазара на проектантски услуги, и от друга страна, на голямото неравенство в информираността между доставчиците на проектантски услуги и потребителите, характерно за този пазар, може да съществува риск тези доставчици да се впуснат в конкуренция, която може да се изрази в предлагането на услуги с отстъпки и дори до отстраняването на оператори, предлагащи висококачествени услуги в резултат на неблагоприятен за тях подбор. В

69| Директива 2006/123/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 година за услугите на вътрешния пазар (ОВ L 376, 2006 г., стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 58, стр. 50).

70| Член 15, параграф 2, буква ж) от Директива 2006/123.

71| Член 15, параграф 3 от Директива 2006/123.

такъв контекст налагането на минимални тарифи може по естеството си да допринесе за ограничаване на този риск, като попречи на предлагането на услуги на цени, които са недостатъчни да гарантират в дългосрочен план тяхното качество.

Въпреки това по-нататък Съдът приема, че минималните тарифи не са годни да гарантират постигането на преследваните цели. Според Съда обстоятелството, че извършването на проектантски услуги не е ограничено само за някои професии, подлежащи на задължителен надзор съгласно професионалната правна уредба или посредством камари на занаятите, показва непоследователност в германската правна уредба с оглед на целта за запазване на високо качество. Всъщност минималните тарифи не могат да бъдат годни за постигане на такава цел, ако самото осъществяване на услугите, за които се прилагат тези тарифи, не е съпътствано от минимални гаранции, позволяващи да се осигури качеството на посочените услуги.

На второ място, що се отнася до максималните тарифи, Съдът отбелязва, че макар такива тарифи да са годни по естеството си да допринесат за защитата на потребителите, Федерална република Германия не е доказала причините, поради които предоставянето на разположение на клиентите на ориентацията относно цените на различните категории услуги, като по-малко рестриктивна мярка, не би било достатъчно за постигане на посочената цел по подходящ начин. От това следва, че изискването за фиксиране на максимални тарифи не може да се счита за пропорционално спрямо тази цел.

В решение от 4 юли 2019 г., **Baltic Media Alliance** (C-622/17, [EU:C:2019:566](#)), Съдът постановява, че мярката, с която по съображения от обществен ред се предвижда задължение временно да не се излъчва или да не се препредава определен телевизионен канал от друга държава членка освен като част от платени пакети, не попада под действието на член 3 от Директива 2010/13⁷². Тази разпоредба задължава държавите членки да осигуряват свобода на приемането и да не ограничават препредаването на тяхна територия на телевизионни програми от други държави членки на основания, които попадат в областите, координирани от тази директива, сред които са и мерките срещу подбуждането към ненавист.

NTV Mir Lithuania е канал, който е предназначен за литовската публика и чиито предавания са предимно на руски език. Литовската комисия за радио и телевизия приема решение, с което задължава доставчиците на медийни услуги в продължение на 12 месеца да не излъчват и да не препредават този канал на литовска територия освен като част от платени пакети. Решението е мотивирано с това, че едно от предаванията на този канал е съдържало невярна информация, подбуждаща към основана на националността враждебност и ненавист към балтийските страни. Baltic Media Alliance — регистрирано в Обединеното кралство дружество, което притежава британска лицензия за излъчването на NTV Mir Lithuania — смята, че посоченото решение е прието в нарушение на Директива 2010/13, тъй като ограничава препредаването на телевизионен канал от друга държава членка.

Що се отнася до предвидената в член 3 от Директива 2010/13 забрана за ограничаване на препредаването, най-напред въз основа на контекста, целите и историята ѝ Съдът отбелязва, че терминът „ограничение“ има в контекста на тази директива специфичен смисъл, по-тесен от смисъла на понятието за ограничение по член 56 ДФЕС. Този термин не се отнася до всяко ограничаване от страна на приемащата държава членка на свободата на приемане и препредаване. В този смисъл Директива 2010/13 по принцип

72| Директива 2010/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 10 март 2010 година за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконови и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги) (ОВ L 95, 2010 г., стр. 1).

допуска прилагането на национална правна уредба, която като цяло има цел от общ интерес, стига тя да не установява последващ контрол върху програмите в допълнение към контрола, който е длъжна да осъществява държавата членка на излъчване.

Като прецизира досегашната си практика⁷³, Съдът по-нататък постановява, че национална мярка, която като цяло има цел от обществен ред и урежда условията за разпространение на телевизионен канал сред потребителите в приемащата държава членка, не представлява ограничение по смисъла на член 3 от Директива 2010/13, щом тези условия не са пречка за препредаването в тесен смисъл на съответния канал. Всъщност подобна мярка не установява последващ контрол върху програмата.

Предвид тези констатации Съдът заключава, че мярка като обсъжданата в главното производство не попада под действието на член 3 от Директива 2010/13. Всъщност, от една страна, разглежданото решение има цел от общ интерес, доколкото е част от борбата срещу разпространяването на информация, дискредитираща литовската държава, и има за цел да се защити сигурността на литовското информационно пространство и да се гарантира и съхрани общественият интерес от коректно информиране. От друга страна, то не е пречка за препредаването в тесен смисъл на телевизионни програми от друга държава членка на литовска територия, тъй като съответният телевизионен канал все още може законно да се излъчва на тази територия, а литовските потребители все още могат да го гледат, стига да се абонират за платен пакет.

В областта на свободното предоставяне на услуги следва да се отбележи и решение от 19 декември 2019 г., **Dobersberger** (C-16/18, [EU:C:2019:1110](#)), отнасящо се до предприятие, установено в държава членка, което предоставя бордни услуги в международни влакове в няколко държави членки⁷⁴.

5. Свободно движение на капитали

В решение **X (Междинни дружества, установени в трети страни)** (C-135/17, [EU:C:2019:136](#)), произнесено на 26 февруари 2019 г., Съдът, голям състав, постановява, че *член 63, параграф 1 ДФЕС относно свободното движение на капитали* допуска правна уредба на държава членка, съгласно която доходите, които са реализирани от установено в трета страна дружество и не произхождат от собствена дейност на това дружество, като „междинни доходи с характер на капиталови инвестиции“ по смисъла на тази правна уредба, се включват пропорционално на дяловото участие в данъчната основа на местно данъчнозадължено лице на тази държава членка, когато това лице притежава най-малко 1 % дялове в посоченото дружество и за тези доходи в третата страна се предвижда по-ниско равнище на данъчно облагане в сравнение с приложимото в съответната държава членка, освен ако съществува правна уредба, която предвижда по-специално договорни задължения, които да предоставят на данъчните органи на посочената държава членка правомощие да проверят при необходимост истинността на информацията за това дружество, предоставена за да се докаже, че участието на посоченото данъчнозадължено лице в последното не се основава на изкуствен механизъм.

Като отбелязва, че посочената правна уредба се прилага само в трансгранични хипотези, Съдът най-напред приема, че тя може да разубеди инвеститорите, неограничено данъчнозадължени в съответната държава членка, да инвестират в установени в трети страни дружества и поради това представлява

73| Решение на Съда от 22 септември 2011 г., **Mesopotamia Broadcast u Roj TV** (C-244/10 и C-245/10, [EU:C:2011:607](#)).

74| Това решение е представено в раздел XV.5 „Командироване на работници“.

ограничение на свободното движение на капитали, което по принцип е забранено от член 63, параграф 1 ДФЕС.

По-нататък, Съдът разглежда въпроса дали това ограничение може да бъде обосновано с оглед на член 65 ДФЕС, съгласно който разлика в данъчното третиране може да се счита за съвместима със свободното движение на капитали, когато се отнася до положения, които не са обективно сходни. В това отношение Съдът отбелязва, че разглежданата в главното производство правна уредба цели да уеднакви, доколкото е възможно, положението на местни дружества, инвестирали капитали в дружество, установено в трета страна с ниско равнище на данъчно облагане, към това на местни дружества, инвестирали капитали в друго установено в съответната държава членка дружество, с цел по-конкретно да неутрализира евентуалните данъчни предимства, които първите биха могли да извлекат от извеждането на капиталите си в трети страни, поради което разглежданата разлика в третирането не може да се обоснове с обективна разлика в положението.

При тези условия Съдът проверява дали разликата в данъчното третиране може да бъде обоснована от императивно съображение от общ интерес. Като отбелязва, че посочената правна уредба цели предотвратяването на данъчните измами и избягването на данъци, той постановява, че тази правна уредба може да гарантира постигането на посочената цел. Всъщност, като предвижда включване на доходите на дружество, установено в трета страна с ниско равнище на данъчно облагане, в данъчната основа на дружество, неограничено данъчнозадължено в държавата членка, разглежданата в главното производство правна уредба може да неутрализира евентуалните последици от изкуствено прехвърляне на доходи към такава трета страна.

Според Съда обаче тази правна уредба, доколкото презумира наличието на изкуствена практика единствено поради това че са изпълнени посочените в тази правна уредба условия, като не предоставя никаква възможност на съответното данъчнозадължено лице да обори тази презумпция, по принцип надхвърля необходимото за постигането на целта си.

Като подчертава обаче, че разглежданата в главното производство правна уредба се отнася не до държавите членки, а до трети страни, Съдът отбелязва, че съществуването на задължение за държавата членка да предоставя на данъчнозадължено лице възможност да представи доказателства за евентуалните търговски съображения за дяловото му участие в установено в трета страна дружество следва да се преценява в зависимост от наличието на административни и регулаторни мерки, които при необходимост позволяват контрол за истинността на такива данни. Ето защо националната юрисдикция следва да провери дали са налице по-специално договорни задължения между държавата членка и съответната трета страна, които създават правна уредба за сътрудничество и механизми за обмен на данни между съответните национални органи, които в действителност могат да предоставят на данъчните органи на държавата членка правомощие да проверят при необходимост истинността на информацията за установеното в третата страна дружество, предоставена за да се докаже, че участието на посоченото данъчнозадължено лице в него не се основава на изкуствен механизъм.

Освен това запитващата юрисдикция поставя на Съда предварителни въпроси относно приложното поле на клаузата „*standstill*“, предвидена в член 64, параграф 1 ДФЕС, съгласно която държава членка може да прилага в отношенията си с трети страни ограниченията на движението на капитали, свързани по-специално с преки инвестиции, дори ако те противоречат на принципа на свободно движение на капитали, закрепен в член 63, параграф 1 ДФЕС, при условие че посочените ограничения вече съществуват към 31 декември 1993 г. В делото по главното производство данъчната правна уредба, от която произтича разглежданото в главното производство ограничение, е била съществено изменена след 31 декември 1993 г. поради приемането на закон, който е влязъл в сила, но преди да бъде приложен на практика, е заменен с правна уредба, която по същество е идентична на приложимата към 31 декември 1993 г. Съдът постановява, че в такъв случай забраната по член 63, параграф 1 ДФЕС

се прилага, освен ако прилагането на посоченото изменение е отложено съгласно националното право, така че въпреки влизането му в сила не е било приложимо към трансграничните движения на капитали, посочени в член 64, параграф 1 ДФЕС, което запитващата юрисдикция трябва да провери.

В решение **Комисия/Унгария (Права на ползване върху земеделски земи)** (C-235/17, [EU:C:2019:432](#)), постановено на 21 май 2019 г., големият състав на Съда постановява, че Унгария *не е изпълнила задълженията си по член 63 ДФЕС във връзка с член 17 от Хартата, като е прекратила ex lege правата на ползване върху разположени в Унгария земеделски и горски земи, доколкото тези права са притежавани пряко или непряко от граждани на други държави членки.*

През 2013 г. Унгария приема закон (наричан по-нататък „законът от 2013 г.“), с който всички права на ползване върху земеделски и горски земи, придобити преди това от юридически лица и от физически лица, които не могат да докажат близка родствена връзка със собственика на тези земи, се прекратяват ex lege, без да е предвиден режим за обезщетяване на тези лица. В защита на своя закон Унгария изтъква, че съответните договори за учредяване на право на ползване са сключени при заобикаляне на действалите преди присъединяването на Унгария към Съюза забрани за придобиването на собственост върху земеделски земи, а и в нарушение на приложимата към онзи момент национална правна уредба в областта на валутния контрол, поради което са поначало нищожни още отпреди присъединяването. Тя изтъква и различни цели на селскостопанската политика, а именно целите да се гарантира, че обработваемите земеделски земи ще се притежават само от физическите лица, които ги обработват, а не със спекулативни цели, да се предотврати разпокъсването на земите и да се поддържат селско население и устойчиво земеделие, а също и да се създадат конкурентоспособни стопанства с устойчива големина.

След като приема, че не е необходимо законът от 2013 г. да се анализира в светлината на член 49 ДФЕС, Съдът констатира, че като предвижда погасяване ex lege на учредените върху земеделски земи права на ползване, притежавани от лица, които не могат да докажат близка родствена връзка със собственика на съответната земя, сред които са множество граждани на различни от Унгария държави членки, въпросният закон ограничава — със самия си предмет и само поради този факт — правото на заинтересованите лица на свободно движение на капитали, гарантирано от член 63 ДФЕС. Всъщност тази национална правна уредба ги лишава както от възможността да продължат да упражняват правото си на ползване, така и от евентуалната възможност да отчуждят това право. Освен това посочената правна уредба може да възпре чуждестранните лица да инвестират в Унгария в бъдеще.

При тези условия Съдът приема, че следва да се провери дали посоченото ограничение може да бъде обосновано с императивни съображения от общ интерес или със съображенията, посочени в член 65 ДФЕС, и дали е съвместимо с принципа на пропорционалност предвид това дали преследва изтъкнатите цели последователно и систематично.

В този контекст Съдът също така припомня, че гарантираните от Хартата основни права трябва да се прилагат във всички случаи, уредени от правото на Съюза, и следователно трябва да се зачитат, когато национална правна уредба попада в приложното поле на това право. Такъв по-специално е случаят, когато национална правна уредба може да създаде пречка пред една или няколко от гарантираните с Договора за функционирането на ЕС основни свободи и съответната държава членка се позовава на упоменати в член 65 ДФЕС съображения или на признати в правото на Съюза императивни съображения от общ интерес, за да обоснове подобна пречка. В подобна хипотеза съответната национална правна уредба ще може да попадне в обхвата на предвидените изключения само ако съответства на основните права, за чието спазване следи Съдът. В това отношение позоваването от държава членка на предвидени в правото на Съюза изключения, за да се обоснове дадена пречка пред гарантирана с Договора основна свобода, трябва да се приеме за „прилагане на правото на Съюза“ по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата.

Ето защо Съдът проверява съвместимостта на закона от 2013 г. с правото на Съюза от гледна точка както на изключенията, предвидени в Договорите и в практиката на Съда, така и на основните права, гарантирани от Хартата, сред които е и закрепеното в член 17 от Хартата право на собственост, което според Комисията е нарушено в настоящия случай.

Що се отнася до член 17 от Хартата, първо, Съдът пояснява, че предоставяната от член 17, параграф 1 закрила се отнася до права с имуществена стойност, от които от гледна точка на съответния правен ред възниква едно признато правно положение, позволяващо самостоятелно упражняване на тези права от и в полза на техния носител. Според Съда е очевидно, че обсъжданото право на ползване има имуществена стойност и предоставя на носителя признато правно положение, и то дори когато приложимото национално право ограничава или изключва прехвърлимостта на правата от този вид. Всъщност, когато с договор се придобива такова право на ползване върху земеделски земи, по принцип се плаща цена. Това право позволява на носителя му да ползва земите, в частност за икономически цели, а евентуално и да ги отдава под наем на други лица, и в този смисъл попада в приложното поле на член 17, параграф 1 от Хартата.

Второ, Съдът постановява, че правата на ползване, които са прекратени със закона от 2013 г., трябва да се смятат за „придобити законно“ по смисъла на тази разпоредба от Хартата. Всъщност посочените права са учредени към момент, в който действащото законодателство не е забранявало учредяването на такива права, а и Унгария не доказва, че учредяването на тези права е нищожно поради неспазването на действалата към онзи момент национална правна уредба в областта на валутния контрол. Освен това компетентните национални органи систематично са вписвали тези права в имотните регистри, а съществуването им е потвърдено със закон, приет през 2012 г.

Трето, Съдът постановява, че законът от 2013 г. води не до ограничаване на ползването на имуществото, а до лишаване от собственост по смисъла на член 17, параграф 1 от Хартата, независимо от обстоятелството, че съответните права на ползване не преминават у държавата, а се погасяват, с което се възстановява пълната собственост върху тези земи в полза на собствениците им.

В края на този анализ Съдът все пак пояснява, че упражняването на правата, гарантирани с Хартата, може да се ограничава, при условие че ограничението е предвидено в закон, защита основното съдържание на същите права и при спазване на принципа на пропорционалност е необходимо и действително отговаря на признати от Съюза цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други хора. В това отношение анализът на член 17, параграф 1 във връзка с член 52, параграф 1 от Хартата налага извода, че когато се изтъква някаква обществена полза, за да се обоснове лишаването от собственост, контролът за спазването на принципа на пропорционалност по член 52, параграф 1 от Хартата трябва да се упражнява именно от гледна точка на съответната обществена полза и обхванатите от нея цели от общ интерес. Наред с това този анализ сочи, че когато няма обществена полза, годна да обоснове лишаването от собственост, или когато е констатирана такава обществена полза, но не са изпълнени условията по член 17, параграф 1, второ изречение от Хартата, би било налице посегателство върху гарантираното с тази разпоредба право на собственост.

В това отношение Съдът признава, че националното право наистина може да ограничава свободното движение на капитали в името на цели като изтъкнатите от Унгария в защита на закона от 2013 г., но постановява, че поради липсата на доказателства този закон не може да се смята за уредба, която действително преследва подобни цели, нито за уредба, която е годна да гарантира постигането им. Съдът добавя, че при всички положения този закон надхвърля необходимото за постигането на тези цели. По същите причини Съдът заключава, че няма обществена полза, годна да обоснове лишаването от собственост, произтичащо от прекратяването на съответните права на ползване.

Съдът добавя, че при всички положения законът от 2013 г. не отговаря на изискването по член 17, параграф 1, второ изречение от Хартата да се заплати справедливо и своевременно обезщетение за това лишаване от собственост. Всъщност въпросният закон не съдържа нито една разпоредба, която да предвижда обезщетяване на отчуждените носители на право на ползване, а посоченото от Унгария препращане към общите правила на гражданското право не би могло да е достатъчно от гледна точка на това изискване. В конкретния случай подобно препращане би оставило върху носителите на правото на ползване тежестта да си издействат — в производства, които може да се окажат дълги и скъпи — заплащане на евентуални обезщетения, каквито може би им дължат собствениците на земите. Такива правила на гражданското право не позволяват лесно и достатъчно точно или предвидимо да се определи дали действително ще е възможно да се получат обезщетения по такъв ред, нито да се разбере какви ще са евентуалните обезщетения по вид и размер.

VIII. Контрол по границите, убежище и имиграция

1. Политика в областта на убежището

В контекста на миграционната криза, пред която е изправена Европа от няколко години, и на свързания с това голям брой пристигащи в Съюза кандидати за международна закрила, Съдът продължава да разглежда множество дела, свързани с политиката на Съюза относно убежището. В това отношение следва да бъдат изтъкнати осем решения, като две решения се отнасят до статута на бежанец, пет — до разглеждането на молбите за международна закрила, а последното — до решенията за връщане.

1.1. Статут на бежанец

В решение **М и др. (Отнемане на статута на бежанец)** (C-391/16, C-77/17 и C-78/17, [EU:C:2019:403](#)), постановено на 14 май 2019 г., големият състав на Съда се произнася по *валидността на член 14, параграфи 4—6 от Директива 2011/95*⁷⁵ (наричана по-нататък „Директивата за квалификациите“), който уточнява хипотезите, в които държавите членки могат да отнемат или да откажат да предоставят статут на бежанец с оглед на член 78, параграф 1 ДФЕС и на член 18 от Хартата, които препращат към Женевската конвенция за статута на бежанците (наричана по-нататък „Женевската конвенция“)⁷⁶. Това решение е постановено във връзка с три спора между граждани на трети държави, от една страна, и съответните компетентни национални органи, от друга, по повод на отнемането на техния статут на бежанец или отказа да им се предостави такъв от посочените органи, с мотива че са били осъдени за особено тежки престъпления и че представляват опасност за сигурността или

75| Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 337, 2011 г., стр. 9).

76| Конвенция за статута на бежанците, подписана в Женева на 28 юли 1951 г. (Recueil des traités des Nations unies, том 189, стр. 150, № 2545 (1954 г.), влязла в сила на 22 април 1954 г. и допълнена и изменена с Протокола за статута на бежанците, подписан в Ню Йорк на 31 януари 1967 г., влязъл в сила на 4 октомври 1967 г.

за обществото на съответната държава членка. По-специално Съдът се произнася по въпроса дали член 14, параграфи 4—6 от тази директива води до лишаване на такива граждани на трета държава, които отговарят на материалните условия, предвидени в член 2, буква г) от посочената директива, от качеството „бежанец“ и дали по този начин нарушава член 1 от Женевската конвенция.

Най-напред Съдът приема, че е компетентен да се произнесе по трите преюдициални запитвания. Той отбелязва, че макар Съюзът да не е договаряща страна по Женевската конвенция, член 78, параграф 1 ДФЕС и член 18 от Хартата му налагат задължението да спазва правилата на тази конвенция, така че по силата на посочените разпоредби от първичното право Директивата за квалификациите трябва да зачита тези правила и Съдът е компетентен да разгледа валидността на член 14, параграфи 4—6 от тази директива с оглед на тези разпоредби.

По-нататък Съдът приема, че разпоредбите на член 14, параграфи 4—6 от посочената директива подлежат на тълкуване, което гарантира, че предвиденото в Женевската конвенция минимално равнище на закрила не е накърнено, както се изисква съгласно член 78, параграф 1 ДФЕС и член 18 от Хартата, и заключава, че тези разпоредби са валидни.

В това отношение Съдът уточнява, на първо място, че макар Директивата за квалификациите да установява нормативна система, съдържаща понятия и критерии, общи за държавите членки, а следователно и за Съюза, тя все пак се основава на Женевската конвенция и целта ѝ е по-специално да се спазва изцяло член 1 от тази конвенция. Така определението за бежанец, съдържащо се в член 2, буква г) от Директива 2011/95, по същество възпроизвежда определението по член 1, раздел А от Женевската конвенция. От своя страна „статут на бежанец“ по смисъла на член 2, буква д) от тази директива съответства на формалното признаване на качеството „бежанец“, което има декларативен, а не конститутивен характер, а съгласно член 13 от посочената директива това означава, че гражданин на трета държава или лице без гражданство, което отговаря на материалните условия, съдържащи се в глава III от същата директива, има въз основа на самия този факт качеството на бежанец по смисъла на член 2, буква г) от нея и на член 1, раздел А от посочената конвенция, като в това отношение държавите членки не разполагат с право на преценка. Освен това Съдът отбелязва, че предоставянето на статут на бежанец води до това, че по силата на член 2, буква б) от Директивата за квалификациите съответният бежанец се ползва от международна закрила по смисъла на тази директива, така че този бежанец има всички права и предимства, предвидени в глава VII от посочената директива, в която глава се съдържат права, равностойни на тези по Женевската конвенция, и права, осигуряващи по-висока степен на защита, които нямат съответствие в тази конвенция. Предвид тези съображения Съдът приема, че качеството „бежанец“ по смисъла на член 2, буква г) от Директивата за квалификациите и на член 1, раздел А от посочената конвенция, не зависи от официалното признаване на това качество чрез предоставяне на „статут на бежанец“ по смисъла на член 2, буква д) във връзка с член 13 от тази директива.

На второ място, след като констатира, че правото на Съюза предвижда за бежанците, които се намират в една от хипотезите по член 14, параграфи 4 и 5 от Директивата за квалификациите, по-широка закрила от гарантираната в Женевската конвенция, Съдът отбелязва, че посоченият член 14, параграфи 4 и 5 не може да се тълкува в смисъл, че в контекста на системата, въведена с тази директива, отнемането на статута на бежанец или отказът за предоставянето му води до това, че гражданинът на трета държава или съответното лице без гражданство, които отговарят на условията по член 2, буква г) от посочената директива във връзка с разпоредбите на глава III, изгубва качеството си на бежанец по смисъла на посочения член 2, буква г) и на член 1, раздел А от Женевската конвенция. Всъщност обстоятелството, че съответното лице попада в някоя от хипотезите по член 14, параграфи 4 и 5 от същата директива, не означава, че това лице вече не отговаря на материалните условия, от които зависи качеството на бежанец, свързани с наличието на основателно опасение от преследване в неговата страна на произход. В този случай посоченото лице несъмнено се оказва лишено от

посочения статут, нещо повече — поради това няма всички права и предимства по глава VII от Директивата за квалификациите. Както обаче е предвидено изрично в член 14, параграф 6 от посочената директива, това лице се ползва или продължава да се ползва от някои права, предвидени в Женевската конвенция, което потвърждава, че то има или продължава да има качеството на бежанец по-специално по смисъла на член 1, раздел А от тази конвенция, въпреки отнемането на същия статут или отказ за предоставянето му.

На последно място, що се отнася до член 14, параграф 6, Съдът е приел, че той предвижда задължение за държавата членка, която използва възможностите, предвидени в член 14, параграфи 4 и 5 от Директивата за квалификациите, да предостави на съответния бежанец, който се намира на територията на същата държава членка, най-малкото възможността да се ползва от правата, залегнали в Женевската конвенция, към които изрично препраща посоченият член 14, параграф 6, както и правата, предвидени в посочената конвенция, за които не се изисква законно пребиваване. Освен това Съдът подчертава, че последната разпоредба в никакъв случай не може да се тълкува в смисъл, че води до това да насърчава държавите членки да се освободят от международните си задължения, произтичащи от посочената конвенция, като ограничат правата, които тези лица черпят от същата конвенция. Съдът добавя, че прилагането на член 14, параграфи 4—6 от тази директива не изключва задължението за съответната държава членка да спазва релевантните разпоредби на Хартата.

В заключение Съдът подчертава, че докато при действието на Женевската конвенция спрямо лицата, попадащи в някоя от хипотезите, описани в член 14, параграфи 4 и 5 от Директивата за квалификациите, се прилага на основание член 33, параграф 2 от тази конвенция мярка за връщане или за експулсиране към страната им на произход, дори когато животът или свободата им е застрашен(а), за разлика от това тези лица не могат на основание тази директива да подлежат на връщане, ако това би ги изложило на опасност от нарушаване на основните им права, заложили в член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата. Несъмнено спрямо тези лица може в съответната държава членка да се постанови решение за отнемане на статута за бежанец по смисъла на член 2, буква д) от посочената директива или решение за отказ да им се предостави такъв статут, но приемането на такива решения не може да засегне качеството им на бежанец, когато отговарят на материалните условия, за да бъдат разглеждани като бежанци по смисъла на член 2, буква г) от същата директива във връзка с разпоредбите на глава III от нея, а следователно и по член 1, раздел А от Женевската конвенция.

В решение **Bilali** (C-720/17, [EU:C:2019:448](#)), постановено на 23 май 2019 г., Съдът приема, че *член 19, параграф 1 от Директивата за квалификациите, разглеждан във връзка с член 16, трябва да се тълкува в смисъл, че държава членка трябва да отнеме статута на субсидиарна закрила, ако го е предоставила, без условията за предоставянето да са изпълнени, основавайки се на факти, които впоследствие са се оказали погрешни, и въпреки че съответното лице не може да се упреква, че е заблудило държавата членка в това отношение.*

В разглеждания случай статутът на субсидиарна закрила и разрешението за срочно пребиваване, предоставени на съответното лице, са отнети служебно, тъй като, от една страна, е допусната грешка при определянето на предполагаемото му гражданство и от друга страна, за същия никога не е имало реална опасност от тежки посегателства по смисъла на член 15 от Директивата за квалификациите, ако бъде върнат в държавата му на произход или в държавата му по обичайно пребиваване.

В този контекст Съдът най-напред посочва, че безспорно в член 19, параграф 3, буква б) от Директивата за квалификациите загуба на статута на субсидиарна закрила се предвижда само заради невярно представяне или несъобщаване от страна на съответното лице, които са имали определяща роля за решението да бъде предоставен такъв статут. Освен това в никоя друга разпоредба не се предвижда

изрично, че въпросният статут трябва или може да бъде отнет, ако въпросното решение за предоставяне е взето въз основа на погрешни данни, без да има невярно представяне или несъобщаване от страна на съответното лице.

Съдът обаче констатира също че не е изрично изключена и възможността този статут да бъде загубен, ако приемащата държава членка си даде сметка, че го е предоставила въз основа на погрешни данни, отговорност за които не носи съответното лице. В това отношение Съдът посочва, от една страна, че положението на лице, което е получило статут на субсидиарна закрила въз основа на погрешни данни, без никога да е отговаряло на условията за получаването му, няма никаква връзка с логиката на международната закрила. Поради това загубата на статута на субсидиарна закрила при такива обстоятелства съответства на целите и общата структура на Директивата за квалификациите, и по-специално на член 18, в който се предвижда статутът на субсидиарна закрила да се предоставя само на лицата, които отговарят на посочените условия. Всъщност, ако съответната държава членка не е можела законосъобразно да предостави този статут, на по-силно основание тя трябва да бъде длъжна да го отнеме, когато грешката ѝ е установена.

От друга страна, Съдът подчертава, че съгласно член 19, параграф 1 от Директивата за квалификациите по отношение на молбите за международна закрила, подадени — както в разглеждания случай — след влизането в сила на Директива 2004/83⁷⁷, държавите членки отнемат статута на субсидиарна закрила, прекратяват го или отказват да го подновят, когато гражданинът на трета държава или лицето без гражданство престане да бъде лице, което отговаря на условията за субсидиарна закрила, в съответствие с член 16 от Директивата за квалификациите, а именно когато обстоятелствата, довели да предоставянето на субсидиарна закрила, престанат да съществуват или са се променили до такава степен, че тази закрила вече не е необходима. В това отношение промяна в равнището на информираност на приемащата държава членка относно личното положение на съответното лице може по същия начин като промяна на фактическите обстоятелства в третата страна да доведе до това първоначалните опасения от тежки посегателства върху лицето вече да не са основателни, при условие че тази промяна в равнището на информираност бъде достатъчно значителна и окончателна по въпроса дали съответното лице отговаря на условията за предоставяне на статут на субсидиарна закрила. Поради това, когато приемащата държава членка разполага с нова информация, показваща, че противно на основаната на погрешни данни първоначална нейна преценка на положението на гражданин на трета държава или лице без гражданство, на когото или което е предоставила субсидиарната закрила, за него никога не е имало опасност от тежки посегателства, тази държава членка трябва съответно да приеме, че обстоятелствата, поради които е предоставен статутът на субсидиарна закрила, са се променили така, че запазването на този статут вече не е оправдано. Освен това обстоятелството, че за грешката, допусната от приемащата държава членка, отговорност не носи съответното лице, не може да промени констатацията, че последното на практика никога не е отговаряло на условията, обосноваващи предоставянето на статут на субсидиарна закрила.

Според Съда това тълкуване на Директивата за квалификациите се подкрепя от Женевската конвенция, като изискванията, произтичащи от тълкуването на тази конвенция, трябва да се вземат предвид за целите на тълкуването на член 19 от посочената директива. В този контекст Съдът посочва, че документите, изготвени от Върховния комисариат на Организацията на обединените нации за бежанците (ВКБ), имат особено значение предвид ролята, поверена на ВКБ от Женевската конвенция. Впрочем, макар в никоя разпоредба от посочената конвенция да не се предвижда изрично загубата

77| Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29 април 2004 година относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила (ОВ L 304, 2004 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 52).

на статута на бежанец, когато впоследствие се окаже, че този статут никога не е трябвало да се предоставя, ВКБ все пак счита, че в такава хипотеза решението за предоставяне на статута на бежанец по принцип трябва да бъде отменено.

Съдът освен това уточнява, че загубата на статута на субсидиарна закрила съгласно член 19, параграф 1 от Директивата за квалификациите не се отразява на отделния въпрос дали засегнатото лице губи всякакво право на пребиваване в съответната държава членка и може да бъде експулсирано към държавата му на произход. Всъщност, от една страна, за разлика от загубата на посочения статут въз основа на член 19, параграф 3, буква б) от Директивата за квалификациите, загубата на този статут въз основа на член 19, параграф 1 от същата директива не спада нито към хипотезите, при които в съответствие с член 4, параграф 1а от Директива 2003/109⁷⁸ държавите членки трябва да отказват предоставянето на статут на дългосрочно пребиваващ на лицата, ползващи се с международна закрила, нито към хипотезите, при които по силата на член 9, параграф 3а от Директива 2003/109 държавите членки могат да оттеглят статута на дългосрочно пребиваващ на тези лица. От друга страна, Директивата за квалификациите допуска възможността приемащите държави членки да предоставят в съответствие с националното им право национална закрила, включваща права, които позволяват на лицата без статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, да пребивават на територията на съответната държава членка.

Съдът също така добавя в този контекст, че съответната държава членка трябва по-специално да спазва основното право на зачитане на личния и семейния живот на съответното лице, което право е гарантирано от член 7 от Хартата. Релевантно в това отношение е обстоятелството, че за разлика от хипотезата по член 19, параграф 3 от Директивата за квалификациите, лицето, чийто статут на лице, ползващо се със субсидиарна закрила, е отнет въз основа на член 19, параграф 1 от същата директива, разглеждан във връзка с член 16, не е заблудило умишлено компетентния национален орган при предоставянето на този статут.

2. Разглеждане на молбите за международна закрила

Обобщените в настоящия доклад решения на Съда относно разглеждането на молбите за международна закрила се отнасят до реда и условията за разглеждане, преценката и повторната преценка на такива молби, тяхната допустимост, условията за прехвърляне на кандидатите в държавата членка, компетентна за разглеждането на молбите, и определянето на посочената държава членка, както и до санкциите, които могат да бъдат наложени на кандидат за международна закрила, приет за виновен за прояви на насилие.

В постановеното на 19 март 2019 г. решение **Jawo** (C-163/17, [EU:C:2019:218](#)) големият състав на Съда се произнася с оглед на Регламент № 604/2013⁷⁹ (наричан по-нататък „Регламент „Дъблин III“) и на Хартата по въпроса *при какви условия може да се констатира, че кандидат за международна закрила се е укрил, така че срокът за прехвърлянето му в държавата членка, обичайно компетентна да разгледа молбата му, да може да бъде удължен, както и по законосъобразността на такова прехвърляне, когато е налице*

78| Директива 2003/109/ЕО на Съвета от 25 ноември 2003 година относно статута на дългосрочно пребиваващи граждани от трети страни (ОВ L 16, 2004 г., стр. 44; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 225).

79| Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство (ОВ L 180, 2013 г., стр. 31).

опасност заинтересованото лице да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение след приключване на процедурата за предоставяне на убежище поради условията на живот на лицата, ползващи се от международна закрила в посочената държава членка.

В случая гражданин на Гамбия влиза в Европейския съюз през Италия и подава там молба за убежище, след което отива в Германия, където подава нова молба. Германските органи отправят до италианските искане за обратно приемане на заинтересованото лице, след което отхвърлят молбата му за убежище и разпореждат отвеждането му в Италия. Първият опит за прехвърляне е неуспешен, тъй като кандидатът не се е намирал в дома за временно настаняване, който му е бил определен. Тогава, тъй като приемат, че той се е укривал, германските органи уведомяват италианските, че прехвърлянето не може да бъде извършено и че срокът ще бъде удължен в съответствие с член 29, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“. Този член предвижда, че срокът за извършване на прехвърлянето е шест месеца, но може да бъде удължен най-много до осемнадесет месеца, когато кандидатът се е укривал. Впоследствие заинтересованото лице посочва, че е посетил свой приятел и че не е знаел, че е трябвало да съобщава за отсъствията си. Успоредно с това той подава жалба срещу решението за прехвърляне, а след отхвърлянето ѝ обжалва пред запитващата юрисдикция. В производството по обжалване той твърди, че тъй като не се е укривал, германските органи не са имали право да удължат срока за прехвърлянето му в Италия. Той се позовава и на обстоятелството, че в Италия съществуват системни недостатъци в областта на убежището, които били пречка за прехвърлянето му в тази държава.

На първо място, Съдът уточнява, че понятието „укриване“ по смисъла на член 29, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ предполага по-специално наличието на елемент на намерение, така че тази разпоредба по принцип е приложима само когато кандидатът съзнателно е избягвал компетентните органи, за да осуети прехвърлянето си. Съдът обаче добавя, че за да се осигури ефективното функциониране на Регламент „Дъблин III“ и да се вземат в предвид значителните трудности, които могат да изпитат компетентните органи при доказването на намерението на кандидата, може да се презумира, че той се е укривал, когато прехвърлянето не може да се извърши, тъй като същият е напуснал отреденото му жилище, без да уведоми националните органи за това и съответно без да е поискал предварително разрешение. Тази презумпция обаче може да се приложи само ако кандидатът е бил надлежно уведомен за своите задължения в това отношение съгласно член 5 от Директива 2013/33⁸⁰ (наричана по-нататък „Директивата за приемането“). Освен това кандидатът трябва да запази възможността да докаже, че не е уведомил компетентните органи за своето отсъствие поради основателни причини, а не поради намерението си да ги избегне.

На второ място, Съдът потвърждава, че съгласно вече постановеното от него в решение *Shiri*⁸¹ при обжалване на решение за прехвърляне кандидатът може да изтъкне, че тъй като не се е укривал, шестмесечният срок по член 29, параграфи 1 и 2 от Регламент „Дъблин III“ е изтекъл.

На трето място, що се отнася до условията за удължаване на срока за прехвърляне, Съдът приема, че не е необходимо предварително съгласуване между молещата и компетентната държава членка. Така, за да се удължи този срок най-много до осемнадесет месеца, е достатъчно преди изтичането на шестмесечния срок първата държава да уведоми втората, че кандидатът се е укривал, като уточни новия срок за прехвърляне.

⁸⁰| Директива 2013/33/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 96).

⁸¹| Решение на Съда от 25 октомври 2017 г., *Shiri* (C-201/16, [EU:C:2017:805](#)).

На четвърто и последно място, Съдът разглежда въпроса дали член 4 от Хартата допуска прехвърлянето на кандидат за международна закрила, когато условията на живот на лицата, които се ползват от такава закрила, в държавата членка, обичайно компетентна да разгледа молбата му, могат да представляват нечовешко или унизително отношение.

Най-напред Съдът уточнява, че този въпрос попада в обхвата на правото на Съюза. По-нататък той подчертава, че в контекста на общата европейска система за предоставяне на убежище, и по-специално на Регламента „Дъблин III“, който се основава на принципа на взаимно доверие, трябва да се презумира, че отношението към кандидатите зачита техните основни права. Въпреки това, както Съдът вече е постановил в решение *N. S. и др.*⁸² и както е кодифицирано в член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“, не е изключено, по-специално поради системни, общи или засягащи определени групи лица недостатъци в държавата членка, към която е планирано прехвърлянето, да е налице опасност кандидатът да бъде подложен на нечовешко или унизително отношение в тази държава членка, като това представлява пречка за прехвърлянето. В това отношение, при все че член 3, параграф 2 от Регламент „Дъблин III“ се отнася само до положението по делото, по което е постановено решение *N. S. и др.*, при което тази опасност е последица от системни недостатъци в хода на процедурата по предоставяне на убежище, прехвърляне все пак е изключено, когато са налице сериозни и потвърдени основания да се смята, че съществува такава опасност било в самия момент на прехвърлянето, било в хода на процедурата по предоставяне на убежище или след нейното приключване.

Накрая Съдът посочва, че националната юрисдикция, сезирана с жалба срещу решение за прехвърляне, трябва да прецени дали твърдените недостатъци действително съществуват, въз основа на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни и с оглед на гарантирания от правото на Съюза стандарт на закрила на основните права. Тези недостатъци трябва да са с особена висока степен на сериозност. Що се отнася до условията на живот на лицата, които се ползват от международна закрила, тази степен на сериозност би била налице, когато поради безразличието на националните органи дадено лице, независимо от своята воля и личния си избор, се оказва в положение на крайна материална нищета, без да може да задоволява най-основните си потребности, което уврежда физическото или психическото му здраве или човешкото му достойнство. За сметка на това обстоятелството, че формите на семейно подпомагане, които са на разположение на гражданите на съответната държава членка, за да се справят с недостатъците в социалната система, по правило не са на разположение на лицата, ползващи се от международна закрила, не е достатъчно, за да се констатира, че ако бъде прехвърлен в тази държава членка, кандидатът би се оказал в такова положение. Също така наличието на недостатъци в реализирането на програми за интегриране на тези ползващи се от закрила лица е недостатъчно, за да се обоснове подобна констатация. Във всеки случай обстоятелството, че в молещата държава членка социалната закрила и/или условията на живот са по-благоприятни отколкото в държавата членка, обичайно компетентна да разгледа молбата, само по себе си не е достатъчно, за да се направи извод, че във втората държава членка е налице опасност от нечовешко или унизително отношение.

В решение *Ibrahim u др.* (C-297/17, C-318/17, C-319/17 и C-438/17, [EU:C:2019:219](#)), постановено на 19 март 2019 г., големият състав на Съда внася *уточнения относно допълнителното основание за недопустимост на молба за международна закрила, предвидено в член 33, параграф 2, буква а) от Директива 2013/32*⁸³ (наричана по-нататък „Директивата за процедурите“). С тази разпоредба се разширява възможността,

82| Решение на Съда от 21 декември 2011 г., *N. S. и др.* (C-411/10 и C-493/10, [EU:C:2011:865](#)).

83| Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 60).

предвидена по-рано в Директива 2005/85⁸⁴, да се отхвърли молба като недопустима, когато по-рано от друга държава членка е предоставен статут на бежанец, като се позволява отхвърляне и когато е предоставена субсидиарна закрила. По делата в главните производства такава закрила е предоставена на няколко граждани на трети страни, съответно в Полша и в България. Впоследствие тези лица отиват в Германия, където между 2012 г. и 2013 г. подават молби за предоставяне на убежище. След като напразно се обръщат към компетентните полски и български органи с оглед на обратно приемане на тези лица, германските органи отхвърлят молбите за предоставяне на убежище, без да ги разглеждат по същество, което заинтересованите лица оспорват по съдебен ред.

В този контекст Съдът се произнася първо относно приложното поле *ratione temporis* на Директивата за процедурите. В това отношение в преходните разпоредби, съдържащи се в член 52, първа алинея от нея, се предвижда, от една страна, че националните разпоредби, с които се транспонира тази директива, се прилагат към молбите за международна закрила, които са подадени „след 20 юли 2015 г. или на по-ранна дата“, и от друга страна, че молбите, подадени „преди 20 юли 2015 г.“, се уреждат от националните разпоредби, приети съгласно Директива 2005/85. Съдът счита, че независимо от напрежението между тези две норми, държава членка може да предвиди незабавно прилагане на националната разпоредба, с която се транспонира допълнителното основание за недопустимост към молби за предоставяне на убежище, по които още няма окончателно решение и които са подадени преди 20 юли 2015 г. и преди влизането в сила на тази национална разпоредба. По съображения за правна сигурност и за равенство пред закона, все пак е необходимо молбите, подадени през един и същи период в тази държава членка, да бъдат разглеждани по предвидим и еднакъв начин. Съдът обаче посочва, че такова незабавно прилагане не е позволено, когато както молбата за предоставяне на убежище, така и искането за обратно приемане са подадени преди влизането в сила на Директивата за процедурите. Всъщност в такова положение, предмет на едно от делата в главното производство, в съответствие с член 49 от Регламент „Дъблин III“ тази молба и това искане все още попадат изцяло в приложното поле на Регламент № 343/2003⁸⁵, докато член 33 от Директивата за процедурите се отнася само до положения, попадащи в приложното поле на Регламент „Дъблин III“.

След това Съдът постановява, че когато на гражданин на трета страна е предоставена субсидиарна закрила и впоследствие той подаде молба за предоставяне на убежище в друга държава членка, тя може да я отхвърли като недопустима, без да трябва или да може да използва с предимство предвидените в Регламент „Дъблин III“ процедури по поемане на отговорност или по обратно приемане.

Накрая Съдът разглежда условията, при които по силата на Хартата държава членка би могла да бъде лишена от предоставената с член 33, параграф 2, буква а) от Директивата за процедурите възможност. В това отношение, като се позовава на своето решение *Jawo*⁸⁶ от същата дата Съдът отбелязва, че когато има опасност кандидат за убежище да понесе в държава членка нечовешко или унижително отношение, противоречащо на член 4 от Хартата, това обстоятелство е пречка за прехвърлянето му в нея, независимо дали тази опасност съществува в самия момент на прехвърлянето, в хода на процедурата за предоставяне на убежище или след приключването ѝ. По аналогия Съдът приема, че държава членка не може да използва допълнителното основание за недопустимост, когато

84| Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 година относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки (ОВ L 326, 2005 г., стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 242).

85| Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета от 18 февруари 2003 година за установяване на критериите и механизмите за определяне на държавата членка, компетентна при разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна (ОВ L 50, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 56).

86| Решение на Съда от 19 март 2019 г., *Jawo* (C-163/17, [EU:C:2019:218](#)).

предвидимите условия на живот на кандидата за убежище в държавата членка, предоставила субсидиарна закрила, биха го изложили, като лице, ползващо се от тази закрила, на сериозна опасност да понесе нечовешко или унизително отношение. Сериозността на тези слабости трябва все пак да е достатъчно висока и да се характеризира с излагането на съответното лице на крайна материална нищета.

В това отношение не са достатъчни нарушения на Директивата за квалификациите, които не стигат до нарушаване на член 4 от Хартата. Също и фактът, че в държавата членка, предоставила на заинтересованото лице субсидиарната закрила, ползващите се от такава закрила не получават никаква социална закрила, гарантираща жизнения им минимум, или получават такава закрила, която в сравнение с други държави членки е силно ограничена, без обаче тези лица да бъдат третирани по по-различен начин от гражданите на тази държава членка, не позволява да се установи нарушение на посочения член 4, освен ако поради особената му уязвимост и независимо от волята му и от неговия личен избор, кандидатът е в положение на крайна материална нищета.

От друга страна, Съдът уточнява, че когато държавата членка, предоставила субсидиарната закрила, без реален преглед системно отказва да предостави статут на бежанец на кандидати, които отговарят на предвидените в Директивата за квалификациите условия, не може да се счита, че третирането на кандидатите отговаря на задълженията, произтичащи от член 18 от Хартата, отнасящ се до правото на убежище. Все пак именно първата държава членка трябва да поеме процедурата за получаване на статут на бежанец, като от своя страна държавата членка, в която е подадена нова молба, може да я отхвърли на основание член 33, параграф 2, буква а) от Директивата за процедурите, тълкуван в светлината на принципа на взаимно доверие.

В решение **H. u R.** (C-582/17 и C-583/17, [EU:C:2019:280](#)), постановено на 2 април 2019 г., големият състав на Съда разглежда въпроса дали, преди да отправят искане за обратно приемане на кандидат за международна закрила, компетентните органи са длъжни да определят коя държава членка е компетентна за разглеждането на молбата му, в частност въз основа на критерия за компетентност по член 9 от Регламент „Дъблин III“. Съгласно тази разпоредба, ако член на семейството на кандидата има право на пребиваване в определена държава членка като лице, на което е предоставена международна закрила, тази държава членка е компетентна да разгледа молбата на кандидата. В конкретния случай нидерландските власти отправят искане до германските органи да приемат обратно двама сирийски граждани, които са подали първа молба за международна закрила в Германия, след което са напуснали тази страна и са подали нова молба в Нидерландия. Заинтересованите се позовават на обстоятелството, че съответните им съпрузи се намират в Нидерландия, където им е предоставена международна закрила, но нидерландските власти отказват да вземат предвид твърденията им, а съответно и да разгледат молбата им, тъй като в процедурата по обратно приемане кандидатът не може да се позовава на член 9 от Регламента „Дъблин III“.

В този контекст Съдът припомня, че процедурата по обратно приемане се прилага спрямо лицата, посочени в член 20, параграф 5 или в член 18, параграф 1, букви б)–г) от Регламента „Дъблин III“, а след това отбелязва, че когато гражданин на трета държава подава молба за международна закрила в първа държава членка, а след това напуска тази държава и подава нова молба във втора държава членка, случаят попада в обхвата на посочената процедура, независимо дали подадената в първата държава членка молба е била оттеглена, или в тази държава членка вече е започнало разглеждането ѝ в съответствие с Директивата за процедурите.

По-нататък Съдът подчертава, че наистина обстоятелството в каква процедура е издадено решението за прехвърляне — в процедура за поемане на отговорност или в процедура за обратно приемане, не е годно да повлияе върху обхвата на гарантираното с член 27, параграф 1 от Регламента „Дъблин III“ право на ефективна правна защита срещу това решение, но все пак тези две процедури са уредени

различно и тази разлика има значение за това въз основа на кои разпоредби на Регламента може да се търси такава правна защита. Всъщност при процедурата за поемане на отговорност централно значение има процедурата за определяне на държавата членка, компетентна да разгледа молбата за международна закрила, въз основа на критериите по глава III от Регламента „Дъблин III“, като държавата членка, до която е подадена такава молба, може да изпрати на друга държава членка искане за поемане на отговорност само ако счита, че тази друга държава членка е компетентна да разгледа молбата. За сметка на това при процедурата за обратно приемане тези критерии за компетентност не са релевантни, тъй като единственото важно е замолената държава членка да отговаря на условията по член 20, параграф 5 (тоест да е държавата членка, пред която първоначално е била подадена молбата и в която е в ход процедурата за определяне на компетентната държава членка за разглеждането на тази молба) или по член 18, параграф 1, букви б)–г) от Регламента „Дъблин III“ (тоест да е държавата членка, до която е отправена първата молба и която в процедурата за определяне на компетентната държава членка е признала, че именно тя е компетентна да разгледа тази молба).

Съдът добавя, че изводът за ирелевантност на критериите за компетентност по глава III от Регламента „Дъблин III“ в контекста на процедурата за обратно приемане намира потвърждение и в обстоятелството, че докато член 22 от този регламент подробно урежда начина, по който тези критерии трябва да се прилагат в процедурата за поемане на отговорност, то член 25 от Регламента, който се отнася до процедурата за обратно приемане, не съдържа подобна уредба и само задължава замолената държава членка да направи необходимите проверки за целите на вземането на решение по искането за обратно приемане.

Съдът също така подчертава, че обратното тълкуване — а именно че искане за обратно приемане може да се отправи само ако замолената държава членка може да се посочи за компетентна в съответствие с критериите за компетентност по глава III от Регламента „Дъблин III“ — намира опровержение в общия разум на този регламент, с който са въведени две самостоятелни процедури (а именно процедурата за поемане на отговорност и процедурата за обратно приемане), приложими към различни хипотези и уредени с различни правила. Наред с това въпросното обратно тълкуване би могло да застраши постигането на една от целите на Регламента „Дъблин III“, а именно да се предотврати вторичното движение на кандидатите за международна закрила, доколкото това тълкуване би означавало, че компетентните органи на държавата членка, в която е подадена втората молба, биха могли фактически да преразгледат извода, до който са стигнали компетентните органи на първата държава членка по въпроса за своята компетентност вследствие от процедурата за определяне на компетентната за разглеждането на молбата държава членка. То би могло и да доведе до накърняване на основния принцип на Регламента „Дъблин III“, посочен в член 3, параграф 1 от него, а именно че молбата за международна закрила трябва да се разглежда само от една държава членка.

В заключение Съдът приема, че не може да се търси защита срещу решението за прехвърляне, взето в процедура по обратно приемане, като се изтъкват критериите за компетентност по глава III от Регламента „Дъблин III“.

Доколкото обаче критериите за компетентност по членове 8–10 от Регламента „Дъблин III“ следва да способстват за защитата на висшия интерес на детето и на семейния живот на заинтересованите лица, в случаите, обхванати от член 20, параграф 5 от Регламента „Дъблин III“ (тоест когато в първата държава членка още не е завършила процедурата за определяне на компетентната държава членка), ако съответното лице е предоставило на компетентния орган на втората държава членка данни, от които ясно се установява, че в съответствие с критерия по член 9 от Регламента именно тя трябва да се смята за компетентна да разгледа молбата му, в съответствие с принципа на лоялно сътрудничество

тази държава членка трябва да признае компетентността си. Ето защо в подобен случай гражданинът на трета държава може по изключение да търси защита срещу решението за прехвърлянето му, като изтъкне този критерий за компетентност.

В решение по дело **Торубаров** (C-556/17, [EU:C:2019:626](#)) от 29 юли 2019 г. Съдът, голям състав, е призован да тълкува *разпоредбата на Директивата за процедурите, която определя обхвата на правото на ефективна съдебна защита, с което трябва да разполагат кандидатите за международна закрила (статут на бежанец или субсидиарна закрила) по-специално срещу решенията за отхвърляне на молбите им*⁸⁷. Съдът постановява, че когато дадена юрисдикция констатира — след цялостно и ех пипс разглеждане на всички посочени от кандидата за международна закрила релевантни фактически и правни обстоятелства — че в приложение на предвидените в Директивата за квалификациите критерии този кандидат трябва да получи такава закрила на основание, което е изтъкнал в подкрепа на молбата си, но впоследствие административен или квазисъдебен орган приеме решение в обратния смисъл, без за тази цел да докаже настъпването на нови обстоятелства, обосноваващи извършването на нова преценка на нуждите от международна закрила на кандидата, посоченият съд трябва да измени това административно решение, което не е съобразено с неговото предходно съдебно решение, и да го замени със собственото си решение по молбата за международна закрила, като при необходимост остави без приложение националната правна уредба, която не му позволява да процедира по този начин.

В случая запитващата юрисдикция е сезирана — за трети път в рамките на същото дело — от руски гражданин, срещу когото се води наказателно преследване в страната му по произход, който е подал молба за международна закрила в Унгария, тъй като се страхува от преследване в Русия поради политическите си убеждения и от тежки посегателства срещу него в тази страна. Всъщност компетентният да разгледа тази молба унгарски орган я отхвърля трикратно въпреки факта, че запитващата юрисдикция на два пъти отменя решенията му за отхвърляне и че в рамките на втората жалба на заинтересованото лице тази юрисдикция стига до извода, след преценка на всички доказателства по делото, че молбата му за международна закрила е основателна. При тези обстоятелства с третата си жалба заинтересованото лице иска от запитващата юрисдикция да замени спорните решения със собствено решение относно международната закрила, от която това лице трябва да се ползва. Законът за управление на масовата имиграция от 2015 г. обаче отнема правомощието на съдилищата да изменят административните решения за предоставяне на международна закрила.

Като се основава на решение *Алхето*⁸⁸, Съдът най-напред припомня, че Директивата за процедурите няма за цел да уеднакви процесуалните правила, приложими в държавите членки в случай на приемане на ново решение по молба за международна закрила след отмяна на първоначалното административно решение за отхвърляне на тази молба. От преследваната с тази директива цел, а именно да се осигури възможно най-бързо разглеждане на молбите от това естество, от задължението да се гарантира полезно действие на горепосочената разпоредба на тази директива, както и от необходимостта, произтичаща от член 47 от Хартата, да се осигури наличие на ефективни правни средства за защита, обаче следва, че всяка държава членка трябва така да уреди националното си право, че след отмяната на първоначалното решение и при връщане на делото на квазисъдебния или административен орган, компетентен да разгледа посочената молба, ново решение да се приема в кратък срок и да съответства на преценката, съдържаща се в отменителното съдебно решение.

87| Член 46, параграф 3.

88| Решение на Съда от 25 юли 2018 г., *Алхето* (C-585/16, [EU:C:2018:584](#)).

Съдът подчертава по-специално че като е предвидил, че юрисдикцията, която е компетентна да се произнесе по жалба срещу решение за отхвърляне на молба за международна закрила, е длъжна да разгледа, когато е приложимо, „нуждите от международна закрила“ на кандидата, законодателят на Съюза е искал да предостави на посочената юрисдикция, когато счете, че разполага с всички необходими в това отношение фактически и правни обстоятелства, правомощието да се произнесе с обвързващо решение — след извършване на цялостна и *ex nunc*, тоест изчерпателна и актуализирана преценка на тези обстоятелства — по въпроса дали посоченият кандидат отговаря на предвидените в Директивата за квалификациите условия, за да получи международна закрила. В такава хипотеза, когато посочената юрисдикция се убеди, че молбата за международна закрила трябва да бъде уважена и отмени решението за отхвърляне на молбата, прието от компетентния национален орган, преди да му върне делото, този орган вече няма право на дискреционна преценка дали да предостави или не исканата закрила на същите основания като изтъкнатите пред съответната юрисдикция, освен ако не са настъпили нови фактически или правни обстоятелства, които обективно изискват извършването на нова актуализирана преценка.

Следователно национално законодателство, което води до положение, при което националната юрисдикция е лишена от всякакво средство, което да ѝ позволи да наложи спазването на постановеното от нея решение, на практика би могло да лиши кандидата за международна закрила от ефективни правни средства за защита, тъй като едно окончателно и задължително съдебно решение, което го засяга, може да остане неизпълнено.

В решение ***Haqbin*** (C-233/18, [EU:C:2019:956](#)), постановено на 12 ноември 2019 г., големият състав на Съда се произнася *за първи път по обхвата на предоставеното с член 20, параграф 4 от Директивата за приемането право на държавите членки да определят приложимите санкции, когато кандидат за международна закрила се наказва за сериозни нарушения на правилника на центъра за настаняване, в който е настанен, или за прояви на сериозно насилие*. Съдът приема, че тази разпоредба във връзка с член 1 от Хартата не позволява на държавите членки да налагат в тези случаи санкция, която се състои в отнемане, дори временно, на възможността на кандидата да ползва материалните условия на приемане, свързани с дома, храната или облеклото.

Г-н Haqbin е афганистански гражданин, който пристига в Белгия като непридружено ненавършило пълнолетие лице. След като подава молба за международна закрила, той е настанен в приемен център. В този център участва в сбиване между пребиваващи лица с различен етнически произход. Вследствие на това директорът на приемния център решава да го лиши за срок от петнадесет дни от правото на ползване на материална помощ в приемен център. По време на този период на лишаване г-н Haqbin ношува, съгласно предоставената от него информация, в парк в Брюксел и при приятели.

При тези обстоятелства, сезирана с жалба от г-н Haqbin срещу първоинстанционното съдебно решение, с което е отхвърлена жалбата му срещу решението за лишаване от право, запитващата юрисдикция отправя запитване до Съда относно възможността на белгийските органи да отнемат или да ограничават възможността за ползване на материалните условия на приемане на кандидат за международна закрила в положението на г-н Haqbin. Освен това предвид особеното положение на последния се поставя въпросът при какви условия може да бъде наложена такава санкция на непридружено ненавършило пълнолетие лице.

Съдът първо уточнява, че санкциите, посочени в член 20, параграф 4 от Директивата за приемането по принцип могат да се отнасят до материалните условия на приемане. Съгласно член 20, параграф 5 от същата директива тези санкции обаче трябва да бъдат обективни, безпристрастни, мотивирани и пропорционални на особеното положение на кандидата и при всякакви обстоятелства трябва да запазват достоен стандарт на живот.

Отнемането, дори временно, на възможността за ползване на всички материални условия на приемане или на материалните условия на приемане във връзка с дома, храната или облеклото обаче е несъвместимо със задължението да се осигури достоен стандарт на живот на кандидата. Всъщност подобна санкция би го лишила от възможността да задоволява най-основните си потребности. Освен това тя би довела до неспазване на изискването за пропорционалност.

Съдът добавя, че държавите членки са длъжни да гарантират постоянно и без прекъсване достоен стандарт на живот и че органите, които отговарят за приемането на кандидатите за международна закрила, трябва да гарантират, под свой надзор и на своя отговорност, достъп до условията на приемане, който може да осигури този стандарт на живот. Следователно те не могат да се ограничат, както са предвиждали компетентните белгийски органи, до това да предоставят на изключения кандидат списък с частни центрове за бездомни лица, които могат да го приемат.

Що се отнася до санкция, с която се ограничава възможността за ползване на материалните условия на приемане, като отнемане или ограничаване на помощта за дневни разходи, Съдът пояснява, че компетентните органи трябва при всякакви обстоятелства да гарантират, че предвид особеното положение на кандидата, както и с оглед на всички обстоятелства по случая, такава санкция е в съответствие с принципа на пропорционалност и не засяга достойнството на този кандидат. В това отношение Съдът припомня, че в случаите по член 20, параграф 4 от Директива 2013/33 държавите членки могат да предвидят други мерки, различни от мерките, свързани с материалните условия на приемане, като поставяне на кандидата в отделна част на центъра за настаняване или преместване в друг център за настаняване. Освен това компетентните органи могат да приемат мярка за задържане на кандидата, при спазване на посочените в директивата условия.

Когато кандидатът е непридружено ненавършило пълнолетие и следователно уязвимо лице по смисъла на Директивата за приемането, при приемането на санкции по член 20, параграф 4 от тази директива националните органи трябва да отчитат в по-голяма степен особеното положение на ненавършилото пълнолетие лице, както и принципа на пропорционалност. С оглед по-конкретно на член 24 от Хартата, тези санкции трябва да се налагат като се вземе предвид по-специално висшият интерес на детето. Директивата за приемането впрочем не е пречка тези органи да решат да поверят ненавършилото пълнолетие лице на службите или на съдебните органи, които отговарят за закрилата на детето.

3. Решения за връщане

В решение *Arib u др.* (C-444/17, [EU:C:2019:220](#)), постановено на 19 март 2019 г., големият състав на Съда се произнася по тълкуването на член 2, параграф 2, буква а) от Директива 2008/115⁸⁹ (наричана по-нататък „Директивата за връщането“), който позволява на държавите членки, в двете положения, разгледани в тази разпоредба, да продължат да прилагат по отношение на външните си граници опростени процедури за връщане, без да трябва да следват всички предвидени със споменатата директива етапи на процедурите, за да могат по-бързо да изведат заловените при пресичане на тези граници граждани на трети страни. Съдът е постановил, че тази разпоредба, разглеждана във връзка

89| Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, 2008 г., стр. 98).

с член 32 от Регламент № 2016/399⁹⁰, не се прилага по отношение на гражданин на трета страна, задържан в непосредствена близост до вътрешна граница в незаконен престой на територията на държава членка, дори когато по силата на член 25 от този регламент тази държава членка е въвела повторно контрол по тази граница поради сериозна заплаха за общественения ред или вътрешната сигурност на въпросната държава членка.

След като установява, че член 2, параграф 2, буква а) от Директивата за връщането не позволява на държавите членки да изключат граждани на трети страни в незаконен престой от приложното поле на тази директива, с мотива че незаконното влизане е извършено чрез преминаване на вътрешна граница, Съдът проверява дали обстоятелството, че контролът е въведен повторно от държава членка на вътрешните ѝ граници съгласно член 25 от Регламент 2016/399, може да включи в обхвата на член 2, параграф 2, буква а) от Директивата за връщането положението на гражданин на трета страна, пребиваващ незаконно на територията на тази държава членка и задържан в непосредствена близост до такава вътрешна граница.

В това отношение Съдът подчертава, на първо място, че като дерогация от приложното поле на Директивата за връщането изключението, предвидено в член 2, параграф 2, буква а) от нея, трябва да се тълкува ограничително. Според напълно недвусмислената ѝ формулировка в това отношение тази разпоредба се отнася до положението на гражданин на трета държава, намиращ се на „външна граница“ на държава членка или в непосредствена близост до такава външна граница. В нея не се съдържа никакво позоваване на факта, че това положение би могло да бъде приравнено на положението на гражданин на трета страна, намиращ се на вътрешна граница, по която е въведен повторно контрол съгласно член 25 от Регламент № 2016/399 или в непосредствена близост до такава вътрешна граница, като се има предвид, че към датата на приемането на посочената директива членове 23 и 28 от Регламент № 562/2006⁹¹ вече предвиждат, от една страна, че държавите членки могат по изключение да въведат повторно контрол на вътрешните си граници в случай на сериозна заплаха за обществения им ред или вътрешната им сигурност, и от друга страна, че в такъв случай се прилагат *mutatis mutandis* съответните разпоредби на този регламент, отнасящи се до външните граници.

На второ място, що се отнася до целта, преследвана с член 2, параграф 2, буква а) от Директивата за връщането, Съдът е постановил, че с оглед на посочената цел няма основания да се прави разграничение между положението на гражданин на трета страна в незаконен престой, задържан в непосредствена близост до вътрешна граница, в зависимост от това дали е въведен повторно контрол на тази граници, или не е въведен, доколкото само по себе си повторното въвеждане на контрол на вътрешните граници на държава членка не води до това гражданин на трета държава в незаконен престой, заловен при преминаване на тази граница или в непосредствена близост до нея, да може да бъде отведен по-бързо или лесно от територията на Шенгенското пространство чрез незабавно отвеждане до външната граница, отколкото ако е бил задържан при полицейска проверка по смисъла на член 23, буква а) от Регламент 2016/399 на същото място, без контролът по тези граници да е бил въведен повторно.

Трето, Съдът посочва, че необходимостта от ограничително тълкуване на приложното поле на член 2, параграф 2, буква а) от Директивата за връщането се потвърждава и от анализа на контекста, в който се вписва тази разпоредба, по-специално от систематичното тълкуване на Регламент 2016/399.

90| Регламент (ЕС) 2016/399 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно Кодекс на Съюза за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници) (ОВ L 77, 2006 г., стр. 1).

91| Регламент (ЕО) № 562/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 година за създаване на Кодекс на Общността за режима на движение на лица през границите (Кодекс на шенгенските граници) (ОВ L 105, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 8 стр. 5).

В действителност съгласно член 2 от този регламент понятията „вътрешни граници“ и „външни граници“ са взаимно изключващи се, а член 32 от него предвижда само че когато държава членка въведе повторно контрол на вътрешните граници, се прилагат *mutatis mutandis* единствено релевантните разпоредби на посочения регламент, отнасящи се до външните граници. За сметка на това посоченият член 32 не предвижда, че в такъв случай се прилага член 2, параграф 2, буква а) от Директивата за връщането.

4. Имиграционна политика

В решение **X (Дългосрочно пребиваващи лица — стабилни, регулярни и достатъчни финансови ресурси)** (C-302/18, [EU:C:2019:830](#)), постановено на 3 октомври 2019 г., Съдът е изтъквал Директива 2003/109 в частта ѝ, в която тя предвижда, че държавите членки изискват от гражданина на трета държава — за да получи статут на постоянно пребиваващ — да представи доказателство, че разполага за себе си и за членовете на своето семейство на негова издръжка със стабилни и регулярни финансови ресурси, достатъчни за покриване на собствената му и тази на членовете на семейството му издръжка, без да се прибегва до системата за социално подпомагане на съответната държава членка⁹². Съдът приема, че *понятието „финансови ресурси“ не се отнася единствено до собствените финансови ресурси на кандидата за статут на дългосрочно пребиваващ, а може да обхваща и финансовите ресурси, предоставени на разположение от трето лице, при условие че с оглед на индивидуалното положение на посочения кандидат те са стабилни, регулярни и достатъчни.*

Това решение се вписва в рамките на спор между камерунския гражданин X и Belgische Staat (белгийската държава) във връзка с отхвърлянето на молба за издаване на разрешение за установяване и получаване на статут на дългосрочно пребиваващ. В рамките на своята молба X се позовава на финансовите ресурси на своя брат и представя подписан от последния документ, в който той посочва, че ще се погрижи за това X, както и членовете на неговото семейство на негова издръжка, да разполагат със стабилни, регулярни и достатъчни средства за издръжка. Молбата е отхвърлена с мотива, че X не разполага със собствени финансови ресурси и че само по себе си обстоятелството, че неговата издръжка се поема от брат му, не означава, че той разполага с редовен и стабилен доход.

След като посочва, че съдържащото се в разглежданата разпоредба понятие „финансови ресурси“ е самостоятелно понятие на правото на Съюза, Съдът изтъква, че сам по себе си текстът на посочената разпоредба не позволява да се определят нито естеството, нито произходът на споменатите в нея финансови ресурси. Всъщност в текстовете на Директива 2003/109 на някои езици се използва термин, равнозначен на израза „финансови ресурси“, докато в текстовете на други езици се използват термини, равнозначни на понятието „доходи“. Поради това Съдът пристъпва към тълкуване, основано както на целта на Директивата, така и на контекста, в която разглежданата разпоредба се вписва, и стига до извода по-специално че Директивата по принцип не позволява да се поставят допълнителни условия във връзка с произхода на финансовите ресурси, посочени в тази разпоредба.

92| Член 5, параграф 1, буква а).

На следващо място, Съдът приема, че от анализа на текста, целта и контекста на посочената разпоредба, както и от сравнението ѝ със сходни разпоредби от Директиви 2004/38⁹³ и 2003/86⁹⁴ следва също че произходът на посочените в тази първа разпоредба финансови ресурси не е определящ критерий за съответната държава членка, за да се провери дали тези ресурси са стабилни, регулярни и достатъчни. Всъщност, макар да имат различен обхват, условията за „финансови ресурси“, посочени в Директива 2003/109 и в Директива 2004/38, могат да бъдат тълкувани аналогично в смисъл, че не изключват възможността заинтересованото лице да се позовава на финансовите ресурси, предоставени от трето лице, член на неговото семейство. Освен това от Директива 2003/86 следва, че от решаващо значение е не произходът на финансовите ресурси, а това те да са стабилни и достатъчни, като се има предвид индивидуалното положение на заинтересованото лице.

На последно място, Съдът добавя, че компетентният национален орган следва да анализира дали финансовите ресурси, предоставени от трето лице или от член на семейството на кандидата, трябва да бъдат сметнати за стабилни, регулярни и достатъчни. В това отношение могат да бъдат взети предвид правнообвързващият характер на задължение за осигуряване на средства за издръжка, поето от трето лице или член на семейството на кандидата, семейната връзка между кандидата и члена или членовете на семейството, готов(и) да поемат неговата издръжка, както и естеството и трайността на финансовите ресурси на последния/последните.

В решение *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Събиране на семейството — сестра на бежанец)* (C-519/18, [EU:C:2019:1070](#)), постановено на 12 декември 2019 г., Съдът приема, че за да признае на *сестрата на бежанец правото на събиране на семейството*, една държава членка може да изисква *тя да е неспособна да задоволи собствените си нужди по причина на здравословното си състояние*. Тази неспособност обаче трябва да се прецени, като се вземе предвид особеното положение, в което се намират бежанците, и след извършване на индивидуална преценка. Освен това такова събиране може да бъде разрешено само ако се установи по същия начин, че бежанецът действително осигурява материална помощ на съответното лице или че бежанецът, изглежда, има най-голяма възможност да я осигури.

В главното производство сестрата на ирански гражданин, който има статут на бежанец в Унгария, подава заявление за издаване на разрешение за пребиваване с цел събиране на семейството. Макар сестрата на бежанеца да страда от депресия, която изисква редовно лечение, заявлението ѝ е било отхвърлено, по-специално с мотива че тя не е доказала, че не може да задоволи собствените си нужди по причина на здравословното си състояние — условие, което се изисква от унгарската правна уредба.

Запитан относно съвместимостта на тази правна уредба с Директива 2003/86, Съдът най-напред отбелязва, че за бежанците са предвидени по-благоприятни условия за упражняване на правото на събиране на семейството. По-специално държавите членки могат да решат да признаят това право на членове на семейството на бежанец — като братята и сестрите — които не са изброени изрично в Директива 2003/86 като членове, на които трябва или може да бъде признато такова право на събиране на семейството. По този начин Съдът подчертава голямата свобода на действие, с която

93| Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, 2004 г., стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56).

94| Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22 септември 2003 година относно правото на събиране на семейството (ОВ L 251, 2003 г., стр. 12; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 164).

разполагат държавите членки, както при вземането на решение дали да приложат това разширяване на персоналното приложно поле на Директивата, така и за да определят съответните членове на семейството.

Тази свобода на действие обаче е ограничена от задължението да се гарантира, че съответният член на семейството е „на издръжка“ на бежанеца. Съдът посочва в това отношение, че смисълът, който се влага в това условие, предвидено изрично в Директива 2003/86, по принцип трябва да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Съюза. В това отношение трябва да се вземат предвид вече направените от Съда уточнения относно сходно условие по Директива 2004/38, като същевременно се отчете особеното положение на бежанците. Така не може системно да се изисква от бежанец да осигурява материална помощ на члена на неговото семейство към датата на подаване на заявлението за събиране на семейството. Всъщност бежанецът може да е изправен пред материална невъзможност да изпрати необходимите средства или да се страхува да не застраши безопасността на членове на семейството си, като установи контакт с тях. Освен това според Съда трябва да са налице две обстоятелства, за да се приеме, че член на семейството на бежанец е на негова издръжка. От една страна, предвид материалните и социалните му условия членът на семейството не трябва да е в състояние да задоволи основните си нужди, и то към датата, на която иска да се присъедини към бежанеца. От друга страна, трябва да се установи, че бежанецът действително осигурява неговата материална помощ или че предвид всички релевантни обстоятелства, като например степента на родство на съответния член на семейството с бежанеца, характера и солидността на другите му семейни връзки, както и възрастта и икономическото положение на останалите му роднини, бежанецът, изглежда, има най-голяма възможност да осигури необходимата материална помощ.

Съдът приема също че с оглед на свободата им на действие в тази област държавите членки могат да предвидят допълнителни изисквания относно естеството на отношението на зависимост, което съществува между бежанеца и съответните членове на неговото семейство. Те могат по-специално да изискват последните да бъдат на издръжка на бежанеца поради конкретни причини, както например здравословното им състояние. Тази възможност обаче е ограничена в две отношения. От една страна, такава национална правна уредба трябва да зачита както основните права, гарантирани от Хартата, така и принципа на пропорционалност. От друга страна, компетентните национални органи са длъжни да извършат индивидуална преценка на заявлението за събиране на семейството и на условието членът на семейството да бъде на издръжка на бежанеца, която отчита всички релевантни обстоятелства. Освен това тези органи трябва да вземат предвид обстоятелството, че нуждите на отделните лица могат да бъдат много различни по обхват, както и особеното положение на бежанците, по-специално конкретните трудности, пред които са изправени във връзка с получаването на доказателства в страната си на произход.

IX. Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси: европейска заповед за арест

Що се отнася до съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, следва да се посочат осем решения относно европейската заповед за арест, четири от които са постановени по реда на спешното преюдициално производство („СПП“). В пет съдебни решения се разглежда по-специално понятието „издаващ съдебен орган“ по смисъла на Рамково решение 2002/584/ПВР⁹⁵ относно европейската заповед за арест.

По съединените дела, по които на 27 май 2019 г. е постановено решението **OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвикау)** (C-508/18 и C-82/19 PPU, [EU:C:2019:456](#)), големият състав на Съда приема, че понятието „издаващ съдебен орган“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Рамковото решение относно европейската заповед за арест, орган, който е компетентен да издаде европейска заповед за арест, не обхваща прокуратурите на държава членка, които са изложени на риск да получават пряко или косвено конкретни разпореждания или указания от страна на изпълнителната власт, като министъра на правосъдието, при приемането на решение за издаване на европейска заповед за арест. За сметка на това в решение **PF (Главен прокурор на Литва)** (C-509/18, [EU:C:2019:457](#)), постановено също от голям състав и на същата дата, Съдът приема, че същото понятие обхваща главния прокурор на държава членка, който е компетентен да провежда наказателни преследвания, като същевременно в структурно отношение е независим от съдебната власт, и чийто статут в тази държава членка му предоставя гаранция за независимост по отношение на изпълнителната власт при издаването на европейска заповед за арест.

По тези различни дела се разглежда изпълнението в Ирландия на европейски заповеди за арест, издадени от германските прокуратури във връзка с наказателно преследване съответно срещу литовски гражданин (дело OG) и срещу румънски гражданин (дело PI), както и на европейска заповед за арест, издадена от главния прокурор на Литва във връзка с наказателно преследване срещу литовски гражданин (дело PF).

Във всяко от тези решения Съдът най-напред припомня, че понятието „съдебен орган“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Рамковото решение относно европейската заповед за арест изисква самостоятелно тълкуване и че това понятие не обозначава единствено съдиите или юрисдикциите на дадена държава членка, а трябва да се разбира като обхващащо по-общо органите, участващи в наказателното правораздаване в тази държава членка, за разлика по-специално от министерствата или полицейските служби, които принадлежат към изпълнителната власт. Така посоченото понятие може да включва органите на дадена държава членка, които, без да е задължително да бъдат съдии или юрисдикции, участват в наказателното правораздаване на тази държава членка. В това отношение, доколкото европейската заповед за арест улеснява свободното движение на съдебните решения, предхождащи присъдата, които са свързани с провеждането на наказателното преследване, органите, които съгласно националното право са компетентни да приемат такива решения, биха могли да попаднат в приложното поле на Рамковото решение относно европейската заповед за арест. При това положение орган като прокуратура или прокурор, който разполага с компетентност в рамките

95| Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (OJ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3).

на наказателното производство да провежда преследване срещу лице, заподозряно в извършването на престъпление, с цел то да бъде изправено пред съд, трябва да се счита за орган, участващ в правораздаването на съответната държава членка, като Съдът счита, че случаят е такъв, що се отнася съответно до прокуратурата в Германия (дела OG и PI) и до главния прокурор на Литва (дело PF).

По-нататък Съдът припомня, че системата на европейската заповед за арест съдържа защита на две равнища на процесуалните и основните права, от които трябва да се ползва издирваното лице. Към съдебната защита, предвидена на първото равнище, при приемането на националното решение, каквато е националната заповед за арест, се добавя тази, която трябва да се осигури на второто равнище, при издаването на европейската заповед за арест. Що се отнася до мярката като издаването на европейска заповед за арест, която е от естество да засегне правото на свобода на съответното лице, закрепено в член 6 от Хартата, тази защита включва приемането на решение, което отговаря на изискванията, присъщи на ефективната съдебна защита, поне на едно от двете равнища на посочената защита.

Следователно, когато правото на издаващата държава членка предоставя компетентност за издаване на европейска заповед за арест на орган, който, въпреки че участва в правораздаването на тази държава членка, не е съдия или юрисдикция, националното съдебно решение като национална заповед за арест, към което се добавя европейската заповед за арест, от своя страна трябва да отговаря на тези изисквания. Според Съда такова решение позволява да се гарантира на изпълняващия съдебен орган, че решението за издаване на европейска заповед за арест за целите на наказателното преследване се основава на национално производство, което подлежи на съдебен контрол, и че лицето, за което е издадена националната заповед за арест, се ползва с всички гаранции, характерни за този вид актове.

От своя страна второто равнище на защита предполага, че съдебният орган, който съгласно националното право е компетентен да издаде европейската заповед за арест, по-специално следи за спазването на необходимите условия за издаването ѝ и с оглед особеностите на всеки случай извършва преценка по въпроса за пропорционалността на посоченото издаване. Освен това издаващият съдебен орган трябва да може да предостави на изпълняващия съдебен орган сигурността, че с оглед на предоставените от правния ред на издаващата държава членка гаранции той действа независимо при упражняване на функциите му, свързани с издаването на европейска заповед за арест. По-конкретно тази независимост изисква да съществуват собствени устройствени и организационни правила, които да гарантират, че при приемането на решение за издаване на такава заповед за арест издаващият съдебен орган не е изложен на какъвто и да било риск по-специално да му бъдат дадени конкретни указания от изпълнителната власт. Накрая, когато правото на издаващата държава членка предоставя компетентност за издаване на европейска заповед за арест на орган, който, въпреки че участва в правораздаването на тази държава членка, сам по себе си не е юрисдикция, решението за издаване на такава заповед за арест, и по-специално пропорционалният характер на такова решение, трябва да може да подлежи в посочената държава членка на съдебно обжалване, което изцяло отговаря на изискванията, присъщи на ефективната съдебна защита.

С решения *Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg u Openbaar Ministerie (Прокурори на Люксембург)* (C-566/19 PPU и C-626/19 PPU, [EU:C:2019:1077](#)), *Openbaar Ministerie (Прокуратура на Швеция)* (C-625/19 PPU, [EU:C:2019:1078](#)) и *Openbaar Ministerie (Кралски прокурор на Брюксел)* (C-627/19 PPU, [EU:C:2019:1079](#)), постановени на 12 декември 2019 г. по реда на спешното преюдициално производство,

Съдът допълва неотдавнашната си съдебна практика⁹⁶ по Рамковото решение относно европейската заповед за арест, като дава и някои указания относно изискването за независимост на „издаващия съдебен орган“ на европейска заповед за арест и относно изискването за ефективна съдебна защита, която трябва да се гарантира на адресатите на такава заповед за арест.

В делата по главните производства са издадени европейски заповеди за арест от прокуратурите на Франция (дела C-566/19 PPU и C-626/19 PPU), Швеция (дело C-625/19 PPU) и Белгия (дело C-627/19 PPU) за целите на наказателното преследване, в първите три дела, и за целите на изпълнението на наказание, по последното дело. С оглед на изпълнението на тези европейски заповеди за арест се поставя въпрос, отговорът на който зависи по-специално от обстоятелството дали различните прокуратури могат да се квалифицират като „издаващ съдебен орган“.

На първо място, Съдът разглежда въпроса дали статутът на френската прокуратура ѝ предоставя достатъчна гаранция за независимост, за да може тя да издава европейски заповеди за арест, като Съдът приема, че това е така.

Всъщност Съдът отбелязва, че с оглед на представените пред него доказателства френските магистрати прокурори разполагат с правомощие да подложат на независима преценка, по-специално спрямо изпълнителната власт, необходимостта от издаване на европейска заповед за арест и нейния пропорционален характер, както и че упражняват това свое правомощие обективно, вземайки предвид всички уличаващи и оневиняващи доказателства. Независимостта на френските магистрати прокурори не се поставя под въпрос нито от обстоятелството, че им е възложено изпълнението на функциите по повдигане и поддържане на обвинението, нито от обстоятелството, че министърът на правосъдието може да адресира до тях общи указания във връзка с изпълнението на наказателната политика, нито от обстоятелството, че те са поставени под ръководството и контрола на техните висшестоящи началници, които също са членове на прокуратурата, поради което те са длъжни да се съобразяват с инструкциите на своите ръководители.

На второ място, Съдът пояснява установеното с неотдавнашната му съдебна практика изискване, че решението за издаване на европейска заповед за арест, когато е постановено от орган, участващ в правораздаването, без самият той да е юрисдикция, трябва да може да подлежи на обжалване по съдебен ред, при което следва да се спазват изискванията за ефективна съдебна защита.

Съдът подчертава, първо, че наличието на възможност за такова обжалване по съдебен ред не представлява условие, което да налага съответният орган да бъде квалифициран като „издаващ съдебен орган“ по смисъла на Рамковото решение относно европейската заповед за арест.

Второ, Съдът посочва, че държавите членки трябва да следят техните правни системи действително да гарантират изискваното равнище на съдебна защита посредством прилагането на конкретни процесуални разпоредби, които могат да се различават в правопорядъците на една или друга държава. Ето защо предвиждането на процесуален способ за защита срещу решението за издаване на европейска заповед за арест е само една от наличните възможности за това. Поради това Съдът постановява, че изискванията, присъщи на ефективната съдебна защита, от която следва да се ползва лицето, посочено в европейска заповед за арест, която е издадена за целите на наказателното преследване

96| Вж. по-специално решения на Съда от 27 май 2019 г., *OG и PI (Прокуратури на Любек и Цвайкау)* (C-508/18 и C-82/19 PPU, [EU:C:2019:456](#)), от 27 май 2019 г., *РФ (Главен прокурор на Литва)* (C-509/18, [EU:C:2019:457](#)) и от 9 октомври 2019 г., *НЈ (Прокуратура на Виена)* (C-489/19 PPU, [EU:C:2019:849](#)).

от орган, който не е юрисдикция, са изпълнени, когато условията за издаването на тази заповед, и по-специално нейният пропорционален характер, подлежат на съдебен контрол в издаващата държава членка.

В конкретните случаи правните системи на Франция и Швеция удовлетворяват тези изисквания, защото съгласно националните процесуални разпоредби пропорционалният характер на решението на прокуратурата да бъде издадена европейска заповед за арест може да бъде обект на съдебен контрол преди и дори почти едновременно с неговото постановяване, но тази заповед може да бъде обект също и на последващ съдебен контрол. На по-ранен етап такава преценка извършва в частност юрисдикцията, която приема националния правен акт, въз основа на който впоследствие може да бъде издадена европейската заповед за арест.

В хипотезата, при която европейската заповед за арест е издадена от прокуратурата не за целите на наказателното преследване, а за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода, наложено с окончателна присъда, Съдът приема, че изискванията, произтичащи от ефективната съдебна защита, също не предполагат необходимост да бъде предвидена възможност за самостоятелно обжалване на съответния акт на прокуратурата. Следователно фактът, че белгийската система не предвижда такова обжалване, не означава, че тя не отговаря на тези изисквания. В това отношение Съдът подчертава, че когато европейска заповед за арест е насочена към изпълнението на наказание, съдебният контрол се упражнява с влязлата в сила присъда, на която се основава тази заповед за арест. В действителност изпълняващият съдебен орган може да приеме, че решението за издаване на тази заповед за арест е продължение на съдебно производство, в рамките на което издирваното лице се е ползвало от съответните гаранции за защитата на основните му права. В допълнение пропорционалността на тази заповед за арест също следва от произнесената присъда, защото Рамковото решение относно европейската заповед за арест предвижда, че осъждането следва да е за налагане на наказание или мярка, изискваща задържане, за не по-малко от четири месеца.

На 24 юни 2019 г. в решение **Popławski** (C-573/17, [EU:C:2019:530](#)) Съдът, заседаващ в голям състав, разглежда въпроса дали съдебният орган, изпълняващ европейска заповед за арест, е длъжен по силата на принципа на предимство на правото на Съюза да остави без приложение национални разпоредби, които са несъвместими с рамково решение. Той освен това прави някои уточнения относно правното действие на декларация, направена от държава членка въз основа на член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909⁹⁷ след датата на неговото приемане. Съгласно тази разпоредба държава членка „може, при приемането на настоящото рамково решение, да декларира, че в случаите когато окончателното съдебно решение[, което трябва да се изпълни,] е постановено преди посочената в декларацията дата, тя, в качеството си на издаваща и изпълняваща държава, ще продължи да прилага действащите нормативни актове за трансфер на осъдени лица, приложими преди 5 декември 2011 г. [...]”.

Спорът в главното производство се отнася до изпълнението в Нидерландия на европейската заповед за арест, издадена през октомври 2013 г. от полски съд срещу полски гражданин, пребиваващ в Нидерландия, за нуждите на изпълнението в Полша на наказание лишаване от свобода. През октомври 2015 г. във връзка с изпълнението на тази европейска заповед за арест запитващата юрисдикция отправя първо преюдициално запитване, на което Съдът отговаря с решение от 29 юни 2017 г., **Popławski**⁹⁸. В това решение Съдът по-специално постановява, че член 4, точка 6 от Рамковото решение

97| Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз (ОВ L 327, 2008 г., стр. 27).

98| Решение на Съда от 29 юни 2017 г., **Popławski** (C-579/15, [EU:C:2017:503](#)).

относно европейската заповед за арест, в който е уредено основание за евентуално неизпълнение на европейска заповед за арест, трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска правна уредба на държава членка за транспонирането на тази разпоредба, която, когато друга държава членка е поискала да ѝ бъде предаден чужд гражданин, притежаващ разрешение за пребиваване за неопределен срок на територията на тази държава членка, за да бъде изпълнено наложено на този гражданин с влязла в сила присъда наказание лишаване от свобода, от една страна, не допуска това предаване, и от друга страна, предвижда само задължение за съдебните органи на първата държава членка да съобщят на съдебните органи на втората държава членка, че са готови да поемат изпълнението на тази присъда, без обаче към датата, на която се отказва предаването, реалното поемане на изпълнението да е гарантирано и без освен това, в случай че това поемане впоследствие се окаже невъзможно, този отказ да може да бъде оспорен.

Във второто решение *Popławski* Съдът най-напред посочва, позовавайки се по-специално на формулировката на член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909 и на общата структура на последното, че декларация, направена от държава членка въз основа на тази разпоредба след датата на приемане на посоченото рамково решение, не може да породи правно действие.

По-нататък, Съдът припомня обхвата на задължението, което по силата на принципа на предимство на правото на Съюза има съответната национална юрисдикция, ако разпоредба от националното ѝ право се окаже в противоречие с разпоредби от правото на Съюза, които също като Рамковото решение относно европейската заповед за арест и Рамково решение 2008/909 нямат директен ефект. В тази хипотеза посочената юрисдикция не е длъжна само въз основа на правото на Съюза да остави без приложение разпоредба от националното си право, противоречаща на съответната разпоредба от правото на Съюза.

Съдът обаче припомня и че макар рамковите решения да нямат директен ефект, обвързващият им характер поражда в тежест на националните органи задължение за съответстващо тълкуване на вътрешното им право, считано от датата на изтичане на срока за тяхното транспониране, стига това тълкуване да не е *contra legem* и да отговаря на общите принципи на правото, по-специално принципите на правна сигурност и на недопускане на прилагане с обратна сила. Що се отнася до задължението за тълкуване на нидерландското право в съответствие с Рамковото решение относно европейската заповед за арест, Съдът припомня констатацията си от своето предходно решение от 29 юни 2017 г., *Popławski*, че задължението за националния съд да осигури пълната ефективност на посоченото рамково решение поражда за Кралство Нидерландия задължение да изпълни разглежданата европейска заповед за арест или при отказ да гарантира в Нидерландия ефективното изпълнение на наказанието, наложено в Полша на г-н *Popławski*.

На второ място, Съдът уточнява и тълкуването, което трябва да се възприеме, на член 4, точка 6 от Рамковото решение относно европейската заповед за арест. В това отношение той припомня, първо, що се отнася до задължението, наложено с тази разпоредба на изпълняващата държава членка — а именно при отказ да се изпълни европейската заповед за арест да се осигури ефективното изпълнение на наказанието лишаване от свобода, наложено на издирваното лице — че това задължение предполага изпълняващата държава членка наистина да поеме изпълнението на това наказание. Поради това не може да се счита, че само заявената от тази държава „готовност“ да поеме изпълнението на въпросното наказание може да оправдае такъв отказ. Следователно преди всеки отказ да бъде изпълнена европейска заповед за арест, изпълняващият съдебен орган трябва да провери възможността за реално изпълнение на наказанието съгласно вътрешното си право. При това положение единствено запитващата юрисдикция трябва да прецени в разглеждания случай дали е възможно нидерландското право да се тълкува в смисъл, че Рамковото решение относно европейската заповед за арест е приравнимо на договорно правно основание за целите на прилагането на съответната национална разпоредба, без да се използва тълкуване *contra legem*. В това отношение Съдът подчертава, че по

делото в главното производство запитващата юрисдикция няма основание да счита, че е изправена пред невъзможност да тълкува тази разпоредба от националното право в съответствие с правото на Съюза единствено поради тълкуването на същата разпоредба от министър, който трябва да встъпи в производството при отказ за предаване, в несъвместим с това право смисъл. Поради това, ако запитващата юрисдикция стигне до извода, че в съответствие с признатите в нидерландското право тълкувателни методи Рамковото решение относно европейската заповед за арест може да се приравни на договор за целите на прилагането на съответната национална разпоредба, тя е длъжна да приложи тази разпоредба, тълкувана по този начин, към разглеждания спор в главното производство, без да отчита обстоятелството, че министърът възразява срещу това тълкуване.

Второ, що се отнася до предвидената в член 4, точка 6 от Рамковото решение относно европейската заповед за арест свобода на преценка в полза на изпълняващия съдебен орган при прилагане на посоченото в тази разпоредба основание за евентуално неизпълнение на европейска заповед за арест, Съдът припомня, че този орган трябва да може да вземе предвид целта, която се преследва с това основание за евентуално неизпълнение, а именно да се позволи на изпълняващия съдебен орган да отдаде особено значение на възможността за увеличаване на шансовете за социална реинтеграция на издирваното лице след изтърпяване на наложеното му наказание. Така възможността, която има изпълняващият съдебен орган, въз основа на посочената разпоредба да откаже предаването на издирваното лице, може да се използва само ако — след като провери, от една страна, че това лице се намира в изпълняващата държава членка, неин гражданин е или пребивава в нея, и от друга страна, че наложеното на това лице в издаващата държава членка наказание лишаване от свобода може действително да бъде изпълнено в изпълняващата държава членка — този съдебен орган прецени, че има легитимен интерес, обосноваващ изпълнението на наказанието, наложено в издаващата държава членка, на територията на изпълняващата държава членка. Поради това запитващата юрисдикция трябва преди всичко да тълкува националното си право във възможно най-голяма степен в съответствие с правото на Съюза по начин, който ѝ позволява да осигури резултат, съвместим с целта, преследвана с Рамковото решение относно европейската заповед за арест. Ако това се окаже невъзможно, посочената юрисдикция трябва да тълкува националното си право поне по начин, позволяващ ѝ да стигне до разрешение, което да не противоречи на целта на посоченото рамково решение, и съответно да не се допусне г-н Popławski да остане ненаказан. Такава би била хипотезата, ако посочената юрисдикция изтълкува това право в смисъл, че отказът да се изпълни европейската заповед за арест, издадена срещу г-н Popławski, зависи от гаранцията, че наложеното му в Полша наказание лишаване от свобода ще бъде ефективно изпълнено в Нидерландия, дори ако този отказ се дава автоматично.

В решение **Dorobantu** (C-128/18, [EU:C:2019:857](#)), постановено на 15 октомври 2019 г., голям състав на Съда тълкува в светлината на забраната на изтезанията и на нечовешкото или унизително отношение или наказание по член 4 от Хартата *разпоредбата от Рамковото решение относно европейската заповед за арест*⁹⁹, в която се предвижда, че този правен акт не може да доведе до изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 от Договора за Европейския съюз.

Предмет на делото в главното производство е изпълнението в Германия на европейска заповед за арест, издадена от румънски съд срещу румънски гражданин. Германски съд, в качеството на изпълняващ орган на тази европейска заповед за арест, си задава въпроси във връзка с критериите, които трябва да се вземат предвид, за да се прецени дали условията на лишаване от свобода, които този гражданин ще трябва да понася, ако бъде предаден на румънските власти, отговарят на

⁹⁹| Член 1, параграф 3 от Рамковото решение относно европейската заповед за арест.

изискванията, произтичащи от член 4 от Хартата. Настоящото дело дава възможност на Съда да уточни съдебната практика, установена по-конкретно в решенията *Aranyosi u Căldăraru*¹⁰⁰ и *Generalstaatsanwaltschaft* (Условия на лишаване от свобода в Унгария)¹⁰¹.

На първо място, Съдът се произнася по интензитета и обхвата на контрола на условията на лишаване от свобода в издаващата държава членка от страна на изпълняващия съдебен орган. Във връзка с това той постановява, че когато този орган разполага с обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни, които свидетелстват за съществуването на системни или общи недостатъци на условията в местата за лишаване от свобода на издаващата държава членка, за да прецени дали съществуват сериозни и потвърдени основания да се приеме, че ще има реална опасност, след като бъде предадено на тази държава членка, лицето, срещу което е издадена европейска заповед за арест, да бъде подложено на нечовешко или унижително отношение, той трябва да вземе предвид всички относими материални аспекти на условията в мястото за лишаване от свобода, в което конкретно се предвижда да бъде настанено това лице. С оглед на абсолютния характер на забраната на нечовешкото или унижително отношение този контрол не се ограничава до явните недостатъци.

Освен това, като се вземат предвид, от една страна, конкретността и точността на този контрол, и от друга страна, сроковете, определени с рамковото решение, изпълняващият съдебен орган не би могъл да пристъпи към преглед на условията, съществуващи във всички места за лишаване от свобода на издаващата държава членка, в които би могло да бъде настанено съответното лице. За да провери условията в мястото за лишаване от свобода, в което конкретно се предвижда да бъде настанено това лице, той трябва да поиска от издаващия съдебен орган информацията, която счита за необходима, и по принцип при липсата на точни данни, позволяващи да се приеме, че условията на лишаване от свобода не са в съответствие с член 4 от Хартата, трябва да се довери на предоставените от този орган гаранции.

Сред материалните аспекти, които трябва да прецени изпълняващият съдебен орган, са личното пространство, с което може да разполага един затворник в килия в това място за лишаване от свобода, санитарните условия и пределите на свободата на движение на задържаното лице в посоченото място.

На второ място, по-конкретно когато става въпрос за личното пространство, с което може да разполага един затворник, Съдът посочва, че при сегашната липса в правото на Съюза на минимални стандарти във връзка с това, изпълняващият съдебен орган трябва да се съобразява с минималните изисквания, произтичащи от член 3 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ)¹⁰², тъй като правото, посочено в тази разпоредба, съответства на правото, гарантирано с член 4 от Хартата. Като се позовава на практиката на Европейския съд по правата на човека, Съдът приема по-конкретно че фактът, че личното пространство, с което разполага лишеният от свобода, е по-малко от 3 m³ в обща килия, поражда силна презумпция за наличие на нарушение на член 3 от ЕКПЧ, която обикновено може да се обори само ако намаляването на това лично пространство е краткотрайно, несистемно и незначително и е съпътствано от достатъчно свободно движение извън килията и подходящи дейности извън нея, ако като цяло условията в това място за лишаване от свобода са прилични. Съдът уточнява освен това, че при изчисляване на разполагаемата площ не

100| Решение на Съда от 5 април 2016 г., *Aranyosi u Căldăraru* (C-404/15 и C-659/15 PPU, [EU:C:2016:198](#)).

101| Решение на Съда от 25 юли 2018 г., *Generalstaatsanwaltschaft* (Условия на лишаване от свобода в Унгария) (C-220/18 PPU, [EU:C:2018:589](#)).

102| Конвенция, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.

трябва да се включва площта на санитарните инфраструктури, но заетото от мебелите пространство трябва да се включи, като все пак следва да се уточни, че задържаните лица трябва да запазят възможността да се движат нормално в килията.

На трето място, Съдът постановява, че наличието на последващ съдебен контрол на условията на лишаване от свобода в издаващата държава членка може да се вземе предвид от изпълняващите съдебни органи при цялостната преценка на условията, при които се предвижда да бъде задържано лице, за което е издадена европейска заповед за арест. Все пак този орган не може да изключи наличието на опасност от нечовешко или унизително отношение само поради това че съответното лице разполага в тази държава членка със способ за съдебна защита, който му дава възможност да оспори условията на задържането си, или поради наличието на законодателни или структурни мерки, предназначени за засилване на контрола на условията на лишаване от свобода.

Накрая, на четвърто място, Съдът постановява, че установеното от изпълняващия съдебен орган наличие на сериозни и потвърдени основания да се приеме, че след като бъде предадено на издаващата държава членка, за съответното лице ще има такава опасност поради условията, преобладаващи в мястото за лишаване от свобода, в което конкретно се предвижда да бъде настанено, не може да се съизмерва с оглед на вземането на решение за предаване със съображения, свързани с ефективността на сътрудничеството в областта на наказателното правосъдие и с принципите на взаимно доверие и взаимно признаване. Наистина, абсолютният характер на забраната на нечовешкото или унизително отношение не допуска основното право да не бъде подлагано лице на такова отношение, да може да бъде ограничено по какъвто и да е начин от такива съображения. Така необходимостта да се гарантира, че съответното лице няма да бъде подложено на никакво нечовешко или унизително отношение, по изключение оправдава ограничаване на принципите на взаимно доверие и признаване.

Х. Транспорт

В този раздел следва да се посочат две решения. Първото решение се отнася до тълкуването на понятието „извънредни обстоятелства“ по смисъла на Регламент № 261/2004 за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети. Второто решение се отнася до тълкуването на понятието „договор за превоз“ по смисъла на Регламент № 1371/2007 относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт.

В решение **Germanwings** (C-501/17, [EU:C:2019:288](#)), постановено на 4 април 2019 г., Съдът *тълкува понятието „извънредни обстоятелства“ по смисъла на Регламент № 261/2004*¹⁰³, като приема, че повредата на самолетна гума, причинена от намиращ се на пистата за излитане или за кацане винт, представлява такова обстоятелство. В случай на закъснение на полет с три или повече часа при пристигане, което се дължи на същото обстоятелство, въздушният превозвач обаче е длъжен да обезщети пътниците, ако не е използвал всички ресурси и средства, с които е разполагал, за да ограничи голямото закъснение на посочения полет.

¹⁰³ | Регламент (ЕО) № 261/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 11 февруари 2004 година относно създаване на общи правила за обезщетяване и помощ на пътниците при отказан достъп на борда и отмяна или голямо закъснение на полети, и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 295/91 (ОВ L 46, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 7, том 12, стр. 218).

Предмет на спора по главното производство между пътник и въздушния превозвач Germanwings е отказът на последния да плати обезщетение на този пътник за голямо закъснение на неговия полет. Въздушният превозвач отказва да уважи искането за обезщетение със съображението, че закъснението на съответния полет се дължи на повредата на самолетна гума, причинена от намиращ се на пистата за излитане или за кацане винт — обстоятелство, което трябва да се квалифицира като „извънредно“¹⁰⁴ по смисъла на Регламент № 261/2004 и го освобождава от задължението му за обезщетяване, предвидено от същия регламент¹⁰⁵.

Областният съд, пред който е образувано делото, иска да се установи дали разглежданата повреда представлява „извънредно обстоятелство“ по смисъла на Регламент № 261/2004.

Съдът посочва най-напред, че въздушният превозвач не е длъжен да обезщети пътниците, ако може да докаже, че отмяната или закъснението на полет с три или повече часа при пристигане се дължи на „извънредни обстоятелства“, които не е могло да бъдат избегнати, дори да са били взети всички необходими мерки, както и — в случай на настъпване на такива обстоятелства — че е взел съобразени с положението мерки, като е използвал всички човешки или материални ресурси и финансови средства, с които е разполагал, за да не допусне това положение да доведе до отмяна или голямо закъснение на съответния полет; от него обаче не може да се изискват жертви, непоносими с оглед на капацитета на предприятието му към релевантния момент.

Във връзка с това Съдът припомня, че като „извънредни обстоятелства“ по смисъла на Регламент № 261/2004 могат да се квалифицират събитията, които поради своето естество или произход не са присъщи на нормалното упражняване на дейността на съответния въздушен превозвач и се намират извън ефективния му контрол.

Съдът приема, че макар въздушните превозвачи редовно да имат случаи на повреда на самолетните гуми, повредата на гума, която се дължи единствено на сблъсък с чужд обект, намиращ се на пистата на летището, не може поради своето естество или произход да се счита за присъща на нормалното упражняване на дейността на съответния въздушен превозвач. В допълнение, това обстоятелство е извън обхвата на неговия ефективен контрол и следователно трябва да се квалифицира като „извънредно“ по смисъла на Регламент № 261/2004.

За да се освободи от задължението си за обезщетяване съгласно Регламент № 261/2004 обаче въздушният превозвач трябва да докаже, че е използвал всички ресурси и средства, с които е разполагал, за да не допусне подмяната на гумата, повредена от намиращ се на пистата на летище чужд обект, да доведе до голямо закъснение на съответния полет — което трябва да бъде проверено от запитващата юрисдикция. В тази насока Съдът посочва по отношение на повреждането на самолетните гуми, че въздушните превозвачи може да разполагат в обслужваните от тях летища с договори за подмяна на гумите им, които им осигуряват обслужване с предимство.

В решение *Kanyeba и др.* (C-349/18—C-351/18, [EU:C:2019:936](#)), обявено на 7 ноември 2019 г., Съдът разяснява, от една страна, *тълкуването на понятието „договор за превоз“ по смисъла на член 3, точка 8 от Регламент № 1371/2007 относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен*

---

¹⁰⁴| Член 5, параграф 3 от Регламент № 261/2004.

¹⁰⁵| Член 5, параграф 1 и член 7 от Регламент № 261/2004.

транспорт¹⁰⁶, и от друга страна, правомощията на националния съд, когато констатира неправомерност на договорна клауза по смисъла на Директива 93/13 за неправомерните клаузи¹⁰⁷.

Решението е постановено във връзка с три дела, водени между Société nationale des chemins de fer belges (Национално дружество на белгийските железници, наричано по-нататък „SNCB“) и трима пътници по повод на добавките към цената на билета, които тези лица трябва да заплатят заради това, че са пътували във влака без документ за превоз. Всъщност, тъй като тези пътници отказват да уредят отношенията си с дружеството, като или заплатят незабавно цената на билета със съответното увеличение, или впоследствие заплатят определена фиксирана сума, SNCB предявява искове за осъждането им да му заплатят дължимите суми във връзка с тези нарушения на условията за превоз. В този контекст SNCB твърди, че правоотношенията между него и пътниците не са договорни, а административни, тъй като те не са закупили документ за превоз. Сезираната с тези дела запитваща юрисдикция иска от Съда да определи, от една страна, какво е правоотношението между транспортното дружество и пътника, който използва услугите на това дружество без документ за превоз, и от друга страна, дали е възможно пътниците да не заплатят добавките към цената на билета, които SNCB изисква от тях, предвид защитата, предоставена им с правилата за неправомерните клаузи.

На първо място, Съдът изяснява понятието „договор за превоз“ по смисъла на член 3, точка 8 от Регламент № 1371/2007. Най-напред предвид текста на тази разпоредба той отбелязва, че такъв договор по същество установява задължение за железопътното предприятие да предостави на пътника една или повече транспортни услуги и задължение за пътника да плати цената за това, освен ако транспортната услуга не му се предоставя безвъзмездно. Оттук следва, че щом железопътното предприятие предоставя свободен достъп до своя влак и щом пътникът се качва във влака с цел да пътува, то и двете страни изявяват съпадаща воля да встъпят в договорно правоотношение, така че по принцип са изпълнени необходимите условия, за да се констатира наличието на договор за превоз. По-нататък Съдът разглежда контекста на тази разпоредба и констатира, че предвид този текст и този контекст понятието „договор за превоз“ не зависи от това дали пътникът притежава билет и следователно обхваща хипотезата, в която пътникът се качва във влак със свободен достъп с цел да пътува, без да си е набавил билет. Накрая Съдът подчертава, че би било в противоречие със следваната от Регламент № 1371/2007 цел за защита на пътниците, използващи железопътен транспорт, да се приеме, че само защото не е имал билет при качването си във влака, такъв пътник не е страна по договорно отношение с железопътното предприятие, предоставило свободен достъп до своите влакове, като се има предвид, че в такъв случай би било възможно по независещи от него причини този пътник да бъде лишен от правата, които този регламент свързва със сключването на договор за превоз. Освен това Съдът добавя, че доколкото в Регламент № 1371/2007 няма разпоредби в това отношение, изложеното тълкуване на понятието „договор за превоз“ по смисъла на член 3, точка 8 от Регламента не засяга въпросите за действителността на договора и за последиците от неизпълнението на договорните задължения на някоя от страните, въпроси, които продължават да се уреждат от приложимото национално право.

На второ място, Съдът най-напред припомня, че съгласно член 1, параграф 2 от Директива 93/13 договорните условия, които отразяват в частност задължителни законови или подзаконови разпоредби, не са предмет на разпоредбите на тази директива и че националната юрисдикция следва да провери дали обсъжданата клауза попада в обхвата на това изключение от приложното поле на Директивата.

106| Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт (ОВ L 315, 2007 г., стр. 14).

107| Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неправомерните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).

При все това, като се основава на допускането, че клаузата попада в приложното поле на Директивата, Съдът анализира въпроса с какви правомощия разполага националният съд¹⁰⁸, когато констатира неравноправност на договорна клауза по смисъла на Директива 93/13. Когато става дума за наказателна клауза в договор, сключен между продавач или доставчик и потребител, Съдът приема, от една страна, че член 6, параграф 1 от тази директива не допуска националният съд, констатирал неравноправност на такава наказателна клауза, да намали размера на неустойката, предвидена в тази клауза в тежест на потребителя. От друга страна, Съдът постановява, че тази разпоредба не допуска и въз основа на принципи на националното договорно право националният съд да замести такава клауза с диспозитивна разпоредба от националното право, освен ако съответният договор няма да може да се изпълнява без неравноправната клауза, а обявяването му за недействителен в неговата цялост излага потребителя на особено неблагоприятни последици.

В този раздел следва също да се отбележи, че в решение **Австрия/Германия** (C-591/17) Съдът се произнася по въвеждането от Германия на такса за ползване на автомагистралите и освобождаване от тази такса само на моторните превозни средства, регистрирани в Германия. Това решение е представено по-горе в раздел VII.1 „Свободно движение на стоки“.

XI. Конкуренция

1. Член 101 ДФЕС

С решение **Skanska Industrial Solutions и др.** (C-724/17, [EU:C:2019:204](#)), постановено на 14 март 2019 г., Съдът се произнася по преюдициално запитване, свързано с разпоредбите от Договора относно картелите, и решава, че в положение, при което всички акции в дружествата, участвали в картел, са били придобити от други дружества, които са прекратили първите дружества и са поели търговската им дейност, дружествата приобретатели могат да се считат за носещи отговорността за вредите, причинени от картела.

В случая във Финландия е действал картел между 1994 г. и 2002 г. Картелът се е отнасял до разпределянето на поръчки, цените и подаването на оферти за пакетно обслужване, обхващал е цялата държава членка и е бил в състояние да засегне и търговията между държавите членки. Между 2000 г. и 2003 г. дружествата ответници придобиват всички акции на редица участници в картела, които впоследствие прекратяват в производства за доброволна ликвидация. С решение от 29 септември 2009 г. Върховният административен съд на Финландия осъжда участниците в картела за нарушение на финландския закон за ограниченията на конкуренцията и на разпоредбите от Договора относно картелите. На основание на посоченото решение финландският град Vantaa възнамерява като обезвреда за причинените от картела вреди да получи от дружествата приобретатели обезщетение. Обезщетението му е отказано, тъй като правилата за гражданска отговорност съгласно финландската правна уредба предвиждат, че отговорност носи само правният субект, който е причинил вредите.

108| Които произтичат от член 6, параграф 1 от Директива 93/13.

С първия и втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали разпоредбите на Договора относно картелите трябва да се тълкуват в смисъл, че в положение като разглежданото в главното производство дружествата приобретатели могат да се считат за носещи отговорността за вредите, причинени от картела.

Съдът постановява, че въпросът относно определянето на субекта, задължен да поправи вредите, причинени от картел, се урежда пряко от правото на Съюза. Тъй като отговорността за вредите, произтичащи от нарушения на правилата на Съюза в областта на конкуренцията, е лична, предприятието, което ги нарушава, следва да отговаря за причинените от нарушението вреди. Субектите, задължени да поправят вредите, причинени от картел или от практика, забранена от член 101 ДФЕС, са предприятията, по смисъла на тази разпоредба, които са участвали в картела или практиката.

Понятието за предприятие по смисъла на член 101 ДФЕС следователно обхваща всяко образувание, което извършва икономическа дейност, независимо от своя правен статут и начин на финансиране, и обозначава една стопанска единица, макар и от правна гледна точка тази стопанска единица да е съставена от няколко физически или юридически лица.

Поради това, когато дадено образувание, извършило нарушение на правилата на Съюза в областта на конкуренцията, претърпява правна или организационна промяна, от тази промяна не следва по необходимост възникването на ново предприятие, освободено от отговорност за действията на предходното образувание, противоречащи на правилата на конкуренцията, ако от икономическа гледна точка двете образувания са идентични. Действително, ако предприятията, отговарящи за вредите, причинени от такова нарушение, можеха да избегнат отговорността чрез обикновено изменение на правния си статут вследствие на реструктуриране, прехвърляне или други правни или организационни промени, биха могли да се възпрепятстват осъществяването на целта на тази система и постигането на полезното действие на посочените правила.

В случая се установява икономическа приемственост между дружествата приобретатели, от една страна, и дружествата, участвали в разглеждания картел, от друга страна. Дружествата приобретатели следователно са поели отговорността на последните дружества за вредите, причинени от разглеждания картел.

В решение *Otis Gesellschaft u др.* (C-435/18, [EU:C:2019:1069](#)), обявено на 12 декември 2019 г. в производство по преюдициално запитване, Съдът внася *важни уточнения за взаимовръзката между разпоредбите на правото на Съюза и разпоредбите на националното право, които уреждат исковете за поправяне на причинените от картел вреди, като постановява, че член 101 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че публичноправният субект, отпуснал насърчителни заеми на купувачите на продукти, предмет на картела, може да иска да бъдат поправени причинените от картела вреди.*

Висящото пред Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) дело е по иск за обезщетение, предявен по-специално от Land Oberösterreich (наричана по-нататък „ищецът“) срещу пет дружества, които осъществяват дейност на пазара на инсталиране и поддръжка на асансьори и ескалатори и чието участие в антиконкурентно поведение в рамките на картел е било предварително установено. Ищецът не е претърпял вреди като купувач на засегнати от картела продукти. Увеличаването на строителните разходи, до което довел картелът, накарало обаче ищеца да предостави подпомагане под формата на насърчителни заеми за финансирането на строителни проекти, засегнати от картела, в размер, по-висок отколкото е щял да бъде при липсата на този картел, и така лишило ищеца от възможността да използва тази разлика за други цели, носещи по-голяма печалба. Според Oberster Gerichtshof (Върховен съд) обаче принципите на националното право, които уреждат поправянето на чисто имуществените вреди, ограничават поправянето само до вредите, чието настъпване нарушената норма е целяла да предотврати, а това би могло да изключи поправянето на вредите, претърпени

от лица, които не действат нито като доставчик, нито като потребител на засегнатия от картела пазар. На въпроса на Oberster Gerichtshof (Върховен съд) дали такова ограничаване е съвместимо с член 101 ДФЕС Съдът най-напред припомня, че член 101, параграф 1 ДФЕС има директен ефект в отношенията между частноправни субекти, и по-специално предоставя на всеки правото да иска да бъдат поправени вредите, които е претърпял от договор или поведение, който/което може да ограничи или наруши конкуренцията, когато е налице причинно-следствена връзка между вредите и нарушението на правилата на конкуренция. Освен това Съдът отбелязва, че националните правила относно условията за упражняване на това право на поправяне на вредите не бива да възпрепятстват ефективното прилагане на член 101 ДФЕС.

Съдът приема, че ефективната защита срещу неблагоприятните последици от нарушение на правилата на конкуренция на Съюза би била засегната в значителна степен, ако правото да се иска поправяне на причинените от картел вреди бъде изначално ограничено до доставчиците и потребителите на засегнатия от картела пазар. В случая по главното производство обаче ограничението, предвидено от националното право относно подлежащите на обезщетяване вреди, би довело именно до изключване на поправянето на твърдените от ищеца вреди, защото той няма качеството на доставчик или потребител на засегнатия от картела пазар. В тази насока Съдът уточнява, че не е необходимо претърпяната от съответното лице вреда да има конкретна връзка със защитната цел, преследвана от член 101 ДФЕС, тъй като иначе участниците в картел не биха били задължени да поправят всички евентуално причинени от тях вреди.

Ето защо според Съда член 101 ДФЕС изисква всеки, който не действа като доставчик или потребител на засегнатия от картел пазар, но е предоставил подпомагане под формата на насърчителни заеми на купувачи на предлагани на този пазар продукти, да има възможността да иска да бъдат поправени вредите, които е претърпял, защото посоченото подпомагане е било в размер, по-висок отколкото е щял да бъде при липсата на картела, поради което не е могъл да използва тази разлика за други цели, носещи по-голяма печалба. Накрая, Съдът уточнява, че националната юрисдикция следва да изясни дали ищецът е имал възможността да направи по-доходоносни инвестиции и дали е доказал наличието на причинно-следствена връзка между тези вреди и процесния картел.

2. Член 102 ДФЕС

В областта на господстващото положение следва да се посочи решение относно правилата, уреждащи исковите за обезщетение за нарушения на правото в областта на конкуренцията.

В решение **Cogeco Communications** (C-637/17, [EU:C:2019:263](#)), постановено на 28 март 2019 г., Съдът се произнася по преюдициално запитване, свързано с *Директива 2014/104*¹⁰⁹ *относно някои правила за уреждане на искове за обезщетение за вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията, с член 102 ДФЕС и с принципите на равностойност и ефективност.*

---

¹⁰⁹| Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 година относно някои правила за уреждане на искове за обезщетение за вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията (ОВ L 349, 2014 г., стр. 1).

Спорът в главното производство се води по иск за обезщетение за вредите, които Cogeco Communications Inc. твърди, че е претърпяло поради антиконкурентните практики на дружеството Sport TV Portugal SA. Искът е предявен на 27 февруари 2015 г. след решение на Органа за защита на конкуренцията, с което на Sport TV Portugal е наложена глоба за това, че между 2006 г. и 2011 г. е злоупотребявало с господстващото си положение на пазара на платените спортни телевизионни канали.

Приложимото в главното производство португалско право в областта на извъндоговорната отговорност обаче предвижда тригодишен давностен срок, който според Sport TV Portugal е започнал да тече от момента, в който Cogeco Communications е разполагало с цялата необходима информация, за да може да прецени дали има или няма право на обезщетение, поради което предявеното в случая право на обезщетение било погасено по давност. Директива 2014/104 наистина съдържа разпоредби за давността във връзка с исковете за обезщетение за вреди от нарушения на правилата за конкуренция, но към датата на предявяването на иска все още не е била транспонирана в португалското право. Тъй като съответно изходът на спора в главното производство зависи от приложимостта на Директива 2014/104, запитващата юрисдикция отправя преюдициално запитване по този въпрос.

Що се отнася до приложимостта на Директива 2014/104 във времето, Съдът постановява, че ако някои държави членки са решили вътрешноправните им разпоредби, транспониращи процесуалноправните разпоредби на тази директива, да не се прилагат за исковете за обезщетение за вреди, предявени преди датата на влизане в сила на тези национални разпоредби, исковете, предявени след 26 декември 2014 г., но преди изтичането на срока за транспониране на Директивата, продължават да се уреждат единствено от националните процесуални норми, които са били вече в сила преди транспонирането на Директивата. Същото важи на още по-голямо основание за националните разпоредби, приети от държавите членки в съответствие с член 21 от Директива 2014/104, за да се съобразят с материалноправните разпоредби на Директивата, доколкото, както следва от текста на член 22, параграф 1 от Директивата, тези национални разпоредби не трябва да имат обратно действие. При тези условия Съдът приема, че Директива 2014/104 трябва да се тълкува в смисъл, че не е приложима по отношение на спора в главното производство.

При това положение, в отсъствието на правна уредба на Съюза относно исковете за обезщетение за вреди от нарушения на правилата за конкуренция, правилата за упражняване на правото да се търси обезщетение за вредите, произтичащи от злоупотреба с господстващо положение, включително правилата за давностните срокове, трябва да се уредят от националната правна система на всяка държава членка при спазване на принципите на равностойност и ефективност. Тези правила не трябва да възпрепятстват ефективното прилагане на член 102 ДФЕС.

В това отношение следва да се вземат предвид особеностите на делата в областта на конкурентното право, и по-конкретно обстоятелството, че предявяването на исковете за обезщетение за вреди поради нарушение на конкурентното право на Съюза по принцип налага извършването на сложен фактически и икономически анализ.

При прилагането на принципа на ефективност Съдът приема, че ако давностният срок, който започва да тече преди приключването на производствата, в които се взема окончателно решение от националния орган за защита на конкуренцията или от упражняващ контрол съд, е твърде кратък спрямо продължителността на тези производства и не може нито да бъде спряен, нито да бъде прекъснат през времетраенето им, не е изключено този давностен срок да изтече още преди приключването на въпросните производства. Така подобен срок би могъл да направи невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правото да се предявяват искове за обезщетение въз основа на окончателно решение за установяване на нарушение на правилата на Съюза в областта на конкуренцията. Поради това Съдът приема, че член 102 ДФЕС и принципът на ефективност трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, която, от една страна, предвижда, че давностният срок

във връзка с исковите за обезщетение за вреди е тригодишен и започва да тече от момента, в който увреденото лице е узнало за правото си на обезщетение, дори да не е известно отговорното за нарушението лице, и от друга страна, не предвижда възможност за спиране или прекъсване на този срок по време на производство пред националния орган за защита на конкуренцията.

Следва да се посочи и решение *Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie* (C-617/17) относно тълкуването на принципа *ne bis in idem* в контекста на производства, образувани за нарушение на правото в областта на конкуренцията както съгласно националното, така и съгласно правото на Съюза. Това решение е представено в раздел I.2 „Принцип *ne bis in idem*”.

3. Държавни помощи

В областта на държавните помощи следва да се посочат три съдебни решения. Първото се отнася до мерките, приети от Германия в полза на производителите на електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници, второто — до проекти за регионални инвестиционни помощи за големи проекти, а третото — до държавни мерки, които са били приети, за да се преодолеят финансовите затруднения на публично предприятие от железопътния сектор.

В решение *Германия/Комисия* (C-405/16 P, [EU:C:2019:268](#)), постановено на 28 март 2019 г., от една страна, Съдът уважава подадената от Германия жалба срещу решението на Общия съд от 10 май 2016 г., *Германия/Комисия* (T-47/15, [EU:T:2016:281](#)), с което Общият съд отхвърля като неоснователна жалбата на Германия за отмяна на Решение (ЕС) 2015/1585 на Комисията от 25 ноември 2014 г.¹¹⁰, а от друга страна, отменя спорното решение. За разлика от Комисията и Общия съд, Съдът постановява, че *приетите от Германия мерки в полза на производителите на електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници и рудничен газ (наричана по-нататък „електрическата енергия по Закона EEG”)*¹¹¹, не могат да бъдат квалифицирани като държавни помощи, тъй като не включват държавни ресурси.

Законът EEG от 2012 г., чиято цел е да гарантира на производителите на електрическа енергия по Закона EEG цена, която е по-висока от пазарната, включва по-специално задължение за всички управители на мрежата да изкупуват електрическата енергия по Закона EEG по определени от закона тарифи и да я търгуват на спотовия пазар на борсата на електрическата енергия. Ако получената цена не им позволява да покрият финансовата тежест за купуването по определените от закона тарифи, механизъм, наречен „допълнителна такса по Закона EEG”, им позволява да изискват от доставчиците, които снабдяват крайните потребители, да им заплатят разликата — пропорционално на продадените количества. Що се отнася до посочените доставчици, те имат възможността, но не и задължението, да прехвърлят допълнителната такса по Закона EEG върху крайните потребители.

110| Решение (ЕС) 2015/1585 на Комисията от 25 ноември 2014 година относно схема за помощ SA 33995 (2013/C) (ex 2013/NN) (приведена в действие от Германия за подкрепа на електроенергия от възобновяеми източници и на енергоемки потребители) (ОВ L 250, 2015 г., стр. 122, наричано по-нататък „спорното решение”).

111| Gesetz zur Neuregelung des Rechtsrahmens für die Förderung der Stromerzeugung aus erneuerbaren Energien (Закон относно новата правна уредба за насърчаването на производството на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници) (BGBl. 2011 I, стр. 1634, наричан по-нататък „Законът EEG от 2012 г.”). Този закон се прилага само от 1 януари 2012 г. до 31 юли 2014 г., преди да бъде заменен със Закона EEG от 2014 г., одобрен с решение на Комисията от 27 юли 2014 г.

В спорното решение Комисията по-специално е приела, че така приетите мерки, които са незаконосъобразни, доколкото тя не е била известна за тях¹¹², представляват държавни помощи, но все пак са съвместими с вътрешния пазар, при условие че Германия изпълни определен ангажимент. В решението си Общият съд по-специално приема, че Комисията правилно е установила, че Законът EEG от 2012 г. включва държавни ресурси. Всъщност според Общия съд механизмите на Закона EEG от 2012 г. основно се състоят в прилагането на обществена политика за подпомагане на производителите на електрическа енергия по Закона EEG. Освен това средствата, генерирани от допълнителната такса по Закона EEG, които остават под доминиращото влияние на публичните органи и са подобни на налог, включват държавни ресурси. На последно място, органите, които са призвани да прилагат посочените механизми, не са действали за своя сметка и свободно, а като управляващи помощ, предоставена чрез държавни средства.

В случая Съдът смята, че както Общият съд в обжалваното съдебно решение, така и Комисията в спорното решение са допуснали грешка при прилагане на правото, като са приели, че разглежданите мерки включват държавни ресурси.

В това отношение Съдът най-напред констатира, че след като Законът EEG от 2012 г. не съдържа задължение за прехвърляне на допълнителната такса по Закона EEG върху крайните потребители, Общият съд не може да приеме, че тя е „приравнен[а] от гледна точка на [нейните] последици на налог върху потреблението на електрическа енергия“. По-нататък Съдът приема, че не е установено нито че държавата притежава правомощие да разполага с приходите от допълнителната такса по Закона EEG, нито дори че упражнява обществен контрол върху органите, натоварени да управляват тези приходи. Всъщност, от една страна, Общият съд се е ограничил до това да докаже, че публичните органи упражняват доминиращо влияние върху средствата, генерирани от допълнителната такса, без да е в състояние да направи извода, че държавата е можело да разполага с тези средства, тоест да реши те да бъдат ползвани по начин, различен от предвиденото в Закона EEG от 2012 г. От друга страна, ако така приетите от Общия съд обстоятелства действително позволяват да се направи изводът, че публичните органи упражняват контрол дали Законът EEG от 2012 г. се изпълнява добре, въз основа на тях обаче не може да се направи изводът, че е налице публичен контрол върху самите приходи от допълнителната такса по Закона EEG.

По същите съображения Съдът приема, че Комисията не е доказала, че предимствата, предвидени от Закона EEG от 2012 г., включват държавни ресурси и следователно представляват държавни помощи, поради което отменя спорното решение.

В решение от 29 юли 2019 г., *Bayerische Motoren Werke u Freistaat Sachsen/Комисия* (C-654/17 P, [EU:C:2019:634](#)), Съдът, потвърждавайки обжалваното съдебно решение¹¹³, внася уточнения относно *процедурата и критериите за преценка на съвместимостта с вътрешния пазар на проекти за регионални инвестиционни помощи, предоставени за големи проекти*. Като отхвърля насрещната жалба на Комисията, Съдът освен това потвърждава, че *определение, с което Общият съд уважава молба за встъпване, не може да бъде предмет нито на главна, нито на насрещна жалба*.

112| Член 108, параграф 3 ДФЕС.

113| Решение на Общия съд от 12 септември 2017 г., *Bayerische Motoren Werke/Комисия* (T-671/14, [EU:T:2017:599](#)).

На 30 ноември 2010 г. на основание член 6, параграф 2 от Регламент № 800/2008¹¹⁴ Федерална република Германия уведомява за помощ с номинална стойност 49 милиона евро, която възнамерява да отпусне за изграждането в Лайпциг (Германия) на завод за производството на електрически превозни средства от Bayerische Motoren Werke AG (наричано по-нататък „BMW“). След провеждане на официалната процедура по разследване, образувана на основание на член 108, параграф 2 ДФЕС, Комисията приема решение, с което обявява, че помощта, за която е уведомена, е съвместима с вътрешния пазар само до сумата от 17 милиона евро (по цени от 2009 г.), като останалата част от помощта е несъвместима с вътрешния пазар. Жалбата за отмяна, подадена от BMW срещу това решение, е отхвърлена със съдебното решение, което е предмет на главната жалба.

Главната жалба, подадена от BMW, е последвана от насрещна жалба на Комисията за отмяна на определението, с което Общият съд допуска Freistaat Sachsen да встъпи по делото в подкрепа на исканията на BMW¹¹⁵. Съдът обаче отхвърля тази насрещна жалба като недопустима, тъй като правото на Съюза не съдържа правно основание, предоставящо на страна правото да сезира Съда с жалба срещу акт, с който Общият съд уважава молба за встъпване по делото. Във връзка с това Съдът припомня също че правото на Съюза, и по-специално член 47 от Хартата, разглеждан във връзка с гаранциите, предвидени в член 18 и в член 19, параграф 2 от нея, не изисква наличието на двуинстанционен съдебен контрол. Всъщност единствено важно е да е налице право на обжалване по съдебен ред. Така принципът на ефективна съдебна защита открива за частноправния субект право на достъп до съд, а не до няколко съдебни инстанции. В случая обаче Комисията е имала възможност да изложи доводите си по допустимостта на молбата за встъпване в производството пред Общия съд.

По същество, що се отнася по-специално до преценката на съвместимостта с вътрешния пазар на помощта, за която Федерална република Германия е отправила уведомление, на следващо място Съдът установява, че тази помощ надвишава предвидения в член 6, параграф 2 от Регламент № 800/2008 праг на индивидуално уведомяване, който е 22,5 милиона евро, и че следователно само поради тази причина подобна помощ, която не попада в приложното поле на този регламент, е изключена от задължението за индивидуално уведомяване, предвидено по-конкретно в член 3 и в член 13, параграф 1 от посочения регламент. В това отношение Съдът уточнява освен това, че помощ, която надхвърля посочения праг за индивидуално уведомяване, трябва да бъде преценена по отношение на целия ѝ размер, включително по отношение на частта, която не надхвърля този праг, в качеството на „нова помощ“ по смисъла на член 1, буква в) от Регламент № 659/1999¹¹⁶, в рамките на индивидуално разглеждане на основание на член 107, параграф 3 ДФЕС. В това отношение Съдът подчертава по-специално че тази част от помощта не може да се счита за помощ, разрешена от Регламент № 800/2008 като съвместима с вътрешния пазар. Всъщност освен факта, че този регламент не извършва конкретна преценка на съвместимостта на определени помощи с оглед на установените в него условия, предвиденият в член 6, параграф 2 от него праг за индивидуално уведомяване е от чисто процедурно естество. Впрочем преценката от страна на Комисията на съвместимостта на дадена помощ с вътрешния пазар в рамките на индивидуално разглеждане по никакъв начин не може да се променя в зависимост от това дали се извършва с оглед на условията, определени в Регламент № 800/2008,

114| Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 година относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с [вътрешния] пазар в приложение на членове [107 ДФЕС и 108 ДФЕС] (Общ регламент за групово освобождаване) (ОВ L 214, 2008 г., стр. 3).

115| Определение на председателя на пети състав на Общия съд от 11 май 2015 г., *Bayerische Motoren Werke/Комисия* (Т-671/14, непубликувано, [EU:T:2015:322](#)).

116| Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член [108 ДФЕС] (ОВ L 83, 1999 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41).

или на тези, които са посочени в Съобщението на Комисията от 2009 г. относно критериите за задълбочена оценка на регионалните помощи за големи инвестиционни проекти¹¹⁷, тъй като в противен случай би бил нарушен член 107, параграф 3 ДФЕС, който представлява правното основание както на посочения регламент, така и на посоченото Съобщение от 2009 г.

Като напомня изключителната компетентност на Комисията да преценява на основание член 107, параграф 3 ДФЕС съвместимостта на мерки за помощ с вътрешния пазар, Съдът подчертава по-нататък, че тази изключителна компетентност не е засегната от Регламент № 800/2008. Следователно само Комисията има право да обяви помощите, предоставени съгласно този регламент, за съвместими с вътрешния пазар по силата на тази разпоредба, независимо дали размерът на тази помощ надхвърля или не прага за индивидуално уведомяване, предвиден в член 6, параграф 2 от посочения регламент.

В решение, постановено на 19 декември 2019 г. в отговор на преюдициално запитване, **Arriva Italia и др.** (C-385/18, [EU:C:2019:1121](#)), Съдът прави уточнения относно *приложението на нормите от правото на Съюза относно държавните помощи по отношение на мерките, приети от държавата и приложени в отговор на изпитванияте от публично предприятие от сектора на железопътния транспорт финансови затруднения.*

Предмет на делото, висящо пред Consiglio di Stato (Държавен съвет, Италия), са две мерки, приети от италианската държава през 2015/2016 г. в отговор на финансовите затруднения на публичен оператор на местна железопътна инфраструктура, който предоставя и услуги за превоз на пътници. Тези мерки се състоят, от една страна, в разрешаване на подпомагане от бюджета със сумата от 70 милиона евро, предназначена за покриване на финансовите нужди на този оператор (наричана по-нататък „финансовата мярка“), и от друга страна, в прехвърлянето на капитала на оператора в затруднено положение, преди това изключителна собственост на държавата, на групата от публични предприятия, експлоатиращи националната железопътна инфраструктура и предоставящи услуги за превоз на пътници, без насрещна финансова престация, без създаване на конкурентни условия, но срещу задължението на тази група от публични предприятия да преодолее финансовия дисбаланс на въпросния оператор (наричана по-нататък „мярката за прехвърляне на капитала на дружеството“).

От Consiglio di Stato (Държавен съвет) се иска да се произнесе по правилността на съдебно решение, с което е отхвърлена подадената от различни железопътни оператори жалба срещу министерски декрет, предвиждащ мярката за прехвърляне на дружествения капитал. Жалбоподателите твърдят, че декретът противоречи на закона, тъй като Комисията не е била предварително уведомена за двете мерки като за държавни помощи.

Запитан от Consiglio di Stato (Държавен съвет) относно прилагането на критериите за квалифициране на национални мерки като държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, Съдът припомня относно финансовата мярка, че трябва да се приеме, че има използване на ресурси на държавата, след като на бенефициера на мярката е било предоставено право да се ползва от съответната сума, без да е необходимо реалното прехвърляне на средствата. Според Съда запитващата юрисдикция следва все пак да направи съответните проверки. Съдът отбелязва, че селективността на така предоставеното предимство може да се изключи само при доказване, че италианската държава е действала в качеството си на акционер на оператора в затруднено положение, като е взела предвид рентабилността на финансовата мярка. Накрая Съдът постановява, че оставането на дружеството бенефициер на пазара, станало възможно благодарение на приемането на финансовата мярка, е

117| ОВ С 223, 2009 г., стр. 3.

достатъчно, за да се установи наличието на опасност от нарушаване на конкуренцията, въпреки че осъществяването от дружеството бенефициер дейности в миналото не са били поставени в условия на конкуренция.

На второ място, що се отнася до квалификацията на мярката за прехвърляне на дружествения капитал, която трябва да се възприеме, Съдът отбелязва, че в зависимост от точните ѝ характеристики не може да се изключи възможността такава мярка да бъде от полза на публичното предприятие — приобретател на дяловото участие, или на оператора в затруднено положение, или и на двете дружества. Съдът уточнява, че зачитането на режимите на собственост, предписано от член 345 ДФЕС, не освобождава режимите на публична собственост, а поради това и измененията като тези, резултат от разглежданата мярка, от спазването на правилата относно държавните помощи. Що се отнася до въпроса дали прехвърлянето на дружествения капитал представлява селективно предимство, Съдът отбелязва, че преди да направи това, италианската държава не е извършила оценка на нейната рентабилност. Така от представената му преписка не следва, че в приложение на критерия за частния инвеститор публичното предприятие получател е могло да получи същото предимство като предоставеното му чрез държавни ресурси при обстоятелства, съответстващи на нормалните пазарни условия. Съдът обаче оставя на запитващата юрисдикция задачата да извърши необходимите проверки.

Накрая, Съдът разглежда последиците, които следва да се изведат от квалифицирането като държавна помощ, което е предмет на втория въпрос на Consiglio di Stato (Държавен съвет). В това отношение Съдът припомня, че ако разглежданите мерки трябва да бъдат квалифицирани като държавни помощи, запитващата юрисдикция следва да изведе всички последици, произтичащи от липсата на предварително уведомяване на Комисията за тези мерки, в нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС и следователно от тяхната незаконосъобразност.

XII. Данъчни разпоредби

В решения **N Luxembourg 1 и др.** (съединени дела C-115/16, C-118/16, C-119/16 и C-299/16, [EU:C:2019:134](#)) и **T Danmark и Y Denmark** (C-116/16 и C-117/16, [EU:C:2019:135](#)), постановени на 26 февруари 2019 г., Съдът се произнася по същество относно *тълкуването на общия принцип на правото на Съюза, че правните субекти не могат да се позовават на нормите на правото на Съюза с цел измама или злоупотреба, както и относно понятието „бенефициер“ на лихви и роялти, от една страна, и на дивиденди, от друга, по смисъла на Директива 2003/49¹¹⁸ и съответно на Директива 90/435¹¹⁹, изменена с Директива 2003/123¹²⁰.*

118| Директива 2003/49/ЕО на Съвета от 3 юни 2003 година относно общата система на данъчно облагане на плащания на лихви и роялти между свързани дружества от различни държави членки (ОВ L 157, 2003 г., стр. 49; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 2, стр. 75).

119| Директива 90/435/ЕИО на Съвета от 23 юли 1990 година относно общата система за данъчно облагане на дружества майки и дъщерни дружества от различни държави членки (ОВ L 225, 1990 г., стр. 6; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 1, стр. 97).

120| Директива 2003/123/ЕО на Съвета от 22 декември 2003 година за изменение на Директива 90/435/ЕИО относно общата система за данъчно облагане на дружества майки и дъщерни дружества от различни държави членки (ОВ L 7, 2003 г., стр. 41; Специално издание на български език, 2007 г., глава 9, том 2, стр. 118).

По тези дела Съдът е следвало да разгледа обхвата на забраната на злоупотребата с право по повод на предвиденото в двете директиви освобождаване от данък при източника на трансграничните плащания на дивиденди и лихви между свързани дружества, установени в различни държави членки. В това отношение трябва да се отбележи, че за да може да ползва режима на освобождаване, получаващият дивидентите или лихвите субект трябва да отговаря на някои условия, сред които и това да има качеството „бенефициер“ на тези плащания. Споровете в главните производства обаче поставят въпроса как да се третират плащанията в рамките на групи дружества, когато изплащащото дохода дружество наистина плаща дивиденди или лихви на едно или няколко дружества, които формално отговарят на условията по релевантните директиви, но тези дружества след това прехвърлят цялата или почти цялата получена сума на действителен бенефициер, който вече не попада под действието на режима на освобождаване, тъй като е установен извън територията на Съюза.

Към релевантния в главните производства момент в Дания няма приети специални разпоредби за транспониране с цел противодействие на злоупотребите с права, а има само разпоредби за транспониране на правилата за освобождаване, предвидени във въпросните директиви. Тези национални правила съответно предвиждат, че данък при източника не се удържа върху трансграничните плащания между дружества, които отговарят на условията, предвидени в тези директиви. В случаите в главните производства обаче датската данъчна администрация отказва да приложи това освобождаване от данъка върху дивидентите и върху лихвите. Тя изтъква, че дружествата, които са установени в различни от Дания държави членки и получават изплащаните от датски дружества лихви или дивиденди, всъщност не са действителните бенефициери на тези плащания по смисъла на директиви 2003/49 и 90/435. Поради тази констатация датската данъчна администрация задължава изплащащите дохода датски дружества да удържат данък при източника. Съдебните дела срещу тези данъчни актове повдигат различни въпроси — как да се тълкува понятието „действителен бенефициер“, необходимо ли е правно основание за отказа да се признае право на освобождаване поради наличието на злоупотреба с право, а когато има такова правно основание — кои са елементите на фактическия състав на злоупотребата с право и какви са начините за доказването ѝ.

Що се отнася до понятието „бенефициер“, използвано конкретно в Директива 2003/49, като се позовава не само на целта на тази директива, но и на коментарите към модела на данъчна спогодба на ОИСР за избягване на двойното данъчно облагане на доходите и имуществото, Съдът постановява, че това понятие визира не формално определен получател, а именно субекта, който се ползва икономически от получените лихви и съответно разполага с възможността свободно да определя предназначението им. Въпреки че в Директива 90/435 не се използва изрично понятието „бенефициер“, Съдът все пак постановява, че и предвиденото в тази директива освобождаване от данък при източника се отнася само за действителните бенефициери на дивидентите, установени в държава — членка на Съюза

Що се отнася, по-нататък, до това при какви условия може да се откаже право на такова освобождаване поради констатирането на злоупотреба с това право, Съдът припомня, че в правото на Съюза съществува задължителен за правните субекти общ правен принцип, съгласно който те не могат да се позовават на нормите на правото на Съюза с цел измама или злоупотреба. Следователно държавата членка трябва да отказва да предостави предимствата, произтичащи от такива разпоредби, когато същите са изтъкнати не с оглед на постигането на техните цели, а за да се ползва предвидено в правото на Съюза предимство, въпреки че условията за това са само формално изпълнени и прилагането на тези разпоредби не би било в съответствие с целите им.

След като констатира, че правото на Съюза се прилага по отношение на разглежданите сделки, които според датската данъчна администрация съставляват злоупотреба с право и съответно биха могли да са несъвместими с целите на въпросните директиви, Съдът пояснява, че евентуалното разрешаване на финансови договорености, чиято единствена или основна цел е да се ползват данъчните предимства, произтичащи от прилагането на Директива 2003/49 или Директива 90/435, не би било в съответствие

с посочените цели. Не би могло като основание за неприлагане на този общ правен принцип да се изтъква правото на лицата да черпят предимства от конкуренцията, която се създава между държавите членки поради липсата на хармонизация на данъчното облагане на доходите. Безспорно стремежът да се ползва най-благоприятният данъчен режим, не би могъл сам по себе си да е основание за прилагане на обща презумпция за наличие на измама или злоупотреба. Не би трябвало обаче да се предоставя произтичащо от правото на Съюза право или предимство, когато съответната сделка е напълно изкуствена в икономическо отношение и предназначението ѝ е да се избегне прилагането на законодателството на съответната държава членка. В това отношение националните административни и съдебни органи следва да отказват да предоставят предвидените в съответните директиви права, когато те са предявени с цел измама или злоупотреба, като липсата на националноправни или основаващи се на споразумения разпоредби за предотвратяване на злоупотребите не се отразява на това задължение за отказ.

Оттук Съдът заключава, че при наличието на измама или злоупотреба националните административни и съдебни органи трябва в съответствие с общия принцип на забрана на тези практики да отказват да предоставят на данъчнозадълженото лице предимството на предвиденото в директиви 2003/49 и 90/435 освобождаване от данък при източника на лихвите и дивидентите, разпределяни от дъщерно дружество на дружеството му майка, и то дори ако няма националноправни или основаващи се на споразумения разпоредби, предвиждащи такъв отказ.

Съдът разглежда и въпроса кои са елементите на фактическия състав на злоупотребата с право и как може да се установи дали са налице. Като препраща към трайната си практика, Съдът приема за установено, че за да се докаже наличието на злоупотреба, са необходими, от една страна, съвкупност от обективни обстоятелства, и от друга страна, субективен елемент, изразяващ се в намерението да се получи предимство от правната уредба на Съюза, като изкуствено се създадат условията, необходими за получаването му. В този смисъл за изкуствена договореност може да се смята група от дружества, която не е създадена по съображения, отразяващи икономическата реалност, има чисто формална структура и главната ѝ цел или една от главните ѝ цели е да се получи данъчно предимство в противоречие с предмета или целта на приложимото данъчно право. Такава хипотеза е налице в частност когато благодарение на дружество за насочване на дохода, включено в структурата на групата между изплащащото лихвите или дивидентите дружество и субекта, който е действителният им бенефициер, се избягва плащането на данъци върху тези лихви или дивиденти. В този смисъл индicia за наличието на договореност, предназначена да осигури неследващо се освобождаване по член 1, параграф 1 от Директива 2003/49 и по член 5 от Директива 90/435, е фактът, че в съвсем кратък срок, след като получи лихвите или дивидентите, дружеството получател ги прехвърля изцяло или почти изцяло на субекти, които не отговарят на условията за прилагане на Директива 2003/49 или Директива 90/435.

Накрая Съдът разглежда правилата във връзка с доказването на наличието за злоупотреба с право. По този въпрос в решението си относно Директива 2003/49 Съдът констатира, че както следва от тази директива, държавата членка източник може да задължи получилото лихвите дружество да докаже, че е техен действителен бенефициер. В това отношение няма пречка съответните данъчни органи да изискат от данъчнозадълженото лице доказателствата, които считат за необходими с оглед на правилното определяне на съответните данъци и такси, и евентуално да откажат да предоставят исканото освобождаване, ако тези доказателства не бъдат представени. В решението си относно Директива 90/435 Съдът пояснява, че тази директива не съдържа разпоредби относно тежестта на доказване на злоупотребата с право. Съдът обаче заключава, че данъчният орган на държавата членка източник, който по съображения за наличието на злоупотреба смята да откаже да предостави освобождаването по Директива 90/435, следва да докаже наличието на елементите от фактическия

състав на злоупотребата. Без да е длъжен да определи кои са действителните бенефициери, този данъчен орган трябва все пак да докаже, че соченият за действителен бенефициер е само дружество за насочване на дохода, чрез което е извършена злоупотреба с право.

В този раздел следва да се посочи също решение от 26 февруари 2019 г., **X (Междинни дружества, установени в трети страни)** (C-135/17, [EU:C:2019:136](#)), отнасящо се до правна уредба на държава членка, съгласно която при определени условия в данъчната основа на местно за тази държава членка данъчнозадължено лице се включват доходите, които са реализирани от установено в трета страна дружество и не произхождат от собствена дейност на това дружество¹²¹, както и решения от 19 юни 2019 г., **Memira Holding** (C-607/17, [EU:C:2019:510](#)) и **Holmen** (C-608/17, [EU:C:2019:511](#)), отнасящи се до възможността при облагането с корпоративен данък дружество майка да приспадне загубите на установени в други държави членки дъщерни дружества¹²².

XIII. Сближаване на законодателството

1. Авторско право

В областта на авторското право следва да се отбележат три решения, постановени в един и същи ден от големия състав на Съда. Първите две се отнасят до изключителните права на авторите за възпроизвеждане и публично разгласяване на техни произведения, по-специално по интернет, както и до изключенията и ограниченията на тези права. Третото решение е относно изключителните права на продуцентите на звукозаписи на възпроизвеждане и разпространение на техните звукозаписи, както и до изключенията и ограниченията на тези права. Четвъртото решение разглежда въпроса дали предоставянето на електронна книга за публично безсрочно ползване посредством изтегляне попада в обхвата на понятието „публично разгласяване“ по смисъла на Директива 2001/29¹²³ (наричана по-нататък „Директивата за авторското право“).

С решение от 29 юли 2019 г., **Funke Medien NRW** (C-469/17, [EU:C:2019:623](#)), големият състав на Съда тълкува *изключителните права на авторите на възпроизвеждане и на публично разгласяване на техните произведения, както и изключенията и ограниченията на тези права, предвидени в Директивата за авторското право, в контекста на публикуването на интернет портала на ежедневник на класифицирани военни ситуационни анализи, изготвени от държава членка.*

Спорът в главното производство е между дружеството Funke Medien, което поддържа интернет портала на германския ежедневник „Westdeutsche Allgemeine Zeitung“, и Федерална република Германия, по повод на публикуването от Funke Medien на някои военни ситуационни анализи, „класифицирани за служебно ползване“, изготвени от германското правителство. Тъй като счита, че по този начин Funke Medien е нарушило авторското ѝ право върху тези анализи, Федерална република Германия предявява

121| Това решение е представено в раздел VII.5, „Свободно движение на капитали“.

122| Тези решения са представени в рубрика VII.3, „Свобода на установяване“.

123| Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 година относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество (ОВ L 167, 2001 г., стр. 10; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 1, стр. 230).

иск за преустановяване на нарушението, който е уважен от областен съд, а след това е потвърден във въззивно производство от висш областен съд. В ревизионната си жалба до запитващата юрисдикция, Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия), Funke Medien поддържа искането си за отхвърляне на иска за преустановяване на нарушението.

Като начало Съдът припомня, че военните ситуационни анализи могат да бъдат обект на авторскоправна закрила само при условие че са авторско интелектуално творение, което отразява личността на автора и е проява на неговия свободен творчески избор при тяхното изработване. Националният съд следва да проверява във всеки конкретен случай дали това условие е изпълнено.

Сезиран на първо място с въпроса дали разпоредбите на Директивата за авторското право оставят на държавите членки свобода на преценка при транспонирането им в националното право, Съдът приема, че тези разпоредби, които предвиждат изключителните права на авторите на възпроизвеждане¹²⁴ и публично разгласяване на техни произведения¹²⁵, съставляват мерки за пълна хармонизация на предметното съдържание на предвидените в тях права. За сметка на това Съдът приема, че разпоредбите на Директивата за авторското право, които позволяват дерогиране на посочените права, що се отнася до отразяването на актуални събития и цитатите¹²⁶, не съставляват мерки за пълна хармонизация на обхвата на предвидените в тях изключения или ограничения. Същевременно свободата на преценка на държавите членки при прилагането на тези разпоредби трябва да се упражнява в границите, наложени от правото на Съюза, и то за да се запази справедлив баланс между, от една страна, интереса на притежателите на права от закрила на тяхното право на интелектуална собственост¹²⁷, гарантирано с Хартата, и от друга страна, правата и интересите на ползвателите на закриляни произведения или обекти, и по-специално тяхната свобода на изразяване на мнение и на информация¹²⁸, също гарантирана с Хартата, както и общия интерес.

По-нататък Съдът уточнява, че извън изключенията и ограниченията, предвидени в Директивата за авторското право¹²⁹, свободата на изразяване на мнение и на информация не може да обоснове дерогиране на изключителните права на авторите на възпроизвеждане и публично разгласяване на техни произведения, различно от предвиденото в посочената директива. В това отношение Съдът припомня, че списъкът на изключенията и ограниченията, предвидени в Директивата за авторското право, е изчерпателен.

Накрая, Съдът приема, че в рамките на съизмерването, което националният съд следва да направи с оглед на всички обстоятелства по съответния случай, между изключителните права на авторите на възпроизвеждане и публично разгласяване на техни произведения, от една страна, и от друга — правата на ползвателите на закриляни обекти съгласно дерогиращите разпоредби на Директивата за авторското право относно отразяването на актуални събития и цитатите, той трябва да се основава на тълкуване на тези разпоредби, което зачита техния текст, запазва полезното им действие и същевременно е в пълно съответствие с основните права, гарантирани от Хартата.

124| Член 2, буква а) от Директивата за авторското право.

125| Член 3, параграф 1 от Директивата за авторското право.

126| Член 5, параграф 3, буква в), втора хипотеза и буква г) от Директивата за авторското право.

127| Член 17, параграф 2 от Хартата.

128| Член 11 от Хартата.

129| Член 5, параграфи 2 и 3 от Директивата за авторското право.

С решение от 29 юли 2019 г., **Spiegel Online** (C-516/17, [EU:C:2019:625](#)), големият състав на Съда отново тълкува *изключителните права на авторите на възпроизвеждане и публично разгласяване на техните произведения, както и изключенията и ограниченията на тези права, предвидени в Директивата за авторското право, но този път в контекста на публикуването, в уебсайт за онлайн информация, на ръкопис и на статия, поместена в сборник, достъпни за изтегляне от публиката чрез хипервръзки.*

Спорът в главното производство е между дружеството Spiegel Online, което поддържа едноименния информационен портал в интернет, и г-н Volker Beck, депутат в Bundestag (Федералния парламент в Германия), по повод на публикуването на уебсайта на Spiegel Online на ръкопис на г-н Beck и на негова статия, поместена в сборник. Г-н Beck оспорва пред областния съд предоставянето на разположение на пълните текстове на ръкописа и статията на уебсайта на Spiegel Online, което счита за нарушение на авторското право. Юрисдикцията уважава исканията на г-н Beck. След като въззивната му жалба е отхвърлена, Spiegel Online подава ревизионна жалба пред запитващата юрисдикция.

Сезиран с въпроса дали разпоредбите на Директива 2001/29, допускащи дерогиране на изключителните права на автора относно съобщаването на актуални събития¹³⁰ и цитатите¹³¹, предоставят на държавите членки свобода на преценка относно транспонирането им в националното право, Съдът приема, че тези разпоредби не съставляват мерки за пълна хармонизация. Същевременно свободата на преценка на държавите членки при прилагането им трябва да се упражнява в границите, наложени от правото на Съюза, и то за да се запази справедлив баланс между, от една страна, интереса на притежателите на права от закрила на тяхното право на интелектуална собственост¹³², гарантирано с Хартата, и от друга страна, правата и интересите на ползвателите на закриляни произведения или обекти, и по-специално тяхната свобода на изразяване на мнение и на информация¹³³, също гарантирана с Хартата, както и общия интерес.

Съдът уточнява, че извън изключенията и ограниченията, предвидени в Директивата за авторското право¹³⁴ свободата на изразяване на мнение и на информация не може да обоснове дерогиране на изключителните права на авторите на възпроизвеждане и публично разгласяване на техни произведения, различно от предвиденото в посочената директива. В това отношение Съдът припомня, че списъкът на изключенията и ограниченията, предвидени в Директивата за авторското право, е изчерпателен.

Освен това Съдът приема, че в рамките на съизмерването, което националният съд следва да направи с оглед на всички обстоятелства по съответния случай между, от една страна, изключителните права на авторите на възпроизвеждане¹³⁵ и на публично разгласяване на техните произведения¹³⁶ и от друга — правата на ползвателите на закриляни обекти съгласно дерогиращите разпоредби на Директивата за авторското право относно съобщаването на актуални събития или относно цитатите,

---

130| Член 5, параграф 3, буква в), втора хипотеза от Директивата за авторското право.

131| Член 5, параграф 3, буква г) от Директивата за авторското право.

132| Член 17, параграф 2 от Хартата.

133| Член 11 от Хартата.

134| Член 5, параграфи 2 и 3 от Директивата за авторското право.

135| Член 2, буква а) от Директивата за авторското право.

136| Член 3, параграф 1 от Директивата за авторското право.

той трябва да се основава на тълкуване на тези разпоредби, което зачита техния текст, запазва полезното им действие и същевременно е в пълно съответствие с основните права, гарантирани от Хартата.

Като разглежда, на първо място, дерогиращата разпоредба на Директивата за авторското право, която се отнася до съобщаването на актуални събития, Съдът приема, че тя не допуска национално правило, ограничаващо прилагането на предвиденото в тази разпоредба изключение или ограничение до случаите, в които няма разумна възможност да се поиска предварително разрешение за използване на защитено произведение във връзка със съобщаването на актуални събития. Всъщност, настъпването на актуално събитие поначало и особено в рамките на информационното общество изисква отнасящата се до него информация да може да бъде бързо разгласена, поради което е трудно съвместимо с изискване за предварително получаване на съгласие от автора, което би могло да направи прекалено трудно, и дори да попречи, на аудиторията да бъде предоставена своевременна релевантна информация.

На второ място, като разглежда дерогиращата разпоредба на Директивата за авторското право относно цитатите, Съдът приема, първо, че съдържащото се в тази разпоредба понятие „цитати“ обхваща препращането с помощта на хипервръзка към файл, който може да се преглежда самостоятелно. В този контекст Съдът припомня своята практика, съгласно която хипервръзките спомагат за доброто функциониране на интернет, който има особено значение за свободата на изразяване на мнение и на информация, гарантирана от Хартата, както и за обмена на мнения и на информация в тази мрежа, в която са на разположение огромни количества информация. Второ, Съдът постановява, че произведението вече е предоставено законно на разположение на публиката, когато в конкретния си вид по-рано е било направено публично достояние с разрешение на притежателя на правото, по силата на принудителна лицензия или на предвидено по закон разрешение. Националният съд следва да реши дали произведението е предоставено законно на разположение на публиката с оглед на конкретния случай, по който е сезиран, и при отчитане на всички обстоятелства по него

С решение от 29 юли 2019 г., *Pelham и др.* (C-476/17, [EU:C:2019:624](#)) големият състав на Съда тълкува и изключителните права на продуцентите на звукозаписи на възпроизвеждане и на разпространение на техните звукозаписи, както и изключенията и ограниченията на тези права, предвидени в Директивата за авторското право и в Директива 2006/115¹³⁷, този път в контекста на вземането на звукова извадка (*sampling*) от музикално заглавие за целите на използването му за създаване на ново музикално заглавие.

Г-н R. Hütter и г-н F. Schneider-Esleben (наричани по-нататък „Hütter и др.“) са членове на музикалната група Kraftwerk. През 1977 г. групата публикува звукозапис, който включва музикалното заглавие „Metall auf Metall“. Г-н Pelham и г-н Haas са композитори на музикалното заглавие „Nur mir“, включено в звукозаписи, продуцирани от дружеството Pelham през 1997 г. Hütter и др. поддържат, че Pelham е копирало в електронен вид извадка (*sample*) с продължителност около две секунди от ритмичен фрагмент от музикалното заглавие „Metall auf Metall“ и я е включило чрез последователни повторения в музикалното заглавие „Nur mir“. Hütter и др. считат, че по този начин Pelham е нарушило правото, сродно на авторското право, което притежават в качеството си на продуцент на звукозаписи.

В този контекст Съдът най-напред отбелязва, че възпроизвеждането от ползвател дори на съвсем кратка звукова извадка от звукозапис по принцип трябва да се счита за „частично“ възпроизвеждане на същия, което попада под действието на изключителното право, предоставено от Директивата за авторското право на продуцента на такъв звукозапис.

137| Директива 2006/115/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 12 декември 2006 година за правото на отдаване под наем и в заем, както и за някои права, свързани с авторското право в областта на интелектуалната собственост (ОВ L 376, 2006 г., стр. 28; Специално издание на български език, 2007 г., глава 17, том 3, стр. 14).

Съдът все пак припомня, че правото на интелектуална собственост¹³⁸, закрепено в Хартата, трябва да се съпостави с останалите гарантирани с нея основни права, сред които е и свободата на изкуствата¹³⁹, която е част от свободата на изразяване¹⁴⁰, даваща възможност за участие в публичния обмен на информация и всякакви културни, политически и обществени идеи. В този смисъл Съдът постановява, че с оглед на Хартата изключителното право на продуцента на звукозаписи да разреши или забрани възпроизвеждането на своя звукозапис¹⁴¹, му позволява да се противопостави на използването от трето лице дори на съвсем кратка звукова извадка от неговия звукозапис с цел да бъде включена в друг звукозапис, освен ако извадката не бъде включена в новото произведение в изменен и неразпознаваем по време на слушане вид.

По-нататък, що се отнася до това изключително право, Съдът уточнява също, че член 2, буква в) от Директивата за авторското право съставлява мярка за пълна хармонизация на предметното съдържание на предвиденото в директивата право. Всъщност изключителното право на възпроизвеждане, с което разполагат продуцентите на звукозаписи в Съюза, е определено в посочената директива по недвусмислен начин, без да са предвидени никакви условия и без изпълнението или последиците му да зависят от каквито и да било действия.

Освен това, що се отнася до изключителното право на продуцента на звукозаписи за предоставяне на неговите звукозаписи, включително на „копия“ от тях¹⁴², Съдът приема, че понятието „копие“, използвано и в Женевската конвенция¹⁴³, което трябва да се тълкува по сходен начин, следва да се разбира в смисъл, че не обхваща звукозапис, който, макар да включва музикални извадки, прехвърлени от друг звукозапис, не възпроизвежда последния изцяло или в значителна част.

Освен това, като разглежда възможността за дерогиране на изключителното право на продуцентите на звукозаписи на възпроизвеждане на техните звукозаписи, Съдът приема, че държава членка не може да предвижда в националното си право изключение или ограничение по отношение на това право, различни от предвидените в Директивата за авторското право¹⁴⁴. В това отношение Съдът припомня, че списъкът на изключенията и ограниченията, предвидени в тази директива, е изчерпателен.

На последно място, що се отнася до понятието „цитати“, съдържащо се в Директивата за авторското право¹⁴⁵, Съдът приема, че то не обхваща положение, в което е невъзможно да се идентифицира засегнатото от разглеждания цитат произведение. Когато обаче съзателят на ново музикално произведение използва звукова извадка (*sample*), взета от звукозапис, която позволява на средния слушател да идентифицира произведението, от което е взета извадката, използването на тази звукова извадка в зависимост от обстоятелствата в случая може да представлява „цитат“ съгласно Директивата

138| Член 17, параграф 2 от Хартата.

139| Член 13 от Хартата.

140| Член 11 от Хартата.

141| Член 2, буква в) от Директивата за авторското право.

142| Член 9, параграф 1, буква б) от Директива 2006/115.

143| Член 1, буква в) и член 2 от Конвенцията за закрила на продуцентите на звукозаписи срещу неразрешено възпроизвеждане на техните звукозаписи, подписана в Женева на 29 октомври 1971 г.

144| Член 5 от Директивата за авторското право.

145| Член 5, параграф 3, буква г) от Директивата за авторското право.

за авторското право във връзка с член 13 от Хартата, стига въпросното използване да има за цел да взаимодейства с произведението, от което е взета извадката, и да са налице условията, предвидени в Директивата за авторското право.

В решение *Nederlands Uitgeversverbond u Groep Algemene Uitgevers* (C263/18, [EU:C:2019:1111](#)), постановено на 19 декември 2019 г., големият състав на Съда постановява, че предоставянето на електронна книга за публично безсрочно ползване посредством изтегляне попада в обхвата на понятието „публично разгласяване“ по смисъла на Директивата за авторското право.

Nederlands Uitgeversverbond (наричано по-нататък „NUV“) и Groep Algemene Uitgevers (наричано по-нататък „GAU“), две сдружения за защита на интересите на нидерландските издатели, сезират Rechtbank Den Haag (Първоинстанционен съд Хага, Нидерландия) с искане да се забрани, по-специално на дружеството Tom Kabinet, да предоставя електронни книги на разположение на членовете на „читателския клуб“, създаден от него на уебсайта му, или да му се забрани да възпроизвежда тези книги. NUV и GAU твърдят, че тази дейност нарушава авторските права върху тези електронни книги на участващите в двете сдружения лица. Предлагайки за продажба електронни книги „втора употреба“ в рамките на този читателски клуб, Tom Kabinet извършвал неразрешено публично разгласяване на тези книги. Обратно, Tom Kabinet счита, че тази дейност е от обхвата на правото на разпространение, за което горепосочената директива предвижда правило за изчерпване, когато съответният обект — в случая електронни книги — е продаден в Съюза от притежателя на правото или с негово съгласие. Това правило означавало, че след продажбата на въпросните електронни книги NUV и GAU вече нямат изключително право да разрешават или забраняват публичното им разпространение.

Съдът приема, че предоставянето на електронна книга за безсрочно ползване посредством изтегляне попада в обхвата не на понятието „публично разпространение“, предвидено в член 4, параграф 1 от Директивата за авторското право, а в това на правото на „публично разгласяване“, предвидено в член 3, параграф 1 от посочената директива, за което съгласно параграф 3 от този член не е предвидено изчерпване.

В подкрепа на тази констатация Съдът извежда, по-специално от Договора на Световната организация за интелектуална собственост (СОИС) за авторското право, който е в основата на тази директива, както и от подготвителните работи по него, че намерението на законодателя на Съюза е било това правило за изчерпване да се прилага само за разпространението на материални предмети, каквито са книгите на материален носител. Прилагано обаче към електронни книги, правилото за изчерпване би могло да засегне интереса на притежателите на права да получат подходящо възнаграждение в много по-голяма степен, отколкото в случая с книги на материален носител, тъй като дематериализираните цифрови копия на електронни книги не се увреждат при използване и поради това на евентуалния пазар на книги „втора употреба“ са идеални заместители на новите.

Що се отнася по-точно до понятието „публично разгласяване“, Съдът посочва, че то следва да се разбира в широк смисъл, като обхващащо всяко разгласяване на публиката, която не присъства на мястото, откъдето произхожда разгласяването, и така всяко такова предаване или препредаване на произведение на публиката по жичен или безжичен път. Това понятие обединява два кумулативни елемента, а именно акт на разгласяване на произведение и публичност на разгласяването.

Относно първия елемент, от обяснителния меморандум към Предложението за Директивата за авторското право е видно, че „решаващо значение има актът, който се състои в предоставянето на произведението на публично разположение, и следователно, в неговото предлагане на публичнодостъпен сайт, акт, който предхожда етапа на действителното предаване при поискване“ и че „няма значение дали някой действително извлича това произведение“. Така според Съда фактът на предоставяне на съответните произведения на разположение на всяко лице, което се регистрира на уебсайта на

читателския клуб, трябва да се разглежда като „разгласяване“ на произведение, без да е необходимо съответното лице да използва тази възможност, като действително извлича електронната книга от посочения уебсайт.

Що се отнася до втория елемент, следва да се вземат предвид не само броят на лицата, които могат да имат едновременно достъп до едно и също произведение, но и броят на онези от тях, които могат да имат последователно достъп до него. В случая според Съда броят на лицата, които могат да имат едновременно или последователно достъп до едно и също произведение чрез платформата на читателския клуб, е значителен. Ето защо, при условие че запитващата юрисдикция потвърди това предвид всички релевантни обстоятелства, разглежданото произведение трябва да се счита за публично разгласено.

Освен това Съдът постановява, че за да бъде възприета правната квалификация „публично разгласяване“, защитеното произведение трябва да бъде разгласено, като се използва специфичен технически способ, различен от използваните дотогава, или, ако не е използван такъв способ — пред „нова публика“, тоест публика, която не е била вече взета предвид от притежателите на авторското право при даването на разрешение за първоначалното публично разгласяване на произведението им. В случая, при положение че предоставянето на електронна книга на разположение обикновено е придружено от лиценз за използване, с който на изтеглилия съответната електронна книга ползвател се разрешава само четенето ѝ от собственото му оборудване, следва да се приеме, че разгласяване като извършеното от дружеството Tom Kabinet е направено пред публика, която не е била вече взета предвид от притежателите на авторско право, и следователно, пред нова публика.

2. Индуриална собственост

В областта на правото на марките на Съюза следва да се отбележат четири решения. Първото се отнася до териториалната компетентност на съдилищата на държавите членки за установяване на нарушение и валидност. Във второто решение Съдът уточнява понятието за недобросъвестност при подаване на заявка за марка на Съюза. Третото решение внася уточнения по отношение на правомощието на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) да оттегля решенията си, които са опорочени от явна процедурна грешка по нейна вина. Накрая, четвъртото и последно решение се отнася до реалното използване на колективна марка на Европейския съюз.

В решение **AMS Neve и др.** (C-172/18, [EU:C:2019:674](#)), постановено на 5 септември 2019 г., Съдът отговаря на преюдициално запитване относно *уточняване на обхвата на понятието „територия[та на държавата членка, където] е било извършено [деянието, съставляващо] нарушение“ по член 97, параграф 5 от Регламент № 207/2009*¹⁴⁶ относно марката на Европейския съюз (наричан по-нататък „Регламента за марката“), свързано с териториалната компетентност на съдилищата на държавите членки за установяване на нарушение и валидност. Спорът в главното производство е по иск за нарушение на права върху марка на Европейския съюз и е предявен срещу трето лице, използвало идентични или сходни с тази марка знаци в реклами и предложения за продажба на уебсайт и платформи на социални мрежи. Искът е предявен пред съд на Обединеното кралство, който е приел, че не е компетентен да го разгледа, тъй като счита, че териториално компетентен е съдът по мястото,

¹⁴⁶ | Регламент (ЕО) № 207/2009 на Съвета от 26 февруари 2009 година относно марката на Европейския съюз (ОВ L 78, 2009 г., стр. 1).

където третото лице е взело решение да публикува рекламите и предложенията за продажба на такива стоки на уебсайта или платформите и е предприело действия за изпълнението на това си решение.

Съдът най-напред констатира, че предоставената на ищеца възможност да избере дали да предяви иска си пред съда по член 97, параграф 1 от Регламента за марката, а именно по постоянния адрес на ответника, или пред съда по параграф 5 от същия член, а именно по местоизвършване на деянието, съставляващо нарушение, не може да се разбира в смисъл, че ищецът може за едни и същи деяния да предяви кумулативно искове по параграфи 1 и 5 от посочения член, а означава само че съдебната компетентност по споменатия параграф 5 е алтернативна спрямо тази по останалите параграфи на посочения член. С предвидената алтернативна компетентност законодателят дава възможност на притежателя на марка на Европейския съюз да предяви отделни искове във всяка от държавите членки, върху чиято територия са извършени деяния, съставляващи нарушение на правата му. Когато имат за предмет спорове между едни и същи страни относно използването на един и същи знак, но на различни територии, исковете за нарушение нямат един и същи предмет и за тях следователно не се прилагат правилата, свързани с висиящността на делата. Сезираните при такива обстоятелства съдилища на различни държави членки не могат следователно да постановят „противоречиви съдебни решения“ по смисъла на съображение 17 от Регламента за марката, тъй като предявените от ищеца искове се отнасят до различни територии.

По-нататък Съдът отбелязва, че когато съд за марките в рамките на Съюза е сезиран с иск за нарушение по член 97, параграф 5 от Регламента за марките, трябва — за да провери дали е компетентен да се произнесе по нарушение на територията на неговата държава членка — да се убеди, че твърдените деяния на ответника са извършени именно там. Когато твърдените деяния се изразяват в рекламиране и предлагане за продажба по електронен път на стоки, носещи идентичен или сходен с марка на Европейския съюз знак без съгласието на притежателя на тази марка, би следвало да се приеме, че тези деяния са извършени на територията, където се намират потребителите или търговците, за които са предназначени тези реклами и предложения за продажба, независимо че ответникът е установен на друга територия, че използваният от него мрежов сървър се намира на друга територия или че стоките, които се рекламират и предлагат за продажба, също са разположени на друга територия. Така следва да се осуети възможността лице, нарушило марка на Съюза, да избегне приложимостта на споменатия член и да засегне полезното му действие, като се позове на мястото на публикуване онлайн на рекламите и предложенията за продажба, за да избегне компетентността на всеки съд, който не е по мястото, където то е установено. Според Съда, ако изразът „територия[та на държавата членка, където] е било извършено [деянието, съставляващо] нарушение“ следва да се тълкува в смисъл, че се отнася до държавата членка, на чиято територия извършителят на споменатите търговски дейности е създал уебсайта си и е задействал публикуването на рекламите и предложенията за продажба, то за установени в Съюза нарушители, които извършват електронна търговия и искат да възпрепятстват възможността за притежателите на марки на Европейския съюз, чиито права са били нарушени, да изберат друг компетентен съд, би било достатъчно просто да извършат онлайн публикуването в държавата, в която са установени. Освен това може да се окаже прекалено трудно, ако не и невъзможно ищецът да узнае мястото, където ответникът е взел решенията и техническите мерки за това задействане.

Ето защо търговски действия като разглежданите в главното производство трябва да се считат за „извършени“ на територията, където са придобили качеството на реклама и на предложение за продажба, а именно там, където търговското съдържание действително е направено достъпно за потребителите и търговците, за които е предназначено. Без значение е дали в резултат на рекламите и предложенията за продажба са закупени стоки на ответника.

В постановеното на 12 септември 2019 г. решение *Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret/EUIPO* (C104/18 P, [EU:C:2019:724](#)), Съдът отменя решението на Общия съд¹⁴⁷ и уточнява понятието за недобросъвестност при подаване на заявка за марка на Европейския съюз.

Г-н Nadal Esteban и Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret — предприятие, което притежава фигурални марки „KOTON“ — поддържали търговски отношения до 2004 г. На 25 април 2011 г. г-н Esteban подава заявка за регистрацията на фигуралния знак „STYLO & KOTON“ като марка на Европейския съюз за стоки и услуги от класове 25, 35 и 39 по смисъла на Ницката спогодба¹⁴⁸. След като възразението, подадено от Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret на основание на неговите марки „KOTON“, регистрирани за стоки и услуги от класове 18, 25 и 35, е частично уважено, марката „STYLO & KOTON“ е регистрирана за стоките от клас 39. Тогава Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret предявява искане за обявяване на недействителност на основание член 52, параграф 1, буква б) от Регламента за марките, съгласно който недобросъвестността на заявителя към момента на подаване на заявката за марка е абсолютно основание за недействителност.

Като потвърждава решението, прието от Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO), с което се отхвърля искането за обявяване на недействителност, Общият съд приема, че не може да е налице недобросъвестност, тъй като няма нито идентичност, нито сходство, които могат да доведат до объркване на стоките или услугите, за които са регистрирани марките. Съдът е сезиран с жалба и следва да изясни понятието за недобросъвестност.

Най-напред Съдът уточнява, че докато съобразно обичайното му значение в общоупотребимия език понятието „недобросъвестност“ предполага наличието на непочтена нагласа или намерение, това понятие трябва да се разбира и в контекста на правото в областта на марките, който е контекстът на търговския оборот. Правилата относно марката на Европейския съюз обаче имат по-специално за цел да допринасят за системата на ненарушена конкуренция в Съюза, в която, за да привличат клиенти с качеството на своите стоки или услуги, предприятията трябва да могат да регистрират като марки знаци, които позволяват на потребителите да различат, без риск да се объркат, стоките или услугите на посочените предприятия от тези с различен произход. Ето защо Съдът приема, че марка следва да се обяви за недействителна поради недобросъвестност, когато от релевантни и непротиворечиви улики следва, че притежателят на посочената марка е подал заявката за нейната регистрация не с цел почтено да участва в пазарната конкуренция, а с намерението да накърни интересите на трети лица по начин, който е в противоречие с почтената търговска практика, или с намерението да получи — без дори да има предвид конкретно трето лице — изключително право за цели, различни от свързаните с функциите на дадена марка, по-специално съществена функция по указването на произхода.

По-нататък, Съдът приема, че от решение от 11 юни 2009 г., *Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli* (C-529/07, [EU:C:2009:361](#)), не следва, че наличието на недобросъвестност може да се установи само в хипотезата, при която на вътрешния пазар се ползва идентичен или сходен знак за идентични или сходни стоки, който може да се обърка със знака, чиято регистрация е заявена. Всъщност е възможно да съществуват хипотези, в които заявката за регистрация на марка може да се счита за недобросъвестно подадена, независимо че в момента на подаване на заявката трето лице не е използвало на вътрешния пазар идентичен или сходен знак за идентични или сходни стоки. В случаите на искане за обявяване на

147| Решение на Общия съд от 30 ноември 2017 г., *Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret/EUIPO — Nadal Esteban (STYLO & KOTON)* (T-687/16, непубликувано, [EU:T:2017:853](#)).

148| Ницка спогодба относно Международната класификация на стоките и услугите за регистрация на марки от 15 юни 1957 г., ревизирана и изменена.

недействителност на основание член 52, параграф 1, буква б) от Регламента за марката изобщо не е необходимо подалият искането да притежава по-ранна марка за идентични или сходни стоки или услуги. Освен това, ако се установи, че в момента на подаване на заявката за спорната марка трето лице е използвало най-малко в една държава членка знак, който е идентичен или сходен с тази марка, не е задължително да се установи наличието на вероятност от объркване на тези знаци в представите на потребителите. При липсата на вероятност от объркване между знака, използван от трето лице, и спорната марка, или ако не е налице използване от страна на трето лице на знак, идентичен или сходен със спорната марка, други фактически обстоятелства могат според случая да представляват релевантни и непротиворечиви улики, които доказват недобросъвестността на заявителя.

В заключение Съдът приема, че Общият съд не е взел предвид при цялостната си преценка всички релевантни фактически обстоятелства, които са били налице в момента на подаването на заявката, въпреки че този момент е бил определящ. Всъщност, тъй като е поискано марката да се обяви за недействителна в нейната цялост, искането е трябвало да се разгледа, като се прецени намерението на г-н Esteban в момента, в който е заявил посочената марка за регистрация. Ето защо Съдът отменя обжалваното съдебно решение.

С решение **Repower/EUIPO** (C-281/18 P, [EU:C:2019:916](#)), постановено на 31 октомври 2019 г., Съдът отхвърля жалбата срещу решението на Общия съд¹⁴⁹ и внася *уточнения по отношение на правомощието на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) да оттегля решенията си, които са опорочени от явна процедурна грешка по нейна вина.*

В настоящия случай дружеството жалбоподател, Repower, регистрира в EUIPO словната марка „REPOWER“. По искане на встъпилата страна, repowermap.org, отделът по отмяна на EUIPO уважава частично искането за обявяване на недействителност на тази марка за определени стоки и услуги. Подадената срещу това решение жалба е отхвърлена от апелативния състав на EUIPO. След като встъпилата страна подава жалба за отмяна пред Общия съд, с ново решение апелативният състав оттегля решението си за отхвърляне, с мотива че то е опорочено от непълнота на мотивите и следователно от „явна процедурна грешка“ по смисъла на член 80, параграф 1 от Регламента за марката.

Произнасяйки се по жалба на Repower срещу това решение за оттегляне, Общият съд приема, че апелативният състав не е могъл да приеме посоченото решение на основание член 80, параграф 1 от Регламента за марката, тъй като липсата на мотиви не представлява „явна процедурна грешка“ по смисъла на тази разпоредба¹⁵⁰. Общият съд обаче счита, че решението за оттегляне е могло да се основе на общия правен принцип, който допуска оттеглянето на незаконосъобразни административни актове. След като констатира, че грешката на апелативния състав при избора на правното основание не обосновава отмяната на решението за оттегляне, Общият съд отхвърля жалбата на Repower.

Съдът припомня, че за целите на тълкуване на понятието „явна процедурна грешка“ по смисъла на член 80, параграф 1 от Регламента за марката трябва да се вземат предвид не само съдържанието на този член, но и неговият контекст и целите на правната уредба, от която е част.

149| Решение от 21 февруари 2018 г., **Repower/EUIPO — repowermap.org (REPOWER)** (T-727/16, [EU:T:2018:88](#)).

150| Член 80, параграф 1, първо изречение от Регламент № 207/2009 предвижда, че когато EUIPO е извършила вписване в регистъра или е взела решение, което съдържа явна процедурна грешка по вина на EUIPO, тя прави нужното вписването да бъде заличено или решението да бъде отменено.

В това отношение Съдът приема, че от структурата на Регламента за марката следва, че процедурните грешки, посочени в член 80, параграф 1 от този регламент, се отнасят по-специално до процедурните правила, които се съдържат в Регламента, като задължението за мотивиране. Това тълкуване се подкрепя от целта, преследвана с член 80, параграф 1 от същия този регламент, а именно да се задължи EUIPO да оттегля решенията, опорочени от явна процедурна грешка, за да се гарантират добра администрация и процесуална икономия. Това тълкуване отразява и постоянната практика на Съда, според която задължението за мотивиране представлява съществено процесуално изискване, което трябва да се разграничава от въпроса за обосноваността на мотивите, тъй като той спада към законосъобразността по същество на спорния акт.

Ето защо Съдът приема, че всяко нарушение на задължението за мотивиране, като липса или непълнота на мотивите, представлява процедурна грешка по смисъла на член 80, параграф 1 от Регламента за марката, която трябва да доведе до оттегляне от EUIPO на опороченото решение, когато тази грешка е очевидна.

От това следва, че тази разпоредба е била приложима в настоящия случай и че Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото. Независимо от това обаче Съдът заключава, че тази грешка при прилагане на правото не може да доведе до отмяна на обжалваното съдебно решение, тъй като диспозитивът на това решение за отхвърляне на жалбата на Repower срещу решението за оттегляне е обоснован по други правни съображения.

С решение **Der Grüne Punkt/EUIPO** (C-143/19 P, [EU:C:2019:1076](#)), постановено на 12 декември 2019 г., Съдът¹⁵¹ *отменя решението на Общия съд, тъй като при прилагането на понятието „реално използване“ на колективна марка на Европейския съюз е допуснал грешка при прилагане на правото.*

В конкретния случай жалбоподателят, Der Grüne Punkt, е регистрирал фигуративна колективна марка, изобразяваща кръг с две стрелки, във връзка със система за събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки. Вследствие на искане за отмяна Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) уважава частично искането, с мотива че посочената марка не е била реално използвана за всички стоки, за които е била регистрирана, с изключение на стоките, които представляват опаковки.

Жалбата за отмяна на решението на апелативния състав на EUIPO, подадена от жалбоподателя, е отхвърлена от Общия съд.

В подкрепа на жалбата си жалбоподателят изтъква, че Общият съд не се е съобразил с тълкуването на понятието „реално използване“ по смисъла на член 15, параграф 1 от Регламента за марката и не е отчел надлежно характеристиките на колективните марки, посочени в член 66 от този регламент.

Най-напред Съдът припомня, че основната функция на колективна марка е да отличи стоките или услугите на членовете на сдружението, притежател на марката, от тези на други предприятия. Така, за разлика от индивидуалната марка, колективната марка не е предназначена да указва на потребителя какъв е „произходът“ на стоките или услугите, за които е регистрирана. В това отношение Съдът отбелязва, че член 66 от Регламента за марката по никакъв начин не изисква фабрикантите, производителите, доставчиците или търговците, които участват в сдружението, притежател на колективна марка, да са част от една и съща група от дружества, която произвежда или доставя стоки или услуги под единен контрол. Освен това Съдът констатира, че колективните марки, подобно на

151 | Решение на Общия съд от 12 септември 2018 г., **Der Grüne Punkt/EUIPO — Halston Properties (Изображение на кръг с две стрелки)** (T-253/17, EU:T:2018:909).

индивидуалните марки, са част от процеса на търговия. Следователно, за да може да се квалифицира като „реално“ по смисъла на член 15, параграф 1 от Регламента за марката, използването им трябва да се вписва действително в целта на съответните предприятия да създават или запазват пазар за своите стоки или услуги.

На следващо място, Съдът приема, че колективна марка се използва в съответствие с основната ѝ функция от момента, в който позволява на потребителя да разбере, че посочените стоки или услуги произхождат от предприятия, членуващи в сдружението, притежател на марката, и по този начин да отличи тези стоки или услуги от стоките или услугите на предприятия, които не членуват в него. В конкретния случай Съдът приема, че от констатациите на Общия съд е видно, че колективната марка е била използвана в съответствие с основната ѝ функция, предвид факта, че производителят или разпространителят на спорните стоки участва в системата на жалбоподателя от лицензионни споразумения.

На последно място, Съдът отбелязва, че преценката на реалното използване на разглежданата марка следва да се направи, като се оценят по-конкретно считаното за обосновано в съответния икономически сектор използване за поддържане или създаване на пазарни дялове в полза на защитените от марката стоки или услуги, естеството на тези стоки или услуги, характеристиките на пазара и обхватът и честотата на използване на марката. В това отношение Съдът констатира, че в конкретния случай Общият съд не е приложил посочените критерии. Съдът по-специално приема, че Общият съд е трябвало да провери дали използването, надлежно доказано в конкретния случай, а именно поставянето на разглежданата марка върху опаковката на стоките на предприятията, включени в системата за събиране в близост и за екологично обезвреждане, се счита за обосновано в съответните икономически сектори за поддържане или създаване на пазарни дялове за стоките. Според Съда не може да се изключи възможността указването от производителя или разпространителя върху опаковката на стоки за ежедневна употреба на участието в такава екологична система да повлияе върху решенията на потребителите за покупка и по този начин да допринесе за поддържането или създаването на пазарни дялове по отношение на тези стоки.

Като приема, че при прилагането на понятието „реално използване“ Общият съд е допуснал грешка при прилагане на правото, Съдът отменя обжалваното съдебно решение и решението на апелативния състав на EUIPO.

3. Телекомуникации

В тази област следва да се отбележат по-специално две решения. Първото е решение от 1 октомври 2019 г., **Planet49** (C-673/17), относно съгласието на потребителя на интернет сайт за съхраняване на информация или за достъп до информация с помощта на бисквитки. Това решение е представено в раздел XIV.1, „Защита на личните данни“.

Второто е решение **AW и др. (повиквания на номер 112)** (C-417/18, [EU:C:2019:671](#)), постановено на 5 септември 2019 г., в което Съдът приема, че *при условие че съществува техническа възможност, държавите членки са длъжни да гарантират, че далекосъобщителните предприятия предоставят безплатно на органа, който отговаря за спешните повиквания на номер 112, информация за местоположението на лицето, осъществяващо повикването, включително когато повикването е осъществено от мобилен телефон, който не е снабден със SIM карта*. Освен това тази информация трябва да бъде достатъчно надеждна и точна, за да позволи на службите за спешно реагиране да оказат нужната помощ. Накрая Съдът уточнява при какви условия може да бъде ангажирана отговорността на държавата в случай на нарушение на правото на Съюза.

Седемнадесетгодишно момиче е било отвлечено в предградие на Паневежис (Литва), а впоследствие е било изнасилено и запалено живо в багажника на кола. Когато е било затворено в този багажник, то се е обадило от мобилен телефон на литовския център за спешни повиквания, като е набрало десетина пъти единния европейски номер за спешни повиквания 112, за да търси помощ. При все това оборудването на Центъра за спешни повиквания не е показвало номера на използвания мобилен телефон, което е попречило на служителите на този център да установят положението на момичето. Не е било възможно да се установи дали мобилният телефон, използван от жертвата, е имал SIM карта, нито защо неговият номер не е бил видим за Центъра за спешни повиквания.

Близките на жертвата подават иск литовската държава да бъде осъдена да заплати обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди. Те обвиняват Република Литва, че не е осигурила правилното прилагане на практика на член 26, параграф 5 от Директива 2002/22¹⁵², който налага на държавите членки задължение да гарантират, че съответните предприятия предоставят безплатно на органа, който отговаря за спешните повиквания, информация за местоположението на лицето, осъществяващо повикването, в момента, в който повикването достига до този орган.

Окръжният административен съд Вилнюс (Литва), който е сезиран с делото, отправя преюдициално запитване до Съда относно обхвата на задължението за предоставяне на информация за местоположението на лицето, осъществяващо спешното повикване на номер 112.

Най-напред Съдът уточнява, че задължението, предвидено в член 26, параграф 5 от Директива 2002/22, се прилага по отношение на държавите членки, включително когато повикването е осъществено от мобилен телефон, който не е снабден със SIM карта, при условие че съществува техническа възможност.

По-нататък Съдът подчертава, че член 26, параграф 5, последно изречение от Директива 2002/22 предоставя на държавите членки определена свобода на преценка при определяне на критериите за точността и надеждността на информацията за определяне на местоположението на лицето, осъществяващо повикването на телефон 112. Все пак определените от тях критерии трябва да осигурят, доколкото това е технически възможно, определяне на местоположението на лицето, отпратило повикването, с необходимата надеждност и точност, за да позволят на службите за спешно реагиране надлежно да му окажат помощ. Тъй като подобна преценка несъмнено е от техническо естество и е тясно свързана със спецификите на националната мобилна далекосъобщителна мрежа, тя следва да бъде направена от националната юрисдикция.

Накрая, що се отнася до условията, които трябва да бъдат изпълнени, за да бъде ангажирана отговорността на държавата за вреди, причинени от нарушение на правото на Съюза, Съдът посочва, че несъмнено сред тях е и условието за пряка причинно-следствена връзка между нарушението на това право и претърпяната от частноправните субекти вреда. Все пак именно в рамките на националната правна уредба в областта на отговорността държавата е длъжна да поправи последиците от претърпяната вреда, като се има предвид, че установените от националните законодателства условия във връзка с поправянето на вредите не трябва да бъдат по-неблагоприятни от условията, отнасящи се до подобни вътрешноправни искове. От това следва, че когато съгласно националното право на държава членка наличието на косвена причинно-следствена връзка между извършено от националните органи нарушение и претърпяната от частноправен субект вреда се счита за достатъчно за ангажиране на отговорността на държавата, по силата на принципа на еквивалентност косвена причинно-

152| Директива 2002/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги (Директива за универсалната услуга) (ОВ L 108, 2002 г., стр. 51; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 213), изменена с Директива 2009/136/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. (ОВ L 337, 2009 г., стр. 11).

следствена връзка между нарушение на правото на Съюза, което може да се случи на съответната държава членка, и претърпяната вреда от частноправен субект също трябва да се счита за достатъчна, за да се ангажира отговорността на посочената държава членка за това нарушение на правото на Съюза.

4. Обществени поръчки

В решение **Telecom Italia** (C-697/17, [EU:C:2019:599](#)), постановено на 11 юли 2019 г., Съдът внася уточнения в рамките на ограничена процедура за възлагане на обществена поръчка за доставки и за строителство, която се урежда от Директива 2014/24¹⁵³ относно условията, при които икономическите оператори са допускани да представят оферта. В този контекст Съдът приема, че с оглед на предвиденото в тази директива изискване за правна и фактическа идентичност между предварително подбраните икономически оператори и икономическите оператори, които представят офертите, предварително подбран кандидат, който се задължава да придобие друг предварително подбран кандидат по силата на споразумение за сливане, сключено между етапа на предварителния подбор и етапа на представяне на офертите и изпълнено след етапа на представяне, може да представи оферта.

През май 2016 г. дружеството Infratel започва от името на италианското министерство на икономическото развитие ограничена процедура за възлагане на обществени поръчки за изграждане, поддръжка и управление на обществена пасивна свръхшироколентова мрежа в няколко региона в Италия. В рамките на тази процедура, която е за възлагане на пет обособени позиции, заявления за участие подават дружеството Telecom Italia, както и по-специално дружествата Metroweb Sviluppo и OpEn Fiber. Въпреки че е било предварително подбрано, в крайна сметка Metroweb Sviluppo не подава оферта.

През януари 2017 г. Infratel публикува списъка на допуснатите оференти и временното класиране на спечелилите оференти. Съгласно това класиране OpEn Fiber заема първото място по всяка от петте обособени позиции, а дружеството Telecom Italia е класирано на второ място, с изключение на обособена позиция № 4, където заема трето място. Неудовлетворено от изхода на разглежданата процедура, Telecom Italia иска първоначално достъп до документите, свързани с посочената процедура за възлагане. От тях по същество е видно, че между етапа на предварителен подбор и крайния срок за подаване на офертите Metroweb Sviluppo е придобито от OpEn Fiber, на което Европейската комисия не се противопоставя. По-късно Telecom Italia оспорва пред италианските съдилища възлагането на съответните пет обособени позиции.

Като припомня най-напред че съгласно член 28, параграф 2, първо изречение от Директива 2014/24 само икономическите оператори, поканени от възлагащия орган след негова оценка на предоставената информация, могат да подават оферта, Съдът подчертава, че тази разпоредба предполага правна и фактическа идентичност между икономическите оператори, одобрени при предварителния подбор, и тези, които представят офертите. Това правило е предвидено за ограничената процедура, която протича на няколко етапа, и по-специално за етапите на предварителен подбор и на подаване на офертите. Съдът обаче изтъква, че тази разпоредба не предвижда правила относно евентуалните промени, настъпили в структурата или в икономическото състояние и техническите способности на предварително подбрания кандидат.

¹⁵³ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 2014 г., стр. 65).

В това отношение Съдът припомня, че в аналогичния контекст на Директива 2004/17¹⁵⁴ той е разгледал въпроса относно значението на подобни промени в хода на процедура на договаряне за възлагане на обществена поръчка в решение *MT Højgaard u Züblin*¹⁵⁵. В този смисъл Съдът е постановил, че в процедура на договаряне в случай на прекратяване на обединение, предварително избрано именно като обединение, от което част са двама икономически оператори, единият от тях може да замести обединението и да продължи процедурата, без да се нарушава принципът на равенство. Трябва обаче да се установи, че този икономически оператор сам отговаря на първоначално определените от възлагащия орган изисквания (първи критерий) и по-нататъшното му участие в посочената процедура не води до влошаване на конкурентоспособността на останалите оференти (втори критерий).

Що се отнася в конкретния случай до спазването на първия критерий, Съдът приема, че дружеството OpEn Fiber продължава да отговаря на първоначално определените от възлагащия орган изисквания, тъй като неговият фактически капацитет се е увеличил поради придобиването на Metroweb Sviluppo.

Що се отнася до втория критерий, според Съда придобиване като това на Metroweb Sviluppo трябва да се извършва при спазване на правната уредба на Съюза, и по-специално на Регламент № 139/2004¹⁵⁶. В това отношение Съдът изтъква, че на 15 декември 2016 г. на основание на посочения регламент Комисията решава да не се противопоставя на сливането на OpEn Fiber и Metroweb Sviluppo. В този контекст Съдът подчертава, че разпоредби от правото на Съюза, различни от уреждащите обществените поръчки, целят конкретно да осигурят, че операциите по сливане като разглежданата в настоящия случай няма да застрашат съществуването на свободна и лоялна конкуренция на вътрешния пазар. В този смисъл, щом поведението на икономически субект е в съответствие с тези конкретни правила, не би могло да се счита, че неговото участие в такава операция само по себе си може да доведе до влошаване на конкурентоспособността на останалите оференти единствено поради факта, че полученият в резултат от сливането субект ще разполага с по-голям икономически и технически капацитет.

5. Хранителни продукти

С решение *Organisation juive européenne u Vignoble Psagot* (C-363/18, [EU:C:2019:954](#)), обявено на 12 ноември 2019 г. и отнасящо се до тълкуването на Регламент (ЕС) № 1169/2011¹⁵⁷, Съдът, в голям състав, постановява, че *върху храните с произход от окупирани от държавата Израел територии*

154| Директива 2004/17/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координиране на процедурите за възлагане на обществени поръчки от възложители, извършващи дейност във водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги (ОВ L 134, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 8, стр. 3. Посочената директива вече не е в сила.

155| Решение от 24 май 2016 г., *MT Højgaard u Züblin* (C-396/14, [EU:C:2016:347](#)).

156| Регламент (ЕО) № 139/2004 на Съвета от 20 януари 2004 година относно контрола върху концентрациите между предприятия (ОВ L 24, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език 2007 г., глава 8, том 1, стр. 201).

157| Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година за предоставянето на информация за храните на потребителите, за изменение на регламенти (ЕО) № 1924/2006 и (ЕО) № 1925/2006 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 87/250/ЕИО на Комисията, Директива 90/496/ЕИО на Съвета, Директива 1999/10/ЕО на Комисията, Директива 2000/13/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2002/67/ЕО и 2008/5/ЕО на Комисията и на Регламент (ЕО) № 608/2004 на Комисията (ОВ L 304, 2011 г., стр. 18).

трябва да се посочва тяхната територия на произход, а в случай че те са от населено място или съвкупност от населени места, съставляващи израелски селища в тази територия — също и това обстоятелство.

Спорът в главното производство между Organisation juive européenne и Vignoble Psagot Ltd, и ministre de l'Économie et des Finances français (министър на икономиката и финансите, Франция) е относно законосъобразността на известие, което урежда посочването на произхода на стоките от териториите, окупирани от държавата Израел от юни 1967 г. нататък, и изисква върху тези храни да се посочва въпросната информация. Това известие е издадено след публикуване от Европейската комисия на тълкувателно известие относно обозначенията за произход на стоките от тези територии¹⁵⁸.

На първо място Съдът отбелязва, че в съответствие с членове 9 и 26 от Регламент №1169/2011 страната на произход или мястото на произход на храна трябва да се посочва, когато липсата на такова посочване може да заблуди потребителите, като ги остави да смятат, че тази храна произхожда от страна, различна от истинската ѝ страна на произход, или от място, различно от истинското ѝ място на произход. Освен това той отбелязва, че когато върху храна е посочена страната на произход или е посочено мястото на произход, такова посочване не трябва да бъде заблуждаващо.

На второ място Съдът уточнява както тълкуването на понятието „страна на произход“¹⁵⁹, така и това на понятията „страна“ и „територия“ по смисъла на Регламент № 1169/2011. В това отношение той отбелязва, че първото от тези понятия е дефинирано в член 2, параграф 3 от посочения регламент чрез препращане към Митническия кодекс на Съюза¹⁶⁰, съгласно който за произхождащи от дадена „държава“ или „територия“ се считат стоките, които са изцяло получени в тази държава или територия или са претърпели последната си съществена обработка или преработка в посочената държава или територия¹⁶¹.

Що се отнася до понятието „страна“, използвано многократно в Договора за ЕС и Договора за функционирането на ЕС като синоним на понятието „държава“, Съдът посочва, че за да се гарантира непротиворечиво тълкуване на правото на Съюза, на това понятие в Митническия кодекс на Съюза и съответно в Регламент № 1169/2011 следва да се придава едно и също значение. Понятието „държава“ обаче обозначава суверенен субект, упражняващ в своите географски граници всички правомощия, признати от международното право. Що се отнася до понятието „територия“, Съдът отбелязва, че от самата формулировка в Митническия кодекс на Съюза¹⁶² следва, че то обозначава субекти, които не са „държави“ и съответно „страни“. В този контекст посочването върху храни на държавата Израел като тяхна „страна на произход“, при положение че в действителност тези храни произхождат от територии, всяка от които има собствен международен статут, различен от статута на тази държава, но които тя е окупирала и върху които като държава окупатор по смисъла на международното хуманитарно право има ограничена юрисдикция, би могло да заблуди потребителите. Ето защо Съдът постановява, че посочването на територията на произход на разглежданите храни е задължително

158| Тълкувателно известие относно обозначенията за произход на стоките от териториите, окупирани от Израел от юни 1967 г. (ОВ С 375, 2015 г., стр. 4).

159| Член 9, параграф 1, буква и) и член 26, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2011.

160| Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2013 година за създаване на Митнически кодекс на Съюза (ОВ L 269, 2013 г., стр. 1).

161| Член 60 от Регламент № 952/2013

162| Член 60 от Регламент № 952/2013

по смисъла на Регламент № 1169/2011, за да се избегне заблуждаване на потребителите относно обстоятелството, че държавата Израел присъства в тези територии като държава окупатор, а не като суверенен субект.

Що се отнася, на трето и последно място, до понятието „място на произход“¹⁶³, Съдът посочва, че то трябва да се схваща като означаващо всяко конкретно географско пространство в страната или територията на произход на храна, с изключение на адреса на производителя. Така посочването, че дадена храна е от „израелско селище“, намиращо се в някоя от „окупирани от държавата Израел територии“, може да се разглежда като посочване на „място на произход“, доколкото понятието „селище“ означава конкретно определено в географско отношение място.

Освен това, що се отнася до въпроса дали посочването на „израелско селище“ — като обозначаване на мястото на произход — е задължително, Съдът най-напред подчертава, че особеност на селищата на заселници, основани в някои окупирани от държавата Израел територии, е че са конкретен израз на политика за преместване на население, провеждана от тази държава извън нейната територия в нарушение на правилата на международното хуманитарно право¹⁶⁴. По-нататък, Съдът приема, че липсата на това посочване, която предполага, че ще бъде посочена само територията на произход, може да заблуди потребителите. Всъщност при липсата на каквато и да било информация, която да ги осветли по този въпрос, те не могат да знаят, че дадена храна е от населено място или съвкупност от населени места, съставляващи селища на заселници, основани в някоя от посочените територии в нарушение на правилата на международното хуманитарно право. Съдът обаче отбелязва, че по силата на разпоредбите на Регламент № 1169/2011¹⁶⁵ информацията за потребителите трябва да им позволи да направят информиран избор, като вземат предвид не само съображения от здравен, икономически, екологичен и социален характер, но също така и етични съображения или съображения, свързани със спазването на международното право. В това отношение Съдът подчертава, че такива съображения могат да повлияят върху избора на потребителите при покупка.

В решение *Exportslachterij J. Gosschalk u օр.* (C-477/18 и C-478/18, [EU:C:2019:1126](#)), произнесено на 19 декември 2019 г., Съдът е имал повод да доразвие практиката си относно дължимите от кланичните предприятия такси за извършвания от компетентните органи официален ветеринарен контрол. Сезиран с искане за тълкуване на Регламент № 882/2004¹⁶⁶, той постановява, от една страна, че компетентните органи имат право да възлагат в тежест на кланичните предприятия заплатите и разходите на персонала, който конкретно не извършва контрола, пропорционално на времето, от което този административен персонал обективно се нуждае за дейности, неразривно свързани с извършването на контрола. От друга страна, приема, че при определени условия тези органи могат да начисляват такси за заявеното от кланичното предприятие пред компетентния орган, но фактически неизползвано за контрола време, дори контролът да е извършван от външни ветеринарни лекари, които не получават възнаграждение за неизползваното време.

163| Член 9, параграф 1, буква и) и член 26, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2011.

164| Член 49, шеста алинея от Женевската конвенция относно закрила на цивилните лица във време на война, сключена на 12 август 1949 г.

165| Съображения 3 и 4 и член 3, параграф 1 от Регламент № 1169/2011.

166| Регламент (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно официалния контрол, провеждан с цел осигуряване на проверка на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване здравето на животните и хуманното отношение към животните (ОВ L 165, 30.4.2004г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 58, стр. 216).

В главните производства няколко нидерландски кланични предприятия оспорват издадените им от нидерландските органи фактури за извършените в техните кланици ветеринарни инспекции. Такива инспекции се извършват от ветеринарни лекари и помощници, работещи за компетентния орган, или от външни помощници, изпратени от частно дружество. На практика кланичното предприятие подава до компетентния орган заявление, в което се посочват броят на нужните инспектори и времето, необходимо за извършването на контрола. Ако инспекционните дейности приключат по-рано от предвиденото, кланичното предприятие заплаща заявеното, но неизползвано за контрола време.

Според кланичните предприятия това неизползвано време не би следвало да се фактурира, а заплатите и разходите на административния и помощния персонал на компетентния орган не би трябвало да се включват в заплащаните от предприятията такси. Кланичните предприятия оспорват и тарифите, прилагани за дейността на външните ветеринарни лекари, които получават от компетентния орган различно заплащане. Накрая, запитващата юрисдикция има съмнения дали при изчисляването на таксите следва да се вземат предвид разходите, направени за формиране на резерви в частно дружество, което изпраща официални помощници, при положение че целта на резервите е при евентуална санитарна криза да може да се плаща на персонала и след приключването ѝ той да възобнови работа.

Повечето от тези въпроси са свързани със съвместимостта на нидерландската правна уредба с изискването на Регламент № 882/2004 таксите да се събират единствено за финансиране на разходите за официалния контрол, действително направени от компетентния орган¹⁶⁷. В този контекст Съдът най-напред припомня, че изискването за ефективност на официалния контрол е основна грижа за законодателя на Съюза. С оглед на това изискване за ефективност, той отбелязва, на първо място, че административният и помощният персонал също допринасят за ефективността на контрола. Всъщност те освобождават ветеринарните лекари от логистичната работа по инспекционните дейности и допринасят за мониторинга върху контрола. Следователно заплатите и разходите на този персонал могат да се вземат предвид при изчисляването на таксите, но само пропорционално на времето, обективно нужно за дейности, неразривно свързани с извършването на официалния контрол.

На второ място, Съдът постановява, че фактуриране на фактически неизползваното за контрола време е допустимо, когато несъбирането на тези такси би могло да се отрази на ефективността на системата за контрол. Кланичните предприятия следва все пак да имат възможност да уведомяват компетентния орган за желанието си да се съкрати продължителността на контрола спрямо първоначално предвидената, стига това желание да бъде изразено в нарочно определен от този орган разумен срок.

Съдът допълва, че когато инспекцията се извършва от външни ветеринарни лекари, които не получават възнаграждение за неизползваното за контрола време, фактурирането на това неизползвано време предполага да са изпълнени допълнителни условия. В този случай компетентният орган може най-много да начисли сума, съответстваща на размера на таксата след приспадане на разходите за заплати на външните ветеринарни лекари. Освен това така полученият остатък от таксата трябва действително да съответства на предвидени в регламента общи разходи.

Освен това, що се отнася до принципното вземане предвид на възнагражденията на външните ветеринарни лекари, които са по-ниски от тези на ветеринарните лекари, назначени от компетентния орган, Съдът уточнява, че фиксираните такси, които поначало са допустими съгласно Регламент

---

¹⁶⁷| Член 27, параграф 1 и параграф 4, буква а) от Регламент № 882/2004.

№ 882/2004, са приложими и когато контролът се извършва от външни ветеринарни лекари. Тези такси обаче като цяло не бива да са по-високи от разходите, направени от компетентния орган. Ето защо, ако установи, че за даден период е реализирал печалба, този орган трябва да намали фиксираните такси за следващия период.

Накрая, Съдът изключва възможността при изчисляването на таксите да се вземат предвид разходи, направени за формирането на резерви в частно дружество, от което компетентният орган наема помощници. Всъщност таксите могат да покриват само разходите, произтичащи действително от осъществяването на контрол в предприятията от хранителната промишленост.

6. Автомобилно застраховане

В решение *Línea Directa Aseguradora* (C-100/18, [EU:C:2019:517](#)), постановено на 20 юни 2019 г., Съдът тълкува понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на Директива 2009/103¹⁶⁸ относно застраховката „Гражданска отговорност“ за моторни превозни средства, като приема, че в това понятие се включва случай, в който превозно средство, паркирано в частен гараж на сграда от повече от 24 часа, се запалва, при което предизвиква пожар, причинен от електрическата система на това превозно средство, и нанася вреди на тази сграда.

През август 2013 г. превозно средство, паркирано от повече от 24 часа в частен гараж на сграда, се запалва и нанася вреди. Причина за пожара е електрическата система на превозното средство. Собственикът на превозното средство е сключил застраховка „Гражданска отговорност“ във връзка с използването на моторни превозни средства с дружеството Línea Directa. Сградата е застрахована към дружеството Segurcaixa, което изплаща на дружеството — собственик на тази сграда, обезщетение в размер на 44 704,34 EUR за причинените вреди.

През март 2014 г. Segurcaixa предявява иск срещу Línea Directa, като претендира последното да бъде осъдено да възстанови изплатеното обезщетение, с мотива че щетата е причинена от „произшествие при използването на превозно средство“ по смисъла на испанското право, което се покрива от застраховката на превозното средство. Искът на Segurcaix е отхвърлен от първата инстанция. В апелативното производство Línea Directa е осъдено да заплати обезщетението, претендирано от Segurcaixa. Línea Directa подава касационна жалба срещу това решение пред Tribunal Supremo (Върховен съд, Испания). Тъй като не е сигурен как трябва да се тълкува понятието „използване на превозни средства“ от Директива 2009/103, този съд решава да отправи до Съда няколко преюдициални въпроса.

Съдът най-напред припомня, че понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на посочената директива¹⁶⁹ представлява самостоятелно понятие на правото на Съюза, чието тълкуване не може да бъде оставено на преценката на всяка държава членка. Той също така подчертава, че целта за защита на пострадалите от произшествия, предизвикани от тези превозни средства, винаги и все по-настойчиво е преследвана от законодателя на Съюза.

168| Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка (ОВ L 263, 2009 г., стр. 11).

169| Член 3, първа алинея от Директива 2009/103 предвижда, че всяка държава членка, при спазване на член 5 от тази директива, предприема всички подходящи мерки с цел застраховането на гражданската отговорност при използването на превозни средства, които обикновено се намират на нейна територия.

Като взема предвид своята практика¹⁷⁰, Съдът припомня, че понятието „използване на превозни средства“ не обхваща само хипотезите на движение по пътищата, а и всяко използване на превозно средство в съответствие с обичайната му функция, и по-специално всяко използване на превозно средство като средство за транспорт. В този контекст Съдът отбелязва, от една страна, че фактът, че участвалото в произшествие превозно средство не се е движело към момента на настъпване на произшествието, сам по себе си не изключва възможността използването на това превозно средство към този момент да е съобразено с функцията му на средство за транспорт. Освен това въпросът дали двигателят на съответното превозно средство е бил включен или не към момента на настъпване на произшествието също не е определящ. От друга страна, от нито една разпоредба на Директива 2009/103 не следва, че задължението за сключване на застраховка и защитата, която това задължение цели да осигури на пострадалите от произшествия, причинени от моторни превозни средства, важат само за хипотезите на използване на такива превозни средства на определени терени или пътища.

Въз основа на това Съдът съответно заключава, че понятието „използване на превозни средства“ по смисъла на Директива 2009/103 не зависи от характеристиките на терена, на който се използва това превозно средство, и по-специално от обстоятелството, че към момента на произшествието съответното превозно средство е било спряно и се е намирало на паркинг. При това положение Съдът приема, че паркирането и периодът, в който превозното средство не се движи, са нормални и необходими етапи, присъщи за използването му като средство за транспорт. Така превозното средство е използвано съобразно с функцията му на средство за транспорт по принцип и когато е паркирано между две придвижвания.

В случая Съдът счита, че паркирането на превозно средство в частен гараж представлява използване на същото съобразно с функцията му на средство за транспорт, като този извод не се опровергава от обстоятелството, че посоченото превозно средство е било паркирано повече от 24 часа в този гараж.

Накрая, що се отнася до обстоятелството, че разглежданото в главното производство произшествие е следствие от пожар, причинен от електрическата система на превозно средство, Съдът приема, че след като превозното средство, което е предизвикало произшествието, отговаря на определението за „превозно средство“ по смисъла на Директива 2009/103¹⁷¹, няма основание да се установява коя от частите на посоченото превозно средство е предизвикала вредоносното събитие, нито да се определят функциите, които изпълнява тази част.

7. Контрол на придобиването и притежаването на оръжие

С решение **Чешка република/Парламент и Съвет** (C-482/17, [EU:C:2019:1035](#)), постановено на 3 декември 2019 г., Съдът отхвърля жалбата за пълна или частична отмяна на Директива 2017/853¹⁷² (наричана по-нататък „обжалваната директива“), с която Европейският парламент и Съветът са изменили

170| Вж. по-специално решения от 20 декември 2017 г., **Núñez Torreiro** (C-334/16, [EU:C:2017:1007](#)), и от 15 ноември 2018 г., **BTA Baltic Insurance Company** (C-648/17, [EU:C:2018:917](#)).

171| Член 1, точка 1 от Директива 2009/103.

172| Директива (ЕС) 2017/853 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 година за изменение на Директива 91/477/ЕИО на Съвета относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие (ОВ L 137, 2017 г., стр. 22).

*Директива 91/477/ЕИО на Съвета относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие*¹⁷³ (наричана по-нататък „Директивата за огнестрелните оръжия“). Съдът постановява, че мерките, взети от Европейския парламент и от Съвета в обжалваната директива, не съдържат нарушения на принципите на предоставената компетентност, на пропорционалност, на правна сигурност, на защита на оправданите правни очаквания и на недопускане на дискриминация, на които Чешката република се позовава в подкрепа на жалбата си.

С цел премахване на проверките по вътрешните граници в Шенгенското пространство Директивата за огнестрелните оръжия въвежда минимална хармонизирана рамка относно притежаването и придобиването на огнестрелно оръжие и неговото пренасяне между държавите членки. За тази цел посочената директива включва разпоредби относно условията, при които огнестрелни оръжия от различни категории могат да бъдат придобивани и притежавани, като с оглед на изискванията за обществена сигурност същевременно предвижда, че придобиването на някои видове огнестрелни оръжия трябва да бъде забранено.

След някои терористични актове, през 2017 г. Европейският парламент и Съветът приемат обжалваната директива, за да въведат по-строги правила за най-опасните дезактивирани и полуавтоматични огнестрелни оръжия. В същото време тази директива цели да улесни свободното движение на някои оръжия, като установява по-специално правила за маркировка.

Що се отнася до автоматичните огнестрелни оръжия, видоизменени в полуавтоматични огнестрелни оръжия, които са забранени по принцип, обжалваната директива съдържа дерогация, условията за която са изпълнени само от Швейцария, която е част от Шенгенското пространство и спрямо която се прилага Директивата за огнестрелните оръжия. Става въпрос по-специално за условието за наличие на военна система, която е основана на обща наборна служба и в която през последните 50 години се е прилагала система на прехвърляне на огнестрелни оръжия на лица, напускащи армията.

Чешката република подава жалба до Съда за пълна или частична отмяна на обжалваната директива. В това производство Чешката република е подкрепяна от Унгария и Полша, а Европейският парламент и Съветът — от Франция и Европейската комисия.

Що се отнася до твърдяното нарушение на принципа на предоставената компетентност, най-напред Съдът припомня, че дори когато акт, приет на основание член 114 ДФЕС, какъвто е Директивата за огнестрелните оръжия, вече е отстранил всякакви пречки за търговията в хармонизираната с него област, законодателят на Съюза не може да бъде лишен от възможността да адаптира този акт на основание на посочената разпоредба към всяка промяна в обстоятелствата, като се има предвид възложената му задача да следи за защитата на признатите от Договора общи интереси. Борбата с международния тероризъм и с тежките престъпления, както и поддържането на обществената сигурност обаче са част от тези общи интереси.

На следващо място, що се отнася до правна уредба за изменение на съществуваща такава, Съдът е уточнил, че за установяване на правното основание на последната трябва да се вземе предвид съществуващата правна уредба, която тя изменя, и по-специално нейната цел и нейното съдържание. Всъщност изолираното разглеждане на акта за изменение би могло да доведе до парадоксалния резултат този акт да не може да се приеме на основание член 114 ДФЕС, но законодателят на Съюза да може да стигне до същия нормативен резултат, като отмени първоначалния акт и въз основа на тази разпоредба го преработи изцяло в нов акт. Ето защо Съдът приема, че правното основание, на

¹⁷³ | Директива 91/477/ЕИО на Съвета от 18 юни 1991 година относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие (ОВ L 256, 1991 г., стр. 51; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 10, стр. 233).

което обжалваната директива е трябвало да бъде приета, е следвало да се установи, като се държи сметка както за контекста, състоящ се от Директивата за огнестрелните оръжия, така и за правната уредба, произтичаща от измененията на последната директива с обжалваната директива.

На последно място, що се отнася до сравнението на целта и съдържанието на Директивата за огнестрелните оръжия с тези на обжалваната директива, Съдът установява, че двете директиви са насочени към това да се осигури сближаване на разпоредбите на държавите членки в областта на свободното движение на огнестрелни оръжия за граждански цели, като същевременно се регламентира тази свобода чрез гаранции за сигурност, пригодени към естеството на тези стоки и че в това отношение обжалваната директива само регулира равновесието, установено с Директивата за огнестрелните оръжия между тези две цели, за да го адаптира към изменението на обстоятелствата.

По този въпрос Съдът припомня, че хармонизирането на аспектите, свързани с безопасността на стоките, е един от съществените елементи за осигуряване на доброто функциониране на вътрешния пазар, тъй като различната правна уредба в тази област може да създаде пречки за търговията. Тъй като обаче особеността на огнестрелните оръжия е тяхната опасност не само за потребителите, но и за широката общественост, Съдът подчертава, че съображения, свързани с обществената сигурност, са абсолютно необходими в рамките на правна уредба относно придобиването и притежаването на тези стоки.

При тези условия Съдът постановява, че законодателят на Съюза не е превишил свободата на преценка, която му предоставя член 114 ДФЕС, като е приел обжалваната директива въз основа на тази разпоредба.

Що се отнася до твърдяното нарушение на принципа на пропорционалност, Съдът разглежда въпроса дали Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество¹⁷⁴ предвижда формално задължение за Комисията да направи оценка на въздействието на мерките, планирани с приемането на обжалваната директива, за да може да се прецени тяхната пропорционалност. В това отношение Съдът изтъква, че изготвянето на оценки на въздействието представлява етап от законодателния процес, който по правило трябва да бъде осъществен, когато дадена законодателна инициатива може окаже значително икономическо, екологично или социално въздействие. При все това от текста на това споразумение не произтича задължение за извършване на такава оценка при всички положения.

Ето защо неизвършването на оценка на въздействието не може да се квалифицира като нарушение на принципа на пропорционалност, когато законодателят на Съюза се намира в особено положение, което налага да се спести нейното извършване, при условие обаче той да разполага с достатъчно данни, позволяващи му да прецени пропорционалността на предвижданите мерки.

По-нататък в решението Съдът приема, че законодателят на Съюза е разполагал с множество анализи и препоръки, обхващащи всички споменати в доводите на Чешката република теми и че, обратно на твърдяното от тази държава членка, предвид посочените анализи и препоръки критикуваните мерки не изглеждат явно неподходящи по отношение на целите за гарантиране на обществената сигурност на гражданите на Съюза и за улесняване на функционирането на вътрешния пазар на огнестрелните оръжия за граждански цели.

¹⁷⁴ Междунституционално споразумение между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия за по-добро законотворчество от 13 април 2016 г. (ОВ L 123, 2016 г., стр. 1).

Поради това Съдът постановява, че в настоящия случай институциите на Съюза не са превишили широкото право на преценка, което имат, когато трябва да извършват такива комплексни преценки и оценки от политическо, икономическо или социално естество. Накрая, Съдът отхвърля и доводите на Чешката република, насочени по-специално срещу някои разпоредби от обжалваната директива, които тази държава членка счита за противоречащи на принципите на пропорционалност, на правна сигурност и на защита на оправданите правни очаквания на категориите собственици или държатели на оръжия, за които в приложение на обжалваната директива потенциално е предвиден по-строг режим, а също и на последно място на принципа на недопускане на дискриминация.

Що се отнася до последния принцип, Съдът постановява по-специално че дерогацията в полза на Швейцария отчита едновременно културата и традициите на тази държава, както и обстоятелството, че поради тези традиции последната има опит и доказан капацитет за проследяване и надзор на съответните лица и оръжия, които дават възможност да се допусне, че въпреки тази дерогация преследваните с обжалваната директива цели, свързани с обществената сигурност, ще бъдат постигнати. Предвид факта, че никоя държава — членка на Европейския съюз, не изглежда да се намира в положение, сходно с това на Швейцария, не е налице дискриминация.

XIV. Интернет и електронна търговия

В този раздел следва да се посочат различни решения, три от които са от областта на защитата на личните данни, а едно е от областта на електронната търговия. Освен това две решения *Funke Medien NRW* (C-469/17) и *Spiegel Online* (C-516/17), и двете обявени на 29 юли 2019 г., се отнасят до защитата на изключителните права на авторите при възпроизвеждане и публично разглашаване на техните произведения в интернет. Последните решения са представени в раздел XIII.1 „Авторско право“.

1. Защита на личните данни

В областта на защитата на личните данни големият състав на Съда постановява три особено важни решения. В две решения Съдът уточнява, от една страна, задълженията на лицето, което управлява интернет търсачка, в рамките на премахване от резултатите при търсене на чувствителни данни, и от друга страна, териториалния обхват на премахването от резултатите при търсене. Третото решение е свързано със съгласието на потребител на интернет сайт за съхраняване на информация или за достъп до информация с помощта на бисквитки.

С решение от 24 септември 2019 г., **GS и др. (Премахване на чувствителни данни от резултатите при търсене)** (C-136/17, [EU:C:2019:773](#)), големият състав на Съда уточнява задълженията на лицето, което управлява интернет търсачка, при искане за премахване на чувствителни данни от резултатите при търсене (дереферирание).

Google отказва да уважи искания на четири лица за премахване от списъка с резултати — който се показва от интернет търсачката, след търсене, извършено въз основа на техните съответни имена — на различни хипервръзки, водещи към уебстраници, публикувани от трети лица, а именно към статии от пресата. След подадени жалби от тези четири лица *Commission nationale de l'informatique et des libertés* (Национална комисия по информационните технологии и свободите, CNIL) (Франция) отказва да уведоми Google да изпълни заявените искания за премахване от резултатите при търсене.

Сезираният с делото Conseil d'État (Държавен съвет, Франция) иска от Съда да уточни задълженията на лицето, което управлява интернет търсачка, при обработването на искане за премахване от резултатите при търсене съгласно Директива 95/46¹⁷⁵.

Първо, Съдът припомня, че обработването на лични данни, разкриващи расов или етнически произход, политически възгледи, религиозни или философски убеждения, членство в професионални съюзи, както и на данни, свързани със здравословното състояние и половия живот, е забранено¹⁷⁶, освен с някои изключения и дерогации. Що се отнася до обработването на данни, отнасящи се до закононарушения, наказателни присъди или мерки за сигурност, по принцип то се извършва само под контрола на официален орган или ако националното законодателство предвижда подходящи гаранции¹⁷⁷.

Съдът приема, че забраната и ограниченията за обработването на специалните категории от данни се прилагат по отношение на лицето, което управлява интернет търсачка, по подобие на всеки друг администратор на лични данни. Всъщност целта на тези забрани и ограничения се състои в осигуряването на по-голяма защита по отношение на подобно обработване, което поради особената чувствителност на тези данни може да представлява особено тежко вмешателство в основните права на зачитане на личния живот и на защита на личните данни¹⁷⁸.

Лицето, което управлява интернет търсачка, обаче е отговорно не поради факта, че лични данни се намират на уеб страница, публикувана от трето лице, а поради факта че се препраща към тази страница. При тези условия забраните и ограниченията относно обработването на чувствителни данни се прилагат спрямо лицето, управляващо интернет търсачка, само поради това препращане (рефериране) и следователно посредством проверка, която трябва да се извърши под контрола на компетентните национални органи въз основа на подадено от съответното лице искане.

Второ, Съдът приема, че когато лицето, управляващо интернет търсачка, е сезирано с искане за премахване от резултатите при търсене на чувствителни данни, то по принцип е длъжно, освен при някои изключения, да уважи това искане. Що се отнася до тези изключения, лицето, управляващо интернет търсачка, може по-специално да откаже да изпълни такова искане, когато констатира, че връзките водят към данни, които явно са направени публично достояние от съответното физическо лице¹⁷⁹, при условие че препращането към такива връзки отговаря на другите изисквания за законосъобразност на обработването на лични данни и ако физическото лице няма правото да възрази срещу въпросното препращане по съображения, свързани с неговото конкретно положение¹⁸⁰.

175| Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 година за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни (ОВ L 281, 1995 г., стр. 31; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 17, стр. 10). Тази директива е отменена, считано от 25 май 2018 г. от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 2016 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 127, 2018 г., стр. 2).

176| Член 8, параграф 1 от Директива 95/46 и член 9, параграф 1 от Регламент 2016/679.

177| Член 8, параграф 5 от Директива 95/46 и член 10 от Регламент 2016/679.

178| Правото на личен живот и правото на защита на личните данни са гарантирани от членове 7 и 8 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

179| Член 8, параграф 2, буква д) от Директива 95/46 и член 9, параграф 2, буква д) от Регламент 2016/679.

180| Член 14, първа алинея, буква а) от Директива 95/46 и член 21, параграф 1 от Регламент 2016/679.

Във всички случаи, когато лицето, което управлява интернет търсачка, е сезирано с искане за премахване от резултатите при търсене, то трябва да провери дали включването в списъка с резултати на връзката към уебстраница, на която са публикувани чувствителни данни, който списък се показва след търсене, извършено въз основа на името на това лице, се оказва напълно необходимо за защитата на свободата на информация на потребителите на интернет¹⁸¹, които са потенциално заинтересовани да имат достъп до тази страница посредством такова търсене. В това отношение Съдът подчертава, че ако правото на зачитане на личен живот и правото на защита на личните данни по принцип имат предимство пред свободата на информация на потребителите на интернет, това равновесие все пак в конкретни случаи може да зависи от естеството на въпросната информация и от чувствителността ѝ по отношение на личния живот на съответното физическо лице, както и от интереса на обществеността да разполага с тази информация, който може да бъде различен по-специално в зависимост от ролята на това лице в обществения живот.

Трето, Съдът приема, че при подадено искане за премахване от резултатите при търсене на данни за съдебно производство в областта на наказателното право, водено срещу съответното физическо лице, които се отнасят до по-ранен етап от това производство и вече не отговарят на действителното положение, лицето, което управлява интернет търсачка, трябва да прецени дали с оглед на всички обстоятелства по случая посоченото физическо лице има право въпросната информация да не бъде повече свързвана към настоящия момент с неговото име чрез списък с резултати, който се показва след търсене, извършено въз основа на това име. Ако обаче случаят не е такъв, поради факта че включването на разглежданата връзка се оказва напълно необходимо за съвместяване на правото на зачитане на личния живот и на правото на защита на данните на съответното физическо лице със свободата на информация на потенциално заинтересованите интернет потребители, управляващото интернет търсачка лице е длъжно, най-късно при искането за премахване от резултатите при търсене, да преустрои списъка с резултатите, така че общата представа, която получава интернет потребителят, да отразява действителното съдебно положение, което по-специално налага връзки към уебстраници, съдържащи съответната информация, да се появяват на първо място в този списък.

С решение от 24 септември 2019 г., **Google (Териториален обхват на премахването от резултатите при търсене)** (C-507/17, [EU:C:2019:772](#)), големият състав на Съда постановява, че *управляващото интернет търсачка лице по принцип е длъжно да извърши премахване от резултатите при търсене (дерефериране) единствено във версиите на своята търсачка, съответстващи на всички държави членки.*

Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL) (Франция) приканва Google, когато изпълнява искане за премахване от резултатите при търсене, да извърши заличаване на хипервръзки към уебстраници с лични данни на субекта от списъка на резултатите, който се показва след търсене въз основа на името на този субект на данни, във всички разширения на имена на домейни от своята интернет търсачка. След като Google отказва да изпълни тази покана, CNIL му налага санкция в размер на 100 000 EUR. Сезираният от Google Conseil d'État иска от Съда да уточни в какъв териториален обхват лицето, което управлява интернет търсачка, трябва да приложи правото на премахване от резултатите при търсене, за да изпълни Директива 95/46.

Съдът преди всичко припомня, че на основание правото на Съюза физическите лица могат да предявят правото си на премахване от резултатите при търсене пред управляващото интернет търсачка лице, което разполага с едно или повече места на установяване на територията на Съюза, независимо дали

¹⁸¹ | Правото на свобода на изразяване на мнение и свобода на информация е установено в член 11 от Хартата.

обработването на лични данни (в случая включване в резултатите при търсене на хипервръзки към уебстраници, на които се появяват лични данни на предявяващото това право лице) се извършва в Съюза или не¹⁸².

Относно обхвата на правото на премахване от резултатите при търсене Съдът приема, че управляващото интернет търсачка лице е длъжно да извърши това премахване не във всички версии на своята търсачка, а във версиите ѝ, съответстващи на всички държави членки. В това отношение той отбелязва, че макар, като се имат предвид характеристиките на интернет и на интернет търсачките, премахване от резултатите при търсене във всички версии на една търсачка да е в състояние да осъществи напълно целта на законодателя на Съюза да гарантира високо ниво на защита на личните данни в целия Съюз, от правото на Съюза¹⁸³ обаче изобщо не следва, че за да се гарантира постигането на такава цел, законодателят на Съюза е избрал да предостави на това право на премахване от резултатите при търсене обхват, който излиза извън територията на държавите членки. По-конкретно, макар правото на Съюза да въвежда механизми за сътрудничество между надзорните органи на държавите членки, за да могат да стигнат до единно решение, основано на претегляне между, от една страна, правото на зачитане на личния живот и на защита на личните данни и от друга, интереса на обществеността в различните държавите членки да има достъп до информация, следва да се отбележи, че понастоящем не са предвидени такива механизми, що се отнася до обхвата на премахването от резултатите при търсене извън Съюза.

В настоящия си етап на развитие правото на Съюза задължава управляващото интернет търсачка лице да извърши исканото премахване от резултатите при търсене не само във версията на интернет търсачката, съответстваща на държавата членка по пребиваване на лицето с право на такова премахване, а във версиите ѝ, съответстващи на всички държави членки, и то по-специално за да се гарантира последователно и високо ниво на защита в целия Съюз. Освен това, ако е необходимо, управляващият интернет търсачката трябва да вземе достатъчно ефикасни мерки, за да бъдат възпрени или поне сериозно разколебани интернет потребителите в Съюза да осъществяват, евентуално от версия на интернет търсачката, съответстваща на трета държава, достъп до хипервръзките, предмет на искането за премахване, а националната юрисдикция следва да провери дали мерките, приети от управляващото търсачката лице, отговарят на тези изисквания.

Накрая Съдът подчертава, че макар правото на Съюза да не изисква от лицето, управляващо интернет търсачка, да извършва премахване от резултатите при търсене във всички нейни версии, то обаче и не забранява това. Следователно надзорният или съдебният орган на държава членка запазва компетентността си да извърши съгласно националните стандарти за защита на основните права претегляне между, от една страна, правото на субекта на данни да се зачита личният му живот и да се защитават личните му данни, и от друга, правото на свобода на информация и след това претегляне да изиска евентуално от управляващото интернет търсачката лице да извърши премахване от резултатите при търсене във всички нейни версии.

С решение от 1 октомври 2019 г., *Planet49* (C-673/17, [EU:C:2019:801](#)), Съдът, заседаващ в голям състав, постановява, че даването на съгласие за съхраняване на информация или за достъп до информация с помощта на бисквитки, инсталирани в крайното оборудване на потребител на интернет сайт, не е действително, когато разрешението произтича от предварително маркирано с отметка квадратче, независимо от това дали съответната информация представлява или не лични данни. Освен това

¹⁸²| Член 4, параграф 1, буква а) от Директива 95/46 и член 3, параграф 1 от Регламент 2016/679.

¹⁸³| Член 12, буква б) и член 14, първа алинея, буква а) от Директива 95/46, както и член 17, параграф 1 от Регламент 2016/679.

Съдът уточнява, че доставчикът на услуги трябва да укаже на потребителя на интернет сайт продължителността на функциониране на бисквитките, както и дали трети лица имат или не възможност за достъп до тях.

Спорът в главното производство е относно организирането на промоционална игра от Planet49 на интернет сайта www.dein-masbook.de. За да участват, интернет потребителите трябва да въведат името и адреса си на уебстраница, на която се намират полета за отбелязване. Полето, с което се разрешава инсталирането на бисквитки, е предварително отменено. Сизиран с жалба на германската Федерация на сдруженията на потребители, Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) изпитва съмнения относно действителността на съгласие, получено от потребителите с помощта на предварително отменено поле, както и относно обхвата на задължението за предоставяне на информация, възложено на доставчика на услуги.

Преюдициалното запитване по същество е относно тълкуването на понятието за съгласие по смисъла на Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации¹⁸⁴ във връзка с Директива 95/46¹⁸⁵, както и с Общия регламент относно защитата на данните¹⁸⁶.

Първо, Съдът отбелязва, че член 2, буква з) от Директива 95/46, към която препраща член 2, буква е) от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации, дефинира съгласието като „всяко свободно изразено, конкретно и информирано указание за волята на съответното физическо лице, с което то дава израз на своето съгласие за обработка на личните данни, които се отнасят до него“. Той отбелязва, че изискването за „манифестиране“ на воля от страна на съответното лице очевидно изисква положително, а не отрицателно действие. Съгласието, дадено посредством предварително отменено поле, обаче не е свързано с положително действие от страна на потребителя на интернет сайт. Освен това генезисът на член 5, параграф 3 от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации, която след изменението си с Директива 2009/136 предвижда, че потребителят трябва да „е дал своето съгласие“ за инсталирането на бисквитки, показва, че съгласието на потребителя вече не може да се презумира и трябва да произтича от негово положително действие. Накрая, активно съгласие вече се предвижда в Общия регламент относно защитата на данните¹⁸⁷, член 4, точка 11 от който изисква волеизявление под формата по-специално на „ясно потвърждаващо действие“, а съображение 32 от същия изрично изключва наличието на съгласие в случай на „мълчание[...], предварително отменени[...] полета или липса[...] на действие“.

Поради това Съдът постановява, че даването на съгласие не е действително, когато съхраняването на информация или достъпът до информация, която вече се съхранява на крайното оборудване на потребител на интернет сайт, се позволява чрез предварително маркирано с отметка квадратче, от което потребителят трябва да премахне отметката, за да откаже съгласието си. Той добавя, че

184| Член 2, буква е) и член 5, параграф 3 от Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации) (ОВ L 201, 2002 г., стр. 37; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 36, стр. 63), изменена с Директива 2009/136/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 г. (ОВ L 337, 2009 г., стр. 11).

185| Член 2, буква з).

186| Член 6, параграф 1, буква а) от Регламент 2016/679.

187| Член 6, параграф 1, буква а) от Регламент 2016/679.

обстоятелството, че потребителят натиска бутона за участие в разглежданата промоционална игра, не би могло да бъде достатъчно, за да се счита, че даването на съгласие от негова страна за записването на бисквитки е било действително.

Второ, Съдът констатира, че член 5, параграф 3 от Директивата за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации има за цел да защити потребителя от всяка намеса в личния му живот, независимо от въпроса дали намесата е свързана или не с лични данни. От това следва, че понятието за съгласие не трябва да се тълкува по различен начин в зависимост от това дали информацията, която се съхранява или консултира на крайното оборудване на потребител на сайт в Интернет, представлява или не лични данни.

Трето, Съдът отбелязва, че същата разпоредба изисква потребителят да е дал съгласие след получаване на ясна и изчерпателна информация, по-специално относно целите на обработването. Ясната и изчерпателна информация трябва да позволи на потребителя лесно да определи последиците от евентуално даденото съгласие и да гарантира, че то се дава напълно съзнателно. В това отношение Съдът приема, че продължителността на функционирането на бисквитките, както и възможността трети лица да имат или не достъп до тези бисквитки, са част от ясната и изчерпателна информация, която трябва да се предостави на потребителя на интернет сайт от доставчика на услуги.

2. Електронна търговия

С решение от 19 декември 2019 г., **Airbnb Ireland** (C-390/18, [EU:C:2019:1112](#)), големият състав на Съда приема, от една страна, че *посредническа услуга, която има за предмет свързване чрез електронна платформа и срещу възнаграждение на потенциални наематели с професионални или непрофесионални наемодатели, предлагащи услуги по краткосрочно настаняване под наем, и която се предоставя заедно с други съпътстващи я услуги, трябва да се квалифицира като „услуга на информационното общество“ по Директива 2000/31 за електронната търговия*¹⁸⁸. От друга страна, Съдът приема, че в хода на наказателно производство с искане за конституиране на граждански ищец частноправен субект може да възрази срещу прилагането спрямо него на мерки на една държава членка, които ограничават свободата на движение на услуга, предоставяна от него от друга държава членка, когато за мерките не е направено уведомление в съответствие с член 3, параграф 4, буква б), второ тире от същата директива.

Спорът в главното производство се отнася до образувано във Франция наказателно производство по оплакване с искане за конституиране на граждански ищец, подадено от Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (Асоциация за настаняване и професионален туризъм) срещу Airbnb Ireland. Ирландското дружество Airbnb Ireland оперира електронна платформа, която позволява по-специално във Франция срещу заплащане на комисиона професионални наемодатели и частни лица, които предлагат услуги по краткосрочно настаняване под наем, да бъдат свързани с лица, които търсят такъв начин на настаняване. Освен това Airbnb Ireland предлага на наемодателите и съпътстващи услуги, като например образец за изготвяне на съдържанието на офертите, застраховка „Гражданска отговорност“, инструмент за определяне на наемната цена и свързаните с дейността му платежни услуги.

¹⁸⁸ Директива 2000/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2000 година за някои правни аспекти на услугите на информационното общество, и по-специално на електронната търговия на вътрешния пазар (Директива за електронната търговия) (ОВ L 178, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 29, стр. 257).

Асоциацията, подала оплакване срещу Airbnb Ireland, твърди, че посредством приложението на платформата си това дружество не само свързва страни, а и че упражнява дейност на агент на недвижими имоти, без да притежава изискваната за целта професионална карта, поради което нарушава приложимия във Франция за лица, които по занятие осъществяват дейност с недвижими имоти, Закон Hoguet. От своя страна Airbnb Ireland твърди, че посочената правна уредба при всички случаи противоречи на Директива 2000/31.

Първо, по поставения му въпрос за квалификацията на посредническата услуга, която Airbnb Ireland предоставя, Съдът припомня, като се позовава на решение *Asociación Profesional Elite Taxi*¹⁸⁹, че ако дадена посредническа услуга отговаря на условията по член 1, параграф 1, буква б) от Директива 2015/1535¹⁹⁰, към който препраща член 2, буква а) от Директива 2000/31 — а именно, предоставяна срещу възнаграждение, от разстояние, чрез електронно средство и по индивидуална молба от получателя на услугите — тя принципно представлява „услуга на информационното общество“, различна от свързаната с нея последваща услуга. Това обаче не е така, ако се окаже, че посредническата услуга е неразделна част от една обща услуга, чийто главен компонент е услуга с различна правна квалификация.

В случая Съдът приема, че посредническа услуга като предоставяната от Airbnb Ireland отговаря на споменатите условия, като естеството на връзките между посредническата услуга и услугата по настаняване не дава основание за отхвърляне както на квалификацията „услуга на информационното общество“ за посредническата услуга, така и следователно на приложимостта спрямо нея на Директива 2000/31.

За да подчертае, че такава посредническа услуга е отделима от свързаната с нея услуга по настаняване, Съдът отбелязва, първо, че с нея се цели не само настаняване, а че по същество се състои в това да предостави инструмент за представяне и за търсене на отдавани под наем помещения, който улеснява сключването в бъдеще на договори за наем. Поради не може да се приеме, че такъв вид услуга само съпътства общата услуга по настаняване. Второ, Съдът подчертава, че посредническа услуга като предоставяната от Airbnb Ireland съвсем не е абсолютно необходима за предоставянето на услуги по настаняване, тъй като наемателите и наемодателите разполагат за целта с много други способности, някои от които съществуват от доста време. Трето, накрая Съдът отбелязва, че от съдържащите се в преписката по делото материали не се установява Airbnb да определя по какъвто и да било начин размера или максималния размер на исканите от използващите платформата му наемодатели наемни цени.

Съдът уточнява също и че така направената констатация не би могла да се постави под въпрос предвид другите предлагани от Airbnb Ireland услуги, тъй като те само съпътстват предоставяната от това дружество посредническа услуга. Освен това Съдът посочва, че за разлика от посредническите услуги, които се разглеждат в решение *Asociación Profesional Elite Taxi et Uber France*¹⁹¹, нито посредническата услуга, нито другите съпътстващи я услуги на Airbnb Ireland позволяват да се установи решаващо влияние на това дружество върху свързаните с дейността му услуги по настаняване, що се отнася както до определянето на исканите наемни цени, така и до подбора на наемодателите или на предлаганите за отдаване под наем на платформата му помещения.

189| Решение от 20 декември 2017 г., *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, [EU:C:2017:981](#)), точка 40.

190| Директива (ЕС) 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 година установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите регламенти и правила относно услугите на информационното общество (ОВ L 241, 2015 г., стр. 1).

191| Решение от 10 април 2018 г., *Uber France* (C-320/16, [EU:C:2018:221](#)).

Второ, Съдът разглежда въпроса дали в спора по главното производство *Airbnb Ireland* може да възрази срещу прилагането спрямо него на правна уредба като Закона *Hoguet*, с който се ограничава свободното предоставяне на услуги на информационното общество от оператор от друга държава членка с мотива, че Франция не е уведомила за този закон в съответствие с член 3, параграф 4, буква б), второ тире от Директива 2000/31. В това отношение Съдът отбелязва, че фактът, че посоченият закон предхожда влизането в сила на Директива 2000/31, не може да има за последица освобождаване на Френската република от задължението ѝ за уведомяване. По-нататък, като се основава на съображенията в решение *CIA Security International*¹⁹², Съдът приема, че това задължение представлява съществено процесуално изискване и че следва да му се признае директен ефект. С оглед на това Съдът стига до заключението, че частноправен субект може да се позове на неспазването от държава членка на задължението за уведомяване на такава мярка в хода не само на насочено срещу него наказателно производство, но и в хода на производство по разглеждане на искане за обезщетение, предявено от друг, конституиран като граждански ищец частноправен субект.

XV. Социална политика

В областта на социалната политика следва да бъдат отбелязани редица решения. Те засягат както принципа на равно третиране в областта на заетостта и социалното осигуряване, така и организацията на работното време, правото на платен годишен отпуск или закрилата на работниците в случай на неплатежоспособност на техния работодател.

1. Равно третиране в областта на заетостта и социалната сигурност

Внимание заслужават четири решения, които на едно или друго основание разглеждат въпроса за различното третиране въз основа пол или сексуална ориентация, както и въз основа на религия. В петото решение, постановено по дело *Комисия/Полша (Независимост на общите съдилища)* (C-192/18, [EU:C:2019:924](#)), обявено на 5 ноември 2019 г., големият състав на Съда уважава иска за установяване на неизпълнение на задължения, предявен от Комисията срещу Република Полша, и констатира, че тази държава членка не е изпълнила задълженията си по правото на Съюза, от една страна, като е въвела различна пенсионна възраст за жените и за мъжете — полски магистрати, и от друга страна, като е намалила пенсионната възраст за съдиите от общите съдилища, предоставяйки същевременно на министъра на правосъдието правомощието да удължава периода на служба за тези съдии¹⁹³.

В своето решение *Е.В.* (C-258/17, [EU:C:2019:17](#)), постановено на 15 януари 2019 г., големият състав на Съда се произнася *по прилагането на Директива 2000/78*¹⁹⁴ (наричана по-нататък „Директивата за борба с дискриминацията“) *по отношение на прието през 1975 г. дисциплинарно решение, с което се*

192| Решение от 30 април 1996 г., *CIA Security International* (C-194/94, [EU:C:1996:172](#)).

193| Това решение е представено в раздел I.1, „Право на справедлив съдебен процес“.

194| Директива 2000/78/ЕО на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите (ОВ L 303, 2000 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 7).

разпорежда ранно пенсиониране на държавен служител с намаление с 25 % на размера на неговата пенсия. Това дисциплинарно наказание е наложено на австрийски полицейски служител, който е осъден за престъплението опит за блудство с непълнолетни лица от същия пол. През 2009 г. въпросният служител оспорва пред пенсионните органи по-специално правните последици на посоченото дисциплинарно решение. След като е сезирана с това дело, запитващата юрисдикция установява, че разглежданото дисциплинарно решение се основава на разлика в третирането, основана на сексуалната ориентация, доколкото наказанието, предвидено в националната правна уредба, приложима към момента на настъпване на фактите по делото, е щяло да бъде значително по-леко, ако блудството, за което е било наложено наказанието, не е било осъществено с лице от мъжки пол. Така тя решава да отправи запитване до Съда относно приложимостта на разпоредбите на Директивата за борба с дискриминацията по дело като разглежданото в главното производство и относно задълженията, които националната юрисдикция евентуално има по силата на тази директива.

Съдът най-напред приема, че положение като това, което произтича от ранното пенсиониране на бивш полицейски служител, попада в приложното поле *ratione materiae* на Директивата за борба с дискриминацията, при условие че изплащаната на този бивш държавен служител пенсия за осигурителен стаж и възраст попада в обхвата на понятието „заплащане“ по смисъла на член 157 ДФЕС. Поради това запитващата юрисдикция следва да провери дали националното право разглежда тази пенсия като заплащане, което продължава да бъде превеждано в рамките на служебно правоотношение, продължаващо след пенсионирането на държавния служител.

По-нататък, що се отнася до прилагането *ratione temporis* на Директивата за борба с дискриминацията, Съдът припомня, че дадена нова правна норма не се прилага към правните положения, възникнали и окончателно установени при действието на стария закон, а единствено спрямо техните бъдещи последици, както и спрямо новите правни положения. От това следва, че дисциплинарното наказание, което се състои в ранното пенсиониране на държавния служител, базирано на разлика в третирането, основана на сексуалната ориентация, и включващо пряка дискриминация по смисъла на член 2, параграф 2, буква а) от Директивата за борба с дискриминацията, не може повече да се поставя под въпрос на основание посочената директива, тъй като то е станало окончателно преди изтичането на срока за нейното транспониране и е изчерпало всичките си последици към момента на влизането ѝ в сила. За сметка на това прилагането на Директивата за борба с дискриминацията от датата на изтичане на срока за транспонирането ѝ налага на националната юрисдикция да преразгледа за периода, започващ на тази дата, дискриминационната санкция, изразяваща се в намаляване с 25 % на размера на пенсията, изплащана периодично на бившия държавен служител, за да се определи размерът, който той би получавал при липсата на всякаква дискриминация, основана на сексуална ориентация.

В решение **Cresco Investigation** (C-193/17, [EU:C:2019:43](#)), обявено на 22 януари 2019 г., големият състав на Съда постановява, че австрийското законодателство, с което Разпети петък се определя за „платен“ официален празник само за работниците, членове на някои християнски църкви, и при работа на този ден само те получават „обезщетение за работа на ден на официален празник“, е несъвместимо с член 21 от Хартата, който може да бъде изтъкнат в рамките на спорове между частноправни субекти, и с Директивата за борба с дискриминацията.

Страни по делото в главното производство са частна детективска агенция и един от служителите ѝ, който е работил на Разпети петък, без да получи „обезщетение за работа на ден на официален празник“, защото съгласно националното право от такова се ползват само членовете на някои църкви. Тъй като счита, че е жертва на дискриминация, основана на религия, служителят иска от работодателя си да му заплати такова обезщетение. Запитващата юрисдикция, пред която е образувано това дело, решава да постави на Съда въпрос за съвместимостта на австрийското законодателство с член 21 от Хартата и с Директивата за борба с дискриминацията.

На първо място, Съдът постановява, че това законодателство създава пряка дискриминация, основана на религия, по смисъла на член 2, параграф 2, буква а) от Директивата за борба с дискриминацията. Всъщност установената от националното законодателство разлика в третирането е пряко основана на религията на работниците. Освен това тя засяга категории работници, които са в сравними ситуации. Както определянето на Разпети петък за „платен“ официален празник, така и предоставянето на обезщетение за работа на официален празник на работниците, членове на една от посочените църкви, всъщност зависят само от формалната принадлежност на тези работници към тази църква. Така, от една страна, такива работници могат по свое усмотрение да разполагат с времето си на този официален празник, например като го посветят на почивка или на свободни занимания, докато другите работници, които желаят да разполагат с период за почивка или свободни занимания на Разпети петък, не могат да ползват съответен ден на официален празник. От друга страна, работниците, членове на съответните църкви, имат право на обезщетение за работа на официален празник и когато са работили на Разпети петък, без да са почувствали задължението или потребността да отбележат този религиозен празник. В това отношение ситуацията им не се различава от тази на останалите работници, работили на Разпети петък, без да имат право на такова обезщетение.

На второ място, като отбелязва, че целта на разглежданото австрийско законодателство, а именно да отчете особената важност на Разпети петък за членовете на съответните църкви, попада в обхвата на защитата на свободата на религия, Съдът изключва възможността установената с това законодателство пряка дискриминация да се обоснове с член 2, параграф 5 от Директивата за борба с дискриминацията или с член 7, параграф 1 от посочената директива. Всъщност съгласно австрийското право възможността за работниците, които не са членове на визираните с разглежданото законодателство християнски църкви, да отбележат религиозен празник, несъвпадащ с официален празник, се отчита не с определянето на допълнителен ден на официален празник, а със задължение за работодателите за полагане на грижа спрямо служителите им, въз основа на което в случай на необходимост последните могат да получат правото да отсъстват от работното си място за времето, необходимо за извършване на някои религиозни ритуали. Ето защо разглежданото законодателство не е необходимо за защитата на свободата на религия по смисъла на член 2, параграф 5 от посочената директива. По същата причина не може да се приеме и че това законодателство съдържа специфични мерки, за да се компенсира — при спазване на принципа на пропорционалност и във възможно най-голяма степен на принципа на равенство — неравностойно положение при упражняването на професионална дейност от съответните работници по смисъла на член 7, параграф 1 от Директивата за борба с дискриминацията.

По отношение на прилагането в главното производство на произтичащата от правото на Съюза забрана за дискриминация, основана на религия, Съдът потвърждава, че Директивата за борба с дискриминацията не може да бъде изтъкната в спор между частноправни субекти с цел правната уредба на държава членка да остане без приложение, когато — както в случая — тя не може да се тълкува в съответствие с посочената директива. Сама по себе си обаче Директивата за борба с дискриминацията не прогласява принципа за равно третиране в областта на заетостта и професиите, чийто източник са различните международни актове и общите конституционни традиции на държавите членки. Освен това като общ принцип на правото на Съюза забраната за дискриминация, основана на религия или убеждение, има императивен характер и е закрепена в член 21, параграф 1 от Хартата.

Ето защо тази забрана е достатъчна сама по себе си, за да породи право за частноправните субекти, на което те да могат да се позовават в това му качество при спор между тях в област, обхваната от правото на Съюза. В този смисъл националният съд трябва да осигури правната защита, която произтича от тази разпоредба, за да гарантира пълния ѝ полезен ефект. Той е длъжен да не прилага дискриминационната национална разпоредба, без да е необходимо да иска или да изчаква нейната предварителна отмяна от законодателя.

Оттук Съдът прави извод, че докато австрийският законодател не приеме мерки, които възстановяват равното третиране, съгласно член 21 от Хартата работодателите трябва да осигурят на работниците, които не са членове на някоя от визираните от разглежданите национални разпоредби църкви, третиране, идентично на запазеното с тези разпоредби за работниците, членове на някоя от посочените църкви.

В своето решение *Hakelbracht и др.* (C-404/18, [EU:C:2019:523](#)), постановено на 20 юни 2019 г., Съдът се произнася *по обхвата на предвидената в член 24 от Директива 2006/54*¹⁹⁵ (наричана по-нататък „Директивата за равенството между половете“) *защита от репресивни действия срещу работници или служители, поставени в неблагоприятно положение от работодателя си поради оказаната от тях подкрепа на лице, обект на основана на пола дискриминация, и по-специално по възможността държава членка да сведе посочената защита само до официалните свидетели.*

Това решение е постановено в рамките на спор между служителка и бившия ѝ работодател с цел получаване на обезщетение за уволнението ѝ, извършено девет месеца след като е възразила срещу отказа на нейния работодател да назначи подходяща кандидатка поради бременността ѝ. Служителката е упрекната, че е причина за жалбата, подадена от посочената кандидатка до Института за равенството между жените и мъжете, тъй като е информирала заинтересованото лице, че кандидатурата ѝ не е одобрена поради нейната бременност.

В този контекст Съдът постановява, че член 24 от Директивата за равенството между половете не допуска национална правна уредба, съгласно която, когато дадено лице, смятащо се за жертва на основана на пола дискриминация, е подало жалба, работникът или служителят, подпомогнал го в тази насока, е защитен от предприетите от работодателя репресивни мерки само ако се е явил като свидетел при разглеждането на тази жалба и свидетелските му показания отговарят на формалните изисквания, предвидени от посочената правна уредба.

В тази насока Съдът най-напред отбелязва, че кръгът на работниците или служителите, които могат да се ползват от предвидената в посочената разпоредба защита, трябва да се тълкува разширително, като нейната формулировка не свежда защитата само до подалите жалба работници или служители или техните представители, нито до лицата, които отговарят на някои формални изисквания за признаването на определен статут, като този на свидетел.

На следващо място, като отчита целта на Директивата за равенството между половете, Съдът подчертава, че подходящите съдебни или административни производства за привеждане в изпълнение на задълженията, наложени с тази директива, трябва съгласно член 17 от нея да бъдат достъпни за всички лица, които се считат за ошетени от неприлагането на принципа на равно третиране спрямо тях. Според Съда последната разпоредба е специфичен израз на принципа на ефективна съдебна защита, препотвърден в член 47 от Хартата.

Съдът заключава, че ефективността на изискваната от Директивата за равенството между половете защита срещу дискриминация, основана на пола, не би била гарантирана, ако тази защита не обхваща мерките, които даден работодател би могъл да вземе спрямо работници, формално или неформално поели защитата на защитеното лице или свидетелствали в негова полза. Всъщност тогава тези работници или служители биха били разколебани да предприемат действия в полза на посоченото лице от страх да не бъдат лишени от защита, ако не отговарят на някои формални изисквания — нещо,

¹⁹⁵ | Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 година за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (ОВ L 204, 2006 г., стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 262).

което би могло сериозно да застраши постигането на целта, преследвана с Директивата за равенството между половете, намалявайки вероятността от разкриване и разрешаване на случаи на дискриминация, основана на пола.

В решение **Safeway** (C-171/18, [EU:C:2019:839](#)), постановено на 7 октомври 2019 г., големият състав на Съда разглежда *съвместимостта с принципа за равно заплащане на мъжете и жените, предвиден в член 119 от Договора за ЕО*¹⁹⁶, на мярка за преустановяване на дискриминация, установена от Съда с решение от 17 май 1990 г., **Barber** (C-262/88, [EU:C:1990:209](#), наричано по-нататък „решение Barber“). Тази дискриминация се състои в установяването на различна стандартна пенсионна възраст (наричана по-нататък „СПВ“) в зависимост от пола, а именно 65 години за мъжете и 60 години за жените. За да се преустанови тази дискриминация, пенсионна схема уеднаквява с обратно действие СПВ на 65 години за всички свои членове. Съдът постановява, че член 119 от Договора за ЕО не допуска, при липсата на обективна обосновка, такава мярка за уеднаквяване за периода между съобщаването на мярката и приемането ѝ, дори когато подобна мярка е разрешена от националното право и от фидуциарния акт на пенсионната схема.

Разглежданата в главното производство пенсионна схема е създадена под формата на тръст от Safeway Ltd през 1978 г. След постановяването на решение Barber, Safeway и Safeway Pension Trustees Ltd — лицето, отговарящо за управлението на пенсионната схема — обявява през септември и декември 1991 г., че СПВ ще бъде уеднаквена на 65 години за всички осигурени лица, считано от 1 декември 1991 г. Тази мярка за уеднаквяване обаче е приета формално едва на 2 май 1996 г. с фидуциарен акт, считано от 1 декември 1991 г. Впоследствие съдилищата на Обединеното кралство са сезирани с производство по въпроса дали това изменение с обратно действие на СПВ е съвместимо с правото на Съюза.

На първо място Съдът припомня, че последиците, които трябва да се изведат от установената с решение Barber дискриминация, са различни за различните периоди, в които е натрупан осигурителен стаж. Що се отнася до релевантните за настоящото дело периоди, а именно периодите на осигурителен стаж, натрупан между постановяването на посоченото съдебно решение и приемането от пенсионна схема на мерки за възстановяване на равното третиране, на необлагодетелстваната категория лица (в случая мъжете) трябва да се предоставят същите предимства като тези, от които се ползват лицата в облагодетелстваната категория (в случая жените).

На второ място Съдът изброява изискванията, на които трябва да отговарят мерките за преустановяване на противоречаща на член 119 от Договора за ЕО дискриминация, за да може да се счете, че възстановяват изискваното от тази разпоредба равно третиране. От една страна, по принцип тези мерки не могат да бъдат приети при условия, които да доведат до запазване, макар и за преходен период, на дискриминацията. От друга страна, те трябва да зачитат принципа на правна сигурност, така че не е допустимо въвеждането на обикновена практика, която няма правнообвързващо действие по отношение на заинтересованите лица. Ето защо Съдът стига до извода, че в рамките на разглежданата в главното производство пенсионна схема са били приети мерки, които отговарят на посочените изисквания, едва на 2 май 1996 г. чрез приетия на тази дата фидуциарен акт, а не през септември и декември 1991 г. чрез съобщенията, изпратени от управителите на тази схема до членовете на схемата.

При тези обстоятелства Съдът постановява, че допускането на мярка, която уеднаквява, с обратно действие (в случая, считано от 1 декември 1991 г.) СПВ, като я приравнява към СПВ, която преди това се е прилагала към необлагодетелстваната категория лица, а именно 65 години, би противоречало

---

¹⁹⁶ | Разпоредба, която е приложима към момента на настъпване на фактите по главното производство и която съответства на настоящия член 157 ДФЕС.

не само на целта за изравняване на условията на труд във възходяща посока, която произтича от преамбюла към Договора за ЕО и от член 117, но и на принципа на правна сигурност и на изискванията, които произтичат от практиката на Съда по-специално относно член 119 от Договора за ЕО.

Съдът припомня обаче, че мерки за преустановяване на противоречаща на правото на Съюза дискриминация, могат по изключение да бъдат приети с обратно действие, стига действително да отговарят на императивно съображение от общ интерес. Макар опасността от сериозно засягане на финансовото равновесие на една пенсионна схема да може да представлява такова императивно съображение от общ интерес, Съдът посочва, че запитващата юрисдикция трябва да провери дали разглежданата в главното производство мярка отговаря на целта да се избегне такова засягане.

2. Организация на работното време

В решение **ССОО** (C-55/18, [EU:C:2019:402](#)), постановено на 14 май 2019 г., големият състав на Съда се произнася по мерките, които трябва да предприемат държавите членки, за да осигурят спазването на правото на работниците да бъде ограничена максималната продължителност на труда и да имат периоди на дневна и седмична почивка, и по-специално по въпроса дали спазването на това право изисква въвеждането на система за измерване на продължителността на отработеното от всеки работник дневно работно време. Това решение е постановено във връзка със спор между синдикат на работници и работодател с цел последният да бъде осъден да въведе система за регистриране на отработеното от членовете на неговия персонал дневно работно време, с която да се проверява дали се спазва, от една страна, установеното работно време и от друга страна, дали се изпълнява задължението за предоставяне на информация на синдикалните представители за положения всеки месец извънреден труд.

В този контекст Съдът постановява, че членове 3, 5 и 6 от Директива 2003/88¹⁹⁷ във връзка с член 31, параграф 2 от Хартата и с член 4, параграф 1, член 11, параграф 3 и член 16, параграф 3 от Директива 89/391¹⁹⁸ не допускат правна уредба, която съгласно тълкуването, което ѝ е дадено от националната съдебна практика, не задължава работодателите да въведат система за измерване на продължителността на отработеното от всеки работник дневно работно време.

В това отношение Съдът най-напред припомня, че разпоредбите на Директива 2003/88 уточняват основното право на всеки работник на ограничаване на максималната продължителност на труда и на периоди на дневна и седмична почивка, прогласено изрично в член 31, параграф 2 от Хартата, и затова трябва да се тълкуват с оглед на това право.

По-нататък, що се отнася по-специално до въвеждането на система за измерване на продължителността на отработеното от всеки работник дневно работно време, Съдът изтъква, че при липсата на такава система няма начин да се установи обективно и надеждно нито броят на отработените от работника часове и разпределението им във времето, нито броят часове извън нормалното работно време, положени като извънреден труд. При тези обстоятелства изглежда прекомерно трудно, ако не и невъзможно на практика работниците да упражняват правата, които са им предоставени от правото

197| Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 година относно някои аспекти на организацията на работното време (ОВ L 299, 2003 г., стр. 9; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 3).

198| Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 година за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място (ОВ L 183, 1989 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 88).

на Съюза, за да ползват действително ограничаването на продължителността на седмичното работно време и минималната продължителност на междудневната и междуседмичната почивка, предвидени от тази директива.

Всъщност обективното и надеждно определяне на броя работни часове на ден и на седмица е от съществено значение, за да се установи, от една страна, дали максималната продължителност на седмичното работно време, определена в член 6 от Директива 2003/88 и включваща, в съответствие с този член, извънредния труд, е била спазена през референтния период, посочен в член 16, буква б) или член 19 от същата директива, и от друга страна, дали минималната продължителност на междудневната и междуседмичната почивка, определена съответно в членове 3 и 5 от посочената директива, е била спазена през всеки период от 24 часа по отношение на междудневната почивка или през референтния период, посочен в член 16, буква а) от същата директива, по отношение на междуседмичната почивка.

Съдът стига до извода, че предвид обстоятелството, че държавите членки трябва да приемат всички необходими мерки, за да гарантират спазването на минималната продължителност на почивката и да препятстват всяко превишаване на максималната продължителност на седмичното работно време с цел осигуряване на пълната ефективност на Директива 2003/88, национална правна уредба, която не предвижда задължението за използване на инструмент, който позволява обективно и надеждно определяне на броя работни часове на ден и на седмица, не може да гарантира полезното действие на правата, предоставени с член 31, параграф 2 от Хартата и с тази директива, тъй като лишава както работодателите, така и работниците от възможността да проверят дали тези права са спазени и така може да осуети целта на посочената директива, състояща се в осигуряване на по-добра защита на безопасността и здравето на работниците.

Накрая, Съдът добавя, че обстоятелството, че в съответствие с националните процесуални норми работникът може да използва други доказателствени средства, например свидетелски показания, представяне на електронни съобщения или справки с мобилни телефони или компютри, за да представи индиции за нарушаване на тези права и така да доведе до обръщане на тежестта на доказване, не е от значение в това отношение. Всъщност такива доказателствени средства не позволяват да се установи обективно и надеждно броят на отработените от работника часове на ден и на седмица. По-специално, по отношение на свидетелските показания Съдът подчертава по-слабото положение на работника в трудовото правоотношение. Освен това той постановява и че правомощията за разследване и за налагане на санкции, предоставени от националното законодателство на контролните органи, като Инспекцията по труда, не могат да съставляват алтернатива на посочената система за измерване на продължителността на отработеното от всеки работник дневно работно време, тъй като при липсата на такава система самите тези органи са лишени от ефикасно средство за получаване на достъп до обективни и надеждни данни за продължителността на отработеното от работниците работно време във всяко предприятие, което може да се окаже необходимо за упражняване на контролната им функция и, при необходимост, за налагане на санкция.

Съдът пояснява още че държавите членки разполагат със свобода на преценка при определянето на правилата за въвеждането на такава система, по-специално нейната форма, като вземат предвид евентуално особеностите на всеки съответен сектор на дейност и дори спецификите, по-конкретно размера на някои предприятия.

3. Право на платен годишен отпуск

В решение **TSN и AKT** (съединени дела C-609/17 и C-610/17, [EU:C:2019:981](#)), постановено на 19 ноември 2019 г., Съдът, в голям състав, приема, от една страна, че *член 7, параграф 1 от Директива 2003/88, който урежда правото на платен годишен отпуск с минимална продължителност от четири седмици*, допуска национални разпоредби и колективни трудови договори, които предвиждат предоставянето на дни платен годишен отпуск над този минимален период, като изключват възможността за прехвърляне на тези дни отпуск поради заболяване. От друга страна, Съдът постановява, че член 31, параграф 2 от Хартата, който предвижда по-специално правото на всеки работник на платен годишен отпуск, не се прилага при наличието на такива национални разпоредби и колективни трудови договори.

Всяко от висящите пред запитващата юрисдикция дела се отнася до работник, който съгласно колективния трудов договор, приложим за неговия сектор на дейност, има право на платен годишен отпуск над минималния период от четири седмици, предвиден в Директива 2003/88, а именно седем седмици (дело C-609/17) и пет седмици (дело C-610/17). Тъй като тези работници са били нетрудоспособни поради заболяване по време на платения годишен отпуск, те искат от работодателите си да прехвърлят частта от годишния отпуск, която не са могли да ползват. Работодателите им обаче отхвърлят тези молби, доколкото те се отнасят до частта от правото на платен годишен отпуск над предвидения в Директива 2003/88 минимален отпуск от четири седмици.

На първо място, що се отнася до Директива 2003/88, Съдът припомня, че тя допуска национални разпоредби, които предоставят право на платен годишен отпуск с продължителност над четирите седмици, предвидени в член 7, параграф 1 от тази директива. В такъв случай обаче правото на платен годишен отпуск над този минимален период се урежда не от тази директива, а от националното право по-специално що се отнася до условията за предоставяне и погасяване на правото на отпуск за тези допълнителни дни. Поради това държавите членки могат да предвидят или не правото на пълно или частично прехвърляне на тези допълнителни дни отпуск, когато по време на годишния отпуск работникът е бил нетрудоспособен поради заболяване, доколкото от своя страна правото на платен годишен отпуск, което работникът действително ползва, винаги остава поне равно на минималния период от четири седмици, гарантиран от Директива 2003/88.

На второ място, що се отнася до Хартата, чието приложно поле е определено в член 51, параграф 1 от нея, Съдът най-напред отбелязва, че във връзка с дейността на държавите членки, разпоредбите на Хартата се отнасят за тях единствено когато те прилагат правото на Съюза. Като е приела обаче правна уредба или е разрешила сключването на колективни трудови договори, които предвиждат предоставянето на дни платен годишен отпуск над минималния период от четири седмици, гарантиран от Директива 2003/88, като изключва прехвърлянето на тези дни поради заболяване, държавата членка не прилага тази директива по смисъла на член 51, параграф 1 от Хартата, и поради това по-специално член 31, параграф 2 от нея не се прилага.

В това отношение Съдът подчертава по-специално че Директива 2003/88, приета на основание член 137, параграф 2 ЕО, понастоящем член 153, параграф 2 ДФЕС, определя само минималните изисквания за безопасност и здраве при организацията на работното време. Съгласно член 153, параграф 4 ДФЕС тези минимални изисквания не са пречка дадена държава членка да запази или въведе по-строги предпазни мерки, съвместими с Договорите. Ето защо при упражняване на запазената си компетентност в областта на социалната политика държавите членки са свободни да приемат норми, които са по-строги от законодателството на Съюза, при условие че те не са в противоречие със съгласуваността на това законодателство.

Така Съдът констатира, че когато държавите членки предоставят или позволяват на социалните партньори да предоставят право на платен годишен отпуск над минималната продължителност от четири седмици, предвидена в Директива 2003/88, такова право, както и условията за евентуалното му прехвърляне при заболяване по време на отпуска, се приемат в условията на запазена компетентност на държавите членки, без да бъдат регулирани от посочената директива. Когато обаче разпоредбите на правото на Съюза в съответната област не уреждат определен аспект и не възлагат на държавите членки конкретни задължения по отношение на дадено положение, приеманата от държавата членка национална правна уредба по отношение на този аспект е извън приложното поле на Хартата.

4. Закрила на работниците в случай на неплатежеспособност на техния работодател

В решение *Pensions-Sicherungs-Verein* (C-168/18, [EU:C:2019:1128](#)), обявено на 19 декември 2019 г., Съдът тълкува член 8 от Директива 2008/94 относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежеспособност на техния работодател¹⁹⁹ и постановява, че намалението на размера на професионалнопензионните обезщетения, изплащани на бивш работник или служител, извършено поради неплатежеспособността на бившия му работодател, се счита за явно непропорционално, когато поради това намаление бившият работник или служител вече живее или ще трябва да живее под прага на риска от бедност. Според Съда същото се отнася и за случая, при който съответното лице получава поне половината от размера на обезщетенията, произтичащи от придобитите от него права.

В делото, висящо пред запитващата юрисдикция, става въпрос за германски гражданин, на когото от декември 2000 г. е признато право на професионална пенсия, включваща месечна пенсионна добавка и годишна коледна надбавка, отпускани директно от бившия работодател, както и пенсия, изплащана от германската пенсионна каса въз основа на вноските от бившия работодател. След икономическите затруднения от 2003 г. на тази пенсионна каса, размерът на плащаните обезщетения е намален с разрешение на Федералната комисия за надзор на финансовите услуги. Бившият работодател компенсира това намаление до 2012 г., когато спрямо него е образувано производство по несъстоятелност. От тази дата бившият работник вече не получава компенсации за намалението, тъй като частноправната институция, определена от Германия за гарантираща институция във връзка с риска от неплатежеспособност на работодателите в областта на професионалното пенсионно осигуряване, поема само месечната пенсионна добавка и годишната коледна надбавка, но не компенсира намалението.

Съдът най-напред отбелязва, че в разглежданото в главното производство положение става въпрос за бивш работник или служител, чийто бивш работодател е в неплатежеспособност и към датата на изпадането му в неплатежеспособност и поради това са били засегнати придобитите от този бивш работник или служител права на обезщетения за старост. Съдът стига до извода, че член 8 от Директива 2008/94 действително се прилага в положение като разглежданото.

Що се отнася, на следващо място, до обстоятелствата, при които следва да се счита, че намалението на размера на професионалнопензионните обезщетения е явно непропорционално и води до задължение на държавите членки да осигурят определена закрила на работниците или служителите,

¹⁹⁹ Директива 2008/94/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 година относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежеспособност на техния работодател (ОВ L 283, 2008 г., стр. 36).

Съдът припомня, че при транспонирането на член 8 от Директива 2008/94 държавите членки разполагат с широка свобода на преценка и са длъжни единствено да гарантират изискваното от тази разпоредба минимално равнище на закрила. По този повод той припомня, че в случай на неплатежеспособност на неговия работодател бившият работник или служител трябва да получава поне половината от обезщетенията за старост, произтичащи от придобитите от него права, което обаче не изключва възможността, дори тази минимална гаранция да е налице, в определени обстоятелства понесените загуби да се считат за явно непропорционални. В това отношение Съдът уточнява, че намалението на обезщетенията за старост трябва да се счита за явно непропорционално, когато способността на заинтересованото лице да осигури средства за издръжката си е сериозно засегната. Това би било така, когато в резултат от това намаление бивш работник или служител вече живее или ще трябва да живее под прага на риска от бедност, определен за съответната държава членка от Евростат; в този случай държавата членка е длъжна да гарантира обезщетение в размер, който, без непременно да покрива всички претърпени загуби, трябва да е в състояние да поправи техния явно непропорционален характер.

Накрая Съдът констатира, че член 8 от Директива 2008/94, който изисква от държавите членки да осигурят минимална закрила на бившия работник, изложен на явно непропорционално намаляване на обезщетенията за старост, съдържа ясно, точно и безусловно задължение, чиято цел е да предостави права на частноправните субекти. Ето защо тази разпоредба може да бъде изтъкната срещу частноправна институция, определена от съответната държава членка за гарантираща институция във връзка с риска от неплатежеспособност на работодателите в областта на професионалното пенсионно осигуряване, когато предвид възложената ѝ задача и условията, при които я изпълнява, тази институция може да бъде приравнена на държавата, стига възложената ѝ гаранционна задача реално да обхваща видовете обезщетения за старост, за които се търси предвидената в този член минимална закрила.

5. Командиrowане на работници

В постановеното на 19 декември 2019 г. решение *Dobersberger* (C-16/18, [EU:C:2019:1110](#)), Съдът, заседаващ в голям състав, приема, че *Директива 96/71*²⁰⁰ не се прилага за наети работници на установено в държава членка предприятие, които извършват бордни услуги, услуги по почистване или ресторантьорски услуги в международни влакове, преминаващи през държавата членка на съответния железопътен оператор, ако тези работници извършват значителна част от работата, присъща за посочените услуги, на територията на държавата членка, в която е установено тяхното предприятие, и ако там започва или приключва изпълнението на служебните им задължения.

Г-н *Dobersberger* е управител на установено в Унгария предприятие, което чрез поредица от договори за подизпълнение с участието на дружества, установени в Австрия и в Унгария, осигурява предоставянето на бордни услуги в някои международни влакове на *Österreichische Bundesbahnen* (австрийски федерални железници). Тези влакове преминават през Австрия с начална или крайна гара Будапеща (Унгария). Услугите са извършвани от живеещи в Унгария работници, по-голямата част от които са предоставени на разположение на предприятието от друго унгарско предприятие. Центърът на жизнените интереси на всички работници е в Унгария, където те започват и приключват изпълнението

200| Директива 96/71/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 1996 година относно командироването на работници в рамките на предоставянето на услуги (ОВ L 18, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 4, стр. 29).

на служебните си задължения. Освен това в Будапеща те осигуряват получаването на храни и напитки и там ги товарят във влаковете. Те също така са длъжни да проверяват стоковата наличност и да изчисляват оборота в Будапеща.

След извършена проверка в Австрия на г-н Dobersberger са наложени административнонаказателни санкции за нарушаване на австрийската социалноосигурителна правна уредба относно командироването на работници на територията на тази държава членка. Според австрийските органи унгарските работници са били командировани на австрийска територия, поради което г-н Dobersberger е трябвало да изпълни някои административни задължения. Той съответно трябвало да декларира една седмица преди започването на работата, че ще използва тези работници, и да държи на разположение на мястото на извършване на работата трудовия им договор и различни документи относно изплащаните им заплати, на немски език, както и документите, свързани с регистрацията им в съответната система за социално осигуряване.

При тези обстоятелства възниква въпросът дали Директива 96/71, чието транспониране се цели с австрийската социалноосигурителна правна уредба, е приложима към предоставянето на услуги на борда на международен влак от работници на установено в държава членка предприятие в изпълнение на договор, сключен с железопътен оператор със седалище в друга държава членка, когато влакът преминава през втората държава членка.

В това отношение Съдът най-напред уточнява, че бордните услуги, услугите по почистване или ресторантьорските услуги, предоставяни във влакове, не са неразривно свързани с услугата по превоз на пътници с влак. Поради това посочените услуги попадат в обхвата не на членове 90—100 ДФЕС, посветени на транспорта, а на членове 56—62 ДФЕС, посветени на услугите, с изключение на член 58, параграф 1 ДФЕС. Тези услуги съответно е възможно да бъдат обхванати от Директива 96/71, която е приета въз основа на разпоредби на първичното право относно услугите.

За да определи дали разглежданите услуги попадат в приложното поле на тази директива, Съдът разглежда понятието „командирован работник“ по смисъла на същата директива. Той приема, че работник не може да се счита за командирован на територията на държава членка, ако извършването на работата му няма достатъчна връзка с тази територия. Работници, които извършват значителна част от работата си в държавата членка, в която е установено предприятието, използващо ги за предоставянето на услуги в международни влакове, и които започват или приключват изпълнението на служебните си задължения в тази държава членка, впрочем нямат достатъчна връзка с територията на държавата членка или държавите членки, през които тези влакове преминават, за да бъдат считани там за „командировани“ по смисъла на Директива 96/71. Тяхното положение съответно не попада в обхвата на тази директива.

Освен това според Съда в това отношение няма значение, че предоставянето на услугите се извършва чрез верига от подизпълнители по договор, сключен с предприятие, което е установено в същата държава членка като тази на железопътния оператор и което е договорно обвързано с последния. Ирелевантно е също че предприятието използва за тази доставка на услуги работници, предоставени му на разположение от предприятие, установено в същата държава членка като неговата.

XVI. Обществено здравеопазване

В решението си от 18 септември 2019 г., **VIPA** (C-222/18, [EU:C:2019:751](#)), Съдът постановява, че държава членка може да забрани на аптеките да отпускат лекарствени продукти, за които се изисква медицинско предписание, въз основа на поръчка, направена от здравен специалист, който има право да предписва лекарствени продукти и практикува в друга държава членка, когато такива поръчки не съдържат името на съответния пациент.

VIPA, търговско дружество по унгарското право, което управлява аптека, е отпуснало лекарствени продукти, за които се изисква медицинско предписание, въз основа на поръчки, направени от медицинско дружество, установено в Обединеното кралство, и от лекар, практикуващ в Австрия, които не разполагат с разрешение за извършване на медицинска дейност, предоставено от компетентния унгарски орган в областта на здравеопазването. В резултат Националният институт по фармация и хранене на Унгария налага на VIPA имуществена санкция в размер на 45 000 000 унгарски форинта (HUF) (приблизително 140 000 EUR), забранява му да осъществява незаконна търговия с лекарствени продукти в разглежданата аптека и отнема неговото разрешение за работа.

Сезиран с жалба от VIPA, Съдът по административни и трудовоправни спорове на Будапеща (Унгария) поставя на Съда въпроса дали предвиденото в член 11, параграф 1 от Директива 2011/24²⁰¹ задължение за признаване на медицинските предписания, издадени в друга държава членка, се прилага спрямо поръчки, които не съдържат името на пациента, за когото са предназначени поръчаните лекарствени продукти.

Най-напред, Съдът приема, че член 3, буква к) от Директива 2011/24, в който се дефинира понятието „медицинско предписание“, не уточнява дали името на съответния пациент трябва да бъде споменато. За сметка на това по същество текстът на член 11, параграф 1 от същата директива на всички езици освен унгарски и португалски изрично се отнася до медицинско предписание за конкретен пациент. В допълнение, член 3 от Директива за изпълнение 2012/52²⁰² във връзка с приложението към тази директива за изпълнение предвижда, че медицинските предписания по член 11, параграф 1 от Директива 2011/24 трябва да съдържат идентификацията на пациента и следователно съгласно тази директива за изпълнение задължението за признаване на медицинските предписания, предвидено в посочения член 11, параграф 1, не се прилага спрямо поръчки, които не съдържат името на съответния пациент.

Това тълкуване се подкрепя от целите, преследвани с Директива 2011/24, която установява правила за улесняване на достъпа на отделните пациенти до безопасно и висококачествено трансгранично здравно обслужване²⁰³. Поръчки като разглежданите обаче, от една страна, не позволяват да се осигурят безопасността и здравето на пациента, на когото лекарственият продукт ще бъде предоставян, и от друга страна, имат за цел да даден пациент да може да получи лекарствени продукти, а здравен специалист да се снабди с такива продукти. Ето защо Съдът приема, че би противоречало на целите,

201| Директива 2011/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2011 година за упражняване на правата на пациентите при трансгранично здравно обслужване (ОВ L 88, 2011 г., стр. 45).

202| Директива за изпълнение 2012/52/ЕС на Комисията от 20 декември 2012 година за определяне на мерки за улесняване на признаването на медицински предписания, издадени в друга държава членка (ОВ L 356, 2012 г., стр. 68).

203| Член 1, параграфи 1 и 2 от Директива 2011/24 във връзка със съображения 10 и 11 от тази директива.

преследвани с Директива 2011/24, да се счита, че поръчки, които не съдържат името на съответния пациент, попадат в обхвата на предвиденото в тази директива задължение за признаване на медицинските предписания.

Освен това Съдът отбелязва, че макар разглежданата национална правна уредба да представлява ограничение на свободното движение на стоки, което е забранено от член 35 ДФЕС, все пак то може да бъде обосновано с член 36 ДФЕС, по-специално от съображения за закрила на здравето и живота на хората. В това отношение Съдът приема, че разглежданата национална правна уредба е годна да гарантира, че лекарствените продукти, отпускани по медицинско предписание, се ползват от населението на държавата членка, в която е установена отпускащата лекарствения продукт аптека, с което тази правна уредба допринася за осигуряването на стабилно, сигурно и качествено снабдяване на населението на въпросната държава членка с лекарствени продукти, отпускани по медицинско предписание. Ако обаче беше възможно посредством поръчки като разглежданите в главното производство да се осъществява износ на лекарствени продукти, отпускани по медицинско предписание, в евентуално значителни количества за целите на лечението на пациенти на територията на друга държава членка, би могло да се стигне до недостатъчно снабдяване на аптеките и следователно до недостатъчно задоволяване на потребностите на пациентите в заинтересованата държава членка от отпускани по медицинско предписание лекарствени продукти, което би нарушило задължението, предвидено в член 81, втора алинея от Директива 2001/83²⁰⁴.

Затова Съдът постановява, че членове 35 ДФЕС и 36 ДФЕС допускат разглежданата национална правна уредба, доколкото тя е обоснована от цел за закрила на здравето и живота на хората, в състояние е да гарантира осъществяването на тази цел и не надхвърля необходимото за нейното постигане, което запитващата юрисдикция следва да провери.

XVII. Защита на потребителите

В областта на защитата на потребителите следва да се посочат четири решения. Първото решение се отнася до тълкуването на понятията „потребител „и „продавач или доставчик“ по смисъла на Директива 93/13 относно неравноправните клаузи²⁰⁵ в рамките на договор за жилищен заем, отпуснат от дружество на един от неговите служители и съпругата му. Другите две решения засягат въпросите за частичното запазване на клауза за предсрочна изискуемост в договор за ипотечен кредит, обявена за неравноправна, и за продължаване на започнатото производство за принудително изпълнение върху ипотекиран имот в приложение на тази клауза. Четвъртото и последно решение е свързано по-специално до тълкуването на понятията „потребител „и „непоръчана доставка на стока“ по смисъла

204| Директива 2001/83/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 ноември 2001 година за утвърждаване на кодекс на Общността относно лекарствени продукти за хуманна употреба (ОВ L 311, 2001 г., стр. 67; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 3), изменена с Директива 2011/62/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2011 година (ОВ L 174, 2011 г., стр. 74). Съгласно член 81, втора алинея от тази директива титулярът на разрешение за търговия с лекарствен продукт и разпространителите на въпросния лекарствен продукт, който в действителност е пуснат на пазара на държава членка, осигуряват, в рамките на своите задължения, съответните редовни доставки на този лекарствен продукт за аптеките и лицата, на които е разрешено да доставят лекарствени продукти, така че да се задоволяват потребностите на пациентите в заинтересованата държава членка.

205| Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 273).

на Директива 2011/83 относно правата на потребителите²⁰⁶ в контекста на национална правна уредба в областта на доставката на топлинна енергия. Следва да се отбележи и решение *Kanyeba и др.* (съединени дела C-349/18—C-351/18) относно неравноправния характер на договорна клауза в договор за превоз²⁰⁷.

В решение *Pouvin и Dijoux* (C-590/17, [EU:C:2019:232](#)), постановено на 21 март 2019 г., Съдът се произнася относно тълкуването на понятията „потребител“ и „продавач или доставчик“, така както са дефинирани в Директива 93/13, в контекста на искане за плащане на неизплатените суми по договор за жилищен заем, отпуснат от дружество на един от неговите служители и съпругата му с цел финансиране на придобиването на основно жилище.

Съгласно клауза от този договор за заем същият следва да бъде прекратен автоматично, в случай че заемателят престане да бъде член на персонала на това дружество, независимо от основанията за това. След като служителят напуска, той и съпругата му спират да плащат погасителните вноски по заема. В приложение на посочената клауза дружеството предявява иск срещу заемателите за заплащане на все още дължимите от тях суми по главницата и лихвите, както и на сумите, които дължат на основание на клаузата за неустойка.

Сезиран с това дело, първоинстанционният съд установява неравноправния характер на клаузата за автоматично прекратяване на договора за заем. Впоследствие постановеното от първоинстанционния съд решение е отменено от въззивния съд, който констатира, че автоматичното прекратяване на разглеждания договор е настъпило на датата, на която служителят е напуснал. Тъй като служителят и съпругата му считат, че са действали в качеството си на потребители и се позовават на неравноправния характер на клауза като разглежданата в главното производство, която предвижда разваляне на договора за заем поради причина, която не е свързана с договора, те сезират Върховния касационен съд с касационна жалба.

Що се отнася, на първо място, до понятието „потребител“²⁰⁸, Съдът приема, че това понятие обхваща служителя на предприятие и неговата съпруга, които сключват с това предприятие договор за заем, какъвто по принцип могат да сключват само членовете на персонала на посоченото предприятие, предназначен да финансира придобиването на недвижим имот за лични нужди. Съдът уточнява, че обстоятелството, че дадено физическо лице сключва договор със своя работодател, който не е трудов договор, не пречи само по себе си това лице да бъде квалифицирано като „потребител“ по смисъла на Директива 93/13. Що се отнася до изключването на трудовите договори от приложното поле на тази директива, той постановява, че договор за ипотечен кредит, предоставен от работодател на негов служител и съпругата му, не може да се квалифицира като „трудов договор“, тъй като не урежда нито трудовото правоотношение, нито условията на труд.

Що се отнася, на второ място, до понятието „продавач или доставчик“²⁰⁹, Съдът постановява, че в обхвата на това понятие попада предприятие, което сключва с един от своите служители и с неговата съпруга договор за заем, какъвто принципно имат право да сключват само членовете на персонала

206| Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 304, 2011 г., стр. 64), член 27.

207| Това решение е представено в раздел X „Транспорт“.

208| Член 2, буква б) от Директива 93/13.

209| Член 2, буква в) от Директива 93/13.

на посоченото предприятие, поради интереси, които са свързани със занятието, стопанската дейност или професията на продавача или доставчика, макар предоставянето на заеми да не съставлява основна дейност на разглежданото предприятие. В това отношение Съдът уточнява, че дори основната дейност на подобен работодател да не се състои в това да предлага финансови инструменти, а да бъде доставчик на енергия, този работодател разполага с информация, техническа компетентност, човешки и материални ресурси, които едно физическо лице, а именно другата страна по договора, не е длъжно да притежава. Той добавя, че обстоятелството, че работодателят предлага договор за заем на своите служители, като по този начин им предоставя предимството да придобият собственост, служи за привличане и задържане на квалифицирана и опитна работна сила, с което благоприятства търговска дейност на работодателя. В този контекст той подчертава, че предвиденото в договора наличие или липса на евентуални преки приходи за този работодател, е ирелевантно, за да му се признае качеството „продавач или доставчик“ по смисъла на Директива 93/13. Съдът подчертава още че широкото тълкуване на понятието „продавач или доставчик“ служи за привеждане в действие на целта на тази директива, която е да защити потребителя в качеството му на слабата страна по договора, сключен с продавач или доставчик, и да възстанови равновесието между страните.

С решението си от 26 март 2019 г. по съединени дела **Abanca Corporación Bancaria** (C-70/17, [EU:C:2019:250](#)), и **Bankia** (C-179/17, [EU:C:2019:250](#)), Съдът, голям състав, се произнася по *тълкуването на членове 6 и 7 от Директива 93/13*.

Споровете в главните производства се отнасят до жалбоподатели, сключили договори за ипотечен кредит в Испания, в които се съдържа клауза, позволяваща да се обяви предсрочната изискуемост на задължението по договора, по-специално при неплащане на една месечна вноска.

Запитващите юрисдикции сезират Съда с въпроса дали членове 6 и 7 от Директива 93/13 трябва да се тълкуват в смисъл, че от една страна, когато клауза за предсрочна изискуемост в договор за ипотечен кредит е обявена за неравноправна, може въпреки това да бъде запазена частично чрез отстраняване на елементите, които придават неравноправния ѝ характер, а от друга страна, дали в противен случай започналото въз основа на тази клауза принудително изпълнение върху ипотекирания имот може все пак да продължи при субсидиарно прилагане на норма на националното право, ако невъзможността да се използва това производство би могла да противоречи на интересите на потребителите.

В това отношение Съдът постановява, че членове 6 и 7 от Директива 93/13 трябва да се тълкуват в смисъл, най-напред, че не допускат обявена за неравноправна клауза за предсрочна изискуемост в договор за ипотечен кредит да бъде запазена частично чрез отстраняване на елементите, които придават неравноправния ѝ характер, когато такова отстраняване ще доведе до изменение на съдържанието на посочената клауза, като се засегне същността ѝ. По-нататък, Съдът постановява, че тези разпоредби допускат националният съд да преодолее недействителността на такава неравноправна клауза, като я замени с новата редакция на законовата разпоредба, от която тази клауза е заимствана и която е приложима при съгласие на страните по договора, при условие че съответният договор за ипотечен кредит не може да бъде изпълняван при премахване на посочената неравноправна клауза и ако се установи, че обявяването на договора за недействителен в неговата цялост ще изложи потребителя на особено неблагоприятни последици.

В този контекст Съдът наистина припомня, че когато националният съд констатира недействителността на неравноправна клауза в договор, сключен между продавач или доставчик и потребител, член 6, параграф 1 от Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна норма, която позволява на националният съд да допълни договора, като измени съдържанието на тази клауза. Така, ако националният съд има правомощието да променя съдържанието на неравноправните клаузи, съдържащи се в такива договори, това правомощие може да засегне

предвидената в член 7 от Директива 93/13 дългосрочна цел. Всъщност това правомощие би способствало за премахването на възпиращия ефект, който се упражнява върху продавачите и доставчиците чрез самото неприлагане на неравноправните клаузи спрямо потребителя, доколкото продавачите и доставчиците биха останали изкушени да използват посочените клаузи, ако знаят, че дори и въпросните клаузи да бъдат обявени за нищожни, договорът ще може да бъде допълнен в нужната степен от националния съд, така че да се съхранят интересите им.

Когато обаче договор, сключен между продавач или доставчик и потребител, не може да се изпълни след премахването на неравноправна клауза, член 6, параграф 1 от Директива 93/13 допуска националният съд съгласно принципите на правото на договорите да отмени неравноправната клауза, като я замени с диспозитивна разпоредба от националното право в случаите, когато обявяването на неравноправната клауза за нищожна би задължило съда да обяви недействителността на договора в неговата цялост, излагайки по този начин потребителя на особено неблагоприятни последици, които да му се отразят като наказание.

Такова заместване е напълно оправдано с оглед на целта на Директива 93/13. Всъщност то съответства на целта на член 6, параграф 1 от тази директива, доколкото тази разпоредба цели замяната на формалното равновесие, което договорът установява между правата и задълженията на съдоговорителите, с действително равновесие, което може да възстанови равенството между тях, а не да обяви недействителността на всички договори, съдържащи неравноправни клаузи.

Ако не съществуваше възможност за заместване на неравноправна клауза с национална диспозитивна разпоредба и ако поради това националният съд бе длъжен да обяви недействителността на договора в неговата цялост, потребителят би могъл да бъде изложен на особено неблагоприятни последици, което би застрашило възпиращото въздействие на обявяването на договора за недействителен. Всъщност, що се отнася до договора за заем, такава недействителност поначало води до незабавна изискуемост на остатъка от сумата по заема в размери, които вероятно биха превишили финансовите възможности на потребителя и по този начин биха поставили в неблагоприятно положение по-скоро потребителя, отколкото кредитодателя, който в резултат на това не би бил възпрян да включва подобни клаузи в предлаганите от него договори.

По аналогични мотиви Съдът постановява, че в случаите, в които договор за ипотечен кредит, сключен между продавач или доставчик и потребител, не може да се изпълни след премахването на неравноправна клауза, чието съдържание е заимствано от законодателна разпоредба, приложима при съгласие на страните по договора, член 6, параграф 1 от Директива 93/13 допуска също с цел да избегне недействителността на този договор националният съд да замени тази клауза с новата редакция на референтната законова разпоредба, въведена след сключването на договора, доколкото обявяването на договора за недействителен би могло да изложи потребителя на особено неблагоприятни последици.

Запитващите юрисдикции следва да проверят съгласно нормите на националното право и като приложат обективен подход, дали премахването на тези клаузи би довело до това договорите за ипотечен кредит да не могат повече да се изпълняват.

В такъв случай запитващите юрисдикции следва да преценят дали обявяването на разглежданите в главното производство договори за ипотечен кредит за недействителни ще изложи съответните потребители на особено неблагоприятни последици. В това отношение Съдът отбелязва, че от актовете за преюдициално запитване е видно, че такава недействителност би могла да окаже по-специално влияние върху националните процесуални правила, по които банките могат да си възстановят по съдебен ред неизплатената от потребителите сума от кредита.

В решение **ЕВН България Топлофикация и Топлофикация София** (С-708/17 и С-725/17, [EU:C:2019:1049](#))²¹⁰, постановено на 5 декември 2019 г., Съдът приема, че *Директива 2011/83 за правата на потребителите*²¹¹ и *Директива 2005/29 за нелоялните търговски практики*²¹² допускат национална правна уредба, която задължава собствениците на апартамент в сграда — етажна собственост, присъединена към система за централно отопление, да участват в разходите за топлинна енергия за общите части на сградата и за сградната инсталация, въпреки че индивидуално не са поръчвали доставката на отопление и не го използват в своя апартамент. Съдът постановява и че Директиви 2006/32²¹³ и 2012/27²¹⁴ за енергийната ефективност допускат същата правна уредба, съгласно която сметките за тази топлоенергия се изготвят за всеки собственик на апартамент в сграда в режим на етажна собственост пропорционално на отопляемия обем на неговия апартамент.

Споровете в главните производства се водят във връзка с два иска срещу собственици на имоти в сгради в режим на етажна собственост да заплатят сметките си за топлинна енергия за сградната инсталация и общите части. Собствениците отказват да платят тези сметки и изтъкват, че макар сградата им да е топлоснабдена от система за централно отопление въз основа на договор за доставка, сключен между етажната собственост и доставчика на топлинна енергия, самите те не са давали индивидуално съгласие да получават централно отопление и не го използват в своя апартамент.

Най-напред Съдът се спира на тълкуването на понятието „потребител“ по смисъла на Директива 2011/83²¹⁵ и постановява, че това понятие обхваща, в качеството им на клиенти на доставчик на енергия, собствениците и титулярите на вещно право на ползване в сграда — етажна собственост, присъединена към система за централно отопление, доколкото те са физически лица, които не са заети с осъществяването на стопанска или търговска дейност по занятие. Оттам Съдът стига до извода, че обсъжданите в главните производства договори за доставка на централно отопление попадат в категорията на договорите, сключени между търговци и потребители по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2011/83.

По-нататък Съдът изяснява понятието „непоръчана доставка“ на стока по смисъла на член 27 от Директива 2011/83, като посочва, че подаването на топлинна енергия за сградната инсталация, а оттам и за общите части на сграда — етажна собственост, което се извършва вследствие на взето от етажната собственост решение за присъединяване на сградата към централното отопление в съответствие с националното право, не представлява непоръчана доставка на централно отопление.

210| Това решение се отнася и до областта на енергийната ефективност. Вж. раздел XIX, „Енергетика“.

211| Член 27 от Директива 2011/83.

212| Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета („Директива за нелоялни търговски практики“) (ОВ L 149, 2005 г., стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 14, стр. 260), член 5, параграфи 1 и 5.

213| Директива 2006/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2006 година относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги и за отмяна на Директива 93/76/ЕИО на Съвета (ОВ L 114, 2006 г., стр. 64; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 222), член 13, параграф 2.

214| Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 2012 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 71, 2014 г., стр. 24), член 10, параграф 1.

215| Член 2, параграф 1 от Директива 2011/83.

Накрая Съдът се произнася относно метода за фактуриране на топлинната енергия в сградите — етажна собственост. В това отношение той отбелязва, че съгласно Директива 2006/32²¹⁶ държавите членки гарантират, че при крайните потребители в частност на електроенергия и централно топлоснабдяване ще се осигуряват индивидуални измервателни уреди, които точно отчитат реално консумираното количество енергия от крайния потребител, когато това е технически осъществимо. Според Съда обаче изглежда почти немислимо да може изцяло да се индивидуализират сметките за отопление в сгради — етажна собственост, особено що се отнася до сградната инсталация и общите части, като се има предвид, че апартаментите в такива сгради не са топлинно независими, тъй като топлината циркулира между отопляваните и по-малко отопляваните или съвсем неотопляваните помещения. При тези условия Съдът заключава, че предвид широката свобода на действие, с която разполагат държавите членки при определянето на метода за изчисляване на потребената топлинна енергия в сградите — етажна собственост, Директиви 2006/32 и 2012/27 допускат топлоенергията, отдадена от сградната инсталация, да се изчислява пропорционално на отопляемия обем на всеки апартамент.

XVIII. Околна среда

В областта на опазването на околната среда следва да се отбележат няколко решения. Първото решение се отнася до прилагането на принципа на предпазните мерки в областта на пускането на пазара на продукти за растителна защита. Второто решение разглежда възможността за позоваване пред националните юрисдикции на Директива 91/676 Директива 91/676 относно опазването на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници. Трябва да се посочат и три други решения, първото от които се отнася до тълкуването на Директивата за местообитанията, а другите две — до прилагането на Директива 85/337/ЕИО относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда²¹⁷.

1. Принцип на предпазните мерки

В своето решение *Blaise u др.* (C-616/17, [EU:C:2019:800](#)), постановено на 1 октомври 2019 г., Съдът, заседаващ в голям състав, се произнася относно валидността от гледна точка на принципа на предпазните мерки на Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година относно пускането на пазара на продукти за растителна защита²¹⁸. Преюдициалното запитване е отправено в рамките на наказателно производство, образувано срещу г-н Blaise и двадесет други подсъдими на основание извършено в съучастие повреждане или разваляне на чуждо имущество. Посочените лица са влезли в магазини, разположени в департамент Ариеж (Франция),

216| Член 13, параграф 2 от Директива 2006/32.

217| Следва също да се отбележи постановеното на 19 декември 2019 г. решение *Deutsche Umwelthilfe* (C752/18), в което Съдът в голям състав се произнася по въпроса за постановяването от националните юрисдикции на принудителни мерки за задържане спрямо ръководителите на национални органи, които упорито отказват да изпълнят съдебно решение, с което им се разпорежда да изпълнят своите задължения по силата на Директива 2008/50 относно качеството на атмосферния въздух. Това решение е представено в раздел IV „Право на Съюза и национално право“.

218| Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 година относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета (ОВ L 309, 2009 г., стр. 1).

и са повредили бидони с хербициди, съдържащи глифозат, както и стъклени витрини. За да оправдаят своите деяния, чиято цел е да обърнат внимание на магазините и техните клиенти на опасностите, свързани с предлагането на пазара на хербициди, съдържащи глифозат, подсъдимите са се позовали на принципа на предпазните мерки. За да се произнесе по основателността на този довод, запитващата юрисдикция счита, че трябва да се произнесе по валидността на Регламент № 1107/2009 от гледна точка на принципа на предпазните мерки и поради това отправя запитване до Съда по този въпрос.

Като уточнява обхвата на посочения принцип, Съдът най-напред отбелязва, че законодателят на Съюза трябва да действа в съответствие с този принцип, когато приема правила, които уреждат пускането на пазара на продукти за растителна защита. Тъй като Регламент № 1107/2009 има за цел да установи правила, които уреждат разрешаването на продукти за растителна защита и одобряването на активни вещества, които се съдържат в тези продукти, с оглед на тяхното пускане на пазара, законодателят на Съюза е трябвало да създаде правна уредба, която дава възможност на компетентните органи, когато се произнасят по разрешението и одобрението, да разполагат с достатъчно данни, за да преценят по задоволителен начин рисковете за здравето, произтичащи от употребата на тези активни вещества и продукти за растителна защита. В това отношение Съдът подчертава, че поради необходимостта от претегляне на редица цели и принципи, както и поради сложността при прилагането на релевантните критерии съдебният контрол трябва да се ограничи до въпроса дали законодателят на Съюза е допуснал явна грешка в преценката.

По-нататък Съдът приема, че липсата на определение за понятието активно вещество в Регламента не е несъвместима с принципа на предпазните мерки. Всъщност, когато подава своето заявление за разрешение на продукт за растителна защита, заявителят е длъжен да посочи всяко вещество, влизащо в състава на този продукт, което отговаря на критериите в Регламента. Ето защо заявителят няма възможност да избере по свое усмотрение коя съставка от посочения продукт трябва да се счита за активно вещество. Следователно, като е определил по този начин задълженията на заявителя във връзка с идентифицирането на активните вещества, законодателят не е допуснал явна грешка в преценката.

Освен това Съдът счита, че Регламентът е в съответствие с принципа на предпазните мерки, доколкото изисква да се вземат предвид кумулативните въздействия на съставките на продукт за растителна защита. Процедурата за одобряване на активните вещества и процедурата за разрешаване на продуктите за растителна защита предвиждат, че разглеждането на заявленията включва преценката на евентуалното вредно въздействие на даден продукт, в това число предизвиканото от взаимодействието между съставките на продукта. По този въпрос Регламентът също не е засегнат от явна грешка в преценката.

Същото заключение е направено и по отношение на надеждността на изпитванията, изследванията и анализите, взети предвид с оглед на разрешаването на продукт за растителна защита. Според Съда обстоятелството, че изпитванията, изследванията и анализите, необходими за процедурите за одобрение на активно вещество и разрешаване на продукт за растителна защита, се предоставят от заявителя без независим насрещен анализ, не води до нарушение на принципа на предпазните мерки. В това отношение регламентът изисква заявителя да представи доказателство, че продуктите нямат вредно въздействие, урежда качеството на представяните изпитвания и анализи и възлага на компетентните органи, които разглеждат заявлението, да извършат обективна и независима оценка. В този контекст органите трябва задължително да вземат предвид другите релевантни доказателства, различни от представените от заявителя, и по-специално най-достовярните налични научни данни и най-актуалните резултати от международните научни изследвания, и във всички случаи да не отдават водещо значение на предоставените от заявителя изследвания. На последно място, Съдът уточнява, че Регламентът не освобождава заявителя от задължението да предостави

изпитвания за канцерогенност и токсичност на съответния продукт. Всъщност такъв продукт може да бъде разрешен само ако компетентните органи изключат риска от непосредствено или забавено вредно въздействие върху здравето на хората.

Следователно не се установяват обстоятелства, които могат да засегнат валидността на Регламент 1107/2009.

2. Опазване на водите от замърсяване с нитрати

В решение *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland u др.* (C-197/18, [EU:C:2019:824](#)), обявено на 3 октомври 2019 г., Съдът за първи път потвърждава, че физическите и юридическите лица, пряко засегнати от замърсяването на подземните води, могат да се позоват пред националните юрисдикции на някои разпоредби от Директива 91/676 за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници²¹⁹ (наричана по-нататък „Директивата за нитратите“).

Това решение е постановено във връзка със спор между обединението на водоснабдителните предприятия в Северен Бургенланд (Австрия), австрийска община, стопанисваща кладенец за комунални цели, и частноправен субект, който има кладенец в имота си, в качеството им на жалбоподатели, и Федералното министерство на устойчивото развитие и туризма. Жалбоподателите се оплакват от замърсяването на подземните води в тяхната област, съдържанието на нитрати в които редовно превишавало предвидения в Директивата за нитратите праг от 50 милиграма на литър. В този контекст те подават искане да бъдат приети мерки за намаляване на съдържанието на нитрати в тези води. Министерството обаче оспорва процесуалната легитимация на жалбоподателите да изискват такива мерки. Така от Съда се иска да уточни дали физически и юридически лица, каквито са тримата жалбоподатели, могат да се позоват на разпоредбите на Директивата за нитратите, за да изискат приемането или изменението на предвидените в посочената директива национални мерки за намаляване на концентрацията на нитрати в подземните води.

Най-напред Съдът припомня, че за да се запази обвързващият характер на директивите и тяхното полезно действие, националното право не може по принцип да изключи възможността правните субекти да се позовават на разпоредбите, предвидени в тези актове от правото на Съюза. Най-малкото физическите и юридическите лица, пряко засегнати от нарушение на разпоредбите на дадена директива, трябва да могат да искат да се изпълняват съответните задължения от компетентните органи, като при необходимост сезират съответните юрисдикции.

На следващо място, Съдът отбелязва, че съдържанието на нитрати, което в подземните води превишава или има опасност да превиши прага от 50 милиграма на литър, предвиден в Директивата за нитратите, противоречи на основната ѝ цел. Тя се стреми да даде възможност на частноправните субекти да използват законно подземните води. Ако този праг не бъде спазен, водите трябва да се квалифицират като замърсени. По този начин опасността от превишаване на прага от 50 милиграма на литър вече затруднява нормалното използване на водите и принуждава притежателите на водоизточниците да въведат мерки, за да отстранят замърсяването. Следователно тези лица са пряко засегнати от нарушението на основната цел на Директивата за нитратите и трябва да могат да сезират националните органи и юрисдикции, за да изискват спазване на задълженията на държавите членки съгласно тази директива.

²¹⁹ | Директива на Съвета от 12 декември 1991 година за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (ОВ L 375, 1991 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 81).

В това отношение Съдът припомня, че когато нитратите от селскостопански произход допринасят в значителна степен за замърсяването на водите, се прилага Директивата за нитратите, която задължава държавите членки да стартират програми за действие и да вземат всички необходими мерки за намаляване на концентрацията на нитрати, за да се избегне превишаването на съдържанието на нитрати над 50 милиграма на литър във водата или опасността от такова превишаване. За тази цел държавите членки са длъжни също да контролират отблизо състоянието на водите в рамките на програми за наблюдение и посредством избраните точки за измерване, като отчитат най-добрите налични научни и технически познания.

Наложено на държавите членки задължение да приемат необходимите мерки за намаляване на съдържанието на нитрати в подземните води, предвидено в Директивата за нитратите, е ясно, точно и безусловно и следователно частноправните субекти могат да се позовават пряко на това задължение пред държавите членки.

С оглед на тези съображения Съдът приема, че когато селскостопанската дейност допринася значително за замърсяването на подземните води, физическите и юридическите лица, чиято законна употреба на източниците на вода е затруднена, следва да могат да изискват от компетентните национални органи да изменят съществуваща програма за действие или да приемат други мерки, предвидени в Директивата за нитратите, дотогава, докато при липсата на такива мерки съдържанието на нитрати в подземните води превишава или има опасност да превиши 50 милиграма на литър.

3. Директивата за местообитанията

В своето решение *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola* (C-674/17, [EU:C:2019:851](#)), обявено на 10 октомври 2019 г., отнасящо се до *тълкуването на Директива 92/43 на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна*²²⁰ (наричана по-нататък „Директивата за местообитанията“), втори състав на Съда уточнява набора от условия, които държавите членки трябва да спазват при приемането на мерки, дерогиращи забраната за умишлено убиване на екземпляри от видове, ползващи се от строга защита²²¹, в случая вълка (*Canis Lupus*). С две решения от 18 декември 2015 г. Финландската агенция за дивите животни разрешава убиването на седем вълка в периода между 23 януари и 21 февруари 2016 г. в областта Северна Савония. Основната цел е да се предотврати незаконното убиване, тоест браконьерството. Сезиран с жалби, подадени от финландско сдружение за защита на околната среда против тези решения, Върховният административен съд на Финландия приканва Съда по същество да определи дали Директивата за местообитанията пречатства приемането на такива решения.

Съдът отговаря, че Директивата за местообитанията трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска приемането на такива решения, ако те не отговарят на всички определени в нея условия.

220| Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109).

221| Член 12, параграф 1, букви а) от Директивата за местообитанията предвижда, че държавите членки вземат необходимите мерки за въвеждане на система за строга защита на животинските видове, посочени в буква а) от приложение IV към тази директива, в техните естествени ареали на разпространение, като по-специално се забраняват всички форми на умишлено залавяне или убиване на екземпляри от тези видове в природата.

В този смисъл, на първо място, подобни дерогации трябва да дефинират ясно, точно и обосновано целите, които преследват, и въз основа на солидни научни доказателства да установяват годността си да ги постигнат. В случая Съдът постановява, че борбата с браконьерството може да се посочи като цел от обхвата на Директивата, но разрешението трябва реално да е в състояние да доведе до намаляване на противозаконния лов, и то в степен да окаже положително нетно отражение върху състоянието на запазване на популацията от вълци.

На второ място, трябва да се докаже конкретно и в достатъчна степен, че преследваната цел не може да се постигне с друго задоволително решение. В тази връзка Съдът отбелязва, че не е достатъчно само наличието на незаконна дейност като браконьерството или на затруднения при осъществяването на контрол над същата. Тъкмо напротив, следва да се отдаде предимство на строгия и ефективен контрол на тази незаконна дейност.

На трето място, член 16, параграф 1 от Директивата за местообитанията припомня, че запазването на популациите от засегнатия вид в областта на естественото им разпространение на задоволително равнище е предварително и необходимо условие за предоставяне на подобни дерогации. Последните в този смисъл трябва да се основават на критерии, определени така, че да осигуряват дългосрочното запазване на динамиката и социалната стабилност на съответния вид. За дерогациите освен това трябва да се прави оценка на състоянието на запазване, както и на въздействието, което те могат да окажат върху това състояние. Освен това в съответствие с принципа на предпазните мерки държавите членки трябва да се въздържат от приемане или предлагане на такива дерогации, ако въпросът дали подобна дерогация ще има вредно въздействие върху поддържането или възстановяването на благоприятно състояние на запазване на популациите от застрашен от изчезване вид продължава да буди съмнения.

Накрая, на четвърто място, държавите членки трябва да удовлетворят конкретните условия, определени в член 16, параграф 1, буква д) от Директивата за местообитанията. Първо, те трябва да определят ограничен брой екземпляри, които могат да са предмет на дерогация, така че да избегнат всякаква опасност от значително отрицателно въздействие върху структурата на засегнатата популация. Второ, те трябва селективно и в ограничен размер да дефинират екземплярите, което може да е свързано с идентифицирането на индивиди. Трето, те трябва да следят за ефективния и своевременен контрол както на приемането, така и на прилагането на тези дерогации.

4. Оценка на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда

Тук следва да се отбележат две решения. В решение *Комисия/Ирландия (Вятърни генератори в Дерибрин)* (C-261/18, EU:C:2019:955), произнесено на 12 ноември 2019 г., Съдът в голям състав осъжда Ирландия на имуществени санкции за това, че не е предприела конкретни действия по решение от 3 юли 2008 г., *Комисия/Ирландия*²²², в което Съдът е установил нарушение на Директива 85/337²²³ относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда. Това решение е представено в раздел V.1.1 „Искове за установяване на неизпълнение на задължения“.

222| Решение от 3 юли 2008 г., *Комисия/Ирландия* (C-215/06, [EU:C:2008:380](#)).

223| Директива 85/337/ЕИО на Съвета от 27 юни 1985 година относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 175, 1985 г., стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 174).

С решение *Inter-Environnement Wallonie u Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen* (C-411/17, [EU:C:2019:622](#)), постановено на 29 юли 2019 г., Съдът, заседаващ в голям състав, се произнася *по тълкуването на Директива 92/43 за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна и на Директива 2011/92 относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда*²²⁴. Това решение е постановено в рамките на спор между, от една страна, две сдружения, Inter-Environnement Wallonie ASBL и Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL, с предмет на дейност опазване на околната и жизнената среда, и Conseil des ministres (Министерски съвет, Белгия), от друга, относно закона, с който Кралство Белгия, първо, предвижда възобновяването за период от близо десет години на промишленото производство на електроенергия от спряна ядрена централа, и второ, отлага с десет години първоначално предвидения краен срок за извеждането от експлоатация и спирането на промишленото производство на електроенергия от действаща ядрена централа. Тези сдружения упрекват белгийските власти главно за това, че са приели посочения закон, без да са спазени предвидените с въпросните директиви изисквания за предварителна оценка.

В този контекст Съдът постановява, че спорните мерки относно удължаването на промишленото производство на електроенергия от ядрена централа представляват „проект“ по смисъла на Директиви 2011/92 и 92/43, тъй като неизбежно включват мащабни дейности, които променят физическото състояние на съответните обекти. Преди приемането на тези мерки посоченият проект по принцип трябва да бъде подложен на оценка на въздействието върху околната среда и върху съответните защитени територии. Фактът, че прилагането на въпросните мерки налага последващи актове, като издаването за едната от съответните централи на ново индивидуално разрешение за производство на електроенергия за промишлени цели, не е определящ в тази насока. Дейностите, неразривно свързани с посочените мерки, също трябва да бъдат подложени на такава оценка, преди да бъдат приети същите мерки, ако на този етап тяхното естество и евентуалното им въздействие върху околната среда и върху защитените територии могат да бъдат индивидуализирани в достатъчна степен.

На държава членка е разрешено да освободи съгласно Директива 2011/92 такъв проект от оценка на въздействието върху околната среда, за да гарантира сигурността на снабдяването си с електроенергия, само ако по-специално докаже, че рискът за сигурността на това снабдяване е разумно допустим и че разглежданият проект е толкова спешен, че може да оправдае липсата на такава оценка. Тази възможност за освобождаване обаче не засяга задължението за оценка на въздействието върху околната среда, свързано с проекти като разглеждания в главното производство, които имат трансгранично въздействие.

От друга страна, целта по всяко време да се гарантира сигурността на електроснабдяването на държава членка действително представлява императивна причина от приоритетен обществен интерес по смисъла на Директива 92/43, която дава основание за осъществяването на проекта въпреки отрицателната оценка и при липсата на алтернативно решение, но положението е различно, когато в защитената територия, която може да бъде засегната от проекта, има приоритетен природен тип местообитание или приоритетен вид. В подобен случай единствено необходимостта да се отстрани реална и сериозна заплаха от прекъсване на електроснабдяването на съответната държава членка може да представлява съображение, свързано с обществената сигурност по смисъла на тази директива, и може да представлява такава обосновка. На последно място, Съдът постановява, че националната юрисдикция може — ако вътрешното право го допуска — по изключение да запази последиците на мерки като разглежданите по главното производство, за които се твърди, че са били приети в разрез

224| Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 26, 2012 г., стр. 1).

със задълженията, установени в Директиви 2011/92 и 92/43, ако запазването е оправдано от императивни съображения, свързани с необходимостта да се премахне реална и тежка заплаха от прекъсване на електроснабдяването на съответната държава членка, на която не би могло да се противодейства с други средства и алтернативи, по-специално в рамките на вътрешния пазар. Все пак посоченото запазване може да бъде само за периода, строго необходим за отстраняването на тази нередност.

5. Енергия от възобновяеми източници

В своето решение от 24 октомври 2019 г., **Prato Nevoso Termo Energy** (C-212/18, [EU:C:2019:898](#)), Съдът потвърждава, че *италианската правна уредба относно издаването на разрешения за използване на течни горива от биомаса, получени посредством обработка на отпадъчни растителни масла като източник на захранване на централа за производство на електроенергия, по принцип не противоречи нито на Директива 2008/98²²⁵ относно отпадъците, нито на Директива 2009/28²²⁶ за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници.*

В настоящия случай Prato Nevoso Termo Energy Srl (наричано по-нататък „дружеството Prato Nevoso“), което експлоатира централа за производство на топлинна и електрическа енергия, иска от провинция Кунео (Италия) разрешение да замени метана, който е източник за захранване на централата му, с течно гориво от биомаса, а именно с растително масло, получено от събирането и химическото третиране на отпадъчни мазнини за пържене. Компетентният национален орган отхвърля това искане в съответствие с приложимата италианска уредба, на основание че посоченото растително масло не е включено в националния списък, в който фигурират категориите горива, получени от биомаса, които могат да бъдат използвани в инсталация, произвеждаща атмосферни емисии, без да е необходимо да се подчиняват на правилата за енергийно оползотворяване на отпадъците. Следователно съгласно италианската правна уредба течното гориво от биомаса, което е получено от химическото третиране на отпадъчни мазнини за пържене, трябва да се счита за отпадък, а не за гориво. Юрисдикцията, сезирана с жалба на дружеството Prato Nevoso срещу това решение за отказ, отправя преюдициално запитване, в рамките на което иска да установи дали подобна национална правна уредба е съвместима с разпоредбите на посочените директиви.

Основавайки се по-специално на решение *Tallinna Vesi*²²⁷ от 28 март 2019 г., Съдът установява, че Директива 2008/98 относно отпадъците по принцип допуска държава членка да предвиди, че за използването като гориво на течно гориво от биомаса, получено от отпадъци, се прилага правната уредба в областта на енергийното оползотворяване на отпадъци, на основание че не попада в нито една от категориите, съдържащи се в националния списък на горивата, разрешени в инсталация, произвеждаща атмосферни емисии. Според Съда този извод не може да бъде оборен от разпоредбите относно националните разрешителни процедури, предвидени в Директива 2009/28 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, тъй като те не се отнасят до регулаторните процедури по приемане на критерии за предоставяне на статуса „край на отпадъка“.

225| Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви (ОВ L 312, 2008 г., стр. 3).

226| Директива 2009/28/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 година за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и за изменение и впоследствие за отмяна на директиви 2001/77/ЕО и 2003/30/ЕО (ОВ L 140, 2009 г., стр. 16), изменена с Директива (ЕС) 2015/1513 на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 г. (ОВ L 239, 2015 г., стр. 1).

227| Решение на Съда от 28 март 2019 г., *Tallinna Vesi* (C-60/18, [EU:C:2019:264](#)).

Все пак според Съда в подобен случай следва да се провери дали, без да допуснат явна грешка в преценката, националните органи са могли да направят извод, че разглежданото течено гориво от биомаса е трябвало да се счита за отпадък. Позовавайки се на целите на Директива 2008/98, както и на своята способност да предостави на запитуващата юрисдикция всички полезни насоки за решаване на делото, с което е сезирана, Съдът напомня, че член 6, параграф 1 от Директива 2008/98 предвижда, че някои отпадъци престават да са отпадъци, когато са преминали процес на оползотворяване или на рециклиране и отговарят на определени критерии, които трябва да се определят от държавите членки при спазване на няколко условия, сред които е липсата на общо „вредно въздействие върху околната среда или човешкото здраве“. В светлината на доводите на италианското правителство Съдът посочва, че наличието на известна научна несигурност относно рисковете за околната среда, свързани с отпадането на статута „отпадък“ на вещество като разглежданите течни горива от биомаса, може да накара дадена държава членка да реши да не включва това вещество в списъка на разрешените горива в инсталация, произвеждаща атмосферни емисии. Всъщност съгласно принципа на предпазните мерки, установен в член 191, параграф 2 ДФЕС, ако след разглеждането на най-добрите налични научни данни продължава да е налице несигурност дали употребата, при точно определени обстоятелства, на вещество, получено в резултат на оползотворяването на отпадъци, е лишена от всякакво възможно вредно въздействие върху околната среда и човешкото здраве, държавата членка трябва да се въздържа да предвижда критерии за предоставяне на статус „край на отпадъка“ на това вещество или възможност за приемане на индивидуално решение, с което се установява този статус.

В този раздел следва да се посочат две решения. Първото е решение от 5 декември 2019 г., **ЕВН България Топлофикация и Топлофикация София** (C-708/17 и C-725/17, [EU:C:2019:1049](#)), в което Съдът разглежда съвместимостта с правото на Съюза на национална правна уредба в областта на топлоснабдяването²²⁸.

В основата на това дело е спор между двама доставчици на природен газ и GRDF — оператор на газоразпределителната система във Франция, относно валидността на клауза, съдържаща се в договорите им за пренос на природен газ по газоразпределителната система, сключени през 2005 г. и 2008 г. По силата на тази клауза доставчиците са били длъжни да събират в рамките на сключените с крайните клиенти договори сумите, дължими по тарифата за предоставяне на услугите по разпределение, извършвани от GRDF, след което да му ги превеждат, включително когато крайните клиенти не са ги платили. През 2014 г. решение на органа за уреждане на спорове към Commission de régulation de l'énergie (Комисия за енергийно регулиране, наричана по-нататък „CRE“) установява несъвместимостта на въпросните договори с Директива 2009/73, считано от датата на сключването им. След като това решение е потвърдено от въззивната инстанция, GRDF сезира френския Cour de

cassation (Касационен съд), който решава да отправи до Съда преюдициално запитване, за да се прецени по същество дали Директива 2009/73 допуска решение на регулаторен орган да породи действие преди възникването на спора между страните.

Съдът приема, че посочената директива допуска регулаторният орган, действащ като орган за уреждане на спорове, да приеме решение, с което да разпреди на оператора на системата да приведе договор за пренос на природен газ, сключен с доставчик, в съответствие с правото на Съюза за целия срок на договора, следователно, включително за периода, предхождащ възникването на спора между страните. В това отношение Съдът посочва най-напред, че в член 41, параграф 11 от Директива 2009/73 не се уточнява какво е действието във времето на решенията на регулаторния орган, действащ като орган за уреждане на спорове. По-нататък, като тълкува посочената разпоредба с оглед на целта и контекста на Директива 2009/73, Съдът отбелязва, че по силата на член 41, параграф 1, буква б) от тази директива регулаторният орган има за задача да осигурява изпълнението от страна на операторите на газоразпределителни системи на задълженията им, сред които е и задължението да се прилага системата за достъп на трети страни до газоразпределителната система обективно и без дискриминация между ползвателите на мрежата. Това предполага задължение за държавите членки да гарантират, че по силата на член 41, параграф 10 от Директива 2009/73 регулаторният орган разполага с правомощието за приемане на обвързващи решения по отношение на предприятията за природен газ, като ги задължава да променят при необходимост реда и условията за свързване и достъп до системата, включително тарифите, така че те да са пропорционални и да се прилагат недискриминационно. Впрочем да се ограничи времевият обхват на решение на регулаторен орган, действащ като орган за уреждане на спорове, до периода след възникване на спора между страните, би било в противоречие с целите на Директива 2009/73 и би възпрепятствало полезното ѝ действие.

Освен това Съдът приема, че посоченото тълкуване на член 41, параграф 11 от Директива 2009/73 не се опровергава от принципа на правна сигурност, нито от принципа на защита на оправданите правни очаквания. Всъщност, от една страна, въпреки че по изключение може да се допусне при определени от Съда условия националната юрисдикция да запази някои последици на отменения национален акт, в случая запитващата юрисдикция не посочва конкретни обстоятелства, от които да могат да се установят специфични рискове от правна несигурност. От друга страна, макар GRDF да твърди, че разглежданите договори за пренос са били договаряни под егидата и контрола на CRE, то не е доказало, че последната му е дала конкретни уверения по отношение на съответствието на спорната клауза, което обаче запитващата юрисдикция следва да провери.

XX. Отвъдморски страни и територии

В решения *Комисия/Обединено кралство* (C-391/17, [EU:C:2019:919](#)) и *Комисия/Нидерландия* (C-395/17, [EU:C:2019:918](#)) Съдът постанови, че като не са компенсирани загубата на собствени ресурси, произтичаща от нередовното от гледна точка на решенията за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейската икономическа общност/Европейската общност²³⁰ (наричани по-нататък „решенията за ОСТ“) издавани съответно — от властите на Ангилата — на сертификати за износ EXP, що се отнася до вноса на алуминий от тази ОСТ през периода 1999—2000 г., и от властите на Кюрасао и на Аруба —

230| Решение 91/482/ЕИО на Съвета от 25 юли 1991 година за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейската икономическа общност (ОВ L 263, 1991 г., стр. 1) и Решение 2001/822/ЕО на Съвета от 27 ноември 2001 година за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейската общност („Решение за отвъдморско асоцииране“) (ОВ L 314, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 25, стр. 74).

на сертификати за движение на стоки EUR. 1, що се отнася до вноса на мляко на прах и на ориз от Кюрасао през периода 1997—2000 г. и до вноса на дребнозърнест и едрозърнест грис от Аруба през периода 2002—2003 г., *Обединеното кралство и Кралство Нидерландия не са изпълнили задълженията си по член 4, параграф 3 ДЕС.*

По отношение на ОСТ държавите членки са се съгласили, по силата на Договора за ЕО, да асоциират към Съюза неевропейските страни и територии, които имат специални отношения с някои държави членки, сред които са Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия и Кралство Нидерландия. Така съгласно Договора към съответните ОСТ се прилага специален режим на асоцииране, определен с този договор. Наред с останалото, този режим предвижда, че вносът в държавите членки на стоки с произход от ОСТ е напълно освободен от мита. Това освобождаване е уточнено с въпросните решения в смисъл, че продуктите с произход от ОСТ и при определени условия продуктите, които не са с произход от ОСТ, в свободно обращение са в дадена ОСТ и се реекспортират в непроменено състояние в Съюза, се допускат за внос в Съюза, без да се начисляват мита и такси с равностоен ефект. От решенията за ОСТ също така следва, че и държавите членки, и компетентните власти на ОСТ са съпричастни, заедно с Комисията, към действията на Съюза в рамките на цитираните решения.

Спазването на разпоредбите относно посоченото освобождаване се доказва със сертификат, издаден от митническите власти на ОСТ на износ. Този сертификат може впоследствие да бъде проверен от митническите власти на държавата на внос. Свързаните с това спорове пък се предават на комитет, който се председателства от представител на Комисията и е съставен от представители на държавите членки, като местните власти на ОСТ на износ не участват в него.

По дело C-391/17 дружество, установено в Ангил, въвежда през 1998 г. режим на претоварване, в рамките на който внесеният от трети страни алуминий се декларира на митница в Ангил, а впоследствие се превозва до Съюза. Властите на Ангил са издали сертификати за износ за въпросния реекспорт, като същевременно са предоставили на вносителите от Съюза помощ за превоза.

По дело C-395/17, между 1997 г. и 2000 г. мляко на прах и ориз с произход от Кюрасао са били внасяни в Германия. Освен това през 2002 г. и 2003 г. в Нидерландия е бил внасян едрозърнест и дребнозърнест грис от Аруба. Властите на Кюрасао и на Аруба са издали сертификати за движение на стоки за тези продукти, въпреки че последните не са отговаряли на условията, за да бъдат счетени за продукти с произход от тези ОСТ, които са освободени от мита и такси с равностоен ефект.

По двете дела са извършени разследвания. В резултат от тези разследвания Комисията е приела решения, с които — след като е установено, че разгледаните сертификати са нередовни — е направен извод, че не трябва да се пристъпва към последващо вземане под отчет на митата върху вноса, реализиран след представяне на тези сертификати. Въз основа на посочените решения държавите членки на внос на съответните продукти от Ангил, от Кюрасао и от Аруба не пристъпват към последващо вземане под отчет на споменатите мита. Поради това Комисията изисква от Обединеното кралство и от Кралство Нидерландия да компенсират загубата на собствени ресурси на Съюза, произтичаща от издаването на съответните сертификати. След като тези държави членки изобщо отричат, че носят отговорност в тази насока, Комисията решава да предяви срещу тях искове за неизпълнение на задължения.

Съдът разглежда посочените искове в светлината на принципа на лоялно сътрудничество, залегнал в член 4, параграф 3 ДЕС.

На първо място, Съдът припомня, че съгласно член 198, първа алинея ДФЕС двете засегнати държави членки са сред държавите членки, които имат специални отношения с ОСТ, и че към момента на издаване на въпросните сертификати специалният режим на асоцииране се основава на тези специални отношения. Характерно за споменатите специални отношения е, че тези ОСТ не са

независими държави, а зависят от държава членка, която по-специално осигурява международното им представителство. Съгласно цитирания член прилагането на специалния режим на асоцииране облагодетелства само страни и територии, които имат специални отношения със съответната държава членка, поискала специалния режим на асоцииране да стане приложим спрямо тях.

На следващо място, Съдът констатира, че издаването на спорните сертификати се е уреждало от решенията за ОСТ, а оттук — от правото на Съюза, и че следователно властите на ОСТ са били длъжни да спазват изискванията, съдържащи се в тези решения. Предвидените с цитираните решения процедури за уреждане на спорове или проблеми в този контекст отразяват основополагащото значение, което специалните отношения между съответната ОСТ и държавата членка, с която тя е свързана, имат за режима на асоцииране. Тези специални отношения могат да породят конкретна отговорност за държавата членка пред Съюза, когато властите на ОСТ издават сертификати в разрез с посочените решения. Съдът уточнява, че предвид обстоятелството, че митническият режим, от който се ползват разглежданите по двете дела продукти, е преференциален и представлява дерогация, в случая свързаното с принципа на лоялност задължение на държавите членки да вземат всички мерки, годни да гарантират обхвата и ефективността на правото на Съюза, е особено обвързващо. Оттук Съдът прави извод, че всяка грешка, извършена от властите на ОСТ при издаването на въпросните сертификати, попада в обхвата на отговорността пред Съюза, носена от държавите членки, с които са свързани тези ОСТ.

На последно място, Съдът отбелязва, че след като такова издаване в разрез с решенията за ОСТ е пречка държавата членка на внос да събере митата, които тя е щяло да се наложи да събере при липсата на посочените сертификати, произтичащата оттук загуба на собствени ресурси е незаконосъобразна последица от нарушение на правото на Съюза. Тази последица задължава държавата членка, отговорна пред Съюза за нередовното издаване на сертификати, да компенсира въпросната загуба. Задължението за компенсиране е просто особен израз на произтичащото от принципа на лоялно сътрудничество задължение, което предвижда, че държавите членки са длъжни да вземат всички необходими мерки, за да поправят нарушението на правото на Съюза и да отстранят незаконосъобразните му последици. Тази загуба трябва да бъде увеличена с лихви за забава, изчислявани считано от датата, на която Комисията е изисквала загубата да бъде компенсирана, като се има предвид, че компенсирането само на размера на митата, които не са могли да бъдат събрани, не е достатъчно, за да се отстранят незаконосъобразните последици от нередовно издаване на въпросните сертификати.

XXI. Международни споразумения

На 30 април 2019 г. пленумът на Съда се произнася със становище по ВИТС ЕС—Канада (становище 1/17, [EU:C:2019:341](#)), в което обявява *осма глава, раздел Е от Всеобхватното икономическо и търговско споразумение (ВИТС) между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна — която глава се отнася до създаването на механизъм за уреждане на инвестиционни спорове между инвеститори и държави (наричан по-нататък „механизъмът за УСИД“ — за съвместима с първичното право на Европейския съюз*. Споменатият механизъм предвижда по-специално да се създадат съд и апелативен съд, а по-в дългосрочен план — и многостранен инвестиционен съд.

Съдът най-напред припомня, че международно споразумение може да бъде съвместимо с правото на Съюза само ако не засяга автономията на неговия правен ред. Тази автономия, която съществува с оглед както на правото на държавите членки, така и на международното право, следва от съществените

характеристики на Съюза и правото му, като се изразява в наличието на специфична за Съюза конституционна рамка.

В самото начало Съдът констатира, че предвиденият механизъм за УСИД е извън правораздавателната система на Съюза. Всъщност съдът, който ВИТС предвижда, е различен както от съдилищата на Канада, така и от тези на Съюза и на неговите държави членки. Предвид това Съдът приема, че правото на Съюза допуска да бъдат създадени предвидените от ВИТС съдилища и да им бъде предоставена компетентност да тълкуват и да прилагат разпоредбите на споразумението. Тези съдилища не би трябвало обаче да са оправомощени да тълкуват или да прилагат други разпоредби от правото на Съюза, освен тези на ВИТС, нито да постановяват решения, с които да възпрепятстват институциите на Съюза да функционират в съответствие с конституционната му рамка.

В това отношение Съдът отбелязва, от една страна, че ВИТС не предоставя на предвидените съдилища компетентност да тълкуват или да прилагат други разпоредби от правото на Съюза, освен тези на самото споразумение. Що се отнася, от друга страна, до липсата на въздействие върху функционирането на институциите на Съюза в съответствие с конституционната му рамка Съдът приема, че компетентността на предвидените съдилища би засегнала автономията на правния ред на Съюза, ако беше уредена по начин, който допуска те да могат, когато преценяват предявени им твърдения за ограничения на свободата на стопанска инициатива, да поставят под въпрос равнището на защита на обществен интерес, който е бил водещ при въвеждането от Съюза на такива ограничения за всички оператори. От ВИТС обаче следва, че равнището на защита на обществен интерес, което Съюзът е определил след провеждане на демократичен процес, не подлежи на преценка от предвидените съдилища. С оглед на това Съдът прави извода, че осма глава, раздел Е от ВИТС не накърнява автономията на правния ред на Съюза.

По отношение на съвместимостта на механизма за УСИД с общия принцип на равно третиране в искането за становище се твърди разлика в третирането, тъй като предприятията и физическите лица от държави членки, които инвестират в Съюза и са подчинени на правото на Съюза, не могат да оспорват мерки на Съюза пред предвидените от ВИТС съдилища, докато предприятията и физическите лица от Канада, които инвестират в Съюза, могат да правят това. В това отношение Съдът припомня, че уреденото в член 20 от Хартата равенство пред закона не предвижда никакви изрични ограничения на приложното поле и следователно е приложимо за всички уредени от правото на Съюза случаи, каквито са и случаите, попадащи в приложното поле на сключено от Съюза международно споразумение. Освен това всички лица, чието положение се урежда от правото на Съюза, се ползват от това основно право независимо от произхода си. Равенството пред закона установява принципа на равно третиране, който изисква да не се третират по различен начин сходни положения. Съдът обаче констатира, че положението на инвестиралите в Съюза предприятия и физически лица от Канада не е сходно с това на инвестиралите в Съюза предприятия и физически лица от държави членки, както и че разликата в третирането, която се твърди в искането за становище, не представлява дискриминация.

По отношение на съвместимостта на предвидения механизъм за УСИД с правото на достъп до независим съд Съдът припомня, най-напред, че Съюзът е задължен да спазва разпоредбите на установяващия това право член 47, втора и трета алинея от Хартата. В този смисъл, макар Канада всъщност да не е обвързана от предвидените в Хартата гаранции, Съюзът е и следователно не би могъл да сключи споразумение — с което се създават съдилища, компетентни да постановяват задължителни за Съюза решения и да се произнасят по отнесени до тях от субекти на правото на Съюза спорове — без да се убеди, че посочените гаранции са спазени. След това Съдът отбелязва, че създаването на механизъм извън правораздавателните системи на страните по споразумението цели да се изгради у чуждестранните инвеститори доверие в органа, на който е възложена компетентност да установява евентуални нарушения на осма глава, раздели В и Г от ВИТС от приемащата инвестициите им държава. Следователно, независимостта на предвидените съдилища и достъпността им за

чуждестранните инвеститори са неразривно свързани с предвидената в член 3, параграф 5 ДЕС и преследвана с ВИТС цел за свободна и справедлива търговия. По отношение на достъпността на предвидените съдилища Съдът отбелязва, че ако няма система, която да гарантира финансовата им достъпност за физически лица и за малки и средни предприятия, механизмът за УСИД рискува на практика да остане достъпен само за инвеститори, които разполагат със значителни финансови ресурси. По-нататък, Съдът отбелязва, че ВИТС не предвижда каквото и да било задължение за осигуряване на изискваното от член 47 от Хартата равнище на достъпност от момента на сформирането на тези съдилища. За сметка на това Декларация № 36, която представлява неразделна част от контекста, в който Съветът приема решението за разрешаване на подписването на ВИТС от името на Съюза, предвижда, че Комисията и Съветът се задължават да гарантират достъпа на малките и средните предприятия до предвидените съдилища. Съдът приема, че това задължение е достатъчно, за да може да се заключи, че ВИТС е съвместимо с изискването за достъпност на съдилищата.

Накрая, Съдът констатира, че ВИТС гарантира в достатъчна степен съответствието на предвидените съдилища с изискването за независимост, както по отношение на външния аспект на това изискване, който налага съответните съдилища да упражняват функциите си напълно самостоятелно, така и на вътрешния му аспект, който се отнася до еднаквата отдалеченост на членовете на съдилищата от страните по спора и липсата на какъвто и да било личен интерес за тези членове от изхода на спора.

XXII. Европейска публична служба

В решение *Испания/Парламент* (C-377/16, [EU:C:2019:249](#)), постановено на 26 март 2019 г., в рамките на производство по обжалване на основание член 263 ДФЕС големият състав на Съда отменя покана на Европейския парламент за изразяване на интерес за назначаване на договорно наети служители на длъжността шофьор, в която изборът на език 2 и на език за комуникация в процедурата за подбор е ограничен само до английски, френски и немски език и изисква тези езици да бъдат използвани като езици за комуникация за целите на процедурата.

На 14 април 2016 г. Европейският парламент публикува покана за изразяване на интерес с оглед на съставяне на база данни с кандидати, подходящи за наемане като договорно наети служители за изпълнение на длъжността „шофьор“. В раздел IV от поканата е предвидено, че за назначаването са необходими „задоволителни познания по немски, английски или френски език“ като „език 2“. Според Парламента това ограничение отговаря на интереса на службата „новоназначените служители да бъдат оперативни незабавно и да бъдат в състояние да общуват ефикасно в ежедневната си работа“, тъй като това били трите най-широко използвани езика в тази институция. Освен това кандидатите трябвало да подадат кандидатурите си чрез електронен формуляр за записване, който бил на разположение само на тези три езика на уебсайта на Европейската служба за подбор на персонал (EPSO).

Що се отнася до евентуалното ограничаване на избора на езици за комуникация между кандидатите и EPSO в рамките на разглежданата процедура за подбор, Съдът приема, че не може да се отрече, че някои кандидати са били лишени от възможността да използват официален език по свой избор за подаване на кандидатура и следователно са били подложени на различно третиране, основано на

езика. В този контекст Съдът по-специално припомня, че съгласно член 2 от Регламент № 1/58²³¹ текстовете, адресирани до институциите на Съюза от лице в юрисдикцията на държава членка, се изготвят по избор на подателя на един от официалните езици, посочени в член 1 от този регламент. Това право на избор между всички официални езици на Съюза, що се отнася до езика за комуникация с институциите е от основно значение като съществен компонент от зачитането на езиковото многообразие на Съюза, чиято значимост е припомнена в член 3, параграф 3, четвърта алинея ДЕС, както и в член 22 от Хартата. При все това в специфичната рамка на процедурите за подбор на персонал на Съюза институциите могат да предвидят ограничения за използването на официалните езици, стига тези ограничения да са обосновани с обективни и разумни съображения, да са подчинени на законосъобразни цели от общ интерес в рамките на политиката за персонала и да са пропорционални на преследваната цел в съответствие с член 1г, параграф 6 от Правилника за длъжностните лица (наричан по-нататък „Правилникът“), приложим към договорно наетите служители съгласно член 80, параграф 4 от Условията за работа на другите служители (УРДС)²³². В случая обаче Европейският парламент не е изтъкнал никакви съображения, доказващи наличието на такава законосъобразна цел от общ интерес, която да обоснове ограничаването на езиците за комуникация само до английски, френски и немски.

Що се отнася до ограничаването на избора на език 2 до тези езици в самата процедура за подбор, Съдът установява, че кандидатите, които с оглед на езиковите им познания не са отговаряли на посоченото изискване, са били лишени от възможността да участват в тази процедура за подбор, макар и да са имали достатъчно езикови познания по поне два официални езика на Съюза съобразно изискванията на член 82, параграф 3, буква д) от УРДС. Това ограничение може да представлява различно третиране, основано на езика. Макар да е възможно интересът на службата да изисква — като законосъобразна цел от общ интерес — назначените лица да имат конкретни езикови познания, институцията, която ограничава езиковия режим на процедура за подбор, и която в това отношение разполага с широка свобода на преценка, трябва да докаже, че такова ограничение отговаря на реални нужди, свързани с функциите на длъжността, като ограничението трябва да е пропорционално на този интерес и да се основава на ясни, обективни и предвидими критерии, позволяващи на кандидатите да разберат мотивите, а на съдилищата на Съюза — да упражнят контрол за тяхната законосъобразност.

В настоящия случай Съдът стига до заключението, че мотивите в раздел IV от поканата за изразяване на интерес сами по себе си не са достатъчни, за да се докаже, че длъжността шофьор в Европейския парламент изисква конкретно владението на един от трите разглеждани езика, изключвайки другите официални езици на Съюза. Освен това, тъй като Европейският парламент не е приел вътрешен правилник за определяне на реда и условията за прилагане на езиковия му режим съгласно член 6 от Регламент № 1/58, не би могло да се твърди, без да се вземат предвид конкретните функции, които назначените лица ще трябва да изпълняват, че тези три езика непременно са най-полезни за всички функции в тази институция. Що се отнася до обстоятелството, че съгласно описанието на функциите наетите шофьори трябвало да изпълняват основната част от функциите си в Брюксел, Люксембург и Страсбург, т.е. в три града, намиращи се в държави членки, в които френският и немският са сред

231| Регламент № 1 на Съвета от 15 април 1958 година за определяне на езиковия режим на Европейската икономическа общност (ОВ 1958, 17, стр. 385; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 1, стр. 3), изменен с Регламент (ЕС) № 517/2013 на Съвета (ОВ 2013 г., L 158, стр. 1).

232| Регламент (ЕИО, Евратом, ЕОВС) № 259/68 на Съвета от 29 февруари 1968 година относно Правилника за длъжностните лица на Европейските общности и Условията за работа на другите служители на Общностите, и за установяване на специални мерки, временно приложими за длъжностните лица на Комисията (ОВ L 56, 1968 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 8, стр. 12), изменен с Регламент (ЕС, Евратом) № 1023/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. (ОВ L 287, 2013 г., стр. 15).

официалните им езици, Съдът приема, че то не е достатъчно, за да обоснове разглежданото ограничение. Всъщност Парламентът не е доказал, че ограничението за всеки от определените като език 2 в процедурата за подбор езици е обосновано с обективни и разумни съображения във връзка с функционалните особености на длъжностите, които е следвало да бъдат заети, и по какви причини, обратно, не е можело да бъдат избрани други официални езици, които евентуално са могли да бъдат от значение за такива длъжности.

Накрая, що се отнася до последиците от отмяната на поканата за изразяване на интерес, Съдът стига до заключението, че така създадената база данни трябва да бъде отменена. Той приема, че включените в тази база данни кандидати не са получили никакви гаранции за назначаване на работа, поради което само вписването им в тази база данни не е могло да породи оправдани правни очаквания, налагащи запазване на последиците от отменената покана за изразяване на интерес. За сметка на това отмяната не се е отразила на евентуално на вече направените назначения.

В решение **Комисия/Италия** (С-621/16 Р, [EU:C:2019:251](#)), постановено на 26 март 2019 г. в производство по жалба, големият състав на Съда потвърждава *решението на Общия съд*²³³, с което на основание членове 1г и 28 от Правилника, член 1, параграф 2 от приложение III към този правилник и член 1 от Регламент (ЕИО) № 1/58 на Съвета този съд е отменил две обявления на Европейската служба за подбор на персонал (EPSO) за конкурс на общо основание с оглед на съставянето на списък на издържали конкурса за администратори. Тези обявления свеждат избора на втори език в процедурата за подбор само до английски, френски и немски и предвиждат използването им като езици за комуникация с EPSO.

Що се отнася, на първо място, до допустимостта на жалбите в първоинстанционното производство, Съдът най-напред припомня, че жалбата за отмяна може да бъде подадена срещу всички приети от институциите разпоредби, без оглед на тяхната форма, които имат за цел да породят задължителни правни последици. По-нататък той приема, че с оглед на правната природа на спорните обявления за конкурс Общият съд правилно е заключил, че те представляват не актове, които потвърждават или просто изпълняват Общите правила, приложими към конкурсите на общо основание, а актове, които съдържат „задължителни правни последици по отношение на езиковия режим на разглежданите конкурси“ и поради това съставляват обжалваеми актове. В тази насока Съдът уточнява, че организирането на конкурс се урежда от обявление, в което са определени основните му елементи, като изискванията за владение на език предвид особения характер на длъжностите, съгласно разпоредбите на приложение III към Правилника за длъжностните лица. Ето защо това обявление определя „нормативната рамка“ на разглеждания конкурс в зависимост от целта, поставена от органа по назначаване, и поради това поражда задължителни правни последици. В настоящия случай тази преценка на правната природа на обявленията за конкурс се потвърждава както от текста на приетите от EPSO Общи правила, приложими към конкурсите на общо основание, така и от текста на самите спорни обявления за конкурс.

Що се отнася, на второ място, до упражнението от Общия съд съдебен контрол и до неговия обхват, Съдът припомня, че институциите на Съюза следва да разполагат с широко правомощие за преценка при организирането на службите им, и по-специално при определянето на критериите за необходимите умения за длъжностите, които трябва да бъдат заети, и — съобразно тези критерии и в интерес на службата — при определянето на условията и реда за организиране на конкурсите. Това правомощие обаче е императивно очертано с член 1г от Правилника за длъжностните лица, който забранява всяка дискриминация на основата на език и предвижда, че разликите в третирането, основани на езика, които следват от свеждането на езиковия режим на даден конкурс до ограничен брой официални

233 | Решение на Общия съд от 15 септември 2016 г., **Италия/Комисия** (Т 353/14 и Т 17/15, [EU:T:2016:495](#)).

езици, могат да бъдат допуснати само ако такова ограничение е обективно обосновано и пропорционално на реалните нужди на службата. В допълнение, всяко условие относно конкретните езикови познания трябва да се основава на ясни, обективни и предвидими критерии, позволяващи на кандидатите да разберат мотивите за това условие, а на съдилищата на Съюза — да упражнят контрол за законосъобразността му.

Доколкото законосъобразността на ограничаването на езиците зависи от това дали то е обосновано и пропорционално, в конкретния случай Общият съд е имал основание да направи анализ *in concreto* по-специално за да установи дали спорните обявления за конкурс, Общите правила, приложими към конкурсите на общо основание, и представените от Комисията доказателства са съдържали „конкретни насоки“, въз основа на които обективно може да се установи наличието на интерес на службата, годен да оправдае ограничаването на избора на втори език в конкурса. Всъщност Общият съд трябва не само да провери фактическата достоверност на посочените доказателства, тяхната надеждност и непротиворечивост, но също и дали тези доказателства съдържат всички релевантни данни, които трябва да бъдат взети предвид, за да се прецени дадена сложна ситуация, както и дали могат да подкрепят направените въз основа на тях изводи.

Що се отнася, на трето място, до ограничаването на избора на езиците за комуникация между кандидатите и EPSO, Съдът постановява, че логиката на Общия съд, че Регламент № 1/58 урежда всяко ограничаване на официалните езици, наложени за комуникацията между EPSO и кандидатите в конкурсите, е погрешна. В това отношение той приема, че наистина в решение Италия/Комисия (C566/10 P)²³⁴ е постановено, че при липсата на специални подзаконови разпоредби, приложими по отношение на длъжностните лица и другите служители във вътрешните правилници на институциите, за които се отнасят обявленията, предмет на това дело, отношенията между тези институции и техните длъжностни лица и други служители не са напълно изключени от приложното поле на Регламент № 1/58, тъй като това уточнение визира не езиците за комуникация между EPSO и кандидатите, а езиците, на които са публикувани посочените обявления за конкурс. Ето защо в рамките на процедурите за подбор на персонала на Съюза различното третиране от гледна точка на езиковия режим на конкурсите може да бъде допуснато съгласно член 1г, параграф 6 от Правилника за длъжностните лица. В случая обаче Съдът постановява, че Общият съд правилно е заключил, че мотивите, изложени, за да се обоснове изборът на езиците за комуникация, не са годни, за да обосноват по смисъла на член 1г, параграфи 1 и 6 от Правилника ограничаването на избора на езиците за комуникация с EPSO, тъй като в спорните обявления за конкурсите не се уточнява на какви обективни данни, които могат да бъдат проверени, се основава посоченото ограничаване, което трябва да бъде пропорционално на реалните нужди на службата.

В решение **НК/Комисия** (C-460/18 P, [EU:C:2019:1119](#)), произнесено на 19 декември 2019 г., Съдът *отменя решение на Общия съд от 3 май 2018 г.*, НК/Комисия²³⁵ *и произнасяйки се окончателно по спора, отхвърля както жалбата за отмяна на решението на Европейската комисия, с което на жалбоподателя е отказано предоставянето на наследствена пенсия като преживял съпруг на длъжностно лице, така и искането да му бъде присъдено обезщетение за имуществените и неимуществените вреди, които твърди, че е претърпял.*

Делото се отнася до молба на жалбоподателя да му бъде предоставена наследствена пенсия като преживял съпруг на длъжностно лице на Европейската комисия, починало на 11 април 2015 г., за което той е бил женен от 9 май 2014 г. Двойката се е намирала във фактическо съжителство от 1994 г.

234| Решение от 27 ноември 2012 г., **Италия /Комисия** (C-566/10 P, [EU:C:2012:752](#)).

235| T-574/16, непубликувано, [EU:T:2018:252](#).

Жалбоподателят редовно е получавал пари от партньорката си поради здравословни проблеми, които са възпрепятствали възможността му да работи или да учи.

Най-напред Съдът отменя решението на Общия съд, с което е отхвърлена жалбата на жалбоподателя, с мотива че Общият съд не е изпълнил задължението си да изложи мотиви. В това отношение Съдът уточнява, че мотивите на обжалваното решение не разкриват по ясен и разбираем начин съображенията на Общия съд, що се отнася до определянето на лицата, които имат право на наследствена пенсия съгласно член 17, първа алинея от приложение VIII към Правилника, което има значение за въпроса относно съпоставимостта на положенията, които следва да се разгледат при преценката за съответствие на тази разпоредба от Правилника с общия принцип на недискриминация.

Като приема, че делото е във фаза, която позволява да бъде решено, Съдът по-нататък приема, че Комисията е имала право да откаже предоставянето на наследствена пенсия на жалбоподателя, с мотива, че той не отговаря на условието за минимална продължителност от една година на брака му с починалото длъжностно лице, наложено от член 17, първа алинея от приложение VIII към Правилника.

Съдът отбелязва, че нито фактът, че посочената разпоредба изключва от приложното си поле фактическите съжителства, нито фактът, че налага минимална продължителност на брака, за да придобие преживелият право на наследствена пенсия, са явно неадекватни спрямо целта на наследствената пенсия, нито нарушават общия принцип на недискриминация.

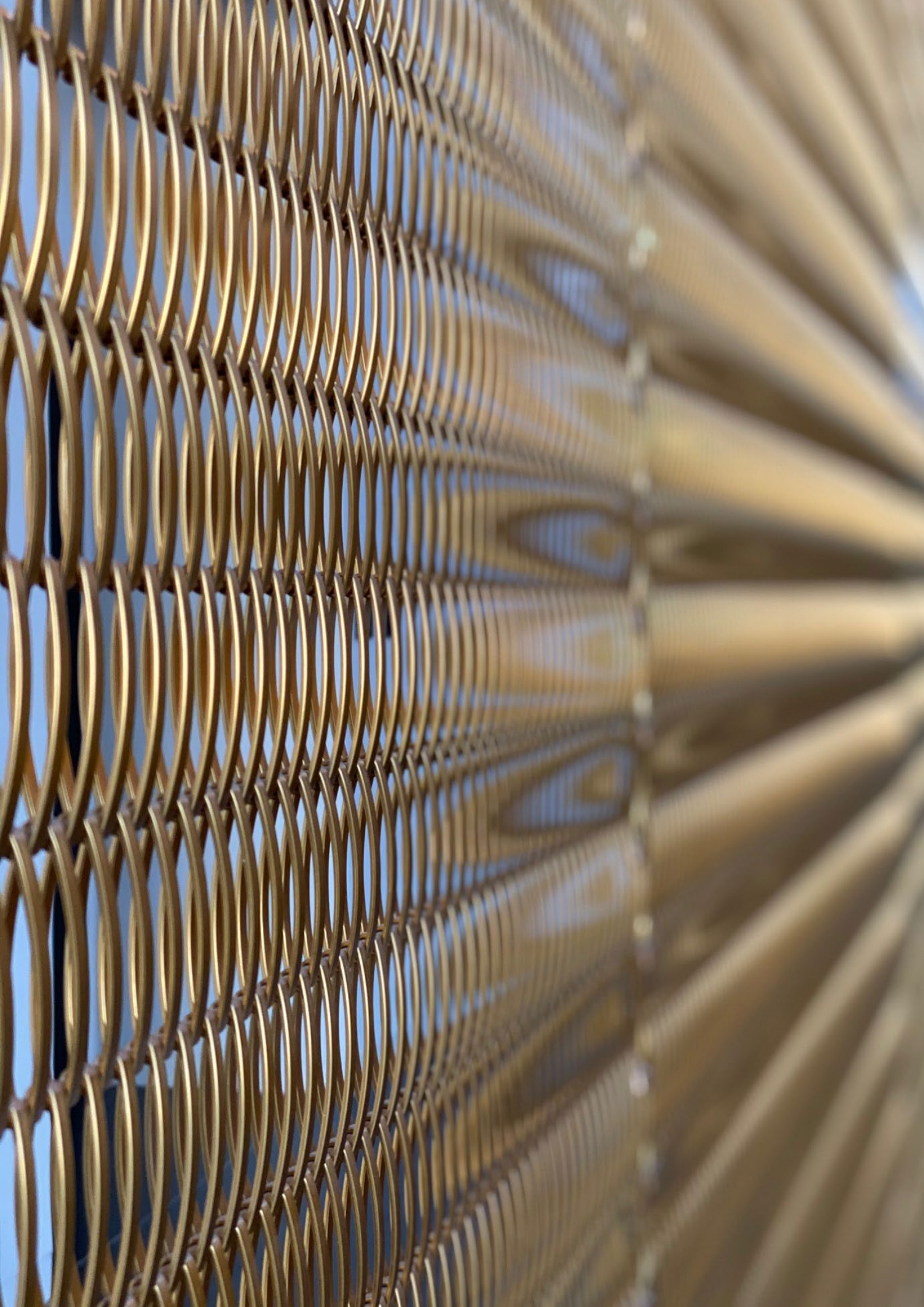
Според Съда правото на наследствена пенсия не е свързано с евентуална финансова зависимост на съпруга от починалото лице. За сметка на това получателят на тази пенсия трябва да е бил свързан с починалото длъжностно лице чрез граждански съюз, който поражда съвкупност от права и задължения между тези лица, какъвто е бракът или, при определени условия, регистрираното небрачно партньорство.

Съдът уточнява, че сред тези обстоятелства е и фактът, че преживелият партньор трябва да представи официален документ, признат като такъв от държава членка или от друг компетентен орган на държава членка, удостоверяващ статуса на небрачните партньори, и че двойката няма право да сключи граждански брак.

Така, Съдът приема, че фактически съюз, какъвто е фактическото съжителство, който по принцип не е уреден от закона статус, не отговаря на изискуемите условия и следователно фактическото съжителство не е съпоставимо, що се отнася до наследствената пенсия, с положението на лицата, сключили брак, нито на тези, сключили регистрирано партньорство, отговарящи на условията за предоставяне на такава пенсия.

Освен това Съдът приема, че с оглед на борбата със злоупотребите, дори с измамите, законодателят на Съюза разполага със свобода на преценка при уреждането на правото на наследствена пенсия и че условието бракът да е продължил най-малко една година, за да може преживелият съпруг да се ползва от наследствена пенсия, цели да се гарантира, че връзката между съответните лица е била действителна и стабилна.

Съдът заключава, че искането за присъждане на обезщетение за имуществените и неимуществените вреди, които жалбоподателят твърди, че е преживял, трябва също да бъде отхвърлено като неоснователно, тъй като в това отношение се намира в тясна връзка с искането за отмяна, самото то отхвърлено като неоснователно.

В | Дейност на секретариата на Съда през 2019 г.

Кратък преглед на основните статистически тенденции през изминалата година

от **Marc-André Gaudissart**, заместник-секретар

Макар възложените му задачи да са многобройни и разнообразни, по-специално поради особеното му място в структурата на многоезична институция, каквато е Съдът на Европейския съюз, и ролята на свързващо звено, която изпълнява между юрисдикциите на държавите членки и представителите на страните, от една страна, и кабинетите и службите на институцията, от друга страна, основната задача на секретариата на Съда безспорно е да следи за правилното протичане на производствата и за надлежното водене на преписките по делата пред Съда, от вписването на исковата молба или жалбата в регистъра на секретариата до връчването на акта, с който се слага край на производството, на страните или на сезиралата го юрисдикция. Броят на делата, образувани и приключени от Съда, съответно има пряко отражение върху натовареността на секретариата и способността му да отговори на предизвикателствата, които му се отправят, в най-различни области.

Тъй като изминалата година отново бе белязана от доста интензивна дейност по отношение както на образуваните, така и на приключените дела, изложението по-нататък е посветено главно на прегледа на основните статистически тенденции, а не върху другите изпълнявани от секретариата задачи, макар същите да погълнаха немалка част от ресурсите му през 2019 г., по-специално при спазването на нормативните изисквания, свързани със защитата на личните данни, или при текущите работи и дискусии по въвеждането на интегрирана система за управление на делата.

I. Образуваните дела

Макар да можеше да се мисли, че през 2018 г. е достигнат исторически връх с поне 849 образувани дела в рамките само на една година, статистическите данни отново осуетиха всички прогнози, тъй като през изминалата година бяхме свидетели на ново увеличение на броя на образуваните дела с около 14 %, а именно поне **966 заведени в Съда дела за 2019 г.** Той никога досега не е бил сезиран с такъв брой дела! Както през предходните две години, увеличението до голяма степен се обяснява с нов ръст на броя на преюдициалните запитвания — с 641 отправени запитвания, тези дела всъщност съставляват две трети от всички дела, образувани през 2019 г., и са два пъти повече като брой спрямо преюдициалните запитвания, отправени до Съда преди десет години (302 преюдициални запитвания през 2009 г.)! — но и с чувствително увеличение на броя на жалбите срещу съдебни актове на Общия съд. С 266 дела, жалбите срещу съдебни актове на Общия съд, включително срещу постановените такива по обезпечителни мерки или встъпване, всъщност съставляват над 27 % от образуваните през 2019 г. дела (спрямо малко над 23 % за предходната година). Това увеличение до голяма степен се обяснява с големия брой актове, постановени от Общия съд през 2018 г., което по-специално се дължи на увеличения брой негови членове.

С 35 образувани през 2019 г. дела — спрямо 57 за предходната година — броят на исковете за установяване на неизпълнение на задължения от своя страна отчита значителен спад, но на този етап би било преждевременно от тази констатация да се извеждат заключения, тъй като намаляването на броя на тези искове може да бъде отдадено и на особения институционален контекст през изминалата година, белязан по-специално от изтичането на мандата на Комисията „Юнкер“ и

формирането на нова Комисия, която би могла да възприеме различен подход от преходната по отношение на съдебните спорове. Накрая, изминалата година ще бъде белязана от предявяването от Сметната палата на иск на основание член 286, параграф 6 от Договора за функционирането на Европейския съюз и от направеното от Европейския парламент искане за становище (1/19) на основание член 218, параграф 11 от същия договор, по-специално относно съвместимостта с Договорите на сключването от Съюза на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (Конвенцията от Истанбул).

Що се отнася до преюдициалните запитвания, трябва да се отбележи, че през 2019 г. юрисдикции от всички държави членки без изключение са се обърнали към Съда. Както през 2018 г., Германия, Италия и Испания са начело на „географската“ класация на преюдициалните запитвания, отправени през 2019 г. — съответно със 114, 70 и 64 преюдициалните запитвания, отправени от юрисдикции от тези държави членки през изминалата година — но онова, което най-вече ще привлече вниманието на наблюдателите, е броят на запитванията, отправени от юрисдикции от държави, присъединили се към Съюза през 2004 г., 2007 г. или 2013 г., както и относително големият брой преюдициални запитвания от Обединеното кралство (18), въпреки взетото от тази държава членка решение да напусне Европейския съюз.

Със съответно 49 и 39 преюдициалните запитвания, отправени през 2019 г., Румъния и Полша всъщност заемат четвърто и пето място в географската класация на преюдициалните запитвания — пред държави учредителки като Белгия, Франция или Нидерландия (чиито юрисдикции са се обърнали към Съда съответно 38, 32 и 28 пъти през 2019 г.) — въпреки че броят на запитванията от български юрисдикции (24 запитвания), хърватски (10 запитвания), латвийски (12 запитвания), словашки (10 запитвания) или словенски (5 запитвания) също бележи впечатляващ ръст. Тази промяна безспорно свидетелства за жизнеността на диалога, поддържан от Съда с юрисдикциите на всички държави членки, макар този диалог понякога да се подхранва от приглушена тревога, тъй като някои от поставените на Съда въпроси засягат толкова чувствителни въпроси като спазването в държавите членки на основните правила и принципи на правовата държава, регулиращи по-специално начина на избор на съдиите или пенсионната им възраст, наличието на независими и безпристрастни дисциплинарни производства или пък предоставянето на минимални гаранции на лицата, които търсят убежище или се ползват от режим на международна закрила.

В останалата си част делата, заведени в Съда през 2019 г. — чрез преюдициални запитвания, в рамките на преки производства или по жалби срещу съдебни актове на Общия съд — засягат твърде широк спектър от области, който показва колко обширни и разнообразни са областите, уреждани от правото на Съюза, а именно от задължителното осигуряване на почивки с минимална продължителност и равностойно заплащане на работещите мъже и жени в сходно положение до обезщетяването на пътници, използващи въздушен транспорт, при отмяна или прекомерно закъснение на полет, като се премине през необходимостта да се осигури подходяща информация на потребителите при пускането на пазара на някои продукти за растителна защита или пък да се гарантира предоставянето на адекватна информация на потребителите за състава или за точния географски произход на хранителните продукти, с които се снабдяват. Както през 2018 г., първото място същевременно отново заемат трите групи дела, засягащи пространството на свобода, сигурност и правосъдие (105 нови дела), данъчното облагане (74 дела) и интелектуалната и индустриалната собственост (също 74 дела). В началото на 2019 г. бе подаден и голям брой жалби срещу решения, постановени от Общия съд през декември 2018 г. в областта на държавните помощи и конкуренцията, което обяснява изключително големия брой нови дела, засягащи тези две области (съответно 59 и 42 нови дела).

Накрая трябва да се отбележи, че изминалата година отново бе белязана от голям брой искания за ускоряване на производството, като използването на бързото производство е поискано по поне 58 дела (спрямо 36 през 2018 г. и 31 през 2017 г.), а използването на спешното преюдициално производство

е поискано (или предложено) по около двадесет дела (тоест с едно повече спрямо предходната година и с пет повече спрямо 2017 г.). Макар не всички искания да бяха уважени, те все пак накараха Съда да анализира в кратък срок обстоятелствата, изложени във всеки отделен случай, за да прецени дали трябва да започне едно от тези две производства. Този анализ доведе конкретно до използване на спешното производство по единадесет дела и до прилагане на бързото производство по три дела.

II. Приключените дела

Макар броят на образуваните дела да бе изключително голям през изминалата година, този ръст за щастие отново бе компенсиран с безпрецедентен брой приключени дела. С **865 решени през 2019 г. дела** Съдът всъщност поставя нов рекорд — предишният бе поставен миналата година с 760 приключени дела през 2018 г. Тази стойност отразява увеличение с около 14 %!

Без да е необходимо тук да се навлиза в подробностите на приключените през 2019 г. дела и значението на последните — в това отношение трябва да се разгледат новостите в съдебната практика, изложени във втората част от настоящата глава — три факта ще привлекат по-специално вниманието на читателя при бегъл преглед на числата и статистическите данни, представени по-долу.

Първият факт безспорно е големият дял, който заемат определенията в общия брой на приключените дела през 2019 г. Докато през 2018 г. Съдът постанови около 218 определения, през 2019 г. този брой възлиза на 293 определения общо за всички категории. Това увеличение се дължи на два фактора.

От една страна, то се обяснява с по-широко използване на всички възможности, предоставени от Процедурния правилник, за произнасяне в кратък срок по отправените до Съда искания, и по-специално от член 99 от този правилник, който позволява на Съда да отговори бързо с мотивирано определение на поставен му преюдициален въпрос, когато той е идентичен с въпрос, по който Съдът вече се е произнесъл, или отговорът на този въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика или не оставя място за разумно съмнение (през 2019 г. поне 57 дела са приключени по този начин въз основа на посочената разпоредба).

От друга страна, то се дължи на влизането в сила на 1 май 2019 г. на Регламент (ЕС, Евратом) 2019/629 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г.¹ с който се въвежда нов механизъм за предварително допускане на някои категории жалби срещу съдебни актове на Общия съд, позволяващ на Съда да допуска такива жалби изцяло или частично само когато с тях се повдига въпрос от съществено значение за единството, съгласуваността или развитието на правото на Съюза. Тъй като счита, че това условие не е изпълнено — или поне че изпълнението му не е обосновано в достатъчна степен от жалбоподателите, обжалващи съдебен акт на Общия съд — през 2019 г. Съдът постановява голям брой (27) определения за недопускане на обжалване, което допринася за увеличаването на броя на определенията, с които се слага край на производството.

Трябва освен това да се отбележи и първият случай на прилагане на член 182 от Процедурния правилник, позволяващ на Съда да обяви жалба срещу съдебен акт на Общия съд за явно недопустима, когато Съдът вече се е произнесъл по един или няколко правни въпроса, идентични с повдигнатите с основанията на жалбата.

1| ОВ L 111, 25.4.2019 г., стр. 1.

Що се отнася до разпределянето на приключените дела по видове съдебни състави, трябва да се отбележи становището (1/17), постановено от пленума на Съда на 30 април 2019 г. по съвместимостта с правото на Съюза на механизма за уреждане на спорове между инвеститори и държави (УСИД), въведен с Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между Канада, от една страна, и Европейския съюз и неговите държави членки, от друга страна, и значителният дял на актовете, постановени от големия състав на Съда, приключил поне 82 дела през 2019 г. Нарастващият дял на актовете, постановени от състав от трима съдии, също заслужава специално да бъде отбелязан. През 2019 г. съставите на Съда, заседаващи с трима съдии, всъщност са приключили с решение или определение поне 351 дела спрямо 251 дела през 2018 г. Това значително увеличаване се извършва в контекст на нарастваща натовареност и отчасти се обяснява с желанието на Съда да придаде повече тежест на тези съдебни състави, разпределяйки им подходящи за разглеждане от тях дела, при необходимост заедно с представяне на заключение, което преди по-скоро бе рядкост при делата, разпределяни на такива състави. Делът, който през 2019 г. заемат актовете на съставите от петима съдии, е леко увеличен, тъй като тези съдебни състави са приключили 343 дела през изминалата година спрямо 323 предходната година.

Накрая, що се отнася до продължителността на производствата, трябва да се отбележи, че като цяло тя остава стабилна и дори намалява, въпреки значителното увеличаване на броя на делата. През 2019 г. средната продължителност на разглеждането на делата по преюдициални запитвания всъщност е 15,5 месеца (и 3,7 месеца при делата, разглеждани по реда на спешното преюдициално производство) — спрямо съответно 16 месеца и 3,1 месеца през 2018 г. — докато средната продължителност на разглеждането на делата по преки производства и на жалбите срещу съдебни актове на Общия съд е съответно 19,1 месеца (спрямо 18,8 месеца през 2018 г.) и 11,1 месеца (спрямо 13,4 месеца). Както бе отбелязано по-горе, тези резултати до голяма степен се дължат на по-широкото използване на определенията, особено в областта на интелектуалната и индустриалната собственост, където голям брой жалби срещу съдебни актове на Общия съд бяха отхвърлени на основание членове 170а или 170б (нов механизъм за допускане на такива жалби) или член 181 от Процедурния правилник на Съда.

III. Висящите дела

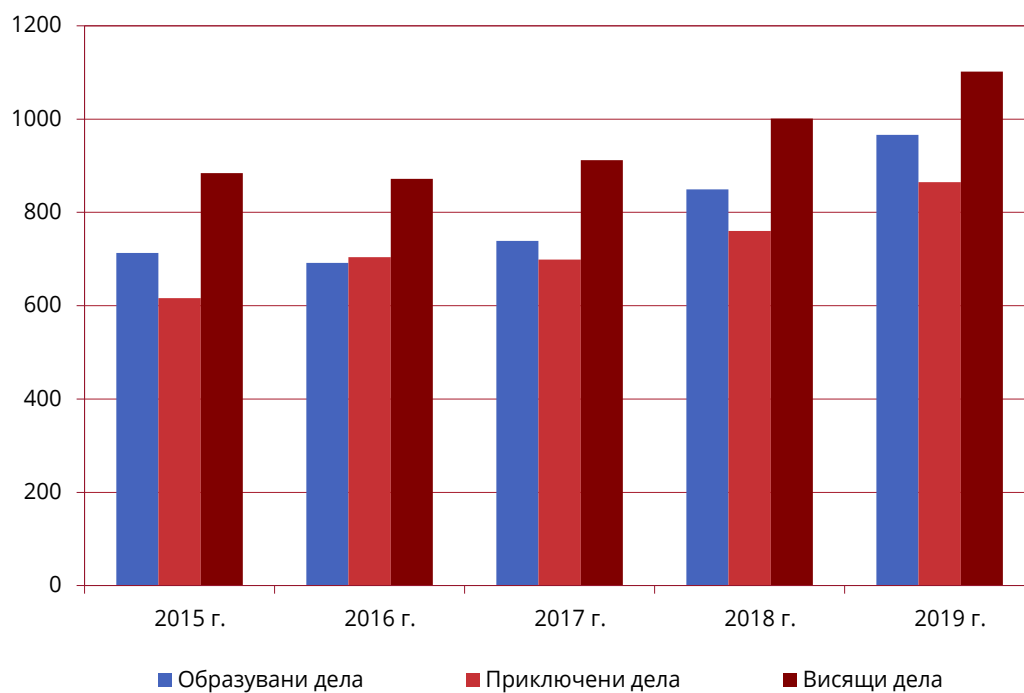
Като логична последица от нарастването на броя на образуваните през 2019 г. дела, надхвърлящо увеличаването на броя на приключените дела, колкото и значително да е то, броят на висящите дела също бележи ръст спрямо предходната година, тъй като възлиза на **1102 дела към 31 декември 2019 г.** (1013 дела при отчитане на съединяването на дела поради връзката помежду им).

Именно в този контекст трябва да се впише влизането в сила на 1 май 2019 г. на механизма за предварително допускане на жалбите срещу съдебни актове на Общия съд, както и извършените от Съда изменения през изминалата година в процедурния му правилник, в Препоръките към националните юрисдикции относно отправянето на преюдициални запитвания и в Практическите указания към страните относно делата пред Съда. Целта на тези изменения, чийто обхват е описан в първата част от тази глава, е да бъдат изяснени, допълнени или опростени разпоредбите, уреждащи производството пред Съда, и да се уточни рамката на неговите отношения с националните юрисдикции и представителите на страните. Те трябва да позволят на Съда в известна степен да удържи увеличаването на броя на делата, завеждани в него, отделно от други мерки, които в подходящ момент е възможно да бъдат предложени, ако тенденцията за увеличаване продължи, с цел да се опрости разглеждането на някои дела или да се извърши ново уравнивене на правомощията между Съда и Общия съд.

Г | Съдебна статистика на Съда

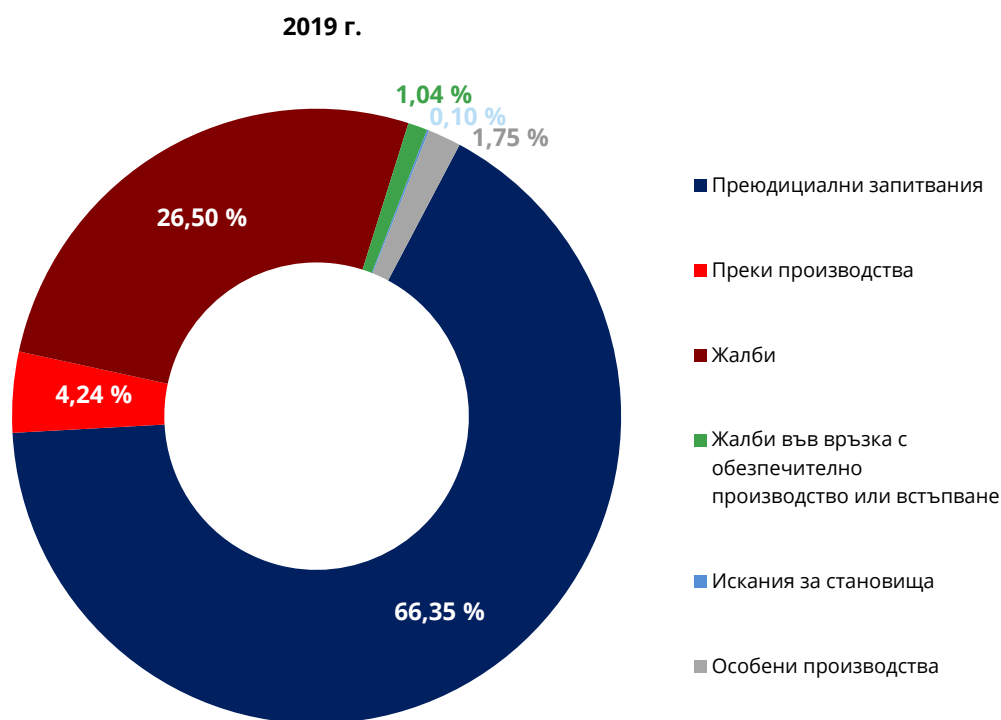
I. Обща дейност на Съда — Образувани, приключени и висящи дела (2015—2019)	169
II. Образувани дела — Видове производства (2015—2019)	170
III. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)	171
IV. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2019)	172
V. Образувани дела — Преюдициални запитвания по държава членка (2015—2019)	173
VI. Образувани дела — Искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава (2015—2019)	174
VII. Приключени дела — Видове производства (2015—2019)	175
VIII. Приключени дела — съдебни решения, становища, определения (2019)	176
IX. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Съдебен състав (2015—2019)	177
X. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)	178
XI. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2019)	179
XII. Приключени дела — Съдебни решения по искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава: взето решение (2015—2019)	180
XIII. Приключени дела — Жалби: взето решение (2015—2019)	181
XIV. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци (2015—2019)	182
XV. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2015—2019)	183
XVI. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2015—2019)	184
XVII. Дела, разгледани по реда на бързото производство (2015—2019)	185
XVIII. Разни — Спешни преюдициални производства (2015—2019)	186
XIX. Обезпечителни производства (2015—2019)	187
XX. Жалби по член 58а от Статута (2019)	188
XXI. Общо развитие на правораздавателната дейност (1952—2019) — Образувани дела и съдебни решения или становища	189
XXII. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2019) — Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по години	191
XXIII. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2019) — Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по юрисдикции	193
XXIV. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2019) — Искове за установяване на неизпълнение на задължения, предявени срещу държавите членки	196
XXV. Дейност на секретариата на Съда (2015—2019)	197

I. Обща дейност на Съда — Образувани, приключени и висящи дела (2015—2019)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Образувани дела	713	692	739	849	966
Приключени дела	616	704	699	760	865
Висящи дела	884	872	912	1001	1102

II. Образувани дела — Видове производства (2015—2019)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Преюдициални запитвания	436	470	533	568	641
Преки производства	48	35	46	63	41
Жалби	206	168	141	193	256
Жалби във връзка с обезпечително	9	7	6	6	10
Искания за становища	3		1		1
Особени производства ¹	11	12	12	19	17
Общо	713	692	739	849	966
Молби за допускане на обезпечение	2	3	3	6	6

1| За „особени производства“ се считат свързаните със: правна помощ, определяне на съдебни разноси, поправяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповест и делата, свързани с имунитет.

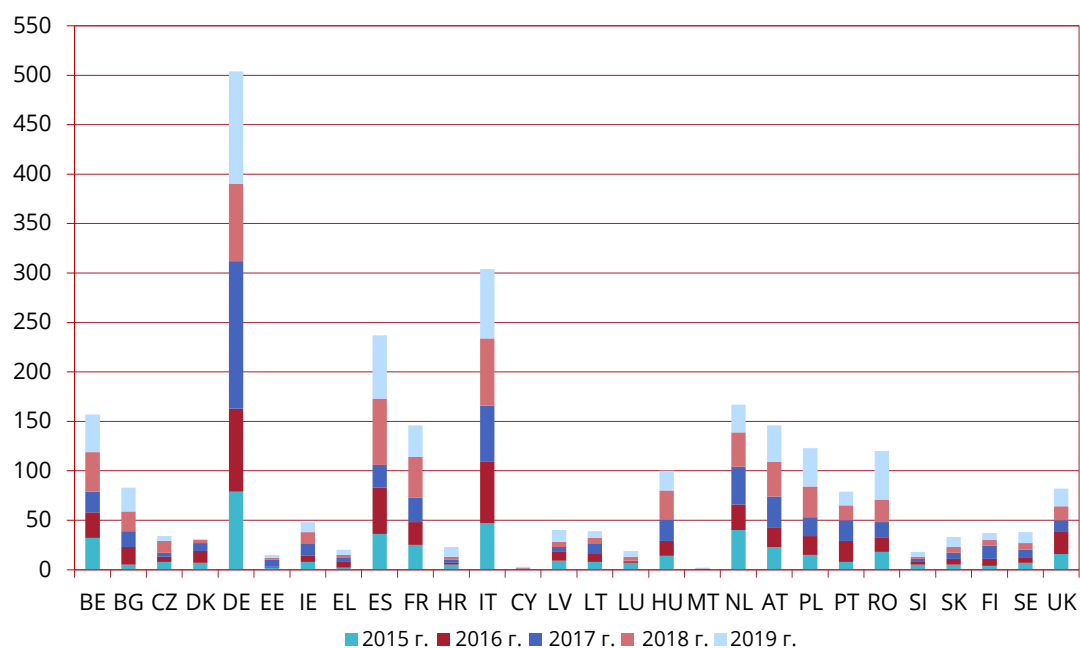
III. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Арбитражна клауза			5	2	3
Асоцииране на отвъдморски страни и територии	1				
Външна дейност на Европейския съюз	3	4	3	4	4
Гражданство на Съюза	6	7	8	6	8
Данъчни въпроси	49	70	55	71	73
Достъп до документи	7	6	1	10	5
Държавни помощи	29	39	21	26	59
Енергетика	1	3	2	12	6
Защита на потребителите	40	23	36	41	73
Земеделие	17	27	14	26	24
Икономическа и парична политика	11	1	7	3	11
Икономическо, социално и териториално сближаване	3		2		1
Индустриална политика	11	3	6	4	7
Институционално право	24	22	26	34	38
Интелектуална и индустриална собственост	88	66	73	92	74
Конкуренция	40	35	8	25	42
Митнически съюз и обща митническа тарифа	29	13	14	14	18
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	1	3	3	1	
Образование, професионално обучение, младеж и спорт			2		
Обща външна политика и политика на сигурност	12	7	6	7	19
Обща политика в областта на рибарството	1	3	1	1	1
Обществени поръчки	26	19	23	28	27
Обществено здраве	10	1	1	4	6
Околна среда	47	30	40	50	47
Правен режим на предприятията	1	7	1	2	3
Принципи на правото на Съюза	13	11	12	29	33
Присъединяване на нови държави			1		
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	53	76	98	82	106
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)	5	2	2	1	3
Сближаване на законодателствата	22	34	41	53	29
Свобода на установяване	12	16	8	7	8
Свободно движение на капитали	6	4	12	9	6
Свободно движение на стоки	8	3	6	4	8
Свободно движение на хора	15	28	16	19	41
Свободно предоставяне на услуги	24	15	18	37	12
Социална политика	32	33	43	46	41
Социално осигуряване на работниците мигранти	7	10	7	14	2
Транспорт	27	32	83	39	54
Търговска политика	15	20	8	5	10
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите,...)	6	3	6	6	8
Договор за функционирането на ЕС	702	676	719	814	910
Закрила на населението				1	1
Контрол на безопасността				1	
Договор за АЕ				2	1
Принципи на правото на Съюза				1	1
Договор за ЕС				1	1
Институционално право				2	
Правилник за длъжностните лица		1	8	16	35
Привилегии и имунитети	2	2		2	3
Производство	9	13	12	12	16
Разни	11	16	20	32	54
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	713	692	739	849	966

IV. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2019)

	Преюдициални запитвания	Преки производства	Жалби	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Искания за становища	Общо	Особени производства
Арбитражна клауза			3			3	
Външна дейност на Европейския съюз	2		1		1	4	
Гражданство на Съюза	8					8	
Данъчни въпроси	67	5		1		73	
Достъп до документи			4	1		5	
Държавни помощи	17	1	39	2		59	
Енергетика	4	1	1			6	
Защита на потребителите	72		1			73	
Земеделие	14	1	8	1		24	
Икономическа и парична политика	3		8			11	
Икономическо, социално и териториално сближаване			1			1	
Индустриална политика	6	1				7	
Институционално право	2	4	30	1		38	1
Интелектуална и индустриална собственост	15	1	58			74	
Конкуренция	12		27	3		42	
Митнически съюз и обща митническа тарифа	18					18	
Обща външна политика и политика на сигурност			19			19	
Обща политика в областта на рибарството		1				1	
Обществени поръчки	25	1	1			27	
Обществено здраве	3		2	1		6	
Околна среда	30	12	5			47	
Правен режим на предприятия	2		1			3	
Принципи на правото на Съюза	32	1				33	
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	103	3				106	
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)			3			3	
Сближаване на законодателствата	25	1	3			29	
Свобода на установяване	8					8	
Свободно движение на капитали	5	1				6	
Свободно движение на стоки	8					8	
Свободно движение на хора	40	1				41	
Свободно предоставяне на услуги	12					12	
Социална политика	40		1			41	
Социално осигуряване на работниците мигранти	2					2	
Транспорт	51	3				54	
Търговска политика	5		5			10	
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите,...)	7	1				8	
Договор за функционирането на ЕС	638	39	221	10	1	910	1
Закрила на населението		1				1	
Договор за АЕ		1				1	
Принципи на правото на Съюза	1					1	
Договор за ЕС	1					1	
Правилник за длъжностните лица	1		34			35	
Привилегии и имунитети	1	1				3	1
Производство			1			16	15
Разни	2	1	35			54	16
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	641	41	256	10	1	966	17

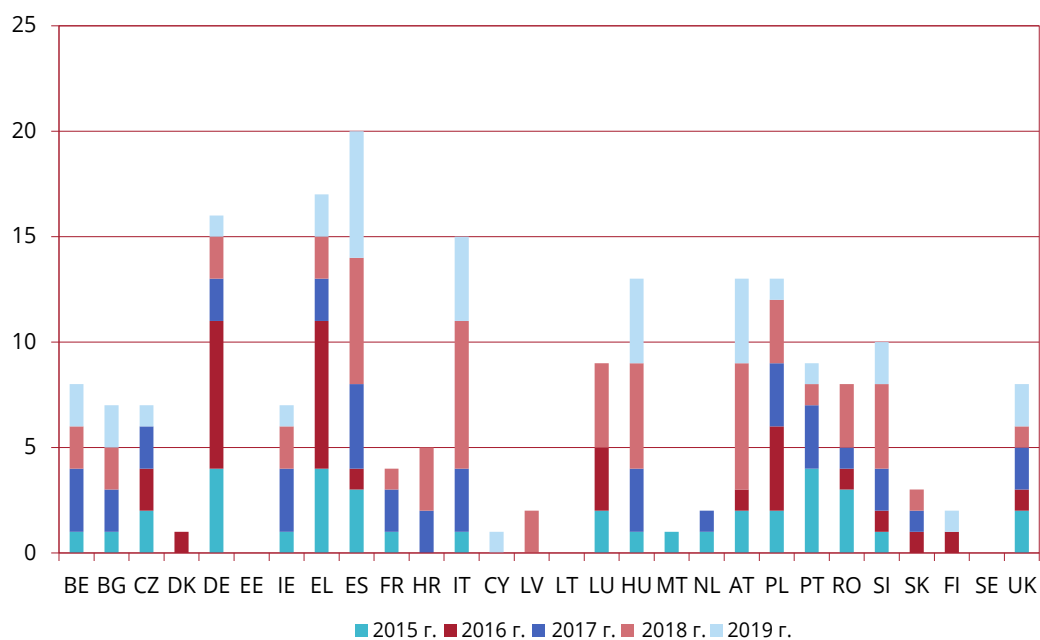
V. Образувани дела — Преюдициални запитвания по държава членка (2015—2019)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Общо
Белгия	32	26	21	40	38	157
България	5	18	16	20	24	83
Чешка република	8	5	4	12	5	34
Дания	7	12	8	3	1	31
Германия	79	84	149	78	114	504
Естония	2	1	7	2	3	15
Ирландия	8	6	12	12	10	48
Гърция	2	6	4	3	5	20
Испания	36	47	23	67	64	237
Франция	25	23	25	41	32	146
Хърватия	5	2	3	3	10	23
Италия	47	62	57	68	70	304
Кипър				1	1	2
Латвия	9	9	5	5	12	40
Литва	8	8	10	6	7	39
Люксембург	7	1	1	4	6	19
Унгария	14	15	22	29	20	100
Малта		1			1	2
Нидерландия	40	26	38	35	28	167
Австрия	23	20	31	35	37	146
Полша	15	19	19	31	39	123
Португалия	8	21	21	15	14	79
Румъния	18	14	16	23	49	120
Словения	5	3	3	2	5	18
Словакия	5	6	6	6	10	33
Финландия	4	7	13	6	7	37
Швеция	7	5	8	7	11	38
Обединено кралство	16	23	11	14	18	82
Други ¹	1					1
Общо	436	470	533	568	641	2648

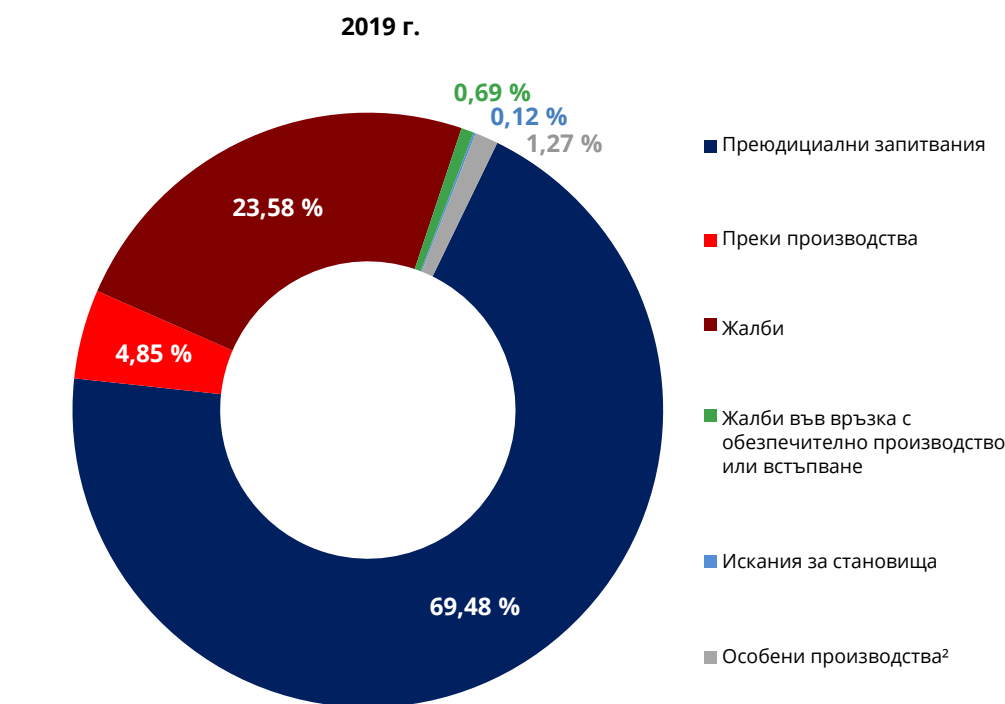
1| Дело C-169/15, *Montis Design* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof)

VI. Образувани дела — Искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава (2015—2019)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Общо
Белгия	1		3	2	2	8
България	1		2	2	2	7
Чешка република	2	2	2		1	7
Дания		1				1
Германия	4	7	2	2	1	16
Естония						
Ирландия	1		3	2	1	7
Гърция	4	7	2	2	2	17
Испания	3	1	4	6	6	20
Франция	1		2	1		4
Хърватия			2	3		5
Италия	1		3	7	4	15
Кипър					1	1
Латвия				2		2
Литва						
Люксембург	2	3		4		9
Унгария	1		3	5	4	13
Малта	1					1
Нидерландия	1		1			2
Австрия	2	1		6	4	13
Полша	2	4	3	3	1	13
Португалия	4		3	1	1	9
Румъния	3	1	1	3		8
Словения	1	1	2	4	2	10
Словакия		1	1	1		3
Финландия		1			1	2
Швеция						
Обединено кралство	2	1	2	1	2	8
Общо	37	31	41	57	35	201

VII. Приключени дела — Видове производства (2015—2019)¹

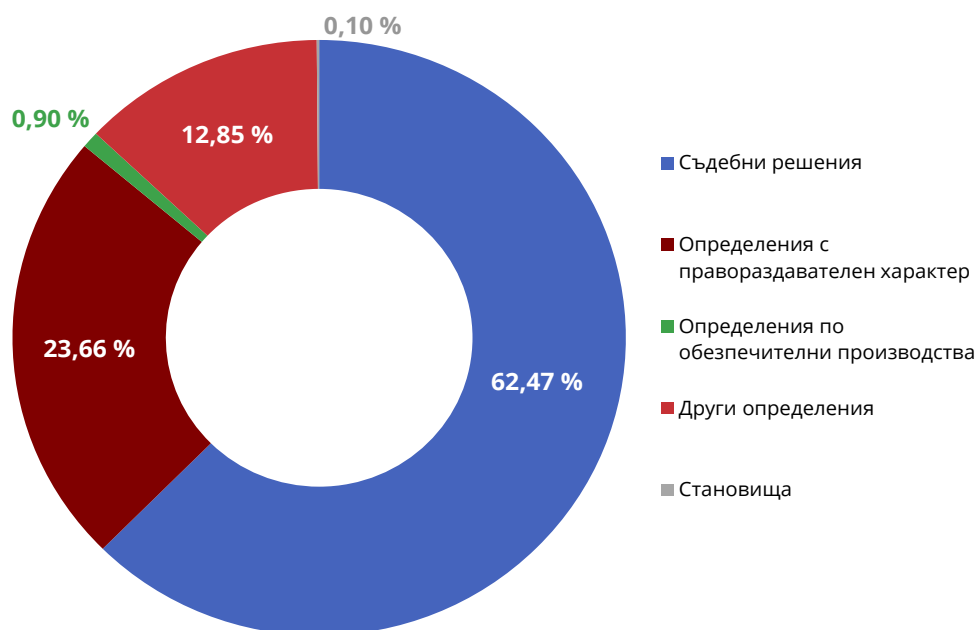

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Преюдициални запитвания	404	453	447	520	601
Преки производства	70	49	37	60	42
Жалби	127	182	194	155	204
Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	7	7	4	10	6
Искания за становища	1		3		1
Особени производства ²	7	13	14	15	11
Общо	616	704	699	760	865

1| Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

2| За „особени производства“ се считат свързаните със: правна помощ, определяне на съдебни разноси, поправяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповест и делата, свързани с имунитет.

VIII. Приключени дела — съдебни решения, становища, определения (2019)¹

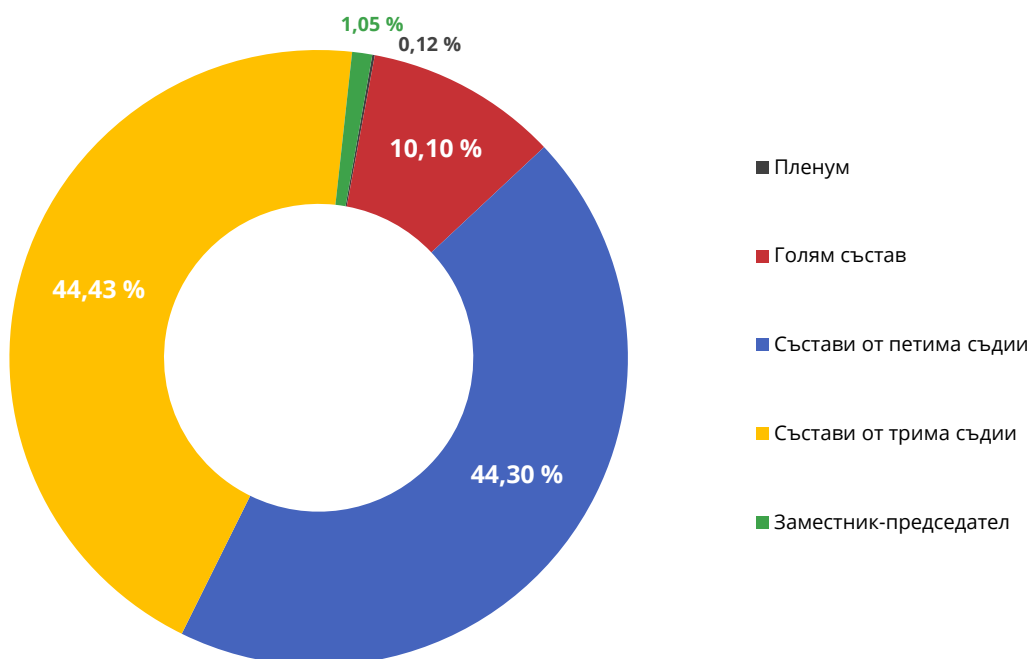

	Съдебни решения	Определения с правораздавателен характер ²	Определения по обезпечителни производства ³	Други определения ⁴	Становища	Общо
Преюдициални запитвания	375	70		83		528
Преки производства	32			9		41
Жалби	84	106	1	8		199
Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване			6			6
Искания за становища					1	1
Особени производства		10		1		11
Общо	491	186	7	101	1	786

- 1| Посочените (окончателни) данни указват общия брой дела, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).
- 2| Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради връщане на делото на Общия съд.
- 3| Определения, постановени по молба на основание членове 278 ДФЕС, 279 ДФЕС или член 280 ДФЕС или съответните разпоредби от ДЕОАЕ, или по жалба срещу определение по обезпечително производство или по молба за встъпване.
- 4| Определения, с които се слага край на производството поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради връщане на делото на Общия съд.

IX. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Съдебен състав (2015—2019)¹

2019 г.

	2015 г.			2016 г.			2017 г.			2018 г.			2019 г.		
	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо
Пленум							1		1	1		1	1		1
Голям състав	47		47	54		54	46		46	76		76	77		77
Състави от петима съдии	298	20	318	280	20	300	312	10	322	300	15	315	317	21	338
Състави от трима съдии	93	89	182	120	162	282	151	105	256	153	93	246	163	176	339
Заместник-председател		7	7		5	5		3	3		7	7		8	8
Общо	438	116	554	454	187	641	510	118	628	530	115	645	558	205	763

1| Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

2| Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради връщане на делото на Общия съд.

Х. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)¹

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Арбитражна клауза				3	2
Външна дейност на Европейския съюз	1	5	1	3	4
Гражданство на Съюза	4	8	5	10	7
Данъчни въпроси	55	41	62	58	68
Достъп до документи	3	4	9	2	5
Държавни помощи	26	26	33	29	20
Енергетика	2		2	1	9
Заетост	1				
Защита на потребителите	29	33	20	19	38
Земеделие	20	13	22	15	23
Икономическа и парична политика	3	10	2	3	7
Икономическо, социално и териториално сближаване	4	2		1	
Индустриална политика	9	10	8	2	7
Институционално право	27	20	27	28	28
Интелектуална и индустриална собственост	51	80	60	74	92
Конкуренция	23	30	53	12	20
Митнически съюз и обща митническа тарифа	20	27	19	12	12
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	1	3	2	3	1
Образование, професионално обучение, младеж и спорт	1		2		
Обща външна политика и политика на сигурност	6	11	10	5	8
Обща политика в областта на рибарството	3	1	2	2	2
Обществени поръчки	14	31	15	22	20
Обществено здраве	5	4	5		6
Околна среда	27	53	27	33	50
Правен режим на предприятия	1	1	4	1	1
Принципи на правото на Съюза	12	13	14	10	17
Присъединяване на нови държави		1		1	
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	49	52	61	74	85
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)	1	1	7	1	1
Сближаване на законодателствата	24	16	29	28	44
Свобода на установяване	17	27	10	13	5
Свободно движение на капитали	8	7	1	13	8
Свободно движение на стоки	9	5	2	6	2
Свободно движение на хора	13	12	17	24	25
Свободно предоставяне на услуги	17	14	13	21	23
Социална политика	30	23	26	42	36
Социално осигуряване на работниците мигранти	14	5	6	10	12
Трансевропейски мрежи		1			
Транспорт	9	20	17	38	25
Търговска политика	4	14	14	6	11
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите,...)	1	2	7	2	6
Договор за функционирането на ЕС	544	626	614	627	730
Закрила на населението	1				1
Договор за АЕ	1				1
Принципи на правото на Съюза					1
Договор за ЕС					1
Институционално право					2
Правилник за длъжностните лица	3		1	7	18
Привилегии и имунитети	2	1		1	
Производство	4	14	13	10	11
Разни	9	15	14	18	31
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	554	641	628	645	763

1| Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

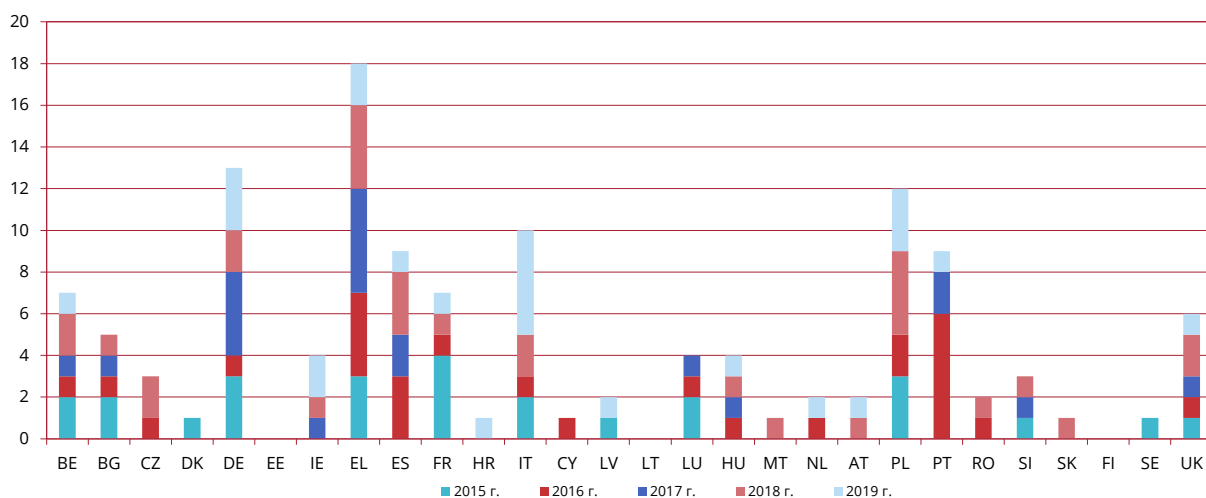
**XI. Дела, приключени със съдебно решение, становище или определение с правораздавателен характер —
Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2019)¹**

	Съдебни решения/Становища	Определения ²	Общо
Арбитражна клауза	2		2
Външна дейност на Европейския съюз	4		4
Гражданство на Съюза	7		7
Данъчни въпроси	61	7	68
Достъп до документи	2	3	5
Държавни помощи	12	8	20
Енергетика	8	1	9
Защита на потребителите	29	9	38
Земеделие	19	4	23
Икономическа и парична политика	7		7
Индустриална политика	7		7
Институционално право	8	20	28
Интелектуална и индустриална собственост	31	61	92
Конкуренция	16	4	20
Митнически съюз и обща митническа тарифа	12		12
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	1		1
Обща външна политика и политика на сигурност	7	1	8
Обща политика в областта на рибарството	2		2
Обществени поръчки	15	5	20
Обществено здраве	6		6
Околна среда	48	2	50
Правен режим на предприятия		1	1
Принципи на правото на Съюза	10	7	17
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	73	12	85
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)	1		1
Сближаване на законодателствата	35	9	44
Свобода на установяване	5		5
Свободно движение на капитали	4	4	8
Свободно движение на стоки	2		2
Свободно движение на хора	16	9	25
Свободно предоставяне на услуги	18	5	23
Социална политика	28	8	36
Социално осигуряване на работниците мигранти	11	1	12
Транспорт	21	4	25
Търговска политика	11		11
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамките,...)	6		6
Договор за функционирането на ЕС	545	185	730
Закрила на населението	1		1
Договор за АЕ	1		1
Принципи на правото на Съюза	1		1
Договор за ЕС	1		1
Институционално право	2		2
Правилник за длъжностните лица	9	9	18
Производство		11	11
Разни	11	20	31
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	558	205	763

1| Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

2| Определения, с които се слага край на производството, различни от определенията за прекратяване поради заличаване на делото от регистъра, поради липса на основание за произнасяне по същество или поради връщане на делото на Общия съд.

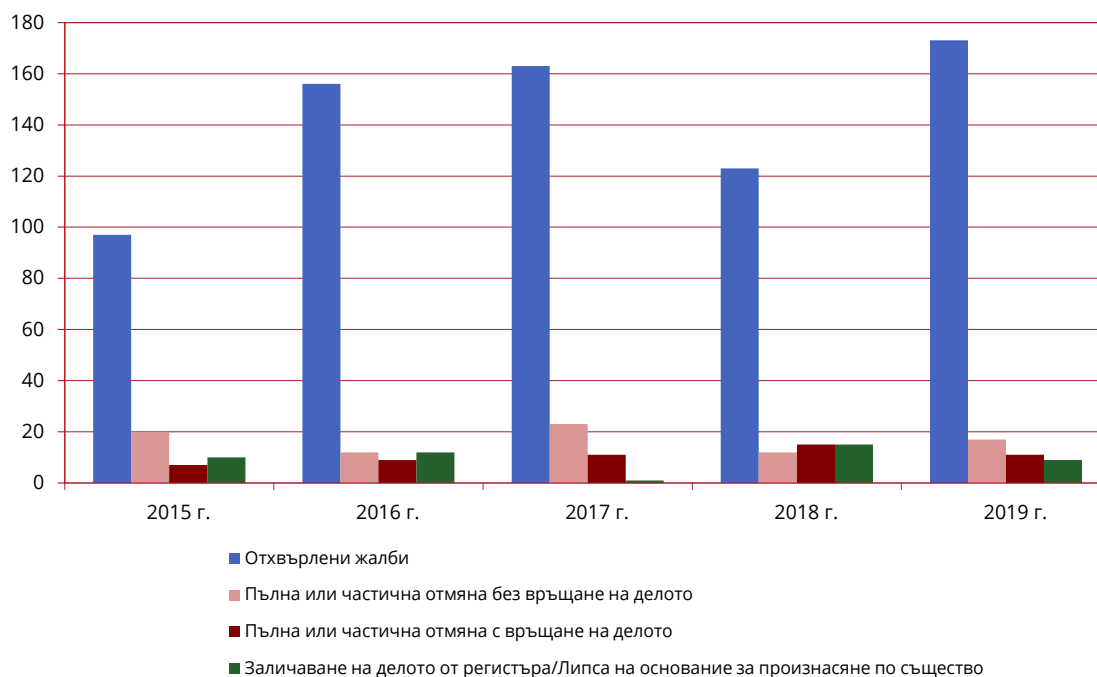
XII. Приключени дела — Съдебни решения по искове за установяване на неизпълнение на задължения от държава: взето решение (2015—2019)¹

	2015 г.		2016 г.		2017 г.		2018 г.		2019 г.	
	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля	Уважава	Отхвърля
Белгия	2		1		1		2		1	
България	2		1		1		1			
Чешка република			1				2			1
Дания	1							1		
Германия	3		1		4		2	1	3	
Естония										
Ирландия		1			1		1		2	
Гърция	3		4		5		4		2	
Испания			3		2		3		1	1
Франция	4		1				1		1	
Хърватия									1	
Италия	2		1				2		5	1
Кипър			1							
Латвия	1								1	
Литва										
Люксембург	2		1		1					
Унгария			1		1		1		1	
Малта				1			1			
Нидерландия			1	1					1	
Австрия				1			1	1	1	
Полша	3	1	2				4		3	
Португалия			6		2				1	
Румъния			1				1			
Словения	1				1		1			
Словакия		2					1			
Финландия										
Швеция	1									
Обединено кралство	1	1	1	1	1		2		1	
Общо	26	5	27	4	20		30	3	25	3

1| Посочените (окончателни) данни указват общия брой дела, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

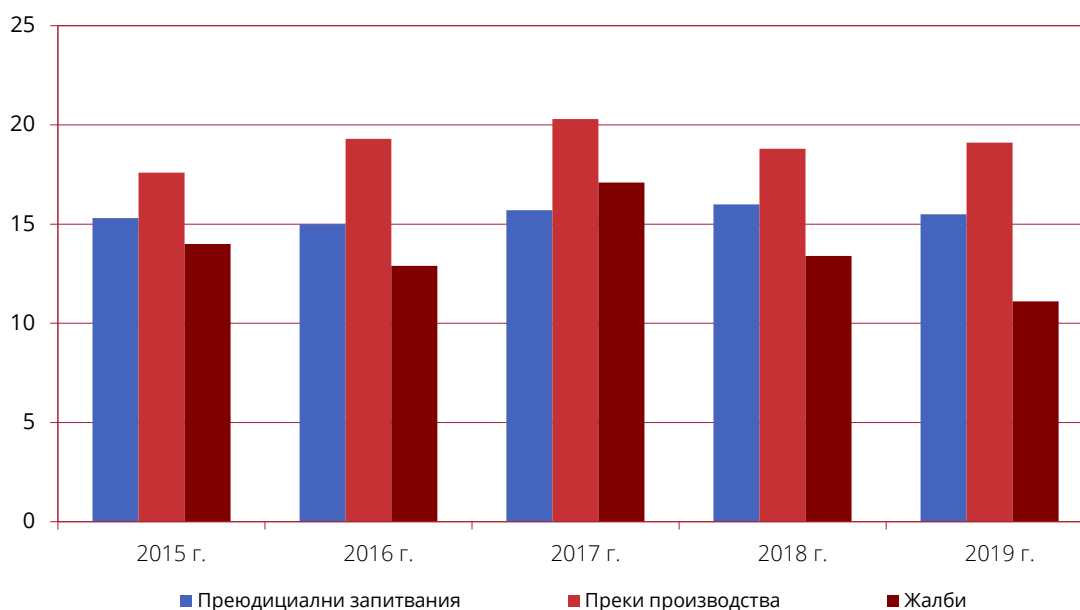
XIII. Приключени дела — Жалби: взето решение (2015—2019)^{1 2} (съдебни решения и определения с правораздавателен характер)

	2015 г.			2016 г.			2017 г.			2018 г.			2019 г.		
	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо
Отхвърлени жалби	37	60	97	63	93	156	103	60	163	59	64	123	63	110	173
Пълна или частична отмяна без връщане на делото	19	1	20	12		12	23		23	11	1	12	17		17
Пълна или частична отмяна с връщане на делото	6	1	7	9		9	11		11	14	1	15	9	2	11
Заличаване на делото от регистъра/Липса на основание за произнасяне по същество		10	10		12	12		1	1		15	15		9	9
Общо	62	72	134	84	105	189	137	61	198	84	81	165	89	121	210

- 1] По-подробна информация за обжалваните съдебни актове на Общия съд е дадена в съдебната статистика на тази юрисдикция
- 2] Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело). Те включват също и жалбите по член 58а от Протокола относно статута на Съда на Европейския съюз, които са обявени за недопустими или не са допуснати на основание членове 170а или 170б от Процедурния правилник. По-подробна информация за механизма по член 58а от Статута е дадена в таблица XX от настоящия доклад.

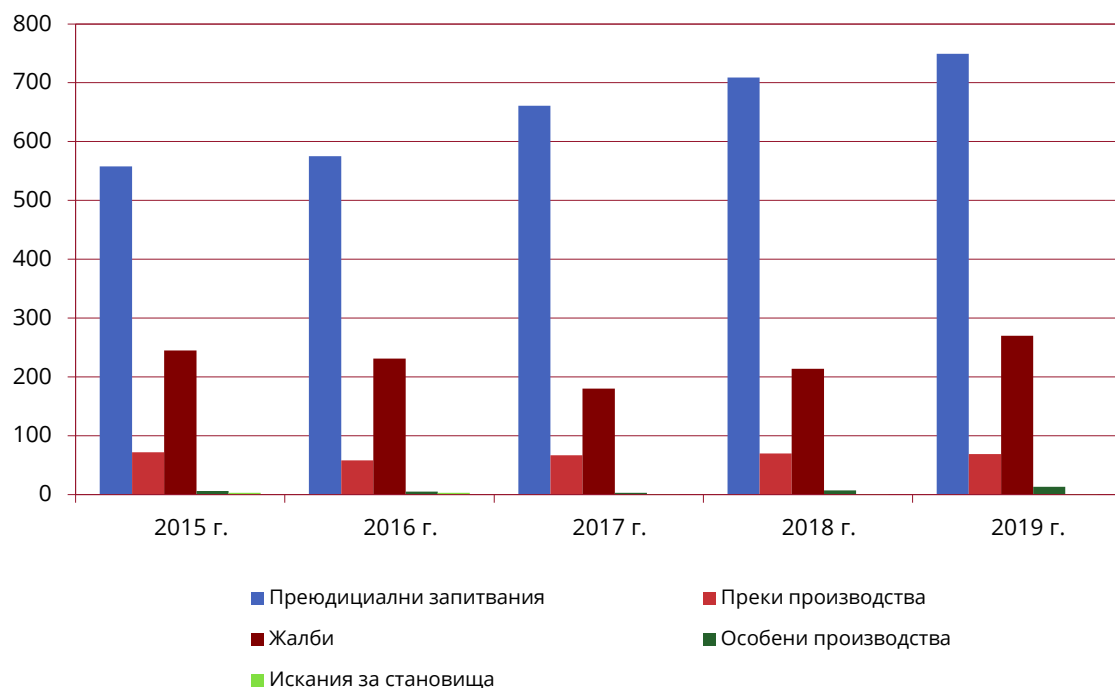
**XIV. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци
(2015—2019)¹
(съдебни решения и определения с правораздавателен характер)**

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Преюдициални запитвания	15,3	15	15,7	16	15,5
Спешни преюдициални производства	1,9	2,7	2,9	3,1	3,7
Дела, разгледани по реда на бързото производство	5,3	4	8,1	2,2	9,9
Преки производства	17,6	19,3	20,3	18,8	19,1
Дела, разгледани по реда на бързото производство				9	10,3
Жалби	14	12,9	17,1	13,4	11,1
Дела, разгледани по реда на бързото производство		10,2			

1| При изчисляване на продължителността на производствата не са взети предвид: делата, по които е постановено междинно решение или по които са постановени мерки за събиране на доказателства; становищата; особените производства (а именно във връзка с: правна помощ, определяне на съдебни разноси, поправяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповест и делата, свързани с имунитет); делата, приключили с определение за заличаване на делото от регистъра, с определение, с което се установява липса на основание за произнасяне по същество или с определение за връщане на делото на Общия съд; обезпечителните производства, както и жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване.

XV. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2015—2019)¹

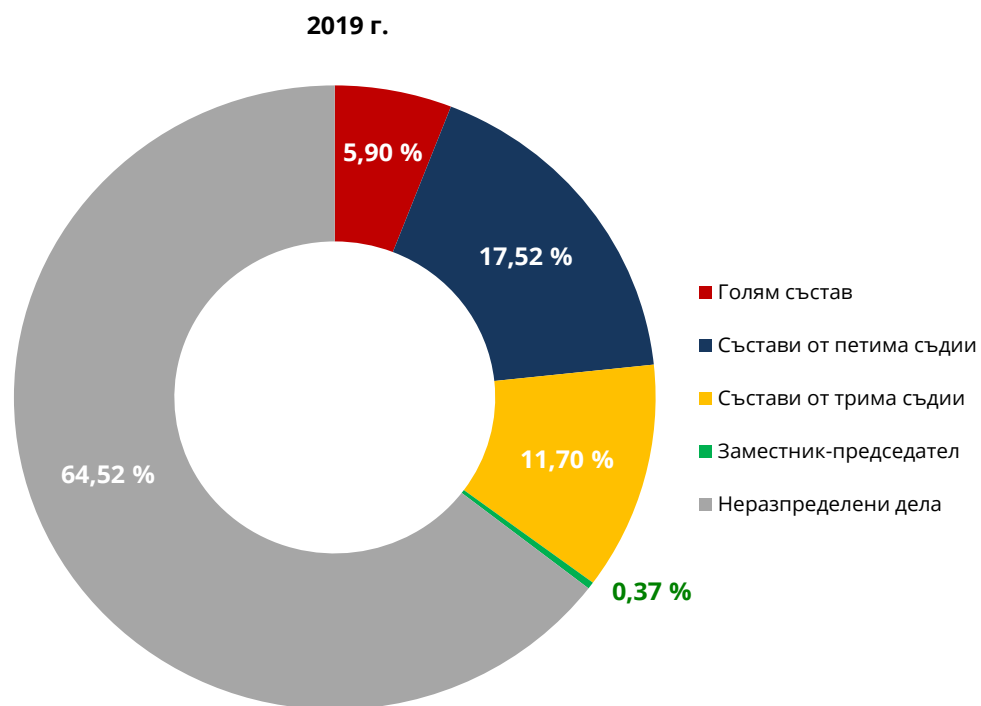

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Преюдициални запитвания	558	575	661	709	749
Преки производства	72	58	67	70	69
Жалби	245	231	180	214	270
Особени производства ²	6	5	3	7	13
Искания за становища	3	3	1	1	1
Общо	884	872	912	1001	1102

1| Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

2| За „особени производства“ се считат свързаните със: правна помощ, определяне на съдебни разноси, поправяне, отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника, отмяна на съдебен акт по молба на трето лице, тълкуване, отмяна на влязъл в сила съдебен акт, разглеждане на предложение на първия генерален адвокат за преразглеждане на съдебен акт на Общия съд, налагане на заповест и делата, свързани с имунитет.

XVI. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2015—2019)¹

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Пленум		1		1	
Голям състав	38	40	76	68	65
Състави от петима съдии	203	215	194	236	192
Състави от трима съдии	54	75	76	77	130
Заместник-председател	2	2	4	1	4
Неразпределени дела	587	539	562	618	711
Общо	884	872	912	1001	1102

1| Посочените (неокончателни) данни указват общия брой дела, без да се отчита съединяването на дела поради връзката помежду им (един номер на дело = едно дело).

XVII. Дела, разгледани по реда на бързото производство (2015—2019)

Искания за разглеждане по реда на бързото производство¹

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Общо
Преюдициални запитвания	18	20	30	33	50	151
Преки производства			1	3	3	7
Жалби		1		1	4	6
Особени производства					1	1
Общо	18	21	31	37	58	165

Искания за разглеждане по реда на бързото производство — взето решение²

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Общо
Уважаване	1	4	4	9	3	21
Отхвърляне	23	12	30	17	56	138
Без разглеждане ³		4	1	3	1	9
В очакване на съдебен акт	3	4		8	6	21
Общо	27	24	35	37	66	189

- 1| Посочените в тази таблица данни са относно броя на исканията, подадени през разглежданата година, независимо в коя година е предявен искът или е подадена жалбата, към който/която се отнася искането.
- 2| Посочените в тази таблица данни са относно броя на решенията, взети през разглежданата година по повод на искане делото да бъде разгледено по реда на бързото производство, независимо в коя година е подадено искането.
- 3| Официално произнасяне по искането не е било необходимо, тъй като делото е заличено от регистъра или е приключило със съдебно решение или определение.

XVIII. Разни — Спешни преюдициални производства (2015—2019)

Искания за разглеждане по реда на спешното преюдициално производство¹

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Общо
Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси	4		5	5		14
Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси	5	7	6	8	10	36
Полицейско сътрудничество					4	4
Граници, убежище и имиграция	2	5	4	5	5	21
Други				1	1	2
Общо	11	12	15	19	20	77

Искания за разглеждане по реда на спешното преюдициално производство — взето решение²

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Общо
Уважаване	5	9	4	12	11	41
Отхвърляне	5	4	11	7	7	34
В очакване на съдебен акт	1				2	3
Общо	11	13	15	19	20	78

1| Посочените в тази таблица данни са относно броя на исканията, подадени през разглежданата година, независимо в коя година е предявен искът или е подадена жалбата, към който/която се отнася искането.

2| Посочените в тази таблица данни са относно броя на решенията, взети през разглежданата година по повод на искане делото да бъде разгледано по реда на спешното производство, независимо в коя година е подадено искането.

XIX. Обезпечителни производства (2015—2019)

Молби за допускане на обезпечение¹

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Общо
Държавни помощи				2	1	3
Земеделие		1			1	2
Индустриална политика			1			1
Институционално право				2		2
Конкуренция	2			1	3	6
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство		1				1
Обществени поръчки			1			1
Околна среда		1	1			2
Принципи на правото на Съюза				1		1
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (Регламент REACH)					1	1
Общо	2	3	3	6	6	20

Обезпечителни производства — взето решение²

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Общо
Уважаване		2	1	5	1	9
Отхвърляне		3		3	4	10
В очакване на съдебен акт	2		2		1	5
Общо	2	5	3	8	6	24

1| Посочените в тази таблица данни са относно броя на исканията, подадени през разглежданата година, независимо в коя година е предявен искът или е подадена жалбата, към който/която се отнася искането.

2| Посочените в тази таблица данни са относно броя на решенията, взети през разглежданата година по повод на молба за допускане на обезпечителни мерки, независимо в коя година е подадена молбата.

XX. Жалби по член 58а от Статута (2019)

Жалби срещу решение на Общия съд относно решение на независим апелативен състав

	2019 г.
Служба на Европейския съюз за интелектуална собственост	36
Служба на Общността за сортовете растения	2
Общо	38

Решения относно допускане на обжалване¹

	2019 г.
Уважаване	
Недопускане	27
Недопустимост	2
Без разглеждане	
Общо	29

¹ | Посочените в тази таблица данни са относно броя на исканията, подадени през разглежданата година, независимо в коя година е предявен искът или е подадена жалбата, към който/която се отнася искането.

**XXI. Общо развитие на правораздавателната дейност (1952—2019) —
Образувани дела и съдебни решения или становища**

Година	Образувани дела ¹							Съдебни решения/Становища ²
	Преюдициални запитвания	Преки производства	Жалби	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Искания за становище	Общо	Молби за допускане на обезпечение	
1953		4				4		
1954		10				10		2
1955		9				9	2	4
1956		11				11	2	6
1957		19				19	2	4
1958		43				43		10
1959		46			1	47	5	13
1960		22			1	23	2	18
1961	1	24			1	26	1	11
1962	5	30				35	2	20
1963	6	99				105	7	17
1964	6	49				55	4	31
1965	7	55				62	4	52
1966	1	30				31	2	24
1967	23	14				37		24
1968	9	24				33	1	27
1969	17	60				77	2	30
1970	32	47				79		64
1971	37	59				96	1	60
1972	40	42				82	2	61
1973	61	131				192	6	80
1974	39	63				102	8	63
1975	69	61			1	131	5	78
1976	75	51			1	127	6	88
1977	84	74				158	6	100
1978	123	146			1	270	7	97
1979	106	1 218				1324	6	138
1980	99	180				279	14	132
1981	108	214				322	17	128
1982	129	217				346	16	185
1983	98	199				297	11	151
1984	129	183				312	17	165
1985	139	294				433	23	211
1986	91	238				329	23	174

>>>

- 1| Посочените в тази таблица данни се отнасят до всички образувани пред Съда дела, с изключение на особените производства.
- 2| Посочените в тази колона данни се отнасят до броя на постановените от Съда съдебни решения или становища, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

Години	Образуванни дела ¹							Съдебни решения/Становища ²
	Преюдициални запитвания	Преки производства	Жалби	Жалби във връзка с обезпечително производство или встъпване	Искания за становище	Общо	Молби за допускане на обезпечение	
1987	144	251				395	21	208
1988	179	193				372	17	238
1989	139	244				383	19	188
1990	141	221	15	1		378	12	193
1991	186	140	13	1	2	342	9	204
1992	162	251	24	1	2	440	5	210
1993	204	265	17			486	13	203
1994	203	125	12	1	3	344	4	188
1995	251	109	46	2		408	3	172
1996	256	132	25	3		416	4	193
1997	239	169	30	5		443	1	242
1998	264	147	66	4		481	2	254
1999	255	214	68	4		541	4	235
2000	224	197	66	13	2	502	4	273
2001	237	187	72	7		503	6	244
2002	216	204	46	4		470	1	269
2003	210	277	63	5	1	556	7	308
2004	249	219	52	6	1	527	3	375
2005	221	179	66	1		467	2	362
2006	251	201	80	3		535	1	351
2007	265	221	79	8		573	3	379
2008	288	210	77	8	1	584	3	333
2009	302	143	105	2	1	553	1	376
2010	385	136	97	6		624	3	370
2011	423	81	162	13		679	3	370
2012	404	73	136	3	1	617		357
2013	450	72	161	5	2	690	1	434
2014	428	74	111		1	614	3	416
2015	436	48	206	9	3	702	2	399
2016	470	35	168	7		680	3	412
2017	533	46	141	6	1	727	3	466
2018	568	63	193	6		830	6	462
2019	641	41	256	10	1	949	6	491
Общо	11 358	9134	2653	144	28	23 317	379	12 443

1| Посочените в тази таблица данни се отнасят до всички образувани пред Съда дела, с изключение на особените производства.

2| Посочените в тази колона данни се отнасят до броя на постановените от Съда съдебни решения или становища, като е взето предвид съединяването на дела поради връзката помежду им (поредица съединени дела = едно дело).

XXII. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2019) —

Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по години

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Други ¹	Общо
1961 г.																			1											1
1962 г.																			5											5
1963 г.																1			5											6
1964 г.												2							4											6
1965 г.					4				2										1											7
1966 г.																			1											1
1967 г.	5				11				3							1			3											23
1968 г.	1				4				1			1							2											9
1969 г.	4				11				1							1														17
1970 г.	4				21				2			2							3											32
1971 г.	1				18				6			5				1			6											37
1972 г.	5				20				1			4							10											40
1973 г.	8				37				4			5				1			6											61
1974 г.	5				15				6			5							7									1		39
1975 г.	7			1	26				15			14				1			4									1		69
1976 г.	11				28		1		8			12							14									1		75
1977 г.	16			1	30		2		14			7							9									5		84
1978 г.	7			3	46		1		12			11							38									5		123
1979 г.	13			1	33		2		18			19				1			11									8		106
1980 г.	14			2	24		3		14			19							17									6		99
1981 г.	12			1	41				17			11				4			17									5		108
1982 г.	10			1	36				39			18							21									4		129
1983 г.	9			4	36		2		15			7							19									6		98
1984 г.	13			2	38		1		34			10							22									9		129
1985 г.	13				40		2		45			11				6			14									8		139
1986 г.	13			4	18		4	2	1	19		5				1			16									8		91
1987 г.	15			5	32		2	17	1	36		5				3			19									9		144
1988 г.	30			4	34				1	38		28				2			26									16		179
1989 г.	13			2	47		1	2	2	28		10				1			18			1						14		139
1990 г.	17			5	34		4	2	6	21		25				4			9			2						12		141
1991 г.	19			2	54		2	3	5	29		36				2			17			3						14		186
1992 г.	16			3	62			1	5	15		22				1			18			1						18		162

>>>

1) Дело C-265/00, *Campina Melkunie* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof).
Дело C-196/09, *Miles u др.* (Съвет по жалбите на европейските училища).
Дело C-169/15, *Montis Design* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof).

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Други¹	Общо
1993 г.	22			7	57		1	5	7	22		24				1			43			3						12		204
1994 г.	19			4	44		2		13	36		46				1			13			1						24		203
1995 г.	14			8	51		3	10	10	43		58				2			19	2		5					6	20		251
1996 г.	30			4	66			4	6	24		70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997 г.	19			7	46		1	2	9	10		50				3			24	35		2				6	7	18		239
1998 г.	12			7	49		3	5	55	16		39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999 г.	13			3	49		2	3	4	17		43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000 г.	15			3	47		2	3	5	12		50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001 г.	10			5	53		1	4	4	15		40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002 г.	18			8	59			7	3	8		37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003 г.	18			3	43		2	4	8	9		45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004 г.	24			4	50		1	18	8	21		48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005 г.	21		1	4	51		2	11	10	17		18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006 г.	17		3	3	77		1	14	17	24		34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007 г.	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26		43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008 г.	24		1	6	71	2	1	9	17	12		39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009 г.	35	8	5	3	59	2		11	11	28		29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010 г.	37	9	3	10	71		4	6	22	33		49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011 г.	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31		44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
2012 г.	28	15	7	8	68	5	6	1	16	15		65		5	2	8	18	1	44	23	6	14	13		9	3	8	16		404
2013 г.	26	10	7	6	97	3	4	5	26	24		62	3	5	10		20		46	19	11	14	17	1	4	4	12	14		450
2014 г.	23	13	6	10	87		5	4	41	20	1	52	2	7	6		23		30	18	14	8	28	4	3	8	3	12		428
2015 г.	32	5	8	7	79	2	8	2	36	25	5	47		9	8	7	14		40	23	15	8	18	5	5	4	7	16	1	436
2016 г.	26	18	5	12	84	1	6	6	47	23	2	62		9	8	1	15	1	26	20	19	21	14	3	6	7	5	23		470
2017 г.	21	16	4	8	149	7	12	4	23	25	3	57		5	10	1	22		38	31	19	21	16	3	6	13	8	11		533
2018 г.	40	20	12	3	78	2	12	3	67	41	3	68	1	5	6	4	29		35	35	31	15	23	2	6	6	7	14		568
2019 г.	38	24	5	1	114	3	10	5	64	32	10	70	1	12	7	6	20	1	28	37	39	14	49	5	10	7	11	18		641
Общо	919	161	74	196	2641	30	125	190	591	1052	24	1583	9	77	68	102	207	4	1076	593	197	203	211	27	60	128	152	655	3	11 358

1| Дело C-265/00, *Campina Melkunie* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof).
Дело C-196/09, *Miles u др.* (Съвет по жалбите на европейските училища).
Дело C-169/15, *Montis Design* (Cour de justice Benelux/Benelux Gerichtshof).

XXIII. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2019) —**Отправени преюдициални запитвания по държави членки и по юрисдикции**

			Общо
Белгия	Cour constitutionnelle	42	
	Cour de cassation	100	
	Conseil d'État	95	
	Други юрисдикции	682	919
България	Върховен касационен съд	6	
	Върховен административен съд	24	
	Други юрисдикции	131	161
Чешка република	Ústavní soud		
	Nejvyšší soud	10	
	Nejvyšší správní soud	33	
	Други юрисдикции	31	74
Дания	Højesteret	36	
	Други юрисдикции	160	196
Германия	Bundesverfassungsgericht	2	
	Bundesgerichtshof	248	
	Bundesverwaltungsgericht	149	
	Bundesfinanzhof	336	
	Bundesarbeitsgericht	44	
	Bundessozialgericht	77	
	Други юрисдикции	1785	2641
Естония	Riigikohus	14	
	Други юрисдикции	16	30
Ирландия	Supreme Court	39	
	High Court	46	
	Други юрисдикции	40	125
Гърция	Άρειος Πάγος	13	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	61	
	Други юрисдикции	116	190
Испания	Tribunal Constitucional	1	
	Tribunal Supremo	107	
	Други юрисдикции	483	591
Франция	Conseil constitutionnel	1	
	Cour de cassation	140	
	Conseil d'État	149	
	Други юрисдикции	762	1052
Хърватия	Ustavni sud		
	Vrhovni sud	1	
	Visoki upravni sud	1	
	Visoki prekršajni sud		
	Други юрисдикции	22	24

>>>

Италия	Corte Costituzionale	4	
	Corte suprema di Cassazione	170	
	Consiglio di Stato	204	
	Други юрисдикции	1205	1583
Кипър	Ανώτατο Δικαστήριο	4	
	Други юрисдикции	5	9
Латвия	Augstākā tiesa	21	
	Satversmes tiesa	2	
	Други юрисдикции	54	77
Литва	Konstitucinis Teismas	2	
	Aukščiausiasis Teismas	23	
	Vyriausiasis administracinis Teismas	25	
	Други юрисдикции	18	68
Люксембург	Cour constitutionnelle	1	
	Cour de cassation	28	
	Cour administrative	33	
	Други юрисдикции	40	102
Унгария	Kúria	31	
	Fővárosi Ítéltábla	8	
	Szegedi Ítéltábla	4	
	Други юрисдикции	164	207
Малта	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l-Appel		
	Други юрисдикции	4	4
Нидерландия	Hoge Raad	301	
	Raad van State	131	
	Centrale Raad van Beroep	69	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	166	
	Tariefcommissie	35	
	Други юрисдикции	374	1076
Австрия	Verfassungsgerichtshof	5	
	Oberster Gerichtshof	137	
	Verwaltungsgerichtshof	111	
	Други юрисдикции	340	593
Полша	Trybunał Konstytucyjny	1	
	Sąd Najwyższy	29	
	Naczelny Sąd Administracyjny	53	
	Други юрисдикции	114	197
Португалия	Supremo Tribunal de Justiça	16	
	Supremo Tribunal Administrativo	65	
	Други юрисдикции	122	203
Румъния	Înalta Curte de Casație și Justiție	22	
	Curtea de Apel	102	
	Други юрисдикции	87	211

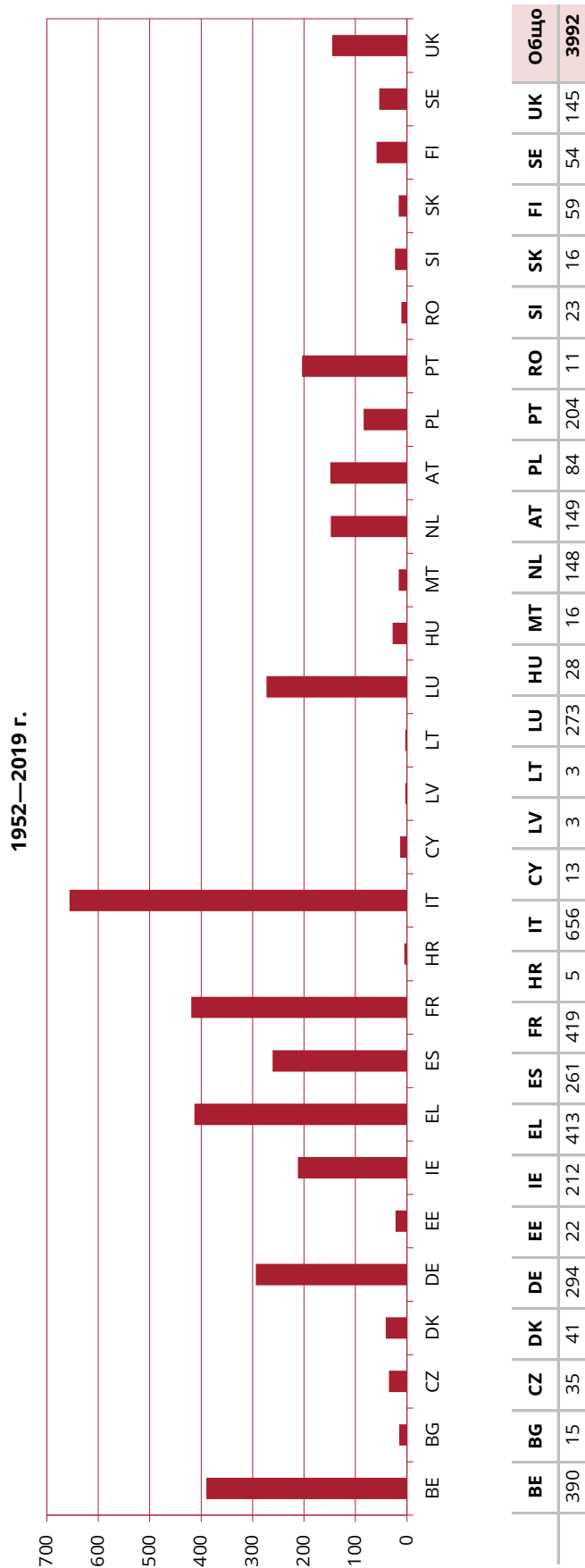
>>>

Словения	Ustavno sodišče	1	
	Vrhovno sodišče	19	
	Други юрисдикции	7	27
Словакия	Ústavný súd	1	
	Najvyšší súd	22	
	Други юрисдикции	37	60
Финландия	Korkein oikeus	26	
	Korkein hallinto-oikeus	63	
	Työtuomioistuin	5	
	Други юрисдикции	34	128
Швеция	Högsta Domstolen	25	
	Högsta förvaltningsdomstolen	37	
	Marknadsdomstolen	5	
	Arbetsdomstolen	4	
	Други юрисдикции	81	152
Обединено кралство	House of Lords	40	
	Supreme Court	18	
	Court of Appeal	94	
	Други юрисдикции	503	655
Други	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	2	
	Съвет по жалбите на европейските училища ²	1	3
Общо			11 358

1| Дело C-265/00, *Campina Melkunie*.
Дело C-169/15, *Montis Design*.

2| Дело C-196/09, *Miles и др.*

XXIV. Общо развитие на съдебната дейност (1952—2019) — Искове за установяване на неизпълнение на задължения, предявени срещу държавите членки

XXV. Дейност на секретариата на Съда (2015—2019)

Вид действия	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Документи, вписани в регистъра на секретариата	89 328	93 215	99 266	108 247	113 563
Процесуални документи, подадени чрез e-Curia (процент)	69 %	75 %	73 %	75 %	80 %
Насрочени и проведени съдебни заседания за изслушване на устните състезания	256	270	263	295	270
Насрочени и проведени съдебни заседания за представяне на заключения на генералните адвокати	239	319	301	305	296
Връчени на страните съдебни решения, становища и определения, с които се слага край на производството	570	645	654	684	785
Протоколи от съдебни заседания (изслушване на устни състезания, представяне на заключения и обявяване на решения)	894	1001	1033	1062	1058
Известия в ОВ за образуваните дела	639	660	679	695	818
Известия в ОВ за приключените дела	546	522	637	661	682

Д | Състав на Съда

(Протоколен ред към 31 декември 2019 г.)

Първи ред, от ляво надясно:

М. Szpunar, първи генерален адвокат, М. Vilaras и Ал. Арабаджиев, председатели на състав, R. Silva de Lapuerta, заместник-председател, К. Lenaerts, председател, J.-C. Bonichot, A. Prechal, E. Regan и М. Safjan, председатели на състав

Втори ред, от ляво надясно:

М. Ilešič, съдия, J. Kokott, генерален адвокат, L. S. Rossi, S. Rodin, P. G. Xuereb и I. Jarukaitis, председатели на състав, E. Juhász и J. Malenovský, съдии

Трети ред, от ляво надясно:

F. Biltgen, D. Šváby, T. von Danwitz и L. Bay Larsen, съдии, E. Sharpston, генерален адвокат, C. Toader, C. Vajdaa и K. Jürimäe, съдии

Четвърти ред отляво надясно:

N. J. Piçarra, съдия, М. Bobek и М. Campos Sánchez-Bordona, генерални адвокати, C. Lycourgos, съдия, Н. Saugmandsgaard Øe, Е. Танчев и G. Hogan, генерални адвокати

Пети ред, от ляво надясно:

N. Jääskinen, съдия, Р. Pikamäe и G. Pitruzzella, генерални адвокати, Kumin и N. Wahl, съдии, A. Calot Escobar, секретар

1. Промени в състава на Съда през 2019 г.

Тържествено заседание от 6 февруари 2019 г.

С решение от 1 февруари 2019 г. представителите на правителствата на държавите членки назначават, в качеството на генерален адвокат на Съда, за периода от 5 февруари 2019 г. до 6 октомври 2024 г. Priit Pikamäe да замести Nils Wahl.

На 6 февруари 2019 г. в Съда се провежда тържествено съдебно заседание по повод прекратяването на служебното правоотношение и напускането на Nils Wahl, както и полагането на клетва и встъпването в длъжност на Priit Pikamäe.

Тържествено заседание от 20 март 2019 г.

С решение от 6 март 2019 г. представителите на правителствата на държавите членки назначават, в качеството на съдия в Съда, за периода от 20 март 2019 г. до 6 октомври 2024 г. Andreas Kumin да замести Maria Berger.

На 20 март 2019 г. в Съда се провежда тържествено заседание по повод прекратяване на служебното правоотношение и напускането на Maria Berger, както и полагането на клетва и встъпването в длъжност на Andreas Kumin.

9 юни 2019 г.

Смърт на Yves Bot, генерален адвокат в Съда от 7 октомври 2006 г.

17 юни 2019 г.

На 29 май 2019 г. Egils Levits, съдия в Съда от 11 май 2004 г., е избран от Парламента на Република Латвия за президент на Република Латвия. Вследствие на това Egils Levits подава оставката си като съдия в Съда, считано от 17 юни 2019 г.

Тържествено заседание от 7 октомври 2019 г.

С решение от 1 февруари 2019 г. Niilo Jääskinen е назначен за съдия в Съда за периода от 7 октомври 2019 г. до 6 октомври 2021 г., като замества Allan Rosas.

Освен това с решение от 10 юли 2019 г. Nils Wahl е назначен за съдия в Съда за периода от 7 октомври 2019 г. до 6 октомври 2024 г., като замества Carl Gustav Fernlund.

По повод, от една страна, на прекратяването на служебното правоотношение и напускането на Allan Rosas и Carl Gustav Fernlund, и от друга страна, на полагането на клетва и на встъпването в длъжност на Niilo Jääskinen и Nils Wahl, на 7 октомври 2019 г. в Съда е проведено тържествено съдебно заседание.

2. Протоколен ред

към 31 декември 2019 г.

K. LENAERTS, председател
R. SILVA de LAPUERTA, заместник-председател
J.-C. BONICHOT, председател на първи състав
АЛ. АРАБАДЖИЕВ, председател на втори състав
A. PRECHAL, председател на трети състав
M. VILARAS, председател на четвърти състав
E. REGAN, председател на пети състав
M. SZPUNAR, първи генерален адвокат
M. SAFJAN, шести състав
S. RODIN, председател на девети състав
P. G. XUEREB, председател на седми състав
L. S. ROSSI, председател на осми състав
I. JARUKAITIS, председател на десети състав
J. KOKOTT, генерален адвокат
E. JUHÁSZ, съдия
M. ILEŠIČ, съдия
J. MALENOVSKÝ, съдия
L. BAY LARSEN, съдия
E. SHARPSTON, генерален адвокат
T. von DANWITZ, съдия
C. TOADER, съдия
D. ŠVÁBY, съдия
C. VAJDA, съдия
F. BILTGEN, съдия
K. JÜRIMÄE, съдия
C. LYCOURGOS, съдия
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA, генерален адвокат
H. Saugmandsgaard ØE, генерален адвокат
M. BOBEK, генерален адвокат
E. ТАНЧЕВ, генерален адвокат
N. PIÇARRA, съдия
G. HOGAN, генерален адвокат
G. PITRUZZELLA, генерален адвокат
P. PIKAMÄE, генерален адвокат
A. KUMIN, съдия
N. JÄÄSKINEN, съдия
N. WAHL, съдия

A. CALOT ESCOBAR, секретар

3. Бивши членове на Съда

(по реда на встъпване в длъжност)

Съдии и генерални адвокати

Massimo PILOTTI, съдия (1952—1958), председател от 1952 г. до 1958 г. (†)
Petrus SERRARENS, съдия (1952—1958) (†)
Otto RIESE, съдия (1952—1963) (†)
Louis DELVAUX, съдия (1952—1967) (†)
Jacques RUEFF, съдия (1952—1959 и 1960—1962) (†)
Charles Léon HAMMES, съдия (1952—1967), председател от 1964 г. до 1967 г. (†)
Adrianus VAN KLEFFENS, съдия (1952—1958) (†)
Maurice LAGRANGE, генерален адвокат (1952—1964) (†)
Karl ROEMER, генерален адвокат (1953—1973) (†)
Rino ROSSI, съдия (1958—1964) (†)
Nicola CATALANO, съдия (1958—1962) (†)
Andreas Matthias DONNER, съдия (1958—1979), председател от 1958 г. до 1964 г. (†)
Alberto TRABUCCHI, съдия (1962—1972), впоследствие генерален адвокат (1973—1976) (†)
Robert LECOURT, съдия (1962—1976), председател от 1967 г. до 1976 г. (†)
Walter STRAUSS, съдия (1963—1970) (†)
Riccardo MONACO, съдия (1964—1976) (†)
Joseph GAND, генерален адвокат (1964—1970) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS, съдия (1967—1984), председател от 1980 г. до 1984 г. (†)
Pierre PESCATORE, съдия (1967—1985) (†)
Hans KUTSCHER, съдия (1970—1980), председател от 1976 г. до 1980 г. (†)
Alain Louis DUTHEILLET DE LAMOTHE, генерален адвокат (1970—1972) (†)
Henri MAYRAS, генерален адвокат (1972—1981) (†)
Cearbhall Ó DÁLAIGH, съдия (1973—1974) (†)
Max SØRENSEN, съдия (1973—1979) (†)
Jean-Pierre WARNER, генерален адвокат (1973—1981) (†)
Alexander J. MACKENZIE STUART, съдия (1973—1988), председател от 1984 г. до 1988 г. (†)
Gerhard REISCHL, генерален адвокат (1973—1981) (†)
Aindrias O'KEEFFE, съдия (1974—1985) (†)
Francesco CAPOTORTI, съдия (1976), впоследствие генерален адвокат (1976—1982) (†)
Giacinto BOSCO, съдия (1976—1988) (†)
Adolphe TOUFFAIT, съдия (1976—1982) (†)
Thijmen KOOPMANS, съдия (1979—1990) (†)
Ole DUE, съдия (1979—1994), председател от 1988 г. до 1994 г. (†)
Ulrich EVERLING, съдия (1980—1988)
Alexandros CHLOROS, съдия (1981—1982) (†)
Сър Gordon SLYNN, генерален адвокат (1981—1988), впоследствие съдия (1988—1992) (†)
Simone ROZÈS, генерален адвокат (1981—1984)
Pieter VERLOREN van THEMAAT, генерален адвокат (1981—1986) (†)
Fernand GRÉVISSE, съдия (1981—1982 и 1988—1994) (†)
Kai BAHLMANN, съдия (1982—1988) (†)
G. Federico MANCINI, генерален адвокат (1982—1988), впоследствие съдия (1988—1999) (†)

Yves GALMOT, съдия (1982—1988) (†)
Constantinos KAKOURIS, съдия (1983—1997) (†)
Carl Otto LENZ, генерален адвокат (1984—1997)
Marco DARMON, генерален адвокат (1984—1994) (†)
René JOLIET, съдия (1984—1995) (†)
Thomas Francis O'HIGGINS, съдия (1985—1991) (†)
Fernand SCHOCKWEILER, съдия (1985—1996) (†)
Jean MISCHO, генерален адвокат (1986—1991 и 1997—2003) (†)
José Carlos de CARVALHO MOITINHO de ALMEIDA, съдия (1986—2000)
Г-н José Luís da CRUZ VILAÇA, генерален адвокат (1986—1988), съдия (2012—2018)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS, съдия (1986—2003), председател от 1994 г. до 2003 г.
Manuel DIEZ de VELASCO, съдия (1988—1994) (†)
Manfred ZULEEG, съдия (1988—1994) (†)
Walter VAN GERVEN, генерален адвокат (1988—1994) (†)
Francis Geoffrey JACOBS, генерален адвокат (1988—2006)
Giuseppe TESAURO, генерален адвокат (1988—1998)
Paul Joan George KAPTEYN, съдия (1990—2000)
Claus Christian GULMANN, генерален адвокат (1991—1994), впоследствие съдия (1994—2006)
John L. MURRAY, съдия (1991—1999)
David Alexander Ogilvy EDWARD, съдия (1992—2004)
Antonio Mario LA PERGOLA, съдия (1994 и 1999—2006), генерален адвокат (1995—1999) (†)
Georges COSMAS, генерален адвокат (1994—2000)
Jean-Pierre PUISSOCHET, съдия (1994—2006)
Philippe LÉGER, генерален адвокат (1994—2006)
Günter HIRSCH, съдия (1994—2000)
Michael Bendik ELMER, генерален адвокат (1994—1997)
Peter JANN, съдия (1995—2009)
Hans RAGNEMALM, съдия (1995—2000) (†)
Leif SEVÓN, съдия (1995—2002)
Nial FENNELLY, генерален адвокат (1995—2000)
M. Melchior WATHELET, съдия (1995—2003 г.), генерален адвокат (2012—2018)
Dámaso RUIZ-JARABO COLOMER, генерален адвокат (1995—2009) (†)
Romain SCHINTGEN, съдия (1996—2008)
Krateros IOANNOU, съдия (1997—1999) (†)
Siegbert ALBER, генерален адвокат (1997—2003)
Antonio SAGGIO, генерален адвокат (1998—2000) (†)
Vassilios SKOURIS, съдия (1999—2015), председател от 2003 г. до 2015 г.
Fidelma O'KELLY MACKEN, съдия (1999—2004)
Ninon COLNERIC, съдия (2000—2006)
Stig von BAHN, съдия (2000—2006)
Antonio TIZZANO, генерален адвокат (2000—2006), впоследствие съдия (2006—2018), заместник-председател от 2015 г. до 2018 г.
José Narciso da CUNHA RODRIGUES, съдия (2000—2012)
Christiaan Willem Anton TIMMERMANS, съдия (2000—2010)
Leendert A. GEELHOED, генерален адвокат (2000—2006) (†)
Christine STIX-HACKL, генерален адвокат (2000—2006)
Allan ROSAS, съдия (2002—2019)
Luís Miguel POIARES PESSOA MADURO, генерален адвокат (2003—2009)
Konrad Hermann Theodor SCHIEMANN, съдия (2004—2012)
Jerzy MAKARCZYK, съдия (2004—2009)

Pranas KŪRIS, съдия (2004—2010)
Georges ARESTIS, съдия (2004—2014)
Г-н Anthony Borg BARTHET, съдия (2004—2018)
Ján KLUČKA, съдия (2004—2009)
Uno LÖHMUS, съдия (2004—2013)
Egils LEVITS, съдия (2004—2019)
Aindrias Ó CAOIMH, съдия (2004—2015)
P. Paolo MENGOZZI, генерален адвокат (2006—2018)
Pernilla LINDH, съдия (2006—2011)
Yves BOT, генерален адвокат (2006—2019) (†)
Ján MAZÁK, генерален адвокат (2006—2012)
Verica TRSTENJAK, генерален адвокат (2006—2012)
Jean-Jacques KASEL, съдия (2008—2013)
Г-жа Maria BERGER, съдия (2009—2019)
Niilo JÄÄSKINEN, генерален адвокат (2009—2015)
Pedro CRUZ VILLALÓN, генерален адвокат (2009—2015)
Egidijus JARAŠIŪNAS, съдия (2010—2018)
Carl Gustav FERNLUND, съдия (2011—2019)
N. WAHL, генерален адвокат (2012—2019)

Председатели

Massimo PILOTTI (1952—1958) (†)
Andreas Matthias DONNER (1958—1964) (†)
Charles Léon HAMMES (1964—1967) (†)
Robert LECOURT (1967—1976) (†)
Hans KUTSCHER (1976—1980) (†)
Josse J. MERTENS de WILMARS (1980—1984) (†)
Alexander John MACKENZIE STUART (1984—1988) (†)
Ole DUE (1988—1994) (†)
Gil Carlos RODRÍGUEZ IGLÉSIAS (1994—2003)
Vassilios SKOURIS (2003—2015)

Секретари

Albert VAN HOUTTE (1953—1982) (†)
Paul HEIM (1982—1988)
Jean-Guy GIRAUD (1988—1994)
Roger GRASS (1994—2010)

Глава II

Общ съд

А | Дейност на Общия съд през 2019 г.

От председателя на Общия съд г-н **Marc van der Woude**

В редица отношения 2019 г. беше особено важна за Общия съд.

Първо, през 2019 г. Общият съд отбеляза тридесетата годишнина от своето съществуване. Първите членове на Общия съд, създаден с решение на Съвета от 24 октомври 1988 г., встъпват в длъжност на 25 септември 1989 г. За да отбележи тази годишнина, Общият съд организира конференция под надслов „Общият съд на Европейския съюз в ерата на цифровите технологии“, съсредоточена около две теми: „Достъпност на правосъдието“ и „Ефикасност и качество на правосъдието“. По този повод в Общия съд се събраха редица представители на европейски, национални и международни институции, както и преподаватели по право, съдии и адвокати от всички държави членки. Документите от конференцията, отличаващи се със значителен принос, са на разположение на сайта Curia.

Второ, съставът на Общия съд претърпя значителни промени както поради частичното обновяване на юрисдикцията, така и поради изпълнението на третия етап от реформата в съдебната архитектура на институцията. На 20 март 2019 г. Общият съд най-напред посрещна съдия Frendo, която замести съдия Хуегер, назначен в Съда на 8 октомври 2018 г. На церемония, проведена на 26 септември 2019 г., Общият съд отдаде почит на осем съдии, напускащи юрисдикцията, а именно госпожа Pelikánová и господата Berardis, Bieliūnas, Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín, Dittrich, Perillo, Prek, Prek и Ulloa Rubio. На проведеното същия ден тържествено заседание Общият съд посрещна четиринадесет нови членове, а именно дамите Perišin, Porchia, Pynnä, Škvařilová-Pelzl, Stancu и Steinfatt, както и господата Hesse, Laitenberger, Mastroianni, Martín y Pérez de Nanclares, Nömm, Norkus, Sampol Pucurull и Truchot. Към 31 декември 2019 г. Общият съд се състои от 52 членове.

Трето, с цел подготовка за третия етап от реформата Общият съд прие редица мерки, целящи да гарантират качествено правораздаване в разумен срок. Първата мярка е относно броя на съставите в Общия съд, който поради по-големия брой съдии трябваше също да бъде увеличен от девет на десет, така че всеки състав да включва петима съдии¹. Освен това, с цел насърчаване на обмена между съдиите в тези състави, съдиите вече не заседават в две по-малки формирования от по трима съдии, председателствани от председателя на състава, а в шест по-малки формирования, на ротационен принцип.

Втората мярка, въведена след 30 септември 2019 г., е свързана с въвеждането на определена степен на специализация на съставите в областта на интелектуалната собственост и публичната служба. Бе взето решение шест състава да разглеждат първата категория дела, а четири състава да поемат втората категория дела. Всички останали категории дела ще продължат да се разпределят на всички състави. Освен това възлагането на всички дела на съставите както в областите, които са предмет на специализация, така и в останалите области ще продължи да се извършва на принципа на ротацията, чието прилагане може да се коригира с оглед на работната натовареност и връзката между делата. Последната дерогация означава, че делата по един и същ обжалван акт или по сходна проблематика по принцип ще се разпределят на един и същ състав и съдия докладчик.

1) При необходимост два от тези състави могат да включват шестима съдии.

Третата мярка е свързана с конституирането на големия състав, в което беше внесена промяна, за да имат възможност съдиите, които не председателстват състави, да заседават по-често в този съдебен състав, включващ 15 съдии. След 26 септември 2019 г. големият състав се състои от председателя, заместник-председателя, определен брой председатели на състави, съдиите от състава, на който делото е било първоначално разпределено, и други съдии, избрани алтернативно според ранга по старшинство и ранга по старшинство в обратен ред.

Четвърто, Общият съд счита, че е важно да се засили участието на председателя и на заместник-председателя в правораздавателната дейност, като същевременно се отчитат специалните им отговорности, които са несъвместими с дейността на съдия при условия на пълна натовареност. В този смисъл председателят замества възпрепятствания да изпълнява функциите си съдия в разширените съдебни състави от петима съдии, а заместник-председателят участва в разширените съдебни състави от петима съдии по едно дело във всеки състав годишно. В този контекст следва да се подчертае, че Общият съд потвърждава, че основната задача на заместник-председателя е да следи за последователността и качеството на съдебната практика.

Всички тези мерки би трябвало да позволят на Общия съд да гарантира, че последният етап от реформата ще даде резултат, по-специално във връзка с по-нататъшното съкращаване на продължителността на производствата и с по-последователното препращане на дела пред разширените съдебни състави от петима или петнадесет съдии.

Пето, въпреки предизвикателствата, свързани с прилагането на последния етап от реформата и частичното обновяване на Общия съд, той успя да постигне задоволителни резултати. От статистическа гледна точка броят образувани (939) и приключени (874) дела, отчитайки образуването на голяма група свързани дела в края на годината, като цяло е уравновесен, при общо 1398 висящи дела. Това задоволително положение се отразява и в продължителността на разглеждане на делата, която продължава да намалява. Продължителността на производството по делата, приключили със съдебно решение или определение, през 2019 г. е 17 месеца при 20 месеца през 2018 г. и около 26 месеца през първите години на последното десетилетие. Това ясно подобрене е една от ползите от реформата в съдебната архитектура на Съюза. Друга нейна полза е по-голямата възможност на Общия съд да заседава в съдебни състави с петима съдии по делата, за които това е удачно, като по този начин се увеличава авторитетът на неговите съдебни актове. От 2016 г. броят на делата, решени от разширени съдебни състави, варира около 60 годишно спрямо по-малко от десетина в началото на десетилетието.

В | Практика на Общия съд през 2019 г.

От заместник-председателя **Savvas Papasavvas**

Тенденции в съдебната практика

Анализът на съдебните актове, постановени от Общия съд през 2019 г., за пореден път показва разнообразието на областите, в които се произнася, и значението на правните спорове, които разрешава. За да се справи с тези предизвикателства, също както и през миналата година, Общият съд редовно и често използва дадената му от член 50 от Статута на Съда на Европейския съюз възможност да заседава в състав от петима съдии. Що се отнася до разгледаните въпроси, Общият съд на няколко пъти санкционира неспазването на принципите, залегнали в правото на Европейския съюз и основните права. Освен това 2019 г. му даде възможност да уточни и редица процесуални въпроси. Също така, в качеството си на първоинстанционен съд, той се произнесе по неразглеждани досега въпроси и по дела, които имат първостепенно значение от гледна точка на правния и икономическия живот.

В ролята си на гарант за спазването на принципите на правото на Съюза, в своето решение от 10 януари 2019 г., **RY/Комисия** (T-160/17, [EU:T:2019:1](#)) Общият съд отменя решение на Европейската комисия, с което поради прекъсване на връзката на доверие е развален договорът за неопределено време на срочно нает служител, по съображението че е нарушено правото му на изслушване, гарантирано с член 41, параграф 2, буква а) от Хартата на основните права на Европейския съюз. Освен това в решения от 11 юли 2019 г., **Yanukovych/Съвет** (T-244/16 и T-285/17, [EU:T:2019:502](#)) и **Klymenko/Съвет** (T-274/18, [EU:T:2019:509](#)) Общият съд отменя редица актове на Съвета на Европейския съюз¹ относно ограничителни мерки, приети с оглед на ситуацията в Украйна, доколкото имената на жалбоподателите — бивш президент и бивш министър на приходите и вземанията на Украйна — са оставени в списъка на лицата, образуванията и органите, спрямо които се прилагат тези ограничителни мерки. Като прилага принципите на съдебната практика, изведени от решение от 19 декември 2018 г., **Azarov/Съвет** (C-530/17 P, [EU:C:2018:1031](#)), Общият съд не приема за установено, че преди да приеме обжалваните актове, Съветът е проверил дали украинската съдебна администрация е спазвала правото на защита и правото на ефективна съдебна защита на жалбоподателите. Ето защо на това основание Общият съд отменя обжалваните актове.

Освен това Общият съд изясни и някои аспекти, свързани с допустимостта на жалбите. Така в определение от 30 април 2019 г., **Румъния/Комисия** (T-530/18, обжалвано², [EU:T:2019:269](#)), Общият съд уточнява началния момент на срока за подаване на жалба за отмяна на акт с индивидуален характер, когато този акт не само е бил съобщен на адресата си, но е бил и публикуван. Общият съд приема, че датата, която трябва да се вземе предвид, за да се определи началният момент на този срок, е

1| В случая се иска, по дела T-244/16 и T-285/17, отмяната на Решение (ОВППС) 2016/318 на Съвета от 4 март 2016 г. (ОВ L 60, 2016 г., стр. 76) и на Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/311 на Съвета от 4 март 2016 г. (ОВ L 60, 2016 г., стр. 1), на Решение (ОВППС) 2017/381 на Съвета от 3 март 2017 г. (ОВ L 58, 2017 г. стр. 34) и на Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/374 на Съвета от 3 март 2017 г. (ОВ L 58, 2017 г., стр. 1), а по дело T-274/18, отмяната на Решение (ОВППС) 2018/333 на Съвета от 5 март 2018 г. (ОВ L 63, 2018 г., стр. 48) и на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/326 на Съвета от 5 март 2018 г. (ОВ L 63, 2018 г., стр. 5).

2| Дело C-498/19 P, **Румъния/Комисия**.

датата на публикуването в Официален вестник, когато това публикуване, което е условие за влизането в сила на акта, е предвидено в Договора за функционирането на ЕС, а в другите посочени в член 297, параграф 2, трета алинея ДФЕС случаи, сред които и тези на решенията, които посочват своя адресат, е датата на нотифицирането. Като прилага тези принципи, Общият съд приема, че жалбата, подадена от Румъния на 7 септември 2018 г., е просрочена и трябва да бъде отхвърлена като недопустима. По-нататък, в решение от 20 септември 2019 г., **Венесуела/Съвет** (Т-65/18, обжалвано³, [EU:T:2019:649](#)) Общият съд се спира на въпроса за допустимостта на жалбите, подадени от трети държави. В това отношение, след като констатира, че Боливарска република Венесуела, като държава, не е конкретно и изрично посочена в обжалваните разпоредби и че освен това не може да бъде приравнена на оператор, който обичайно извършва икономическа дейност, Общият съд приема, че обжалваните разпоредби не са засегнали пряко правното положение на тази държава, и отхвърля жалбата като недопустима.

Общият съд се произнесе и по нови правни въпроси, като например в решение от 10 септември 2019 г., **Полша/Комисия** (Т-883/16, обжалвано⁴, [EU:T:2019:567](#)), в което той уважава жалбата за отмяна, подадена от Република Полша срещу решението на Комисията да одобри предложеното от германския регулаторен орган изменение на дерогационния режим за експлоатация на газопровода OPAL⁵, по съображението че не е спазен принципът на енергийна солидарност, прогласен в член 194, параграф 1 ДФЕС, който Общият съд разглежда за пръв път. Освен това в решение от 12 декември 2019 г., **Conte/EUIPO (CANNABIS STORE AMSTERDAM)** (Т-683/18, [EU:T:2019:855](#)) Общият съд отхвърля жалбата срещу решението на апелативен състав на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO), която е отказала регистрацията на марката „CANNABIS STORE AMSTERDAM“, поради това че противоречи на обществения ред. Никога досега Общият съд не е анализирал марка, която може да се счита за свързана с незаконни наркотици в светлината на член 7, параграф 1, буква е) от Регламент 2017/1001⁶. Освен това на 20 септември 2019 г. решение **BASF Grenzach/ECHA** (Т-125/17, [EU:T:2019:638](#)) на Общия съд показва в нова светлина задачата и правомощията на апелативния съвет на Европейската агенция по химикалите (ЕЧА). Общият съд по-специално определя обхвата и интензивността на контрола, осъществяван от този съвет в рамките на подадена до него жалба срещу решение на ЕЧА, с което се иска допълнителна информация за оценката на веществото триклозан в приложение на Регламент № 1907/2006⁷. Накрая, следва да се посочи и решение от 8 май 2019 г., **Stemcor London u Samac Steel Supplies/Комисия** (Т-749/16, [EU:T:2019:310](#)), в което Общият съд отхвърля жалбата за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1329⁸, който предвижда събиране с обратна

3| Дело С-872/19 Р, **Венесуела/Съвет**.

4| Дело С-848/19 Р, **Германия/Полша**.

5| Решение С(2016) 6950 окончателен на Комисията от 28 октомври 2016 година за изменение на условията за изключване на газопровода OPAL от обхвата на задължението за прилагане на правилата за достъп на трети лица (ТРА) и тарифните регулации съгласно Директива 2003/55/ЕО.

6| Член 7, параграф 1, буква е) от Регламент (ЕС) 2017/1001 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 година относно марката на Европейския съюз (ОВ L 154, 2017 г., стр. 1) предвижда, че се отказва регистрацията на марките, които противоречат на обществения ред и на добрите нрави.

7| Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 година относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕО на Съвета и директиви 91/155/ЕО, 93/67/ЕО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ L 396, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 60, стр. 3).

8| Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1329 на Комисията от 29 юли 2016 година за налагане на окончателно антидъмпингово мито върху регистрирания внос на някои студеновалцувани плоски продукти от стомана с произход от Китайската народна република и Руската федерация (ОВ L 210, 2016 г., стр. 27).

сила на окончателното антидъмпингово мито върху вноса на някои студеновалцувани плоски продукти от стомана с произход от Китайската народна република и Руската федерация. В това решение Общият съд се произнася за първи път относно механизма по член 10, параграф 4 от основния антидъмпингов регламент⁹, който позволява на Комисията при определени условия да събира с обратна сила антидъмпингово мито върху продукти, въведени за целите на потреблението до 90 дни преди датата на прилагане на временни мерки (но не и преди датата на започване на разследване).

На последно място, Общият съд се произнася по две дела, наречени „tax rulings“. Така в решение от 14 февруари 2019 г., **Белгия и Magnetrol International/Комисия** (T-131/16 и T-263/16, обжалвано¹⁰, [EU:T:2019:91](#)) в рамките на жалба за отмяна на основание член 263 ДФЕС той отменя Решение 2016/1699, квалифициращо като незаконна и несъвместима с вътрешния пазар държавна помощ режима на освобождаване от данък на свръхпечалбата на белгийски дружества от многонационални групи от предприятия, прилаган от Белгия, считано от 2004 г., и вследствие на това разпорежда възстановяването на тази помощ¹¹. От друга страна, в решение от 24 септември 2019 г., **Люксембург и Fiat Chrysler Finance Europe/ Комисия** (T-755/15 и T-759/15, [EU:T:2019:670](#)) Общият съд отхвърля като неоснователни жалбите на Великото херцогство Люксембург и предприятието Fiat Chrysler Finance Europe за отмяна на решението на Комисията, квалифициращо като държавна помощ предварителното данъчно решение, взето от люксембургските данъчни органи по отношение на предприятието Fiat Chrysler Finance Europe¹².

I. Съдебно производство

1. Понятие за акт, подлежащ на обжалване

С определение от 15 март 2019 г., **Silgan Closures и Silgan Holdings/Комисия** (T-410/18, обжалвано¹³, [EU:T:2019:166](#)), Общият съд отхвърля жалбата за отмяна на решението на Комисията въз основа на член 2, параграф 1 от Регламент № 773/2004¹⁴ да образува производство по член 101 ДФЕС по отношение на няколко дружества, извършващи дейност в сектора на металните опаковки, включително

9| Регламент (ЕС) 2016/1036 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 година за защита срещу дъмпингов внос от страни, които не са членки на Европейския съюз (ОВ L 176, 2016 г., стр. 21).

10| Дело C-337/19 P, **Комисия/Белгия и Magnetrol International**.

11| Решение (ЕС) 2016/1699 на Комисията от 11 януари 2016 година относно схемата за държавна помощ във връзка с освобождаването от данък на свръхпечалбата SA.37667 (2015/C) (ex 2015/NN), прилагана от Белгия (ОВ L 260, 2016 г., стр. 61).

12| Решение (ЕС) 2016/2326 на Комисията от 21 октомври 2015 година относно държавна помощ SA.38375 (2014/C ex 2014/NN), приведена в действие от Люксембург в полза на Fiat (ОВ L 351, 2016 г., стр. 1).

13| Дело C-418/19 P, **Silgan Closures и Silgan Holdings/Комисия**.

14| Регламент (ЕО) № 773/2004 на Комисията от 7 април 2004 година относно водените от Комисията производства съгласно членове [101 и 102 ДФЕС] (ОВ L 123, 2004 г., стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 242).

жалбоподателите. В това отношение Общият съд уважава възражението за недопустимост, направено от Комисията, и приема, че обжалваното решение е подготвителен акт, който не произвежда правно действие по отношение на жалбоподателите, по смисъла на член 263 ДФЕС.

Общият съд най-напред припомня, че действието и правното естество на обжалваното решение трябва да се преценят предвид функцията на това решение в рамките на производството, водещо до приемане на решение по глава III от Регламент (ЕО) № 1/2003¹⁵.

Що се отнася по-специално до последицата, предвидена в член 11, параграф 6 от Регламент № 1/2003 — а именно че образуването на производството, за което се отнася обжалваното решение, освобождава органите по конкуренция на държавите членки от техните правомощия по прилагане на член 101 ДФЕС по отношение на деянията, които са предмет на това производство — Общият съд заключава, че тази последица не вреди на интересите на жалбоподателите, а чрез нея се осигурява тяхната закрила от водене на успоредни производства за санкциониране от тези органи.

Общият съд счита, че този извод важи не само когато никой национален орган не е започнал съответното производство, но а fortiori и когато такъв орган е започнал такова производство и по силата на член 11, параграф 6 от Регламент № 1/2003 се освобождава от правомощията си за воденето му. Всъщност, ако решение за образуване на производство по прилагане член 101 ДФЕС не засяга правното положение на съответното предприятие, когато до момента то не е било обект на никакво друго производство, това важи още повече когато срещу въпросното предприятие вече тече разследване, образувано от национален орган.

Според Общия съд жалбоподателите съответно неправилно се позовават на членове 104 ДФЕС и 105 ДФЕС, в които се предвижда определен брой взаимодействия между компетентността на Комисията и тази на държавите членки, що се отнася до прилагането по-специално на член 101 ДФЕС. Всъщност тези разпоредби се отнасят само за евентуалните хипотези, необхванати от регламент за прилагане на член 101 ДФЕС, приет на основание член 103 ДФЕС, като Регламент № 1/2003.

Общият съд посочва, от една страна, че няма никаква пречка жалбоподателите да поискат да се ползват от Известието на Комисията относно освобождаване от глоби и намаляване на техния размер по делата за картели. От друга страна, в случай на картел, чиито антиконкурентни последици могат да настъпят в няколко държави членки и вследствие на това да наложат намесата на различни национални органи по конкуренция, както и на Комисията, предприятието, което желае да се ползва от схемата за освобождаване от глоби и намаляване на техния размер, има интерес да подаде искания за освобождаване от глоба не само до националните органи, които евентуално са компетентни да прилагат член 101 ДФЕС, но и до Комисията.

Следователно в тази хипотеза съответното предприятие, което иска да се ползва от такава програма, трябва да предприеме необходимите стъпки с цел евентуалното упражняване от Комисията на компетентността ѝ по Регламент № 1/2003 да засегне минимално, а дори изобщо да не засегне предимствата, които то може да претендира във връзка с освобождаването от глоби или намаляването на техния размер.

В допълнение Общият съд постановява, че прекъсването на погасителната давност, до което води приемането на обжалваното решение, не надхвърля действието, присъщо за процедурен акт, който засяга единствено положението на разследваното предприятие в производството, а не неговото

15| Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101 ДФЕС и 102 ДФЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167).

правно положение. Тази преценка относно чисто процедурния характер на посоченото действие важи не само за прекъсването на погасителната давност по член 25 от Регламент № 1/2003, но и за прекъсването на погасителната давност за правото на националните органи да наложат санкции, които евентуално са предвидени в националното право.

По делото, довело да постановяване на определението от 6 май 2019 г., **ABLV Bank/ЕЦБ** (Т-281/18, обжалвано¹⁶, [EU:T:2019:296](#)), Общият съд е сезиран с жалба за отмяна на решения на ЕЦБ, с които тя декларира, че жалбоподателят и дъщерното му дружество ABLV Bank Luxembourg SA са проблемни или има вероятност да станат проблемни по смисъла на член 18, параграф 1 от Регламент № 806/2014¹⁷. В рамките на това производство ЕЦБ повдига две възражения за недопустимост. В рамките на първото възражение за недопустимост по същество ЕЦБ твърди, че оценка за положение, което е проблемно или има вероятност да стане проблемно, е предварителна мярка, без задължително действие, и че въпросният регламент не предвижда възможността да се подаде жалба за отмяна срещу оценка за наличието на проблеми или за вероятност от възникването на проблеми. От друга страна, тя смята, че в член 86, параграф 2 от посочения регламент изрично е посочено, че решенията на Единния съвет за реструктуриране (ЕСП) могат да бъдат обжалвани. В рамките на второто възражение за недопустимост ЕЦБ поддържа, че жалбоподателят не е пряко засегнат от оценките за проблеми или за вероятност от възникването на проблеми, тъй като, от една страна, тези оценки нямат пряко действие върху правното му положение, а от друга страна, оставят свобода на действие на органите, натоварени с тяхното прилагане.

Що се отнася до първото възражение за недопустимост, Общият съд припомня най-напред постоянната си съдебна практика, според която само актовете със задължително правно действие, които могат да засегнат интересите на жалбоподателя, като изменят съществено правното му положение, могат да бъдат обжалвани от физическо или юридическо лице. От друга страна, когато става въпрос за актове, чието изготвяне се извършва поетапно в рамките на вътрешна процедура, актовете, подлежащи на обжалване, по принцип са единствено мерките, които определят окончателно позицията на институцията в края на процедурата, като се изключат междинните мерки, чиято цел е да се подготви окончателното решение, и чиято законосъобразност би могла да бъде уместно повдигната при жалба срещу окончателното решение. За сметка на това междинен акт не подлежи на обжалване, ако е установено, че незаконосъобразността, от която е засегнат той, би могла да послужи като основание за жалба срещу окончателното решение, по отношение на което този акт се явява подготвителен. При такива условия жалбата, подадена срещу решението, което прекратява производството, ще гарантира в достатъчна степен съдебна защита.

По-нататък Общият съд подчертава, че обжалваните актове съдържат оценка на ЕЦБ за наличието на проблеми или за вероятност от възникването на проблеми и че тя няма никакво правомощие да взема решения при приемането на схема за реструктуриране. Всъщност съгласно съображение 26 от Регламент № 806/2014, въпреки че ЕЦБ и ЕСП трябва да могат да преценят дали дадена кредитна институция е проблемна или има вероятност да стане проблемна, само ЕСП е този, който трябва да прецени условията, които са необходими за реструктуриране, и да приеме схема за реструктуриране, ако сметне, че са изпълнени всички условия за това. От друга страна, Общият съд приема, че от член 18, параграф 1 от посочения регламент недвусмислено следва, че ЕСП трябва да прецени дали

16| Дело C-551/19 P, **ABLV Bank/ЕЦБ**.

17| Регламент (ЕС) № 806/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 юли 2014 година за установяването на еднообразни правила и еднообразна процедура за реструктурирането на кредитни институции и някои инвестиционни посредници в рамките на Единния механизъм за реструктуриране и Единния фонд за реструктуриране и за изменение на Регламент (ЕС) № 1093/2010 (ОВ L 225, 2014 г., стр. 1).

са изпълнени трите условия, предвидени в тази разпоредба. Безспорно в компетентността на ЕЦБ е да направи оценка във връзка с първото условие, а именно наличието на проблеми или вероятност от възникване на проблеми, но става въпрос единствено за оценка, която по никакъв начин не обвързва ЕСП.

Накрая, според Общия съд обжалваните актове трябва да се приемат за подготвителни мерки в рамките на процедурата, чиято цел е да позволи на ЕСП да вземе решение относно преструктурирането на разглежданите банкови институции, поради което срещу тях не може да бъде подадена жалба за отмяна. Те не изменят правното положение на жалбоподателя. Всъщност те представляват оценка на ЕЦБ за фактите по въпроса има ли проблеми или вероятност от възникването на проблеми за жалбоподателя и дъщерното му дружество, която оценка по никакъв начин не е задължителна, но въз основа на нея ЕСП приема схеми за преструктуриране или решения, с които се установява, че преструктурирането не е в обществен интерес. Следователно тези актове не подлежат на обжалване по смисъла на член 263 ДФЕС, поради което Общият съд отхвърля жалбата като недопустима в нейната цялост, без да е необходимо да се произнася по второто възражение за недопустимост, предявено от ЕЦБ.

В определение **RATP/Комисия** (Т-422/18, [EU:T:2019:339](#)) Общият съд отхвърля като недопустима жалбата за отмяна на първоначално решение на Комисията за предоставяне на достъп до документи, тъй като обжалваното решение е оттеглено и заменено преди подаването на жалбата.

На 5 март 2018 г. генерална дирекция „Мобилност и транспорт“ на Комисията дава частичен достъп на подателя на първоначално заявление за достъп до писма на главния изпълнителен директор на Régie autonome des transports parisiens (RATP), адресирани до Комисията. След подаването на потвърдително заявление за достъп, на 7 юни 2018 г. генералният секретар на Комисията приема решение, с което отказва всякакво оповестяване на спорните документи.

След като узнава за първоначалното заявление за достъп и за предоставянето на заявителя на копия от спорните документи, в които е заличена поверителната или защитената информация, на 6 юли 2018 г. RATP подава жалба за отмяна на първоначалното решение за предоставяне на частичен достъп до посочените документи.

Общият съд приема, че тъй като обжалваното решение е било само едно първо изразяване на становище от страна на Комисията, което е изцяло заменено с решението от 7 юни 2018 г., производството приключва именно с това второ решение и поради това то има характер на решение. Така към момента на подаване на жалбата решението от 7 юни 2018 г. вече е заменило обжалваното решение и го е заличило от правния ред на Съюза, така че то вече не е произвеждало правни последици. Поради това към датата на подаването ѝ жалбата няма предмет и е трябвало да бъде обявена за недопустима.

От друга страна, жалбоподателят не е имал правен интерес, тъй като отмяната на обжалваното решение не е могла да премахне последиците от оповестяването на спорните документи.

Решението на Общия съд да отхвърли като недопустима жалбата за отмяна на обжалваното решение поради липса на предмет, обаче не засяга възможността жалбоподателят да предяви иск за обезщетение.

2. Процесуална легитимация

С определение **Associazione GranoSalus/Комусия** (Т-125/18, обжалвано¹⁸, [EU:T:2019:92](#)), постановено на 14 февруари 2019 г., Общият съд отхвърля искане за отмяна на Регламент за изпълнение 2017/2324¹⁹.

В основата на настоящото дело е подновяването от Европейската комисия на одобрението на глифозата, активно вещество, използвано по-специално като хербицид. Жалбоподателят — сдружение, в което членуват производители на пшеница, потребители и сдружения за защитата им — иска от Общия съд да отмени Регламент за изпълнение 2017/2324 и да разпорежи мярка по събиране на доказателства с цел да бъдат представени части от доклада на Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ), в които са разгледани отново проучванията относно потенциалните последици от глифозата за човешкото здраве, за да бъдат сравнени с други документи, свързани с разглеждания въпрос.

Що се отнася най-напред до въпроса за наличието на личен интерес, на който може да се позове жалбоподателят, Общият съд приема, че тъй като не посочва, че е играл роля при изготвянето на Регламент за изпълнение 2017/2324 или че е имал специфични права в процедурата, довела до приемането на този акт, жалбоподателят няма такъв интерес, който би му позволил да подаде от свое име жалба за отмяна пред Общия съд.

Що се отнася, по-нататък, до личната процесуална легитимация на членовете на жалбоподателя, Общият съд констатира, че в случая същите не могат да се разглеждат като адресати на Регламент за изпълнение 2017/2324, тъй като не са посочени в този акт като такива. По отношение на твърдяното лично засягане на някои членове на жалбоподателя от този акт в общото им качество на потребители и на граждани на Съюза, Общият съд приема, че посоченият акт засяга членовете на жалбоподателя поради обективното им качество на потребители, граждани на Съюза или производители на пшеница на същото основание, както всеки друг потребител, гражданин на Съюза или производител на пшеница, който се намира или може да се окаже в същото положение. Що се отнася до квалифицирането на Регламент за изпълнение 2017/2324 като подзаконов акт, който не включва мерки за изпълнение, Общият съд отбелязва, че оценката на глифозата се извършва на два етапа. На първо място, веществото подлежи на одобрение от Комисията. На второ място, всяка държава членка разрешава пускането на пазара на продукти, съдържащи това вещество. Същото се отнася и за подновяването на одобрението на веществото. От тази процедура следва, че Регламент за изпълнение 2017/2324 поражда последици посредством подновяването на разрешенията за пускане на пазара от националните органи, които следователно представляват мерки за изпълнение.

18| Дело C-313/19 P, **Associazione GranoSalus/Комусия**.

19| Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/2324 на Комисията от 12 декември 2017 година за подновяване на одобрението на активното вещество глифозат в съответствие с Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за изменение на приложението към Регламент за изпълнение (ЕС) № 540/2011 на Комисията (ОВ L 333, 2017 г., стр. 10).

В решение **Air France/Комисия** (Т-894/16, [EU:T:2019:508](#)), постановено на 11 юли 2019 г., Общият съд отхвърля като недопустима жалбата за отмяна, подадена от авиокомпания Air France срещу решение на Комисията в областта на държавните помощи, прието по повод на някои мерки, приведени в действие от френските власти в полза на летище Марсилия Прованс и на авиокомпаниите — ползватели на летището²⁰.

Летище Марсилия Прованс е едно от най-големите летища във Франция. През 2004 г., с цел да се придаде динамика на пътничеството и да се пренасочи развитието към европейски направления, операторът на летището решава в допълнение към основния терминал да се изгради нов терминал за „нискотарифни“ полети. За финансирането на строителството на новия терминал този оператор получава в частност инвестиционна субсидия от френската държава. Освен това за новия терминал е приета специфична правна уредба, която предвижда намалени тарифи на пътническата такса. Последно, сключен е договор за закупуване на рекламното пространство за срок от пет години с възможност за подновяване, така че да се осигури реклама на направление Марсилия за привличане на по-голям брой пътници.

След като анализира различните мерки от гледна точка на правото в областта на държавните помощи, Комисията приема, че летище Марсилия Прованс е получило инвестиционна помощ, която е съвместима с вътрешния пазар по силата на член 107, параграф 3, буква в) ДФЕС. Що се отнася до намалените такси на новия терминал за „нискотарифни“ полети и до договора за закупуване на рекламното пространство, Комисията заключава, че изобщо не е налице помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС. Това решение на Комисията е обжалвано от дружеството Air France, което се оплаква в частност че „нискотарифните“ авиокомпаниите като Ryanair получавали конкурентно предимство при използването на новия терминал за такива полети.

Общият съд обаче отхвърля жалбата на Air France като недопустима, тъй като приема, че дружеството не е процесуално легитимирано да обжалва по реда на член 263, четвърта алинея ДФЕС.

В това отношение Общият съд най-напред подчертава, че съгласно тази разпоредба жалбоподателят, в случая Air France, трябва да отговаря на двойното условие да е пряко и лично засегнат от обжалваното решение. Освен това съгласно постоянната съдебна практика лично засягане на Air France може да се констатира само ако това дружество се намира в отношения на конкуренция с получателя на помощта, предвидена с мерките, до които се отнася обжалваното пред Общия съд решение, и ако пазарното му положение е съществено засегнато от тези мерки.

Предвид тези принципи по-нататък Общият съд отбелязва, че инвестиционната субсидия за финансиране на строителството на новия терминал на летище Марсилия Прованс е отпусната единствено на оператора на това летище, който е единственият ѝ получател. Тъй като този оператор и Air France не са в отношения на конкуренция помежду си, Air France не е лично засегнато от решението на Комисията, с което субсидията се обявява за съвместима с вътрешния пазар.

Накрая, що се отнася до намалените такси на новия терминал за „нискотарифни“ полети и до договора за закупуване на рекламното пространство, Общият съд пояснява, че съответният пазар, за който трябва да се прецени ефектът от тези мерки, се състои от всички обслужвани маршрути от и към това летище, независимо от използвания терминал. В този смисъл Air France като жалбоподател е трябвало да докаже, че конкурентното му положение на този пазар е съществено засегнато от

20| Решение (ЕС) 2016/1698 на Комисията от 20 февруари 2014 година относно мерки SA.22932 (11/C) (ex NN 37/07), приведени в действие от Франция в полза на летище Marseille Provence и на авиокомпаниите — ползватели на летището (ОВ L 260, 2016 г., стр. 1).

намаляването на таксите и от договора за закупуване на рекламното пространство. Дори ако се допусне обаче, че въпросните мерки пряко са засегнали конкурентното положение на Air France на съответния пазар предвид конкуренцията му с Ryanair, не е доказано, че това засягане е съществено. Ето защо жалбата му трябва да се отхвърли като изцяло недопустима.

В решение **Венецуела/Съвет** (Т-65/18, обжалвано²¹, [EU:T:2019:649](#)), постановено на 20 септември 2019 г., Общият съд счита за недопустима жалбата за отмяна, подадена от Боливарска република Венецуела (наричана по-нататък „Венецуела“) срещу три акта на Съвета в областта на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС), въвеждащи ограничителни мерки с оглед на положението във Венецуела²².

След като припомня, че член 263, четвърта алинея ДФЕС предвижда по-специално че физическо или юридическо лице трябва да е пряко засегнато от решението, предмет на жалбата за отмяна, за да може същата да е допустима, Общият съд отбелязва, че посочените в случая разпоредби на обжалваните актове (наричани по-нататък „обжалваните разпоредби“) съдържат забрана за продажба или за доставка на всяко физическо или юридическо лице, образувание или орган във Венецуела на някои оръжия, оборудване и технологии, както и забрана за предоставяне на определени услуги на същите физически или юридически лица, образувания или органи във Венецуела. В това отношение Общият съд отбелязва, че прилагането на горепосочените забрани е ограничено до територията на Съюза, до физическите лица, които са граждани на държава членка, и до юридическите лица, учредени съгласно правото на държава членка, както и до всяко юридическо лице, образувание и орган във връзка с всякакъв вид стопанска дейност, извършвана изцяло или частично в рамките на Съюза. Накрая Общият съд сочи, че като държава Венецуела не е изрично и конкретно посочена в обжалваните разпоредби.

Освен това Общият съд счита, че Венецуела не може да бъде приравнена на оператор, който обичайно извършва икономическа дейност. В качеството на държава Венецуела е призвана да упражнява публични правомощия, по-специално в рамките на присъщи за държавата дейности като отбрана, полицейски действия и следене.

Освен това за разлика от оператор, чиято правоспособност е ограничена от предмета му на дейност, в качеството си на държава, Венецуела разполага с поле на действие, което се характеризира с изключително многообразие. Ето защо този много широк спектър от правомощия я разграничава от оператор, който обичайно извършва определена икономическа дейност. В това отношение Общият съд отбелязва, че представените пред него данни от Венецуела, изготвени от Евростат, които се отнасят до общата стойност на търговските сделки със стоките, обхванати от обжалваните разпоредби, не са от естество да докажат, че закупувайки разглежданите стоки и услуги, Венецуела е действала като образувание, което може да се приравни с икономически оператор, действащ на въпросните пазари, а не е извършвала присъщите за държавата дейности. Обстоятелството, че обжалваните разпоредби забраняват на установените в Съюза оператори да поддържат икономически и финансови отношения с всяко физическо или юридическо лице, образувание или орган във Венецуела, също не може да наложи извода, че тези разпоредби засягат пряко Венецуела по смисъла на член 263, четвърта алинея ДФЕС. Освен това, доколкото обжалваните разпоредби не забраняват пряко на

21| Дело С-872/19 Р, **Венецуела/Съвет**.

22| В случая е поискана отмяна на Регламент (ЕС) 2017/2063 на Съвета от 13 ноември 2017 година относно ограничителни мерки с оглед на положението във Венецуела (ОВ L 295, 2017 г., стр. 21), на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1653 на Съвета от 6 ноември 2018 година за прилагане на Регламент 2017/2063 (ОВ L 276, 2018 г., стр. 1) и на Решение (ОВППС) 2018/1656 на Съвета от 6 ноември 2018 година за изменение на Решение (ОВППС) 2017/2074 относно ограничителни мерки с оглед на положението във Венецуела (ОВ L 276, 2018 г., стр. 10).

Венецуела да закупува и внася посоченото в тях оборудване и да се ползва от посочените услуги, и не засягат способността ѝ да упражнява суверенните си права върху пространствата и богатата под нейна юрисдикция, Общият съд счита, че нищо не позволява да се приеме, че намерението на Съвета е било да ограничи правоспособността на Венецуела, така че правното положение на жалбоподателя не може да се счита за засегнато пряко от посочените разпоредби.

Накрая, що се отнася до довода на Венецуела, че при липсата на процесуална легитимация и при липсата на национални мерки за изпълнение, тя не би могла да сезира съдилищата на държавите членки и била лишена от всякаква съдебна защита, Общият съд припомня, че макар условията за допустимост, предвидени в член 263, четвърта алинея ДФЕС, безспорно трябва да се тълкуват с оглед на правото на ефективна съдебна защита, това право все пак не може да доведе до неприлагане на тези условия, които са изрично предвидени в Договора за функционирането на ЕС.

С оглед на гореизложеното Общият съд стига до извода, че жалбата е недопустима в нейната цялост, доколкото е насочена срещу обжалваните актове.

3. Срокове за обжалване

В рамките на делото, по което на 30 април 2019 г. е постановено определението *Румъния/Комисия* (Т-530/18, обжалвано²³, [EU:T:2019:269](#)), Общият съд е сезиран с жалба, подадена от Румъния за частична отмяна на решение за изпълнение на Комисията, с което се изключват от финансиране от страна на Европейския съюз някои разходи, направени от държавите членки по линия на европейските фондове за гарантиране на земеделието²⁴. С това решение Комисията по-специално е приложила по отношение на Румъния финансова корекция в размер на над 90 милиона евро. С това дело се предоставя възможност на Общия съд да уточни началния момент на срока за подаване на жалба за отмяна срещу акт с индивидуален характер, каквото е решението, взето съгласно член 297, параграф 2, трета алинея ДФЕС, когато този акт е бил съобщен на адресата му по два различни начина. Всъщност в разглеждания случай обжалваното решение е било едновременно нотифицирано на постоянното представителство на Румъния към Европейския съюз на 14 юни 2018 г. и е било публикувано в Официален вестник на Европейския съюз на 15 юни 2018 г.

Най-напред Общият съд припомня, че съгласно член 263, шеста алинея ДФЕС жалбата за отмяна трябва да бъде подадена в срок от два месеца, считано, в зависимост от случая, от публикуването на обжалвания акт, от неговото съобщаване на жалбоподателя, или, при липса на уведомяване, от деня, в който той е узнал за него. Освен това, от една страна, съгласно член 60 от Процедурния правилник на Общия съд процесуалните срокове се удължават еднократно с десетдневен срок поради отдалеченост, и от друга страна, съгласно член 59 от този правилник, когато срокът за обжалване на акт на институция започва да тече от момента на публикуването на този акт в Официален вестник, срокът се изчислява от края на четиринадесетия ден след датата на това публикуване.

На следващо място Общият съд посочва, че датата, която трябва да се вземе предвид, за да се определи началният момент на срока за подаване на жалба за отмяна, е датата на публикуването в Официален вестник, когато това публикуване, което е условие за влизането в сила на акта, е предвидено в

23| Дело C-498/19 Р, *Румъния/Комисия*.

24| Решение за изпълнение (ЕС) 2018/873 на Комисията от 13 юни 2018 година за изключване от финансиране от страна на Европейския съюз на някои разходи, направени от държавите членки по линия на Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) (ОВ L 152, 2018 г., стр. 29).

Договора за функционирането на ЕС, а в другите посочени в член 297, параграф 2, трета алинея ДФЕС случаи, сред които и тези на решенията, които посочват своя адресат, е датата на нотифицирането. Така, що се отнася до акт, който посочва адресатите си, автентичен е само текстът, който им е съобщен, независимо че този акт е бил също така публикуван в Официален вестник. В конкретния случай, доколкото в обжалваното решение Румъния изрично се определя като адресат, то поражда действие по отношение на нея от момента на нотифицирането му. Освен това, тъй като срокът за обжалване е започнал да тече от момента на нотифицирането, а член 59 от Процедурния правилник не може да се приложи, този срок, включително срокът поради отдалеченост, е изтекъл на 24 август 2018 г. Поради това Общият съд е приел, че жалбата, подадена от Румъния на 7 септември 2018 г., е просрочена и трябва да бъде отхвърлена като недопустима.

Накрая Общият съд подчертава, че този извод не може да бъде опровергнат с доводите на жалбоподателя.

В това отношение, първо, Румъния твърди, че при липсата на автоматична връзка между началния момент на срока за подаване на жалба за отмяна на акт на институция и датата на влизане в сила или на пораждаване на правни последици от този акт, в случая датата на публикуване на обжалваното решение в Официален вестник, може да се приеме за начален момент на този срок дори ако решението вече е породило последици по отношение на нея поради по-ранното му съобщаване. Общият съд по-специално приема, че тези доводи се основават на объркване между условията за допустимост на жалба за отмяна, посочени в член 263 ДФЕС, и тези относно валидността на оспорения с такава жалба акт.

Второ, Румъния се позовава на наличието на дългогодишна постоянна практика на Комисията да публикува в Официален вестник решения като разглежданите по настоящото дело, като същевременно ги нотифицира на техните адресати. Тя твърди, че при това необичайно положение началният момент на срока за обжалване трябва да бъде публикуването на посочените решения. Общият съд посочва, че дори и да се предположи, че съществува такава практика, тъй като решението е било нотифицирано преди това, за целите на изчисляването на срока за обжалване следва да се вземе предвид тази дата, а не публикуването впоследствие в Официален вестник. Освен това приемането единствено на критерия за нотифициране като начален момент на срока за подаване на жалба за отмяна на актовете, посочващи техните адресати, гарантира правната сигурност и ефективната съдебна защита, за разлика от хибридно решение, при което адресатът на акт, за който той е бил надлежно нотифициран, би трябвало освен това да се осведоми за неговото публикуване в Официален вестник, което е евентуално и несигурно, понеже не е задължително.

Трето, що се отнася до довода, че съществуват разлики между текста, публикуван в Официален вестник, и нотифицирания текст, който е бил непълен, Общият съд припомня, че нотифицирането е действие, чрез което авторът на индивидуален акт уведомява за него адресатите му и по този начин им дава възможност да се запознаят с неговото съдържание, както и с мотивите, които го обосновават. Поради незначителния им характер обаче посочените разлики не биха могли да попречат на Румъния да се запознае със съдържанието на обжалваното решение достатъчно ясно и точно, както и да разбере мотивите, които го обосновават. При това положение те не оказват влияние върху прилагането на срока за подаване на жалба за отмяна.

4. Правна помощ

В определение **ОР/Комисия** (Т-630/18 AJ, [EU:T:2019:365](#)), постановено на 23 май 2019 г., Общият съд отхвърля молбата за правна помощ, подадена от молителката на основание член 147 от Процедурния правилник на Общия съд, тъй като няма достатъчно сведения и доказателства, които позволяват да се прецени имущественото ѝ състояние.

Що се отнася до проверката на имущественото състояние на молителката, както следва от член 147, параграф 3 от Процедурния правилник, сведенията и доказателствата, приложени към молбата за правна помощ, трябва да позволяват да се прецени дали, като се има предвид това състояние, молителката не може да заплати изцяло или отчасти разходите във връзка с подпомагането и представляването пред Общия съд. Според Общия съд подобна преценка задължително изисква молителката да представи сведения и документи, които са достатъчно близки по време до датата, на която е подадена молбата, за да може да се прецени обективно дали има финансови възможности, за да заплати тези разходи.

В конкретния случай Общият съд констатира, че както следва от указанията от формуляра на молбата за правна помощ, молителката е трябвало да представи информация за средствата си през 2017 г. и дори през 2018 г.

В това отношение Общият съд най-напред приема, че документите, представени в предходна молба за правна помощ, които се отнасят до 2016 г., не могат да бъдат взети предвид за релевантния период. Освен това Общият съд квалифицира като лаконична и двусмислена декларацията на молителката, в която тя твърди, че ще посрещне нуждите си благодарение на възстановяването на разходи, направени от нея във висящи съдебни производства, тъй като този вид приходи не могат да се приравнят на средства, благодарение на които едно лице може да посреща ежедневните си нужди. Общият съд отбелязва, че в молбата си молителката не е посочила професионалната дейност, която, изглежда, е извършвала през релевантния период. При липсата на каквото и да било обяснение молителката е трябвало да уточни при какви материални и финансови условия извършва тази дейност и да представи информация и доказателства, които позволяват да се оценят текущите ѝ средства.

В този контекст Общият съд констатира, че не е възможно да се определят средствата, с които молителката успява да посрещне нуждите си през релевантния период. При това положение Общият съд стига до извода, че молителката не е доказала надлежно, че поради имущественото си състояние не е могла да заплати изцяло или отчасти разходите във връзка с подпомагането и представляването пред Общия съд. При тези обстоятелства, след като предвиденото в член 146, параграф 1 от Процедурния правилник условие не е изпълнено, Общият съд отхвърля молбата за правна помощ, без да се произнася по въпроса дали планираната жалба е явно недопустима или явно лишена от всякакво правно основание.

В решение **Frank/Комисия** (Т-478/16, [EU:T:2019:399](#)), постановено на 11 юни 2019 г., Общият съд отхвърля жалбата на г-жа Regine Frank за отмяна на решенията на Комисията от 17 юни 2016 г. и от 16 септември 2016 г., с които съответно се отхвърля мълчаливо и изрично заявлението за отпускане на безвъзмездни средства на жалбоподателката за проект за научни изследвания.

Вследствие на покана за представяне на предложения в обхвата на рамковата програма „Хоризонт 2020“²⁵, г-жа Regine Frank подава заявление за отпускане на безвъзмездни средства до Изпълнителната агенция на Европейския научноизследователски съвет (ERCEA) за проект, свързан с превоза на светлина с квазикристали и непериодични структури. Жалбоподателката подава това заявление от името на Техническия университет в Kaiserslautern. Този университет обаче уведомява ERCEA, че не е на разположение като приемна институция за поддържания от жалбоподателката проект. Освен това университетът пояснява, че жалбоподателката е използвала без негово разрешение за поканата за представяне на предложения от 2016 г. документ за съгласие, който университетът е издал в рамките на поканата за представяне на предложения за 2015 г. При липсата на валиден документ за съгласие заявлението за отпускане на безвъзмездни средства е отхвърлено от ERCEA. Комисията потвърждава това отхвърляне най-напред по имплицитен начин, а след това с изрично решение за отхвърляне.

На първо място, от Общия съд е поискано да се произнесе по последиците на решение на адвокат за преустановяване на представителството на жалбоподател, който се ползва от правна помощ, в хода на производството пред Общия съд. В конкретния случай с определение от 16 февруари 2017 г. Общият съд решава да допусне жалбоподателката да се ползва от правната помощ, като потвърждава избора ѝ относно самоличността на нейния представител. На 5 март 2018 г. обаче представителят на жалбоподателката уведомява секретариата на Общия съд, че вече не е съгласен с представителството. Вследствие на това Общият съд уведомява жалбоподателката, че трябва да упълномощи друг адвокат, за да я представлява в съдебното заседание за изслушване на устните състезания на 31 януари 2019 г. До деня на съдебното заседание жалбоподателката не е направила необходимото, за да отговори на това приканване от страна на Общия съд. Тогава тя иска лично да се приложи член 148, параграф 5 от Процедурния правилник на Общия съд, който предвижда условията, при които адвокат може да бъде упълномощен, по инициатива на секретаря на Общия съд, да представлява страна в производството пред Общия съд.

В това отношение Общият съд приема, че ако самото заинтересовано лице е предложило адвокат, на първо място, прилагането на член 148, параграф 5 от Процедурния правилник с цел заместването на посочения адвокат с друг налага подаване на нова молба за правна помощ в съответствие с член 147, параграфи 2 и 3 от Процедурния правилник. Второ, подобно заместване може да се направи по силата на член 148, параграф 5 от Процедурния правилник само когато то е станало необходимо поради обективни обстоятелства, независещи от поведението или волята на заинтересованото лице, като смърт, пенсиониране или неспазване на професионалните или етичните задължения на адвоката. Фактът, че адвокат се отказва да представлява страна по производството, като се позовава на поведение на последната, което може сериозно да ограничи ролята му на представител, обаче не би могъл да се счита за основателна причина, която може да обоснове прилагането на член 148, параграф 5 от Процедурния правилник.

На второ място, Общият съд отхвърля като недопустимо искането за отмяна на мълчаливото решение за отхвърляне на Комисията. В този смисъл Общият съд приема, че липсата на отговор на Комисията е равнозначна на мълчаливо решение за отхвърляне на административната жалба, което може да бъде предмет на жалба за отмяна. При все това преди подаването на жалбата пред Общия съд Комисията е приела решение, с което изрично отхвърля административната жалба, като по този начин оттегля мълчаливото решение за отхвърляне.

25| Покани за представяне на предложения и свързани с тях дейности по работната програма на Европейския научноизследователски съвет (ЕНС) за 2016 г. в обхвата на рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“ (2014—2020 г.) (ОВ С 253, 2015 г., стр. 12).

На трето място, що се отнася до условията за допустимост на заявлението за отпускане на безвъзмездни средства, Общият съд напомня, че при обстоятелствата по настоящото дело, за целите на анализа на заявлението ѝ за отпускане на безвъзмездни средства, жалбоподателката е трябвало да представи валиден документ за съгласие на приемащ университет. Накрая, Общият съд уточнява, че идентичността на приемащата институция се оказва съществен елемент в рамките на заявление за отпускане на безвъзмездни средства и поради това не може сама по себе си да бъде заменена или добавена, без това да доведе до съществено изменение на заявлението. По този начин жалбоподателката не може да упреква ERCEA, че не ѝ е позволила да потърси нова приемаща институция.

II. Институционално право

В решение **RE/Комисия** (T-903/16, [EU:T:2019:96](#)), постановено на 14 февруари 2019 г., Общият съд се произнася по искане на служител на Комисията за отмяна на записка, с която се отхвърля заявление за достъп до лични данни. В случая срещу жалбоподателя е проведено административно разследване от дирекцията по сигурността към Комисията²⁶. Тази дирекция е отхвърлила с обжалваната записка искането на жалбоподателя въз основа на Регламент № 45/2001²⁷, да получи достъп до неговите лични данни. Комисията поддържа по-специално, от една страна, че тази записка представлява чисто потвърдителен акт по отношение на предходен отказ на достъп, който не е бил оспорен от жалбоподателя в срока за обжалване по съдебен ред, и от друга страна, че жалбоподателят няма правен интерес от обжалването на посочената записка, доколкото тя се отнася до лични данни, до които той вече е имал достъп.

Що се отнася до допустимостта на искането за отмяна, Общият съд приема, на първо място, че в рамките на Регламент № 45/2001 едно лице може по всяко време да подаде ново заявление за достъп до лични данни, до които преди това му е бил отказан достъп. Такова заявление задължава съответната институция да разгледа въпроса дали предишният отказ за предоставяне на достъп продължава да бъде обоснован. При това положение новото разглеждане, чиято цел е да се провери дали предишният отказ за предоставяне на достъп до лични данни продължава да бъде обоснован, води до приемането на акт, който не е чисто потвърдителен по отношение на предходния акт, а представлява акт, който може да бъде предмет на жалба за отмяна. Всъщност, от една страна, от член 13, буква в) от Регламент № 45/2001, който позволява на субекта на данните да получи достъп „по всяко време“ до своите лични данни, следва, че този субект има право на непрекъснат и постоянен достъп до посочените данни. От друга страна, изключенията от и ограниченията на това право на достъп, посочени в член 20, параграф 1 от Регламент № 45/2001, могат да се прилагат само за периода, през който те все още са необходими. Впрочем в областта на обработването на лични данни фактическото и правното положение на субекта на данните по естеството си търпят развитие, като самото изтичане на време може да обезсмисли или да доведе до незаконосъобразност на обработване на данни, което преди това е било необходимо и законосъобразно.

На второ място, Общият съд отбелязва, че нито една разпоредба на Регламент № 45/2001 не задължава субекта на данните да мотивира или да обоснове заявлението си за достъп до личните си данни. От това следва, че по отношение на достъпа до лични данни жалбоподателят може да се позовава

26| Дирекция по сигурността към генерална дирекция „Човешки ресурси и сигурност“ на Комисията.

27| Регламент (ЕО) № 45/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2000 година относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции и органи на Общността и за свободното движение на такива данни (ОВ L 8, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 30, стр. 142).

на наличието на нови и съществени факти, обосноваващи ново разглеждане, дори когато е пропуснал да ги посочи в своето заявление. В случая, доколкото мотивите, на които се основава предходният отказ на достъп, са били свързани с административното разследване спрямо жалбоподателя, Общият съд приема, че приключването на това административно разследване представлява нов и съществен факт, който може да обоснове ново разглеждане на правото на жалбоподателя на достъп до неговите лични данни. Това разглеждане се обосновава в още по-голяма степен, тъй като жалбоподателят е изчакал да изтече разумен срок (повече от шест месеца), преди да подаде ново заявление за достъп до личните си данни.

На трето място, Общият съд е приел, че в рамките на Регламент № 45/2001 субектът на данните има право на непрекъснат и постоянен достъп до своите лични данни; това право му позволява по-специално да подаде заявление за достъп до лични данни, включително в случай че вече е имал достъп до всички или част от тези данни. При тези обстоятелства отмяната на обжалваната записка, включително доколкото е свързана с лични данни, до които жалбоподателят вече е имал достъп, може да има правни последици за последния и да му донесе полза.

Предвид тези съображения Общият съд приема, че искането за отмяна е допустимо.

При разглеждането на основателността на искането за отмяна Общият съд уважава основанието, изведено от нарушение на задължението за мотивиране. Всъщност, тъй като става въпрос за нов отказ, който трябва да се приеме след преразглеждане, препращането към предходни решения не може да представлява мотивиране в достатъчна степен. Поради това Общият съд отменя обжалваната записка в частта ѝ, в която е отхвърлено заявлението на жалбоподателя за достъп до някои от личните му данни.

С решение **EPSU u Goudriaan/Komusця** (T-310/18, [EU:T:2019:757](#)), постановено на 24 октомври 2019 г., Общият съд отхвърля жалба за отмяна, подадена срещу решение на Комисията да не представи на Съвета предложение за решение за изпълнение на равнището на Съюза на подписано от европейските социални партньори споразумение.

През декември 2015 г. социалните партньори подписват на основание член 155, параграф 1 ДФЕС споразумение, озаглавено „Обща рамка за информирание и консултиране на държавните служители и служителите, работещи в централните държавни администрации“ (наричано по-нататък „Споразумението“). След това те отправят съвместно искане до Комисията да представи предложение с оглед на изпълнението на Споразумението на равнището на Съюза посредством решение на Съвета, прието на основание член 155, параграф 2 ДФЕС. През март 2018 г. обаче Комисията уведомява социалните партньори, че отказва да представи такова предложение за решение на Съвета. Решението за отказ се основава на съображения, свързани, първо, със специфичния характер на централните държавни администрации, доколкото същите упражняват властнически правомощия, второ, със съществуването в националните правни системи на множество държави членки на разпоредби относно информирането и консултирането на държавните служители и на служителите на тези администрации, и трето, със съществуването на съществени различия между държавите членки, що се отнася до дефинирането и периметъра на действие на посочените администрации, поради което евентуално решение на Съвета за изпълнението на Споразумението би имало по-широко или по-тясно приложно поле в зависимост от държавите членки.

Най-напред Общият съд постановява, че решението за отказ на Комисията представлява обжалваем акт. Всъщност, от една страна, то не може да се квалифицира като подготвителен акт, и от друга страна, евентуалното наличие на широко право на преценка не пречи на допустимостта на жалбата.

По-нататък, Общият съд подчертава, че когато социалните партньори са договорили и сключили споразумение на основание член 155, параграф 1 ДФЕС и подписалите страни отправят съвместно искане, целящо изпълнението на това споразумение на равнището на Съюза посредством решение на Съвета, прието на основание член 155, параграф 2 ДФЕС, Комисията не е длъжна да удовлетвори това искане и може да прецени дали да представи предложение в този смисъл пред Съвета.

В това отношение Общият съд добавя, че Комисията трябва не само да провери законосъобразността на клаузите на такова споразумение, но и да вземе предвид общия интерес на Съюза и съответно да прецени целесъобразността на евентуалното изпълнение на това споразумение на равнището на Съюза, включително с оглед на съображения от политическо, икономическо и социално естество.

Накрая Общият съд уточнява, че Комисията разполага с широка свобода на преценка и че в случай на отказ приетото от Комисията решение подлежи на ограничен контрол от страна на Общия съд.

III. Правила в областта на конкуренцията, приложими за предприятията

1. Принос в областта на член 101 ДФЕС

В решение **Pometon/Комисия** (Т-433/16, обжалвано²⁸, [EU:T:2019:201](#)), постановено на 28 март 2019 г., Общият съд, след като отменя частично Решение С(2016) 3121 окончателен на Европейската комисия относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за Европейското икономическо пространство (ЕИП), изменя размера на наложената с това решение глоба на дружество Pometon SpA за участие в картел, който се състои от споразумения или съгласувани практики с четири други предприятия, с които по същество се цели да се координират цените на стоманените абразиви в цялото ЕИП. Обжалваното решение е прието в резултат на „хибридна“ процедура, отложена във времето, тъй като по отношение на четирите други предприятия, страни в картела, е прието решение за споразумение С(2014) 2074 окончателен на основание членове 7 и 23 от Регламент № 1/2003²⁹, а Pometon е решило да се оттегли от процедурата за постигане на споразумение.

Що се отнася до оплакването на Pometon, че Комисията вече е предрешила вината му, като се е позовала многократно на поведението му в решението за постигане на споразумение, най-напред, Общият съд припомня, че административното производство пред Комисията в областта на картелите е уредено с член 41 от Хартата на основните права на Европейския съюз и че принципът на презумпцията за невиновност, закрепен в член 48, параграф 1 от Хартата на основните права, се прилага *mutatis mutandis* и по отношение на административните производства относно спазването на европейските правила в областта на конкуренцията, предвид характера на разглежданите нарушения, както и вида и тежестта на предвидените за тях санкции. По-нататък, Общият съд посочва, че спазването на задължението за безпристрастност, закрепено в член 41 от Хартата на основните права, предполага, че в рамките на производство, което се е трансформирало в хибридно, Комисията съставя и мотивира

28| Дело С-440/19 Р, **Pometon/Комисия**.

29| Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове [101 ДФЕС] и [102 ДФЕС] (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167).

решението за споразумение, като използва всички необходими предпазни редакционни мерки, за да може това решение, въпреки че не е адресирано до предприятието, което се е оттеглило от процедурата за постигане на споразумение, да не засегне съвкупността от процесуални гаранции, от които трябва да се ползва това предприятие в рамките на последващото състезателно производство. Ето защо, като се позовава на тълкувателните критерии, изведени от Европейския съд по правата на човека в решение по дело Karaman с/у Германия от 27 февруари 2014 г., Общият съд проверява, първо, дали в решението за споразумение предпазните редакционни мерки при споменаването на определени действия на Pometon позволяват да се избегне всякакво подозрение, че Комисията умишлено е предрешила вината и отговорността на това предприятие, и второ, дали позоваванията на тези действия са били необходими, за да се установи отговорността на адресатите на решението за споразумение. По този начин Общият съд констатира, че спорните споменавания на Pometon не могат да се считат за улика, нито за липса на безпристрастност от страна на Комисията спрямо него, нито за незачитане на презумпцията за невиновност в обжалваното решение.

След като припомня правилата относно тежестта на доказване на нарушение на член 101, параграф 1 ДФЕС, както и относно събирането на доказателства, Общият съд потвърждава, че Комисията е доказала надлежно както участието на Pometon в единно продължено нарушение на член 101, параграф 1 ДФЕС, съставено от различните компоненти на разглеждания картел, така и неговата продължителност. Всъщност съвкупността от разглежданите от Комисията доказателства показва, че Pometon е съзнавало напълно не само съществените характеристики на картела, чиято квалификация като единно продължавано нарушение не оспорва, но и неговия географски обхват и следователно е имало намерение да участва в това нарушение. Освен това, при положение че няма никаква улика за разграничаване на Pometon от картела, Комисията е доказала надлежно, че посоченото предприятие не е прекъсвало участието си в разглежданото единно продължено нарушение, въпреки че за период от около шестнадесет месеца тя не разполага с преки доказателства за тайни контакти.

Накрая, Общият съд разглежда искането за отмяна на обжалваното решение или за изменение на наложената на Pometon глоба от 6 197 000 EUR. В това отношение Pometon изтъква, че нивото на адаптиране на основния размер на глобата, определено от Комисията в приложение на точка 37 от Насоките за изчисляване на глобите³⁰, не е мотивирано в достатъчна степен, както и че посоченото ниво на адаптиране не е в съответствие с принципите на пропорционалност и на равно третиране.

Що се отнася до искането за отмяна, Общият съд констатира, че в мотивите на обжалваното решение не се съдържат достатъчно точни сведения относно използвания метод на изчисление и относно критериите за преценка, които са взети предвид, за да се приложи — в зависимост от отговорността на всяко предприятие — различен процент на намаляване на основния размер към Pometon и към другите участници в картела, които са сключили споразумение. Всъщност Комисията основно се позовава най-общо на съществуването на разлики между индивидуалното участие на Pometon и това на другите участници в картела, както и на необходимостта да се определи глоба, която е пропорционална на извършеното от това предприятие нарушение и която е достатъчно възпираща. Ето защо Общият съд констатира, че обжалваното решение е опорочено от нарушение на задължението за мотивиране по отношение на процента на извънредното намаление, предоставено на Pometon по силата на точка 37 от Насоките, и отменя член 2 от това решение, който определя размера на наложената на Pometon глоба.

30| Насоки относно метода за определяне на глобите, налагани по силата на член 23, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2003 (ОВ С 210, 2006 г., стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 4, стр. 264).

Що се отнася до искането за изменение на размера на глобата, Общият съд посочва, че след обясненията на Комисията в писменото ѝ становище той е в състояние да установи метода за изчисляване и критериите, приложени от Комисията както в обжалваното решение, така и в решението за споразумение, и така, упражнявайки правомощието си за пълен съдебен контрол, да прецени тяхната целесъобразност. Освен това той припомня, че съдът на Съюза може, дори без да отменя обжалвания акт, да го измени, за да отмени, намали или увеличи наложената глоба, като упражняването на това правомощие прехвърля окончателно на него правомощието да наложи санкции. Следователно Общият съд трябва да определи подходящия размер на глобата, като правото му на преценка е ограничено единствено от критериите относно тежестта и продължителността на нарушението, посочени в член 23, параграф 3 от Регламент № 1/2003, както и от тавана от 10 % от общия оборот на съответното предприятие за предходната стопанска година, при условие че са спазени принципите на пропорционалност, на индивидуализиране на наказанията и на равно третиране, както и задължението за мотивиране.

Що се отнася до критерия относно продължителността на участието на Pometon в разглежданото единно продължено нарушение, Общият съд, най-напред, приема, че това условие вече е надлежно взето предвид при определянето от Комисията на основния размер на глобата, който Pometon не оспорва. По-нататък, що се отнася до прилагането на законовия критерий за тежестта на нарушението, Общият съд посочва, че трябва да определи такова ниво на адаптиране на основния размер на глобата, което с оглед на критерии, които счита за подходящи, да е пропорционално на тежестта на извършеното от Pometon нарушение и също така да има достатъчно възпиращ ефект. В това отношение, упражнявайки правомощието си за пълен съдебен контрол, Общият съд счита за уместно да вземе предвид, най-напред, индивидуалната отговорност на Pometon за участие в разглеждания картел, след това, способността на това предприятие да засегне с противоправното си поведение конкуренцията на пазара на стоманените абразиви, и накрая, неговия размер, като сравни за всеки от тези различни фактори отговорността и индивидуалното положение на Pometon с тези на другите страни в картела. Предвид обстоятелствата по случая тези фактори карат Общия съд да предостави на Pometon извънредно намаление от 75 % от определения в обжалваното решение и коригиран поради смекчаващи обстоятелства основен размер на глобата и по този начин да определи размера на наложената на Pometon глоба на 3 873 375 EUR.

С решението си **Recylex и др./Комисия** (T-222/17, обжалвано³¹, [EU:T:2019:356](#)) от 23 май 2019 г. Общият съд отхвърля жалбата на Recylex SA, Fonderie et Manufacture de Métaux SA и Harz-Metall GmbH (наричани по-нататък „Recylex“), дружества, които осъществяват дейност по производството на рециклирано олово и други продукти, за намаляване на размера глобата, наложена от Комисията в решението ѝ³² относно нарушение на член 101 ДФЕС. Това нарушение се е осъществило под формата на споразумения или съгласувани практики между четири групи предприятия на територията на Белгия, Германия, Франция и Нидерландия. То се е състояло в съгласуване на покупните цени за скрап на оловно-киселинни автомобилни акумулатори, използвани за производството на рециклирано олово.

Административното производство, в което е прието обжалваното решение, е образувано след подаване на заявление за освобождаване от глоби от JCI, една от разглежданите групи предприятия. Eco-Bat, друга група предприятия, след което Recylex подават на свой ред заявление за освобождаване от глоби или при липса на такова, за намаляване на техния размер, на основание Известие на

31| Дело C-563/19 P, **Recylex и др./Комисия**.

32| Решение C(2017) 900 окончателен на Комисията от 8 февруари 2017 година относно производство по член 101 ДФЕС (дело AT.40018 — Рециклиране на автомобилни акумулатори).

Комисията относно сътрудничеството от 2006 г.³³ Тогава на JCI е предоставено освобождаване, докато Eco-Bat получава намаление на размера на глобата с 50 % с мотива, че е било първото предприятие, представило доказателства със значителна добавена стойност. Recylex, второто предприятие, представило такива доказателства, получава от своя страна намаление от 30 %.

В този контекст Общият съд се произнася по въпроса дали, когато две предприятия са представили доказателства със съществена добавена стойност, предприятието, предоставило ги второ по ред, би могло да заеме мястото на първото, ако се окаже, че сътрудничеството на последното не отговаря на изискванията по точка 12 от Известието относно сътрудничеството от 2006 г.

В това отношение Общият съд установява, че от самата логика на Известието относно сътрудничеството от 2006 г. следва, че търсеният ефект е да се създаде климат на несигурност сред картелите, като се насърчи разкриването им пред Комисията. Тази несигурност произтича именно от факта, че участниците в картела знаят, че само един от тях може да се ползва от пълно освобождаване от глоба, като издаде останалите участници в нарушението и по този начин ги изложи на риска да им бъдат наложени глоби. В рамките на тази система и по същата логика се предполага, че предприятията, които най-бързо окажат съдействие, ще се ползват от намаления на глобите, които в противен случай биха им били наложени, по-големи от намаленията за предприятията, които не окажат съдействие също толкова бързо. Хронологичният ред и бързината на предлаганото от членовете на картела съдействие представляват следователно основни елементи от системата, въведена с Известието относно сътрудничеството от 2006 г.

В решение *Hitachi-LG Data Storage u Hitachi-LG Data Storage Korea/Комисия* (T-1/16, [EU:T:2019:514](#))³⁴, произнесено на 12 юли 2019 г., Общият съд отхвърля искането на Hitachi-LG Data Storage, Inc. и неговото дъщерно дружество Hitachi-LG Data Storage Korea Inc. (наричани по-нататък: „жалбоподателите“) за намаляването на размера на глобата, наложена им с Решение C(2015) 7135 окончателен на Комисията от 21 октомври 2015 г.³⁵ за нарушение на правилата на конкуренцията в сектора на производството и доставката на оптични дискови устройства (наричани по-нататък „ОДУ“).

Вследствие на започнато по оплакване административно разследване Комисията заключава, че тринадесет дружества са участвали в картел на пазара на ОДУ. Съгласно обжалваното решение Комисията установява, че поне от 23 юни 2004 г. до 25 ноември 2008 г. участниците в този забранен картел са съгласували поведението си по отношение на тръжните процедури, организирани от производителите на компютри Dell и Hewlett Packard. Според Комисията посредством мрежа от паралелни двустранни контакти участващите дружества са се опитали да направят така, че цените на стоките ОДУ да останат на по-високи нива, отколкото при липсата на тези двустранни контакти. Така Комисията налага глоба в размер на 37 121 000 EUR на жалбоподателите за нарушение на член 101 ДФЕС и на член 53 от Споразумението за ЕИП.

33| Известие на Комисията относно освобождаване от глоби и намаляване на техния размер по делата за картели (ОВ С 298, 2006 г., стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 5, стр. 3).

34| Вж. също по същата тема решения от 12 юли 2019 г., *Sony u Sony Electronics/Комисия* (T-762/15, [EU:T:2019:515](#)), и от 12 юли 2019 г., *Quanta Storage/Комисия* (T-772/15, [EU:T:2019:519](#)).

35| Решение C(2015) 7135 окончателен на Комисията от 21 октомври 2015 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (дело AT.39639 — Оптични дискови устройства).

Жалбоподателите изтъкват две основания в подкрепа на искането си за намаляване на тази глоба, изведени, от една страна, от нарушение на принципа на добра администрация, както и на задължението за мотивиране, и от друга страна, от грешка при прилагане на правото, доколкото Комисията не се е отклонила от общия метод, посочен в Насоките за изчисляването на глобите, за да намали глобата на жалбоподателите с оглед на особеностите на конкретния случай и на тяхната роля на пазара на ОДУ. В отговор на процесуално-организационните действия, предприети от Общия съд, жалбоподателите уточняват, че приканват Общия съд да упражни правомощието си за пълен съдебен контрол, като промени мълчаливото решение на Комисията за отхвърляне на искането им за намаляване на размера на глобата и като разгледа по същество това искане.

В това отношение Общият съд, на първо място, припомня, че Договорът не предвижда като самостоятелен способ за защита „жалба за упражняване на неограничена компетентност“, както и че тази компетентност за пълен съдебен контрол може да бъде упражнена от юрисдикциите на Съюза само в рамките на контрола върху актовете на институциите, и по-специално на жалбата за отмяна. Така Общият съд най-напред установява, че жалбата съдържа, от една страна, искания за частична отмяна на обжалваното решение, доколкото Комисията е отхвърлила искането на жалбоподателите за намаляване на размера на наложената глоба, и от друга страна, искания за изменение на това решение с цел самият Общ съд да уважи това искане и вследствие на това да намали посочения размер.

По-нататък, що се отнася до първото основание, Общият съд, от една страна, отхвърля доводите на жалбоподателите, че Комисията е нарушила задължението си да мотивира отказа да приложи изключението, предвидено в точка 37 от Насоките за изчисляването на глобите, което позволява на Комисията да се отклони от методологията на посочените насоки и чието прилагане жалбоподателите са поискали. В това отношение Общият съд приема, че в обжалваното решение Комисията е била длъжна да мотивира само използваната методология за изчисляването на размера на глобата, а не елементите, които тя не е взела предвид при това изчисляване, и по-специално причините, поради които не е използвала предвиденото в точка 37 от посочените Насоки изключение.

От друга страна, Общият съд отхвърля твърденията за нарушение на принципа на добра администрация. В това отношение той по-конкретно потвърждава, че Комисията е положила необходимата грижа в хода на административната процедура, доколкото, първо, тя е изслушала жалбоподателите и е разгледала техните бележки, преди консултативният комитет по ограничителни практики и господстващо положение да състави писмено становище по предварителния проект на решение, и второ, е предала на този комитет най-важните данни за изчисляването на размера на глобата по силата на член 14, параграф 3 от Регламент № 1/2003.

Накрая, що се отнася до второто основание, Общият съд припомня, че намаляването на размера на глоба може да се предостави на основание на точка 37 от Насоките за изчисляването на глобите само при изключителни обстоятелства, когато особеностите на даден случай или необходимостта да се постигне възпиращ ефект в конкретен случай, могат да обосноват отклонение на Комисията от общата методология за изчисляване на размера на глобата, предвидена в тези насоки. В това отношение Общият съд приема, че никое от изтъкнатите от жалбоподателите обстоятелства не е релевантно, за да обоснове подобно намаляване на глобата на основание на изключението, предвидено в точка 37 от Насоките.

В решение ***Toshiba Samsung Storage Technology u Toshiba Samsung Storage Technology Korea/Комисия*** (T-8/16, обжалвано³⁶, [EU:T:2019:522](#)), произнесено на 12 юли 2019 г., Общият съд отхвърля жалбата на Toshiba Samsung Storage Technology Corp. и на неговото дъщерно дружество Toshiba Samsung Storage Technology Korea Corp. (наричани по-нататък „жалбоподателите“) с главно искане отмяната на Решение C(2015) 7135 окончателен на Комисията от 21 октомври 2015 г., и, при условията на евентуалност — намаляване на размера на глобата, която им е наложена с това решение за нарушение на правилата на конкуренция в сектора на производството и доставката на оптични дискови устройства (наричани по-нататък „ОДУ“).

Вследствие на започнато по оплакване административно разследване Комисията заключава, че тринадесет дружества са участвали в картел на пазара на ОДУ. Съгласно обжалваното решение Комисията установява, че поне от 23 юни 2004 г. до 25 ноември 2008 г. участниците в този забранен картел са съгласували поведението си по отношение на тръжните процедури, организирани от производителите на компютри Dell и Hewlett Packard. Според Комисията посредством мрежа от паралелни двустранни контакти участващите дружества са се опитали да направят така, че цените на стоките ОДУ да останат на по-високи нива, отколкото при липсата на тези двустранни контакти. Така Комисията налага глоба в размер на 41 304 000 EUR на жалбоподателите за нарушение на член 101 ДФЕС и на член 53 от Споразумението за ЕИП.

Жалбоподателите повдигат няколко основания в подкрепа на жалбата си, изведени по-специално от съществено процесуално нарушение и от нарушение на правото на защита, както и от фактически грешки и грешки при прилагане на правото при определянето на географския обхват на нарушението и при констатирането на единно продължено нарушение.

Що се отнася до понятието за единно продължено нарушение, Общият съд припомня, че то предполага съвкупност от възприети от различни страни поведения, които преследват една и съща антиконкурентна икономическа цел. Така от самото понятие за единно продължено нарушение следва, че подобно нарушение предполага „свкупност от поведения или нарушения“. Следователно жалбоподателите не могат да претендират, че Комисията е включила в обжалваното решение допълнителна правна квалификация, като е приела, че освен посоченото в изложението на възраженията единно продължено нарушение, тя се състои от няколко „отделни нарушения“, тъй като именно тези различни антиконкурентни поведения изграждат посоченото единно нарушение.

Освен това Общият съд счита, че фактът, че някои характеристики на картела са се изменили с времето, по-конкретно включването на нови участници, намаляването на броя на последните или разширяването на картела така, че да включи и Hewlett Packard, не би могъл да попречи на Комисията да квалифицира този картел като единно продължено нарушение, тъй като целта на картела остава непроменена.

С решението си ***Printeos др./Комисия*** (T-466/17, [EU:T:2019:671](#)) от 24 септември 2019 г. Общият съд отхвърля жалбата на няколко дружества, извършващи дейност по продажба на стандартни пощенски пликове по каталог и на специално отпечатани пощенски пликове (наричани по-нататък „жалбоподателите“), с главно искане за частична отмяна на решение на Европейската комисия³⁷,

---

36| Дело C-700/19 P, ***Toshiba Samsung Storage Technology u Toshiba Samsung Storage Technology Korea/Комисия***.

37| Решение C(2017) 4112 окончателен на Комисията от 16 юни 2017 година за изменение на Решение C(2014) 9295 окончателен от 10 декември 2014 г. относно производство по член 101 [ДФЕС] и член 53 от Споразумението за ЕИП (AT.39780 — Пощенски пликове).

с което им е наложена глоба за нарушение на член 101 ДФЕС (наричано по-нататък „обжалваното решение“). Нарушението е под формата на споразумения или съгласувани практики между жалбоподателите и четири други групи предприятия на територията на няколко европейски страни.

Обжалваното решение е прието, след като е било частично отменено³⁸, като недостатъчно мотивирано предходно решение на Комисията³⁹, което е прието в процедура за постигане на споразумение и с което на жалбоподателите е наложена глоба в размер на 4 729 000 EUR (наричано по-нататък „първоначалното решение“). След постановяването на това съдебно решение Комисията приема обжалваното решение, с което изменя първоначалното решение, но същевременно налага глоба в същия размер.

Общият съд приема на първо място, че когато основаниято за отмяна на акт на Съюза е процесуален порок като недостатъчно мотивиране и съдът на Съюза не е упражнил правомощието си за пълен съдебен контрол да измени наложената глоба, Комисията може да приеме ново решение, с което да наложи глоба на жалбоподателите, без при това да означава, че са основателни оплакванията за нарушаване на принципите на правна сигурност, защита на оправданите правни очаквания и *ne bis in idem*, изложено като основание за отмяна. В това отношение Общият съд уточнява, че прилагането на принципа *ne bis in idem* предполага да е имало произнасяне по наличието на нарушение или да е бил упражнен контрол по отношение на законосъобразността на преценката за наличие на нарушение. При това положение сам по себе си принципът *ne bis in idem* допуска възобновяване на преследването за същото антиконкурентно поведение, когато първото решение е отменено на формално основание, без да е имало произнасяне по същество по укоримото деяние, тъй като в този случай отменителното решение няма стойността на „оправдаване“ по смисъла, който наказателното право влага в това понятие. Общият съд счита, че този подход е приложим и при отмяна на решение за налагане на глоба като недостатъчно мотивирано, когато това решение е прието в процедура за постигане на споразумение.

Що се отнася, на второ място, до изтъкнатото като основание за отмяна нарушение на принципа на равно третиране при определяне на размера на глобата, Общият съд приема, че за целите на контрола за спазване на този принцип трябва да се направи разграничение между, от една страна, задължителната равнопоставеност при определянето на основния размер на глобите, които ще се наложат на съответните предприятия, и от друга страна, прилагането по отношение на посочените предприятия на тавана от 10 % по член 23, параграф 2, втора алинея от Регламент № 1/2003, който може да варира в зависимост от съответния им общ оборот. Всъщност, макар Комисията законосъобразно да може да избере метод за изчисляване на основния размер, основан на стойността на продажбите, осъществени през една цяла година, обхваната от нарушението, за да характеризира икономическото значение на нарушението, както и относителната тежест на всяко участвало в него предприятие, в този контекст тя е длъжна да спазва принципа на равно третиране. За разлика от това, прилагането на тавана от 10 % за определяне на окончателния размер на глобите по принцип не зависи нито от това икономическо значение на нарушението, нито от относителната тежест на всяко участвало предприятие, нито от тежестта или продължителността на извършеното от същото нарушение, посочено по-горе, а е напълно автоматично и е свързано единствено с общия оборот на предприятието, поради което това прилагане *ipso facto* съответства на принципа на равно третиране.

38| Решение на Общия съд от 13 декември 2016 г., *Printeos и др./Комисия* (T-95/15, EU:T:2016:722).

39| Решение C(2014) 9295 окончателен от 10 декември 2014 година относно производство по член 101 [ДФЕС] и член 53 от Споразумението за ЕИП (AT.39780 — Пощенски пликове).

Общият съд приема обаче за неправилен направения от Комисията анализ, съгласно който резултатът от прилагането на тавана от 10 % на междинен стадий от изчисляването на глобите, които ще бъдат наложени, *ipso facto* води до резултати, съответстващи на принципа на равно третиране. В това отношение Общият съд отбелязва, че като следва такъв подход, който не попада в приложното поле на член 23, параграф 2 от Регламент № 1/2003, Комисията упражнява правото си на преценка по точка 37 от Насоките относно метода за определяне на глобите, налагани по силата на член 23, параграф 2, буква а) от Регламент № 1/2003. След като преценява адаптирането на основните размери, извършено в съответствие с този подход по отношение на различните групи предприятия — адресати на обжалваното решение, Общият съд приема, че една от тези групи се е ползвала от по-благоприятно третиране, което не е обективно обосновано. Общият съд обаче решава, че жалбоподателите не биха могли да се позоват в своя полза на незаконосъобразността, произтичаща от такова различно третиране.

Що се отнася до изтъкнатото във връзка с третото основание за отмяна, а именно нарушение на принципа на справедливост, паралелно прилагане на член 101 ДФЕС и на националното право в областта на конкуренцията, в случая във връзка с последиците от поведението на жалбоподателите на територията на Испания, Общият съд още в началото констатира, че обжалваното решение не се отнася до тази територия и че испанският орган за защита на конкуренцията е санкционирал поведение през друг период. Общият съд приема, че при тези обстоятелства, за да бъде санкционирането на антиконкурентното поведение на жалбоподателите пълно и достатъчно възпиращо, се изисква именно да се вземат предвид всичките му последици на тези различни територии, включително във времето, така че Комисията не може да бъде упреквана за това, че не е намалила по тези причини глобата, наложена на жалбоподателите с първоначалното решение и с обжалваното решение.

2. Принос в областта на концентрациите

В решение **KPN/Комисия** (T-370/17, [EU:T:2019:354](#)), постановено на 23 май 2019 г., Общият съд се произнася по Решение C(2016) 5165 окончателен на Комисията от 3 август 2016 година за обявяване за съвместима с общия пазар и Споразумението за Европейското икономическо пространство на концентрацията с цел придобиване от Vodafone Group и Liberty Global Europe Holding (наричани по-нататък „нотифициращите“ страни) на съвместен контрол върху напълно оперативно съвместно предприятие в Нидерландия в сектора на телекомуникациите. Това решение е обжалвано от жалбоподателя, който е конкурентно на нотифициращите страни нидерландско предприятие и извършва дейност по-специално в сектора на кабелните мрежи за телевизионни услуги в Нидерландия. В неговата жалба се изтъква по-специално наличието на вертикални проблеми за конкуренцията по веригата за разпространение на телевизионно съдържание.

Общият съд се произнася най-напред по основаниято, в рамките на което се твърди наличието на явна грешка в преценката при определянето на съответния пазар. В това отношение Общият съд припомня, че въпросът дали продуктите или услугите са част от един и същ пазар предполага да се определи дали те се считат за взаимозаменяеми или заместими поради своите характеристики, цена и своето предназначение, и то най-вече от гледна точка на клиента. В случая Общият съд приема, че Комисията не е допуснала явна грешка в преценката, като не е сегментирала допълнително пазара по доставка и придобиване на едро на платени спортни телевизионни канали за допълнително съдържание, като се има предвид взаимозаменяемостта на тези канали от гледна точка на доставчиците на дребно на телевизионни услуги поради сходната клиентела и сходното съдържание на тези канали.

На следващо място, Общият съд разглежда дали е налице явна грешка в преценката относно вертикалните последици от концентрацията, по-специално последицата по ограничаване на достъпа до ресурси на пазара на доставки и придобиване на едро на платени телевизионни спортни канали за допълнително съдържание по отношение на канала Ziggo Sport Totaal. Най-напред Общият съд припомня, че съгласно Насоките относно нехоризонталните сливания ограничаване на достъпа до производствени ресурси възниква, когато след сливане има признаци, че новото предприятие ще ограничи достъпа до продукти или услуги, които иначе, в отсъствие на сливане, би предлагало. При оценката на вероятността от антиконкурентно ограничаване на достъпа до производствени ресурси Комисията е длъжна първо да проучи дали предприятието, създадено със сливането, ще бъде в състояние след сливането да ограничи значително достъпа до производствени ресурси, второ, дали ще има стимули да го направи, и трето, дали дадена стратегия за ограничаване на достъпа ще има значителен вреден ефект върху конкуренцията надолу по веригата. Тези три условия са кумулативни, поради което липсата на едно от тях е достатъчна, за да се изключи опасността от антиконкурентно ограничаване на достъпа до ресурси. Първото от тези условия може да бъде изпълнено само ако вертикално интегрираното дружество, възникнало след концентрацията, има значителна мощ върху пазара нагоре по веригата, т.е. в настоящия случай пазара за доставка на едро на платени спортни телевизионни канали за допълнително съдържание. Ето защо Общият съд приема, че Комисията не е допуснала явна грешка в преценката, като е заключила в обжалваното решение, че предприятието, възникнало след концентрацията, не е способно да участва в стратегия по ограничаване на достъпа до ресурси, тъй като неговият дял от съответния пазар е под 10 %.

IV. Държавни помощи

1. Допустимост

В решения *NeXovation/Комисия* (Т-353/15, обжалвано⁴⁰, [EU:T:2019:434](#)) и *Ja zum Nürburgring/Комисия* (Т-373/15, обжалвано⁴¹, [EU:T:2019:432](#)), постановени на 19 юни 2019 г., първи разширен състав на Общия съд отхвърля две жалби за частична отмяна на решение на Европейската комисия относно държавна помощ в полза на комплекса на Нюрбургринг в Германия за строителството на развлекателен парк, хотели и ресторанти, както и за организацията на автомобилни състезания⁴².

В периода между 2002 г. и 2012 г. публичните предприятия, собственици на комплекса на Нюрбургринг (наричани по-нататък „продавачите“), са получили помощи основно от страна на германската провинция Райнланд-Пфалц. По тези помощи Комисията започва през 2012 г. официална процедура по разследване по член 108, параграф 2 ДФЕС. През същата година е обявено, че продавачите са в несъстоятелност и се взема решение да се извърши продажба на техните активи. Открита е тръжна процедура, вследствие на която посочените активи са били продадени на Capricorn Nürburgring Besitzgesellschaft GmbH (наричано по-нататък „Capricorn“).

40| Дело C-665/19 P, *NeXovation/Комисия*.

41| Дело C-647/19 P, *Ja zum Nürburgring/Комисия*.

42| Решение (ЕС) 2016/151 на Комисията от 1 октомври 2014 година относно държавна помощ SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN), приведена в действие от Германия в полза на Nürburgring (OB L 34, 2016 г., стр. 1).

Един оферент, а именно NeXovation, Inc., и едно германско сдружение за автомобилен спорт, а именно Ja zum Nürburgring eV, подават жалби до Комисията, в които твърдят, че тръжната процедура не е била прозрачна, нито недискриминационна и че не е довела до продажба на пазарна цена. С решението си Комисията установява незаконосъобразността и несъвместимостта с вътрешния пазар на някои мерки за подкрепа в полза на продавачите. Също така тя приема, че Capricorn не е засегнато от евентуално възстановяване на помощите и че продажбата на активите на Нюрбургринг на Capricorn не представлява държавна помощ. Всъщност Комисията стига до заключението, че тръжната процедура е с прозрачен и недискриминационен характер. NeXovation, Inc. и Ja zum Nürburgring eV подават жалба срещу решението на Комисията.

Най-напред, що се отнася до решението относно икономическата приемственост между продавачите и Capricorn, Общият съд припомня, че решението относно икономическата приемственост трябва да се счита за решение, което е „свързано и допълващо“ предхождащото го окончателно решение относно съответните помощи. Доколкото обжалваното решение е свързано и допълващо решението, което е прието в официалната процедура по разследване относно помощите за продавачите, жалбоподателите могат да твърдят, че са лично засегнати от последното решение, само ако то ги индивидуализира по същия начин, както адресата на такова решение, като разглежданият случай не е такъв.

По-нататък, що се отнася до решението за продажбата на активите на Capricorn — решение, което е прието по време на фазата на предварително разглеждане на помощите, а не на официална процедура по разследване — Общият съд приема, че по принцип на всяко предприятие, което се позовава на настоящо или евентуално конкурентно отношение, може да бъде признато качеството на „заинтересована страна“ по смисъла на член 108, параграф 2 ДФЕС.

Следователно по отношение на това решение Общият съд е приел, че жалбоподателите разполагат с правна легитимация като заинтересовани страни и че са запазили правен интерес, свързан със защитата на процесуалните права, които те черпят в същото качество от член 108, параграф 2 ДФЕС.

Накрая, Общият съд припомня, че когато продажбата на предприятие се извърши чрез открита, прозрачна и безусловна тръжна процедура, може да се предположи, че пазарната цена съответства на най-високата оферта, като, разбира се, трябва да се установи, на първо място, че тази оферта е равностойна на поемане на задължение и заслужава доверие и на второ място, че не е оправдано да се вземат предвид различни от цената икономически фактори.

Понятие за държавна помощ

а. Наличие на икономическо предимство

С решение **Fútbol Club Barcelona/Комисия** (T-865/16, обжалвано⁴³, [EU:T:2019:113](#))⁴⁴, постановено на 26 февруари 2019 г., Общият съд отмени Решение (ЕС) 2016/2391 на Комисията от 4 юли 2016 година относно държавна помощ SA.29769 (2013/C) (ex 2013/NN), приведена в действие от Испания за някои футболни клубове, поради това че Комисията не е установила в достатъчна степен съществуването на икономическо предимство, предоставено на получателите на разглежданата мярка.

43| Дело C-362/19 P, Комисия/**Fútbol Club Barcelona**.

44| Вж. също по същата тема решения от 20 март 2019 г., **Hércules Club de Fútbol/Комисия** (T-766/16, EU:T:2019:173); от 22 май 2019 г., **Real Madrid Club de Fútbol/Комисия** (T-791/16, EU:T:2019:346), и от 26 февруари 2019 г., **Athletic Club/Комисия** (T-679/16, непубликувано, EU:T:2019:112).

Обжалваното решение се отнася до испански закон, приет през 1990 г., който задължава всички испански професионални спортни клубове да се преобразуват в спортни акционерни дружества, с изключение на професионалните спортни клубове, реализирали положителен резултат през финансовите години, предхождащи приемането на този закон. Така жалбоподателят, Fútbol Club Barcelona, както и още три професионални футболни клуба, които попадат в приложното поле на това изключение, са избрали да продължат да осъществяват дейност под формата на юридически лица с нестопанска цел и на това основание се ползват от специална данъчна ставка за облагане на приходите им. Тъй като тази специална данъчна ставка е останала до 2016 г. по-ниска от ставката, приложима за спортните акционерни дружества, в обжалваното решение Комисията приема, че като въвежда данъчно предимство в областта на корпоративния данък в полза на четирите засегнати клуба, тази правна уредба представлява неправомерна и несъвместима схема за помощ и разпорежда на Кралство Испания да я прекрати и да възстанови индивидуалните помощи, изплатени на бенефициерите по посочената схема.

В решението си Общият съд най-напред отхвърля основаниято, изведено от нарушение на член 49 ДФЕС, тъй като според жалбоподателя Комисията е трябвало да констатира, че задължението, вменено на професионалните спортни клубове, да се преобразуват в спортни акционерни дружества, противоречи на посочения член. В това отношение Общият съд припомня, че в рамките на процедура, образувана в областта на държавните помощи, извън хипотезата, в която несъвместимостта на разглежданата мярка за помощ следва от нарушаването на член 49 ДФЕС, Комисията няма компетентност да приеме, че е налице самостоятелно нарушение на член 49 ДФЕС, и да извлече от това правните последици, които се налагат.

По-нататък, Общият съд разглежда основаниято, изведено от грешките, допуснати от Комисията при разглеждането на предимството, предоставено от правната уредба на четирите засегнати клуба. След като припомня, че Комисията има задължението да предвиди общо сложните мерки, за да определи дали те предоставят икономическо предимство на предприятията получатели, което те не биха получили в нормални пазарни условия, Общият съд уточнява, че това е така, включително по повод разследването на схема за помощ. В това отношение, макар че в случая на схема за помощ Комисията може да се ограничи до това да изучи общите и абстрактни особености на разглежданата схема, без да е задължена да разглежда всеки особен случай на приложение, за да провери дали той съдържа елементи на помощ, това разследване трябва все пак да включва и разглеждане на различните последици на съответната схема, едновременно благоприятни и неблагоприятни за нейните получатели, когато двусмислеността на твърдяното предимство произтича от самите характеристики на схемата.

Тъй като националната правна уредба, визирана в обжалваното решение, се обобщава в свиване, в сектора испанския професионален спорт, на приложното поле по отношение на лицата на данъчния режим на образуванията с нестопанска цел, Общият съд разглежда дали Комисията в обжалваното решение е установила в достатъчна степен, че данъчният режим на образуванията с нестопанска цел в неговата цялост е бил от естество да постави ползващите се от него лица в положение, по-благоприятно от това, в което биха били, ако трябваше да развиват дейността си под формата на спортни акционерни дружества. Според Общия съд обаче това не е така. Всъщност, след като подчертава, че към момента на приемане на обжалваното решение Комисията е разполагала с доказателства, подчертаващи спецификата на данъчния режим на образуванията с нестопанска цел, що се отнася до предвиждането на максимален праг на данъчното приспадане за реинвестиране на извънредни печалби на ниво, по-неблагоприятно за образуванията с нестопанска цел, отколкото за спортните акционерни дружества, Общият съд приема, че изтъкнатите от Комисията доводи не позволяват да се изключи, че тези по-малки възможности за данъчно приспадане в режима на образуванията с нестопанска цел представляват фактор на уравновесяване на предимството, извлечено от по-ниската номинална данъчна ставка, от която се ползват тези образувания. Тъй като

Комисията не е изпълнила в достатъчна степен тежестта да докаже, че спорната мярка предоставя предимство на получателите си, Общият съд констатира нарушение на член 107, параграф 1 ДФЕС и отменя обжалваното решение. !

6. Вменяване — използване на държавните ресурси

В решение *Италия и др./Комисия* (Т-98/16, Т-196/16 и Т-198/16, обжалвано⁴⁵, [EU:T:2019:167](#)), постановено на 19 март 2019 г., в рамките на жалба за отмяна на основание член 263 ДФЕС Общият съд отменя Решение 2016/1208⁴⁶ на Комисията относно държавна помощ, приведена в изпълнение от Италия в полза на италианска банка Banca Tercas, като приема, че посочената институция неправилно е приела, че отговорност за спорните мерки носи държавата и че те предполагат използване на държавни ресурси.

През 2013 г. италианска банка Banca Popolare di Bari (BPB) изразява интереса си да запише акции при увеличаването на капитала на друга италианска банка, а именно Banca Tercas, поставена от 2012 г. нататък под режим на извънредно управление вследствие на нередности, установени от Централната банка на Италианската република, Banca d'Italia (Централна банка на Италия). Едно от условията, поставени от BPB за извършването на тази операция, се отнася до покриването от страна на Fondo interbancario di Tutela dei Depositi (FITD) на финансовия дефицит на Banca Tercas, във връзка с който е поискано осъществяването на одит. FITD е уреден от италианското частно право банков консорциум, основан на взаимно подпомагане, който има възможност да се намеси в полза на своите членове не само въз основа на законоустановената гаранция на депозитите на вложителите, предвидена в случай на принудителна ликвидация на някой от неговите членове (задължителната намеса), но и на доброволна основа, в съответствие с неговия устав, ако тази намеса позволява намаляване на разходите, които могат да произтекат от гаранцията на депозитите, която е в тежест на неговите членове (доброволната намеса, включително разглежданата доброволна намеса с цел подпомагане, наричана още превантивна намеса).

През 2014 г., след като се е уверил, че намесата в полза на Banca Tercas е по-благоприятна от икономическа гледна точка в сравнение с възстановяването на влоговете на вложителите на тази банка, FITD решава да покрие отрицателната стойност на капитала на Tercas и да ѝ предостави определени гаранции. Италианската централна банка одобрява тези мерки. Европейската комисия започва задълбочено разследване относно тези мерки поради съмнения относно тяхната съвместимост с правилата на Съюза в областта на държавните помощи. В Решение 2016/1208, което е предмет на жалбата по настоящото дело, тя стига до извода, че разглежданите мерки представляват държавна помощ, приведена в изпълнение от Италианската република в полза на Banca Tercas.

След като припомня практиката на Съда относно квалификацията на мярка като държавна помощ по смисъла на член 107 ДФЕС, на първо място, Общият съд разглежда дали посочените мерки могат да бъдат приписани на италианската държава, а на второ място — дали са финансирани чрез ресурси на държавата.

45| Дело C-425/19 P, *Комисия/Италия и др.*

46| Решение (ЕС) 2016/1208 на Комисията от 23 декември 2015 година относно държавна помощ, приведена в действие от Италия в полза на банка Tercas (Дело SA.39451 (2015/C) (ex 2015/NN) (ОВ L 203, 2016 г., стр. 1).

Така Общият съд приема, на първо място, че Комисията е допуснала грешка, като е приела, че е доказала, че италианските органи са упражнили съществен публичен контрол при определянето на намесата на FITD в полза на Banca Tercas, тъй като институцията не е доказала надлежно участието на италианските публични органи в приемането на разглежданата мярка, и следователно че тази мярка може да бъде приписана на държавата по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС. Напомняйки, че в случай на мярка, приложена от частноправно образувание, Комисията трябва да установи наличието на достатъчно признаци, които позволяват да се счита, че посочената мярка е била приета под влиянието или ефективния контрол на публичните органи, Общият съд последователно разглежда обхвата на публичния мандат, предоставен на FITD, а след това — самостоятелността на FITD при вземане на решения относно намесата.

По първия въпрос той приема, от една страна, че намесата на FITD с цел подпомагане е насочена главно към задоволяването на частните интереси на банките — членове на FITD, и от друга страна, че с нея не се привежда в изпълнение какъвто и да било публичен мандат, предоставен по силата на италианското законодателство. В това отношение Общият съд по-специално отбелязва, че мандатът, предоставен на FITD по силата на италианското законодателство, се състои единствено във възстановяване на влоговете на вложителите (в размер на 100 000 EUR на вложител) в качеството му на схема за гарантиране на депозити, когато банка — член на този консорциум, е обект на принудителна административна ликвидация, и че извън тези рамки FITD не действа в изпълнение на обществена цел, предвидена от италианското законодателство. От това той прави извод, че намесата с цел подпомагане има цел, различна от възстановяването на депозитите в случай на принудителна административна ликвидация, и не съставлява привеждане в действие на публичен мандат.

По втория въпрос Общият съд приема, че Комисията не е доказала участието на италианските публични органи в приемането на разглежданата мярка. В това отношение Общият съд отбелязва, че FITD е уреден от частното право консорциум, който съгласно неговия правилник действа „за сметка и в интерес“ на членовете на консорциума, и че управителните му органи се избират от общото събрание на FITD и също като самото общо събрание се състоят само от представители на банките — членове на консорциума. При тези условия Общият съд по-специално констатира, че разрешението от страна на Италианската централна банка за намесата на FITD в полза на Banca Tercas, не съставлява признак, който позволява разглежданата мярка да бъде приписана на италианската държава, като в това отношение последната се ограничава до това да упражни контрол за съответствие с правната уредба в рамките на осъществявания от нея надзор за благоразумие на кредитните институции. Общият съд също така констатира, че присъствието на представителите на Италианската централна банка на срещите на управителните органи на FITD също не е показателно за възможността разглежданата мярка да се припише на държавата, доколкото те са участвали в срещите само в качеството си на наблюдатели, без право дори на съвещателен глас. Освен това той счита, че Комисията не е представила никакво доказателство, че Италианската централна банка е имала решаващо влияние върху преговорите между FITD, една страна, и от друга страна, BPV и извънредния управител, тъй като тези преговори са единствено израз на законоустановен обикновен диалог с компетентните надзорни органи, който позволява на Италианската централна банка да бъде информирана за развитието на преписката, за да може да вземе по-бързо решението си за разрешаване на разглежданата мярка, след като последната бъде приета от управителните органи на FITD. Освен това Комисията не е доказала, че поканата за постигане на балансирано споразумение с BPV във връзка с покриването на отрицателната стойност на капитала на Banca Tercas, отправената от Италианската централна банка до FITD, е имала каквото и да било влияние върху решението на FITD да се намеси в полза на Banca Tercas. На последно място Общият съд отбелязва, че обстоятелството, че извънредният управител има правомощието да започне процедурата, която може да доведе до вземане от страна на FITD на решение за намеса, изпращайки до консорциума молба с необвързващ характер в този смисъл, също не може да постави под въпрос самостоятелността на FITD, тъй като подаването на

такава молба не задължава по никакъв начин консорциума да я уважи, последният взима самостоятелно решение относно съдържанието на намесата и твърди, че може по собствена инициатива да започне производството по осъществяване на намеса, без това твърдение да се оборва от устава на FITD или от италианското законодателство.

На второ място, като разглежда трите показателя, които Комисията е взела предвид, за да стигне до извода, че намесата на FITD е била финансирана с държавни ресурси, Общият съд приема, че посочената институция не е доказала, че средствата, предоставени на Banca Tercas, се контролират от италианските публични органи и следователно че са били на тяхно разположение.

Поради това на първо място той отхвърля констатацията, че FITD притежава публичен мандат и че намесата му в полза на Banca Tercas е била с цел защита на депозитите на вложителите, позовавайки се в това отношение на анализа относно възможността намесата на FITD да бъде приписана на държавата. Второ, той приема, че Комисията не е могла да докаже, че посредством осъществяването на формалния контрол за законосъобразност върху използването на ресурсите на FITD Италианската централна банка е целяла да даде насока на частните средства, които са били предоставени на разположение на FITD. Трето, той приема, че обстоятелството, че вноските, които FITD е използвал за финансиране на намесата, са били задължителни, тъй като участващите в консорциума банки на практика не са имали друг избор, освен да се присъединят към него, и не са могли да наложат вето върху решенията на FITD или да се разграничат от неговото решение за намеса, като цяло е от теоретично естество и е ирелевантно за намесата. В това отношение той по-специално отбелязва, че средствата, използвани за намесата на FITD, са частни средства, предоставени от членуващите в него банки, че задължението на членовете на FITD да участват в намесата не произтича от подзаконова разпоредба, а от разпоредба на неговия устав, която има частноправен характер и запазва самостоятелността на процеса на вземане на решение на тези членове, както и че преди да вземе решение за намеса и да мобилизира частните средства на неговите членове, FITD се е убедил, че разходите във връзка с тази намеса ще бъдат по-малки от разходите, които ще произтекат за тези членове в резултат от ликвидацията на Banca Tercas и съответно от прилагането на законоустановената гаранция на депозитите на вложителите, поради което посочената намеса е била в интерес на BPB, на Banca Tercas и на всички членове на консорциума.

2. Национални данъчни мерки

а. Мерки в подкрепа на национални пристанища

С решение *UPF/Комисия* (T-747/17, [EU:T:2019:271](#)), постановено на 30 април 2019 г., Общият съд отхвърля като неоснователна жалбата за отмяна, подадена от Union des ports de France (UPF), на решението на Европейската комисия от 27 юли 2017 г.⁴⁷, с което въз основа на разпоредбите от Договора относно съществуващите държавни помощи⁴⁸ схемата за освобождаване от облагане с корпоративен данък, приведена в действие от Франция в полза на нейните пристанища, се обявява за несъвместима с вътрешния пазар и се изисква премахването ѝ за в бъдеще.

47| Решение (ЕС) 2017/2116 на Комисията от 27 юли 2017 година относно схема за помощ SA.38398 (2016/C, ex 2015/E), приведена в действие от Франция — Данъчно облагане на пристанищата във Франция (ОВ L 332, 2017 г., стр. 2; наричано по-нататък „обжалваното решение“).

48| Член 107, параграф 1 ДФЕС.

Обжалваното решение е прието след разследване, проведено през 2013 г. във всички държави членки с цел да се получи обща представа за функционирането и данъчното облагане на техните пристанища, и в него се установява, че мярката, изразяваща се в освобождаване от корпоративен данък на операторите с дейност в пристанищния сектор, представлява съществуваща схема за държавни помощи, която е несъвместима с вътрешния пазар. Комисията съответно разпорежда премахването на мярката и облагането на доходите от стопанските дейности на нейните ползватели с корпоративен данък, считано от началото на данъчната година, следваща датата на приемане на обжалваното решение.

Общият съд най-напред приема, че макар обжалваното решение да не може да породи правни последици за ползвателите на схемата за помощ без приемането на мерки за изпълнение от френските органи, UPF в качеството си професионално сдружение, осигуряващо защитата и представителството на своите членове, има процесуална легитимация за оспорване на обжалваното решение, доколкото самите членове не са подали жалба. В това отношение Общият съд констатира, че всички членове на UPF са френски пристанища или големи морски пристанища, или пък търговски палати, управляващи такива пристанища, които законосъобразно са се ползвали от схемата за освобождаване. Освен това, тъй като посочените членове са учредени с декрет публичноправни юридически лица, чието създаване не зависи от частна инициатива, те са част от затворен кръг от оператори, определени към момента на приемане на обжалваното решение, които могат да се позоват на качеството на действителни ползватели на съществуващата схема за помощ.

Общият съд обаче счита, че в обжалваното решение не е допусната никаква грешка при прилагане на правото, и отхвърля всички направени от UPF оплаквания, по-специално за допуснати грешки от Комисията при преценката на икономическото естество на дейностите на френските пристанища и на тяхното квалифициране като предприятия. Той съответно констатира, че от обжалваното решение ясно следва, че то се отнася само за доходите от стопански дейности на ползвателите на освобождаването и че последните са счетени за предприятия само за тези дейности. Общият съд също счита за обоснована преценката, че дейностите, поети за изпълнение от френските пристанища, извън извършваните при изпълнение на задачи, свързани с упражняване на публични правомощия, като контрола и безопасността на морския трафик или наблюдението на замърсяването, са със стопански характер. Всъщност само по себе си обстоятелството, че субект разполага с публични властнически правомощия за извършване на част от неговите дейности, не е пречка той да бъде квалифициран като предприятие за останалата част от стопанските му дейности. Освен това, ако стопанската дейност на субект е отделима от упражняването на неговите публични властнически правомощия, той трябва да се квалифицира като предприятие за тази част от дейностите си.

Общият съд също така приема, че Комисията не е допуснала никаква грешка при преценката на условията за нарушаване на конкуренцията и за засягане на търговията. Той по-специално констатира, че ако се допусне възможността при разглеждането на индивидуалното положение на някои пристанища на острови или в отвъдморски територии да се окаже, че тези условия не са изпълнени, в контекста на схема за помощ това разглеждане трябва да се направи от държавата членка на етапа на възстановяване на помощта или на по-късен етап при спазване на принципа на лоялно сътрудничество между държавата членка и Комисията.

Общият съд също така приема, че Комисията не е допуснала грешка при провеждането на процедурата по проверка на съществуващите помощи, изисквайки от френските органи да докажат, че мярката по освобождаване от данъчно облагане е съвместима с вътрешния пазар. В това отношение той посочва, че няма каквато и да било причина нито да се прави разграничение между процедурата,

приложима за новите помощи, и тази за съществуващите такива на етапа на официалната процедура по разследване, нито да се приеме, че при анализа на съвместимостта на съществуваща схема за помощ с вътрешния пазар тежестта на доказване се обръща.

На последно място, според Общия съд Комисията не е нарушила принципа на добра администрация, започвайки процедури само срещу три държави членки и същевременно бездействайки спрямо държавите членки, които са били обект на разследването през 2013 г. и са признали, че прилагат за пристанищата си данъчни режими, дерогиращи правилата от общата правна уредба. Той по-специално констатира, че изискването за безпристрастност не може да задължи Комисията да води едновременно разследвания или да приема обвързващи решения в рамките на процедури, свързани с държавна помощ. Освен това евентуалното нарушение от страна на държава членка на задължение, което ѝ е вменено съгласно Договора, не може да бъде оправдано с обстоятелството, че и други държави членки не са изпълнили това задължение.

В решение *Havenbedrijf Antwerpen u Maatschappij van de Brugse Zeehaven/Комисията* (Т-696/17, [EU:T:2019:652](#)), постановено на 20 септември 2019 г., Общият съд отхвърля жалбата за отмяна, подадена от пристанищата Антверпен и Брюж срещу решението на Европейската комисия от 27 юли 2017 г., което квалифицира режима на освобождаване от корпоративен данък, от който те се ползват, като несъвместима с Договора държавна помощ и разпорежда неговата отмяна⁴⁹.

Прието след проучване, проведено през 2013 г. във всички държави членки с цел да се получи обща представа за функционирането и данъчното облагане на техните пристанища, обжалваното решение констатира, че мярката, състояща се в освобождаване от корпоративен данък на белгийските пристанища, посочени в член 180, точка 2 от Кодекса за подоходно облагане след измененията и актуализирането му от 1992 г. (наричан по-нататък „CIR“) представлява съществуваща схема за държавна помощ, несъвместима с вътрешния пазар. Вследствие на това то в частност разпорежда отмяната на това освобождаване и въвеждането на облагане с корпоративен данък на приходите на посочените пристанища от дейности, генерирани от началото на данъчната година след нейното приемане.

Общият съд в случая отхвърля жалбата като неоснователна, постановявайки, че Комисията правилно е приела, че двете пристанища трябва да се квалифицират като предприятия, доколкото извършват икономически дейности, и че освобождаването, от което са се ползвали, им предоставя предимство, поради което има избиращ характер от гледна точка на правото на държавните помощи⁵⁰.

Всъщност, на първо място, Общият съд постановява, че Комисията правилно е приела, че пристанищата извършват — поне частично — икономически дейности, като предоставят на ползвателите си услуга по достъп на плавателните съдове до пристанищната инфраструктура срещу „пристанищна такса“, и услуги със специфичен характер, като корабоводене, подедни услуги, обработка на товари, домукване, отново срещу възнаграждение, и като предоставят определена инфраструктура или площи на предприятия, които ги използват за собствените си нужди и за предоставяне на горепосочените услуги със специфичен характер. В това отношение Общият съд уточнява, от една страна, че обстоятелството, че на пристанищата може да бъде делегирано упражняването на някои правомощия на публична власт от неикономическо естество, като контрола и безопасността на морското корабоплаване или наблюдението за борба със замърсяването, или може да са възложени услуги от

49| Решение (ЕС) 2017/2115 на Комисията от 27 юли 2017 година относно схема за помощ SA.38393 (2016/C, ex 2015/E), приведена в действие от Белгия — Данъчно облагане на пристанищата в Белгия (ОВ L 332, 2017 г., стр. 1; наричано по-нататък „обжалваното решение“).

50| Член 107, параграф 1 ДФЕС.

общ интерес, не възпрепятства само по себе си квалифицирането им като предприятия, при положение че извършват и икономически дейности, състоящи се в предлагането на стоки и услуги на пазара срещу възнаграждение. Той констатира, от друга страна, че не е доказано, че икономическите дейности на пристанищата са чисто спомагателни и неотделими от упражняването на техните властнически правомощия. Накрая, той постановява, че дори да се приеме, че пристанищата разполагат със законов монопол и че в Белгия няма частни пристанищни оператори, с които те да са в конкуренция, все пак съществува пазар за пристанищни услуги, на който различните морски пристанища на Съюза, по-конкретно по оста Хамбург—Ротердам—Антверпен, са в конкуренция.

На второ място, Общият съд постановява, че Комисията правилно е заключила, че освобождаването от корпоративен данък, от което се ползват двете пристанища по силата на член 180, точка 2 от CIR, им е предоставило изборително предимство по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС. В това отношение той припомня най-напред, че контролът, който следва да се упражни за произнасяне по селективността, предполага като начало да се идентифицира референтната рамка, т.е. приложимият в общ или „общаен“ режим на данъчно облагане, и на второ място, да се докаже, че разглежданата данъчна мярка дерогира посочения общ режим, доколкото въвежда диференциации между оператори, които от гледна точка на преследваната с този общ режим цел се намират в сходни фактически и правни положения.

В конкретния случай член 1 от CIR предвижда, че дружествата се облагат с корпоративен данък, а юридическите лица, различни от дружества — с данък върху доходите на юридическите лица. Член 2, точка 5, буква а) от CIR впрочем определя дружеството като всеки субект, който е юридическо лице и извършва дейност или сделки, които носят доход.

В този контекст Общият съд постановява най-напред, че Комисията основателно счита, че пристанищата по принцип са „дружества“ поради съществуването на дейностите им, от икономическо естество, и че при липсата на член 180, точка 2 от CIR те биха подлежали на облагане с корпоративен данък, доколкото извършват сделки, които носят доход, а не с данъка върху доходите на юридическите лица, съгласно членове 1 и 2 от CIR. Тъй като по този начин член 180, точка 2 от CIR въвежда безусловно освобождаване от корпоративен данък в полза на пристанищата, макар че те извършват дейност или сделки, които носят доход, по смисъла на член 2, точка 5 от CIR, неговите разпоредби не следват логиката на референтната рамка, поради което представляват дерогация от посочената рамка. По-нататък той констатира, че Комисията правилно е приела, че тази дерогация въвежда диференциация между дружествата, подлежащи на облагане с корпоративен данък, и пристанищата, въпреки че с оглед на целта на референтната рамка — която е да бъдат обложени доходите на дружествата, които извършват дейност или сделки, които носят доход — те се намират в сравнимо положение. Накрая Общият съд приема, че тази дерогация не е обоснована от естеството и общата структура на системата на подоходно облагане. Той отбелязва по-конкретно в това отношение, че тъй като определящият критерий за облагането с корпоративен данък е упражняването от съответното образувание на дейност или сделки, които носят доход, обстоятелствата, че пристанищата не разпределят печалбите си, а ги влагат обратно, че преследват цел, която излиза извън личния им интерес, че в устава им не е заложена цел да извличат печалба, че са част от публичните органи и че осигуряват изпълнението на задачи от общ интерес, не са достатъчни, за да обосноват по-благоприятно данъчно третиране в сравнение с третирането на останалите дружества с оглед на ръководните принципи на данъчната система.

6. Данъчно облагане на предприятията, които са част от многонационална група

В решение *Belgique u Magnetrol International/Комисия* (Т-131/16 и Т-263/16, обжалвано⁵¹, [EU:T:2019:91](#)), постановено на 14 февруари 2019 г., в рамките на жалба за отмяна на основание член 263 ДФЕС Общият съд отменя Решение (ЕС) 2016/1699 на Комисията от 11 януари 2016 г., квалифициращо като незаконна и несъвместима с вътрешния пазар държавна помощ режима на освобождаване от данък на свръхпечалбата на белгийски дружества от многонационални групи от предприятия, прилаган от Белгия, считано от 2004 г., и вследствие на това разпорежда възстановяването на тази помощ⁵².

По силата на член 185, параграф 2, буква b) от Кодекса за данъка върху доходите от 1992 г. (наричан по-нататък „CIR 92“), който се основава на принципа на сделката между несвързани лица, прогласен в член 9 от Модела на конвенция на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) относно облагането на доходите и капитала, данъчната основа на предприятията, участващи в многонационални групи от дружества, подлежащи на облагане с данък в Белгия, може да бъде коригирана към по-висока или по-ниска стойност във всеки отделен случай въз основа на предоставените от данъкоплатеца налични доказателства чрез корекции за печалбите от трансгранични сделки вътре в групата, когато прилаганите трансферни цени не отразяват пазарните механизми и принципа на сделката между несвързани лица. Коригирането към по-високата стойност позволява увеличаване на печалбата на местното дружество, което е част от мултинационална група, с цел включване на печалбата, която местното дружество би реализирало при дадена сделка между несвързани лица. Съответно коригирането към по-ниската стойност има за цел избягване или премахване на двойно данъчно облагане. Тези корекции могат да бъдат одобрени от белгийските данъчни органи посредством предоставяне на данъчни режими (tax ruling).

На първо място, Общият съд отхвърля правното основание, изведено от твърдяната намеса на Комисията в изключителната компетентност на Белгия в областта на прякото данъчно облагане. В това отношение той напомня, че макар при сегашното състояние на развитие на правото на Съюза прякото данъчно облагане да е от компетентността на държавите членки, те все пак трябва да упражняват тази компетентност при спазване на правото на Съюза. Мярка, с която публичните органи предоставят на някои предприятия благоприятно данъчно третиране, което поставя бенефициерите в по-благоприятно финансово положение от другите данъкоплатци, обаче може да представлява държавна помощ. Комисията е компетентна да следи за спазването на правилата относно държавните помощи, поради което тя не може да бъде упрекната, че е превишила правомощията си.

На второ място, Общият съд констатира, че в конкретния случай Комисията е направила погрешно заключение за наличието на схема за помощи по смисъла на член 1, буква г) от Регламент 2015/1589⁵³. По силата на тази разпоредба схема за помощ означава „всеки акт, на базата на който и без да се изискват допълнителни мерки за прилагане, може да се предостави индивидуална помощ на предприятията, определени в акта по общ и абстрактен начин и всеки акт, на базата на който помощ, която не е свързана с конкретен проект, може да бъде предоставена на едно или няколко предприятия

51| Дело C-337/19 P, *Комисия/Belgique u Magnetrol International*.

52| Решение (ЕС) 2016/1699 от 11 януари 2016 година относно схемата за държавна помощ във връзка с освобождаването от данък на свръхпечалбата SA.37667 (2015/C) (ex 2015/NN), прилагана от Белгия (нотифицирана под номер C(2015) 9837) (ОВ L 260, 2016 г., стр. 61).

53| Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от ДФЕС (ОВ L 248, 2015 г., стр. 9).

за неопределен период от време и/или в неопределен размер“. Според Общия съд това определение предполага, първо, че доколкото индивидуалните помощи се предоставят без допълнителни мерки за прилагане, основните елементи на въпросната схема за помощ трябва задължително да произтичат от разпоредбите, определени като основание за тази схема. Второ, то предполага, че националните органи, които прилагат посочената схема, не разполагат със свобода на преценка по отношение на определянето на основните елементи на въпросната помощ и относно целесъобразността на предоставянето ѝ, доколкото правомощието на националните органи трябва да се ограничи до техническо прилагане на разпоредбите, които съставляват разглежданата схема, след евентуална проверка дали кандидатите отговарят на предварителните условия да се възползват от нея. Накрая, трето, актовете, на които се основава схемата за помощ, трябва да определят бенефициерите по общ и абстрактен начин, дори размерът предоставената им помощ да е неопределен.

В конкретния случай Общият съд констатира, първо, че макар действително някои основни елементи на схемата, възприети от Комисията в Решение (ЕС) 2016/1699, да могат да произтичат от актовете, които тя е идентифицирала в това решение, това обаче не е така по отношение на всички тези съществени елементи, сред които е двуетапният метод на изчисляване на свръхпечалбата, обхващащ метода на трансакционната нетна печалба (МТНП), и изискването за инвестиции, създаване на работни места, съсредоточаване или увеличаването на дейността в Белгия. Следователно прилагането на тези актове и следователно предоставянето на твърдените помощи задължително ще зависят от приемането на допълнителни мерки за прилагане. Второ, Общият съд счита, че при предоставянето на режими относно свръхпечалбите белгийските данъчни органи разполагат със свобода на преценка по всички съществени елементи на спорната система за данъчно освобождаване, която им позволява да влияят на характеристиките, размера и условията, при които се предоставя освобождаването, което също изключва съществуването на схема за помощи. В това отношение той констатира, че при приемането на решение за корекция към по-ниската стойност посочените органи не са извършили техническо прилагане на приложимата правна уредба, а вместо това са извършили „във всеки отделен случай“ количествена и качествена оценка на всяко искане въз основа на докладите и на предоставените от съответното предприятие доказателства, за да решат дали има основание за предоставяне на посочената корекция. Трето, Общият съд отбелязва, че бенефициерите на твърдяната схема за помощи, която по силата на член 185, параграф 2, буква b) от CIR 92 предвижда, че се прилага за дружествата, които принадлежат към многонационална група в реципрочните им трансгранични отношения, не са определени по общ и абстрактен начин в актовете, които Комисията е идентифицирала като стоящи в основата на схемата за помощ, поради което те непременно трябва да бъдат определени чрез допълнителни мерки за прилагане. На четвърто и последно място, Общият съд приема, че Комисията не е успяла да докаже, че систематичната линия за поведение на белгийските данъчни органи, която тя е установила, отговаря на изискванията на член 1, буква г) от Регламент 2015/1589.

В решение от 24 септември 2019 г., **Luxembourg u Fiat Chrysler Finance Europe/Комисия** (T-755/15 и T-759/15, [EU:T:2019:670](#)), седми разширен състав на Общия съд отхвърля като неоснователни жалбите на Великото херцогство Люксембург и предприятието Fiat Chrysler Finance Europe за отмяна на решението на Европейската Комисия, квалифициращо като държавна помощ предварителното данъчно решение, взето от люксембургските данъчни органи по отношение на предприятието Fiat Chrysler Finance Europe⁵⁴.

54| Решение (ЕС) 2016/2326 на Комисията от 21 октомври 2015 година относно държавна помощ SA.38375 (2014/C ex 2014/NN), приведена в действие от Люксембург в полза на Fiat (ОВ L 351, 2016 г., стр. 1).

Fiat Chrysler Finance Europe, с предходно наименование Fiat Finance and Trade Ltd (наричано по-нататък „FFT“), е част от автомобилната група Fiat/Chrysler и предоставя услуги по управление на парични средства и финансиране на дружествата от посочената група, установени в Европа. Тъй като седалището му е в Люксембург, FFT иска от люксембургските данъчни органи предварително данъчно становище (tax ruling) във връзка с данъчното облагане (наричано по-нататък „предварителното решение“). Вследствие на това искане люксембургските органи приемат предварително решение за възприемане на метод за определяне на възнаграждението на FFT за предоставените услуги на другите дружества от групата Fiat/Chrysler, което позволява на FFT да определя ежегодно облагаемата си с корпоративен данък печалба във Великото херцогство Люксембург.

В обжалваното решение Комисията приема, че това предварително решение представлява държавна помощ по смисъла на член 107 ДФЕС, по-конкретно оперативна помощ, несъвместима с вътрешния пазар. Тя констатира освен това, че Великото херцогство Люксембург не я е уведомило за проекта за разглежданото предварително решение и не е спазило задължението за отлагане в нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС. Така Комисията разпорежда възстановяването на тази неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар помощ. Великото херцогство Люксембург и FFT подават поотделно жалби за отмяна на това решение.

Тъй като прякото данъчно облагане е от изключителната компетентност на държавите членки, Общият съд припомня, на първо място, че като проверява дали разглежданото предварително решение съответства на нормите в областта на държавните помощи, Комисията не е извършила „скрита данъчна хармонизация“, а е упражнила правомощията, които черпи от правото на Европейския съюз. Всъщност, тъй като Комисията е компетентна да следи за спазването на член 107 ДФЕС, тя не може да бъде упрекната, че е надхвърлила правомощията си, като е проверила дали разглежданото предварително решение представлява държавна помощ, и ако отговорът е утвърдителен, дали тя е съвместима с вътрешния пазар.

На второ място, Общият съд изтъква, че когато националното данъчно право си поставя за цел да обложи печалбата, формирана от стопанската дейност на интегрирано дружество, все едно че е формирана от сделки, извършени при пазарни условия, Комисията може да използва принципа на сделката между несвързани лица при проверката дали вътрешногруповите сделки са заплатени, все едно че са били договорени между независими предприятия, и следователно дали дадено предварително данъчно решение предоставя предимство на своя адресат по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС. В това отношение Общият съд пояснява, че принципът на сделката между несвързани лица, както е установен от Комисията в обжалваното решение, представлява инструмент, който ѝ позволява да проверява дали вътрешногруповите сделки се заплащат, все едно че са били договорени между независими предприятия. Така той констатира, че предвид люксембургското данъчно право този инструмент попада в рамките на упражняването на правомощията на Комисията по реда на член 107 ДФЕС. Следователно Комисията в случая е можела да провери дали ценовото равнище за вътрешногруповите сделки, възприето с разглежданото предварително решение, съответства на равнището, което би било договорено при пазарни условия.

На трето място, що се отнася до доказването на самото наличие на предимство, Общият съд приема, че методът за определяне на възнаграждението на FFT, възприет с разглежданото предварително решение, не позволява да се получи резултат, съответстващ на принципа на сделката между несвързани лица, и че този метод, напротив, е свел до минимум възнаграждението на FFT, въз основа на което е определен дължимият от него данък.

На четвърто място, що се отнася до проверката за селективността на предимството, предоставено на FFT с разглежданото предварително решение, Общият съд приема, че Комисията не е допуснала грешка, като е приела, че предоставеното на FFT предимство е било селективно, тъй като посоченото

предварително решение се счита за индивидуална помощ, и че условията, свързани с презумпцията за избираност, са били изпълнени в случая. Общият съд добавя, че във всеки случай Комисията също е доказала, че разглежданата мярка е била селективна въз основа на анализа за селективността в три етапа.

На пето място, що се отнася до възстановяването на помощта, Общият съд потвърждава, че в случая възстановяването на помощта не е било в противоречие нито с принципа на правна сигурност, нито с правото на защита на Великото херцогство Люксембург.

В решение от 24 септември 2019 г., *Нидерландия и др./Комисия* (Т-760/15 и Т-636/16, [EU:T:2019:669](#)), седми разширен състав на Общия съд отменя решението на Европейската комисия, квалифициращо като държавна помощ предварително ценово споразумение, сключено от нидерландските данъчни органи с предприятието Starbucks Manufacturing Emea BV⁵⁵ (наричано по-нататък „SMBV“).

SMBV е дъщерно дружество от групата Starbucks, което е натоварено с някои дейности за производство и дистрибуция в рамките на посочената група. На 28 април 2008 г. нидерландските данъчни органи сключват предварително ценово споразумение с SMBV (наричано по-нататък „предварителното споразумение“), което има за предмет определянето на възнаграждението на SMBV за дейностите в рамките на групата Starbucks. Впоследствие възнаграждението на SMBV служи за определяне на годишната облагаема печалба на SMBV за целите на корпоративното облагане в Нидерландия. На 21 октомври 2015 г. Комисията приема своето решение, с което квалифицира, от една страна, предварителното споразумение като помощ, несъвместима с вътрешния пазар, и от друга страна, разпорежда възстановяването на тази помощ. Кралство Нидерландия, от една страна, и Starbucks Corp. и SMBV, от друга страна, подават поотделно жалби за отмяна на това решение.

Тъй като прякото данъчно облагане е от изключителната компетентност на държавите членки, Общият съд, на първо място, припомня, че последните трябва да упражняват тази компетентност при спазване на правото на Европейския съюз. По този начин, макар намесите на държавите членки в областта на прякото данъчно облагане да се отнасят до въпроси, които не са били предмет на хармонизация в Съюза, те не са изключени от приложното поле на правната уредба относно контрола на държавните помощи. От това следва, че Комисията е можела да квалифицира данъчна мярка — като предварителното споразумение — като държавна помощ, стига да са били изпълнени условията за такава квалификация.

На второ място, Общият съд изтъква, че когато националното данъчно право си поставя за цел да обложи печалбата, формирана от стопанската дейност на интегрирано дружество, все едно че е била формирана от сделки, извършени при пазарни условия, Комисията може да използва принципа на сделката между несвързани лица при проверката дали вътрешногруповите сделки са заплатени, все едно че са били договорени между независими предприятия, и следователно дали дадено предварително данъчно решение е предоставило предимство на своя адресат по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС. В това отношение Общият съд пояснява, че принципът на сделката между несвързани лица, както е установен от Комисията в нейното решение, представлява инструмент, който ѝ позволява да проверява дали вътрешногруповите сделки са били заплащани, все едно че са били договорени между независими предприятия. Така той констатира, че предвид нидерландското данъчно право този инструмент попада в рамките на упражняването на правомощията на Комисията по реда на член 107 ДФЕС. Следователно Комисията в случая е можела да провери дали ценовото равнище за вътрешногруповите сделки, възприето с разглежданото предварително споразумение, съответства на равнището, което би било договорено при пазарни условия.

55| Решение (ЕС) 2017/502 на Комисията от 21 октомври 2015 година относно държавна помощ SA.38374 (2014/C ex 2014/NN), приведена в действие от Нидерландия в полза на Starbucks (OB L 83, 2017 г., стр. 38).

На трето място, що се отнася до доказването на самото наличие на предимство, Общият съд обаче преценява, че Комисията не е успяла да докаже, че разглежданото предварително споразумение е предоставило предимство по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС, като е намалило данъчната тежест на SMBV. Общият съд по-специално отхвърля различните линии на обосновка, изложени от Комисията в подкрепа на това, че като фиксира метод за трансферно ценообразуване, който не е позволявал да се стигне до резултат, съответстващ на принципа на сделката между несвързани лица, предварителното споразумение е предоставило предимство на SMBV.

В този смисъл Общият съд най-напред отхвърля обосновката, че предварителното споразумение е предоставило предимство на SMBV, с мотива че изборът на метода за трансферно ценообразуване за вътрешногруповите сделки сам по себе си не води до надеждно приближение на пазарния резултат съгласно принципа на сделката между несвързани лица. Всъщност, тъй като самото неспазване на методическите указания не води непременно до намаляване на данъчната тежест, необходимо е било Комисията и да докаже, че установените от нея методически грешки в разглежданото предварително споразумение не са позволявали да се стигне до надеждно приближение на резултата, съответстващ на принципа на сделката между несвързани лица, и че са довели до намаляване на облагаемата печалба в сравнение с данъчната тежест, която произтича от прилагането на обичайните правила по националното право за облагане на предприятие, поставено в сравнимо фактическо положение с това на SMBV и извършващо дейността си при пазарни условия. Комисията обаче не е представила такива доказателства.

В това отношение Общият съд по-специално отбелязва, че Комисията не е посочила никакви доказателства, които позволяват да се направи извод, че методът, използван в предварителното споразумение за определяне на трансферните цени, а именно методът на трансакционната нетна печалба (наричан по-нататък „МТНП“), непременно води до прекалено нисък резултат, което би предоставило предимство на SMBV. Също така Общият съд изтъква, че само по себе си установяването от Комисията, че в предварителното споразумение не е било анализирано изплащаното от SMBV лицензионно възнаграждение на предприятие от групата Starbucks за ползването на неговата интелектуална собственост, и по-специално методите за печене на кафе и друго ноу-хау, свързано с печенето на кафе, не е било достатъчно, за да се докаже, че това възнаграждение действително не е съответствало на принципа на сделката между несвързани лица. Що се отнася до размера на това платено от SMBV възнаграждение, след анализ на функциите на SMBV във връзка с лицензионното възнаграждение и след анализ на сходни споразумения за печене на кафе, разгледани от Комисията, Общият съд освен това приема, че Комисията не е доказала произтичащо от това предимство по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС.

По-нататък Общият съд разглежда изложената при условията на евентуалност обосновка на Комисията, съгласно която, дори да се предположи, че МТНП е можел да се използва в настоящия случай за определяне на трансферните цени, предварителното споразумение предоставяло предимство на SMBV, тъй като правилата за прилагане на посочения метод, възприети с предварителното споразумение, са били неправилни. В това отношение Общият съд отбелязва, че Комисията не е доказала, че различните грешки, които е установила в правилата за прилагане на МТНП, са предоставили предимство на SMBV, било то одобряването в предварителното споразумение на определянето на SMBV като подлежащо на тестване образуване за целите на прилагането на МТНП, на избора на показател за равнището на печалба за прилагането на МТНП или на някои корекции на този показател.

3. Субсидии за инвестиции в полза на предприятия за обществен транспорт

В решения от 12 юли 2019 г., *Keolis CIF и др./Комисия* (Т-289/17, [EU:T:2019:537](#)), *Transdev и др./Комисия* (Т-291/17, [EU:T:2019:534](#)), *Région Île-de-France/Комисия* (Т-292/17, [EU:T:2019:532](#)), *Optile/Комисия* (Т-309/17, [EU:T:2019:529](#)), *Ceobus и др./Комисия* (Т-330/17, [EU:T:2019:527](#)) и *STIF-IDF/Комисия* (Т-738/17, [EU:T:2019:526](#)), Общият съд отхвърля няколко искания за частична отмяна на решението на Комисията от 2 февруари 2017 г. относно две схеми за помощи, приведени в действие от Франция в полза на предприятия за автобусен превоз в региона на Île-de-France⁵⁶.

Всички тези дела се вписват в рамките на предоставянето на две схеми за помощи в полза на предприятия за автобусен превоз в региона на Île-de-France, първата, приведена в действие от регион Ил дьо Франс между 1994 г. и 2008 г. и втората, приведена в действие от Syndicat Transport Île de France STIF-IDF), считано от 2008 г. Помощите, изплатени въз основа на тези схеми, са имали за цел да насърчат придобиването на материали от предприятия за редовен обществен автомобилен транспорт в региона на Île-de-France и да компенсират разходите за инвестиции, понесени от последните.

В обжалваното пред Общия съд решение Комисията най-напред приема, че тези две схеми за помощи са съвместими с вътрешния пазар. След това тя все пак заключава, че финансовите помощи, отпуснати по тези схеми, са били неправомерно приведени в действие, доколкото те представляват „нови помощи“ и не са ѝ били нотифицирани. В това отношение Комисията по-специално констатира нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС, който забранява на държавите членки, които възнамеряват да предоставят или да изменят държавна помощ, да приведат в действие планираните мерки, преди Комисията да е извършила предварителен контрол върху техните проекти. Така член 108, параграф 3 ДФЕС предвижда задължение за „standstill“, което се прилага към новите помощи, но не и към съществуващите помощи.

С решения *Keolis CIF и др./Комисия*, *Transdev и др./Комисия*, *Optile/Комисия* и *Ceobus и др./Комисия* Общият съд отхвърля жалбите, подадени от няколко оператори на мрежи за автомобилен превоз на пътници на територията на този регион, за отмяна на обжалваното решение в частта му, която се отнася до схемата за помощ, приведена в действие от регион Ил дьо Франс между 1994 г. и 2008 г. В този контекст някои от жалбоподателите изтъкват твърдения за различни нарушения на задължението за мотивиране от страна на Комисията, като всички те обаче са отхвърлени от Общия съд. Освен това в подкрепа на жалбите си жалбоподателите оспорват квалифицирането като нови помощи на инвестиционните субсидии, получени от транспортните предприятия по разглежданата схема за помощ. В допълнение операторите на мрежата на автомобилния транспорт изтъкват нарушение на правилата за давността, предвидени в член 17 от Регламент № 2015/1589⁵⁷.

Що се отнася до квалифицирането като нова помощ на схемата за помощ, приведена в действие от регион Ил дьо Франс между 1994 г. и 2008 г., Общият съд, от една страна, отхвърля твърденията за нарушение на член 1, буква б), подточка i) от Регламент 2015/1589, съгласно който помощите, въведени преди влизането в сила на Договора за функционирането на ЕС в съответната държава членка, се

56| Решение (ЕС) 2017/1470 на Комисията от 2 февруари 2017 година относно схемите за помощ SA.26763 2014/C (ex 2012/NN), приведени в действие от Франция в полза на предприятия за автобусен превоз в региона на Île-de-France (ОВ L 209, 2017 г., стр. 24).

57| Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от ДФЕС (ОВ L 248, 2015 г., стр. 9).

считат за съществуващи. Жалбоподателите наистина не са представили пред Общия съд достатъчно доказателства, за да докажат, че разглежданата схема за помощ е въведена на дата, по-ранна от тази на влизането в сила на Договора за създаване на Европейската икономическа общност във Франция, 1 януари 1958 г. От друга страна Общият съд отхвърля твърденията за нарушения, изведени от нарушение на член 1, буква б), подточка v) от Регламент 2015/1589, според който за съществуваща се счита всяка помощ, която не е представлявала помощ в момента на въвеждането ѝ в действие, а е станала помощ впоследствие поради еволюцията на вътрешния пазар и без да е била изменяна от държавата членка. В това отношение Общият съд подчертава, че транспортните предприятия, които се ползват от предоставените помощи, са могли да използват, считано от въвеждането на разглежданата схема за помощ, оборудването, финансирано от тези помощи в рамките на дейности по превоз, отворени за конкуренция. Освен това, що се отнася до периода 1994—2008 г., засегнатите транспортни предприятия не са оспорили квалифицирането на отпуснатите субсидии като държавни помощи по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС. Нещо повече, изводът на Комисията, че всички предвидени в тази разпоредба критерии са изпълнени за този период, е в съответствие с анализа в редица решения на националните юрисдикции, постановени в тази област.

Освен това Общият съд отхвърля твърденията за нарушение на член 17 от Регламент 2015/1589, който предвижда десетгодишен давностен срок в областта на възстановяването на помощта. В това отношение Общият съд отбелязва, че правилата за давността, определени в тази разпоредба, се отнасят единствено до правомощията на Комисията, поради което те не се прилагат в случай като настоящия, в който Комисията е установила съвместимостта с вътрешния пазар на неправомерно предоставени помощи след тяхното предоставяне. При все това Общият съд припомня, че правомощията на националните органи относно евентуално възстановяване на такива помощи се подчиняват само на установените в националното право правила относно давността, които са приложими пред националния съд.

С решение **Région Île-de-France/Комисия** Общият съд отхвърля жалбата, подадена от Région Île-de-France. Общият съд приема, че жалбоподателят не може да упреква Комисията, че е допуснала нарушение на задължението за мотивиране в рамките на преценката си относно селективния характер на въведената от него схема за помощ между 1994 г. и 2008 г. и относно недължимото икономическо предимство, предоставено на получателите по тази схема. Освен това Общият съд счита, че няма основание да поставя под въпрос основателността на преценките в обжалваното решение относно наличието на икономическо предимство и селективността на схемата. В това отношение Общият съд уточнява, че предприятията от други държави членки или от други френски региони не са отговаряли на условията за предоставяне на спорните субсидии, от които могли да се ползват само предприятията, действащи на пазара на редовен превоз на пътници, които упражняват дейността си на територията на жалбоподателя. Освен това Общият съд отхвърля основанията, изведено от нарушение на член 1, буква б), подточки i) и v) от Регламент 2015/1589.

С решение **STIF-IDF/Комисия** Общият съд отхвърля подадената от STIF-IDF жалба за отмяна на обжалваното решение в частта му, която се отнася до схемата за помощ, приведена в действие от последното, считано от 2008 г. Тази част от обжалваното решение се отнася по-специално до поредица от договори, сключени между STIF-IDF и частни предприятия, извършващи редовен обществен транспорт на територията на Регион Ил дьо Франс, които предвиждали изплащането на финансова вноска от STIF-IDF на предприятието съдоговорител, като компенсация за изпълнението на задълженията за предоставяне на обществена услуга, които съответното предприятие е поело с договор.

В подкрепа на жалбата си за отмяна STIF-IDF се позовава на постоянната съдебна практика, според която държавна мярка не представлява държавна помощ по смисъла на член 107 ДФЕС, когато съставлява компенсация, представляваща насрещна престация за услугите, предоставени от предприятията получатели за изпълнението на задължения за обществена услуга, и поради това

тези предприятия в действителност не получават финансово предимство и следователно не са поставени в по-благоприятно конкурентно положение спрямо конкурентните предприятия. Все пак, за да може в конкретен случай подобна компенсация да не бъде квалифицирана като държавна помощ, трябва да бъдат изпълнени критериите Altmark⁵⁸. Четвъртият от тези критерии гласи, че нивото на необходимата компенсация трябва да бъде определено въз основа на анализ на разходите на средно предприятие, което е добре управлявано и адекватно оборудвано с оглед на изпълнение на изискванията на обществената услуга. В жалбата си STIF-IDF упреква по-специално Комисията, че неправилно е приела в обжалваното решение, че спорната схема за помощи не отговаря на този критерий и че е нарушила задължението си за мотивиране в това отношение.

След като потвърждава, че Комисията е изложила достатъчно подробно причините, поради които счита, че спорната схема за помощ не отговаря на четвъртия критерий Altmark, Общият съд отбелязва, че представените от STIF-IDF доказателства в подкрепа на твърденията му за нарушения по същество са съставени от позовавания на методологични инструменти, които е използвал преди определянето на размера на финансовите вноски, които трябва да се платят на предприятията съговорители, както и на различните последващи проверки, извършени с цел да се проверят инвестициите, направени от последните. Тъй като тези доказателства обаче не са релевантни или поне не са достатъчни, за да се определи дали размерът на компенсацията е бил определен в съответствие с четвъртия критерий Altmark, Общият съд констатира, че предоставената от STIF-IDF информация не позволява да се установи, че преценката на спорната схема за помощ, извършена в обжалваното решение с оглед на този критерий, е опорочена от грешка при прилагане на правото или от грешка в преценката.

4. Приложимост *ratione temporis* на разпоредбите в областта на държавните помощи

В решение **European Food и др./Комисия** (съединени дела T-624/15, T-694/15 и T-704/15, обжалвано⁵⁹, [EU:T:2019:423](#)), постановено на 18 юни 2019 г., Общият съд отменя изцяло Решение (ЕС) 2015/1470 на Комисията от 30 март 2015 г.⁶⁰, с което тя квалифицира като помощ, несъвместима с вътрешния пазар, изплащането на обезщетение за вреди и пропуснати ползи, присъдени с решението на арбитражен съд, учреден под егидата на Международния център за уреждане на инвестиции (CIRDI).

На 29 май 2002 г. правителството на Кралство Швеция и румънското правителство са сключили двустранен инвестиционен договор за насърчаване и взаимна закрила на инвестициите (наричан по-нататък „ТБИ“), влязъл в сила на 1 юли 2003 г., член 2, параграф 3 от който предвижда, че всяка договаряща се страна гарантира по всяко време справедливо и равноправно третиране на инвестициите, вложени от инвеститорите от другата договаряща се страна. През 2005 г. в рамките на преговорите за присъединяване на Румъния към Европейския съюз (присъединяване, което в крайна сметка е извършено на 1 януари 2007 г.) румънското правителство е отменило национален режим за насърчаване в полза на инвеститорите в регионите с неравностойно положение, приет с извънредна наредба на

58] Става въпрос за четири критерия за прилагане на тази съдебна практика, които са изложени в решение от 24 юли 2003 г., **Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg** (C-280/00, EU:C:2003:415, т. 88—93).

59] Дело C-638/19 P, **Комисия/Европейска Food и др.**

60] Решение (ЕС) 2015/1470 на Комисията от 30 март 2015 година относно държавна помощ SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), приведена в действие от Румъния — Изпълнение на арбитражно решение по дело Micula срещу Румъния от 11 декември 2013 г. [нотифицирано под номер C(2015) 2112] (ОВ L 232, 2015 г., стр. 43, наричано по-нататък „спорното решение“).

правителството (наричана по-нататък „OGU“) № 24/1998. Тъй като прие, че с отмяната на посочения режим Румъния не е изпълнила задължението си да приложи справедливо и равноправно третиране на шведските инвеститори, петима жалбоподатели, които се ползват от посочения режим (наричани по-нататък „сезиралите арбитражния съд“), в съответствие с член 7 от ТБИ са отнесли спора пред арбитражен съд на 28 юли 2005 г. С арбитражното решение от 11 декември 2013 г. арбитражният съд присъжда на сезиралите го обезщетение за вреди и пропуснати ползи, което Румъния да изплати в размер на около 178 милиона евро. С решението си Комисията квалифицира изплащането на тези вреди и пропуснати ползи, заедно с лихвите, натрупани след датата на постановяване на арбитражното решение, като нова, несъвместима с вътрешния пазар държавна помощ, в резултат на което приема обжалваното решение, за да попречи на Румъния да изпълни арбитражното решение. Дружествата, които са пряко заинтересовани от посоченото решение (наричани по-нататък „жалбоподателите“), подават жалба за отмяна по смисъла на член 263 ДФЕС.

По отношение на изтъкнатото от жалбоподателите основание, отнасящо се до неприложимостта на правото на Съюза към положение, предхождащо присъединяването на Румъния, Общият съд констатира, че приемането на режима за насърчаване и неговата отмяна, влизането в сила на ТБИ, допуснатите от Румъния нарушения, както и сезирането на арбитражния съд, са настъпили преди това присъединяване и че отмяната на мерките за насърчаване представлява правопораждащият факт на вредата, за която арбитражното решение присъжда разглежданото обезщетение. Общият съд заключава, че правото на обезщетяване на сезиралите арбитражния съд е възникнало в момента, в който Румъния е отменила мерките за насърчаване през 2005 г. и следователно преди присъединяването ѝ към Съюза. Тъй като правото на Съюза не е било приложимо в Румъния към този момент, Общият съд приема, че Комисията не може да упражнява предоставените ѝ с Договора правомощия в областта на държавните помощи. Накрая Общият съд уточнява, че макар да е вярно, че по принцип една нова норма се прилага незабавно спрямо бъдещите последици на положение, възникнало при действието на старата норма, все пак не може да се приеме, че последиците от арбитражното решение представляват бъдещите последици на положение, възникнало преди присъединяването, тъй като със задна дата то е породило окончателно настъпили последици, които само е „констатирало“ за миналото, т.е. последици, които отчасти вече са били установени преди присъединяването, като се има предвид, както Комисията е констатирала в решението си, че изпълнението на арбитражното решение възстановява положението, в което най-вероятно биха се намирали жалбоподателите, ако Румъния не беше отменила OGU, и като се има предвид фактът, че това представлява оперативна помощ.

Освен това Общият съд припомня, че обезщетяването на претърпяна вреда не може да се счита за помощ, освен ако не води до обезщетение за оттеглянето на неправомерна или несъвместима помощ, и че следователно, доколкото правото на Съюза не се прилага за вредите и пропуснатите ползи, които целят да се обезщети оттеглянето на режима за насърчаване, тези вреди и пропуснати ползи не могат да се считат за обезщетение за оттеглянето на неправомерна или несъвместима с правото на Съюза помощ. Поради това Общият съд стига до извода, че решението на Комисията е незаконосъобразно, доколкото е квалифицирало посочените вреди и пропуснати ползи като предимство и помощ по смисъла на член 107 ДФЕС.

V. Интелектуална собственост

1. Марка на Европейски съюз

а. Абсолютни основания за отказ

По делото, по което е постановено решение от 14 февруари 2019 г., *Bayer Intellectual Property/EUIPO (Изображение на сърце)* (T-123/18, [EU:T:2019:95](#)), Общият съд е сезиран с жалба срещу решението на първи апелативен състав на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO), с което се отхвърля жалбата срещу решението на проверителя, с което се отказва регистрацията на фигуративната марка, изобразяваща сърце. Апелативният състав приема, че заявената марка ще бъде възприета от съответните потребители като изображение на сърце и следователно като препратка към факта, че разглежданите услуги са от областта на кардиологията.

Първо, Общият съд припомня, че марката трябва да позволява на съответните потребители да различат обозначените с нея стоки от стоките на други предприятия, без да трябва да проявяват особено внимание, така че прагът на отличимост, необходим за регистрацията на една марка, не може да зависи от степента на внимание на съответните потребители.

Второ, Общият съд припомня, че съгласно добре установената съдебна практика EUIPO е длъжна да упражнява правомощията си в съответствие с общите принципи на правото на Съюза. Макар че предвид принципите на равно третиране и на добра администрация EUIPO трябва да вземе предвид вече постановените решения по сходни заявки и особено внимателно да прецени дали не трябва да се произнесе по същия начин, прилагането на тези принципи същевременно трябва да се съобрази със спазването на принципа на законност. Наред с това по съображения за правна сигурност, и по-точно за добра администрация, проверката на всяка заявка за регистрация трябва да бъде стриктна и пълна, за да се избегне неправомерната регистрация или отмяна на марки. Ето защо тази проверка трябва да се извършва във всеки конкретен случай. Всъщност регистрацията на даден знак като марка зависи от специфични, приложими към фактическите обстоятелства на съответния случай критерии, целта на които е да се провери дали спрямо разглеждания знак не е приложимо някое основание за отказ.

Общият съд посочва, че от тези принципи следва, че от една страна, когато апелативните състави решат да възприемат преценка, различна от приетата в изтъкнати пред тях предходни решения по подобни искания, те следва да мотивират изрично това отклонение от посочените решения. Такова задължение за мотивиране на отклонението от предходни решения обаче има по-малко значение, когато става въпрос за проверка, която зависи стриктно от заявената марка, отколкото когато става въпрос за фактически констатации, които не зависят от същата тази марка. От друга страна, Общият съд отбелязва, че от посочената съдебна практика следва също, че решенията за регистрацията на знак като марка на Европейския съюз, приети от апелативните състави по силата на Регламент 2017/1001⁶¹, спадат към упражняването на обвързана компетентност, а не на оперативна самостоятелност,

⁶¹ Регламент (ЕС) 2017/1001 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 година относно марката на Европейския съюз (ОВ 2017, L 154, стр. 1).

така че законосъобразността на решенията на тези апелативни състави трябва да се преценява само въз основа на този регламент, така както е тълкуван от съдилищата на Съюза. Следователно апелативните състави не са обвързани от предходни решения на EUIPO.

В случая Общият съд посочва, от една страна, че проверката на отличителния характер на заявената марка зависи стриктно от тази марка, а не от фактически констатации, изтъкнати от жалбоподателя. Следователно апелативният състав е могъл да се задоволи с това да посочи, че жалбоподателят не може да се позовава на предходни решения на EUIPO, за да обезсили извода, че заявената марка попада в основанието за отказ по член 7, параграф 1, буква б) от Регламент 2017/1001. Освен това Общият съд посочва, че апелативният състав във всички случаи изрично е посочил причината, поради която се е отклонил от разрешението, възприето в предходното решение, на което се позовава жалбоподателят. Всъщност той е посочил по същество, че разглежданите в това предходно решение стоки не са били свързани конкретно с кардиологията, така че за разлика от разглежданите в настоящото производство услуги, тези стоки не са имали „пряка и лесно разпознаваема връзка с човешкото сърце“. От друга страна, Общият съд счита, че жалбоподателят не може да оспори основателността на тези мотиви, без да постави под въпрос основателността на отказа да се регистрира заявената марка. Той обаче посочва, че апелативният състав правилно е приел, че заявената марка попада в основанието за отказ, изведено от нарушението на член 7, параграф 1 буква б) от Регламент 2017/1001.

В решение **adidas/EUIPO - Shoe Branding Europe (Изображение на три успоредни ивици)** (T-307/17, [EU:T:2019:427](#)), постановено на 19 юни 2019 г., Общият съд отхвърля жалбата, подадена срещу решението на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO), с която тя обявява за недействителна фигуративна марка, изобразяваща три черни успоредни ивици на бял фон, с мотива че марката изобщо няма отличителен характер, в това число придобит чрез използване.

В случая adidas AG е регистрирало фигуративна марка, състояща се от три равноотдалечени успоредни ивици с еднаква ширина, положени върху стоката независимо в коя посока. Shoe Branding Europe BVBA иска марката да бъде обявена за недействителна, като изтъква липса на отличителен характер по смисъла на член 52, параграф 1, буква а) от Регламент № 207/2009⁶² във връзка с член 7, параграф 1, буква б) от същия регламент. EUIPO уважава искането за обявяване на недействителност, с мотива че разглежданата марка изобщо няма отличителен характер — нито присъщ, нито придобит чрез използване.

На първо място, Общият съд е следвало да определи дали, що се отнася до формите на използване на марката, които могат да бъдат взети предвид, понятието „използване“ на марката по смисъла на член 7, параграф 3 и на член 52, параграф 2 от Регламент № 207/2009 трябва да се тълкува както понятието „реално използване“ по член 15, параграф 1 от същия регламент.

В това отношение Общият съд приема, че понятието за използване на дадена марка по смисъла на член 7, параграф 3 и на член 52, параграф 2 от Регламент № 207/2009 трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася не само до използването на марката във формата, в която е била заявена за регистрация и евентуално регистрирана, а и до използването ѝ във форми, които се отличават от първата само незначително, поради което тези форми могат да се считат по същество за еквивалентни на нея.

62| Регламент (ЕО) № 207/2009 на Съвета от 26 февруари 2009 година относно марката на Общността (кодифицирана версия) (ОВ L 78, стр. 1).

На второ място, Общият съд приема, че при наличието на крайно опростена марка дори малките промени в нея могат да представляват значителни изменения, така че променената форма не би могла да се счита по същество за еквивалентна на формата, в която е регистрирана посочената марка. Всъщност, колкото по-опростена е дадена марка, толкова по-малка е вероятността тя да има отличителен характер и толкова по-вероятно е въведената в нея промяна да засегне някоя от основните ѝ характеристики и така да промени възприемането ѝ от съответните потребители.

На трето място, Общият съд констатира, че за регистрираната форма на марката е характерно използването на три черни ивици на бял фон. От това той стига до извода, че предвид крайната опростеност на разглежданата марка и значението на използваната при регистрацията цветова схема, обръщането на тази цветова схема не може да се окачестви като незначително изменение в сравнение с формата, в която е регистрирана разглежданата марка. Ето защо Общият съд приема, че EUIPO с право не е допуснала доказателствата, показващи не разглежданата марка, а други знаци, състоящи се от три бели (или светли) ивици на черен (или тъмен) фон.

С решение от 12 декември 2019 г., *Conte/EUIPO (CANNABIS STORE AMSTERDAM)* (T-683/18, [EU:T:2019:855](#)), Общият съд отхвърля жалбата срещу решението на апелативния състав на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO), която е отказала регистрацията на марката „CANNABIS STORE AMSTERDAM“, поради това че противоречи на обществения ред.

Жалбоподателят, Santa Conte, е поискал регистрацията на фигуративен знак, състоящ се от словен елемент, „CANNABIS STORE AMSTERDAM“ и от фигуративен елемент, изобразяващ листа на канабис, за стоки и услуги от класове 30, 32 и 43 (храни, напитки и ресторантьорски услуги). Апелативният състав на EUIPO е отказал регистрацията на основание член 7, параграф 1, буква е) от Регламент 2017/1001⁶³, преценявайки, че знакът противоречи на обществения ред.

На първо място, Общият съд припомня, че определящият критерий при оценката за това дали даден знак противоречи на обществения ред, е възприятието, което ще имат съответните потребители на марката и което може да почива върху неточни от научна или техническа гледна точка дефиниции, което предполага, че важното е конкретното и актуално възприемане на знака, независимо от изчерпателността на данните, с които разполага потребителят. Така, като подчертава, че „особената форма на листото на канабиса често е [била] използвана като медиен символ на марихуаната“, апелативният състав правилно посочва, че става въпрос не за научен факт, а за възприятието на съответните потребители. Впрочем Общият съд потвърждава приетото от апелативния състав, че думата „amsterdam“ била схващана от съответните потребители като препратка към града в Нидерландия, който допуска употребата на наркотици и е известен със своите „coffee shops“.

На второ място, що се отнася до съответните потребители, Общият съд посочва, че те са широката публика в Съюза, която не разполага непременно с точни научни или технически познания относно наркотиците поначало и този, получаван от канабис в частност, макар че това положение би могло да варира в зависимост от държавите членки, на чиято територия се намира посочената публика. По-нататък, при положение че жалбоподателят в заявката си за регистрация на марката визира стоки и услуги за текуща употреба, предназначени за широката публика без разлика на възраст, няма основателна причина да се ограничават съответните потребители само до младежите.

63| Член 7, параграф 1, буква е) от Регламент (ЕС) 2017/1001 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 година относно марката на Европейския съюз (ОВ L 154, 2017 г., стр. 1) предвижда, че се отказва регистрацията на марките, които противоречат на обществения ред или на добрите нрави.

На трето място, Общият съд констатира, че в редица страни от Европейския съюз продуктите, получени от канабис, които съдържат тетрахидроканабинол (ТХК) над 0,2 %, се считат за незаконни наркотици. Тъй като обаче знаците, които могат да бъдат възприети като противоречащи на обществения ред или на добрите нрави, не са едни и същи във всички държави членки по-специално поради причини от езиково, историческо, социално или културно естество, Общият съд приема, че апелативният състав правилно е посочил законодателството на тези държави членки, не поради нормативната им стойност, а като фактически индикации, позволяващи да се прецени възприемането от съответните потребители, намиращи се във въпросните държави членки, на разглеждания знак. Освен това Общият съд приема, че знакът ще бъде възприет от съответните англоговорящи потребители като означаващ „магазин за канабис в Амстердам“, а от съответните неговорещи английски потребители — като „канабис в Амстердам“, което и в двата случая, подсилено от образа на листата от канабис, медиен символ на марихуаната, представлява ясен и недвусмислен намек за продажбата в него наркотичен продукт.

На четвърто място, що се отнася до понятието за обществен ред, Общият съд подчертава че не всяко противоречие със закона е непременно равностойно на противоречие с обществения ред. Необходимо е също това противоречие да засяга интерес, който се счита за основен за засегнатата/засегнатите държава членка или държави членки според техните ценностни системи. В случая Общият съд констатира, че в държавите членки, където употребата и използването на наркотичното вещество, получено от канабис, остават забранени, борбата срещу разпространението на същото е особено чувствителна тема, която отговаря на цел за обществено здравеопазване, насочена към борба с вредните ефекти на това вещество.

С оглед на тези съображения Общият съд прави извода, че разглежданият знак, който ще бъде възприет от съответните потребители като индикация, че храните и напитките, визирани в заявката за регистрация на марка, както и свързаните с тях услуги, съдържат наркотични вещества, незаконни в редица държави членки, е в противоречие на обществения ред.

6. Относителни основания за отказ

По делото, по което е постановено решение от 7 февруари 2019 г., **Swemac Innovation/EUIPO-SWEMAC Medical Appliances (SWEMAC)** (T-287/17, [EU:T:2019:69](#)), Общият съд е сезиран от притежателя на марката на Европейския съюз „SWEMAC“ с искане за отмяна на решението на апелативния състав, с което се обявява недействителността на посочената марка поради наличието на по-ранен знак, а именно на шведското фирмено наименование „Swemac Medical Appliances AB“.

Делото поставя по-специално въпроса дали, както твърди жалбоподателят, обстоятелството, че той може да се позове на право, което е още по-старо, от по-ранния знак, означава, че страната, която иска обявяване на недействителност, притежател на по-ранния знак, няма право да забрани използването на по-късна марка на Европейския съюз, поради което условието по член 8, параграф 4, буква б) от Регламент № 207/2009 не е изпълнено.

В това отношение Общият съд посочва, че съгласно съдебната практика, когато притежателят на спорната марка на Европейския съюз притежава по-ранно право, което може да доведе до обезсилване на по-ранната марка, на която се основава искането за обявяване на недействителност, той трябва да се обърне евентуално към компетентния национален съд или орган, за да отмени, ако иска, тази марка.

Освен това Общият съд припомня установената в рамките на производства по възражение съдебна практика, съгласно която фактът, че притежателят на спорна марка е притежател на национална марка, която е още по-стара от по-ранната марка, сам по себе си е без значение, тъй като производството по възражение на равнището на Съюза няма за цел да разрешава конфликти на национално равнище.

Всъщност съгласно съдебната практика валидността на една национална марка не може да се поставя под въпрос в рамките на производство по регистрация на марка на Европейския съюз, а само в рамките на производство за обявяване на недействителност в съответната държава членка. Освен това, въпреки че въз основа на доказателства, които трябва да бъдат представени от лицето, направило възражението, Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) следва да провери съществуването на националната марка, на която е направено позоваване в подкрепа на възражението, тя не може да се произнася по конфликт между тази марка и друга марка в национален план, който конфликт попада в компетентността на националните органи.

Ето защо според съдебната практика, докато по-ранната национална марка е действително защитена, съществуването на по-ранна национална регистрация или на друго по-ранно спрямо нея право не е релевантно по отношение на възражението, подадено срещу заявка за марка на Европейския съюз, дори ако заявената марка на Европейския съюз е идентична с по-ранна национална марка на жалбоподателя или с друго право, което е по-ранно спрямо националната марка, на която се основава възражението.

Общият съд отбелязва, че вече е имал повод да постанови, че ако се приеме, че по-ранните права върху имена на домейни могат да се приравнят на по-ранна национална регистрация, във всички случаи Общият съд не може да се произнася по конфликт между по-ранна национална марка и по-ранни права върху имена на домейни, тъй като такъв конфликт не попада в неговата компетентност.

Общият съд счита, че тази съдебна практика трябва да се приложи по аналогия към настоящия случай. В това отношение той посочва, че независимо от задълженията на EUIPO и от ролята на Общия съд трябва да се констатира, че в рамките на производство за обявяване на недействителност на марка на Европейския съюз, нито EUIPO, нито Общият съд са компетентни да разрешават конфликт на национално равнище между по-ранния знак и друго фирмено наименование или нерегистрирана марка.

Според Общия съд от това следва, че по-ранното право се преценява във връзка с регистрацията на спорната марка на Европейския съюз, а не във връзка с твърдените по-ранни права, които притежателят на спорната марка на Европейския съюз, в случая жалбоподателят, може да има по отношение на страната, която иска обявяване на недействителност, притежател на по-ранния знак. Следователно единственото по-ранно право, което трябва да се вземе предвид за решаването на спора, е по-ранният знак.

Делото, по което е постановено определение **Puma/EUIPO – CMS (CMS Italy)** (T-161/16, [EU:T:2019:350](#)), на 22 май 2019 г., се отнася до възражение на PUMA, насочено срещу регистрацията на фигуративната марка „CMS Italy“, чийто главен фигуративен елемент е скачаща надясно котка, и е основано на три действащи в различни държави членки международни регистрации на фигуративни марки, чийто

единствен или основен елемент е скачаща наляво котка. Споменатото възражение е предявено на основание член 8, параграф 5 от Регламент № 207/2009 (понастоящем член 8, параграф 5 от Регламент 2017/1001).

Отделът по споровете е отхвърлил възражението с мотива, че репутацията на по-ранните марки не е доказана, като по-специално е отказал да вземе предвид редица установяващи репутацията на по-ранните марки и представени от възразяващата страна като доказателство предходни решения на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO), и е приел, че законосъобразността на решенията на EUIPO би трябвало да се преценява въз основа на Регламент № 207/2009 и тълкуването му от съда на Съюза, а не въз основа на предишната практика за вземане на решения. Апелативният състав отхвърля подадената срещу решението жалба, като имплицитно потвърждава посочената преценка и отхвърля представените му от жалбоподателя доказателства с мотива, че по същество става въпрос не за допълнителни, а за главни доказателства.

В мотивирано определение по член 132 от Процедурния си правилник Общият съд приема жалбата за явно основателна, като се основава на решение от 28 юни 2018 г., **EUIPO/Puma** (C-564/16 P, [EU:C:2018:509](#)), и на изведените от него накратко изводи. В частност Общият съд припомня, че представените като доказателства от възразяващата страна предходни решения на EUIPO — ако установяват, че по-ранната марка се ползва от репутацията, на която възразяващата страна се основава във възражението си по член 8, параграф 5 от Регламент № 207/2009, и ако подробно излагат доказателствата и фактите, на които се основават — представляват важна индичия, че посочената марка може да се ползва с репутация по смисъла на споменатата разпоредба и в разглежданото в съответния случай производство по възражение.

В случая Общият съд констатира, че жалбоподателят с точност е представил като доказателство за репутацията на по-ранните марки три предходни решения на EUIPO, които представляват неотдавнашна практика при вземане на решения, признаваща репутацията на две от трите по-ранни марки за идентични или сходни с разглежданите в случая стоки и в същите като разглежданите в случая държави членки. Ето защо апелативният състав е трябвало да вземе предвид посочените решения на EUIPO и да прецени дали да се произнесе в съответствие с тях и ако реши, че не, да се мотивира изрично. Като не е приел посочените решения за релевантни, апелативният състав е нарушил принципа на добра администрация. Поради това Общият съд отменя обжалваното решение на апелативния състав.

В решение **Luciano Sandrone / EUIPO - J. García Carrión (Luciano Sandrone)** (T-268/18, [EU:T:2019:452](#)), постановено на 27 юни 2019 г., Общият съд отменя решение на втори апелативен състав на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) от 26 февруари 2018 г., с което тя е отменила решението на отдела по споровете от 12 април 2017 г. за отхвърляне на възражението, подадено от притежателя на по-ранната словна марка „DON LUCIANO“, регистрирана за „Алкохолни напитки (с изключение на бири)“, срещу заявката за регистрация на словната марка „Luciano Sandrone“ за „Алкохолни напитки с изключение на бири; алкохолни продукти за приготвяне на напитки“.

Що се отнася до сравняването на знаците, Общият съд, като преценява най-напред дали има доминиращ елемент, отменя извода на апелативния състав, че присъстващото в марката, за която е подадена заявката за регистрация, собствено име Luciano ще се възприеме като рядко от съответните потребители в Германия и Финландия. Тук Общият съд провежда разграничение между самото използване на собственото име и познаването му от съответните потребители, като се имат предвид търговските потоци в Съюза и съвременните електронни средства за комуникация. Така той посочва, че макар

да е общоизвестно, че собственото име Luciano не е твърде разпространено сред населението в Германия и Финландия, това обстоятелство само по себе си ни най-малко не означава, че в тези държави членки това име ще бъде възприето като рядко.

Ето защо Общият съд стига до извода, че апелативният състав е трябвало да заключи, че доминиращият елемент в по-ранната марка е „luciano“, което той надлежно е направил, а в марката, за която е подадена заявка за регистрация, е „sandrone“, тъй като това фамилно име не се възприема като обичайно, което апелативният състав не е направил.

Що се отнася до концептуалното сравнение, Общият съд отбелязва, че апелативният състав не е установил наличието на определено понятие, с което могат да бъдат свързани разглежданите собствено и фамилно име, и следователно само по себе си обстоятелството, че съответните потребители ще свържат знака, за който е подадена заявката за регистрация, със собствено и фамилно име, тоест с конкретно виртуално или реално лице, и че по-ранната марка ще бъде възприета като обозначаваща лице, наречено Luciano, е ирелевантно за целите на сравняването на конфликтните знаци в концептуално отношение. Ето защо той отменя извода на апелативния състав и също като EUIPO, която в писмените си становища се отклонява от възприетото от апелативния състав в това отношение, приема, че е невъзможно концептуално сравнение, тъй като собствените имена и фамилното име в конфликтните знаци не съдържат никакво понятие.

Що се отнася до цялостната преценка на вероятността от объркване, Общият съд отбелязва, от една страна, че апелативният състав неправилно не е взел предвид доминиращия аспект на елемента „sandrone“ в знака, за който е подадена заявката за регистрация, и невъзможността за извършване на концептуално сравнение. От друга страна, той посочва, че апелативният състав неправилно не е взел предвид редица особености на разглежданите стоки, а именно че в лозаро-винарския сектор имената имат голямо значение, независимо дали става въпрос за фамилни имена или за имена на стопанства, тъй като служат за посочване и обозначаване на вината. Така той приема, че за идентифициране на вината на жалбоподателя ще служи отличителният елемент „sandrone“ или цялото наименование, тоест „luciano sandrone“, а не само елементът „luciano“. Подчертава, че апелативният състав не е взел предвид също така честотата на използване в лозаро-винарския сектор на реални или предполагаеми испански или италиански собствени или фамилни имена, нито обстоятелството, че потребителите са свикнали с марките, съдържащи тези елементи, така че няма да мислят, винаги когато собствено или фамилно име от този тип се появи в марка заедно с други елементи, че то сочи, че всички стоки, за които е използвано, са от един и същи източник.

Поради това Общият съд заключава, че не е правдоподобно във винарския сектор, където е твърде обичайно използването на знаци, съставени от фамилни или собствени имена, средният потребител да може да помисли, че притежателите на конфликтните знаци са икономически свързани, само поради това че и двамата носят италианското собствено име Luciano. Ето защо това обстоятелство само по себе си не позволява да се заключи, що се отнася до марките за вина, че е налице вероятност от объркване, тъй като съответните потребители няма да очакват посоченото обичайно име да се използва от един-единствен производител като елемент на марка.

в. Процедурни въпроси

В решение *mobile.de/EUIPO (Изображение на кола в диалогов балон)* (Т-629/18, [EU:T:2019:292](#)), постановено на 7 май 2019 г., Общият съд се произнася по разглеждането на искане за ограничаване на списъка на стоките и услугите, за които е поискана регистрация на марка. Искането е подадено от жалбоподателя по време на производството пред апелативния състав вследствие на частичен отказ за регистрация от проверителя на EUIPO и обхваща всички стоки и услуги, за които е отказана

регистрация. Вместо да констатира, че е отпаднало основаниято за произнасяне по същество, апелативният състав е обявил жалбата за недопустима, тъй като документът, представен от жалбоподателя, в който се прави позоваване на посоченото искане за ограничаване, не отговаря на критериите, за да може да се счита за писмено изложение на основанията за обжалването, понеже не съдържа нито един довод, с който се обосновава отмяната на решението на проверителя. EUIPO се присъединява към исканията на жалбоподателя за отмяна на решението на апелативния състав.

На първо място, Общият съд подчертава, че независимо от обстоятелството, че EUIPO се е присъединила към становището на жалбоподателя, Общият съд не е освободен от задължението си да извърши преценка на законосъобразността на обжалваното решение. Всъщност независимостта на апелативните състави на EUIPO не позволява на последната да изменя или отменя решение, прието от даден апелативен състав, нито пък да му дава инструкции в този смисъл.

На второ място, Общият съд припомня, че заявителят на марка може по всяко време да ограничи списъка на стоките и услугите, съдържащи се в неговата заявка за марка, а следователно и по време на производството по обжалване. Тъй като искането за ограничаване на стоките и услугите е подадено в срока за подаване на писмено изложение на основанията за обжалване, апелативният състав е бил длъжен, независимо от това дали е било подадено такова писмено изложение, да се произнесе по това искане.

Поради това Общият съд стига до извода, че като не се е произнесъл по посоченото искане за ограничаване, апелативният състав е нарушил член 49, параграф 1 от Регламент 2017/1001 във връзка с член 27, параграф 5 от Делегиран регламент 2018/625⁶⁴ и отменя обжалваното решение.

2. Промислени дизайни или модели

С решение *Rietze/EUIPO - Volkswagen (Превозно средство „VW Caddy“)* (T-192/18, [EU:T:2019:379](#)), постановено на 6 юни 2019 г., Общият съд потвърждава решението на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO), според което промишленият дизайн, изобразяващ превозното средство „VW Caddy“, представлява новост по смисъла на член 5 от Регламент № 6/2002⁶⁵ и е оригинален по смисъла на член 6 от този регламент. В основата на това дело е производство за обявяване на недействителност, заведено от Rietze — германско дружество, което пуска в продажба мини коли. Оспореният промишленият дизайн е този, изобразяващ превозното средство „VW Caddy“, пуснато на пазара от Volkswagen през 2011 г. За да докаже оповестяването на по-ранен промишлен дизайн, жалбоподателят се позовава на предходен модел на това превозно средство, а именно на модела „VW Caddy (2K) Life“, пуснат на пазара през 2004 г.

На първо място, Общият съд отхвърля довода на жалбоподателя, че EUIPO е трябвало, първо, да претегли характеристиките на промишлените дизайни, предмет на спора, второ, да анализира приликите им, и трето, да направи разграничение между техните естетически и технически характеристики.

64| Делегиран регламент (ЕС) 2018/625 на Комисията от 5 март 2018 година за допълнение на Регламент (ЕС) 2017/1001 на Европейския парламент и на Съвета относно марката на Европейския съюз, и за отмяна на Делегиран регламент (ЕС) 2017/1430 (ОВ L 104, 2018 г., стр. 1).

65| Регламент (ЕО) № 6/2002 на Съвета от 12 декември 2001 година относно промишления дизайн на Общността (ОВ L 3, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 33, стр. 70).

На второ място, Общият съд отхвърля довода на жалбоподателя, че EUIPO е пропуснала да вземе предвид някои доказателства, върху които е бил илюстриран по-ранният промишлен дизайн. Общият съд припомня, че страната, която е подала искането за обявяване на недействителност, трябва да представи точно и цялостно възпроизвеждане на по-ранния промишлен дизайн и че не може да се изисква от апелативния състав да съчетае различни изображения на стоката, в която по-ранният промишлен дизайн е бил включен, или дори да замени елемент, който се появява в повечето изображения, с елемент, който присъства само в едно изображение. Ето защо Общият съд отхвърля жалбата.

3. Сортове растения

В решение *Mema/OCVV [Braeburn 78 (11078)]* (T-177/16, [EU:T:2019:57](#)), постановено на 5 февруари 2019 г., Общият съд уточнява обхвата на проверката, която е длъжно да извърши отделението по жалбите на Службата на Общността за сортовете растения (CPVO), като по-специално прави паралел със задълженията, които има апелативният състав на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO). В това дело решението на отделението по жалбите на CPVO потвърждава решението за отхвърляне от CPVO на заявката на жалбоподателя за предоставяне на правна закрила на Общността на сорта ябълка „Braeburn 78“ CPVO е приела по същество, че този сорт не е достатъчно различим в сравнение със сорта „Royal Braeburn“.

На първо място Общият съд припомня, че задачата на CPVO се характеризира с научна и техническа сложност на условията за разглеждане на заявките за предоставяне на правна закрила на Общността, поради което следва да ѝ бъде признато широко право на преценка при упражняване на нейните задължения, което обхваща по-конкретно проверката на отличителния характер на даден сорт. Отделението по жалбите на CPVO обаче е обвързано от принципа на добра администрация, съгласно който трябва да разглежда внимателно и безпристрастно всички релевантни фактически и правни обстоятелства по отнесения до него случай. Освен това разпоредбите относно производствата пред CPVO се прилагат към производствата по обжалване *mutatis mutandis*. В този смисъл принципът на служебно разследване на фактите, предвиден в член 76 от Регламент № 2100/96⁶⁶, се налага също и в такова производство пред отделението по жалбите.

На второ място Общият съд отбелязва, че текстът на член 72 от Регламент № 2100/94, съгласно който отделението по жалбите може или да упражни компетенциите на инстанцията, която е взела обжалваното решение, или да изпрати делото на посочената инстанция за изпълнение, е сходен с текста на член 71, параграф 1 от Регламент 2017/1001⁶⁷. Впрочем от тази разпоредба, както и от структурата на Регламент 2017/1001 следва, че за да се произнесе по жалба, апелативният състав разполага със същите правомощия като отдела, който е взел обжалваното решение, и че неговата проверка се отнася до целия спор в състоянието му към деня на произнасяне. От този член също е видно, че съществува функционална приемственост между различните отдели на EUIPO и апелативните състави, от която следва, че при преразглеждането на решенията, взети от отделите на EUIPO като първа инстанция, апелативните състави са длъжни да основават решението си на всички фактически и правни обстоятелства, които страните са изтъкнали било в производството пред отдела, произнесъл се като

66| Регламент (ЕО) № 2100/94 на Съвета от 27 юли 1994 година относно правната закрила на Общността на сортовете растения (ОВ L 227, 1994 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 15, стр. 197).

67| Регламент (ЕС) 2017/1001 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 година относно марката на Европейския съюз (ОВ 2017, L 154, стр. 1).

първа инстанция, било в производството по обжалване. Освен това, що се отнася до обхвата на проверката, която апелативните състави на EUIPO са длъжни да извършат по отношение на решението, предмет на жалбата, той не зависи от това дали подалата жалбата страна се позовава на конкретно основание във връзка с това решение, като критикува тълкуването или прилагането на дадена правна норма от отдела на EUIPO, произнесъл се като първа инстанция, или пък преценката от този отдел на определено доказателство.

Така Общият съд приема, че с оглед на сходството на разпоредбите на Регламент 2017/1001 и на Регламент № 2100/94, за процедурите, прилагани от CPVO, са приложими сходни принципи.

На последно място Общият съд констатира, че в спорното решение липсват мотиви или най-малкото са недостатъчни, и постановява отмяната му.

VI. Обща външна политика и политика на сигурност – Ограничителни мерки

1. Борба срещу тероризма

На 6 март 2019 г. в решение *Hamas/Съвет* (Т-289/15, обжалвано⁶⁸, [EU:T:2019:138](#)), Общият съд се произнася по жалбата за отмяна на Решение (ОВППС) 2015/521 и Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/513⁶⁹ на Hamas, което е включено в списъка на групите и образуванията, засегнати от специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания. По-специално, макар единствено терористичното крило на Хамас (Hamas-Izz al-Din al-Qassem) да е фигурирало в първоначалните списъци от 2001 г.⁷⁰, считано от 2003 г. при актуализирането на актовете от 2001 г. политическото крило на организацията (Хамас) също е включено в тях⁷¹. В изложението на мотивите за обжалваните актове Съветът посочва, че се е основал на четири национални решения,

---

68| Дело C-386/19 P, *Hamas/Съвет*.

69| Решение (ОВППС) 2015/521 на Съвета от 26 март 2015 година за актуализиране и изменение на списъка на лицата, групите и образуванията, по отношение на които се прилагат членове 2, 3 и 4 от Обща позиция 2001/931/ОВППС за прилагането на специални мерки за борба с тероризма и за отмяна на Решение 2014/483/ОВППС (ОВ L 82, 2015 г., стр. 107); Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/513 на Съвета от 26 март 2015 година за прилагане на член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2580/2001 относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания, и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) № 790/2014 (ОВ L 82, 2015 г., стр. 1).

70| Наименованието на това терористично крило е фигурирало в списъка, приложен към Обща позиция 2001/931/ОВППС на Съвета от 27 декември 2001 година за прилагането на специални мерки за борба с тероризма (ОВ L 344, 2001 г., стр. 93; Специално издание на български език, 2007 г., глава 18, том 1, стр. 179), както и в списъка, посочен в Решение № 2001/927/ЕО на Съвета от 27 декември 2001 година за изготвяне на списъка, предвиден в член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2580/2001 на Съвета относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания (ОВ L 344, 2001 г., стр. 83).

71| Обща позиция 2003/651/ОВППС на Съвета от 12 септември 2003 година за актуализиране на Обща позиция 2001/931/ОВППС за прилагането на специални мерки за борба с тероризма и за отмяна на Обща позиция 2003/482/ОВППС (ОВ L 229, 2003 г., стр. 42); Решение 2003/646/ЕО на Съвета от 12 септември 2003 година за прилагане на член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 2580/2001 относно специалните ограничителни мерки за борба с тероризма, насочени срещу определени лица и образувания и за отмяна на Решение 2003/480/ЕО (ОВ L 229, 2003 г., стр. 22).

тоест решение на британски орган (наричано по-нататък „решението на Home Secretary“, министърът на вътрешните работи на Обединеното кралство) и три решения, приети от органи на Съединените щати.

За да отхвърли тази жалба по отношение на последните решения, Общият съд най-напред напомня, че понятието „компетентен орган“, посочено в член 1, параграф 4 от Обща позиция 2001/931⁷² не се ограничава до органите на държавите членки, а по принцип може да включва и органи от трети държави, изпълнението на Резолюция 1373 (2001) на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации и борбата с тероризма на световно равнище, които то преследва, обосновава по-специално такова тясно сътрудничество на всички държави.

По-нататък, относно използването на решения от такива органи от трети държави, Общият съд посочва, че когато Съветът се основава на решение от този вид, той трябва предварително да провери дали това решение е било прието при спазване на правото на защита и на правото на ефективна съдебна защита. По-конкретно, в изложенията на мотивите към собствените си актове Съветът трябва да представи улики, позволяващи да се приеме, че е извършил тази проверка. Според Общия съд за тази цел Съветът трябва да посочи в изложението на мотивите причините, поради които счита, че решението на третата държава, на което се основава, е взето при спазване на принципа на правото на защита и на правото на ефективна съдебна защита, тъй като бележките по този въпрос могат евентуално да бъдат кратки. В конкретния случай Общият съд приема, че посочването, че решение на орган на трета държава е публикувано в официален вестник на тази държава, не е достатъчно, за да се приеме, че Съветът е изпълнил това задължение да провери дали правото на защита е било спазено в тази държава. Така, тъй като мотивите на американските решения били сметнати за недостатъчни, Общият съд приема, че тези решения не могат да послужат за основание на обжалваните актове. По-нататък той посочва, че доколкото член 1, параграф 4 от Обща позиция 2001/931 не изисква актовете на Съвета да се основават на множество решения на компетентни органи, обжалваните актове са се позовавали единствено на решението на Home Secretary, заключавайки, че разглеждането на жалбата следва да продължи сведено до обжалваните актове, доколкото те са основани на последното решение.

Освен това, като се има предвид оспорването на административния характер на това решение на Home Secretary, Общият съд приема, че административният и несъдебен характер на дадено решение не е определящ за прилагането на член 1, параграф 4 от Обща позиция 2001/931, доколкото самият текст на тази разпоредба предвижда изрично, че несъдебен орган може да бъде квалифициран като компетентен орган по смисъла на тази разпоредба. Следователно, макар член 1, параграф 4, втора алинея от Обща позиция 2001/931 да съдържа позоваване на решенията на съдебни органи, според Общия съд той не изключва възможността да се вземат предвид решения на административни органи, когато, от една страна, националното право действително възлага на тези органи компетентност да приемат решения, насочени към борба с тероризма, и когато, от друга страна, макар и да са чисто административни, тези органи могат да се считат за „еквивалентни“ на съдебни органи, когато техните решения подлежат на съдебно обжалване. В конкретния случай той приема, че това условие е изпълнено, тъй като оспореното решение на Home Secretary подлежи на съдебно обжалване, и по този начин преценява, че този административен орган трябва да се счита за компетентен орган по смисъла на горепосочената разпоредба.

72| По силата на първото изречение от тази разпоредба „списъкът в приложението се изготвя на базата на прецизна информация или материал в съответното дело, [от които е видно], че е взето решение от компетентните органи по отношение на засегнатите лица, групи или обр[а]звания, независимо дали [то е решение, основано на сериозни и достоверни доказателства или улики, за] възбуждането на разследвания или преследване [...] на терористично действие, опит да се извърши, участ[ие в] или подпомог[ане на] такова действие [...] или [е] присъда за такива [деяния]“.

Освен това Общият съд посочва, че задължението на Съвета по силата на член 1, параграф 4, първа алинея от Обща позиция 2001/931 да провери, преди да включи името на лица или образувания в списъците за замразяване на средства въз основа на решения, взети от компетентните органи, че тези решения са били взети въз основа на „сериозни и убедителни доказателства или улики“, важи единствено за решенията, които се отнасят до започване на разследване или наказателно преследване, но не и за решенията, които се отнасят до осъжданията. Тогава той приема, че в случая решението на Home Secretary не представлява решение за започване на разследване или наказателно преследване, а трябва да се приравни на решение за осъждане, така че в приложение на член 1, параграф 4 от Обща позиция 2001/931 Съветът не трябва да посочи в изложението на мотивите за обжалваните актове сериозните доказателства или улики, които са били в основата на решението на този орган.

Накрая, Общият съд посочва, че когато фактът, че националното решение, обосновава първоначалното включване, продължава да е в сила, сам по себе си вече не позволява да се направи извод, че продължава да е налице риск от участие на съответното лице или образувание в терористична дейност, Съветът е длъжен, за да остави лицето или образуванието в посочения списък, да се основе на актуализирана преценка на положението и да отчете по-нови факти, които сочат, че този риск продължава да е налице. В случая той приема, че случаят е именно такъв, след като Съветът е основал новото включване на името на жалбоподателя в спорните списъци, от една страна, с оставянето в сила на решения, квалифицирани като решения на компетентни органи по смисъла на член 1, параграф 4 от Обща позиция 2001/931, и от друга страна, с факти, представляващи по-нови посочени от Съвета доказателства, които доказват, че рискът от участие на Хамас в терористични организации продължава да е налице.

2. Украйна

В решения *Yanukovich/Съвет* (T-244/16 и T-285/17, [EU:T:2019:502](#)) и *Klymenko/Съвет* (T-274/18, [EU:T:2019:509](#)), постановени на 11 юли 2019 г., Общият съд отменя няколко акта на Съвета⁷³ относно ограничителните мерки с оглед на положението в Украйна, с които е продължен срокът на действие на списъка на лицата, образуванията и органите, по отношение на които се прилагат тези ограничителни мерки⁷⁴, доколкото имената на жалбоподателите, бивш президент и бивш министър на приходите и вземанията на Украйна, са запазени в споменатия списък. Решение за включване в списъка е взето с мотива, че срещу жалбоподателите в Украйна се водят предварителни производства за правонарушения, свързани с присвояване на държавни средства и незаконното им прехвърляне извън Украйна, а след това имената им са оставени в списъка, тъй като срещу жалбоподателите има образувани от органите на тази страна наказателни производства за присвояване на държавни средства или активи.

⁷³ В случая е поискана отмяната, по дела T-244/16 и T-285/17, на Решение (ОВППС) 2016/318 на Съвета от 4 март 2016 г. (ОВ L 60, 2016 г., стр. 76) и на Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/311 на Съвета от 4 март 2016 г. (ОВ L 60, 2016 г., стр. 1), на Решение (ОВППС) 2017/381 на Съвета от 3 март 2017 г. (ОВ L 58, 2017 г., стр. 34) и на Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/374 на Съвета от 3 март 2017 г. (ОВ L 58, 2017 г., стр. 1), а по дело T-274/18, на Решение (ОВППС) 2018/333 на Съвета от 5 март 2018 г. (ОВ L 63, 2018 г., стр. 48) и на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/326 на Съвета от 5 март 2018 г. (ОВ L 63, 2018 г., стр. 5).

⁷⁴ А именно лицата, образуванията и органите, по отношение на които се прилагат член 1 от Решение 2014/119/ОВППС на Съвета от 5 март 2014 година относно ограничителни мерки, насочени срещу определени лица, образувания и органи с оглед на ситуацията в Украйна (ОВ L 66, 2014 г., стр. 26), изменено с Решение (ОВППС) 2015/143 на Съвета от 29 януари 2015 г. (ОВ L 24, 2015 г., стр. 16), и член 2 от Регламент (ЕС) № 208/2014 на Съвета от 5 март 2014 г. (ОВ L 66, 2014 г., стр. 1), изменен с Регламент (ЕС) 2015/138 на Съвета от 29 януари 2015 г. (ОВ L 24, 2015 г., стр. 1).

Като прилага принципите на съдебната практика, изведени от решение от 19 декември 2018 г., **Azarov/Съвет**⁷⁵, Общият съд припомня, първо, по посочените две дела, че юрисдикциите на Съюза трябва да осъществяват контрол за законосъобразност на всички актове на Съюза от гледна точка на зачитането на основните права. Независимо че Съветът може да обоснове приемането или запазването на ограничителни мерки с решение на трета държава, той трябва сам да провери дали такова решение е взето при спазване в тази държава по-конкретно на правото на защита и на правото на ефективна съдебна защита. Той уточнява във връзка с това, че макар фактът, че тази трета държава се е присъединила към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък „ЕКПЧ“), да предполага контрол от Европейския съд по правата на човека (наричан по-нататък „ЕСПЧ“) за зачитането на правата, гарантирани от ЕКПЧ, все пак изискването за споменатата по-горе проверка не може да се окаже излишно поради това обстоятелство. Съветът освен това трябва да изпълни задължението си за мотивиране, така че от актовете, с които се налагат ограничителни мерки, да става ясно, че той е проверил дали решението на третата държава, на което основава тези мерки, е било прието при зачитане на посочените права. Съветът освен това е длъжен да извърши тази проверка независимо от всякакви доказателства, представени от жалбоподателите.

След това Общият съд отбелязва, че дори Съветът да твърди, че в Украйна е осъществен съдебен контрол при провеждането на наказателните производства и че няколко приети в този контекст съдебни решения показват, че той е могъл да провери зачитането на въпросните права, сами по себе си такива решения не могат да докажат, че решението на украинските органи за провеждане на наказателните производства, на които се основава запазването на ограничителните мерки, е било взето при зачитане на правото на защита и на правото на ефективна съдебна защита. Всъщност всички споменати от Съвета съдебни решения са приети в рамките от наказателните производства, обосновавали вписването и запазването на имената на жалбоподателите в списъка, и са само инцидентни по отношение на тях, доколкото имат обезпечителен или процесуален характер.

В решение **Klymenko/Съвет** (Т-274/18), Общият съд подчертава по-конкретно че Съветът не обяснява как съществуването на тези решения позволява да се приеме, че зачитането на въпросните права е било гарантирано, след като украинското наказателно производство, което е основанието за спорните ограничителни мерки през 2014 г., е било все още на етапа на предварителното разследване. В това отношение Общият съд се позовава на ЕКПЧ⁷⁶ и на Хартата на основните права⁷⁷, от които следва, че принципът на правото на ефективна съдебна защита включва по-специално и правото делото да бъде разгледано в разумен срок. Общият съд подчертава, че ЕСПЧ вече е посочил, че нарушаването на този принцип може да се установи именно когато етапът на следствието от наказателно производство се характеризира с известен брой периоди на бездействие, отговорността, за които може да бъде вменена на компетентните за това следствие органи. Общият съд припомня също че когато лице е подложено на ограничителни мерки от няколко години, и то поради наличието на едно и също наказателно производство, водено в съответната трета държава, Съветът трябва да задълбочи разглеждането на въпроса за възможното нарушаване от властите на основните права на това лице. При това положение Съветът би трябвало поне да посочи причините, поради които е могъл да счита, че тези права са били зачетени с оглед на въпроса за разглеждането на делото на жалбоподателя в разумен срок.

75| Решение на Съда от 19 декември 2018 г., **Azarov/Съвет** (С-530/17 Р, ЕУ:С:2018:1031).

76| Член 6, параграф 1.

77| Член 47.

Преди да се произнесе по същество по същото дело, Общият съд отхвърля възражението за недопустимост на Съвета, изведено от факта, че като се позовава на решение **Azarov/Съвет** жалбоподателят въвежда ново основание. Във връзка с това Общият съд отбелязва на първо място, че в решение **Azarov/Conseil**, Съдът, след като отменя решение от 7 юли 2017 г., **Azarov/Съвет**⁷⁸, приема, че фазата на производството му позволява да постанови решение по делото, и отменя спорните актове, като установява нарушение на задължението за мотивиране, което като абсолютно основание за отмяна може да бъде повдигнато служебно във всеки момент. На второ място Общият съд отбелязва, че при всяко положение има тясна връзка между доводите, изведени от жалбоподателя от решение **Azarov/Съвет**, и някои пунктове от жалбата и поради това те са допустими. На трето място Общият съд отбелязва, че тъй като когато Съдът е отхвърлил съществуващата практика на Общия съд, жалбата на жалбоподателя вече е била подадена, решение **Azarov/Съвет** е правно обстоятелство, годно да обоснове въвеждането на ново основание или твърдение за нарушение.

VII. Икономическо, социално и териториално сближаване

В решение **Унгария/Комисия** (Т-139/15, [EU:T:2019:156](#)), постановено на 12 март 2019 г., Общият съд отхвърля жалбата за отмяна, подадена на основание член 263 ДФЕС от Унгария срещу Решение за изпълнение (ЕС) 2015/103 на Комисията⁷⁹, с което ѝ се налага финансова корекция от 25 % от общия размер на помощите за реструктуриране за пълно демонтиране на обектите за производство на захар, които са били предоставени на унгарските производители на захар в рамките на временната схема за реструктуриране на захарната индустрия.

На първо място, Общият съд трябва да се произнесе по въпроса към кой момент следва да се прецени дали дадени силози представляват производствени съоръжения, които трябва да бъдат демонтирани за предоставянето на помощ за реструктуриране за пълно демонтиране, или за тях се прилага някое от изключенията, установени от Съда в решение от 14 ноември 2013 г., **SFIR и др.** (С-187/12-С-189/12, [EU:C:2013:737](#)).

Според Общия съд квалификацията на силозите трябва да се определи към датата на подаване на заявлението за отпускане на помощта за реструктуриране, а не след извършването на операциите по реструктуриране. Всъщност, за да се постигне преследваната с разглежданата правна уредба цел за намаляване на нерентабилния капацитет за производство на захар в Съюза, законодателят на Съюза е предвидил две различни схеми за реструктуриране в зависимост от вида на извършеното демонтиране, а именно пълно или частично демонтиране, които водят до различен размер на помощта за реструктуриране. При пълно демонтиране по изключение могат да бъдат запазени всички съоръжения, с изключение на тези, които са необходими за производството на захар, изоглюкоза или инулинов сироп или които са пряко свързани с производството на посочените продукти, като пакетиращата техника. За сметка на това в случай на частично демонтиране могат да бъдат запазени

78| Решение на Общия съд от 7 юли 2017 г., **Azarov/Съвет** (Т-215/15, [EU:T:2017:479](#)).

79| Решение за изпълнение (ЕС) 2015/103 на Комисията от 16 януари 2015 година за изключване от финансиране от страна на Европейския съюз на някои разходи, направени от държавите членки в рамките на Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) (ОВ L 16, 2015 г., стр. 33).

съоръженията, които са необходими за производството на захар, изоглюкоза или инулинов сироп или които са били пряко свързани с производството на посочените продукти, по-специално при условие че те повече не се използват за производството на продуктите, обхванати от ООП на захар.

Първо, ако обаче квалификацията на силозите е била извършена в края на процеса по реструктуриране, в случай както на пълно, така и на частично демонтиране това би позволило запазването на силозите, които към датата на подаване на заявлението за отпускане на помощта са представлявали производствени съоръжения. Поради това запазването на част от производствените съоръжения вече не би било характерно за частичното демонтиране, а би могло да се осъществи и в случай на пълно демонтиране, като поради свързаните с него високи разходи операторите биха получили помощ за реструктуриране, която е с 25 % по-голяма от размера на помощта, предоставена за частично демонтиране. Второ, силози, които по допускане представляват производствени съоръжения към датата на подаване на заявлението за отпускане на помощта, нямало да бъдат споменати в плана за реструктуриране като производствени съоръжения, които трябва да бъдат демонтирани, в нарушение на член 4, параграф 3, буква в) от Регламент № 320/2006⁸⁰. Трето, поемането на задължение за демонтиране на всички производствени съоръжения, което трябва да бъде приложено към заявлението за отпускане на помощта за реструктуриране за пълно демонтиране, би било опорочено, тъй като то няма да обхваща всички съществуващи производствени съоръжения към деня на поемане на това задължение.

На второ място, Общият съд е разгледал въпроса дали с оглед на обективните трудности при тълкуването на разглежданата правна уредба с оглед на въпроса за запазването на силозите в случай на пълно демонтиране Комисията е трябвало да намали размера на финансовата корекция и дори да се въздържа от налагането на каквато и да било корекция, в съответствие с насоките, определени в документ VI/5330/97⁸¹ и по-специално във втора алинея, озаглавена „Гранични случаи“, от приложение 2 към посочения документ (наричан по-нататък „граничният случай“).

За Общия съд граничният случай представлява фактор при претеглянето, който не следва да се прилага автоматично. Всъщност прилагането на граничния случай зависи от условията, от една страна, установената от Комисията в процедурата по приключване на счетоводните сметки нередност да произтича от трудности при тълкуването на правната уредба на Съюза и от друга страна, националните власти да са направили необходимото за отстраняване на пропуски веднага щом той е бил открит от Комисията.

VIII. Здравеопазване

В решение **ГМПО/Комисия** (Т-733/17, обжалвано⁸², [EU:T:2019:334](#)), постановено на 16 май 2019 г., Общият съд отхвърля в цялост жалбата, с която се иска частична отмяна на решението на Комисията да заличи лекарствен продукт на основата на активното вещество триентин, чийто възложител е GMP-Orphan (GMPO), жалбоподателят, от регистъра на Европейския съюз на лекарствените продукти сираци,

80| Регламент (ЕО) № 320/2006 на Съвета от 20 февруари 2006 година за установяване на временна схема за реструктуриране на захарната индустрия в Общността и за изменение на Регламент (ЕО) № 1290/2005 относно финансиране на Общата селскостопанска политика (ОВ L 58, 2006 г., стр. 42; Специално издание на български език, 2007 г., глава 3, том 70, стр. 118).

81| Документ VI/5330/97 на Комисията от 23 декември 1997 г., озаглавен „Насоки за изчисляване на финансовите последици при изготвяне на решението за приключване на сметките на ФЕОГА — секция „Гарантиране“.

82| Дело C-575/19 P, **ГМПО/Комисия**.

поради това че не отговаря на критериите, предвидени в Регламент № 141/2000⁸³, а именно да е от „съществена полза“ на пациентите, страдащи от рядко заболяване в сравнение с подобен лекарствен продукт, който вече е разрешен. Статутът на лекарствен продукт сирак би позволил на жалбоподателя да се ползва с търговска изключителност за период от 10 години, считано от получаването на разрешението за търговия за този продукт.

Основният довод на жалбоподателя е, че лекарственият продукт, за който се провежда процедура за пускане на пазара по централизираната процедура, въведена с Регламент № 726/2004⁸⁴, благодарение на това разрешение е щял *ipso jure* да осигури „съществена полза“ за пациентите по смисъла на Регламент № 141/2000 в сравнение с друг подобен лекарствен продукт, който вече е разрешен, но само на пазара на една държава членка.

Общият съд посочва, че нито една разпоредба от Регламент № 141/2000, нито от Регламент № 847/2000⁸⁵ не предвижда, че разрешението за търговия на равнището на Съюза на лекарствен продукт сирак само по себе си представлява значителна полза в сравнение със съществуващ лекарствен продукт, който е също толкова ефикасен и вече разрешен, макар и в една-единствена държава членка. От друга страна, според Общия съд в това отношение възложителят не може да се позовава на презумпции или на твърдения от общ характер, като например предполагаема недостатъчна наличност на вече съществуващи терапии, разрешени в държавите членки. Обратно, въз основа на доказателства и конкретни потвърдени данни той трябва да докаже, че новият лекарствен продукт е от полза за пациентите и че има принос към предоставяните им грижи. В това отношение Общият съд уточнява, че за да може да се разглежда като „съществено“ или „голямо“ по смисъла на релевантната правна уредба, очакваното предимство за този нов лекарствен продукт трябва да надвишава определен праг в количествено или качествено отношение в сравнение със съществуващ лекарствен продукт.

В разглеждания случай Комитетът по лекарствени продукти сираци на Европейската агенция по лекарствата заключава в становището си, въз основа на което Комисията приема обжалваното решение, че жалбоподателят не е представил достатъчно доказателства, за да се установи, че е налице проблем, свързан с наличността на вече съществуващия лекарствения продукт. В това отношение, като констатира, че в становището на посочения комитет не са направени сложни технически или научни оценки, а то се базира по същество на фактическите констатации относно наличността на референтния лекарствен продукт в Съюза, Общият съд извършва пълен съдебен контрол на законосъобразността на посоченото становище. Той отбелязва, от една страна, че разследването, проведено от Комитета за проверка на хипотезите, посочени от жалбоподателя пред него, се ползва с висока доказателствена стойност, и от друга страна, че доказателствата, представени от жалбоподателя пред същия комитет, са били правилно преценени. Така Общият съд стига до извода, че обжалваното решение, което потвърждава становището на Комитета по лекарствените продукти сираци, не е опорочено от грешка в преценката.

83| Регламент (ЕО) № 141/2000 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 1999 година за лекарствата сираци (ОВ L 18, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 5, стр. 233).

84| Регламент (ЕО) № 726/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година за установяване на процедури на Общността за разрешаване и контрол на лекарствени продукти за хуманна и ветеринарна употреба и за създаване на Европейска агенция по лекарствата (ОВ L 136, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 44, стр. 83).

85| Регламент (ЕО) № 847/2000 на Комисията от 27 април 2000 година за установяване на разпоредбите за прилагане на критериите за обозначаване на лекарствен продукт като лекарствен продукт сирак и за определяне на понятията „подобен лекарствен продукт“ и „клинично превъзходство“ (ОВ L 103, 2000 г., стр. 5).

IX. Енергетика

В решение *Полша/Комисия* (Т-883/16, обжалвано⁸⁶, [EU:T:2019:567](#)), постановено на 10 септември 2019 г., Общият съд уважава жалбата за отмяна, подадена от Република Полша срещу решението на Комисията, с което се одобрява предложеното от германския регулаторен орган изменение на дерогационния режим за експлоатация на газопровода OPAL⁸⁷.

Газопровод OPAL представлява наземният участък на газопровода „Северен поток 1“, който пренася газ от Русия в Европа, като заобикаля „традиционните“ транзитни страни, каквито са Украйна, Полша и Словакия. През 2009 г. Комисията одобрява, поставяйки условия, решението на германския регулаторен орган за освобождаване на газопровода OPAL от правилата на Директива 2003/55⁸⁸ (впоследствие заменена с Директива 2009/73⁸⁹) относно достъпа на трети лица до добивни тръбопроводни мрежи и относно тарифните регулации. Тъй като Газпром така и не изпълнява едно от наложените от Комисията условия, то успява да експлоатира само 50 % от капацитета на газопровод OPAL от пускането му в действие през 2011 г.

През 2016 г. по искане на Газпром германският регулаторен орган уведомява Комисията за намерението си да измени някои разпоредби от предоставената през 2009 г. дерогация. По същество предвиденото изменение трябвало да позволи използването на пълният капацитет на газопровода OPAL, при условие че най-малко 50 % от този капацитет бъдат продавани на търг. Комисията одобрява изменението, като поставя определени условия. Това решение на Комисията позволява на Газпром да намали количествата газ, пренасяни през Украйна и Словакия, както и в крайна сметка тези, които преминават през Полша, поради което последната сезира Общия съд с жалба за отмяна на същото, като изтъква по-специално отслабване на нейната енергийна сигурност.

На първо място, Общият съд отхвърля като неотнормосимо основаниято за отмяна, изведено от нарушение на член 36, параграф 1, буква а) от Директива 2009/73. По силата на тази разпоредба междусистемните газопроводи при искане могат да бъдат освободени за определен период от време от разпоредбите на тази директива относно достъпа на трети лица до добивни тръбопроводни мрежи, ако бъдат изпълнени няколко условия. Повишаването на сигурността на доставките е сред тези условия, поради което Полша упреква Комисията, че е нарушила тази разпоредба. В това отношение Общият съд обаче отбелязва, че именно инвестицията в новите големи газови инфраструктури, тоест в конкретния случай изграждането на газопровода OPAL, е трябвало да отговаря на критерия за повишаване на сигурността на доставките. Следователно именно в първоначалното решение от 2009 г. Комисията е трябвало да се увери, че планираната инвестиция отговаря на този критерий. За сметка на това Комисията не е била длъжна да разгледа посочения критерий при приемането на обжалваното решение от 2016 г., с което само се одобрява изменение на условията, свързани с първоначалната

86| Дело C-848/19 Р, *Германия/Полша*.

87| Решение C(2016) 6950 окончателен на Комисията от 28 октомври 2016 година за изменение на условията за изключване на газопровода OPAL от обхвата на задължението за прилагане на правилата за достъп на трети лица и тарифните регулации съгласно Директива 2003/55.

88| Директива 2003/55/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и отменяне на Директива 98/30/ЕО (ОВ L 176, 2003 г., стр. 57; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 80).

89| Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и за отмяна на Директива 2003/55/ЕО (ОВ L 211, 2009 г., стр. 94).

дерогация. Всъщност, тъй като на този етап не се предвижда ново инвестиране, а предложеното от германския орган изменение на условията за експлоатация не изменя газопровода OPAL като инфраструктура, този въпрос не може през 2016 г. да получи отговор, различен от дадения пред 2009 г.

На второ място, Общият съд за първи път разглежда принципа на енергийна солидарност, прогласен в член 194, параграф 1 ДФЕС, който според Полша е нарушен. Най-напред той отбелязва, че като конкретен израз в областта на енергетиката на общия принцип на солидарност между държавите членки този принцип включва права и задължения както за Съюза, така и за държавите членки. Освен това Общият съд уточнява, че този принцип не се ограничава до задължения за предоставяне на взаимна помощ в извънредни ситуации на криза на доставките или на функциониране на вътрешния пазар на газ. Напротив, принципът на солидарност съдържа и общо задължение от страна на Съюза и на държавите членки при упражняването на съответните им компетенции да вземат предвид интересите на другите участници. В рамките на политиката на Съюза в областта на енергетиката това означава, че при упражняването на компетентностите си във връзка с тази политика Съюзът и държавите членки трябва да полагат усилия да не вземат мерки, които могат да засегнат интересите на Съюза и на другите държави членки в сферата на сигурността на доставките, икономическата и политическата жизнеспособност на Съюза и диверсификацията на източниците на снабдяването. При това положение в рамките на изпълнението на посочената политика институциите на Съюза и държавите членки са длъжни да вземат предвид интересите както на Съюза, така и на различните държави членки и да претеглят тези интереси в случай на конфликти.

Предвид този обхват на принципа на солидарност при приемането на обжалваното решение през 2016 г. Комисията е трябвало да прецени дали предложеното от германския регулаторен орган изменение на режима на експлоатация на газопровода OPAL може да засегне интересите на други държави членки в областта на енергетиката и при утвърдителен отговор да претегли тези интереси спрямо интереса, който посоченото изменение представлява за Федерална република Германия и евентуално за Съюза. В обжалваното решение обаче не е направена такава преценка, поради което Общият съд го отменя.

Х. Химикали (REACH)

На 20 септември 2019 г. в решение **BASF Grenzach/ECHA** (T-125/17, [EU:T:2019:638](#)), постановено от разширен състав, Общият съд за първи път се произнася по задачата и правомощията на апелативния съвет на Европейската агенция по химикалите (ЕЧА), и по-специално относно обхвата и интензивността на контрола, осъществяван от този съвет в рамките на подадена до него жалба срещу решение на ЕЧА, с което се иска допълнителна информация за оценката на веществото триклозан в приложение на Регламент № 1907/2006⁹⁰.

Дружеството жалбоподател, производител на триклозан, е единственият регистрант на това вещество по смисъла на този регламент. След приемането от ЕЧА на решение, с което се иска допълнителна информация от жалбоподателя, последният подава жалба пред апелативния съвет на тази агенция, която е частично отхвърлена. С жалбата си пред Общия съд жалбоподателят иска отмяна на решението

⁹⁰ Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 година относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията (ОВ L 396, 2006 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 60, стр. 3).

на апелативния съвет на ЕСНА, въз основа на правни основания, изведени от неспазването от страна на посочения съвет на неговата задача за контрол, тъй като той пропуснал да извърши „ново“ разглеждане на научните преценки, на които се основавало първоначалното решение на ЕСНА. Доводите на жалбоподателя не са уважени, поради което Общият съд отхвърля жалбата поради следните съображения.

На първо място, що се отнася до обхвата на задачата за контрол на апелативния съвет на ЕСНА, Общият съд отбелязва най-напред, че нито една от разпоредбите на Регламент № 1907/2006, нито тези на Регламент № 771/2008⁹¹ не предвижда изрично, че в рамките на жалба пред него срещу решение на ЕСНА, с което се иска допълнителна информация в контекста на оценяване на дадено вещество, апелативният съвет извършва разглеждане „de novo“, каквото жалбоподателят е предложил, т.е. разглеждане на въпроса дали към момента на произнасянето му по жалбата с оглед на всички релевантни правни елементи и факти, включително научни въпроси, може законно да бъде прието ново решение със същата разпоредителна част, както обжалваното пред него решение. Напротив, от разпоредбите на тези два регламента е видно, че в рамките на подобно обжалване апелативният съвет се ограничава до разглеждане дали изтъкнатите от жалбоподателя доводи са от естество да докажат наличието на грешка в обжалваното решение. Всъщност Общият съд констатира, че поради състезателния характер на производството пред апелативния съвет на ЕСНА, предвидено в общите процесуални правила на Регламент № 771/2008, предметът на това производство се определя от изтъкнатите от жалбоподателя основания в рамките на жалбата пред посочения съвет и следователно този вид жалби могат да имат за предмет само проверка дали представените от жалбоподателя елементи могат да докажат, че оспорваното пред него решение е опорочено от грешки.

Освен това Общият съд отбелязва, че от структурата на Регламент № 1907/2006 следва, че процесуалните правила, които се прилагат към ЕСНА, когато тя приема решение като първа инстанция, не са предназначени да се прилагат пряко към апелативния съвет. Поради това Общият съд приема, че апелативният съвет не е длъжен да извършва нова проверка, сравнима с тази на ЕСНА, когато тя се произнася като първа инстанция. Общият съд по-специално приема, че апелативният съвет не следва да повтаря научното разглеждане, извършено в първоначалното решение на ЕСНА, доколкото, от една страна, тази оценка, извършвана с оглед на принципа на предпазните мерки, трябва да бъде възложена само на научни експерти, и от друга страна, нито една разпоредба от Регламенти № 1907/2006 и № 771/2008 не предвижда такава нова научна оценка в рамките на производството по обжалване пред апелативния съвет.

На второ място, що се отнася до интензивността на контрола на апелативния съвет на ЕСНА, Общият съд приема, че за разлика от контрола, извършван от съда на Съюза, упражняваният от апелативния съвет контрол, който се отнася до много сложни научни факти, посочени в решение на ЕСНА, не би могъл да се сведе до проверка за наличието на явни грешки. Всъщност с оглед на съответните научни и правни квалификации на членовете на апелативния съвет на ЕСНА, същият разполага с необходимия експертен опит, за може сам да извърши оценки от този тип. Следователно именно на основание на правните и научните познания на членовете му посоченият съвет трябва да провери дали изтъкнатите от жалбоподателя доводи могат да докажат, че съображенията, на които се основава посоченото решение, са опорочени от грешки.

91| Регламент (ЕО) № 771/2008 на Комисията от 1 август 2008 година относно организационни и процедурни правила на Апелативния съвет на Европейската агенция по химикали (ОВ L 206, 2008 г., стр. 5).

В решение от 20 септември 2019 г., Германия/ЕСНА (Т-755/17, [EU:T:2019:647](#)), Общият съд се произнася по задачата и правомощията на апелативния съвет на Европейската агенция по химикалите (ЕСНА), и по-конкретно относно естеството и интензивността на контрола, осъществяван от този съвет в рамките на жалба, подадена пред него срещу решение на ЕСНА, с което се иска допълнителна информация за оценката на веществото бенпат в приложение на Регламент № 1907/2006.

След приемането от ЕСНА на решение, с което се иска допълнителна информация от дружествата, регистрирали бенпат в ЕСНА, последните подават жалба пред апелативния съвет на тази агенция, в резултат на която спорното решение е частично отменено. С жалбата си пред Общия съд Федерална република Германия иска отмяна на решението на апелативния съвет на ЕСНА, въз основа по същество на липсата на компетентност на посочения апелативен съвет да се произнася по правни основания, с които се цели да се докаже наличието на материалноправни грешки, опорочаващи решение на ЕСНА. Тъй като доводите на държавата членка жалбоподател не са приети, жалбата е частично отхвърлена от Общия съд, който приема, че апелативният съвет на ЕСНА е компетентен да разглежда такива основания.

На първо място, с оглед по-специално на назначаването на членовете на посочения апелативен съвет въз основа на техния практически опит и научни и правни познания, Общият съд припомня, че този съвет разполага с необходимите експертни познания, за да направи сам научни оценки, и че тази експертиза цели да гарантира извършването на балансирана оценка както на правните, така и на техническите аспекти. На второ място Общият съд отбелязва, че нито Регламент № 1907/2006, нито Регламент № 771/2008 предвиждат специални правила за обжалването на решенията за оценка на вещества.

На трето място Общият съд приема, че целите, които се преследват с възможността за подаване на жалба пред апелативния съвет срещу решение на ЕСНА, са аргумент в полза на подход, съгласно който този съвет е компетентен да разглежда основанията, целящи да докажат наличието на материалноправни грешки в подобно решение. Всъщност Общият съд приема, че тъй като интензитетът на контрола, извършван от апелативния съвет на ЕСНА, е по-голям от този на контрол, извършван от съда на Съюза, правомощията на посочения съвет не се свеждат до проверка дали са налице явни грешки, а се разпростират до проверката на техническите аспекти на решение, с което се иска допълнителна информация. Освен това ограничената компетентност на апелативния съвет на ЕСНА би довела до невъзможност за посочения съвет да изпълни своята функция, състояща се в намаляване на съдебните спорове пред съдилищата на Съюза, като същевременно гарантира правото на ефективни правни средства за защита, и би било в противоречие със съображенията, на които се основава въвеждането на правилата относно допускането на жалби по дела, които вече са разглеждани два пъти, а именно, на първо място, от посочения съвет, а след това от Общия съд⁹².

На четвърто и последно място, Общият съд приема, че ограничената компетентност на апелативния съвет на ЕСНА не би могла да гарантира ефективни правни средства за защита по смисъла на член 47, първа алинея от Хартата на основните права на Европейския съюз. След като припомня, че апелативният съвет се ограничава да разгледа в състезателно производство дали изтъкнатите пред него доводи могат да докажат наличието на грешка, опорочаваща спорното решение, Общият съд приема, че в случай на такава ограничена компетентност основанията, изведени от наличието на материалноправни грешки, опорочаващи решение на ЕСНА, не биха могли да бъдат надлежно изтъкнати в рамките на жалба за отмяна срещу решение на посочения съвет пред Общия съд. Освен това подходът на

92| Регламент (ЕС, Евратом) 2019/629 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 111, 2019 г., стр. 1).

ограничена компетентност на апелативния съвет би имал за последица подаването на ненужни жалби пред този съвет в смисъл, че жалбоподателят, който иска отмяна на решение на ЕСНА, единствено въз основа на основания, изведени от материалноправни грешки, опорочаващи това решение, би трябвало да сезира посочения съвет, въпреки че подобна жалба в подобна хипотеза ще бъде неминуемо обречена на отхвърляне.

XI. ДЪМПИНГ

С решение **Foshan Lihua Ceramic/Комисия** (Т-310/16, [EU:T:2019:170](#)), постановено на 20 март 2019 г., Общият съд отхвърля жалбата на Foshan Lihua Ceramic, китайски производител износител (наричан по-нататък „жалбоподателят“), за отмяна на решението на Комисията, с което се отхвърля искането му за статут на нов производител износител по отношение на окончателните антидъмпингови мерки, наложени върху вноса на керамични плочки с произход от Китайската народна република с Регламент за изпълнение (ЕС) № 917/2011⁹³ (наричан по-нататък „окончателният регламент“). На жалбоподателя, който не е участвал в административното производство по приемане на споменатия регламент, е наложена ставка на антидъмпингово мито, определена въз основа на най-големия дъмпингов марж, установен за представителен продукт на участвал в това производство производител износител. Комисията отхвърля искането за предоставяне на статут на нов производител износител, тъй като счита, че той не отговаря на условията за това.

Най-напред, Общият съд отбелязва, че член 11, параграф 5 от Регламент № 1225/2009⁹⁴ (наричан по-нататък „основният регламент“) — който с производствата за преразглеждане по член 11, параграфи 2—4 транспонира релевантните разпоредби от основния регламент, относими към производствата и провеждането на разследванията, като член 5, параграфи 10 и 11 и член 6, параграф 7 от същия регламент — не е приложим по отношение на разследване по член 3 от окончателния регламент.

По твърдението за нарушение на член 9.5 от Споразумението за прилагането на член VI от Общото споразумение по митата и търговията от 1994 г. (ГАТТ) (наричано по-нататък „Антидъмпинговото споразумение“)⁹⁵, Общият съд констатира, че макар текстът на член 11, параграф 4, първа, втора и трета алинея от основния регламент да е — като се изключи третото условие, свързано с осъществяването на износ след периода на първоначалното разследване — аналогичен на текста на член 9.5 от Антидъмпинговото споразумение, член 11, параграф 4 от основния регламент съдържа и четвърта алинея, съгласно която този член не се прилага, когато при първоначалното разследване институциите са използвали извадка. Целта на това изключение е процесуалното положение на новите производители износители да не бъде по-благоприятно от това на тези, които са оказали съдействие на първоначалното разследване, но не са включени в извадката. Антидъмпинговото споразумение не отчита това съображение. В този смисъл член 11, параграф 4, четвърта алинея от основния регламент е израз на

93| Регламент за изпълнение (ЕС) № 917/2011 на Съвета от 12 септември 2011 година за налагане на окончателно антидъмпингово мито и окончателно събиране на временното мито, наложено върху вноса на керамични плочки с произход от Китайската народна република (ОВ L 238, 2011 г., стр. 1).

94| Регламент (ЕО) № 1225/2009 на Съвета от 30 ноември 2009 година за защита срещу дъмпингов внос от страни, които не са членки на Европейската общност (ОВ L 343, 2009 г., стр. 51), последно изменен с Регламент (ЕС) № 37/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2014 година за изменение на някои регламенти, свързани с общата търговска политика, по отношение на процедурите за приемане на определени мерки (ОВ L 18, 2014 г., стр. 1).

95| Споразумение за прилагането на член VI на Общото споразумение за митата и търговията от 1994 г. (ГАТТ) (ОВ L 336, 1994 г., стр. 103), включено в приложение 1 А към Споразумението за създаване на Световната търговска организация (СТО) (ОВ L 336, 1994 г., стр. 3).

волята на законодателя на Съюза да приеме — що се отнася до условията за започване на преразглеждане за нови производители износители — специфичен за правния ред на Съюза подход, като посочената разпоредба не може следователно да се разглежда като мярка за осигуряване на изпълнението в правния ред на Съюза на задължение, поето в рамките на Световната търговска организация. От това следва, че член 9.5 от Антидъмпинговото споразумение няма директен ефект в правния ред на Съюза.

По-нататък, целите на разследването по член 3 от окончателния регламент са по-ограничени от тези на разследването по член 11, параграф 4 от основния регламент, поради което информирането на по-малък брой лица за започването на разследване по член 3 от окончателния регламент е обосновано. Всъщност, докато разследването по член 11, параграф 4 от основния регламент има за цел да установи не само дали въпросният оператор е нов производител износител, а и, ако това е така, индивидуалния му дъмпингов марж, то разследването по член 3 от окончателния регламент има за цел само да провери дали въпросният оператор е нов производител износител. В хода на това разследване последният трябва да докаже, че не е изнасял продукти с произход от Китай по член 1, параграф 1 от окончателния регламент през периода на първоначалното разследване, че не е свързан с износител или производител, обект на наложените с регламента мерки, и че действително е изнесъл разглежданите продукти или че е поел неотменимо договорно задължение да изнесе значително количество за Съюза след края на периода на първоначалното разследване. Тъй като тези условия се отнасят до положението на въпросния оператор, то очевидно именно той, а не някой друг, може да предостави необходимата информация.

Накрая, по отношение на доказателствената тежест и на стандарта на доказване Общият съд пояснява, че изискването тежестта на доказване да пада върху искащия да получи статут на нов производител износител, предвидено както в член 3 от окончателния регламент, така и в член 11, параграф 4 от основния регламент, само по себе си съвсем не е невъзможно да бъде изпълнено. Предоставянето на изчерпателна, съгласувана и проверяема информация и доказателства по-специално за всички продажби и за структурата на групата позволява на Комисията да изключи, ако случаят всъщност е такъв, че разглежданият продукт е бил изнасян за Съюза през периода на първоначалното разследване, и дори да заключи, че жалбоподателят не е свързан с нито един производител износител, обект на въпросните антидъмпингови мита.

В това отношение Комисията нито е длъжна да докаже, че жалбоподателят е изнасял разглеждания продукт за Съюза или че е свързан с предприятия, обект на въпросните антидъмпингови мита, нито е длъжна да представи доказателства в този смисъл. За да се отхвърли искане за такъв статут, е достатъчно по същество представените от въпросния икономически оператор доказателства да не са достатъчни, за да докажат твърденията му. С оглед обаче на ролята си в разследванията за предоставяне на статут на нов производител износител Комисията е длъжна да провери с всички средства, с които разполага, точността на представените от такъв икономически оператор твърдения и доказателства.

С решение *Stemcor London u Samac Steel Supplies/Комисия* (T-749/16, [EU:T:2019:310](#)) от 8 май 2019 г. Общият съд отхвърля жалбата за отмяна на Регламент 2016/1329 на Комисията⁹⁶ (наричан по-нататък „обжалваният регламент“), който предвижда събиране с обратна сила на окончателното антидъмпингово мито върху вноса на някои студеновалцувани плоски продукти от стомана с произход от Китайската народна република и Руската федерация.

⁹⁶ Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/1329 на Комисията от 29 юли 2016 година за налагане на окончателно антидъмпингово мито върху регистрирания внос на някои студеновалцувани плоски продукти от стомана с произход от Китайската народна република и Руската федерация (ОВ L 210, 2016 г., стр. 27).

В това решение Общият съд се произнася за първи път относно механизма по член 10, параграф 4 от основния антидъмпингов регламент⁹⁷, който позволява на Комисията да събира с обратна сила антидъмпингово мито върху продукти, въведени за целите на потреблението до 90 дни преди датата на прилагане на временни мерки (но не и преди датата на започване на разследване), при положение че въпросният внос е регистриран, че „за съответния продукт има данни за дъмпинг, осъществяван [в миналото през] продължителен период от време или [...] вносителят е знаел или е бил длъжен да знае за дъмпинга, като степен на съществуване и на твърдяна или действителна вреда“ (член 10, параграф 4, буква в) и че „в допълнение към нивото на внос, причинил вреда през разследвания период се наблюдава допълнително съществено нарастване на вноса, ко[е]то с оглед на [момента, в който се извършва същият], обема [му] и други фактори, е вероятно съществено да намали изравнителния ефект на окончателното антидъмпингово мито, което трябва да се приложи“ (член 10, параграф 4, буква г).

Жалбоподателите поддържат, на първо място, че Комисията е допуснала редица грешки при прилагането и тълкуването на условията, предвидени в член 10, параграф 4, буква в) от основния регламент, но Общият съд отхвърля предложеното тълкуване, че за да бъде изпълнено условието по член 10, параграф 4, буква в) от основния регламент, вносителите следва да знаят за „реален“, а не просто за „твърдян“ дъмпинг, и приема, че за да се гарантира полезното действие на тази разпоредба, думите „твърдяна“ или „действителна“ трябва да се считат за отнасящи се до степента както на дъмпинга, така и на вредата.

По-нататък Общият съд преценява, че в случая доказателствата в неупотребявания вариант на жалбата до Комисията и в известието за започване на разследване са достатъчни, за да се приеме, че от момента на започване на разследването вносителите, които са опитни търговци, са знаели за степента на твърдения дъмпинг по смисъла на член 10, параграф 4 от основния регламент.

Що се отнася до член 10, параграф 4, буква г) от основния регламент, Общият съд постановява, че меродавният период, към който се преценява дали е налице „допълнително съществено нарастване на вноса“, трябва да включва времето, изминало след публикуването на известието за започване на разследване, тъй като от този момент вносителите са знаели, че впоследствие е възможно да бъдат наложени с обратна сила мита върху регистрирания внос, и затова е можело да бъдат изкушени масирано да внасят съответните продукти в очакване на бъдещото налагане на тези мита.

По-нататък Общият съд уточнява, че за да се определи дали вносът като цяло може съществено да намали изравнителния ефект на окончателните мита и така да нанесе допълнителна вреда за промишлеността на Съюза, допълнителното съществено нарастване на вноса трябва да се преценява общо, без да се взема предвид индивидуалното и субективно положение на съответните вносители.

Освен това Общият съд приема, че дали нарастването е „съществено“, се определя за всеки отделен случай не само като се съпоставят месечните среднопретеглени стойности на вноса, осъществени в периода на разследване, и на вноса, осъществени в периода между известието за започване на разследване и налагането на временните мерки, но и като се вземат предвид и всички други имащи отношение съображения, и по-специално развитието на общото потребление на съответните продукти в Съюза, развитието на запасите и развитието на пазарните дялове.

97| Регламент (ЕС) 2016/1036 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 година за защита срещу дъмпингов внос от страни, които не са членки на Европейския съюз (ОВ L 176, 2016 г., стр. 21).

Затова Общият съд постановява, че Комисията правилно е заключила, че това допълнително съществено нарастване на вноса, с оглед на обема на същия, момента, в който е извършен, и други фактори, а именно спадът в цените и значителното увеличение на запасите, е оказало допълнително отрицателно въздействие върху цените и върху пазарния дял в Съюза на промишлеността на Съюза и поради това може съществено да намали изравнителния ефект на окончателното антидъмпингово мито.

С решението си от 3 декември 2019 г., *Yieh United Steel/Комисия* (Т-607/15, [EU:T:2019:831](#)), Общият съд отхвърля жалбата на Yieh United Steel Corp. за отмяна на Регламент за изпълнение 2015/1429 на Комисията за налагане на окончателно антидъмпингово мито върху вноса на студеновалцувани плоски продукти от неръждаеми стомани с произход от Китайската народна република и Тайван⁹⁸.

В основата на делото е антидъмпингово производство, водено от Комисията през 2014 г. и 2015 г., довело до налагането с обжалвания регламент на антидъмпингово мито от 6,8 % върху вноса на студеновалцувани плоски продукти от неръждаеми стомани. Жалбоподателят е дружество, установено в Тайван, осъществяващо дейност по производство и дистрибуция на продуктите, във връзка с които е наложено това антидъмпингово мито.

Жалбоподателят сезира Общия съд с искане за отмяна на Регламент за изпълнение 2015/1429, доколкото го засяга, позовавайки се по-конкретно на нарушение на член 2 от основния антидъмпингов регламент⁹⁹. Съгласно втория параграф на тази разпоредба „нормалната стойност“ на продуктите, във връзка с които е наложено антидъмпинговото мито, се определя в общия случай въз основа на продажбите на сходния продукт, предназначен за потребление на вътрешния пазар на страната износител. Съгласно първия параграф на този член нормалната стойност на продукта, за който се отнася антидъмпинговото мито, се основава обикновено на реално платената или подлежаща на плащане цена от независими купувачи в страната на износа при обичайни търговски условия.

В това отношение жалбоподателят оспорва отказа на Комисията да приспадне стойността на рециклирания скрап от разходите за производство на продукта, за който се отнася антидъмпинговото мито, при определянето на неговата нормална стойност. Освен това Комисията отказала неправилно да вземе предвид някои от продажбите му на независим клиент в страната износител, също дистрибутор на съответния продукт, които според жалбоподателя представляват продажби на вътрешния пазар, доколкото той не ги е предназначил за износ или не е знаел крайното им местоназначение. Вместо това Комисията отказала да вземе предвид тези продажби при определянето на нормалната стойност на съответния продукт, като се има предвид, че съгласно разследването са съществували обективни доказателства за това, че посочените продажби са били в действителност продажби за износ, някои от които освен това са били предмет на система от ориентирани за износ намаления.

Общият съд най-напред приема, че Комисията основателно е отхвърлила молбата за приспадане на стойността на рециклирания скрап от производствения разход на продукта, за който се отнася антидъмпинговото мито, поради това че не е могла да провери с точност дали фактите във връзка с производството и продажбата на съответния продукт са били правилно отразени в счетоводните регистри на жалбоподателя.

98| Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/1429 на Комисията от 26 август 2015 година за налагане на окончателно антидъмпингово мито върху вноса на студеновалцувани плоски продукти от неръждаеми стомани с произход от Китайската народна република и Тайван (ОВ L 224, 2015 г., стр. 10).

99| Регламент (ЕО) № 1225/2009 на Съвета от 30 ноември 2009 година за защита срещу дъмпингов внос от страни, които не са членки на Европейската общност (ОВ L 343, 2009 г., стр. 51 и поправка в ОВ L 7, 2010 г., стр. 22).

Що се отнася до искането да се вземат предвид продажбите на студеновалцувани плоски продукти от неръждаеми стомани на независим клиент в страната износител, Общият съд най-напред отбелязва, че макар да съществуват различия между текстовете на различни езици на член 2, параграф 2 от основния антидъмпингов регламент, голяма част от тези езикови версии се позовават на местоназначението на съответния продукт, без да се позовават на намерението на продавача относно местоназначението им към момента на продажбата.

По-нататък Общият съд, от една страна, подчертава, че член 2.1 от антидъмпинговото споразумение ГАТТ¹⁰⁰ използва и в трите си официални езикови версии съответно израза „destined for consumption“ на английски, „destiné à la consommation“ на френски и „destinado al consumo“ на испански език и от друга страна, припомня, че разпоредбите на основния антидъмпингов регламент следва да се тълкуват, доколкото е възможно в светлината на съответстващите разпоредби от антидъмпинговото споразумение.

Тълкуването, че не е необходимо да се изследва „намерение“ или „конкретно знание“ на продавача относно крайното местоназначение на съответния продукт, се потвърждава освен това от анализа на Общия съд на контекста на член 2 от основния антидъмпингов регламент.

Това тълкуване се подкрепя и от целта на антидъмпинговото разследване, която се състои в това да издирят обективни доказателства. В този контекст, да се постави изключването на продажбите на продукти, които са били изнесени, при определянето на нормалната стойност на съответния продукт, в зависимост от доказването на намерението на продавача, що се отнася до крайното местоназначение на съответния продукт, би означавало според Общия съд да се допусне при определянето на нормалната стойност да се вземат предвид цените на изнесени продукти, които могат да изкривят и компрометират правилното определяне на посочената нормална стойност.

Накрая Общият съд уточнява, че посоченото тълкуване е в съответствие и с принципите на предвидимост и на правна сигурност, тъй като прилагането на критерий, основан на намерението или на конкретното знание на продавача, би поставило съобразяването на продажната цена на изнесени продукти при определянето на нормалната стойност в зависимост от един субективен елемент, чието съществуване би могло да се окаже на практика несигурно или дори невъзможно да бъде установено.

Така Общият съд стига до извода, че жалбоподателят не е доказал в случая, че Комисията е допуснала явна грешка при прилагане на правото или при преценката на фактите, като е отказала да вземе предвид при определянето на нормалната стойност на продукта, за който се отнася антидъмпинговата процедура, продажбите на жалбоподателя на неговия независим клиент.

XII. Достъп до документите на институциите

През 2019 г. Общият съд има повод да внесе уточнения относно понятието за информация, отнасяща се до емисии в околната среда, изключението, свързано със защитата на документите, предназначени за вътрешно ползване и обхвата на общата презумпция за поверителност на документите в процедурите за контрол върху държавни помощи.

¹⁰⁰ Член VI от Общото споразумение по митата и търговията (ГАТТ) (1994) (ОВ L 336, 1994 г., стр. 103; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 10, стр. 112), съдържащо се в приложение 1А към Споразумението за създаване на Световната търговска организация (СТО) (ОВ L 336, 1994 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 10, стр. 5).

1. Понятие за информация, отнасяща се до емисии в околната среда

В решение *Tweeddale/ЕОБХ* (Т-716/14, [EU:T:2019:141](#)), постановено на 7 март 2019 г., Общият съд уважава жалбата по член 263 ДФЕС, с която г-н Tweedale иска частична отмяна на решението на Европейския орган за безопасност на храните (ЕОБХ) да му откаже на основание член 4, параграф 2 от Регламент № 1049/2001¹⁰¹ достъп до токсикологични изследвания във връзка с глифозата. ЕОБХ преценява, че не е налице по-висш обществен интерес, който да налага оповестяването на исканите изследвания, тъй като същите не представляват информация, която „се отнася до емисии в околната среда“ по смисъла на Регламент № 1367/2006¹⁰². Жалбоподателят твърди в частност нарушение на член 4, параграф 2 от Регламент № 1049/2001 и на член 6, параграф 1 от Регламент № 1367/2006, тъй като исканите изследвания можело да бъдат окачествени като информация, която „се отнася до емисии в околната среда“ по смисъла на последната разпоредба.

Най-напред, Общият съд припомня, че когато информацията в поискан от институция на Европейския съюз документ е такава, „която се отнася до емисии в околната среда“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Регламент № 1367/2006, тази институция не може да обоснове отказа си да оповести въпросния документ, като се позове на изключението по член 4, параграф 2, първо тире от Регламент № 1049/2001, свързано със защитата на търговските интереси на физическо или юридическо лице. В този смисъл Общият съд приема, че следователно въпросът е дали информацията в исканите изследвания е такава, „която се отнася до емисии в околната среда“ по смисъла на тази разпоредба.

Що се отнася до понятието за информация, „която се отнася до емисии в околната среда“, Общият съд приема, че то не може да се сведе само до информацията за емисиите, които са реално освободени в околната среда при прилагането на продукта за растителна защита или разглежданото активно вещество върху растенията или почвите, а обхваща и информацията за предвидимите емисии от продукта за растителна защита или разглежданото активно вещество в околната среда при нормални или реалистични условия на използване на този продукт или вещество, които съответстват на тези, за които е издадено разрешението за пускане на пазара на посочения продукт или вещество и които са налице в зоната, където този продукт или вещество е предназначен(о) да бъде използван(о).

В това отношение Общият съд постановява, че при нормалното му използване съдържащо се в продуктите за растителна защита активно вещество като глифозата е предназначено да бъде изпускано в околната среда поради самата му функция и предвидимите му емисии съответно не могат да се считат за чисто хипотетични, нито за просто предвидими емисии. Тъй като от 2002 г. глифозатът е разрешен в държавите членки и действително използван в продукти за растителна защита, емисиите му в околната среда следователно са реалност. Исканите изследвания съответно са за определяне на токсичността на активно вещество, което действително присъства в околната среда.

¹⁰¹ | Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 година относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията (ОВ L 145, 2001 г., стр. 43; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 3, стр. 76).

¹⁰² | Регламент (ЕО) № 1367/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 година относно прилагането на разпоредбите на Орхуската конвенция за достъп до информация, публично участие в процеса на вземане на решения и достъп до правосъдие по въпроси на околната среда към институциите и органите на Общността (ОВ L 264, стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 17, стр. 126).

По-нататък Общият съд подчертава, че съгласно практиката на Съда понятието за информация, „която се отнася до емисии в околната среда“, не се свежда до информацията, която дава възможност за оценяване на емисиите като такива, а обхваща и информацията за въздействието на тези емисии. В този смисъл Общият съд приема, че целта на исканите изследвания е да се определят граничните стойности, при които намиращият се в храните глифозат не създава в относително дългосрочен план риск за човешкото здраве, а оттам и различните стойности, отнасящи се до въздействието на емисиите на глифозат върху човешкото здраве. Според Общия съд обаче, за да могат дадени изследвания да се окачествят като информация, „която се отнася до емисии в околната среда“, от значение са не толкова условията за провеждането на тези изследвания, и в частност това дали те са извършени в лаборатория или не, а целта им.

Накрая, Общият съд преценява, че достъпът на жалбоподателя до исканите изследвания ще му позволи да разбере какъв е рискът за човешкото здраве при изпускания на глифозат в околната среда, и че следователно исканите изследвания трябва да се считат за информация, „която се отнася до емисии в околната среда“ по смисъла на член 6, параграф 1 от Регламент № 1367/2006.

2. Изключение, свързано със защитата на документите, предназначени за вътрешно ползване

По делото, по което е постановено решение от 12 март 2019 г., *De Masi u Varoufakis/ЕЦБ* (Т-798/17, обжалвано¹⁰³, [EU:T:2019:154](#)), Общият съд е сезиран с жалба за отмяна на решението на Европейската централна банка (ЕЦБ), с което на жалбоподателите г-н Fabio de Masi и г-н Yanis Varoufakis се отказва достъп до документ, озаглавен „Отговори на въпроси относно тълкуването на член 14.4 от Протокола за Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка“. Този документ съдържа отговор на външен консултант по правна консултация, която му е поискана от ЕЦБ относно правомощията на Управителния съвет на основание на посочения член 14.4. В документа се разглеждат по-специално забраните, ограниченията или условията, които този съвет може да наложи по отношение на упражняването на функции извън Европейската система на централните банки (ЕСЦБ) от националните централни банки, доколкото има опасност тези функции да са несъвместими с целите и задачите на ЕСЦБ. ЕЦБ отказва достъп до този документ въз основа, от една страна, на изключението, предвидено в член 4, параграф 2, второ тире от Решение 2004/258¹⁰⁴ относно защитата на правните становища, и от друга страна, на изключението, предвидено в член 4, параграф 3, първа алинея от същото решение относно документи, предназначени за вътрешно ползване.

Що се отнася до изключението, свързано със защитата на документите, предназначени за вътрешно ползване, Общият съд отбелязва разликите в текста на член 4, параграф 3, първа алинея от Решение 2004/258 и на член 4, параграф 3 от Регламент № 1049/2001. В това отношение Общият съд счита, че в рамките на изключението по член 4, параграф 3, първа алинея от Решение 2004/258 не се изисква доказване на сериозно засягане на процеса на вземане на решения. Освен това Общият съд приема, че общественият интерес, който е в основата на това изключение, се отнася до защитата, от една страна, на поле за размисъл в рамките на ЕЦБ, което позволява поверителен обмен на мнения

103| Дело C-342/19 P, *De Masi u Varoufakis/ЕЦБ*.

104| Решение 2004/258/ЕО на Европейската централна банка от 4 март 2004 година относно публичния достъп до документите на Европейската централна банка (ЕЦБ/2004/3) (ОВ L 80, 2004 г., стр. 42; Специално издание на български език, 2007 г., глава 10, том 5, стр. 229), изменено с решения 2011/342/ЕС на Европейската централна банка от 9 май 2011 г. (ЕЦБ/2011/6) (ОВ L 158, 2011 г., стр. 37) и (ЕС) 2015/529 на Европейската централна банка от 21 януари 2015 г. (ЕЦБ/2015/1) (ОВ L 84, 2015 г., стр. 64).

в рамките на органите на институцията за вземане на решения, като част от предварителни обсъждания и консултации, и от друга страна, на пространство за доверителен обмен на мнения между ЕЦБ и съответните национални органи. При това положение Общият съд счита, че ЕЦБ е имала основание да приеме, че разглежданият документ е документ, предназначен за вътрешно ползване по смисъла на член 4, параграф 3, първа алинея от Решение 2004/258, доколкото е счела, че този документ е предназначен да предоставя информация и подкрепа за обсъжданията на Управителния съвет в рамките на правомощията, предоставени му от член 14.4 от Протокола за Устава на ЕСЦБ и ЕЦБ.

Относно довода за наличието на по-висш обществен интерес, обосноваващ оповестяването на разглеждания документ, Общият съд приема, че такъв интерес не е доказан в конкретния случай. Общият съд подчертава, че във всички случаи интересът от получаването на достъп до документа в качеството му на документ, за който се твърди, че е подготвителен по отношение на споразумението за предоставянето на спешна помощ за осигуряване на ликвидност, не може да има предимство пред обществен интерес, който е в основата на изключението, предвидено в член 4, параграф 3, първа алинея от Решение 2004/258. Следователно за отказа си да предостави достъп до разглеждания документ ЕЦБ е имала основание да се позове на изключението от правото на достъп, предвидено в член 4, параграф 3, първа алинея от Решение 2004/258 относно документите, предназначени за вътрешно ползване.

3. Обхват на общата презумпция за доверителност на документите в процедурите за контрол върху държавни помощи

По делото, по което е постановено решение *Commune de Fessenheim и др./Комисия* (Т-751/17, [EU:T:2019:330](#)), обявено на 14 май 2019 г., Общият съд се произнася по въпроса как общата презумпция за доверителност на документите в процедурите за контрол върху държавни помощи се прилага към документите, разменени на етапа, предхождащ уведомлението.

В случая, на етапа, предхождащ уведомлението, френското правителство изпраща на Комисията протокола за обезщетяване на групата Électricité de France (EDF) поради затварянето на атомната централа Фесенхайм. След този етап Комисията издава оценка за съвместимостта на протокола с правото на Съюза относно държавните помощи.

На основание Регламент № 1049/2001 *Commune de Fessenheim* и други засегнати от затварянето на централата местни органи искат Комисията да им предостави оценката, с която приключил етапът, предхождащ уведомлението.

Комисията отказва да предостави достъп до този документ въз основа на изключението, свързано със защита на целите на дейностите по разследване, предвидено в член 4, параграф 2, трето тире от този регламент, като се позовава на общата презумпция за доверителност на документите в процедурите за контрол върху държавни помощи.

Общият съд отхвърля жалбата, подадена срещу решението на Комисията, и допуска прилагането на общата презумпция за доверителност на документите, разменени на етапа, предхождащ уведомлението, по две причини.

От една страна, контактите на етапа, предхождащ уведомлението, могат да бъдат последвани от предварително разглеждане, и дори от официална процедура по разследване на основание на

Регламент № 2015/1589¹⁰⁵. Ако обаче документите, разменени на етапа, предхождащ уведомлението, можеха да бъдат предоставяни на трети лица, уредената с този регламент презумпция за поверителност, приложима към документите, свързани с процедурата за контрол, не би била ефективна, тъй като би било възможно документите, за които се отнася, да са оповестени по-рано.

От друга страна, контактите на етапа, предхождащ уведомлението, трябва да се осъществяват в условията на доверие между Комисията и съответната държава членка. Ако Комисията е длъжна да даде достъп до чувствителна информация, предоставена от държавите членки по време на контактите на етапа, предхождащ уведомлението, тези държави може да не са склонни да я споделят, като се има предвид че тази готовност за сътрудничество е от съществено значение за успеха на въпросните контакти, които съгласно Кодекса на добрите практики имат за цел да подобрят качеството на уведомлението и така да позволят при възможно най-добрите условия да бъдат разработени начини за справяне със ситуации, които с оглед на правото на Европейския съюз относно държавните помощи, могат да породят проблеми.

XIII. Публична служба

1. Прекратяване на договора

В решение **RY/Комисия** (T-160/17, [EU:T:2019:1](#)), постановено на 10 януари 2019 г., Общият съд отменя решение на Комисията за разваляне, поради прекъсване на връзката на доверие, на договор за неопределено време на срочно нает служител поради нарушение на правото на този служител да бъде изслушан, закрепено в член 41, параграф 2, буква а) от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Заинтересованото лице, наето като срочно нает служител по член 2, буква в) от Условието за работа на другите служители на Европейския съюз (наричани по-нататък „УРДС“), е изпълнявало функциите си в кабинета на член на Комисията. Вследствие на решението на Комисията да развали договора му, заинтересованото лице сезира органа, оправомощен да сключва договори (наричан по-нататък „ООСД“), с жалба по административен ред срещу разглежданото решение на основание член 90, параграф 2 от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз, по-специално поради това че не е бил уведомен за мотивите, довели до прекратяване на договора му, и че не му е била дадена възможност да изложи становището си пред ООСД. Последният отхвърля посочената жалба по административен ред, като приема, че задължението за изслушване на заинтересованото лице преди уволнение не се налага в случай на срочно нает служител, назначен по силата на член 2, буква в) от УРДС, когато решението за прекратяване на договора е взето поради прекъсване на връзката на доверие.

Най-напред Общият съд приема, че специфичното естество на функциите, изпълнявани в рамките на кабинет на член на Комисията, и необходимостта от поддържане на отношения на взаимно доверие не биха могли да лишат съответния сътрудник от правото на изслушване преди приемането на решение за едностранно прекратяване на договора му поради прекъсване на връзката на доверие. Общият съд напомня, че правото на заинтересованото лице да бъде изслушано преди приемането

¹⁰⁵ | Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 248, 2015 г., стр. 9).

на всяко индивидуално решение, което го засяга неблагоприятно, е изрично предвидено в разпоредбите на член 41, параграф 2, буква а) от Хартата на основните права, която има същата юридическа сила като Договорите. Той добавя, че спазването на правото на изслушване се налага в още по-голяма степен що се отнася до прекратяване на договор за неопределено време на срочно нает служител, извършено по инициатива на администрацията, тъй като, колкото и да е оправдана, подобна мярка представлява акт с тежки последици за заинтересованото лице. Той уточнява, че след като на сътрудника му бъде дадена възможност да представи становището си, съответният член на Комисията би могъл да приеме, че връзката на доверие в крайна сметка не е прекъсната. Освен това, макар ООСД да не следва да заменя своята преценка с тази на засегнатия член на Комисията, що се отнася до действителното прекъсване на връзката на доверие, все пак този орган трябва най-напред да провери дали липсата или загубата на доверие е действително изтъкната, след което да се увери в точността на фактическите констатации, и накрая, да се увери, че с оглед на изтъкнатото основание искането за разваляне на договора не е опорочено от нарушение на основните права или още от злоупотреба с власт. В този контекст ООСД може по-специално да прецени, с оглед на направените от заинтересованото лице коментари, че конкретните обстоятелства налагат да се предвидят други мерки, различни от уволнение.

На последно място, Общият съд приема, че когато срочно наетият служител оспорва да е бил изслушан, ООСД следва да докаже, че на заинтересованото лице е била дадена възможност да представи становището си по намерението на Комисията да развали договора му, позовавайки се на прекъсването на връзката на доверие.

С решение **L/Парламент** (Т-59/17, [EU:T:2019:140](#)), постановено на 7 март 2019 г., Общият съд отменя решение на Парламента за прекратяване на договор на акредитиран парламентарен сътрудник (наричан по-нататък „АПС“) от европейски депутат поради прекъсване на връзките на доверие вследствие на упражняването от първия на външна дейност без предварително подаване на искане за разрешение. В това отношение Общият съд се произнася по въпроса доколко „доверието“, посочено в член 139, параграф 1, буква г) от Условието за работа на другите служители на Европейския съюз (наричани по-нататък „УРДС“), в основата на работните отношения между парламентарния сътрудник и европейския депутат, е могло да бъде разрушено по смисъла на посочената разпоредба, поради извършването на недекларирани външни дейности, когато от документите по преписката е видно, че посоченият депутат е бил в основата на посочените дейности.

Общият съд постановява, от една страна, че макар органът, оправомощен да сключва договорите за назначаване в Парламента (наричан по-нататък „ООСД“), да не следва да заменя със своята преценка тази на засегнатия член на Парламента, що се отнася до действителното прекъсване на връзката на доверие, ООСД трябва все пак да се увери, че изтъкнатият мотив почива на факти, които са от естество правдоподобно да го обосноват; и от друга страна, ако дадена институция, която реши да прекрати договор с АПС, се позове по-специално на загуба на доверие, която е в основата на решението за прекратяване, съдът е задължен да провери дали този мотив е правдоподобен.

Общият съд приема в конкретния случай, че въпросният европейски депутат не е могъл да не знае, че жалбоподателят е упражнявал юридическа професия успоредно със своите функции на АПС, като се има предвид, че както е видно от доказателствата по преписката, упражняването на такава професия е било в изпълнение на указания от негова страна и че европейският депутат е знаел, че тази дейност не е била декларирана в съответствие с член 126, параграф 1 от Правилника, доколкото посоченият депутат не е бил изслушван от ООСД във връзка с разглежданата външна дейност, както предвижда член 6, параграф 2 от Мерките за прилагане на дял VII от УРДС. Общият съд отбелязва впрочем, че европейският депутат не е могъл разумно да очаква разглежданата външна дейност предвид нейното естество да бъде предмет на официално искане за разрешение от Парламента. Всъщност става въпрос по-конкретно за подаване на молби за убежище в Русия и Швейцария, за да се даде възможност на

европейския депутат да се отклони от наказание лишаване от свобода, за представляване на депутата пред съдебни органи със същата цел и за подготовка на производства *ad hoc* в областта на правата на човека с цел да се изгради положителен образ на този депутат и по този начин да се затрудни неговото влизане в затвора след наказателно производство, проведено срещу него. От това Общият съд прави извода, че мотивът, изтъкнат от европейския депутат, за да обоснове решението за прекратяване, а именно прекъсването на връзките на доверие, не се явява правдоподобен и че следователно, като е уважил искането за прекратяване, формулирано от европейския депутат, ООСД е допуснал явна грешка в преценката.

2. Задължително пенсиониране

В решение **RV/Комисия** (T-167/17, [EU:T:2019:404](#)), постановено на 12 юни 2019 г., Общият съд уважава искането на бивше длъжностно лице за отмяна на решение на Комисията, с което то е задължено да ползва отпуск в интерес на службата в съответствие с член 42в от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз и същевременно автоматично е пенсионирано съобразно пета алинея от тази разпоредба.

Най-напред, Общият съд разглежда проблематиката относно определянето на приложното поле на член 42в от Правилника, независимо от обстоятелството че жалбоподателят не е изтъкнал основание, съдържащо тази проблематика. Общият съд обаче решава да го разгледа въз основа на две алтернативни съображения.

От една страна, като главен аспект Общият съд посочва, че определянето на приложното поле на член 42в от Правилника и прилагането му към длъжностно лице, което вече е достигнало „пенсионна възраст“, представлява необходима предпоставка за разглеждането на изтъкнатите от жалбоподателя оплаквания и че има правно задължение да разгледа тази проблематика, тъй като в противен случай би се оказал евентуално принуден да основе решението си на погрешни правни съображения. От друга страна, при условията на евентуалност Общият съд отбелязва, че във всички случаи основанието, изведено от несъобразяването с приложното поле на закона, е абсолютно основание за отмяна и той следва да го разгледа служебно. В това отношение Общият съд приема, че ако не разгледа служебно въпроса дали обжалваното решение е прието въз основа на норма, а именно на член 42в от Правилника, която не може да бъде приложена в конкретния случай, и ако впоследствие се произнесе по спора, с който е сезиран, като самият той приложи такава норма, той ще допусне явно неизпълнение на задължението си да упражни контрол за законосъобразност.

По същество, като тълкува буквално, систематично и телеологично член 42в от Правилника, Общият съд заключава, че тази разпоредба не може да се прилага към длъжностни лица, които подобно на жалбоподателя са достигнали „пенсионна възраст“ по смисъла на същата разпоредба.

3. Социална сигурност

С решението си **Wattiau/Парламент** (T-737/17, [EU:T:2019:273](#)), постановено на 30 април 2019 г., Общият съд отменя решение на Бюрото за разплащания в Люксембург по общата здравноосигурителна схема на Европейския съюз (ОЗОС), с което на жалбоподателя, бивше европейско длъжностно лице, понастоящем пенсионер и осигурено лице по ОЗОС, се възлага 15 % от медицинска фактура, изпратена от люксембургска болница за направени от него сеанси кислородна терапия в хипербарна камера. Жалбоподателят счита, че размерът на фактурите за въпросните услуги представлява свръхфактуриране по отношение на сумата, която би била фактурирана на осигурено лице по националната здравна

система. В подкрепа на исканията си за отмяна жалбоподателят прави възражение за незаконосъобразност на Споразумението, сключено през 1996 г. между, от една страна, Европейските общности и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), и от друга страна, Федерацията на люксембургските болници и Великото херцогство Люксембург, за определяне на тарифите за болничните грижи, получавани от осигурените лица по ОЗОС и по здравноосигурителната каса на ЕИБ (наричано по-нататък „Споразумението от 1996 г.“).

Най-напред Общият съд приема, че възражението за незаконосъобразност е допустимо. По-конкретно той приема, от една страна, че Споразумението от 1996 г. може не само да бъде приравнено на акт, приет от институциите на Съюза, по смисъла на член 277 ДФЕС, но и че то е акт с общо приложение. От друга страна, Споразумението от 1996 г. има пряка правна връзка с обжалваното решение. Всъщност една от съдържащите се в обжалваното решение суми произтича от тарифната таблица, която от своя страна е била изготвена в изпълнение на Споразумението от 1996 г. и е включена в приложение към него.

Що се отнася до основателността на възражението за незаконосъобразност, Общият съд приема, че разглежданата система на фактуриране представлява непряка дискриминация, основана на гражданството. В това отношение според Общият съд, на първо място, осигурените по ОЗОС лица се намират в положение, сходно с това на осигурените по Националната здравна каса на Люксембург, когато тези две категории осигурени лица получават едни и същи медицински грижи.

На второ място, Общият съд приема, че тарифите, прилагани за осигурените по ОЗОС лица, произтичащи от тарифната таблица, приета въз основа на Споразумението от 1996 г., са много по-високи от прилаганите спрямо осигурените лица по Националната здравна каса на Люксембург. Всъщност Споразумението от 1996 г. въвежда система за фактуриране, в съответствие с която осигурените по ОЗОС лица поемат както фиксираните, така и променливите разходи, свързани с разглежданото болнично лечение, докато осигурените лица по Националната здравна каса на Люксембург не поемат никакви разходи под формата на фактури за същото лечение.

На трето и последно място, Общият съд отбелязва, че в конкретния случай няма легитимна цел, която да обосновава разликата в третирането на бенефициерите по двете схеми за възстановяване на разходи за здравни грижи, както тя произтича от тарифната таблица, приложена към Споразумението от 1996 г.

4. Лица, подали сигнал за нередности

С решение **Rodriguez Prieto/Комисия** (Т-61/18, обжалвано¹⁰⁶, [EU:T:2019:217](#)), постановено на 4 април 2019 г., Общият съд отменя решението на Европейската комисия, с което е отхвърлено искане за съдействие, основано на член 24 от Правилника за длъжностните лица на Европейския съюз, като констатира нарушение на презумпцията за невиновност на ищеца.

От 1996 г. Евростат осигурява публичното разпространение на събираните статистически данни с помощта на Службата за публикации на Европейските общности и мрежа от пунктове за продажба. През 1998 г. ищецът, ръководител на отдел в Евростат, е поискал провеждането на вътрешен одит. След установяването на нередности, последвано от разследвания на Европейската служба за борба с измамите (OLAF), през 2003 г. Комисията предприема наказателно производство пред френските

106| Дело C-457/19 P, **Rodriguez Prieto/Комисия**.

органи, по което ищецът е изслушан като свидетел, а впоследствие — привлечен като обвиняем. Ищецът подава първо искане за съдействие на основание член 24 от Правилника, като изтъква положението си на лице, подаващо сигнал за нередност, и целящо поемането от Комисията на разностите за адвокат, които той е направил. Това искане е отхвърлено.

Тъй като френските юрисдикции постановяват определение за прекратяване на производството по отношение на всички лица, привлечени като обвиняеми, сред които ищецът, Комисията подава жалба, а впоследствие и касационна жалба, които са отхвърлени. Тогава ищецът подава второ искане за съдействие, с цел Комисията да поеме адвокатските хонорари, понесени от него пред френските юрисдикции. При условията на евентуалност той упреква Комисията, че в нарушение на член 22а от Правилника не му е признала статут на лице, подало сигнал за нередност, и му е отказала свързаната с този статут защита, и иска обезщетение за вреди. Отхвърлянето на тези искания от Комисията е обжалвано от ищеца пред Общия съд.

Що се отнася най-напред до приложимостта в конкретния случай на член 24 от Правилника, Общият съд припомня, че целта на тази разпоредба е длъжностните лица да получат защита от страна на институцията, в която работят, срещу действия на трети лица, а не срещу актове на самата институция. От една страна, действията на френските съдебни органи в случая са част от нормалния ход на наказателното производство, и не представляват *a priori* незаконосъобразни действия срещу него, годни да обосноват оказване на съдействие. От друга страна, член 24 от Правилника не е приложим в случая, защото в действителност ищецът иска съдействие от Комисията срещу действията на самата тази институция, с които тя е била в основата на наказателното производство и на продължаването на това производство.

По-нататък, що се отнася за твърдяното непризнаване на статута на ищеца на лице, подало сигнал за нередност, Общият съд припомня, че член 22а от Правилника, влязъл в сила на 1 май 2004 г., въвежда задължение в тежест на всички длъжностни лица да уведомяват относно факти, които могат да доведат до предположение за противозаконна дейност или сериозно неизпълнение на задълженията на длъжностните лица на Съюза. Общият съд отбелязва, че още преди тази дата всяко длъжностно лице, което по собствена инициатива подава сигнал до началника си за наличието на незаконосъобразни действия или неизпълнение на предвидени в Правилника задължения, които са му станали известни и които могат да засегнат финансовите интереси на Съюза, вече има право да се ползва от защитата на институцията срещу евентуални действия на отмъщение вследствие на това разкриване, както и да не търпи неблагоприятни последици от страна на посочената институция, при условие че е действало добросъвестно. Същевременно Общият съд приема, че тази защита не може да има за цел да предпази длъжностното лице от разследвания относно възможното му участие в нередностите, за които е подало сигнал. В най-добрия случай инициативата на длъжностното лице може, ако тези разследвания потвърдят участието му, да представлява смекчаващо обстоятелство в рамките на процедури по санкциониране. Така качеството на лице, подало сигнал за нередност, което ищецът претендира, не може да го предпази от процедури.

В този контекст въпросът е дали Комисията е действала незаконосъобразно, ставайки причина за продължаването на наказателното производство след постановяването на определението за прекратяване. След като припомня, че възможността за предявяване на права по съдебен ред и съдебният контрол, който това предполага, са израз на общ принцип на правото, и че фактът, че дадена институция предприема действие по съдебен ред, може да съставлява служебно нарушение само при изключителни обстоятелства, Общият съд прави извода, че в конкретния случай липсва такова нарушение, и поради това отхвърля иска за обезщетение за вредите, които ищецът твърди, че е претърпял вследствие на наказателното производство, водено срещу него в периода 2003—2016 г.

Накрая, след като припомня, че принципът на презумпцията за невиновност се прилага дори при липса на наказателно преследване, по отношение на длъжностното лице, обвинено в нарушение на предвидените в Правилника задължения, което е достатъчно тежко, за да бъде основание за разследване от OLAF, с оглед на което администрацията може да приеме всякакви мерки, евентуално строги, които се налагат, Общият съд констатира, че като е отхвърлила искането на ищеца за поемане на разноските му за защита, направени в рамките на френското наказателно производство, по същество с мотива, че продължава да е налице сблъсък на интереси с последния, независимо от оправдаването му в това наказателно производство, Комисията е нарушила правото на презумпцията за невиновност на ищеца.

5. Сигурност на персонала на Съюза

С решение *Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия* (Т-502/16, [EU:T:2019:795](#)), постановено на 20 ноември 2019 г., Общият съд уважава исквете за обезщетение, предявени от майката, брата и сестрата на г-н Alessandro Missir Mamachi di Lusignano (наричани по-нататък „ищите“), европейско длъжностно лице, убито в Рабат (Мароко).

Г-н Alessandro Missir Mamachi di Lusignano (наричан по-нататък „г-н Alessandro Missir“ или „починалото длъжностно лице“) и съпругата му са убити на 18 септември 2006 г. в Рабат (Мароко), където той е трябвало да встъпи в длъжността политически и дипломатически съветник в делегацията на Европейската комисия. Убийството е извършено в обзаведена къща, наета от делегацията за г-н Alessandro Missir, съпругата му и четирите им деца. Искът е подаден от ищите след решението на Общия съд от 7 декември 2017 г., *Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия* (Т-401/11 P-RENV-RX, [EU:T:2017:874](#)), в което Общият съд се произнася по исканията за обезщетение, подадени от бащата и децата на починалото длъжностно лице. В становищата си ищите считат, че макар вече постановените решения да са довели до обезщетяване на някои вреди, други вреди все пак следва тепърва да бъдат разгледани в настоящото производство, а именно неимуществените вреди, претърпени от майката, брата и сестрата на починалото длъжностно лице. Комисията възразява, че искането за поправяне на неимуществените вреди, претендирани от майката на починалото длъжностно лице, е недопустимо, тъй като е просрочено. Що се отнася до неимуществените вреди, претендирани от брата и сестрата на г-н Alessandro Missir, Комисията отговаря, че освен просрочието на исквете им, тези ищци не могли да се считат за лица, за които се прилага Правилникът за длъжностните лица на Европейския съюз (наричан по-нататък „Правилникът“).

В това отношение Общият съд е следвало да се произнесе, на първо място, относно процесуалната легитимация на братята и сестрите на починало длъжностно лице да предявят искове за обезщетение по пътя на член 270 ДФЕС. Общият съд отбелязва, че критерият, който определя използването на този процесуален път, е този за „лице, за което се прилага Правилникът“ (член 91, параграф 1 от Правилника). Член 73 от Правилника обаче предвижда, в случай на смърт на осигуреното длъжностно лице изплащане на гарантирани обезщетения на неговия съпруг и на децата му, ако има такива, а ако няма — на другите низходящи на длъжностното лице, ако такива не са налице — на възходящите на длъжностното лице, а при липса и на такива — на институцията. Комисията поддържа, че доколкото този член мълчи по отношение на роднините по съребрена линия, те нямат право на обезщетение за претърпените вреди. Тя допълва, че макар роднините по съребрена линия да са посочени в членове 40, 42б и 55а от Правилника, това е неотносимо към конкретния случай, тъй като тези членове не се прилагат за длъжностно лице, което е загубило живота си поради неизпълнение от страна на институцията на задължението ѝ за закрила. Общият съд отбелязва, че критерият за „лице, за което се прилага Правилникът“ не може да се счита за изпълнен само поради факта че ищецът е посочен на някакво основание в Правилника. Необходимо е посочването или да отразява релевантна връзка

между него и акта, който обжалва, или да отразява такава връзка между него и длъжностното лице, от засягането на интересите на което твърди, че е претърпял собствени вреди. Общият съд констатира, че такъв е случаят не само на възходящите, низходящите и съпруга на длъжностното лице, но и на неговите братя и сестри. Всъщност причината те да са сред лицата, за които се прилага Правилникът, независимо дали става въпрос за член 73 или за членове 40, 42б и 55а от този правилник, е именно защото волята на законодателя е била да отрази чрез конкретни разпоредби от Правилника близката им връзка с длъжностното лице. Поради това братята и сестрите трябва да се считат за „лица, за които се прилага Правилникът“ при преценката кое правно средство следва да се използва, за да се поиска поправяне на претърпените от тях неимуществени вреди поради смъртта на техния брат или сестра, длъжностно лице, за която те считат, че институцията е отговорна.

На второ място, Общият съд е следвало да се произнесе относно просрочието, на което се позовава Комисията, на исквете за обезщетение, подадени извън разумния срок, и на възражението на ищците, че това възражение за недопустимост е направено късно от Комисията. Общият съд отбелязва, че практиката на Съда, че спазването на давностния срок, предвиден в член 46, параграф 1 от Статута на Съда на Европейския съюз, не се разглежда служебно, се прилага *mutatis mutandis* и по отношение на погасителната давност, настъпила при изтичането на разумния срок, в който съгласно съдебната практика трябва да бъде направено искане за обезщетение, основано на Правилника. Следователно повдигнатото от Комисията възражение за недопустимост поради неспазването на разумен срок при подаването на искането за обезщетение не е абсолютна процесуална предпоставка, която Общият съд трябва да разгледа служебно. Поради това Общият съд приема възражението на ищците за късно повдигане на възражението за недопустимост и го отхвърля като неоснователно. Разглеждайки, по-нататък, възражението за недопустимост поради просрочие на исквете, той също го отхвърля, като уточнява, че макар петгодишният давностен срок, предвиден в член 46 от Статута на Съда на Европейския съюз по отношение на иск за извъндоговорна отговорност, да не намира приложение към споровете между Съюза и неговите служители, съгласно постоянната съдебна практика следва да се държи сметка за сравнението, предлагано от този срок, за да се прецени дали искането е направено в разумен срок.

На трето място, що се отнася до съществото на делото, следвайки принципите, приложени в решение ***Missir Mamachi di Lusignano и др./Комисия*** (T-401/11 P-RENV-RX), Общият съд уважава иска за обезщетение на неимуществените вреди, предявен от майката на починалото длъжностно лице. Колкото до исквете за обезщетение, предявени от братя и сестрата на починалото длъжностно лице, и елементите от фактическия състав на това обезщетение, а именно вина, причинно-следствена връзка и неимуществени вреди, Общият съд отбелязва, че отговорността на Комисията за убийството на г-н Alessandro Missir, установена с влязло в сила съдебно решение, и принципът на солидарната отговорност на Комисията за вредите, произтичащи от това убийство, са напълно приложими в настоящия случай. По отношение на неимуществените вреди, претърпени от братя и сестрата на починалото длъжностно лице, Общият съд отбелязва, че член 73 от Правилника, така както е тълкуван в съдебната практика, допуска братята и сестрите на починало длъжностно лице по вина на Съюза да могат евентуално да получат обезщетение за неимуществената вреда, претърпяна в резултат на тази смърт. При определянето на този въпрос в правото на Съюза Общият съд отбелязва, че от правото на държавите членки следва общ принцип, съгласно който при обстоятелства, подобни на тези в конкретния случай, националният съд признава дадено право на братята и сестрите на починалия работник да поискат при необходимост поправянето на неимуществените вреди, претърпени от тях в резултат на тази смърт.

XIV. Спорове за обезщетения

В решение *Printeos/Комисия* (Т-201/17, обжалвано¹⁰⁷, [EU:T:2019:81](#)), постановено на 12 февруари 2019 г., в рамките на иск за извъндоговорна отговорност, предявен на основание член 268 ДФЕС, Общият съд уважава искането на ищеца с предмет, като главно искане, обезщетение за вредите, претърпени от отказа на Европейската комисия да му изплати, след отмяната на решение, по силата на което той е осъден да заплати глоба за нарушение на член 101 ДФЕС, мораторни лихви върху главницата по възстановената глоба.

С Решение С(2014) 9295 окончателен от 10 декември 2014 година относно производство по член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за ЕИП (АТ.39780 — Пощенски пликове) (наричано по-нататък „решението от 10 декември 2014 г.“) Европейската комисия констатира, че ищецът, Printeos, е нарушил член 101 ДФЕС и член 53 от Споразумението за Европейско икономическо пространство (ЕИП), като е участвал в картел, сключен и осъществен на европейския пазар на стандартните пощенски пликове по каталог и на специално отпечатаните пощенски пликове. В резултат на това Комисията налага на ищеца съвместно и солидарно с някои от дъщерните му дружества глоба в размер на 4 729 000 EUR.

С жалба на основание член 263 ДФЕС, постъпила в секретариата на Общия съд на 20 февруари 2015 г., ищецът в настоящото производство поставя като главно искане частичната отмяна на решението от 10 декември 2014 г. На 9 март 2015 г. ищецът плаща условно наложената му с посоченото решение глоба. С решение от 13 декември 2016 г., *Printeos и др./Комисия*¹⁰⁸, Общият съд уважава искането за частична отмяна на решението от 10 декември 2014 г. В резултат на това Комисията възстановява на ищеца главницата по условно наложената му глоба, но на основание член 90, параграф 4, буква а), второ изречение от Делегиран регламент № 1268/2012 на Комисията¹⁰⁹ (наричан по-нататък „спорната разпоредба“) отказва да уважи искането му за плащане на съответните лихви върху размера на условно платената глоба, доколкото цялостният генериран приход от инвестициите ѝ във финансови активи е отрицателен. Въсъщност спорната разпоредба предвижда, че когато глобата е отменена или намалена, след изчерпване на всички правни средства за защита, недължимо събраните суми трябва да се възстановят на съответната трета страна с начислените лихви, като се уточнява, че в случаите, в които цялостният генериран приход от размера на условно платената глоба, инвестиран във финансови активи, е отрицателен за съответния период, се възстановява само номиналната стойност на въпросната недължимо събрана сума.

След като припомня условията за ангажиране на извъндоговорната отговорност на Съюза, Общият съд отбелязва, че ищецът се позовава по-специално на нарушение на член 266 ДФЕС, поради което съдът проверява дали е налице достатъчно съществено нарушение на тази разпоредба. Той постановява в случая, че член 266 ДФЕС е правна норма, която има за предмет да предостави права на частноправните субекти, тъй като предвижда абсолютно и безусловно задължение на институцията, чийто акт е бил отменен, да предприеме в интерес на ищеца, в полза на когото съдът е постановил отмяната на акта, необходимите мерки за изпълнение на съдебното решение за отмяна, на което съответства право на ищеца това задължение да бъде изцяло изпълнено. В хипотезата на отмяна на решение, с което

107| Дело С-301/19 Р, *Комисия/Printeos*.

108| Решение на Общия съд от 13 декември 2016 г., *Printeos и др./Комисия* (Т-95/15, EU:T:2016:722).

109| Делегиран регламент (ЕС) № 1268/2012 на Комисията от 29 октомври 2012 година относно правилата за прилагане на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (ОВ L 362, 2012 г., стр. 1).

се налага глоба, обаче съдебната практика е признала правото на ищеца да бъде възстановен в положението, в което се е намирал преди това решение, което означава по-специално възстановяването на недължимо платената главница поради отмяната на решението, както и плащането на мораторни лихви. Всъщност за разлика от плащането на компенсаторни лихви плащането на мораторни лихви представлява мярка за изпълнение на съдебно решение за отмяна по смисъла на член 266, първа алинея ДФЕС, тъй като цели да обезщети в предварително фиксиран размер този, който е бил лишен от възможността да разполага с вземането, и да подтикне длъжника да изпълни във възможно най-кратки срокове съдебното решение за отмяна (решение от 12 февруари 2015 г., *Комисия/IPK International*, C-336/13 P, [EU:C:2015:83](#), т. 29 и 30; определение от 21 март 2006 г., *Holcim (France)/Комисия*, T-86/03, непубликувано, [EU:T:2006:90](#), т. 30 и 31; решение от 10 октомври 2001 г., *Corus UK/Комисия*, T-171/99, [EU:T:2001:249](#), т. 50, 52 и 53).

Като подчертава по-нататък, че предвид правния ѝ контекст, ясният ѝ текст и при положение че изрично се позовава на средствата за защита, както и на отмяната на решение, с което се налага глоба, спорната разпоредба е предназначена да приложи предвидените в член 266, първа алинея ДФЕС изисквания, поради което трябва да се тълкува в светлината на последната разпоредба. Общият съд посочва по-специално, че Делегираният регламент № 1268/2012 на Комисията не уточнява думите „заедно с начислените лихви“, нито квалифицира тези лихви като „мораторни“ или „за забава“. Ето защо, като припомня, че задължението, което следва пряко от член 266, първа алинея ДФЕС, има за цел да обезщети в предварително фиксиран размер този, който е бил лишен от възможността да разполага с вземане, за да изпълни принципа *restitutio in integrum*, Общият съд констатира, че поради отмяната със задна дата на решението от 10 декември 2014 г. Комисията обезателно е изпаднала в забава по отношение на възстановяването на главницата по глобата от момента на условното плащане.

Общият съд прави извода, че Комисията е длъжна в приложение на член 266, първа алинея ДФЕС, на основание мерки за изпълнение на решение T-95/15, не само да възстанови главницата по глобата, но и да изплати мораторни лихви, за да обезщети в предварително фиксиран размер този, който е бил лишен от възможността да разполага с въпросната сума през референтния период, при това без да разполага с право на преценка в това отношение, като неспазването на абсолютно и безусловно задължение представлява достатъчно съществено нарушение на тази правна разпоредба, което може да ангажира извъндоговорната отговорност на Съюза.

От друга страна, Общият съд приема, че неспазването от страна на Комисията на задължението ѝ да начисли мораторни лихви на основание член 266, първа алинея ДФЕС представлява достатъчно пряка причинно-следствена връзка с претърпяната от ищеца вреда, като последната е равностойна на загубата на посочените мораторни лихви през референтния период, които представляват обезщетението в предварително фиксиран размер за невъзможността да се използва главницата по глобата през същия този период и съответстват на приложимия лихвен процент за рефинансиране на Европейската централна банка (ЕЦБ), увеличен с 2 процентни пункта, както настоява ищецът.

Ето защо Общият съд осъжда Европейския съюз, представляван от Комисията, да поправи претърпяната от ищеца вреда поради неплащането на сумата от 184 592,95 EUR, която му се дължи на основание на мораторни лихви, започнали да текат в периода от 9 март 2015 г. до 1 февруари 2017 г., увеличена с мораторни лихви, считано от обявяването на настоящото решение до плащане в пълен размер, по лихвен процент, фиксиран от ЕЦБ за нейните основни операции по рефинансиране, увеличен с 3,5 процентни пункта.

С решение *Steinhoff u др./ЕЦБ* (Т-107/17, обжалвано¹¹⁰, [EU:T:2019:353](#)), постановено на 23 май 2019 г., Общият съд отхвърля иск за обезщетение за вредите, които се твърди, че са претърпели частни кредитори вследствие на приемането на становище на Европейската централна банка (ЕЦБ) относно емитираните и гарантирани от Република Гърция ценни книжа¹¹¹.

На 2 февруари 2012 г. Република Гърция сезира ЕЦБ с искане за становище на основание член 127, параграф 4 ДФЕС във връзка с член 282, параграф 5 ДФЕС по гръцкия проектозакон № 4050/2012 относно въвеждането на правила за изменение на условията, приложими за търгуемите дългови инструменти, емитирани или гарантирани от гръцката държава, в рамките на споразуменията с техните притежатели, с цел реструктуриране на гръцкия държавен дълг, основано по-специално на прилагането на „клаузи за колективно действие“ (наричани по-нататък „ККД“). Тъй като ЕЦБ дава положително становище по проектозакона, гръцкият парламент го приема на 23 февруари 2012 г.

Съгласно механизма на ККД, целта на предложените промени в съответните дългови инструменти е тези промени да станат правно задължителни за всеки притежател на дългови инструменти, уредени от гръцкото право и емитирани преди 31 декември 2011 г., както са посочени в акта на Съвета на министрите за одобряване на поканите за участие на частните инвеститори (Private Sector Involvement, наричано по-нататък „УЧИ“), ако посочените промени бъдат одобрени от притежатели на ценни книжа, които заедно представляват най-малко две трети от номиналната стойност на посочените ценни книжа. Тъй като били достигнати кворумът и мнозинството, изисквани за планираната замяна, ценните книжа на всички притежатели на гръцки дългови инструменти, в това число онези, които се противопоставят на замяната, били заменени в приложение на Закон № 4050/2012 и съответно стойността им била намалена. Като притежатели на гръцки дългови инструменти ищците участват в реструктурирането на гръцкия държавен дълг, в съответствие с УЧИ и ККД, приложени на основание на Закон № 4050/2012, след като отхвърлили предложението за замяна на техните ценни книжа.

В своя иск ищците изтъкват, че ЕЦБ е отговорна за вредата, която твърдят, че са претърпели, тъй като в становището си тя не привлякла вниманието на Република Гърция върху факта, че предвиденото реструктуриране на гръцкия държавен дълг чрез задължителна замяна на облигационни дългови инструменти е неправомерно.

Що се отнася до извъндоговорната отговорност на ЕЦБ, Общият съд отбелязва, на първо място, че становищата на ЕЦБ не обвързват националните органи. Всъщност съгласно съображение 3 и член 4 от Решение 98/415¹¹² тези становища трябва само да бъдат взети предвид от националните органи и не засягат отговорностите им по въпросите, които са предмет на такива разпоредби. От това следва, че макар спазването на задължението за консултация с ЕЦБ да изисква възможност тя изложи надлежно своята гледна точка пред националните органи, то не може да ги принуди да се съобразят с тази гледна точка. На второ място, Общият съд констатира, че ЕЦБ има широко право на преценка при приемането на своите становища. Широкото право на преценка, с което разполага ЕЦБ, предполага, че само явното и грубо незачитане на пределите на това право може да ангажира нейната извъндоговорна

110| Дело C-571/19 P, *EMB Consulting u др./ЕЦБ*.

111| Становище на ЕЦБ от 17 февруари 2012 г. относно условията за ценните книжа, емитирани или гарантирани от гръцката държава (CON/2012/12).

112| Решение 98/415/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 година за консултирането на националните власти с Европейската централна банка по отношение на проектите за законодателни разпоредби (ОВ L 189, 1998 г., стр. 42; Специално издание на български език, 2007 г., глава 1, том 2, стр. 63).

отговорност. Следователно само достатъчно съществено нарушение на правна норма, с която се предоставят права на частноправните субекти, може да ангажира извъндоговорна отговорност на ЕЦБ.

В този контекст Общият съд постановява, че ищците неправилно твърдят, че ЕЦБ е допуснала незаконосъобразност, която може да ангажира извъндоговорната ѝ отговорност, когато в спорното становище не разкрила нарушението на принципа *pacta sunt servanda*, каквото представлявало приемането на Закон № 4050/2012 по отношение на тях. Всъщност записването от ищците на спорните дългови инструменти, емитирани и гарантирани от Република Гърция, създадо договорно правоотношение между тях и Република Гърция. Това договорно правоотношение не е уредено от принципа *pacta sunt servanda* по член 26 от Виенската конвенция за правото на договорите¹¹³. Съгласно член 1 от тази конвенция тя се прилага единствено към договорите между държави. Ето защо член 26 от Виенската конвенция за правото на договорите не е правна норма, която предоставя права на ищците.

Освен това Общият съд отбелязва, че адресати на становищата на ЕЦБ не са частноправни субекти и техният основен предмет не са договорните правоотношения между частноправен субект и държава членка в резултат на емитирането от нея на дългови инструменти. Всъщност съгласно член 2 от Решение 98/415 адресати на становищата на ЕЦБ са органите на държавите членки, които са длъжни да се консултират с нея, а не частноправни субекти. Следователно, когато, както е в случая, Република Гърция се е консултирала с ЕЦБ по проект на нормативна разпоредба, който се отнася до националните банки и правилата, приложими за финансови институции, доколкото те оказват значително въздействие върху стабилността на тези институции и на финансовите пазари, тя не е длъжна да се произнася по въпроса дали тази държава членка е спазила общия принцип на правото на договорите, *pacta sunt servanda*, що се отнася до притежателите на държавни дългови инструменти. Така компетентността на ЕЦБ да издава становища не предоставя на ищците право да искат от тази институция да разкрива нарушение на договорно право, което те имат спрямо Република Гърция в резултат от това, че са записали емитирани и гарантирани от нея гръцки дългови инструменти.

Ето защо Общият съд приема, че намалението на стойността на спорните дългови инструменти на ищците не представлява непропорционална мярка спрямо целта да се защити икономиката на Република Гърция и еврозоната срещу риска от спиране на плащанията от Република Гърция и от срыв на нейната икономика. Следователно ищците неправилно твърдят, че разглежданите мерки представляват нарушение на гарантираното в член 17, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз право на собственост.

Накрая Общият съд стига до извода, че няма нарушение на свободното движение на капитали по смисъла на член 63, параграф 1 ДФЕС, като приема, че в случая въведените със Закон № 4050/2012 мерки са оправдани от императивни съображения от общ интерес, доколкото довели до този закон обстоятелства са били наистина изключителни, тъй като без реструктурирането е била налице реална перспектива от неизпълнение, най-малкото селективно, от страна на Република Гърция в краткосрочен план. Освен това целта на разглежданите мерки е да гарантират стабилността на банковата система в еврозоната като цяло. По-нататък, ищците не са доказали, че разглежданите мерки не са пропорционални. Тези мерки позволяват да бъде възстановена стабилността на банковата система в еврозоната като цяло и не е установено, че надхвърлят необходимото за възстановяване на тази стабилност. По-конкретно, ако, както предлагат ищците, участието на частните кредитори в замяната на гръцки дългови инструменти бе извършено на чисто доброволна основа, това не би

113| Виенската конвенция за правото на договорите от 23 май 1969 г. (Recueil des traités des Nations unies, том 1155, стр. 331).

осигурило успеха на тази замяна. Всъщност, ако не бе гарантирано равно третиране на частните кредитори, малцина от тях биха приели тази замяна, предвид присъщия морален риск, а именно да понесат последиците от рисковете, поети от кредиторите, които не са участвали в замяната на гръцки дългови инструменти.

На последно място, според Общия съд ищците неправилно твърдят, че е налице незаконосъобразност, която ангажира отговорността на ЕЦБ спрямо тях, тъй като не разкрила нарушение на член 124 ДФЕС. Всъщност член 124 ДФЕС забранява всички необосновани от разумни съображения мерки, които предоставят по-специално на държавите членки привилегирован достъп до финансови институции, за да стимулира държавите членки да водят разумна бюджетна политика, като предотврати опасността паричното финансиране на публичните дефицити или привилегированият достъп на публичните органи до финансовите пазари да доведе до прекомерно задлъжняване или прекомерни дефицити на държавите членки. Закон № 4050/2012 обаче няма за цел да задълбочи задлъжнялостта на Република Гърция, а обратно, да я намали, предвид нейната прекомерност, като обезцени притежаваните от ищците ценни книжа. Освен това проектозаконът спомага за запазване както на гръцките публични финанси, така и за стабилността на финансовата система на еврозоната. Така или иначе член 124 ДФЕС няма за цел да защити ищците и не им предоставя права.

XV. Молби, разглеждани по реда на обезпечителното производство

С определение **Agrochem-Maks/Комисия** (Т-574/18 R, [EU:T:2019:25](#)), постановено на 21 януари 2019 г., председателят на Общия съд отхвърля подадената от дружество, осъществяващо дейността си на хърватския пазар на продукти за растителна защита, молба за допускане на обезпечение на основание членове 278 ДФЕС и 279 ДФЕС, с която иска спиране на изпълнението на Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1019 относно неподновяване на одобрението на активното вещество оксасулфурон¹¹⁴. Молбата за допускане на обезпечение е подадена във връзка с жалба за отмяна на посочения регламент за изпълнение. Дружеството по същество се позовава на сериозна и непоправима вреда поради опасността от отрицателно отражение върху оборота му, загуба на пазарен дял и намаляване на общата стойност на предприятието.

На първо място, относно неотложността и по-специално относно сериозността на вредата, изцяло от финансово естество, която се твърди че в случая е налице, председателят на Общия съд припомня, че от една страна, когато става въпрос за загуба, по-малка от 10 % от оборота на предприятията, осъществяващи дейност на строго регулирани пазари, финансовите затруднения, които има опасност те да понесат, не са от такова естество, че да изложат на опасност самото им съществуване, и от друга страна, когато става въпрос за загуба, представляваща почти две трети от оборота на тези предприятия, независимо че приема, че причинените им финансови затруднения могат да изложат на опасност съществуването им, все пак отбелязва, че в строго регламентиран отрасъл, като този на препаратите за растителна защита, в който често са необходими големи инвестиции и в който може да се наложи намесата на компетентните органи, когато възникне риск за общественото здраве, по причини, които невинаги могат да се предвидят от съответните предприятия, същите предприятия, освен ако не

¹¹⁴ Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/1019 на Комисията от 18 юли 2018 година относно неподновяването на одобрението на активното вещество оксасулфурон в съответствие с Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно пускането на пазара на продукти за растителна защита, и за изменение на Регламент за изпълнение (ЕС) № 540/2011 на Комисията (ОВ L 183, 2018 г., стр. 14).

искат самите те да понесат вредата в резултат на такава намеса, трябва да вземат мерки за преодоляване на последствията от нея чрез подходяща политика. Уточнява се, че при оценяване на тежестта на вредата съдията по обезпечителното производство не може да се ограничи до механичен и формален анализ само на релевантния оборот. Той трябва да вземе предвид и обстоятелствата, характерни за всеки отделен случай и към момента на вземане на решението си да ги свърже с причинената вреда, изразена в оборота. Според председателя на Общия съд това отхвърляне на механичния и формален анализ, посочено по-специално за да позволи на съда да прецени дали сериозността на твърдяната вреда може да се установи, въпреки че оборотът не превишава указателния праг от 10 %, трябва да се разбира и в смисъл, че задължава съда да провери дали с оглед на присъщите на делото обстоятелства независимо от превишаването на този праг, трябва да се приеме, че не е установена сериозна вреда.

Във връзка с това председателят на Общия съд най-напред отбелязва, че фактът, че лице е дистрибутор на дадено вещество, от една страна, означава, че не трябва да прави същите разходи, като тези, необходими за развитието на производствена дейност, и от друга страна, налага да се докаже липсата на жизнеспособни алтернативни разрешения.

След това председателят на Общия съд постановява, че фактът, че молителят осъществява дейността си на строго регламентиран пазар, му налага да се съобрази с неговата търговската стратегия. При тази преценка, без други данни относно евентуалните мерки, които дружеството е взело, за да не се окаже в потенциално рисково положение с оглед на естеството на въпросния пазар, превишаването на указателния праг от 10 % сам по себе си не може да убеди съда по обезпечителното производство в сериозността на твърдяната вреда.

В този контекст, като се припомня, че позоваване на принципа на защита на оправданите правни очаквания може да се прави само в положение, което може да ги създаде, възникнало в резултат на действията на институцията, компетентна да вземе окончателното решение, се подчертава, че в рамките на производство за подновяване на разрешението за продукт за растителна защита не би могло да съществува какъвто и да е принцип на защита на оправданите правни очаквания спрямо резултатите в междинния доклад, представен от държавата членка докладчик, тъй като този доклад е само междинен етап от една добре позната процедура и по никакъв начин не предопределя окончателното решение, което ще вземе Комисията.

На второ място, когато става въпрос за съпоставянето на интересите, и по-конкретно за довода на дружеството молител, че спорното активно вещество не представлява известен и доказан риск за общественото здраве, председателят на Общия съд отбелязва по-специално че дружеството молител не може да използва като убедителен аргумент факта, че в продължение на много години веществото е използвано напълно безопасно в Съюза, без някога да е било съобщено за какъвто и да е вреден за общественото здраве ефект. Наистина, в отрасъла на растителната защита нерядко науката се развива и така става повод за ново оценяване на веществата с оглед на новите научни познания и открития. Това е основанието за процедурите за подновяване на одобрение и причината за ограниченията във времето, прилагани за разрешенията за търговия. Поради това при съпоставянето на интересите прегледът на съда по обезпечителното производство трябва да е относно установените вече рискове, от една страна, и от друга страна, до тези, които не могат да се изключат. Освен това той не може да прави техническа оценка на научни данни, която би била извън неговата компетентност. Поради това доводите относно липсата на риск за общественото здраве, изложени за да се установи наличието на *fumus boni iuris*, спадат към контрола за законосъобразност на процедурата и не могат без други данни, освен ако не бъде установена явна грешка в преценката, да мотивират съда по обезпечителното производство при съпоставянето на интересите да приеме, че тези доводи трябва да имат предимство пред оспорваните преценки, които по принцип са резултат от внимателен и изчерпателен преглед. Това важи в още по-голяма степен, когато твърдяната вреда не е следствие, що се отнася до общественото здраве, от събрани научни данни, а точно от тяхната липса. Липсата

на информация обаче не позволява да се изключат рискове за общественото здраве, които трябва да бъдат взети предвид с оглед на другите засегнати интереси, като се вземе предвид, от една страна, че по принцип на изискванията във връзка със защитата на общественото здраве безспорно трябва да се отдаде по-голямо значение от това на икономическите съображения, и от друга страна, че наличието на императивни съображения за защита на общественото здраве може да обоснове ограничения дори със значителни отрицателни последици за някои икономически оператори.

В определение *Athanasiadou u Soulantikas/Комусия* (Т-762/18 R, [EU:T:2019:574](#)) постановено на 10 септември 2019 г. по молба за допускане на обезпечителни мерки, председателят на Общия съд отхвърля възражението за недопустимост, основано на твърдението, че не е подадена жалба в главно производство.

Г-жа Athanasiadou и г-н Soulantikas, които живеят в Гърция, учредяват гражданското дружество ECOSE. То сключва с Изпълнителната агенция за образование, аудиовизия и култура споразумение за безвъзмездно отпускане на средства за изпълнението на проект, озаглавен „Séniors en actions“. След одитен доклад, в който се препоръчва възстановяване на сумата от 59 696,98 EUR, Комисията приема решение за възстановяването от ECOSE на тази сума ведно с дължимите лихви (наричано по-нататък „обжалваното решение“). В съответствие с разпоредбите на гръцкия граждански процесуален кодекс Комисията връчва обжалваното решение и разпореждането за плащане, като използва услугите на съдебен изпълнител. На 30 октомври 2018 г. жалбоподателите подават възражение пред едноличен състав на Първоинстанционен съд Атина (Гърция). На 31 декември 2018 г. същите жалбоподатели подават до Общия съд молба на основание член 299 ДФЕС¹¹⁵ за спиране на принудителното изпълнение на решението. В становището си Комисията стига до извода, че молбата за допускане на обезпечителни мерки е недопустима, тъй като не е подадена жалба в главно производство за отмяна на обжалваното решение, което е в нарушение на членове 161 и 156¹¹⁶ от Процедурния правилник на Общия съд.

Първо, председателят на Общия съд припомня изключителната си компетентност да постанови спиране на принудителното изпълнение на обжалваното решение, тъй като компетентността на съответните национални юрисдикции се свежда до контрол относно правомерността на изпълнителните мерки¹¹⁷.

Второ, той отбелязва, че член 156 от Процедурния правилник предвижда различни процесуални режими в зависимост от правното основание на молбата за допускане на обезпечителни мерки. Така изискването по член 156, параграф 1 от посочения правилник — съгласно който, за да е допустима молбата за спиране на изпълнението на акт на институция, е необходимо предварително или

115| Съгласно член 299 ДФЕС актовете на Комисията, които налагат парично задължение за субекти, различни от държавите, имат изпълнителна сила. Принудителното изпълнение се урежда от разпоредбите на гражданскопроцесуалните норми, които са в сила в държавата членка, на чиято територия се осъществява. Изпълнителното основание се прилага към решението без допълнителен контрол освен за автентичност на акта, от страна на националния орган, определен за тази цел от правителството на всяка държава членка, и за който то уведомява Комисията и Съда на Европейския съюз. След изпълнението на тези формалности по молба на заинтересованата страна, тя може да пристъпи към принудително изпълнение, като сезира директно компетентната институция съгласно националното законодателство. Принудителното изпълнение може да бъде спряно само с решение на Съда на Европейския съюз. Независимо от това контролът относно правомерността на изпълнителните мерки е от компетентност на националните юрисдикции.

116| Член 156, параграф 1 от Процедурния правилник на Общия съд предвижда, че всяка молба за спиране на изпълнението на акт на институция по смисъла на членове 278 ДФЕС и 157 ДЕОАЕ е допустима само ако молителят е обжалвал този акт пред Общия съд.

117| Съгласно член 299 ДФЕС във връзка с член 256, параграф 1 ДФЕС, член 39, параграф 1 и член 53, параграф 1 от Статута на Съда на Европейския съюз.

едновременно с нея да е подадена жалба в главно производство срещу този акт — е изрично ограничено до молбите, подадени на основание членове 278 ДФЕС и 157 Евратом. Следователно това задължение не е непременно приложимо в конкретния случай.

Трето, председателят на Общия съд констатира, че изпълнението на такова задължение би лишило жалбоподателите от правото на ефективни правни средства за защита¹¹⁸. Всъщност при обстоятелствата в конкретния случай, за да се осигури на националните юрисдикции времето, което им е необходимо, за да упражнят компетентността си за контрол относно правомерността на изпълнителните мерки в съответствие с член 299, параграф 4 ДФЕС, трябва да е налице възможност да се поиска от съда на Съюза, който единствен има това право, евентуално да постанови спиране на принудителното изпълнение.

В тази хипотеза председателят на Общия съд подчертава, че като следствие от това, за да се докаже наличието на *fumus boni iuris*, трябва да се посочат основания, които са от компетентността на националния съд и изглеждат обосновани. Всъщност са негодни основания, свързани със законосъобразността на решението, освен ако не са повдигнати в рамките на искане, отправено на основание член 278 ДФЕС, което придружава жалба, подадена в главно производство в съответствие с член 263 ДФЕС, доколкото основателността на решение, което е изпълнително основание, може да бъде оспорвана само с жалба за отмяна по реда на тази разпоредба.

Председателят на Общия съд отбелязва, че в това отношение, без да е необходимо на този етап произнасяне по въпроса дали изглеждат обосновани, в случая някои от мотивите, които жалбоподателите изтъкват, за да покажат, че е изпълнено условието за *fumus boni iuris*, се отнасят именно до производството по принудително изпълнение в Гърция и до правомерността на изпълнителните мерки и следователно те действително са от компетентността на националния съд. Така целта на молбата за допускане на обезпечителни мерки е да позволи на националния съд да упражни правомощията си по член 299 ДФЕС.

Вследствие на това председателят на Общия съд стига до извода, че възражението за недопустимост, изведено от твърдението, че не е подадена жалба в главно производство, трябва да се отхвърли. Накрая, молбата за допускане на обезпечителни мерки е отхвърлена поради липса на неотложност.

---

¹¹⁸ | Правото на ефективни правни средства за защита е закрепено в член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз и гарантирано в член 6 Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г.

В | Дейност на секретариата на Общия съд през 2019 г.

от **Emmanuel Coulon**, секретар на Общия съд

На границата между две епохи 2019 г. беляза началото на нова ера за Общия съд и неговия секретариат.

Тази година ще остави следа в историята на Общия съд като годината, в която бе чествана тридесетата годишнина от встъпването в длъжност на първите му членове¹ и бе приключена реформата в организацията на съдебната власт на Европейския съюз, започната по нормативен ред на 16 декември 2015 г.². Тридесет години след встъпването в длъжност на първите дванадесет съдии и на секретаря Общият съд, който, считано от септември 2019 г., се състои юридически от по двама съдии от държава членка и се подпомага от секретар, стана международната юрисдикция, състояща се от най-голям брой съдии в света.

Тази мащабна промяна, мерките за изпълнение, предназначени да осигурят полезно действие на приетите от юрисдикцията решения и съдействието, оказано на председателството на Общия съд, за да се подготви идването на новите съдии и, от края на септември 2019 г., изпълнението на проектите, определени като приоритетни от председателя Van der Woude, несъмнено оказаха своето въздействие върху организацията и начина на функциониране на секретариата.

При това, приспособявайки се непрестанно към новия контекст и включвайки движението като параметър на функциониране, секретариатът изпълни задачите си за подпомагане на дейността по правораздаване и административната дейност с постоянство, методичност и ангажираност. С ясното съзнание за дълбокия смисъл на тези промени неговият персонал допринесе за този колективен успех. Той бе стабилна опора за юрисдикцията.

Въпреки поредицата от постоянни, бързи и многобройни промени секретариатът показва способност за работа със съдиите, персонала на кабинетите и общите служби на институцията за постигането на взаимно полезна ефикасност. Носител на истинска култура на службата, секретариатът бе многоезичен партньор на адвокатите и представителите, защитаващи интересите на страните по споровете, отнесени до съда на Съюза.

Отпуснатите му 72 предвидени в бюджета щатни бройки (55 асистенти и 17 администратори) бяха сведени до 69 щатни бройки през септември в рамките на преустройство, насочено към формиране на кабинетите на допълнителните съдии. Встъпването в длъжност на заместник-секретаря през май даде възможност за реорганизация на службата, станала спешна и необходима. Това е промяна, която трябва да се приветства.

Приносът на секретариата към правораздавателната дейност и управлението на юрисдикцията се изрази под различни форми.

1| Документите от колоквиума, състоял се на 25 септември 2019 г. по темата „Общият съд на Европейския съюз в ерата на цифровите технологии“ и филмът, който отдава почит на членовете основатели и на всички личности, които са поддържали дейността на тази юрисдикция от създаването ѝ, са достъпни на уебсайта на Съда на Европейския съюз.

2| Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 2015 г., стр. 14) и Регламент (ЕС, Евратом) 2016/1192 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2016 година за прехвърляне на Общия съд на компетентността да разглежда като първа инстанция спорове между Европейския съюз и неговите служители (ОВ L 200, 2016 г., стр. 137).

I. Принос към дейността по правораздаване

В съответствие с поверената му от Процедурния правилник на Общия съд задача за подпомагане на дейността по правораздаване секретариатът:

- осигури доброто протичане на производствата и надлежното водене на преписките,
- осигури комуникацията между процесуалните представители на страните и съдиите,
- подпомогна активно съдиите и техните сътрудници.

След относителен спад на броя на образуваните дела, наблюдаван през 2018 г., броят на новите дела отново нарасна с 939 подадени иски и жалби, без обаче да достига историческия до днес рекорд от 2016 г.

Броят на приключените дела остана на високо равнище, но отстъпва в сравнение с този от 2018 г. През 2019 г. са решени общо 874 дела срещу 1 009 за предходната година. Напускането на значителен брой съдии, несигурността, свързана с подновяването на мандата на няколко съдии, встъпването в длъжност на 14 съдии, пълното преобразуване на съставите, разпределянето на съдиите в съставите и преразпределянето на всички висящи дела (с изключение на тези на етапа на разискванията или по които е взето решение за произнасяне без провеждане на устна фаза на производството преди 26 септември 2019 г.) са фактори, които до голяма степен обясняват лекия статистически спад.

Към 31 декември 2019 г. броят на висящите дела възлизаше на 1 398.

Средната продължителност на производството бе под 17 месеца за делата, по които е постановено съдебно решение или определение, и под 20 месеца за категорията дела, по които е постановено съдебно решение.

а. Водене на преписките по делата

От количествена гледна точка дейността на секретариата на Общия съд, свързана с воденето на преписките по делата, запази същото си равнище като това от 2018 г.

Секретариатът вписа в регистъра 54 723 процесуални документа, съставени на 21 езика на производството (от предвидените в Процедурния правилник 24 езика на производството), обработи 939 иски и молби или жалби и 4 446 други писмени изявления, представени от страните по висящи производства, изпълни постановените от съдебни състави решения за извършване на процесуално-организационни действия или на действия по събиране на доказателства и изготви 1 699 съдебни известия за Официален вестник на Европейския съюз.

Макар да е очевидно, че не могат да бъдат представени всички данни, въз основа на които може да се оцени извършената работа от секретариата, посочването на някои от тях, и по-специално на някои статистически показатели, би било достатъчно, за да се придобие представа за обема на неговата дейност:

- представени бяха 9 734 процесуални документа, които включваха 288 молби за встъпване и 251 искания за поверително третиране по отношение на страни или спрямо обществеността,

- секретариатът изготви 11 024 информационни фиша (т.е. над 918 месечно) и те бяха съобщени (в електронна форма) на кабинетите на съдиите с оглед на нуждите по проучването на делата,
- бяха изпълнени стотици процесуално-организационни действия и десетки действия по събиране на доказателства, що се отнася по-специално до представянето на документи, за които страните са поискали поверително третиране.

Завеждането през годината на групи или поредици от дела в областите на приложимото към държавите право на конкуренцията (държавни помощи) и на институционалното право наложи съгласувано водене на преписките по делата както в секретариата, така и със съдебните състави, за разглеждането на исканията за продължаване на срокове, за съединяване, за встъпване, както и за вземането на решение по второто представяне на писмени изявления и евентуално за поверителното третиране на материалите по преписките по всяко от тези дела. Това съгласуване изисква известна организационна гъвкавост от страна на екипите на секретариата, която понякога трудно може да се съвмести с необходимостта от владение на езиците на производството, на които са заведени делата от тези групи или серии.

Освен това разглеждането на някои много чувствителни дела в областта на приложимото към предприятията право на конкуренцията наложи да се въведат механизми, предназначени да се запази възможно най-голяма поверителност на съдържащите се по тези дела данни и да се осигури сигурна комуникация в рамките на самата юрисдикция. Тези вътрешни процедури допълват процедурата за гарантиране на сигурността, приложима към сведенията или доказателствата, представени на основание член 105, параграф 1 или 2 от Процедурния правилник, тоест тези, които се отнасят до сигурността на Съюза или на една или няколко от неговите държави членки или до техните международни отношения³.

Освен това служебната дейност на секретариата бе осигурена от 11 администратори, отговарящи за воденето на преписките по делата⁴ при провеждането на 334 съвещания на състави и в хода на съдебни заседания за изслушване на устните състезания, проведени по 315 дела, като след приключването на всяко съвещание на състав или на всяко съдебно заседание за изслушване на устните състезания, освен подготовката на преписките, администраторите изготвяха протокол, представян на съдиите за одобрение.

Два показателя онагледяват средния обем на водените от секретариата преписки. От една страна, процесуалните документи, подадени в секретариата чрез приложението eCuria, стигнаха до 749 895 страници. От друга страна, към края на 2019 г. обемът на преписките, водени от секретариата по всички 1 398 разглеждани дела съответстваше на 636 линейни метра.

При изпълнение на задачите си секретариатът продължи да се ползва възможно най-успешно от влезлия в сила на 1 юли 2015 г. Процедурен правилник, по-специално в областта на интелектуалната собственост (промяната на езиковия режим и отмяната на втората размяна на писмени изявления са мерки, които допринесоха в голяма степен за намаляването на средната продължителност на производствата в тази област). Също така Общият съд приложи ефективно възможността за приключване на делата със съдебно решение, без да се провежда съдебно заседание, по-специално тъй като страните не са направили искане за провеждане на такова заседание (в 39 % от всички съдебни

3| През 2019 г. не бе представен нито един документ въз основа на тази правна уредба, регламентирана с Решение (ЕС) 2016/2387 на Общия съд от 14 септември 2016 година относно правилата за сигурност, приложими към сведенията или доказателствата, представени на основание член 105, параграф 1 или 2 от Процедурния правилник (ОВ L 355, 2016 г., стр. 18).

4| Като се вземе предвид движението на персонала във функционална група AD.

спорове и в 52 % от споровете в областта на интелектуалната собственост). Наред с отпадане на необходимостта от съставяне на кратък доклад за съдебното заседание непровеждането на съдебно заседание даде възможност най-вече за по-бързо приключване на делата със съдебно решение (средно за 15,1 месеца без провеждане на съдебно заседание, срещу 22,7 месеца при провеждане на такова заседание).

Освен това нарасна процентът от общия брой на преките производства, по които са образувани делата, приключили със съдебно решение без втора размяна на писмени изявления (22 % срещу 13 % през 2018 г.⁵).

В областта на публичната служба бе решено да не се провежда втора размяна в 22 % от делата (срещу 32 % през 2018 г.). Следва да се отбележи, че в същата област на два пъти опитите за доброволно уреждане на спорове по образувани през годината дела доведоха до успешен резултат.

Накрая, макар да е обезпокоителна констатацията, че по три от всеки пет жалби се наложи отстраняване на нередовности поради неспазване на изисквания за форма в областта на интелектуалната собственост, следва да бъде приветствано постоянното намаляване на процента на отстраняването на нередовности на искиви молби и жалби, що се отнася до преките производства, различни от производствата в областта на интелектуалната собственост (24 %).

Съвсем навременно секретариатът извлече полза от рационализираното обработване на документите⁶, което стана възможно посредством реформата, с която компютърното приложение eCuria се превърна в единствения начин за обмен на съдебни документи между представителите на страните и Общия съд, считано от 1 декември 2018 г.⁷. През 2019 г. се прояви голямата полза от тази рационализация⁸, тъй като тя даде възможност да се смекчат последиците от нарастващия брой искания, отправяни до секретариата, по-специално в контекста на увеличаването на броя на кабинетите на съдиите в юрисдикцията.

Секретариатът е длъжен да обработва в най-кратки срокове всички подадени процесуални документи и съдебните актове, приети от съдиите.

По обективни причини обаче обработването на някои документи трябва да има предимство пред други, например когато става въпрос за представяне на документи малко преди съдебното заседание за изслушване на устните състезания или за оттегляне на иск или жалба, докато делото вече е обявено

5] При изчислението на тези данни са изключени съдебните спорове относно правата върху интелектуална собственост, тъй като Процедурният правилник не предвижда възможност за втора размяна на писмени изявления по този вид дела.

6] Задължителният характер на eCuria позволи да се сложи край на използването на различни формати (цифров или на хартиен носител), на сканирането на документите, подадени на хартиен носител, а в случаите на подаване на документ на хартиен носител, предхождано от изпращане по факс — да се преустанови двойното въвеждане на данни в поддържаната от секретариата база данни по производствата, както и проверката за съответствието на документа, подаден на хартиен носител. Преодолени бяха и повтарящите се затруднения, срещани при получаването или връчването на документите по факс, по-специално в случаите на обемни документи.

7] Това се отнася за всички страни (ищци, жалбоподатели, ответници и встъпили страни) и всички видове производства. Все пак са предвидени някои изключения при спазване на принципа на достъп до съд (по-специално когато използването на eCuria се окаже технически невъзможно или когато молител иска правна помощ, но не се представлява от адвокат).

8] Въпреки че делът на подаваните чрез това приложение процесуални документи да не е 100 %, а 93 %, тъй като се използват средства, различни от eCuria, за подаването на молби за правна помощ, на документи, представяни в хода на съдебните заседания за изслушване на устните състезания, на приложения под формата на USB устройства или DVD със съдържание, което не може да бъде представено чрез eCuria, и за изпращането на писма на Съда, с които се съобщава за подаването на жалба или се представя съдебният акт, постановен в производството по обжалване.

за решаване. От своя страна обработването на процесуалните документи в спешните производства трябва да се осигури незабавно. Такъв е по-специално случаят с молбите за допускане на обезпечение, придружени с молба за междинно произнасяне (т.е. дори преди другата страна да е могла да представи становището си), при който се налага председателят да изрази становище в рамките на няколко часа след подаването на молбата. На няколко пъти през 2019 г. в изключително кратък промеждутък от време секретариатът осигури обработването на молбата за допускане на обезпечение и връчването, понякога в късните часове на деня, на определението, с което председателят се е произнесъл по нея.

6. Помощ за постигането на съгласуваност

В съответствие с приетите от Общия съд насоки приносят на секретариата към дейността по правораздаване е свързан и с насърчаване на съгласуваността на практиките по вземане на решения и на тълкуването на процесуалните правила. Поради това секретариатът предостави своите ресурси в изпълнение на тази цел.

На първо място, секретариатът оказва подкрепа за работата на кабинетите по делата до обявяването им за решаване под формата на действия *ex ante*. Преследваната цел е преди всичко да се даде възможност на председателя, на председателите на състави и на съдебните състави да разполагат с данни, които да им позволяват да се произнесат бързо въз основа на наличната полезна информация за тази цел.

Така при първия анализ на подадените до Общия съд искове и жалби секретариатът определя предмета, съответната материя и евентуалната свързаност с други дела, независимо от езика на производството, на който е подаден искът или жалбата. Тази дейност, която секретариатът си е поставил за цел да завършва в срок от десет работни дни, считано от подаването на исквата молба или жалбата, е насочена по-специално към това да се даде възможност на председателя на Общия съд да разпределя информирано делата. Също в този контекст секретариатът дава информация за молбите за разглеждане на дела по реда на бързото производство и исканията за разглеждане на дела с предимство, както и за исканията за запазване на анонимност. Освен това секретариатът посочва делата, които не са от компетентността на Общия съд или по които исковете или жалбите изглеждат явно недопустими.

При обработването на писмените изявления, представени по висящите дела, секретариатът ги съобщава на кабинетите на съдиите, като изпраща заедно с тях документ, в който се посочват възникналите процесуални въпроси и се съдържат предложения, понякога подробни, за по-нататъшния ход на производството.

В по-общ план сътрудничеството между представителите на секретариата и лицата, работещи в кабинетите на съдиите, е постоянно и се осъществява всеки ден. Участието на секретариата в административните събрания на съставите (съвещания на състави) благоприятства движението на информацията и позволява с необходимото познаване на данните от контекста да се осигури бързо изпълнение на приеманите от съдебните състави решения по процедурата.

На второ място, секретариатът организира разпределянето на наличната информация, като предоставя на разположение на юрисдикцията целенасочена документация. Информацията се актуализира редовно по процесуални теми, достъпът до определенията по процедурата се осигурява според план за класиране и всеки месец се посочва процесуалната практика на Общия съд, на Съда и на Европейския съд по правата на човека. Тези инструменти за анализ, наблюдение и информиране, както и тематичните резултати от дейността на секретариата се изготвят, за да се отговори на очакванията на юрисдикцията, която издигна съгласуваността на равнището на своите приоритети. Те спадат към механизмите за

предотвратяване и разкриване на различията в практиките по вземане на решения и в съдебната практика и по този начин допълват в определена област централната задача, поверена на заместник-председателя на Общия съд, а именно да развива център на дейност по трансверсален правен анализ, насочен към укрепване на съгласуваността и качеството на съдебната практика.

в. Превантивни действия, свързани с опасността от Брексит без споразумение

С грижата да подпомогне адвокатите, участващи в производствата пред Общия съд, и с желанието да бъдат изпълнени условията, за да се гарантира във всички случаи ефективна съдебна защита, секретариатът проведе превантивни действия, свързани с опасността Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия да напусне Съюза без подписване на споразумението за оттегляне.

Като се има предвид опасността barristers, solicitors и advocates от Обединеното кралство („адвокати от Обединеното кралство“) вече да не отговарят на условията, предвидени в член 19 от Протокола относно Статута на Съда на Европейския съюз⁹, за да могат да представляват надлежно страна пред Общия съд в случай на Брексит без споразумение за оттегляне, на два пъти бе проведена информационна кампания на вниманието на представителите на страните по висящите пред тази юрисдикция дела. С индивидуални писма секретарят привлече вниманието им върху процесуалните последици от излизането на Обединеното кралство от Съюза без подписване на споразумение за оттегляне и ги прикани да вземат подходящи мерки в интерес на защитата на техните клиенти.

Първото от посочените действия бе изпълнено своевременно преди 12 април 2019 г., скоро след като на 29 март 2019 г. Камарата на общините към Парламента на Обединеното кралство реши да отхвърли проекта на споразумение за оттегляне.

II. Действия, проведени в рамките на третия етап от реформата

а. Действия, свързани с напускане и встъпване в длъжност на безпрецедентен брой съдии

През март 2019 г. Общият съд прие малтийския съдия, назначен за приемник на съдията, назначен за съдия в Съда през октомври 2018 г.

9| Член 19, четвърта алинея от Протокола относно Статута на Съда на Европейския съюз предвижда, че „[с]амо адвокат, който има право да практикува пред съд на държава членка или на друга държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, може да представлява или да подпомага страна пред Съда“.

През септември 2019 г. в рамките на частичната промяна в състава на Общия съд, предвидена в член 254, втора алинея ДФЕС¹⁰, осем съдии преустановиха изпълнението на функциите си и седем съдии положиха клетва пред Съда. В един и същи ден седем съдии, назначени като допълнителни съдии в рамките на третия и последен етап от реформата, също положиха клетва пред Съда.

По този начин през 2019 г. Общият съд прие 15 нови съдии, 14 от които — на 26 септември 2019 г. Считано от тази дата, броят на съдиите в Общия съд се увеличи от 46 на 52¹¹.

В рамките на тези промени бяха приети редица мерки относно състава на юрисдикцията. Действията, съгласувани с кабинета на председателя и със секретаря (и част от неговите екипи), бяха извършени от общите служби на институцията, по-специално дирекция „Сграден фонд и сигурност“, дирекция „Човешки ресурси и управление на персонала“ и дирекция „Информационни технологии“.

Те се изразиха във:

- своевременно освобождаване на пространствата, необходими за създаването на помещения за новите съдии в Общия съд и за работещите в техните кабинети лица, както и на зала, в която всички членове (съдии и секретар) да могат да се събират за нуждите на работата на пленума, в съответствие с изложените от Общия съд потребности,
- управление на назначенията, преназначаването и прекратяването на договори с работещите в кабинетите лица (съдебни помощници и асистенти), подлежащи на одобряване от компетентните органи под формата на документация за предложения,
- осигуряване на компютърно и телефонно оборудване за новите кабинети и приспособяване на компютърните приложения, за да се вземе предвид промяната в броя на съставите и в начина им на формиране (преминаване към 60 съдебни състава, заседаващи с трима съдии, и към десет съдебни състава, заседаващи с петима съдии),
- приемане на нови съдии: за да им се даде възможност да придобият обща представа за функционирането на Общия съд, неговите процедури, компютърните му приложения (за обработката на преписките, документните изследвания и дейността на членовете) и мултимедийното му оборудване, правилата, които трябва да се спазват (по-специално тези за защитата на личните данни), и параметрите, които трябва да се вземат предвид (по-специално в областта на компютърната сигурност), добре целенасочени сесии, организирани от председателството на Общия съд, бяха осигурени от съдебни помощници, както и от длъжностни лица и служители в секретариата и в общите служби на институцията, последвани от организирана от секретаря програма по посрещане, при което представители на ръководството на институцията имаха възможност да представят дейността и приоритетите на ръководените от тях служби.

Освен това, тъй като третият етап от реформата се осъществи, без да се откриват предвидени в бюджета щатни бройки за кабинетите на съдиите, през цялата година се водиха задълбочени обсъждания, за да се реши по какъв начин да се формират кабинетите на съдиите, които са приемници

10| На 31 август 2019 г. изтече мандатът на 23-ма съдии. Следва да се отбележи, че за периода от 1 до 26 септември 2019 г. Общият съд прие решение за осъществяването на съдебната дейност (ОВ С 238, 2019 г., стр. 2).

11| Към 31 декември 2019 г. оставаха все още няколко държави членки да предложат кандидати за заемане на длъжността съдии.

на съдия, напуснал съда, и тези на допълнителни съдии. Възприетото от Общия съд решение позволи чрез последователен подход да се възстанови, считано от 1 януари 2020 г., функционалното равенство между кабинетите на всички съдии в Общия съд.

6. Мерки за организиране на юрисдикцията

На първо място, организацията на съда бе преосмислена с оглед на по-големия брой съдии. Броят на съставите на Общия съд се увеличи от девет на десет. Всеки състав вече се състои от петима съдии, без да се засяга възможността да се формират състави от шестима съдии, когато бъдат назначени всички съдии.

На второ място, за да се даде възможност за по-голямо разнообразие в рамките на съдебните състави, бе преразгледан начинът им на формиране. До 26 септември 2019 г. съставът от петима съдии се разделяше на два постоянни съдебни състава, председателствани от същия председател на състав. От 30 септември 2019 г. броят на съдебните състави бе увеличен чрез система за ротация на съдиите. По този начин състав от петима съдии позволява да се формират шест съдебни състава.

На трето място, начинът на формиране на големия състав, състоящ се от 15 съдии, бе изменен, за да се даде възможност на съдиите, които не са председатели на състави, да заседават в него при тяхното последователно преразпределяне. За разлика от начина на формиране, който предвиждаше участието на председателя, на заместник-председателя, на всички председатели на състави и на съдиите от състава, на който първоначално е възложено съответното дело, начинът на формиране, който е в сила от 26 септември 2019 г., предвижда участието на председателя, на заместник-председателя, на ограничен брой председатели на състави, на съдиите от състава, на който първоначално е възложено съответното дело, и на други съдии, избрани алтернативно в зависимост от ранга им според старшинството и ранга им според старшинството в обратна поредност.

На четвърто място, Общият съд реши да въведе известна специализация на съставите. Така от 30 септември 2019 г. четири състава разглеждат делата, свързани с публичната служба¹², и шест състава се произнасят по дела, свързани с интелектуалната собственост¹³. Останалите съдебни спорове се разпределят между всички състави.

В този контекст, като я приспособи, за да вземе предвид относителната специализация на съставите, Общият съд запази предвидената в процедурния му правилник система за разпределяне на делата, основаваща се на правилото за поредност, без да се засягат дерогациите, изведени от установяването на свързаност между някои дела (случаи, при които дела имат един и същ предмет, спадат към една и съща поредица или между тях има правно сходство) и от равномерното разпределяне на работата.

На пето място, Общият съд реши да засили участието на председателя и заместник-председателя в съдебната дейност. По причини, свързани с обхвата на тяхната отговорност, бе потвърдено, че председателят и заместник-председателят не упражняват в пълна степен функцията на съдии в съдебните състави. В замяна на това, считано от 27 септември 2019 г., председателят замества възпрепятстван да изпълнява функциите си съдия (преди това заместването се осигуряваше от

¹²| Става въпрос за исковете и жалбите, подадени на основание член 270 ДФЕС и евентуално на основание член 50а от Протокола относно Статута на Съда на Европейския съюз.

¹³| Става въпрос за жалбите, подадени срещу решенията на апелативните състави или отделенията по жалбите, съответно на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) и на Службата на Общността за сортовете растения (CPVO).

заместник-председателя). Освен това заместник-председателят, чиято първа отговорност остава да допринася за запазването на съгласуваността на съдебната практика, заседава в съдебните състави, разширени до петима съдии, по веднъж годишно във всеки състав.

Всички тези решения, приети в рамките на увеличаването на броя на съдиите в Общия съд, бяха предшествани от обсъждания и предложения, в които взеха участие секретарят и част от неговата служба. Всички те са публикувани в Официален вестник на Европейския съюз и са достъпни на уебсайта Curia¹⁴.

III. Други форми на подпомагане на Общия съд

Секретариатът, чрез секретаря на Общия съд и неговите представители, продължи да предоставя помощ на различни органи на юрисдикцията (по-специално на Пленума, на Съвета на председателите на състави и на комисията по въпросите на Процедурния правилник) и на други комисии и работни групи в зависимост от потребностите или от естеството на разглежданите теми (професионална етика, институционални въпроси или въпроси, свързани с информационните технологии).

Освен това бяха предприети действия, за да се осигури публикуването или разпространяването на актове, отнасящи се до Общия съд. На първо място, секретарят се погрижи за публикуването на Сборника със съдебна практика, за публикуването в Официален вестник на Европейския съюз на решенията, приети от юрисдикцията в съответствие с процесуалните правила, и за разпространяването в интернет на документи, отнасящи се до Общия съд. На уебсата Curia страницата „Производство“ на Общия съд бе изцяло актуализирана. На второ място, в съответствие с член 8, параграф 3, трета алинея от Кодекса за поведение на членовете и на бившите членове на Съда на Европейския съюз бяха предприети действия за разпространяване в уебсайта на институцията на информация за външните дейности на членовете, за които Общият съд е дал разрешение през 2018 г.

Впрочем именно в рамките на достъпа до съдебните актове по интернет секретарят, в качеството си на отговарящ за публикациите на Общия съд, бе сезиран с няколко искания за запазване на анонимност ex post от физически лица, които са имали качеството на страни пред Общия съд и са изразили желание тяхната самоличност да бъде заличена от съдебния акт на Общия съд или на Съда на публичната служба на Европейския съюз, който акт е станал обществено достъпен по интернет. Секретарят, определен като отговарящ за обработването на личните данни, съдържащи се в съдебните актове след приключване на делото, се произнесе по всяка от молбите, с които бе сезиран.

Без да се изключва възможността за провеждане на съдебно производство, в случай на оспорване на законосъобразността на решение, прието в това отношение от секретаря, Общият съд, съгласувано с направеното от Съда¹⁵, прие решение, предвиждащо срока, в който секретарят трябва да изрази становище и да въведе независим контрол по отношение на неговите решения от комитет, състоящ

14| Членове на големия състав (ОВ С 172, 2019 г., стр. 2); критерии за разпределяне на делата между съставите (ОВ С 372, 2019 г., стр. 2) и определяне на съдия, заместващ възпрепятстван да изпълнява функциите си съдия (ОВ С 263, 2019 г., стр. 2).

15| Решение на Съда от 1 октомври 2019 г. за въвеждане на вътрешен механизъм за контрол на обработването на лични данни в рамките на съдебните функции на Съда (ОВ С 383, 2019 г., стр. 2).

се от трима съдии¹⁶. По този начин Общият съд се съобрази с текста на член 8, параграф 3 от Хартата на основните права на Европейския съюз, съгласно който „[с]пазването на [...] правила[та в областта на защитата на личните данни] подлежи на контрол от независим орган“, и взе предвид факта, че контролните функции на Европейския надзорен орган по защита на данните не обхващат обработването на лични данни от Общия съд при изпълнение на съдебните му функции¹⁷.

IV. Административна дейност

Натовареността, свързана с управлението на юрисдикцията, значително се увеличи. Подготовката на заседанията на комисиите и на работните групи (изготвяне на дневен ред, преглед на преписките, съставяне на протоколи или на резюмета), които се провеждат редовно, и умножаването на административните теми, подлежащи на разглеждане в юрисдикция, състояща се от повече от 300 души към 31 декември 2019 г., са логично обяснение за този факт.

Освен това натовареността, свързана с управлението на службата, управлението на длъжностните лица и служителите на последната (процедури за назначаване, атестиране, упражняване на правата по Правилника), проследяването на развитието на компютърните приложения, координирането, документацията, информацията и комуникацията (включително цялостната преработка на уебсайта на секретариата на Общия съд), остана значителна.

В качеството си на административна служба секретариатът отговори и на различни други въпроси, отнесени към него. За съобразяване с нормативно предвидените изисквания, бяха предприети мерки за:

- защита на околната среда, като секретариатът продължи да предприема действия за повишаване на осведомеността, координирано с различни други административни звена в институцията и с кабинетите на съдиите, в рамките на системата EMAS — Eco-Management and Audit Scheme (Схема за екологично управление и одит)
- привеждане в действие на правилата, произтичащи от Финансовия регламент¹⁸,
- съобразяване с Регламента относно обработването на лични данни от всички институции, органи, служби и агенции на Съюза¹⁹,
- пълно прилагане на механизма за защита на изключително чувствителна информация в случаите, определени от председателя на Общия съд.

16| Решение на Общия съд от 16 октомври 2019 година за въвеждане на вътрешен механизъм за контрол на обработването на лични данни в рамките на съдебните функции на Общия съд (ОВ С 383, 2019 г. стр. 4).

17| Вж. член 57, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО (ОВ L 295, 2018 г. стр. 39).

18| Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ L 193, 2018 г., стр. 1).

19| Регламент 2018/1725, посочен по-горе.

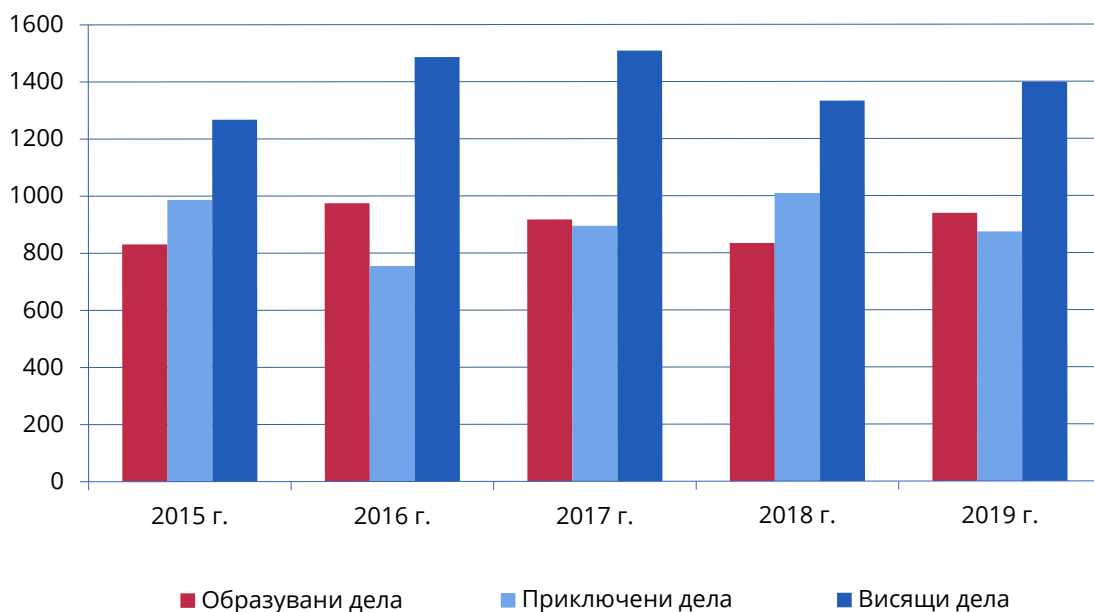
Накрая, секретариатът мобилизира ресурси, за да подпомогне дирекция „Информационни технологии“ при изготвянето на спецификацията за информационен проект с институционален характер (проект за въвеждане на интегрирана система за управление на делата).

Привеждането в съответствие на документацията и процедурите в рамките на секретариата, както и участието на длъжностните лица и служителите в областта на околната среда, защитата на личните данни и информационните технологии са сред задачите, които трябваше да бъдат съвместени с приноса към дейността по правораздаване. По този начин, съобразявайки се с изискването за все по-голяма рационализация с необходимата за нея гъвкавост и приспособимост, секретариатът предостави своите ресурси в зависимост от действителните нужди и приоритети на Общия съд, както и от нормативно предвидените задължения, които той следва да спазва в качеството си на административна служба.

Г | Съдебна статистика на Общия съд

I. Обща дейност на Общия съд — Образувани, приключени и висящи дела (2015—2019)	303
II. Образувани дела — Видове производства (2015—2019)	304
III. Образувани дела — Вид иск или жалба (2015—2019)	305
IV. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)	306
V. Приключени дела — Видове производства (2015—2019)	307
VI. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2019)	308
VII. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)	309
VIII. Приключени дела — Съдебен състав (2015—2019)	310
IX. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци (2015—2019)	311
X. Продължителност на производствата в месеци (2015—2019)	312
XI. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2015—2019)	313
XII. Висящи дела към 31 декември — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)	314
XIII. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2015—2019)	315
XIV. Други — Обезпечителни производства (2015—2019)	316
XV. Други — Бързи производства (2015—2019)	317
XVI. Други — Съдебни актове на Общия съд, срещу които е подадена жалба пред Съда (1990—2019)	318
XVII. Други — Разпределение на жалбите пред Съда според вида на производството (2015—2019)	319
XVIII. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2019)	320
XIX. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2015—2019)	321
XX. Други — Общо развитие (1989—2019)	322
XXI. Дейност на секретариата на Общия съд (2015—2019)	323
XXII. Начини на подаване на процесуални документи до Общия съд	324
XXIII. Страници, подадени чрез e-Curia (2015—2019) ¹	325
XXIV. Известия в Официален вестник на Европейския съюз (2015—2019)	326
XXV. Дела, разгледани в съдебно заседание (2015—2019)	327

**I. Обща дейност на Общия съд —
Образувани, приключени и висящи дела (2015—2019)^{1 2}**

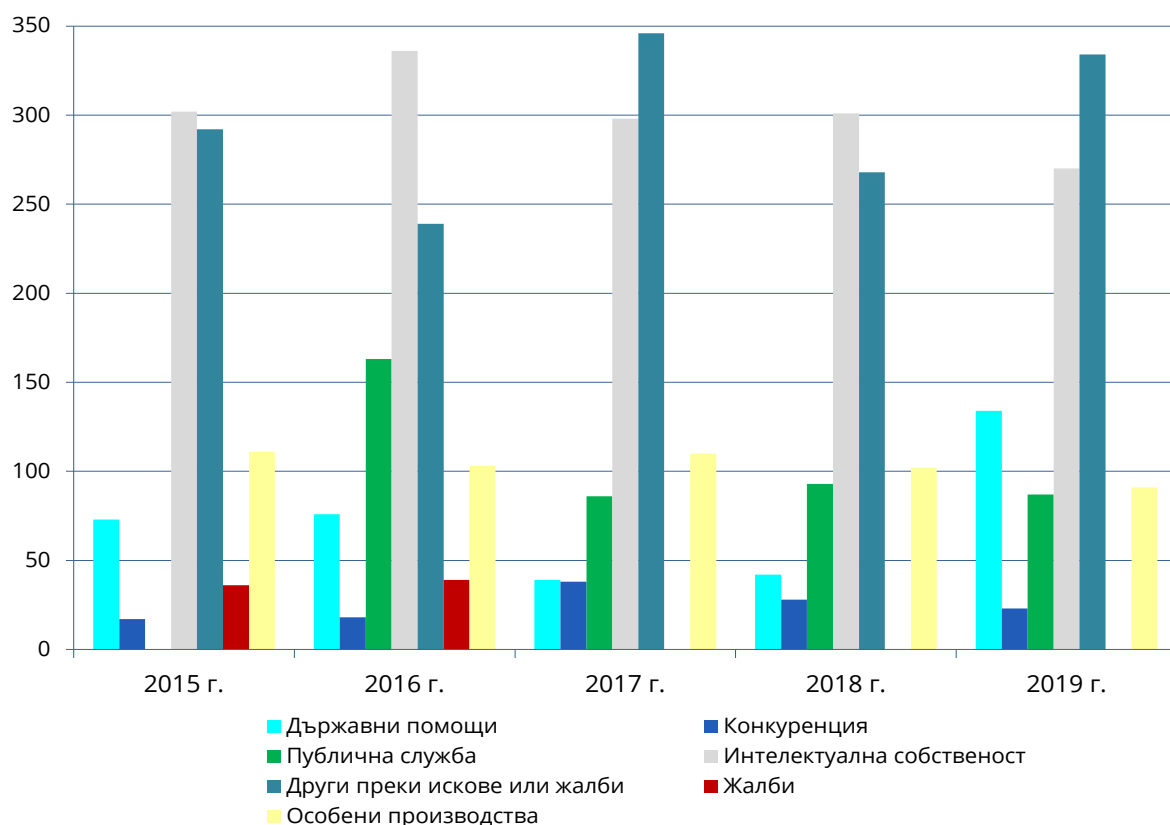
	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Образувани дела	831	974	917	834	939
Приключени дела	987	755	895	1009	874
Висящи дела	1267	1486	1508	1333	1398

1| Освен ако не е посочено друго, в настоящата таблица и в таблиците на следващите страници са взети предвид особените производства.

За „особени производства“ се считат свързаните с отмяна на съдебно решение, постановено в отсъствието на ответника (член 41 от Статута на Съда; член 166 от Процедурния правилник на Общия съд); отмяна на съдебен акт по молба на трето лице (член 42 от Статута на Съда; член 167 от Процедурния правилник на Общия съд); тълкуване (член 43 от Статута на Съда; член 168 от Процедурния правилник на Общия съд); отмяна на влязъл в сила съдебен акт (член 44 от Статута на Съда; член 169 от Процедурния правилник на Общия съд); правна помощ (член 148 от Процедурния правилник на Общия съд); поправка (член 164 от Процедурния правилник на Общия съд); пропуск при произнасяне (член 165 от Процедурния правилник на Общия съд) и спор относно подлежащите на възстановяване съдебни разноски (член 170 от Процедурния правилник на Общия съд).

2| Освен ако не е посочено друго, в настоящата таблица и в таблиците на следващите страници не са взети предвид обезпечителните производства.

II. Образувани дела — Видове производства (2015—2019)

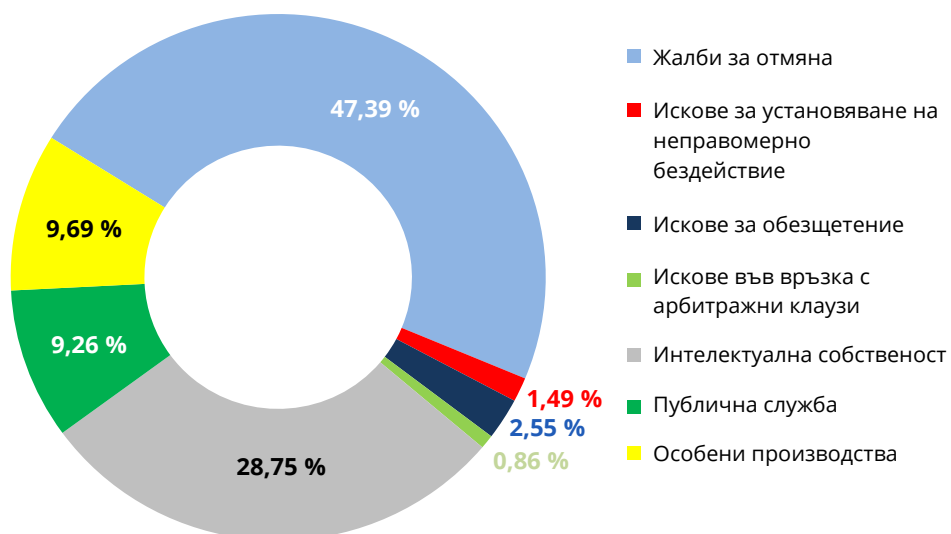

	2015 г.	2016 г. ¹	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Държавни помощи	73	76	39	42	134
Конкуренция	17	18	38	28	23
Публична служба		163	86	93	87
Интелектуална собственост	302	336	298	301	270
Други преки искиове или жалби	292	239	346	268	334
Жалби	36	39			
Особени производства	111	103	110	102	91
Общо	831	974	917	834	939

1| На 1 септември 2016 г. на Общия съд са прехвърлени 123 дела и 16 особени производства от областта на публичната служба.

III. Образувани дела — Вид иск или жалба (2015—2019)

2019 г.

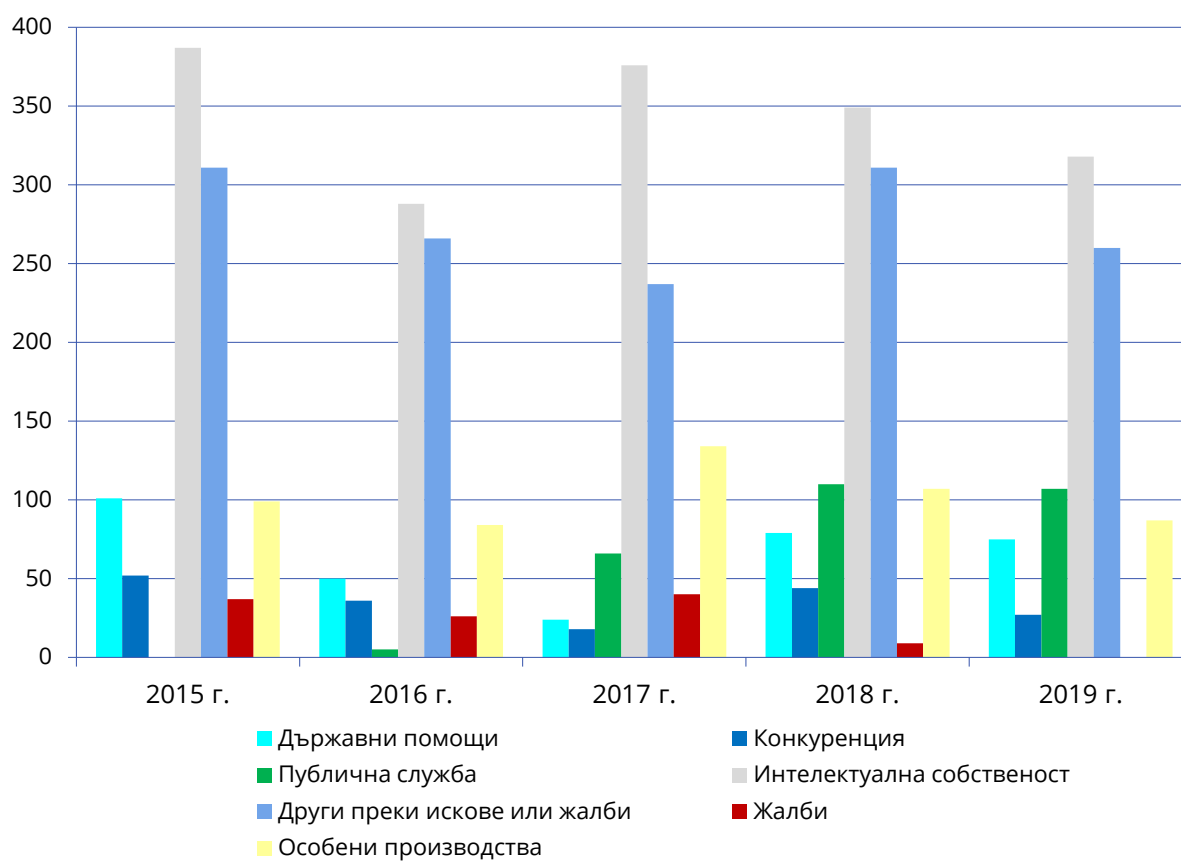

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Жалби за отмяна	332	297	371	288	445
Искове за установяване на неправомерно бездействие	5	7	8	14	14
Искове за обезщетение	30	19	23	29	24
Искове във връзка с арбитражни клаузи	15	10	21	7	8
Интелектуална собственост	302	336	298	301	270
Публична служба		163	86	93	87
Жалби	36	39			
Особени производства	111	103	110	102	91
Общо	831	974	917	834	939

IV. Образувани дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Арбитражна клауза	15	10	21	7	8
Външна дейност на Европейския съюз	1	2	2	2	6
Гражданство на Съюза					1
Данъчни въпроси	1	2	1	2	
Достъп до документи	48	19	25	21	17
Държавни помощи	73	76	39	42	134
Енергетика	3	4	8	1	8
Защита на потребителите	2	1		1	1
Земеделие	37	20	22	25	12
Икономическа и парична политика	3	23	98	27	24
Икономическо, социално и териториално сближаване	5	2	3		3
Институционално право	53	52	65	71	148
Интелектуална и индустриална собственост	303	336	298	301	270
Конкуренция	17	18	38	28	23
Култура		1			
Митнически съюз и Обща митническа тарифа		3	1		2
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	10	8	2	1	3
Образование, професионална квалификация, младеж и спорт	3	1		1	1
Обща външна политика и политика на сигурност		1			1
Обществени поръчки	23	9	19	15	10
Обществено здраве	2	6	5	9	5
Ограничителни мерки (външна дейност)	55	28	27	40	42
Околна среда	5	6	8	7	10
Политика в областта на рибарството		1	2	3	
Правен режим на предприятията	1				
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие		7		2	1
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	5	6	10	4	6
Сближаване на законодателствата	1	1	5	3	2
Свобода на установяване				1	
Свободно движение на капитали	2	1		1	
Свободно движение на стоки	2	1			
Свободно движение на хора	1	1	1	1	2
Свободно предоставяне на услуги		1			
Социална политика		1		1	1
Трансевропейски мрежи			2	1	1
Транспорт				1	1
Търговска политика	6	17	14	15	13
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	7	4	5	4	5
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	684	669	721	638	761
Правилник за длъжностните лица	36	202	86	94	87
Особени производства	111	103	110	102	91
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	831	974	917	834	939

V. Приключени дела — Видове производства (2015—2019)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Държавни помощи	101	50	24	79	75
Конкуренция	52	36	18	44	27
Публична служба		5	66	110	107
Интелектуална собственост	387	288	376	349	318
Други преки иски или жалби	311	266	237	311	260
Жалби	37	26	40	9	
Особени производства	99	84	134	107	87
Общо	987	755	895	1009	874

VI. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2019)

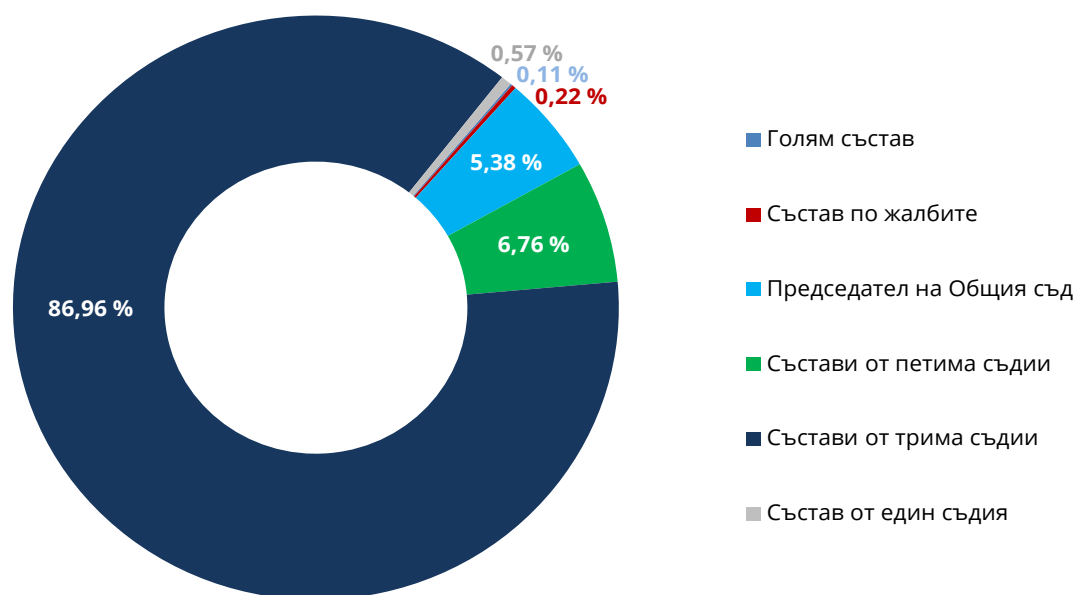
	Съдебни решения	Определения	Общо
Арбитражна клауза	13		13
Външна дейност на Европейския съюз	1	2	3
Гражданство на Съюза		1	1
Данъчни въпроси		2	2
Достъп до документи	10	7	17
Държавни помощи	50	25	75
Енергетика	3		3
Защита на потребителите		1	1
Земеделие	23	10	33
Икономическа и парична политика	7	6	13
Икономическо, социално и териториално сближаване	2		2
Институционално право	23	48	71
Интелектуална и индустриална собственост	260	58	318
Конкуренция	18	9	27
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	2	1	3
Обществени поръчки	13	4	17
Обществено здраве	3	4	7
Ограничителни мерки (външна дейност)	29	1	30
Околна среда		6	6
Правен режим на предприятията	1		1
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	9	1	10
Сближаване на законодателствата	2	2	4
Свобода на установяване		1	1
Свободно движение на капитали		1	1
Свободно движение на хора		1	1
Социална политика	1		1
Трансевропейски мрежи	1	1	2
Търговска политика	10	2	12
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	1	3	4
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	482	197	679
Правилник за длъжностните лица	71	37	108
Особени производства	1	86	87
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	554	320	874

VII. Приключени дела — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)
(Съдебни решения и определения)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Арбитражна клауза	2	17	17	7	13
Външна дейност на Европейския съюз	2		4	2	3
Гражданство на Съюза					1
Данъчни въпроси	1		3		2
Достъп до документи	21	13	14	67	17
Държавни помощи	101	50	24	79	75
Енергетика	1	3	3	6	3
Защита на потребителите	2	1	1	1	1
Земеделие	32	34	21	25	33
Икономическа и парична политика	9	2	6	16	13
Икономическо, социално и териториално сближаване	6	1	12	4	2
Индустриална политика	2				
Институционално право	58	46	54	64	71
Интелектуална и индустриална собственост	388	288	376	349	318
Конкуренция	52	36	18	44	27
Култура		1	1		
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	4	3	5	1	
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	2	6	12	7	3
Образование, професионална квалификация, младеж и спорт		1		3	
Обща външна политика и политика на сигурност	1			1	
Обществени поръчки	22	20	16	20	17
Обществено здраве	15	3	3	5	7
Ограничителни мерки (външна дейност)	60	70	26	42	30
Околна среда	18	4	3	11	6
Политика в областта на рибарството	3	2	2	2	
Правен режим на предприятията	1				1
Присъединяване на нови държави	1				
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие			5	3	
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	9	8	4	4	10
Сближаване на законодателствата		1	2	1	4
Свобода на установяване	1				1
Свободно движение на капитали	2	1			1
Свободно движение на стоки	2	1			
Свободно движение на хора	1		2	1	1
Свободно предоставяне на услуги		1			
Социална политика		1		1	1
Трансевропейски мрежи		2		1	2
Транспорт	3			1	
Търговска политика	24	21	15	10	12
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	5	1	5	5	4
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	851	638	654	783	679
Правилник за длъжностните лица	37	33	107	119	108
Особени производства	99	84	134	107	87
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	987	755	895	1009	874

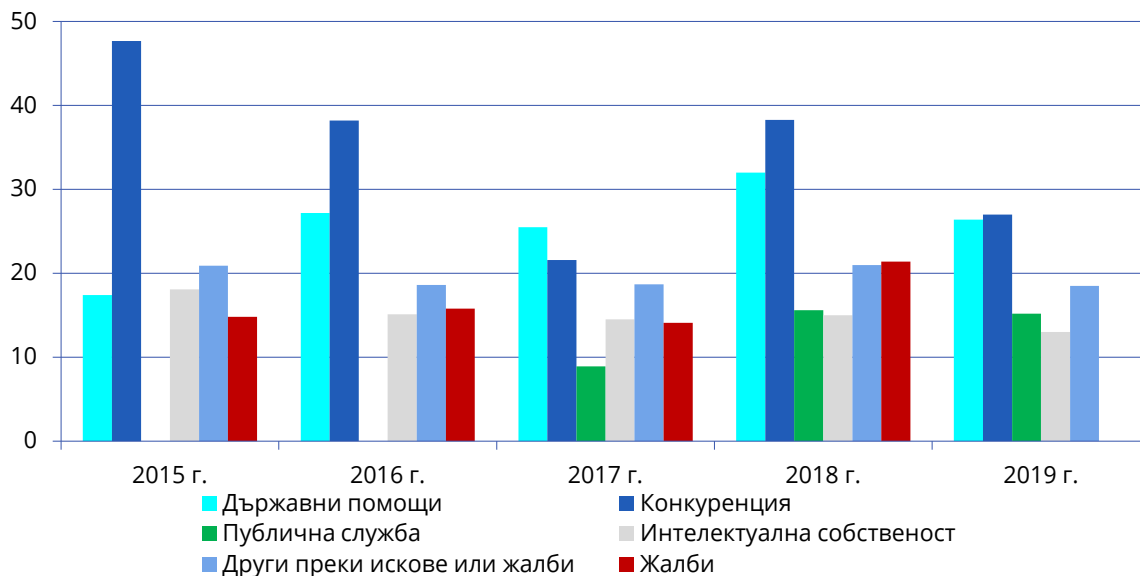
VIII. Приключени дела — Съдебен състав (2015—2019)

2019 г.

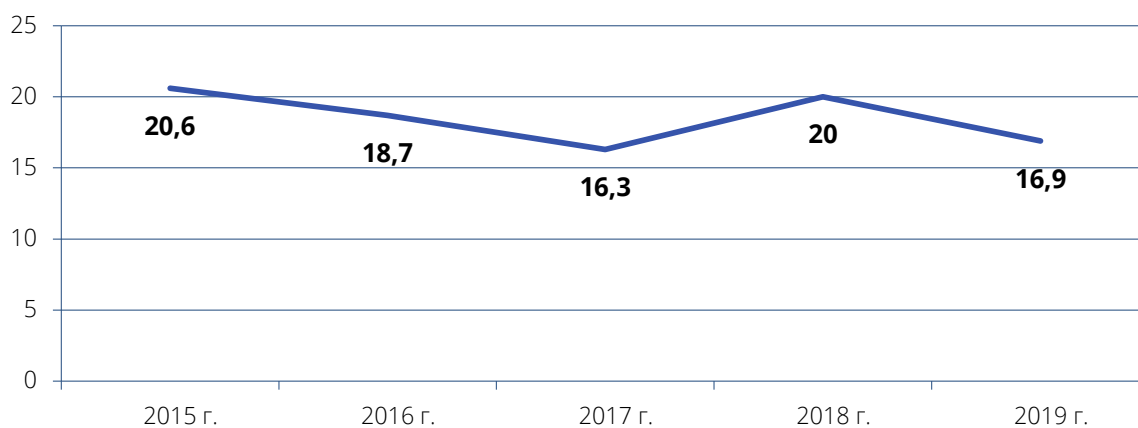
	2015 г.			2016 г.			2017 г.			2018 г.			2019 г.		
	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо	Съдебни решения	Определения	Общо
Голям състав													1		1
Състав по жалбите	23	14	37	25	13	38	29	17	46	9	2	11		2	2
Председател на Общия съд		44	44		46	46		80	80		43	43		47	47
Състави от петима съдии	8	3	11	10	2	12	13	5	18	84	3	87	50	9	59
Състави от трима съдии	538	348	886	408	246	654	450	301	751	546	317	863	499	261	760
Състав от един съдия	1	8	9	5		5				5		5	5		5
Общо	570	417	987	448	307	755	492	403	895	644	365	1009	554	320	874

IX. Приключени дела — Продължителност на производствата в месеци (2015—2019)¹
(Съдебни решения и определения)

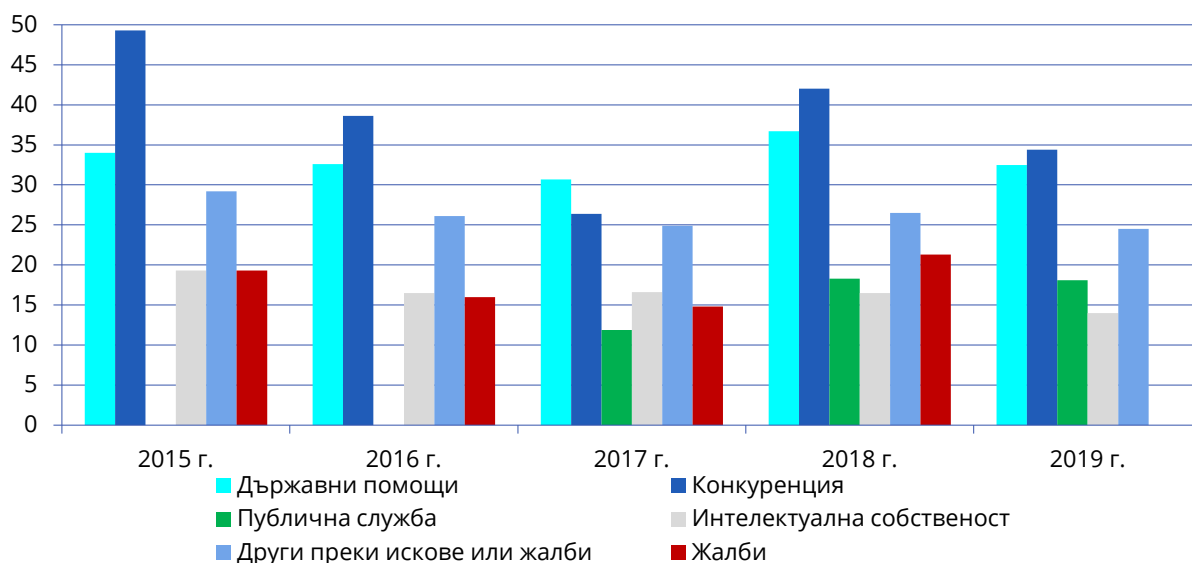
	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Държавни помощи	17,4	27,2	25,5	32	26,4
Конкуренция	47,7	38,2	21,6	38,3	27
Публична служба			8,9	15,6	15,2
Интелектуална собственост	18,1	15,1	14,5	15	13
Други преки иски или жалби	20,9	18,6	18,7	21	18,5
Жалби	14,8	15,8	14,1	21,4	
Всички дела	20,6	18,7	16,3	20	16,9

Продължителност на производствата (в месеци)
Всички дела, по които е постановено съдебно решение или определение

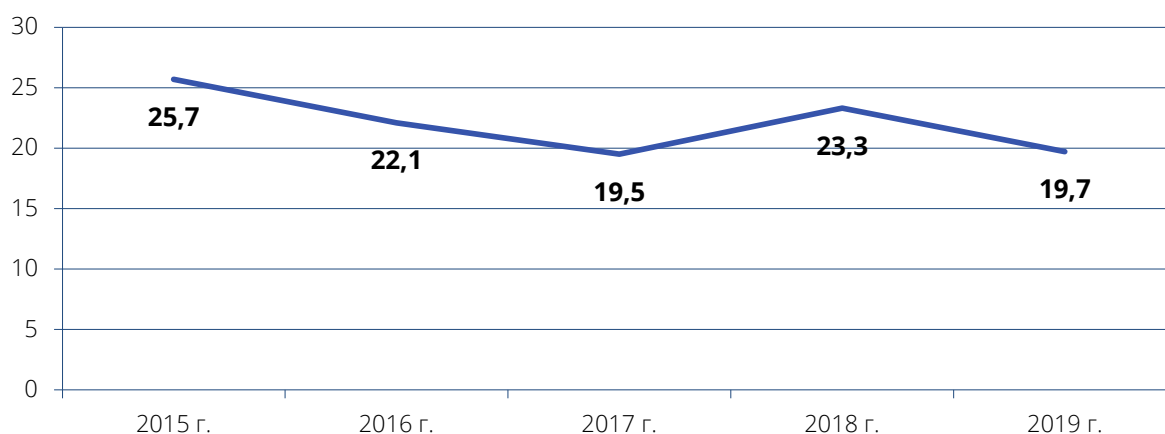
¹ Продължителността се представя в месеци с точност до една десета. В изчисленията във връзка със средната продължителност на производствата не са взети предвид: делата, по които е постановено междинно решение; особените производства; жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване; делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г. Средната продължителност на производствата по делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г., по които той е постановил съдебно решение или определение, е 20,7 месеца (като се вземе предвид времето, през което делото е висящо пред Съда на публичната служба, и това пред Общия съд).

Х. Продължителност на производствата в месеци (2015—2019)¹ (Съдебни решения)

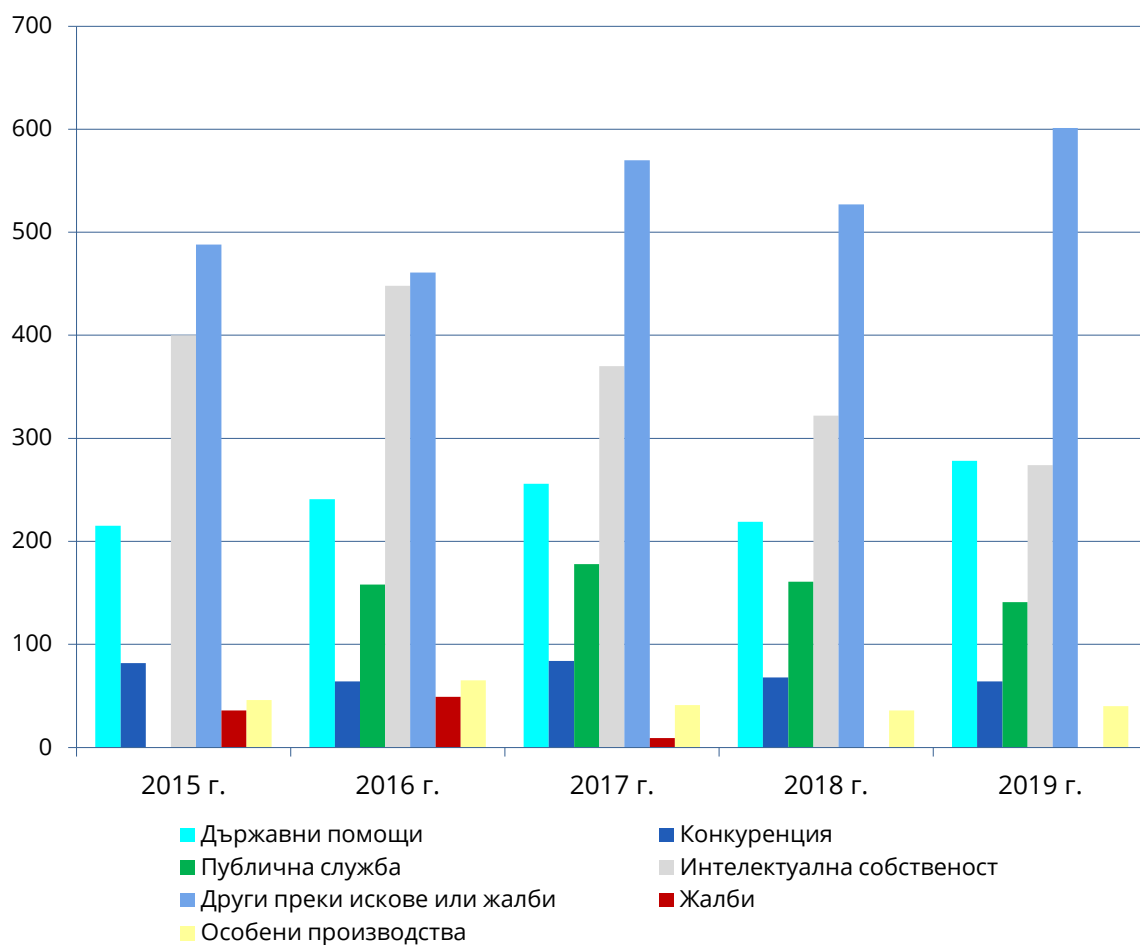
	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Държавни помощи	34	32,6	30,7	36,7	32,5
Конкуренция	49,3	38,6	26,4	42	34,4
Публична служба			11,9	18,3	18,1
Интелектуална собственост	19,3	16,5	16,6	16,5	14
Други преки иски или жалби	29,2	26,1	24,9	26,5	24,5
Жалби	19,3	16	14,8	21,3	
Всички дела	25,7	22,1	19,5	23,3	19,7

Продължителност на производствата (в месеци) Всички дела, по които е постановено съдебно решение.

1| Продължителността се представя в месеци с точност до една десета. В изчисленията във връзка със средната продължителност на производствата не са взети предвид: делата, по които е постановено междинно решение; особените производства; жалбите във връзка с обезпечително производство или встъпване, делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г. Средната продължителност на производствата по делата от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд на 1 септември 2016 г., по които той е постановил съдебно решение, е 23,7 месеца (като се вземе предвид времето, през което делото е висящо пред Съда на публичната служба и това пред Общия съд).

XI. Висящи дела към 31 декември — Видове производства (2015—2019)

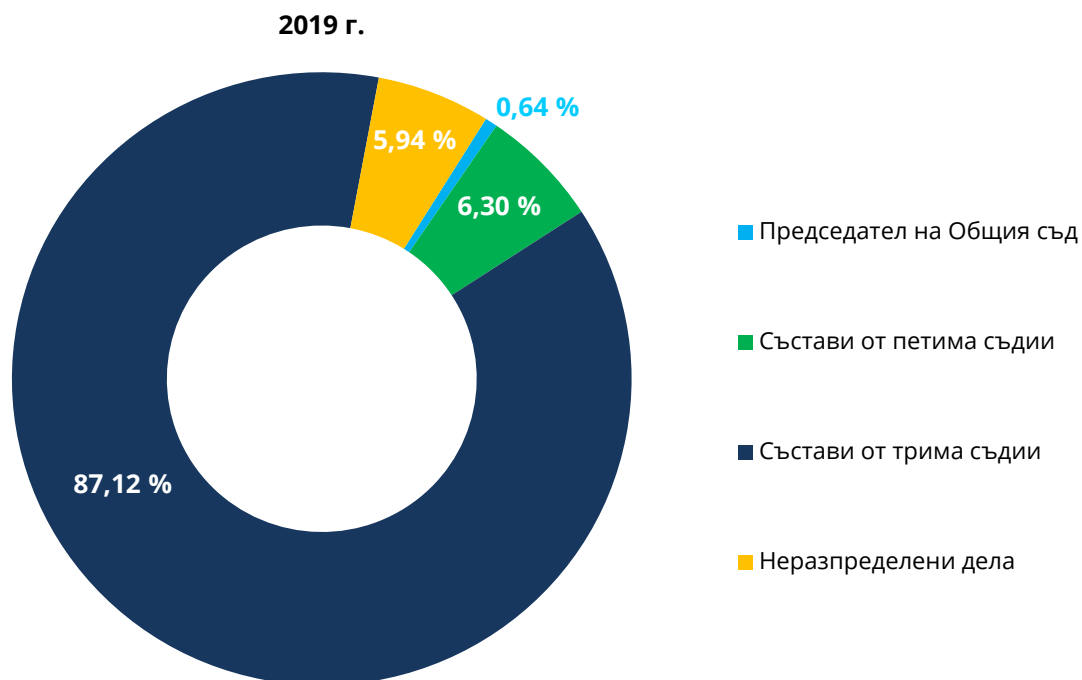

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Държавни помощи	215	241	256	219	278
Конкуренция	82	64	84	68	64
Публична служба		158	178	161	141
Интелектуална собственост	400	448	370	322	274
Други преки иски или жалби	488	461	570	527	601
Жалби	36	49	9		
Особени производства	46	65	41	36	40
Общо	1267	1486	1508	1333	1398

XII. Висящи дела към 31 декември — Област, с която е свързан(а) искът или жалбата (2015—2019)

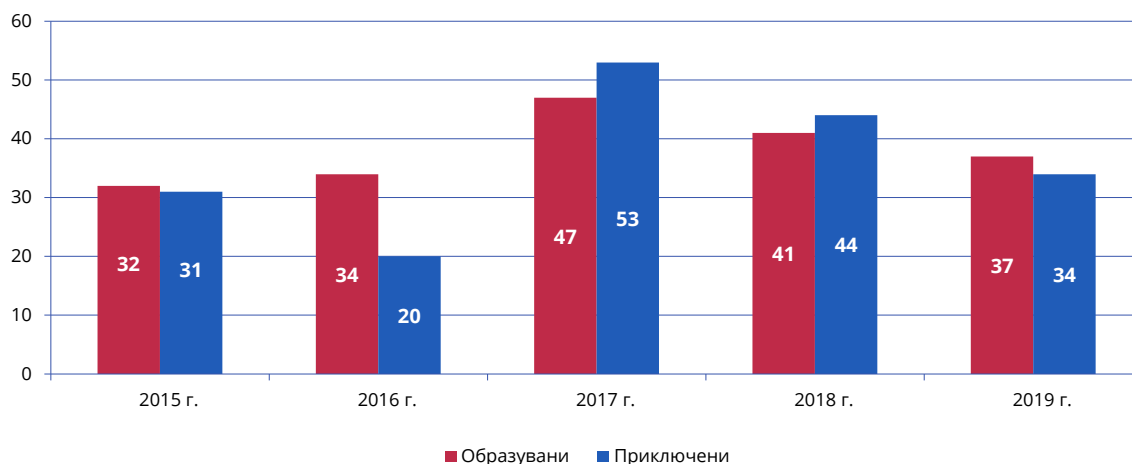
	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Арбитражна клауза	30	23	27	27	22
Външна дейност на Европейския съюз	2	4	2	2	5
Данъчни въпроси		2		2	
Достъп до документи	59	65	76	30	30
Държавни помощи	215	241	256	219	278
Енергетика	3	4	9	4	9
Защита на потребителите	2	2	1	1	1
Земеделие	56	42	43	43	22
Икономическа и парична политика	3	24	116	127	138
Икономическо, социално и териториално сближаване	14	15	6	2	3
Институционално право	79	85	96	103	180
Интелектуална и индустриална собственост	400	448	370	322	274
Конкуренция	82	64	84	68	64
Култура	1	1			
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	5	5	1		2
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство	17	19	9	3	3
Образование, професионална квалификация, младеж и спорт	3	3	3	1	2
Обща външна политика и политика на сигурност		1	1		1
Обществени поръчки	35	24	27	22	15
Обществено здраве	4	7	9	13	11
Ограничителни мерки (външна дейност)	103	61	62	60	72
Околна среда	5	7	12	8	12
Политика в областта на рибарството	2	1	1	2	2
Правен режим на предприятията	1	1	1	1	
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие		7	2	1	2
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	10	8	14	14	10
Сближаване на законодателствата	1	1	4	6	4
Свобода на установяване				1	
Свободно движение на капитали				1	
Свободно движение на хора		1			1
Социална политика	1	1	1	1	1
Трансевропейски мрежи	2		2	2	1
Транспорт					1
Търговска политика	40	36	35	40	41
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)	7	10	10	9	10
Общо по Договора за ЕО/ДФЕС	1182	1213	1280	1135	1217
Правилник за длъжностните лица	39	208	187	162	141
Особени производства	46	65	41	36	40
ОБЩО ЗА ВСИЧКИ ОБЛАСТИ	1267	1486	1508	1333	1398

XIII. Висящи дела към 31 декември — Съдебен състав (2015—2019)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Голям състав				1	
Състав по жалбите	48	51	11	1	
Председател на Общия съд	12	12	1	1	9
Състави от петима съдии	6	23	100	77	88
Състави от трима съдии	1099	1253	1323	1187	1218
Състав от един съдия	1			2	
Неразпределени дела	101	147	73	64	83
Общо	1267	1486	1508	1333	1398

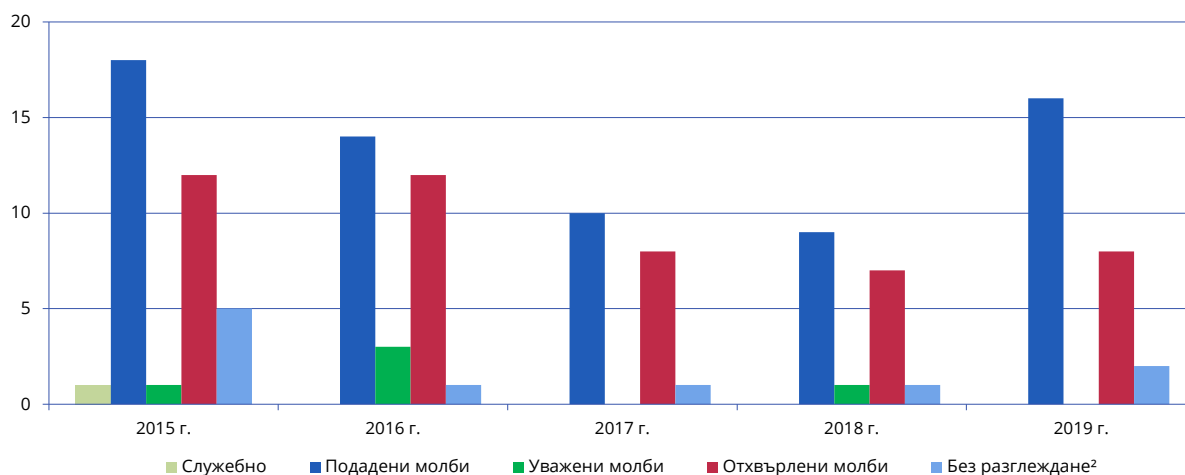
XIV. Други — Обезпечителни производства (2015—2019)

2019 г.

	Образуван обезпечителни и производства	Приключени обезпечителни и производства	Взето решение		
			Уважаване	Заличаване на делото от регистъра/Липса на основание за произнасяне по същество	Отхвърляне на молбата
Държавни помощи	4	3		1	2
Земеделие	4	8		1	7
Икономическа и парична политика	1	1			1
Институционално право	6	4		1	3
Конкуренция	2	1			1
Митнически съюз и Обща митническа тарифа	1				
Обществени поръчки	6	3			3
Обществено здраве	3	4			4
Околна среда	1	1			1
Правилник за длъжностните лица	5	6			6
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие	1	1			1
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	2	1			1
Свободно движение на хора	1				
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)		1			1
Общо	37	34		3	31

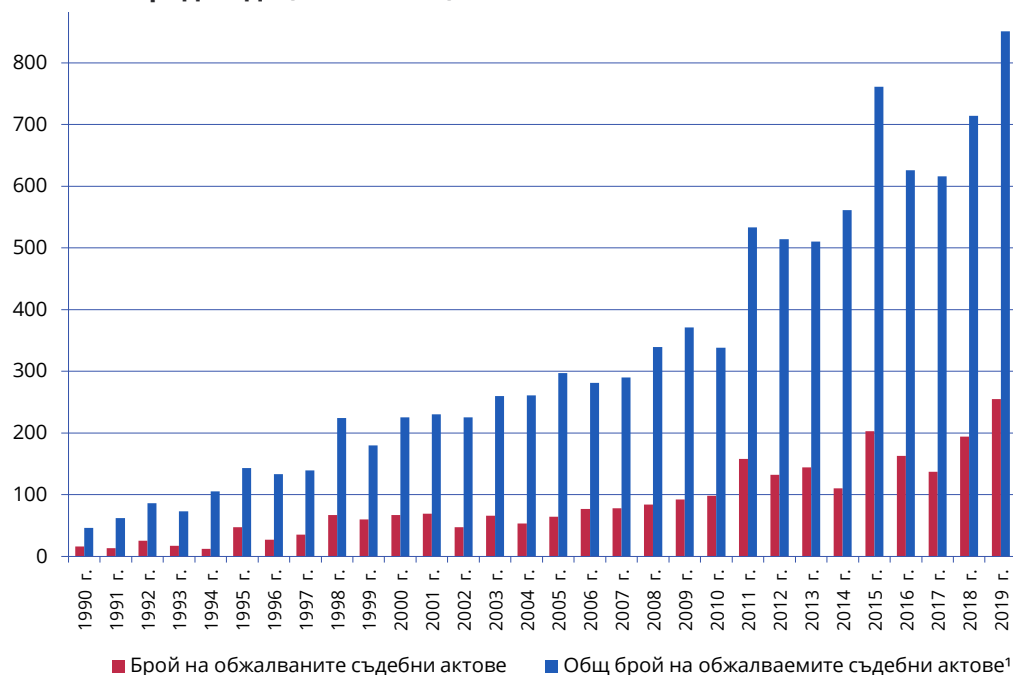
XV. Други — Бързи производства (2015—2019)¹

	2015 г.				2016 г.				2017 г.				2018 г.				2019 г.				
	Служебно	Подадени молби	Взето решение			Служебно	Подадени молби	Взето решение			Служебно	Подадени молби	Взето решение			Служебно	Подадени молби	Взето решение			
			Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²			Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²			Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²			Уважени молби	Отхвърлени молби	Без разглеждане ²	
Външна дейност на Европейския съюз	1		1																		
Достъп до документи	2		2			2		2			2		1				1		2		2
Държавни помощи	3		2					2										2		2	
Защита на потребителите															1					1	
Земеделие	1		1												1		1				
Икономическа и парична политика	1		1												1		1				
Институционално право	2			2		2		2		5		4	1					2		1	1
Интелектуална и индустриална собственост																		5			
Конкуренция						1		1		1		1			3	1	2		2		1
Обществени поръчки	1	1		1		1		1		1		1									
Обществено здраве						1		1													
Ограничителни мерки (външна дейност)	4		4			1		1										1		1	
Околна среда			1																		
Правилник за длъжностните лица	1		1			1		1		1		1			2		2				
Пространство на свобода, сигурност и правосъдие						3	3								1			1			
Свободно движение на капитали	2			2																	
Свободно движение на стоки						1			1												
Търговска политика						1		1										1		1	
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)																		1			
Общо	1	18	1	12	5	14	3	12	1	10	8	1	9	1	7	1	16	8	2	2	

- 1) Общият съд може да реши по искане на главна страна, а от 1 юли 2015 г. и служебно определено дело да се разгледа по реда на бързото производство
- 2) Случаите на „без разглеждане“ са следните: оттегляне на молбата, отказ от иска или оттегляне на иска или жалбата и случаите, в които производството по иска или жалбата приключва с постановяване на определение, без Общият съд да се произнесе по молбата делото да се разгледа по реда на бързото производство.

XVI. Други — Съдебни актове на Общия съд, срещу които е подадена жалба пред Съда (1990—2019)

	Брой на обжалваните съдебни актове	Общ брой на обжалваемите съдебни актове¹	Процент на обжалваните съдебни актове
1990 г.	16	46	35 %
1991 г.	13	62	21 %
1992 г.	25	86	29 %
1993 г.	17	73	23 %
1994 г.	12	105	11 %
1995 г.	47	143	33 %
1996 г.	27	133	20 %
1997 г.	35	139	25 %
1998 г.	67	224	30 %
1999 г.	60	180	33 %
2000 г.	67	225	30 %
2001 г.	69	230	30 %
2002 г.	47	225	21 %
2003 г.	66	260	25 %
2004 г.	53	261	20 %
2005 г.	64	297	22 %
2006 г.	77	281	27 %
2007 г.	78	290	27 %
2008 г.	84	339	25 %
2009 г.	92	371	25 %
2010 г.	98	338	29 %
2011 г.	158	533	30 %
2012 г.	132	514	26 %
2013 г.	144	510	28 %
2014 г.	110	561	20 %
2015 г.	203	761	27 %
2016 г.	163	626	26 %
2017 г.	137	616	22 %
2018 г.	194	714	27 %
2019 г.	255	851	30 %

1] Общ брой на обжалваемите съдебни актове — съдебни решения, определения по обезпечителни производства и определения за недопускане на встъпване, както и всички определения, които слагат край на производството, освен определенията за заличаване и за препращане — за които е изтекъл срокът за обжалване или срещу които е била подадена жалба.

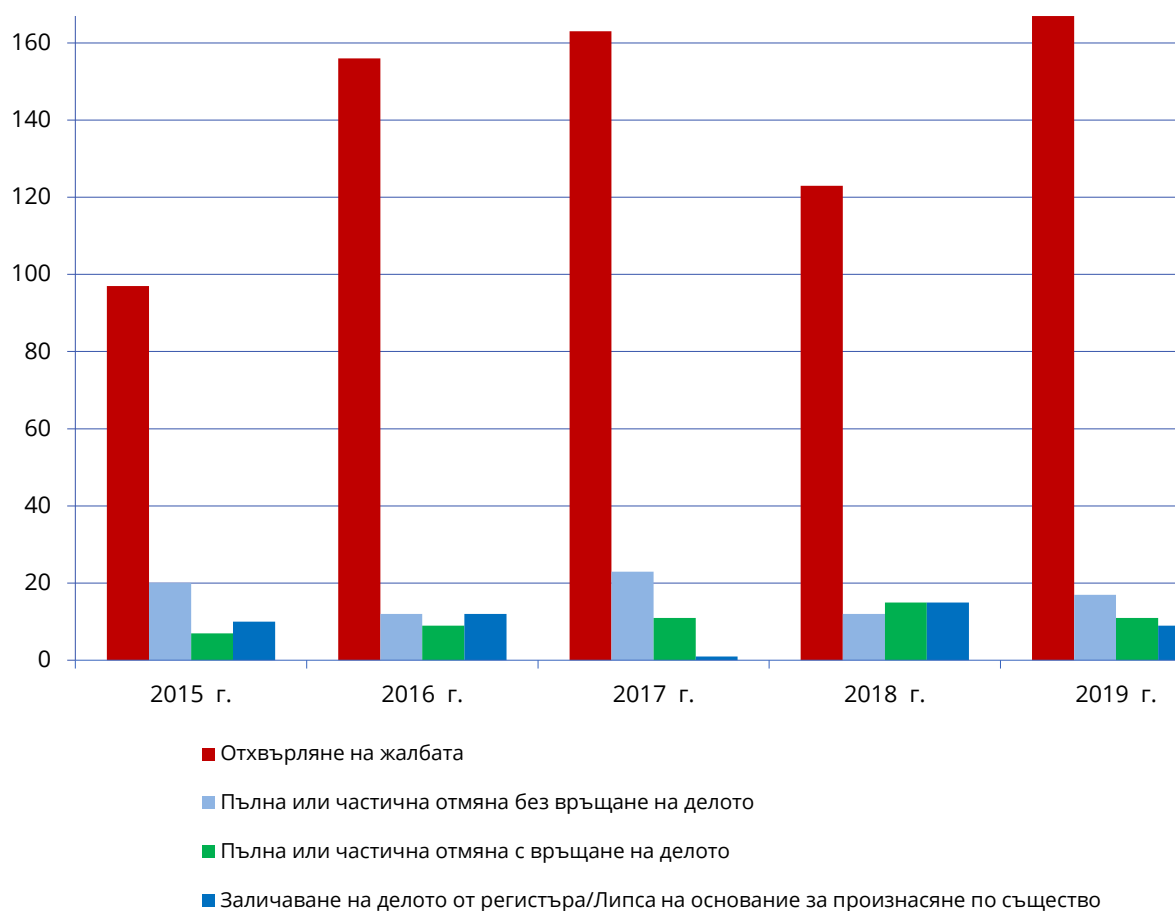
XVII. Други — Разпределение на жалбите пред Съда според вида на производството (2015—2019)

	2015 г.			2016 г.			2017 г.			2018 г.			2019 г.		
	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %	Обжалвани съдебни актове	Обжалваеми съдебни актове	Жалби в %
Държавни помощи	22	75	29 %	23	56	41 %	8	25	32 %	20	55	36 %	38	86	44 %
Конкуренция	32	61	52 %	17	41	41 %	5	17	29 %	21	35	60 %	28	40	70 %
Публична служба							8	37	22 %	15	79	19 %	32	110	29 %
Интелектуална собственост	64	333	19 %	48	276	17 %	52	298	17 %	68	295	23 %	57	315	18 %
Други преки иски или жалби	85	290	29 %	75	253	30 %	61	236	26 %	69	249	28 %	97	297	33 %
Жалби		2													
Особени производства							3	3	100 %	1	1	100 %	3	3	100 %
Общо	203	761	27 %	163	626	26 %	137	616	22 %	194	714	27 %	255	851	30 %

XVIII. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2019)
(Съдебни решения и определения)

	Отхвърляне на жалбата	Пълна или частична отмяна без връщане на делото	Пълна или частична отмяна с връщане на делото	Заличаване на делото от регистъра/Липса на основание за произнасяне по същество	Общо
Арбитражна клауза	2				2
Външна дейност на Европейския съюз		1			1
Достъп до документи	4	1		1	6
Държавни помощи	8	1	1	2	12
Енергетика	3				3
Защита на потребителите	1				1
Земеделие	6	2	1		9
Икономическа и парична политика	3		3		6
Институционално право	24	1	2		27
Интелектуална и индустриална собственост	75	2		4	81
Конкуренция	14	1			15
Научни изследвания, технологично развитие и космическо пространство		1			1
Обща външна политика и политика на сигурност	3	2	2		7
Обществени поръчки	1				1
Обществено здраве	1	1			2
Околна среда	3				3
Правилник за длъжностните лица	15	2		2	19
Производство	1				1
Регистрация, оценка, разрешаване и ограничения, приложими за химикалите (Регламент REACH)	1				1
Сближаване на законодателствата	1				1
Свободно движение на хора	1				1
Социална политика	1				1
Търговска политика	5	2	1		8
Финансови разпоредби (бюджет, финансова рамка, собствени ресурси, борба с измамите)			1		1
Общо	173	17	11	9	210

XIX. Други — Изход на производството по обжалване пред Съда (2015—2019)
(Съдебни решения и определения)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Отхвърляне на жалбата	97	156	163	123	173
Пълна или частична отмяна без връщане на делото	20	12	23	12	17
Пълна или частична отмяна с връщане на делото	7	9	11	15	11
Заличаване на делото от регистъра/Липса на основание за произнасяне по същество	10	12	1	15	9
Общо	134	189	198	165	210

XX. Други — Общо развитие (1989—2019)
Образувани, приключени и висящи дела

	Образувани дела ¹	Приключени дела ²	Висящи дела към 31 декември
1989 г.	169	1	168
1990 г.	59	82	145
1991 г.	95	67	173
1992 г.	123	125	171
1993 г.	596	106	661
1994 г.	409	442	628
1995 г.	253	265	616
1996 г.	229	186	659
1997 г.	644	186	1117
1998 г.	238	348	1007
1999 г.	384	659	732
2000 г.	398	343	787
2001 г.	345	340	792
2002 г.	411	331	872
2003 г.	466	339	999
2004 г.	536	361	1174
2005 г.	469	610	1033
2006 г.	432	436	1029
2007 г.	522	397	1154
2008 г.	629	605	1178
2009 г.	568	555	1191
2010 г.	636	527	1300
2011 г.	722	714	1308
2012 г.	617	688	1237
2013 г.	790	702	1325
2014 г.	912	814	1423
2015 г.	831	987	1267
2016 г.	974	755	1486
2017 г.	917	895	1508
2018 г.	834	1009	1333
2019 г.	939	874	1398
Общо	16 147	14 749	

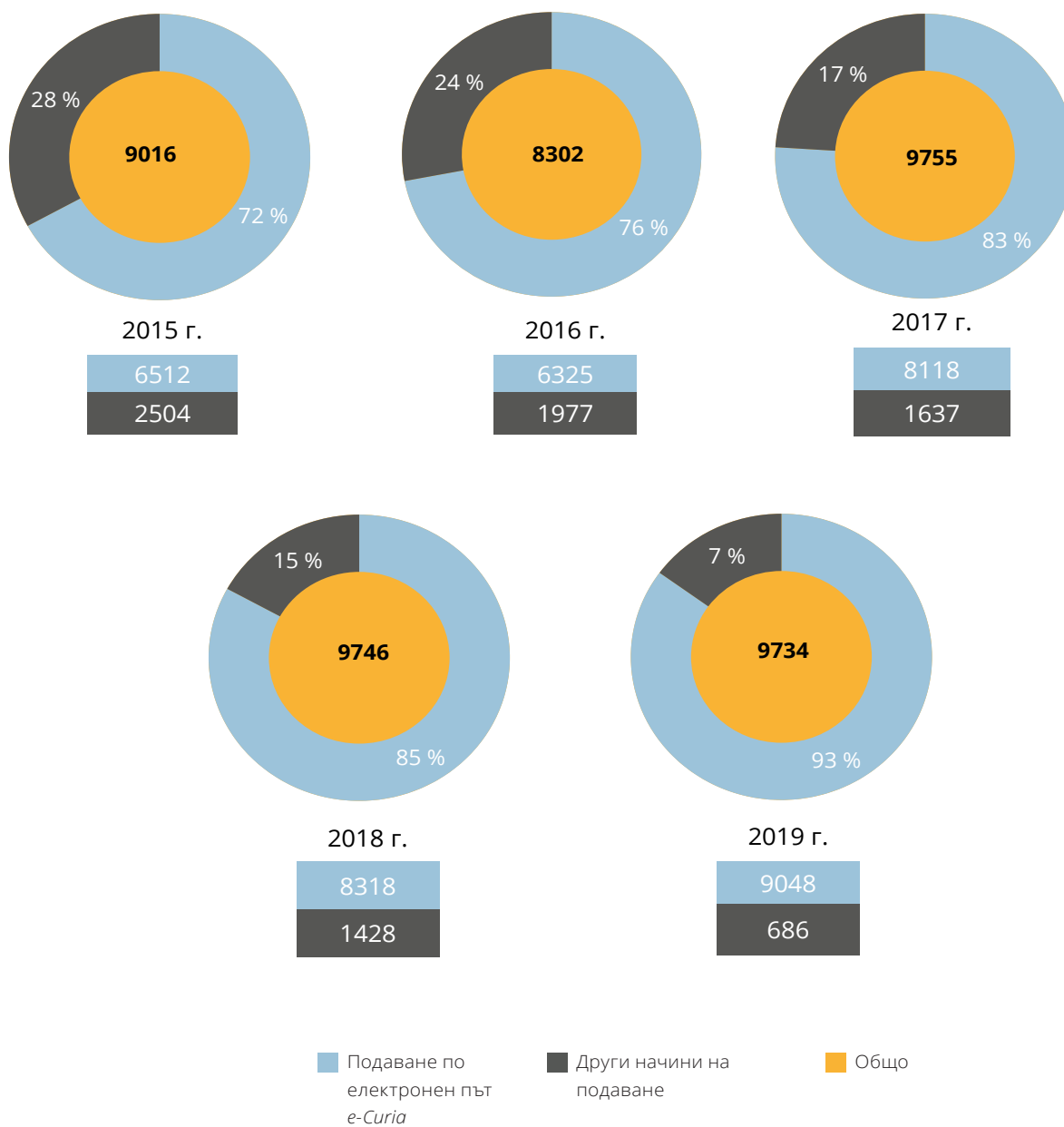
- 1| 1989 г.: Съдът препраща 153 дела на новосъздадения Общ съд.
1993 г.: Съдът препраща 451 дела вследствие на първото разширяване на правомощията на Общия съд.
1994 г.: Съдът препраща 14 дела вследствие на второто разширяване на правомощията на Общия съд.
2004—2005 г.: Съдът препраща 25 дела вследствие на третото разширяване на правомощията на Общия съд.
2016 г.: на 1 септември 2016 г. на Общия съд са прехвърлени 139 дела от областта на публичната служба.
- 2| 2005—2006 г.: Общият съд препраща 118 дела на новосъздадения Съд на публичната служба.

XXI. Дейност на секретариата на Общия съд (2015—2019)

Вид встъпване	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Процесуални документи, вписани в регистъра на секретариата ¹	46 432	49 772	55 069	55 389	54 723
Искови молби или жалби ²	831	835	917	834	939
Дела от областта на публичната служба, прехвърлени на Общия съд ³	–	139	–	–	–
Процент на отстранени нередовности в искови молби или жалби ⁴	42,50 %	38,20 %	41,20 %	35,85 %	35,04 %
Писмени изявления (различни от искови молби или жалби)	4484	3879	4449	4562	4446
Молби за встъпване	194	160	565	318	288
Искания за поверително третиране (на данните в процесуалните документи) ⁵	144	163	212	197	251
Проекти на определения, подготвени от секретариата ⁶ (явна недопустимост преди връчване, спиране/възобновяване, съединяване на дела, съединяване на възражение за недопустимост с разглеждането по същество, неоспорено встъпване, заличаване, липса на основание за произнасяне по същество по дела за интелектуална собственост, възобновяване на устната фаза и поправка)	521	241	317	285	299
Събрания на състава (със съдействие на секретариата)	303	321	405	381	334
Протоколи от съдебни заседания и от обявяване на съдебни решения	873	637	812	924	787

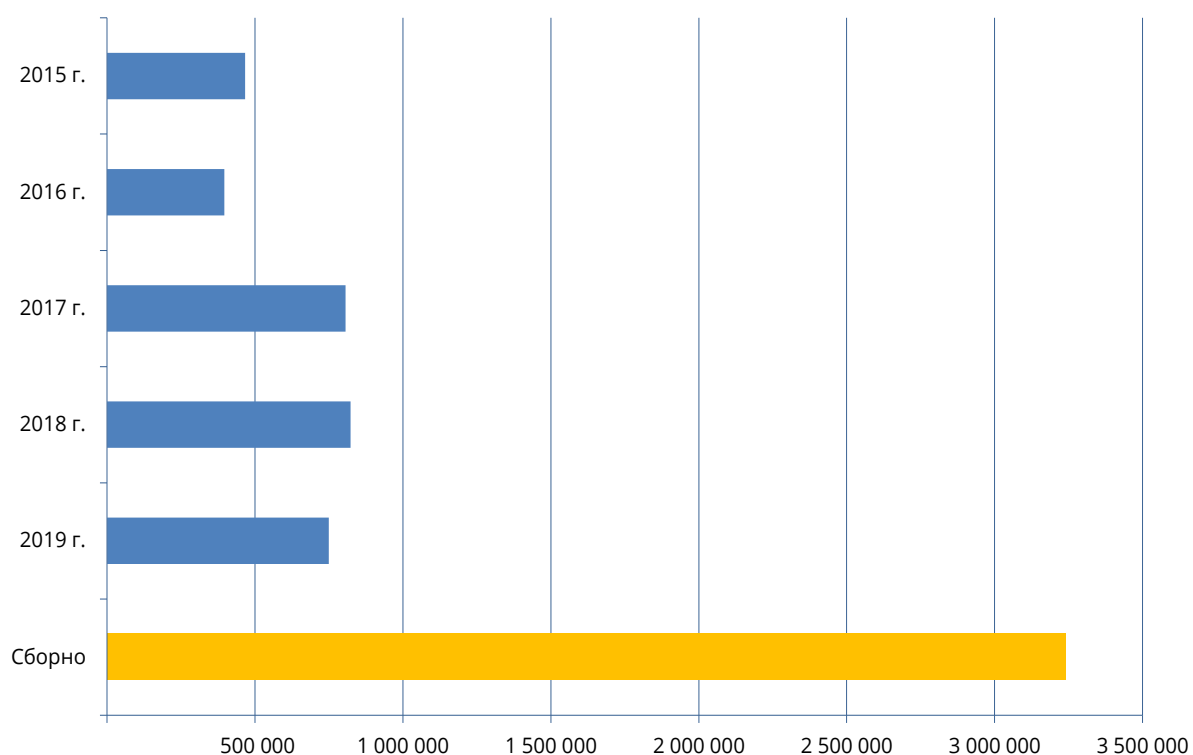
- 1| Този брой представлява показател за измерване на обема на работа на службата, тъй като всеки входящ или изходящ документ се вписва в регистъра. Броят на процесуалните документи, вписани в регистъра, трябва да се преценява, като се отчита видът на производствата от компетентността на юрисдикцията. Тъй като в рамките на преките производства броят на страните по даден спор е ограничен (ищец или жалбоподател, ответник и съответно встъпила страна или страни), връчванията се извършват само на тези страни.
- 2| Всяко подадено писмено изявление (включително искова молба или жалба) трябва да бъде вписано в регистъра, включено в преписката по делото, като при необходимост се отстранят нередовностите, предадено на кабинетите на съдиите с придружителна бележка, понякога подробна, впоследствие евентуално преведено и накрая връчено на страните.
- 3| 1 септември 2016 г.
- 4| Когато искова молба или жалба (това важи и за всяко друго писмено изявление) не отговаря на някои предписания, секретарят организира отстраняването на нередовността ѝ, както предвиждат процесуалните правила.
- 5| Броят искания за поверителност не засяга броя на данните, съдържащи се в едно или няколко писмени изявления, чието поверително третиране е поискано.
- 6| От 1 юли 2015 г. — датата на влизане в сила на новия процедурен правилник на Общия съд, някои решения, които дотогава са били приемани под формата на определения (спиране/възобновяване, съединяване на дела, встъпване на държава членка или на институция без поверителност), се приемат под формата на обикновено решение, включено в преписката по делото.

XXII. Начини на подаване на процесуални документи до Общия съд¹

1| От 1 декември 2018 г. приложението e-Curia е задължително за обмен на документи с представителите на страните във всички производства пред Общия съд (без да се засягат нормативните изключения).

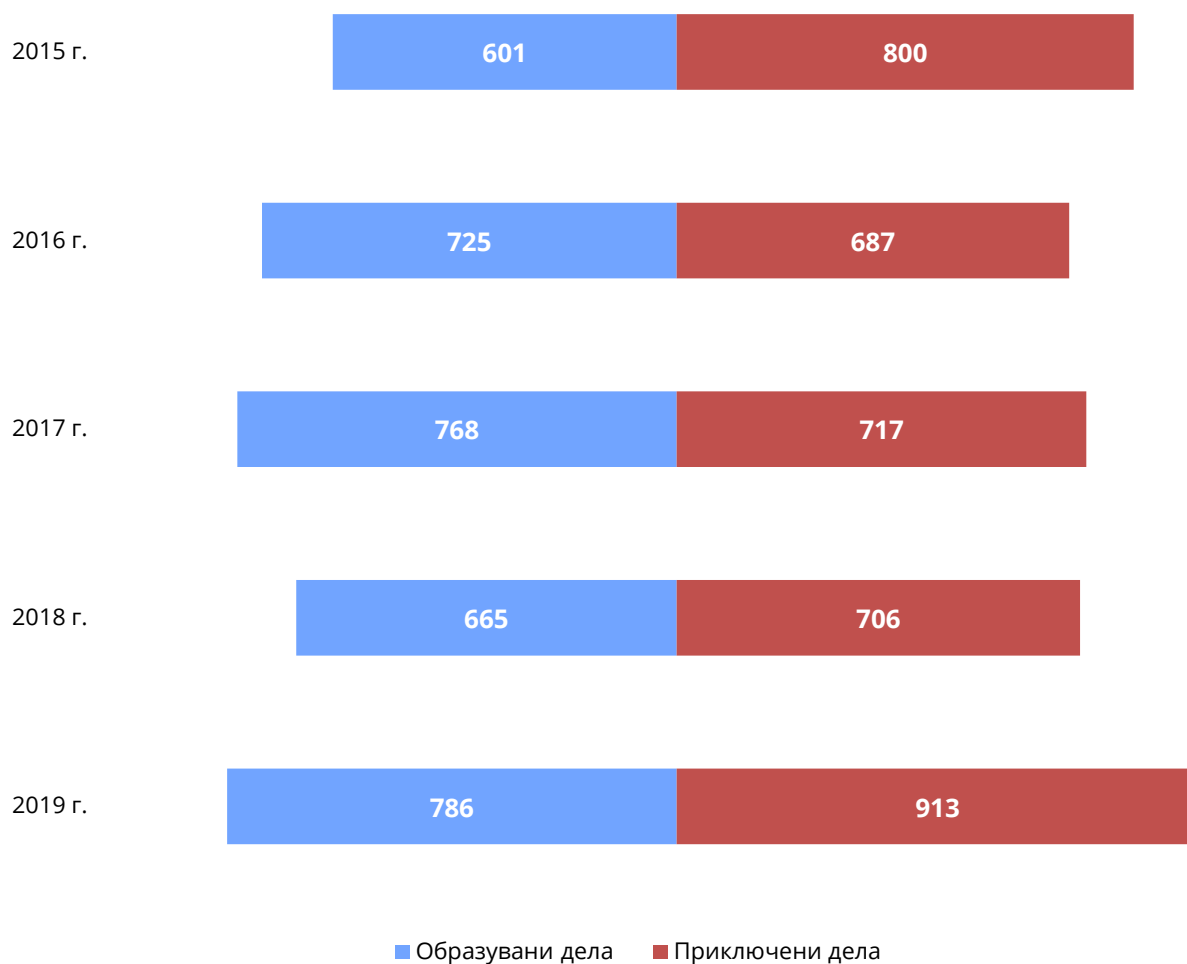
XXIII. Страници, подадени чрез e-Curia (2015—2019)¹

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Сборно
Страници, подадени чрез e-Curia	466 875	396 072	805 768	823 076	749 895	3 241 686

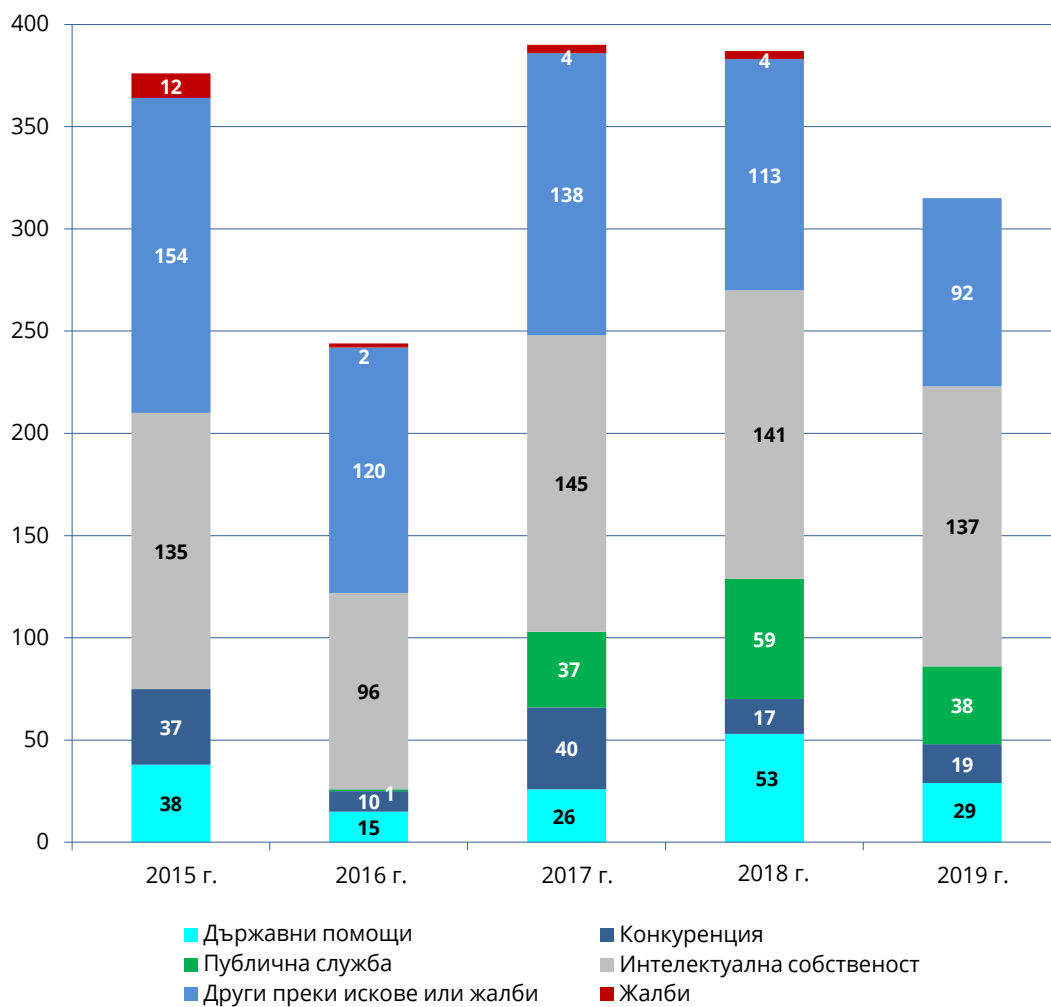
1| За 2015—2016 г. данните не съдържат броя страници на исковите молби или жалбите.

XXIV. Известия в Официален вестник на Европейския съюз (2015—2019)¹

1| В съответствие с Процедурния правилник (членове 79 и 122) в Официален вестник на Европейския съюз се публикуват съобщения за новите иски молби или жалби, както и за съдебните актове, с които се слага край на производството.

XXV. Дела, разгледани в съдебно заседание (2015—2019)

	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Общо	376	244	390	387	315

Д | Състав на Общия съд

(Протоколен ред към 31 декември 2019 г.)

Първи ред, от ляво надясно:

Ал. Корнезов, председател на състав, J. Svenningsen, председател на състав, A. Marcoulli, председател на състав, S. Gervasoni, председател на състав, V. Tomljenović, председател на състав, S. Papasavvas, заместник-председател на Общия съд, M. van der Woude, председател на Общия съд, H. Kanninen, председател на състав, A. M. Collins, председател на състав, D. Spielmann, председател на състав, R. da Silva Passos, председател на състав, M. J. Costeira, председател на състав, M. Jaeger, съдия

Втори ред, от ляво надясно:

C. Iliopoulos, L. Madise, E. Buttigieg, D. Gratsias, S. Frimodt Nielsen, I. Labucka, J. Schwarcz, M. Кънчева, V. Kreuschitz и I. S. Forrester, съдии

Трети ред, от ляво надясно:

O. Spineanu-Matei, B. Berke, R. Barents, F. Schalin, Z. Csehi, V. Valančius, N. Póltorak, I. Reine, P. Nihoul и U. Öberg, съдии

Четвърти ред, от ляво надясно:

J. Martín y Pérez de Nanclares, J. Laitenberger, T. Pynnä, G. De Baere, K. Kowalik-Bańczyk, J. Passer и C. Mac Eochaidh, R. Frendo, L. Truchot и R. Mastroianni, съдии

Пети ред, от ляво надясно:

E. Coulon, секретар, R. Norkus, I. Nömm, M. Stancu, G. Hesse, O. Porchia, M. Sampol Pucurull, P. Škvařilová-Pelzl, G. Steinfatt и T. Perišin, съдии

1. Промяна в състава на Общия съд през 2019 г.

Тържествено заседание от 20 март 2019 г.

С решение от 6 март 2019 г. и вследствие на назначаването на Peter George Xuereb като съдия в Съда представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха Ramona Frendo за съдия в Общия съд за периода до края на мандата на Peter George Xuereb, а именно от 12 март 2019 г. до 31 август 2019 г.

По случай полагането на клетва и встъпването в длъжност на този нов съдия в Общия съд, на 20 март 2019 г. се проведе тържествено заседание на Съда.

Тържествено заседание от 26 септември 2019 г.

В рамките на частичната подмяна на съдиите в Общия съд, с решение от 1 февруари 2019 г. представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха Stéphane Gervasoni, Марияна Кънчева, Александър Корнезов, Ulf Öberg, Inga Reine и Fredrik Schalin за съдии в Общия съд за периода от 1 септември 2019 г. до 31 август 2025 г.

В рамките на частичната подмяна на съдиите в Общия съд, с решение от 29 май 2019 г. представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха Eugène Buttigieg, Anthony Collins, Ramona Frendo, Colm Mac Eochaidh, Jan Passer и Vesna Tomljenović за съдии в Общия съд за периода от 1 септември 2019 г. до 31 август 2025 г.

В рамките на осъществяването на третата фаза от реформата на съдебната структура на институцията, в която се предвижда по-специално увеличение на броя на съдиите в Общия съд¹, представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, назначиха четиринадесет нови съдии в Общия съд.

- С решение от 1 февруари 2019 г. за съдии в Общия съд са назначени Laurent Truchot за периода от 1 септември 2019 г. до 31 август 2025 г. и Mirela Stancu за периода от 1 септември 2019 г. до 31 август 2022 г.
- С решение от 6 март 2019 г. Tuula Rynmä е назначена за съдия в Общия съд за периода от 1 септември 2019 г. до 31 август 2022 г.
- С решение от 29 май 2019 г. за съдии в Общия съд са назначени Johannes Laitenberger, José Martín y Pérez de Nanclares, Rimvydas Norkus, Tamara Perišin, Miguel Sampol Pucurull, Petra Škvařilová-Pelzl и Gabriele Steinfatt за периода от 1 септември 2019 г. до 31 август 2025 г. и Iko Nömm за периода от 1 септември 2019 г. до 31 август 2022 г.
- С решение от 10 юли 2019 г. Roberto Mastroianni и Ornella Porchia са назначени за съдии в Общия съд за периода от 1 септември 2019 г. до 31 август 2025 г.
- С решение от 4 септември 2019 г. Gerhard Hesse е назначен за съдия в Общия съд за периода от 6 септември 2019 г. до 31 август 2022 г.

1| Регламент (ЕС, Евратом) 2015/2422 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2015 година за изменение на Протокол № 3 относно статута на Съда на Европейския съюз (ОВ L 341, 2015 г., стр. 14).

По случай частичната подмяна на съдиите в Общия съд, от една страна, и полагането на клетва и встъпването в длъжност на четиринадесетте нови съдии в Общия съд, от друга, на 26 септември 2019 г. се проведе тържествено заседание на Съда.

С решение от 27 септември 2019 г. Общият съд избра Marc van der Woude, председател на Общия съд, за периода от 27 септември 2019 г. до 31 август 2022 г. и Savvas Papasavvas, заместник-председател на Общия съд, за периода от 27 септември 2019 г. до 31 август 2022 г.

2. Протоколен ред

Към 31 декември 2019 г.

M. van der Woude, председател на Общия съд
S. Papasavvas, заместник-председател на Общия съд
H. Kanninen, председател на състав
V. Tomljenović, председател на състав
A. M. Collins, председател на състав
S. Gervasoni, председател на състав
D. Spielmann, председател на състав
A. Marcoulli, председател на състав
R. da Silva Passos, председател на състав
J. Svenningsen, председател на състав
M. J. Costeira, председател на състав
Ал. Корнезов, председател на състав
M. Jaeger, съдия
I. Labucka, съдия
S. Frimodt Nielsen, съдия
J. Schwarcz, съдия
D. Gratsias, съдия
М. Кънчева, съдия
E. Buttigieg, съдия
V. Kreuschitz, съдия
L. Madise, съдия
I. S. Forrester, съдия
C. Iliopoulos, съдия
V. Valančius, съдия
Z. Csehi, съдия
N. Póltorak, съдия
F. Schalin, съдия
I. Reine, съдия
R. Barents, съдия
P. Nihoul, съдия
B. Berke, съдия
U. Öberg, съдия
O. Spineanu-Matei, съдия
J. Passer, съдия
K. Kowalik-Bańczyk, съдия
C. Mac Eochaidh, съдия
G. De Baere, съдия
R. Frendo, съдия
T. Pynnä, съдия
L. Truchot, съдия
J. Laitenberger, съдия
R. Mastroianni, съдия
J. Martín y Pérez de Nanclares, съдия
O. Porchia, съдия

G. Hesse, съдия
M. Sampol Pucurull, съдия
M. Stancu, съдия
P. Škvařilová-Pelzl, съдия
I. Nõmm, съдия
G. Steinfatt, съдия
R. Norkus, съдия
T. Perišin, съдия

E. COULON, секретар

3. Бивши членове на Общия съд

(по реда на встъпване в длъжност)

Съдии

Donal Patrick Michael BARRINGTON (1989—1996) (†)
Antonio SAGGIO (1989—1998), председател (1995—1998) (†)
David Alexander Ogilvy EDWARD (1989—1992)
Heinrich KIRSCHNER (1989—1997) (†)
Christos YERARIS (1989—1992)
Romain Alphonse SCHINTGEN (1989—1996)
Cornelis Paulus BRIËT (1989—1998)
José Luis da CRUZ VILAÇA (1989—1995), председател (1989—1995)
Bo VESTERDORF (1989—2007), председател (1998—2007)
Rafael GARCÍA-VALDECASAS Y FERNÁNDEZ (1989—2007)
Jacques BIANCARELLI (1989—1995)
Koen LENAERTS (1989—2003)
Christopher William BELLAMY (1992—1999)
Andreas KALOGEROPOULOS (1992—1998)
Virpi TIILI (1995—2009)
Pernilla LINDH (1995—2006)
Josef AZIZI (1995—2013)
André POTOCKI (1995—2001)
Rui Manuel GENS de MOURA RAMOS (1995—2003)
John D. COOKE (1996—2008)
Jörg PIRRUNG (1997—2007) (†)
Paolo MENGOSZI (1998—2006)
Arjen W. H. MEIJ (1998—2010)
Mihalis VILARAS (1998—2010)
Nicholas James FORWOOD (1999—2015)
Hubert LEGAL (2001—2007)
Maria Eugénia MARTINS de NAZARÉ RIBEIRO (2003—2016)
Franklin DEHOUSSE (2003—2016)
Ena CREMONA (2004—2012)
Ottó CZÚCZ (2004—2016)
Irena WISZNIEWSKA-BIAŁECKA (2004—2016) (†)
Irena PELIKÁNOVÁ (2004—2019)
Daniel ŠVÁBY (2004—2009)
Vilenas VADAPALAS (2004—2013)
Küllike JÜRIMÄE (2004—2013)
Verica TRSTENJAK (2004—2006)
Enzo MOAVERO MILANESI (2006—2011)
Nils WAHL (2006—2012)
Miro PREK (2006—2019)
Теодор ЧИПЕВ (2007—2010)
Valeriu M. CIUCĂ (2007—2010)
Santiago SOLDEVILA FRAGOSO (2007—2013)

Laurent TRUCHOT (2007—2013)
Alfred DITTRICH (2007—2019)
Kevin O’HIGGINS (2008—2013)
Andrei POPESCU (2010—2016)
Guido BERARDIS (2012—2019)
Carl WETTER (2013—2016)
Egidijus BIELŪNAS (2013—2019)
Ignacio ULLOA RUBIO (2013—2019)
Ezio PERILLO (2016—2019)
Peter George XUEREB (2016—2018)
Leopoldo CALVO-SOTELO IBÁÑEZ-MARTÍN (2016—2019)

Председатели

José Luis da CRUZ VILAÇA (1989—1995)
Antonio SAGGIO (1995—1998) (†)
Bo VESTERDORF (1998—2007)
Marc JAEGER (2007—2019)

Секретар

Hans JUNG (1989—2005) (†)

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Дирекция „Комуникация“

Отдел „Публикации и електронни медии“

